בפברואר היה השכר הריאלי גבוה ב־18.3% מזה ששולם ביולי 1985

קביעה זו מבוססת על מימצאי סקר השוואתי על כוח־הקנייה של השכר הממוצע במשק, שנערך על־ידי היועצת הכלכלית של האוצר;

אחד הויכוחים הלוהטים והנצחיים ביותר אצלנו כרוך תמיד בשאלה – מהי השחיקה הריאלית האמיתית בכוח־הקנייה של השכר הממוצע במשק. גם עכשיו חלוקות הדיעות בסוגייה זו בין נציגי המיגזרים השונים המושבים, מטבע הדברים, לכיוונים שונים בהצגת עובדות ופרשנותן.

לכן, מאלפת מאוד הסקירה ההשוואתית שהוכנה בעניין זה על־ידי רות לוונטל, היועצת הכלכלית של משרד האוצר, שחישבה וקבעה מדדים לגבי כוח־הקנייה האמיתי של השכר הממוצע במשק על־פני מספר שנים, כאשר בסיס החישוב מתייחס לשנת־הכספים 1980/81, המופיעה בחישובים לפי 100 נקודות.

יוצא, איפוא, כי באווירת ה„אכול ושתה" של שר־האוצר דאז יכלו האנשים לקנות ממשכורתם 14 אחוז יותר מוצרים ושירותים מאשר שנתיים קודם־לכן. העלייה הזו בכוח־הקנייה של השכר היא, כאמור, ריאלית, שכן הכלכלנית של משרד האוצר ערכה את החישובים לגבי השינויים בשכר הממוצע במשק על־יסוד ניכוי משולב של מס־ההכנסה ששולם על־ידי השכירים, וכן על־ידי קיזוז העלייה החודשית הממוצעת במדד־המחירים־לצרכן.

הבדיקה ההשוואתית העלתה גם, כי בחודש יולי אשתקד, מועד בו הופעלה התוכנית הכלכלית החדשה, ירד המדד של כוח־הקנייה במשק עד 98 נקודות.

אבל, בחודש האחרון, כלומר בפברואר 1986, שוב העפיל כוח־הקנייה הריאלי של השכיר בישראל והרקיע לשיא, ללא תקדים – בהשוואה לכל השנים והחודשים שעברו מאז ראשית שנות ה־80. היועצת הכלכלית של האוצר מצאה, כי מדד כוח־הקנייה של השכר החודשי הממוצע העפיל עד 116.3 נקודות.

ההישג הזה של פברואר 86' מתקזז עם הנסיגה המשמעותית שהיתה בכוח־הקניה של השכר בקיץ 85', ולכן בסיכומה של שנת־הכספים הנוכחית מגיעה הכלכלנית למסקנה, כי כוח־הקנייה ב־86'/1985 מתייצב על 106.2 נקודות – בממוצע שנתי, כמובן.

מכל האמור עולה, איפוא, כי בחודש האחרון היה כוח־הקנייה של השכר הממוצע במשק גבוה ב־18.3 אחוז מזה שאפיין את ערכו המעשי של השכר ביולי 1985.

דן עופרי

54% תחת פיקוח

מיסמך שהוכן במשרד התעשייה והמסחר מראה, כי 46% מהמוצרים והשירותים במשק, שהיו בעבר תחת פיקוח־מחירים ממשלתי, אינם נתונים עוד לכל פיקוח.

פירוש הדבר, כי 54% מכלל המוצרים והשירותים מצויים עדיין תחת פיקוח, או הקפאה של מחירים.

החומר הכלול בדו"ח המשרד משמש חומר לדיוני ועדת־המעקב על התוכנית הכלכלית החדשה.

ידיעות אחרונות

השקל שלך

יום שישי, כ"ו באדר א', תשמ"ו – 7.3.1986 גליון מספר 374

עוד בגליון:

על המחירים החדשים של המכוניות

★

היכן מכה האבטלה?

★

איזהו השי המחכה לעובדים בפסח?

★

סיכום אירועי שוק־ההון השבוע ואתמול

הריבית האפקטיבית – עד 115.7% בשנה

זוהי מסקנתו של היועץ הפיננסי אשר קניפל

„הקרב על הריבית" עדיין לא תם. גורמי המיגזר העסקי ממשיכים להפעיל לחץ, כדי להביא את המערכת הבנקאית להורדה נוספת במחיר האשראי.

ואכן, הריבית נמצאת בנסיגה מתמשכת ומחיר הכסף נעשה זול יותר, אם־כי לא באותה מידה שהארגונים הכלכליים והמשלמים השונים עבור ה„אוברדראפט" היו רוצים בכך. במצב זה, כשמחיר האשראי ממלא תפקיד חיוני בשיקולים ובחישובים מסקיים למיניהם, יש ערך מעשי רב בטבלה, המופיעה מימין, שהוכנה על־פי תוכנת־מחשב מיוחדת של אשר קניפל, ראש המיכללה הפיננסית, המכהן גם כיועצה הפיננסי של איגוד לשכות המסחר בישראל.

טבלה זו, המתפרסמת כאן לראשונה, מראה כיצד משתנה הריבית האפקטיבית במצבים שונים של ניצול קו־האשראי (ראה טור ראשון), וכהתאם לתוספת־הסיכון הנגבית על־ידי הבנקים השונים מעל לריבית היסודית (ה„פריים רייט") העומדת כעת על 1.75% לחודש במרבית הבנקים. הניסיון מלמד, כי הבנקים אינם מסתפקים בריבית הבסיסית והם גובים עוד תשלום נוסף הקרוי „תוספת סיכון" בשיעור אשר נע מ־0.25% ומגיע עד 2.50% מעל לריבית הבסיסית.

זאת ועוד. קיימת גם עמלת הקצאת אשראי בשיעור של 7.5% לשנה.

הנתונים בטבלה בעמוד זה מבטאים – בהתחשב בכל החיובים הללו – את גובהה של הריבית האפקטיבית על משיכות־יתר במסגרת מאושרת בחשבונות עסקיים (חח"ד). ניתן לראות, כי ריבית זו נעה, אם־כן, בין 2.73% ל־6.61% לחודש, או בין 38.20% – 115.68% לשנה – הכל בהתאם למידת הניצול וגובה תוספת־הסיכון שגובה הבנק.

דוד הראל

מידת הניצול של האשראי (ממוצע חודשי)	אם תוספת־הסיכון מעל לריבית־היסודית („פריים"): 0.25% – הריבית האפקטיבית המצטברת (באחוזים) תהיה: לשנה	לחודש	0.50% לשנה	לחודש	0.75% לשנה	לחודש	1.00% לשנה	לחודש	1.50% לשנה	לחודש	2.00% לשנה	לחודש	2.50% לשנה	לחודש
30%	65.04	4.26	70.07	4.52	75.24	4.79	80.55	5.05	91.63	5.57	103.33	6.09	115.68	6.61
40%	54.27	3.68	58.95	3.94	63.75	4.20	68.69	4.45	78.98	4.97	89.84	5.99	101.31	6.00
50%	48.23	3.33	52.70	3.59	57.31	3.85	62.03	4.10	71.88	4.62	82.25	5.13	93.25	5.64
60%	44.36	3.11	48.71	3.36	53.19	3.62	57.78	3.87	67.35	4.38	77.45	4.90	88.10	5.41
80%	39.71	2.83	43.91	3.08	48.22	3.33	52.66	3.59	61.89	4.10	71.63	4.60	81.91	5.11
90%	38.20	2.73	42.35	2.99	46.61	3.24	50.99	3.49	60.12	4.00	69.74	4.51	79.90	5.02

עשרות מבני העדה התימנית התכנסו אתמול בבני־ברק ל„חאפלה" לכבודו של מזכ"ל ההסתדרות ורעייתו, שציינו אתמול [illegible] שנות נישואין. לקיסר נאמר כי המסיבה נערכת (באיחור) לרגל בחירתו לתפקיד מזכ"ל ההסתדרות, וההפתעה ציפתה לו לאחר שכל הקרואים הטיבו את ליבם במבחר מאכלי תימן: האורות עומעמו, ולמקום הובאה עוגת ענק עטורה נרות בצורת הספרה 30. חתן השמחה ורעייתו הולבשו בתלבושת החתונה התימנית המסורתית, וקיסר, שהתבקש לנשק את אשתו בעומד [illegible] סירב – והסביר: „בתימן גם אחרי החתונה לא מתנשקים ברבים". (כתב: עידו טל; צילום: אילן [illegible])

„הבת שלי משליכה אותנו לרחוב" התייפחה האם בפני אנשי־המשטרה

– מאת יהודית יחזקאלי, כתבת „ידיעות אחרונות" –

„הבת שלי משליכה אותנו לרחוב", התייפחה אתמול גילה אכלופי, בפני אנשי המשטרה הנבוכים, שבאו לפנותה בכוח, בתוקף צו בית־משפט, מהצריף בכפר אהרון שליד נס־ציונה, בו היא מתגוררת מזה 20 שנה יחד עם ילדיה.

גילה אכלופי, בת 54, חולת סוכרת קשה, שאצבע מרגלה נכרתה בשל המחלה, מתקשה לתפקד, ומתקיימת מקיצבת ביטוח לאומי. היא מתגוררת יחד עם שלושת ילדיה בצריף שהיה שייך לאימה המנוחה, לאחר שבעלה נטש את הבית ועבר להתגורר עם אשה אחרת. לימים הסתבר, כי אימה של אכלופי העבירה את הצריף שלה בירושה לבכורתה אסתר, בתה של גילה.

אתמול, לאחר תשע שנות מאבק משפטי, הצליחו אסתר ובעלה, שאול מדהלה, לממש את צו בית־המשפט, שהתיר להם להכנס לצריף ולפנות את האם וילדיה – אחיה ואחיותיה של אסתר – מהמקום.

גרציה, אחת הבנות, התייפחה לפני השוטרים, שהגיעו למיבצע הפינוי: „אל תזרקו אותנו לרחוב. אני ואחותי מתפרנסות בתור עוזרות־בית. אמא שלנו חולה קשה. נכון שהחוק הוא לצידה של אחותי, אבל איפה הצדק? לאן נלך?"

השוטר שליווה את אנשי ההוצאה לפועל, לא הצליח לשכנע את האם וילדיה לצאת מהצריף, והזעיק למקום ארבע ניידות ממשטרת רחובות.

השוטרים הנבוכים ניסו לשכנע את גילה אכלופי לפנות את הצריף, ואחד מהם אמר, כשדמעות בעיניו: „אני כבר 19 שנה במקצוע, עסקתי בעשרות צווי פינוי, אבל בתופעה שבה בת זורקת את אימה החולה לרחוב עוד לא ניתקלתי".

גילה אכלופי יצאה מהצריף בצליעה. בידה החזיקה כוס ובה זריקות האינסולין שלה, שהוצאו מהמקרר, שעמד כבר בחצר, לאחר שהוצא מהצריף.

העובדת הסוציאלית נורית קס, שצפתה במתרחש, סיפרה כי המצוקה במשפחה קשה. הבנות והאם מתקשות לתפקד, הבן עומד להתגייס, וכמעט שאינו יודע קרוא וכתוב. לדבריה, משרד השיכון עדיין לא מצא דירה חלופית למשפחה, ואת הימים הקרובים יבלו בדירות [illegible] של הבן הנשוי, [illegible]

שאול מדהלה, בעלה של אסתר היורשת, [illegible] את הצריף [illegible] טען: „ניסיתי לעשות [illegible] עם חמותי. [illegible] קובע שהם צריכים [illegible] את המקום. בכסף [illegible] על משפטים נגרם [illegible] לבנות שני בתים. [illegible] מתגורר בדירה [illegible] דל של 54 מ"ר, [illegible] ריון בחודש השישי [illegible] הקטנה שלנו ישנה [illegible] בחדר. הם מסכנים [illegible] מסכנים. זאת המציאות".

בתוך כלוב־ברזל יובא היום יוסף טחן לשמיעת דינו בקהיר

הופגש אתמול עם פרקליטו הישראלי, צבי לידסקי, ואמר: אני מקווה שלא יתלו אותי

– מאת סמדר פרי, שליחת „ידיעות אחרונות" לקהיר –

בכבל באזיקים, בתוך כלוב ברזל, יובא היום הישראלי יוסף טחן, שהורשע בהברחת הרואין למצרים, לבית־המשפט בקהיר, לשמיעת גזר־דינו. על־פי החוק המצרי, העונש הצפוי לו הוא מוות בתלייה.

בעבר פורסם, כי טחן כבר נידון למוות, אולם מסתבר, כי רק היום יוכרז גזר־הדין.

אתמול הופגש טחן בבית־הכלא עם פרקליטו הישראלי, עו"ד צבי לידסקי, שבא לקהיר כדי לטפל בעניינו. בפגישה נוכח גם נח עפרון, הקונסול הישראלי בקהיר, שטיפל רבות בעניינו של טחן, והאסיר הישראלי מגדיר אותו „איש עם לב זהב".

טחן מוחזק בבית־הסוהר בקהיר בתא הנידונים למוות. הוא גם לובש מדים אדומים, הניתנים לנידונים למוות במצרים. עו"ד לידסקי שאל את טחן מדוע הוא לובש בגדים אדומים, עוד לפני שנדון למוות. טחן השיב: „קיבלתי רק חליפה אחת. היא התלכלכה, והחלטתי לכבס אותה, כדי להופיע לפני השופט בבגדים נקיים, בהופעה מכובדת. את החליפה האדומה לקחתי בהשאלה משכני בתא הנידונים למוות..."

„מפקד הכלא", סיפר לי אתמול עו"ד לידסקי, „קיבל אותנו במאור פנים, כיבד אותנו בקפה, והבטיח למלא את כל בקשותינו. טחן סיפר לי כי הוא זוכה ליחס הוגן בבית־הסוהר. המפקד אף קרא לסוהרים, ונזף בהם: 'הרי גזר־דינו של טחן עדיין לא נקבע. מדוע הוא לבוש בבגדי נידונים?'

איגוד עורכי־הדין המצרי קיבל לא מכבר החלטה, הקובעת כי עונש מוות על מבריחי סמים הוא חמור מדי. החלטה זו עודדה את רוחו של טחן, והוא הביע אמונה אתמול, כי לא ייגזר עליו דין מוות.

עו"ד לידסקי שנפגש אתמול עם טחן בכלא, בנוכחות קונסול ישראל במצרים, נח עפרון, סיפר לי: „לגבי אדם היודע שצפוי לו גזר־דין מוות – טחן נמצא במצב־רוח סביר. הוא בקי בכל ההליכים המשפטיים במצרים, ואף מכיר את שמות עורכי־הדין המצריים המתמחים בעבירות סמים".

עו"ד לידסקי סיפר אתמול, כי למרות שאיגוד עורכי־הדין במצרים הורה לחבריו „לא לייצג ציונים", הוא מצא בקהיר שני עורכי־דין שהסכימו להגיש ערעור על פסק־הדין שהרשיע את טחן בהברחת הרואין.

לפני חודש הועבר טחן מכלא „טורה", בית־הסוהר המרכזי של קהיר, לבית־סוהר אחר. 20 יום לאחר מכן, בעת המהומות הגדולות במצרים, נמלטו רוב האסירים מכלא „טורה", והשמועה אומרת כי כ־300 מהם עדיין לא נלכדו.

למרות שדינו, כאמור, טרם נגזר, מוחזק יוסף טחן בתנאים של נדון למוות: הוא שוהה בתא בודד וישן על מזרון המונח על הרצפה, במסדרון של תאי נידונים למוות. יחד עימו עוד תריסר נידונים למוות – 5 רוצחים ו־7 עברייני סמים.

התפריט בבית־הסוהר דל: ארוחות אחת ליום, הכוללת ארבע פיתות, שלוש ביצים וכוס חלב. שלוש פעמים בשבוע – בשר. „לעיתים אני מבקש להוסיף לי פול או עדשים, ואז הכל בסדר", סיפר טחן ללידסקי.

דלת התא פתוחה כל העת, וסוהר משגיח עליו 24 שעות ביממה. בפינת התא – דלי לצרכים. טחן זכאי לטיול של שעה ביום בחצר הכלא, אך הוא ויתר עליו. ראשית – משום שבעת הטיול עליו להיות כבול באזיקים, ושנית – משום שהוא חושש לחייו, מפני הקנאים המוסלמים היושבים בכלא. בגלל החשש מהקנאים, לדבריו, הוא גם הסיר מראשו את הכיפה שחבש קודם לכן, והפסיק להתפלל.

הזכיות בלוטו

פרס ראשון – זוכה אחד. יקבל 226,059.81 ש"ח;
פרס שני – שישה זוכים. כל אחד יקבל 6,279.44 ש"ח;
פרס שלישי – 345 זוכים. כל אחד יקבל 218.41 ש"ח;
פרס רביעי – 7.74 ש"ח;
פרס חמישי – 1.40 ש"ח.

מזג האוויר

גשם מקומי.

הטמפרטורות: ירושלים 7–16, הגולן 7–16, נהריה 9–19, צפת 6–14, חיפה 13–19, טבריה 10–23, נצרת 8–16, עפולה 8–20, השומרון 8–18, תל־אביב 9–20, לוד 8–21, יריחו 12–23, עזה 10–20, באר־שבע 6–22, אילת 13–25.

2000 ש"ח – פרס ראשון ב„רדיו־טוטו"

2,000 ש"ח הוא הפרס הראשון למנחש 13 משחקים בתוכנית „רדיו־טוטו" שתשודר היום בשעות 5 – 7 אחה"צ ברשת ג'.

המאזינים, המתבקשים להכין טפסי טוטו של המחזור הקרוב, ימלאו טור אחד ויעבירוהו בטלפונים הבאים:

משעה 3 עד 6.30 בטלפון 03-217111.

משעה 4 עד 6.30 בטלפון 03-260181.

צוות מומחים יקבע באולפן את הניחוש הנכון. בתוכנית: ראיונות, שעשועונים וחידונים והיא מוגשת בידי מלאכי חזקיה ומנחה אותה מוטי חביב.

אתר אמציה — מערות חזן
מודיע לציבור כי
אין להגיע לסיור במערות ללא תאום מוקדם
לתאום והזמנת מקומות טלפונים: 252656, 03-263628

א. בירמן
שירותי גביה ואבטחה
רפי רינאוי מנהל

■ טיפול בשיקים ללא כיסוי־ בכל הארץ כולל במגזר הערבי
■ גביה וביצוע
צווי מעצר־וצווי עיקול
■ ביצוע פסקי דין ופינויים בלדרות לחו"ל
• אבטחה מיוחדת • שומרי ראש
■ איסוף מידע מכל הסוגים בארץ ובחו"ל
חולון, רח' סוקולוב 78 טל. 03-840406
חיפה רח' דהיון 18 טל. 04-670646
פרסום און בידיראון 885-885

קייץ 86
כשאת כבר בדרך עם המשפחה או החברים... בואי להתחדש בדגמי קיץ מקוריים, מסוגננים, המבטיחים לך הופעה בלתי שגרתית.
★ שמלות ★ חליפות
★ חולצות ★ מכנסים
★ חצאיות
חנות המפעל בקיבוץ צרעה
(ליד בית־שמש ומערת הנטיפים)
פתוחה כל השבוע ובשבת בין: 10.00-16.00, ביום ו' בין 10.00-12.00
אנו מכבדים כרטיסי ישראכרט וויזה.
אופנה נשית מאוד

מהפכה בשרות משלוחים
שרות משלוחים מבית לבית מהרמת הגולן ועד אילת במחירים נוחים
מיועד לכל אחד־לרכזי קניות, מפעלים, קיבוצים ומושבים, בתי עסק, חנויות, משרדים ואפילו...האשה בבית.
אין צורך לבזבז זמן על נסיעות ל„עיר הגדולה" לשם קניית פריט דחוף או העברת משלוח מכל סוג שהוא כמו: חלקי חילוף, תרופות, העברת צ'ק וכדומה.
לפנות: להיט שרותי שליחויות בע"מ
03-222373, 249162, 237379
וכן לסוכנים המקומיים

שרות מהיר ומחירים נוחים

אוניברסיטת תל־אביב
טקס הענקת תואר ד"ר כבוד לפילוסופיה לפרופ' איבן פיטוני במעמד שר הבריאות מר מרדכי (מוטה) גור
הרצאת מקבל התואר: „הטיפול הכירורגי בדפורמציות של השד"
יום שני, כ"ט אדר־א' תשמ"ו 10.3.86 שעה 18.30, בנין מקסיקו, אודיטוריום פאסטליכט, קרית האוניברסיטה, רמת־אביב.
— הציבור מוזמן —
כניסה לחניה, דרך שער 8.

צבי פופובסקי — גרפולוג
★ שרותים גרפולוגיים במימד חדש.
★ שמוש יחודי בתוכנת מחשב לגרפולוג מומחה, כפי שהוצגה בתוכנית „תצפית".
★ כל חוות דעת מותאמת לצרכים הספציפיים של התפקיד.
★ התוכנה שהוצגה נכתבה על ידי אלדין מערכות מידע בע"מ.
המכון לגרפולוגיה מתקדמת
רח' פרישמן 36 ת"א טל': 225668, 03-231707

משטרת ישראל
המחוז הדרומי
מודיעה על מכירה פומבית של רכוש ללא בעלים.
המכירה תתקיים בחצר תחנת המשטרה קישלת מרחב ים, ביום ג', 18.3.86, בשעה 9.00.
• על הקונים להצטייד בתעודת זהות.
•• המכירה במזומנים בלבד.

„יש שאלות"
מתארחות בביה"ס הארצי לשוטרים ע"ש אהרון סלע ז"ל
חניכי קורס לשוטרים שואלים את: חיים בר־לב — שר המשטרה
התוכנית מועברת בשידור חי היום, ברשת ב', אחרי חדשות השעה 18.00
עורך ומנחה: יצחק אלון

רהיטי רביד
רהיטי סלון בחנויות המובחרות מעכשיו גם בחנות המפעל
התחיה 14 (מול בלומפילד) יפו, טל' 824615

השקל שלך

שערי המניות

ביום 6.3.1986

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
א.ג.ה. ש	14000	8.0			-8.0
הספנות 0.1	1023 תב	8317	+93	+10.0	+14688
הספנות א 0.5	614 קן		+29	+5.0	+16105
בנק ספנות אופ'2	695 תב	9300	+93	+15.5	+12522
כללי לא מוסדר	34500	238	+1500	+4.6	+289
בנק צפ' אמריק 1.	*** הפסקת מסחר ***				
בנק צפ' אמריק 5.	*** הפסקת מסחר ***				
בנק צפ' אמ אופ1	*** הפסקת מסחר ***				
רנות א 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
רנות 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
הבינלאומי 5.0	3660	5776	+110	+3.1	+3931
ט.יב.י. 0.5	3425	6861	+125	+5.8	+9448

כלולים בהסדר הצמדה

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אידיבי רג 100.0	76910	980	+1310	+1.7	+1386
אידיבי ב 100.0	77650	1.0			-1.0
אידיבי בכ 2.0א	462100				
אגוד 0.1	56650	18.0			-26.0
דיסקונט ב	96700	11.0	+200	+.2	+12.0
דיסקונט א	97500	600	+1500	+1.6	+1612
דיסקונט שה ב	11470	103			-99.0
המזרחי ש	31500	1015	+465	+1.5	+2048
המזרחי ם	31600	135	+540	+1.7	+235
המזרחי שה 9	14300	96.0	-100	-.7	-104
הפועלים מבכ	115290 קן		+5490	+5.0	+38.8
הפועלים ש	51609	1965	+29	+.1	+108
הפועלים ם	51700	1145	+600	+1.2	+613
כללי א 1.0	135000	8.0			-8.0
כללי אופ 9	125600		+200	+.2	+5.0
כללי שה 5	99500	1.0			+4.0
כללי שה 7	6535	2.0	+20	+.3	+88.0
כלל 100.0	35120	3413	+530	+1.6	+5227
כלל שה 9	44700	10.0			-10.0
כלל שה 11	12370	406			-482
מימון ומסר 1.0	44600	2.0			+5.0
מימון ומסר 5.0	22500	12.0	-185	-.8	-7.0

בנקים למשכנתאות

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
ארנים 0.1	7030	35.0			-34.0
לאומי משכנתאי ש	4920 תב	818	+420	+9.3	+2144
לאומי משכנתאי ם	4500	103			-53.0
כרמל ש	3610 תב	91.0	+200	+5.9	+176
כרמל שה 1	2640	25.0	+40	+1.5	+101
בנין ב' 5.0	3271 קן		+156	+5.0	+988
[illegible] משכ ש	950 תב	1675	+65	+7.8	+3124
משכן ב ש	2100 תב	640	+150	+7.7	+810
עצמאות 0.1	3900 תב	891	+285	+7.9	+627
[illegible]פחות מבכ ש	12990	39.0			-20.0
[illegible]פחות רג ש	11235	23.0	+535	+5.0	+25.0
[illegible]פחות שה 1	7060				-1.0
[illegible]פחות שה 2	3540	69.0	+40	+1.1	+260
[illegible]קסר 1.0	785	400	+25	+3.3	+413
[illegible]מסר 5.0	376	670	+6	+1.6	+330
[illegible] 1.0	1922	1835			-271

מוסדות מימון

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
[illegible]לוון א ש	378	6783			-1468
[illegible]לאות מבוכ א	30528 תב	7.0	-3392	-10.0	-11.5
[illegible]לאות מבוכ ב	*** לא נסחר ***				
[illegible] תעשיה א ש	5356 תב	864	+440	+9.0	+730
[illegible] תעשיה מבכ	*** לא נסחר ***				
[illegible] תעש בכ ב	*** לא נסחר ***				
[illegible] תעש בכ גג	*** לא נסחר ***				
[illegible] תעש בכ גגג	*** לא נסחר ***				
[illegible] תעש בכ ד	*** לא נסחר ***				
[illegible] תעש בכ דד	*** לא נסחר ***				
[illegible] קבלנים 5.0	600 תב	2224	+31	+5.5	+1694
[illegible] בכ	*** לא נסחר ***				
[illegible] ליסינג 0.1א	7140 קן		+340	+8.0	+174
[illegible] ליסינג 0.5ב	2947 קן		+140	+5.0	+731
[illegible] ליסינג אג"ח	10850	50.0	-100	-1.0	-65.0

ביטוח

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
[illegible] 0.1	3735	389	+75	+2.1	+173
[illegible] 0.5	2543 תב	896	+188	+8.0	+2757
[illegible] סהנה 0.1	620 קן		+30	+5.1	+2861
[illegible] סהנה 0.5	289 תב	6057	+24	+9.1	+4063
[illegible] 1.0	1540 תב	1703	+140	+10.0	+1288
[illegible] 5.0	805 קן		+38	+5.0	+6579
[illegible] 0.1	2855 תב	11239	+260	+10.0	+26876
[illegible] 0.5	1358	747	+10	+.7	+387
[illegible]-הראל 1.0	800 תב	3218	+55	+7.4	+4303
[illegible]-הראל 5.0	6520	134	+320	+5.2	+106
[illegible] 0.1	2600 תב	391	+195	+8.1	+408
[illegible] 0.5	*** הפסקת מסחר ***				
[illegible] 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
[illegible] 5.0	6908 תב	46.0	+400	+6.2	+53.0
[illegible] 1.0	2624	301	-100	-3.7	-265
[illegible] 0.1	3548 קן		+169	+5.0	+410
[illegible]	2727 תב	1519	+240	+9.7	+914
[illegible]	1401 תב	914	+70	+5.3	+889

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
ציון החזקות 1.0	11605	15.0	+300	+2.7	+25.0
ציון החזקות 5.0	2844	165	+80	+2.9	+298

מסחר ושרותים

מסחר

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אינטרגאמא 1.0	3103	100	+63	+2.1	+9.0
אינטרגאמא 5.0	1014	174	+30	+3.1	+85.0
אינטרגאמא אופ 1	578 תב	588	+98	+20.4	+1818
מאיר עזרא 1.0	4487	382	+150	+3.5	+278
מאיר עזרא אופ 1	4130	75.0			-23.0
סתה 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
סתה 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
כלל סחר 1.0	3575 תב	1464	+325	+10.0	+1411
קריסטל 1.0	3483	102			-19.0
רשק 0.1	32550	1.6	+1550	+5.0	+1.8
רשק 0.5	7583 תב	120	+989	+15.0	+315
שופרסל א 2.0	4409	236	+10	+.2	+136
שופרסל ב 10.0	2600	965	+70	+2.8	+2255

שרותים

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
רלק ב ש	4495 תב	6290	+300	+7.2	+10152
הראל 1.0	2441 קן		+116	+5.0	+663
הראל 5.0	1160	179	+41	+3.7	+368
ספנות הספקה 0.1	9700	255			-102
ספנות הספ' 0.5א	3475	366			-70.0
קרור 0.1	1211 תב	1356	+110	+10.0	+3705
קרור 1.0	339 תב	15774	+44	+14.9	+24963
חברת החשמל 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
מחסני ערובה 0.1	2735	1059			-13.0
מחסני ערובה 0.5	887 קן		+42	+5.0	+10176
קונסורטיום 0.1	1278 תב	492	-100	-7.5	-388
קונסורטיום 0.5	650	750	+7	+1.1	+491
קופל 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
קופל אופ 1	*** הפסקת מסחר ***				

מלונות ושרותי תיירות

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
גלי זוהר 1.0	9700	17.2	+244	+2.6	+28.2
גלי זוהר 5.0	5460	10.8	-5	-.1	-21.3
מלונות דן 1.0	3700	166			-13.0
מלונות דן 5.0	2625	50.0			-25.0
חוף האלמוג 0.1	2655	339			-126
כנס 1.0	2178 תב	68.5	+198	+10.0	+68.5
מלונות ירדן 1.0	2404 קן		+114	+5.0	+1525
מלונות יהלום 1	*** הפסקת מסחר ***				

מחשבים ושרותי מחשב

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
דטה מיכון 1.0	2783 תב	265	+253	+10.0	+143
ת.י.ל.ן. 1.0	11727 קן		+358	+5.0	+266
יעצא 1.0	3010	39.0			-30.0
יעצא אופ 1	2515	120	+19	+.8	+9.0
כלל מחשבים 1.0	4347 תב	259	+567	+15.0	+298
מ.ל.ל. 1.0	5700	75.0	+240	+4.4	+131
מ.ל.ל. 5.0	2790	25.0			-25.0
משוב מחשבים 1.0	2113	145	+5	+.2	+22.0
ניקוב מחשבים 1.	4450	152	-159	-3.5	-196
ניקוב מחשבים 5.	2420 תב	454	+220	+10.0	+201
תים מחשבים 1.0	1581	1232	+1	+1	+87.0
תים מחשב אופ 1	15000	32.0			-45.0

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אברהם גינדי 1.0	* 739	1789	+35	+5.0	+3880
* ביצוע חלקי 61.90%					
אברהם גינדי 5.0	* 631	3058	+30	+5.0	+3549
* ביצוע חלקי 54.80%					
אורן מבנים 1.0	692 תב	4255	+63	+10.0	+5660
אורן מבנים 5.0	294 קן		+14	+5.0	+21294
אזורים 1.0	4100	2305	+10	+.2	+1836
אילקו 1.0	1250 תב	1698	+80	+6.8	+3660
אילקו אופ 1	1100	569	+38	+3.6	+469
אל-רוב 1.0	2340	74.0	+90	+4.0	+263
אל-רוב 5.0	2304	9.0	+20	+.9	+111
אמנותים 1.0	1890 תב	442	+106	+5.9	+179
אמנותים אופ 1	1620	50.0			-48.0
אפריקה 0.1	38200	217	+1200	+3.2	+243
אפריקה 1.0	29000 תב	552	+1400	+5.1	+1005
ארזים 1.0	1255	234			-274
ארלדן 0.1 במ"ח	2528	667			-181
ארלדן 0.5 במ"ח	1592 תב	1332	+145	+10.0	+1642
בן-יקר גת 1.0	2899 תב	534	+239	+9.0	+864
ברנוביץ 1.0	3450	1211	+154	+4.7	+1084
ברנוביץ 5.0	2008 תב	355	+96	+5.0	+240
דנקנר 1.0	4110 תב	1841	+359	+9.6	+2015
דרוקר 1.0	708	3309			-1859
דרוקר 5.0	407 קן		+19	+4.9	+11671
דרוקר אופ 1	330 תב	3397	+41	+14.2	+3247
דרעד 0.1	4930 תב	169	+448	+10.0	+226
דרעד 0.5	2720 תב	122	+177	+7.0	+86.0
ת.ל.ב. 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
ת.ל.ב. 0.5	*** הפסקת מסחר ***				
נכסים ובנין 1.0	2660 תב	3798	+150	+6.0	+9287
גב-ים 0.1	3950	272			-8.0
גב-ים 0.5	2697	523	+110	+4.3	+630
הכשרת הישוב 1.0	42600 תב	980	+3220	+8.2	+1251
ישפרו 0.1	2239 תב	8497	+204	+10.0	+9223
ישראלום 1.0	6420	4.0	+298	+4.9	+3.0
ישרס 10.0	9125 קן		+435	+5.0	+1661
בזן פיתוח 1.0	8675	20.0	+100	+1.2	+6.0

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
כלל נדלן 0.1	392 תב	26168	+24	+6.5	+58029
לומיר 1.0	2361 תב	370	+260	+12.4	+274
לומיר 5.0	1375 קן		+65	+5.0	+1646
מ.ח.מ. 1.0	1707 קן		+82	+5.1	+1946
מאגרי בניה 1.0	485 תב	10046	+34	+7.6	+14246
מאגרי בניה אופ1	346 תב	5797	+45	+15.0	+13973
מודול בטון 1.0	2183 קן		+104	+5.0	+511
מישגאל 5.0	545 תב	2903	+45	+9.0	+3433
מגרב 5.0	528 קן		+25	+5.0	+40029
מר-לו 1.0	358 קן		+17	+5.0	+8061
מר-לו אופ 1	3340 תב	70.0	+340	+11.3	+273
לוינשטין 1.0	4500 תב	149	+321	+7.7	+118
לוינשטין 5.0	1450 תב	5370	+93	+6.9	+5747
ליפשיץ 1.0	1035	1933	+25	+2.5	+588
ליפשיץ 5.0	465 תב	5049	+35	+8.1	+7330
נאות אביב 0.5	20551 תב	67.0	+1700	+9.0	+98.0
נכסי אזורים 1.0	5110 תב	286	+320	+6.7	+304
סהר החזקות 1.0	8900 תב	168	+500	+6.0	+508
סהר החזקות 5.0	6540	245	+250	+4.0	+408
סוללבונה מבכ א	*** הפסקת מסחר ***				
סוף 1.0	2100 קן		+100	+5.0	+729
סוף 5.0	1245	290			-112
עמר וסלע 1.0	798 תב	1280	+73	+10.1	+1534
קיסריה 0.1	1954 תב	1129	+140	+7.7	+658
קיסריה 0.5	854 קן		+41	+5.0	+6809
רובינשטיין 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
רובינשטיין 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
רוגובין 1.0	1890 תב	488	+100	+5.6	+630
רוגובין 5.0	1240 תב	436	+60	+5.1	+1186
רסקו מבוכ'	4630 קן		+220	+5.0	+954
רסקו רג	4942 קן		+235	+5.0	+817

חקלאות

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
מטעי הדר 0.1	2890	382			-475
מטעי הדר 0.5	1220	752			-393
מהדרין 0.1	11800 תב	213	+800	+7.3	+224
נכסי הדרים 1.0	1120	7365	+20	+1.8	+5738
פרי אור 0.5	5302	136	+252	+5.0	+124
שן-הר 5.0	7501	1464			-654

תעשייה

מזון וטבק

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אסאס 1.0	1287 תב	427	+117	+10.0	+661
אטלנטיק 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
גולדפרוסט 1.0	1501	415	-74	-4.7	-845
גולדפרוסט 5.0	595	646	-30	-4.8	-396
גולדפרוסט אופ 1	553 תב	650	+63	+12.9	+1871
דובק מב ש	2926 תב	2824	+266	+10.0	+3692
דובק מב ם	2950 תב	1780	+250	+9.3	+2363
וגלכל 1.0	1056 תב	1697	+96	+10.0	+2714
וגלכל 5.0	587 תב	2242	+53	+9.9	+3152
פרי-זה 1.0	3010 תב	1886	-390	-11.5	-5653
פרי-זה 5.0	2340 תב	770	-280	-10.7	-2183
טמפו בירה 1.0	10540	120	+500	+5.0	+40.0
טמפו בירה 5.0	7260 תב	130	+660	+10.0	+76.0
יכתר 1.0	1445	710			-829
יכתר א 5.0	809	934	+1	+.1	+189
מן 1.0	9679	74.0	-198	-2.0	-36.0
מן 5.0	5940 תב	143	+540	+10.0	+143
סנפרוסט 1.0	5030	31.0	+109	+2.2	+63.0
עלית 0.1	13600 תב	1473	+950	+7.5	+1948
עסיס ב 0.5	38884 תב	187	+3535	+10.0	+220
שלמה אנגל 1.0	1819 קן		+87	+5.0	+413
שמן מבוכ' ש'	5108 תב	376	-567	-10.0	-1148

טקסטיל והלבשה

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אדגר 1.0	732 תב	6825	+67	+10.1	+9638
אופים 1.0	1600 תב	300	-106	-6.2	-400
אופנת ברוך 1.0	1994	959	+74	+3.9	+1439
אופנת ברוך 5.0	1018 תב	547	+93	+10.1	+572
אפתן 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
אפתן אופ 1	*** הפסקת מסחר ***				
ארגמן רג ש	6840	170	+180	+2.7	+277
דלתא-גליל 1.0	4430	530	+100	+2.5	+415
דלתא-גליל א 3.0	3285	360	+100	+3.1	+360
מטויות מאוחד 1.	1575 תב	82.0	-175	-10.0	-42.0
מטויות מאוחד 5.	657	555	+13	+2.0	+269
מטויות אופ 1	500	300			-19.8
ויסלגו 1.0	4088	437	+194	+5.0	+279
ויסלגו 5.0	3080	456			-51.0
ורדינון 1.0	3860 תב	370	+260	+7.2	+373
זיקית 1.0	5549	70.0	+108	+2.0	+47.0
זיקית 5.0	3875	349	+150	+4.0	+155
טיב-טוב 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
טיב-טוב אופ 1	*** הפסקת מסחר ***				
יומאר 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
לחוויה 0.1	1700 תב	127	-118	-6.5	-113
לחוויה 0.4	710	1392	+15	+2.2	+868
לינת 1.0	900 תב	3773	+76	+9.2	+9593
מיס גליקר 1.0	649	1487			-1000
מקס 0.1	23000	33.0	+963	+4.4	+23.0
מקס 0.5	7800 תב	330	+620	+8.6	+95.0
עיט 1.0	11177 תב	91.0	+800	+7.7	+176
עיט 5.0	5700	171			-171
עמק 1.0	1960 תב	295	+119	+6.5	+323
פולגת א 0.1	8770	506	+180	+2.1	+355
פולגת ב 0.4	6350	2117	+250	+4.1	+2824
פולינגו א 0.5	4100 תב	459	+300	+7.9	+760
פרגוד 1.0	1423 קן		+68	+5.0	+3620
גבור סברינה בעמ	13850 תב	448	+900	+7.0	+571
תעש רוגוזין 1.0	3055 תב	1525	+200	+7.0	+1745

מתכת ומוצריה

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אוקטגון 5.0	1490	792	+50	+3.5	+508
אורדן 10.0	12850	934			-908
אורדן 50.0	10600	241	-150	-1.4	-301
כבלים ש	13500	11.0	+500	+3.9	+14.0
התכוף 1.0	9700 תב	131	+835	+9.4	+164
התכוף 5.0	5665 תב	200	+515	+10.0	+318
קשמאות פח 1.0	1026 תב	7701	+50	+5.1	+12010
קשמאות פח 5.0	710 תב	1817	+45	+6.8	+2931
מורגן 1.0	625 קן		+30	+5.0	+897
מורגן אופ א	535	865			-856
מתכת סדום 1.0	2098	53.0	-27	-1.3	-50.0
מתכת סדום אופ 1	1300	450	-29	-2.2	-161
כבלי ציון 1.0	2237 תב	4070	+203	+10.0	+5404
כבלי ציון 5.0	850 תב	3946	+77	+10.0	+7051
כבלי ציון אופצ	785	1418			-1104
קרמני 1.0	750	1480			-127
קרמני 5.0	420	1903			+226
נחושתן 0.1	16000	50.0			-39.0
נחושתן 0.5	5030	68.0	+80	+1.6	+48.0
עיד 3.0	1319 תב	1090	+120	+10.0	+1659
פקר פלדה 1.0	5625	359	+225	+4.2	+34.0
קינג 1.0	1200	582			-225
קינג 5.0	615	1647	+5	+.8	+127
קליל 1.0	2870	107			-90.0
קליל 5.0	1441 תב	530	+131	+10.0	+530
שלדות 5.0	2300	404	-120	-5.0	-243
תעשיות לכיש 1.0	1115	688			-1029
תעשיות לכיש 5.0	515	263			-135

חשמל, אלקטרוניקה ואפטיקה

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אלביט 3.0	421000 תב	44.0	+21000		
				+5.8	+53.0
אלקו 0.1	3601 קן		+171	+5.0	+542
אלקו 0.25 ש	2672 תב	778	+243	+10.0	+1201
אלקו 0.25 ם	2646	475			-475
אלקטרה 0.1	12500	17.0			-17.0
אלקטרה א 0.5	6880 תב	265	+350	+5.4	+336
אלרון 3.0	*** הפסקת מסחר ***				
אריה 1.0	12550 קן		+1550	+5.0	+482
כלל תעש אלקטרו	3005 תב	5128	+150	+5.3	+9588
ספקטרוניקס 1.0	1805	1812	+60	+3.4	+1904
ספקטרוניקס 5.0	1100	1059			-115
פריכסונגר 1.0	1820 תב	622	+100	+5.8	+590
פריכסונגר 5.0	925	3496	+40	+4.5	+1890
ציקלון 1.0	5962 תב	385	+542	+10.0	+715
ציקלון 5.0	3500 תב	1199	+300	+9.4	+854
קנגסטין ארלר 1.	3170	71.0			-71.0
קנגסטין ארלר 5.	1931 תב	365	+176	+10.0	+278
ת.א.ת. 1.0	3993 תב	244	+363	+10.0	+363
ת.א.ת. 5.0	1678 תב	3674	+153	+10.0	+4918
ת.א.ת. אופ 1	14162 תב	85.0	+1562	+12.4	+88.0
תדאה 1.0	5280	404	+100	+1.9	+308

מוצרי בניה

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אי.פ.כלל בנין 1.	5000	350			+243
אלקול 5.0	6060	238	+79	+1.3	+178
אקרשטיין 1.0	1445 תב	1312	+100	+7.4	+960
אקרשטיין 5.0	1100	667	+53	+4.9	+481
בטון תדיר 1.0	14036 תב	114	+1276	+10.0	+908
בטון תדיר 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
בר-סון 1.0	* 2930	110	+140	+5.0	+150
* ביצוע חלקי 58.20%					
בר-סון 5.0	852	396	+40	+4.9	+564
המסלול 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
המסלול 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
טרומאבטסט 1.0	6700	22.8	+300	+4.7	+11.6
טרומאבטסט 5.0	2000	316	+53	+2.7	+185
מ.ל.ט. 1.0	925	194	+44	+5.0	+264
מ.ל.ט. 5.0	401		+14	+3.6	+859
מרזל השק כתעש	2781	691			
מוזאיקה ולפמן 1	*** לא נסחר ***				
מוזאיקה ולפמן 5	*** לא נסחר ***				

כימיה, גומי ופלסטיק

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
אגן 5.0	17450	24.0	+270	+1.6	+46.0
אליאנס ב 200.0	1350 תב	445	+218	+19.3	+2487
גל תעשיות 1.0	6500	104	+214	+3.4	+221
גל תעשיות 5.0	3420	170	+10	+.3	+125
דקסטר 1.0	3279	415	-1		-174
רשנים 0.1	9951	55.0			-32.0
רשנים 0.5	3860	789	+138	+3.7	+999
חיפה כמיקל 10.0	860	3129			-329
טבע ש	50150	66.0	+150	+.3	+92.0
טבע אופ 4	46250	4.0	+50	+.1	+3.0
ליפסקי 1.0	1331 תב	905	+121	+10.0	+1749
ים המלח 0.1	13900	3135	+500	+3.7	+3980
פטרוכימיים 10.0	384	23175	+14	+3.8	+31836
מקסימה 1.0	5001	541			-392
מקסימה 5.0	2015 תב	2019	+183	+10.0	+4377
נפה כמיקל 1.0	* 3300	169	+100	+3.1	+514
* ביצוע חלקי 75.10%					
סנו 1.0	8200	100	+300	+3.8	+88.0
סנו 5.0	5300	120	+30	+.6	+173
קים כימיקל 1.0	4599	30.0	+115	+2.6	+69.0
ת.ג.ל. 1.0	1786 קן		+85	+5.0	+958
ת.ג.ל. 5.0	861 קן		+41	+5.0	+1824
תיא 5.0	4883	104			-158
פרוטארום 10.0	7614	249			-204
תרו א 5.0	3926	221	+187	+5.0	+50.0

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

נייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב%	היצע/ביקוש
דפרון 1.0	4620	50.0	+230	+5.0	+52.0
דפרון 5.0	2150				
ת.מ.ג. 1.0	2960	549			-96.0
ת.מ.ג. אופ 1	2770	237	+60	+2.2	+327
יאה 1.0	4350	100	+90	+2.1	+26.0
לבידי אשקלון 1.	845 תב	6512	+71	+15.0	+11424
לבידיאשקלון אופ1	856 קן		+94	+12.5	+5548
מולט ב 0.5	27600 תב	47.0	+1600	+6.2	+89.0
מפעלי נייר 10.0	175000	80.0	+4900	+2.9	+81.0
סקאוריה 1.0	1870 תב	232	+145	+8.4	+161
רים 0.1	3769	276			-213

LITTLE TRAMP CHARACTER LICENSED BY BUBBLES INC. S.A.

GGK /

הענק האישי של יבמ
עוצמה המחייבת מנעול ובריח

אנו מכנים את המחשב האישי בטכנולוגיה מתקדמת (PC AT) הענק האישי, בשל עוצמתו הרבה ויכולתו להתמודד עם כמויות המידע העצומות בעסקים ובארגונים שצרכיהם גדלים בקצב מהיר.

הענק האישי פרושו עוצמה גדולה ונתונים רבים שיש לשמרם. ואומנם ניתן לשמרם. למחשב האישי PC AT של יבמ יתרון מיוחד: מפתח המונע הכנסה או שליפה של נתונים וניצול עוצמתו כשאינך רוצה בכך.

כמה מסמכים יכול מחשב אישי זה לאחסן?

בתקליטים הקשיחים שלו ניתן לאחסן עשרות אלפי דפים עם נתונים (עד 20,000) או את שמותיהם של 100,000 הלקוחות הטובים שלך. פרוש הדבר פרידה מן ה"תוהו ובוהו" במערכת התיוק ומאי-הסדר על השולחן ושליטה קלה על כמויות עצומות של נתונים הדרושים לעבודתך היום יומית.

תוכל לקבל את הענק האישי של יבמ עם זכרון מרכזי של עד 640 אלף בתים. מספיק כדי לנצל את התוכנה המתוחכמת ביותר הקיימת עבור המחשבים האישיים של יבמ. ואם בעתיד תזדקק לעוצמת מיחשוב רבה עוד יותר תוכל להרחיב את הזכרון עד שלושה מיליון בתים!!

למרות עוצמת המיחשוב האדירה תוכל להריץ בו את מרבית התוכנות שנכתבו עבור משפחת המחשבים האישיים של יבמ ותהנה מספריית התוכנה העסקית הגדולה והרב גוונית ביותר בעולם.

ובזמן שהענק האישי מטפל בכל תוכניות אלה, תוכל להבחין בהבדל קטן:

הוא יכול להריצן במהירות גדולה פי שלושה מהמחשבים האישיים הקודמים.

בוא עוד היום להדגמת הענק האישי (PC AT) אצל אחד המשווקים המורשים של יבמ, תשמח בודאי להווכח כי עתה, תוכל לרכוש אותו גם במחירים נמוכים מבעבר.

... ואל תשכח לשמור מקום על מחזיק המפתחות שלך.

אספקה מיידית
מחירים חדשים
אצל כל המשווקים המורשים של יבמ

- איכות טל' 7511536; 03-7514302-4
- גטר טל' 299705; 03-285282-4
- טריפל די טל' 7510914; 03-7510195
- י.ל.ן/מת"מ טל' 383355; 03-381408
- לרגו מחשבים טל' 285151, 03-285222
- משוב טל' 03-453202-5
- מל"ל טל' 266292-6; 03-252884
- קומפיוטרלנד טל' 202525/6; 03-289520
- רשף טל' 322888; 03-324975

לחלק מהמשווקים סניפים נוספים ברחבי הארץ. פרטים בסניף המרכזי.

יבמ IBM

הסידרה	השער	השינוי בנק'
4% מלווה פיתוח (100% הצמדה)		
ש4001		
ש4002		
ש4003		
ש4004		
4.25% מלווה מדינה (שגיא)		
ק-301 תשואה 4.50%		
4101	266.8	+.2
ק-302 תשואה 5.00%		
4102	104.9	+.7
4103	100.6	+.7
4104	97.2	+.6
ק-321 תשואה 5.02%		
4301	97.1	
4302	92.4	+.1
4303	91.6	
4304	90.1	+.1
311 תשואה 5.00%		
4201	89.3	+.1
3% מלווה מדינה (גליל)		
ק-201א תשואה 2.90%		
ש3601	30400.0	+24.0
ק-201ב תשואה 2.90%		
ש3602	27998.0	-25.0
2027 א תשואה 2.90%		
ש3603	26037.0	+21.0
ק-202 תשואה 2.87%		
3604	23397.0	+19.0
ק-203 תשואה 2.89%		
ש3605	21337.0	-20.0
ש3606	20101.0	-19.0
ש3607	18673.0	-18.0
ש3608	17669.0	-18.0
ק-204 תשואה 3.03%		
ש3609	16714.0	+6.0
ש3610	15068.0	+4.0
ש3611	14848.0	+5.0
ש3612	14410.0	+5.0
ק-205 תשואה 3.30%		
3613	13375.0	+10.0
ש3614	12828.0	+10.0
ש3615	11838.0	+9.0
ש3616	10831.0	+9.0
ק-206 תשואה 3.17%		
ש3617	10277.0	-83.0
ש3618	9748.0	-80.0
ש3619	8962.0	-75.0
ק-207 תשואה 3.01%		
ש3620	8543.0	+104.0
ש3621	8113.0	+100.0
ש3622	7313.0	+90.0
ק-208 תשואה 3.00%		
ש3623	7009.0	+45.0
ש3624	6599.0	+43.0
ק-209 תשואה 3.20%		
ש3625	5959.0	+140.0
ש3626	5509.0	+131.0
ש3627	5107.0	+123.0
ק-210 תשואה 3.70%		
ש3628	4561.0	+12.0
ש3629	4270.0	+11.0
ש3630	4034.0	+11.0
ק-211 תשואה 3.70%		
ש3631	3701.0	-43.0
ש3632	3484.0	-41.0
ש3633	3289.0	-39.0
ק-212 תשואה 3.65%		
3634	2904.0	+2.0
ש3635	2803.0	+2.0
ש3636	2698.0	+2.0
ק-213 תשואה 3.63%		
ש3637	2535.0	-23.0
ש3638	2358.0	-22.0
ש3639	2157.0	-20.0
ק-214 תשואה 3.69%		
ש3640	1769.0	-26.0
ש3641	1532.0	-22.0
ק-215 תשואה 3.66%		
3642	1371.0	+20.0
ש3643	1188.0	+17.0
ק-216 תשואה 3.52%		
3644	1070.0	+25.0
3645	963.9	+22.0
4.25% מלווה מדינה (גליל)		
ק-251 תשואה 4.57%		
8701	811.9	+24.1
ק-252 תשואה 5.00%		
3702	602.2	-11.8
ק-253 תשואה 4.96%		
3703	534.1	-2.5
3704	457.0	-2.2
ק-261 תשואה 5.02%		
3751	239.1	+3.7
ק-262 תשואה 5.06%		
3752	95.8	-2.6
3753	91.7	-2.5
ק-263 תשואה 5.06%		
3754	82.9	-.5
ק-271 תשואה 4.99%		
3901	89.1	+.1
3902	84.8	+.1
3903	84.1	+.1
3904	82.6	
4% מלווה פיתוח (80% הצמדה)		
ש3105	246500.0	+1500.0
ש3106	237000.0	
ש3107	235500.0	+1500.0
ש3108	222800.0	+300.0
ש3109	222500.0	+500.0
ש3110	219500.0	-2000.0
ש3111	215000.0	-1700.0
ש3112	215500.0	
ש3113	215700.0	
ש3114	208500.0	+500.0
ש3115	206000.0	+1500.0
ש3116	197800.0	+1000.0
ש3117	206300.0	+500.0
ש3118	199200.0	-3000.0
7%-6%-4% מלווה פיתוח וקרנות (80% הצמדה)		
ש3201	168700.0	+100.0
ש3202	168050.0	+50.0
ש3203	167000.0	-600.0
ש3204	163501.0	-1699.0
ש3205	164000.0	+2000.0
ש3206	136501.0	
ש3210	161310.0	
ש3211	156700.0	-500.0
ש3212	153000.0	
ש3213	145000.0	
ש3214	142700.0	+800.0
6%		
ש3501	137000.0	
ש3502	135700.0	-1000.0
ש3503	123800.0	
ש3504	120000.0	
ש3505	116000.0	
7%		
ק-701 תשואה 4.09%		
ש3521	118917.0	-1099.0
ש3524	112240.0	-1094.0
ק-702 תשואה 4.15%		
ש3522	113864.0	+983.0
ש3523	107456.0	+952.0
ק-703 תשואה 4.14%		
ש3525	109925.0	+49.0
ש3526	109730.0	+47.0
ש3527	107818.0	+47.0

הסידרה	השער	השינוי בנק'
ש3528	104574.0	+43.0
ק-704 תשואה 4.27%		
ש3529	104012.0	+88.0
ש3530	101579.0	+86.0
ש3531	101230.0	+85.0
ש3532	98264.0	+83.0
ש3533	98080.0	+83.0
ש3534	92391.0	+78.0
ק-705 תשואה 4.46%		
ש3535	92289.0	-324.0
ש3539	86965.0	-316.0
ק-706 תשואה 4.33%		
ש3536	92300.0	+77.0
ש3537	92156.0	+78.0
ש3538	86738.0	+73.0
ש3540	86504.0	+72.0
ש3541	83565.0	+70.0
ש3542	83405.0	+71.0
ש3543	79280.0	+67.0
ק-707 תשואה 4.37%		
ש3544	79355.0	-143.0
ש3546	77371.0	-146.0
ש3547	77138.0	-146.0
ש3548	77008.0	-146.0
ש3550	73017.0	-151.0
ש3551	72617.0	-152.0
ק-708 תשואה 4.37%		
ש3545	77097.0	+65.0
ש3549	72759.0	+62.0
ש3552	66709.0	+48.0
ש3554	69540.0	+58.0
ש3555	69540.0	+58.0
ק-709 תשואה 4.31%		
ש3553	69299.0	+58.0
ש3571	59916.0	+50.0
ק-710 תשואה 4.38%		
ש3556	66205.0	+56.0
ש3558	66075.0	+55.0
ש3559	63707.0	+53.0
ש3560	60263.0	+51.0
ש3561	60027.0	+51.0
ק-711 תשואה 4.40%		
ש3557	66767.0	+56.0
ש3572	60535.0	+51.0
ק-712 תשואה 4.40%		
ש3573	60061.0	+50.0
ש3574	55368.0	+47.0
ש3577	55302.0	+46.0
ש3578	51041.0	+43.0
ק-713 תשואה 4.38%		
ש3575	55141.0	+46.0
ש3576	54925.0	+46.0
ש3579	50634.0	+42.0
ק-714 תשואה 4.30%		
ש3580	47322.0	+265.0
ש3581	43005.0	+246.0
ש3582	39614.0	+232.0
ש3583	36779.0	+219.0
ק-715 תשואה 4.30%		
ש3584	34954.0	+176.0
ש3585	33096.0	+169.0
ש3586	29949.0	+153.0
ש3588	31241.0	+160.0
ק-716 תשואה 4.20%		
ש3587	31524.0	-53.0
ש3591	28702.0	-49.0
ש3592	28657.0	-50.0
ש3593	28590.0	-50.0
ק-717 תשואה 4.33%		
ש3589	28487.0	+85.0
ש3594	27132.0	+83.0
ש3596	25904.0	+80.0
ש3597	25782.0	+80.0
ק-718 תשואה 4.39%		
ש3590	28270.0	+34.0
ש3595	26903.0	+33.0
5% מלווה פיתוח ומדינה (ברירה במלוה צמודה)		
ק-101 תשואה 4.43%		
ש2001	115299.0	+354.0
ש2002	114847.0	+354.0
ק-102 תשואה 4.34%		
ש2003	110704.0	+93.0
ק-103 תשואה 4.43%		
ש2004	111342.0	+335.0
ק-104 תשואה 4.24%		
ש2005	104662.0	+76.0
ש2006	107928.0	+90.0
ש2007	105805.0	+89.0
ק-105 תשואה 4.40%		
ש2008	104400.0	+339.0
ש2012	102089.0	+341.0
ש2015	99385.0	+342.0
ק-106 תשואה 4.41%		
ש2009	105988.0	+346.0
ק-107 תשואה 4.44%		
ש2010	105094.0	-214.0
ש2011	105052.0	-210.0
ש2013	102927.0	-220.0
ש2014	100209.0	-216.0
ק-108 תשואה 4.45%		
ש2016	100919.0	+348.0
ש2018	98199.0	+348.0
ש2021	94900.0	+346.0
ק-109 תשואה 4.59%		
ש2017	97269.0	-566.0
ש2019	96911.0	-587.0
ש2020	94071.0	-570.0
ק-110 תשואה 3.54%		
ש2022	98670.0	+74.0
ק-111 תשואה 4.54%		
ש2023	89397.0	+291.0
ק-112 תשואה 4.36%		
ש2024	83586.0	+357.0
ש2027	80526.0	+353.0
ש2031	74369.0	+345.0
ק-113 תשואה 4.40%		
ש2025	84194.0	+489.0
ש2026	83798.0	+489.0
ק-114 תשואה 4.20%		
ש2028	81464.0	+68.0
ש2030	77417.0	+65.0
ק-115 תשואה 4.41%		
ש2029	76295.0	+425.0
ש2033	70087.0	+407.0
ש2035	64288.0	+375.0
ק-116 תשואה 3.35%		
ש2032	77097.0	+1639.0
ש2034	72813.0	+1579.0
ש2036	68994.0	+1501.0
ק-117 תשואה 4.31%		
ש2037	65090.0	-645.0
ש2052	54607.0	-590.0
ק-118 תשואה 4.01%		
ש2038	64434.0	+1122.0
ש2040	61974.0	+1109.0
2051	58593.0	+1073.0
ק-119 תשואה 3.90%		
ש2039	61607.0	+323.0
ש2041	58297.0	+312.0
ק-120 תשואה 5.32%		
ש2053	53065.0	+45.0
ק-121 תשואה 0.84%		
ש2054	54592.0	+41.0
ש2056	50597.0	+38.0
ש2058	46109.0	+34.0
ק-121ד תשואה -0.13%		
ש2060	44090.0	+32.0

הסידרה	השער	השינוי בנק'
ק-122 תשואה 2.51%		
ש2055	52205.0	+42.0
ש2057	48319.0	+38.0
ש2059	43942.0	+35.0
ק-123א תשואה 0.30%		
ש2061	34259.0	-510.0
ק-123ב תשואה -0.50%		
ש2062	32539.0	-2.0
ק-123ג תשואה -0.54%		
ש2063	31015.0	+421.0
דולים		
מ 16	103.8	
מ 17	105.5	+.5
מ 18	ק 107.1	05/03
מ 19	103.5	
מ 20	103.5	-.1
מ 21	102.5	-2.0
מ 22	100.5	
מ 23	92.7	-1.0
ש24	90.3	+.7
ש25	92.2	+1.0
ש26	90.5	-.5
ש27	89.4	
ש28	92.9	+.8
ש29	92.9	+1.0
ש30	94.5	
ש31	98.0	
32	95.5	+.5
33	99.0	03/03
34 מר"ג	104.0	
אגרות חוב צמודות לדולר (100% הצמדה)		
מו"פ	200.0	
מו"פ	1160.0	
נפט-אלסינט *** הפסקת מסחר		
תדיראן84	94.3	-.1
תדיראן85	400.2	-.1
"ארמון" צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-601 תשואה 7.00%		
סד' 2501	155.7	+.7
סד' 2502	153.0	+.7
סד' 2503	148.1	+.7
ק-602 תשואה 7.15%		
סד' 2504	147.2	+.3
סד' 2505	141.5	+.3
ק-603 תשואה 7.26%		
סד' 2506	136.5	-.1
סד' 2507	131.7	-.1
ק-604 תשואה 5.03%		
סד' 2508	ק 100.6	+2.9
"ירמוך"-צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-901 תשואה 8.76%		
7001	227.4	-.7
7002	222.2	-.5
ק-902 תשואה 8.70%		
7003	209.5	-.1
7004	194.6	-.1
ק-903 תשואה 8.77%		
7005	181.4	-1.0
ק-904 תשואה 8.70%		
7006	171.2	-.1
ק-905 תשואה 8.75%		
7007	159.3	-1.2
7008	156.6	-1.1
ק-906 תשואה 8.55%		
7009	152.7	
ק-907 תשואה 8.71%		
7010	142.9	-.3
ק-908 תשואה 8.75%		
7011	134.9	-.1
7012	130.1	-.1
ק-909 תשואה 8.75%		
7013	122.9	-.1
ק-910 תשואה 8.89%		
7014	106.4	+.3
ק-911 תשואה 8.89%		
7015	88.4	-.1
7016	90.6	
7017	89.8	
7018	89.6	
7019	90.0	
7020	89.8	
7021	88.9	-.1
7022	88.6	-.1
ק-951 תשואה 8.50%		
7201	88.8	+.3
"גלבוע" צמוד דולר ריבית משתנה		
ק-801 תשואה 2.58%		
ש6101	11900.0	-174.0
ק-802 תשואה 2.53%		
ש6102	7399.0	-17.0
ק-803 תשואה 2.50%		
ש6103	6615.0	-80.0
ק-804 תשואה 2.57%		
ש6104	6075.0	-110.0
ש6105	5768.0	-105.0
ק-805 תשואה 2.70%		
ש6106	5558.0	-1.0
ש6107	5334.0	-1.0
ק-806 תשואה 2.70%		
ש6108	3857.0	-16.0
ש6109	3670.0	-16.0
ש6110	3609.0	-15.0
ק-807 תשואה 2.70%		
ש6111	3020.0	-21.0
ש6112	2929.0	-21.0
ק-808 תשואה 2.87%		
ש6113	1977.0	+14.0
ק-821 תשואה 3.75%		
ש6151	754.5	+3.4
ש6152	728.8	+3.7
ק-822 תשואה 3.80%		
ש6153	630.7	-3.0
ש6154	619.6	-2.9
ק-823 תשואה 3.70%		
ש6155	403.6	-.1
ק-824 תשואה 3.65%		
ש6156	327.5	+1.1
ק-825 תשואה 3.75%		
ש6157	243.8	-3.4
ש6158	231.0	-3.1
ק-826 תשואה 3.67%		
6159	196.2	-.1
ק-827 תשואה 3.77%		
6160	182.7	-1.5
6161	176.7	-1.5
ק-828 תשואה 3.77%		
6162	159.5	-1.0
ק-829 תשואה 3.75%		
6163	148.3	-.7
6164	142.6	-.7
ק-830 תשואה 3.73%		
6165	134.3	+.9
ק-831 תשואה 3.74%		
6166	128.1	+.1
6167	125.2	+.1
6168	123.2	+.1
ק-832 תשואה 3.65%		
סד' 6169	116.7	
ק-833 תשואה 3.73%		
6170	109.1	-.5
ק-834 תשואה 3.75%		
6171	77.8	-1.3
6172	76.7	-1.3
ק-851 תשואה 3.65%		
6801	83.9	+.2

שערי המניות צמחו השבוע עד 40%

בעוד הדיבורים על הצמיחה במשק נמשכים, טיפסו שערי המניות, ואתמול הגיעה ההתעניינות בשוק־המניות לשיא ● מדד המניות הכללי עלה בסיכום שבועי ב־4.83 אחוזים ● 290 מניות עלו אתמול, לעומת 81 שנסחרו ללא שינוי, ורק 25 מניות ירדו

שבוע נוסף של ביקושים ועליות שערים אי־פיין את שוק המניות, את שוק איגרות־החוב, ובעיקר את שוק קרנות־הנאמנות, אליהן הוסיפו לזרום סכומי כסף חדשים. הקרנות המתמחות במניות צברו בסיכום שבועי יותר מ־20 מיליון שקל, אולם גם קרנות־הנאמנות הסולידיות קיב־לו כספים חדשים בהיקף של כ־12 מיליון שקל, לאחר שבמשך תקופה ממושכת היתה נטייה „לצאת" מהשקעות בקרנות אלו.

בין הקרנות הסולידיות בלטה שוב קרן „חץ", אשר גייסה סכום של 8.5 מיליון שקלים וצברה תוך פחות משלושה שבועות להקמתה 26.5 מיליון שקל. בדומה לשבועות הקודמים, גם הפעם הגיעו מרבית הכספים מאפיקי השקעה כמו תפ"ס ופת"מ, שאיבדו מזוהרן בתקופה האחרונה בגלל הירידה בקצב האינפלציה והקפאת שער החליפין. בבורסה מעריכים, כי „טיפטוף" הכספים מאפיקי השקעה אלו למניות ולאיגרות־החוב יימשך, במי־חר על רקע הציפיות לשיפור במצב המשק בעתיד ובגלל מאמצי הסיוע שנעשים לאחרונה להצלת מפעלים חשובים במשק.

כך או אחרת, כלל ידוע הוא בבורסה, שהתנו־דות החשובות בה מקדימות את הצפוי במשק (יציאה ממיתון, צמיחה, וכדומה). לכך מודעים גם מקורבי השוק, אולם הדבר לא מנע מהם לממש השקעות במניות בעקבות עליות השערים החדות. מי שהיססו להשקיע היו נבוכים השבוע, לאחר ששע־רי המניות המשיכו לעלות בעוד שהם נותרו „רי־קים" ממניות. נראה, שהשבוע בלטה בבורסה התעניינותו של הציבור הרחב, אשר הזרים לבורסה רק חלק קטן מהכספים הפנויים להשקעה.

תוצאות המסחר של השבוע מצביעות על מני־ות רבות, שטיפסו מעלה בעשרות אחוזים (20־40 אחוז). תמונה זו משתקפת במדד המניות הכללי, שעלה ב־4.83 אחוזים. בין כל הענפים בלטה עלי־יה חדה במיוחד, בשיעור של 17.34 אחוז בממוצע, במניות הנפט. בענפי ההשקעה האחרים היתה עליית שערים ממוצעת של עד 10 אחוזים. עלייה מתונה יחסית, של 0.9 אחוזים, נרשמה במניות הבנקים שבהסדר. יש לציין, כי העלייה במדד המני־ות הכללי הושפעה בעיקר מעליות השערים שהיו אתמול בשוק המניות.

במסחר אתמול הגיעה ההתעניינות בשוק המנ־יות לשיא, כאשר גם במניותיהן של חברות גדו־לות, אשר סבלו ממימוש רווחים בימי המסחר הקודמים, נרשמו קונים בלבד. בקבוצה זו יש לצי־ין את מניות „אי.די.בי פיתוח", להן הופיע ביקוש של כ־700 אלף שקלים, המהווה כמחצית מהון המניות של החברה, ואת מניות „לאומי השקעות". במניות של החברות הגדולות והאחרות נרשמו בד־רך־כלל עליות שערים של 1—5 אחוזים.

במהלך המסחר במניות עלו אתמול שעריהן של 290 מניות, לעומת 25 מניות שירדו, ו־81 מניות אחרות שנסחרו ללא שינוי.

ביקושים גדולים הופיעו גם אתמול למניות הנפט ולחלקן נרשם שער „קונים בלבד". בינתיים הודיעה חברת „דלק חיפושי נפט", בתגובה לפני־ית הבורסה, שבקידוח „רוני 1" נערכים למבחני הפקה. בשלב זה אין כל אפשרות לקבוע את סיכויי ההפקה בקידוח.

מחזור העסקות במניות גדל לכ־15 מיליון שקל, בגלל ביקוש גדול של 5.4 מיליון שקלים, שהיה למניות הבנקים שבהסדר. מניות אלו עלו עד שני אחוזים, תוך מחזור עסקות של 4.5 מיליון שקלים. בשוק איגרות־החוב הצמודות אופיין המסחר בביקושים או בהיצעים קטנים תוך תנודות קלות לשני הכיוונים. מחזור העסקות היה קטן והסתכם ב־3.7 מיליון שקלים.

שמעון יונה

מניות (המשך)

השם	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הרצף/ביקוש
ריס 0.4	תב 2389	817	+204	+10.0	+1866
העל ב 0.2	תב 12900	68.0	+700	+5.7	+113
תעשיות שונות					
אלוניית 1.0	4140	360	+120	+3.0	+148
אלוניית 5.0	2652	711	+100	+3.9	+843
ארגין 1.0	תב 2805	811	+255	+10.0	+271
ארגין 5.0	תב 1418	858	+68	+5.0	+409
ארגין אופ א	900	311			-666
הכימיה יוד 1.0	8350	73.0			-55.0
ויקה 1.0	תב 5801	70.7	-645	-10.0	-182
ויקה 5.0	תב 3208	359	+292	+10.0	+143
ה.ג.מולק 1.0	8000	307			-336
ה.ג.מולק 5.0	4320	200	+63	+1.5	+109
השקעות תעשיה					
מרכזית ב 0.1	תב 6365	724	+365	+6.1	+1902
כור בכ' 1.0	5600000	1.7	+50000	+4.7	+1.0
כלל תעשיות 1.0	תב 1496	23141	+80	+5.7	+38606
מאגרי טכנולוגיה	תב 601	11724	+70	+13.2	+24895
מאגריטכנו אופ 1	תב 476	6550	+50	+11.7	+14291

חברות להשקעה

השם	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הרצף/ביקוש
השקעה ואחזקות					
אמיקו ש	4900	746			-401
אידיבי פתוח 2.0	קו 3533		+168	+5.0	+18976
אינקוכה 0.1	תב 1759	1171	+160	+10.0	+1235
אינקוכה 0.5	קו 787		+37	+4.9	+6023
אלגר ש	4158	1193			+542
אלגר מ	4485	375			+79.0
אלרן ש	תב 2675	2355	+243	+10.0	+4294
אלרן מ	תב 2562	1522	+232	+10.0	+2940
אמישר בכ' 1.0	26300	6.0	-1000	-3.7	-5.0
אמיק 1.0	620	6387			-1068
אמיק 5.0	445	1707			-272
גואלה 1.0	תב 1470	410	+100	+7.3	+220
חברה לישראל 1.0	תב 8202	444	+746	+10.0	+280
חברה לישראל 5.0	תב 4290	420	+390	+10.0	+600
הלמסון 0.1	65500				
הלמסון ש 1.0	17500	13.0	+800	+4.8	+12.0
אמפא א 0.5	תב 8900	176	+650	+7.9	+267
מפעלים השק ש	תב 4450	1302	+345	+8.4	+1781
לאומי השק 0.1	קו 5615		+267	+5.0	+3892
דיסקונט השק ש	2225	8851	+90	+4.2	+6087
מבטחי השק ש	תב 11051	93.0	+1005	+10.0	+79.0
כור השק אגוח 124	9780	5.0	-350	-3.5	-5.0
חירון 1.0	2308	381			-288
חירון 5.0	קו 620		+30	+5.1	+7072
ינוא ש	7611	66.0	+1		+285
ירדן א 0.1	2508	682	+40	+1.6	+188
כלל ישראל 10.0	2438	1847			-92.0
כלל ישראל 50.0	תב 1800	1390	+120	+7.1	+1400
לנדע 0.1	7249	14.0			
לנדע 0.5	תב 1970	75.0	+170	+9.4	+596
מגור 0.1	6600	518			-46.0
מגור א 0.5	תב 4480	511	+400	+9.8	+661
פז השק.ב 0.1	2226	255			-16.0
פז השק ב 0.5	קו 984		+47	+5.0	+1972
פז השק ש	18750	488	+750	+4.2	+508
פמה א 0.1	תב 9262	534	+842	+10.0	+1025
פמה 0.5	4670	631	+200	+4.5	+366
פריון ב 2.5	תב 2750	1528	+250	+10.0	+1406
שול טריידום 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
שול טריידום ב	*** הפסקת מסחר ***				
שול טריידום שת 1	*** הפסקת מסחר ***				
מחקר ופיתוח					
אמצעים מתוחכמים	1843	282	+20	+1.1	+50.0
גליל טכנולוגיות	618	9918	+24	+4.0	+4402

דלק ונפט

השם	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הרצף/ביקוש
דלק חיפושים נפט 1.0	תב 3819	1397	+394	+15.0	+2429
דלק חיפושים נפט 5.0	קו 1489		+71	+6.0	+5555
דלק נפט אופ 2	תב 850	7463	+140	+19.7	+9264
מו חיפושי נפט	תב 11900	455	+800	+7.2	+691
מראויל 1.0	קו 1869		+89	+5.0	+666
מראויל 5.0	תב 677	1768	+62	+10.1	+3038
יג.אל 5.0	תב 1416	5166	+129	+10.0	+7745
מגג 1.0	תב 2156	802	+281	+15.0	+937
מגג 5.0	תב 953	2538	+121	+14.5	+5287
סיסמיקה 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
סיסמיקה 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
סיסמיקה אופ 1	*** הפסקת מסחר ***				
מראויל ב 0.3					
צמן אור נפט 1.	2990	127			-189
	קו 284		+12	+5.0	+24240
צמן אור נפט 5.	תב 214	82774	+19	+10.0	+85114
צמן אור נפט אופ 2	קו 581		+28	+5.6	+2633
... ש	1050000	1.0	+40000	+4.0	+1.0

נסחרות במט"ח

השם	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הרצף/ביקוש
...ית מ	281	300			-300

גם בעוד 20 שנה תוכל להתגאות בבית של רסקו

בשנת 1934 מקימה הסוכנות היהודית חברה עברית לבנין הארץ. לחברה קוראים רסקו.

היום, 1986, מציגה רסקו נתונים מרשימים: למעלה מ-100,000 דירות ובתים שנבנו על ידה ובהם כחצי מיליון דיירים מרוצים.

ברסקו תוכל למצוא את איכות הבניה, רמת הגימור, עיצוב הפנים והפיתוח הסביבתי ברמה הגבוהה ביותר בישראל.

52 שנות בנין הארץ - זוהי רק ההתחלה!

לרוכשי דירה ברסקו - ערבות בנקאית צמודה

רק חברה גדולה כמו רסקו יכולה להעניק לך את השילוב של דירה באיכות בניה מעולה ובטחון מלא לכספך, זאת באמצעות ערבות בנקאית צמודה הניתנת לכל דורש.

רסקו מציעה מבחר דירות איכות בכל רחבי הארץ:

ירושלים
גילה ד' - 3, 4 חדרים וקוטג'ים 5½ חדרים
גילה ה' - 4 ו-5 חדרים
פסגת זאב - דירות קוטג' ודירות גן 5 חדרים.
רמות 03 - קוטג'ים 5 חדרים
רמות 04 - לציבור החרדי דירות 3 חדרים
מבשרת-ציון - קוטג'ים דו משפחתיים 5 חדרים.

תל-אביב והמרכז
הוד השרון - 4 ו-5 חדרים
קרית הורדים כפר-סבא - 4 ו-5 חדרים, פנטהאוזים.
אריאל - דירות גן, קוטג'ים גדולים 3-5 חדרים, דירות 3, 4, 5 חדרים
קרית בן-גוריון, חולון - 4 ו-5 חדרים.

חיפה והצפון
רמות יערה - נשר - 4 חדרים
נוף העמק - 3 ו-4 חדרים
עכו, יקנעם, עתלית - בריטיש קוטג' 3-7 חדרים
קרית-ים - 4 ו-4½ חדרים
נוה שאנן - 4 ו-5 חדרים

באר-שבע והדרום
רובע ט' - דירות 4½, 4 חדרים
רובע ו' - דירות 4 חדרים
רובע י"א - דירות 3, 4 חדרים
רובע ה' - קוטג'ים ודו-מפלסיים 5 חדרים
שדרות - דירות 5, 4, 3 חדרים
ערד, נתיבות, שדרות - בריטיש קוטג' 3-7 חדרים

פרוייקטים חדשים בקרוב גם בראשון לציון, פתח-תקוה, רמת-הדר חיפה, קרית מוצקין והר-נוף בירושלים.

רסקו
בית שתוכל להתגאות בו.

משרדי המכירות פתוחים בשעות 8.00-18.00 ברציפות ביום ו' עד השעה 13.00.
תל-אביב: רח' הר-סיני 1 (מאחורי ביהכנ"ס הגדול ברח' אלנבי) טל. 627811, 03-627823-5 **ירושלים:** רח' לונץ במדרחוב טל. 02-222465-6
חיפה: רח' הרצל 1 טל. 04-668161 **באר-שבע:** בית רסקו, טל. 057-33459, 77144-5.

השקל שלך

קרנות הנאמנות: מחירים ותשואות ביום – 6.3.86

שם הקרן	מחיר: היחידה	מחיר: הפדיון	השינוי היומי בנקודות	התשואה היומית באחוזים
אב	3649.95	3600.61	+ 26.41	+ 0.74
אבוקה	24733.91	24495.00	+ 732.58	+ 3.08
אביב	29804.23	29514.62	+ 1226.44	+ 4.34
אגוז	1116.67	1094.72	+ 4.08	+ 0.37
אדיר	1203.26	1179.62	+ 6.04	+ 0.51
אודם	1520.89	1491.23	+ 42.64	+ 2.94
אופיר	1420.41	1392.10	+ 0.56	+ 0.04
אור	396.84	388.52	+ 2.00	+ 0.51
אוריון	314.37	307.95	+ 0.59	+ 0.19
אורלי	18929.60	18697.03	+ 170.97	+ 0.92
אורן	8748.90	8577.99	+ 64.35	+ 0.76
אייל	2756.36	2702.75	− 0.02	− .00
איילת	3627.48	3551.06	+ 18.23	+ 0.52
איריס	3784.80	3702.75	+ 6.51	+ 0.18
איתן	534.50	523.43	+ 5.14	+ 0.99
אלון	7555.44	7396.73	+ 11.49	+ 0.16
אלמוג	551.81	541.01	+ 1.81	+ 0.34
ארז	611.49	599.69	+ 18.69	+ 3.22
אש	109.22	106.82	+ 0.66	+ 0.62
אשל	478.76	469.37	+ 1.14	+ 0.24
אתרוג	1075.42	1064.84	+ 8.69	+ 0.82
בדולח	1569.54	1539.52	+ 41.79	+ 2.79
ברוש	5515.17	5488.97	+ 124.16	+ 2.31
ברק	5669.72	5637.86	+ 118.60	+ 2.15
ברקת	720.80	706.64	+ 4.64	+ 0.66
גביש	1057.89	1036.97	+ 17.74	+ 1.74
גבע	777.40	765.80	+ 5.42	+ 0.71
גורן	531.79	521.24	+ 5.85	+ 1.14
גיא	7099.91	6994.59	+ 71.56	+ 1.03
גיל	2072.11	2032.79	+ 36.64	+ 1.84
גלית	473.56	467.76	+ 2.59	+ 0.56
דובדבן	1559.71	1544.74	+ 44.36	+ 2.96
דוכיפת	3278.25	3214.40	+ 29.56	+ 0.93
דולב	1112.12	1088.31	+ 5.73	+ 0.53
דורון	1153.97	1131.33	+ 4.17	+ 0.37
דותן	208.18	204.38	+ 0.85	+ 0.42
דליה	370.93	363.63	+ 8.24	+ 2.32
דרור	3173.27	3115.33	+ 37.73	+ 1.23
דקל	3950.50	3874.31	+ 125.77	+ 3.36
הדס	26320.24	26079.25	+ 387.76	+ 1.51
ורד	376.45	369.04	+ 3.02	+ 0.83
זהבית	2423.38	2367.49	+ 52.14	+ 2.25
זוהר	14709.27	14491.04	+ 113.26	+ 0.79
זיו	13958.42	13751.22	+ 111.43	+ 0.82
זמיר	3329.37	3264.47	+ 107.77	+ 3.41
חוחית	126.27	123.51	+ 0.67	+ 0.55
חליפין	102.34	101.77	+ 0.11	+ 0.11
חלמיש	530.78	520.28	+ 1.17	+ 0.23
חץ	101.94	101.53	+ 0.38	+ 0.38
טופז	1119.51	1093.24	+ 4.51	+ 0.41
טל	3831.55	3782.59	+ 66.44	+ 1.79
יובל	591.01	579.62	+ 4.54	+ 0.79
יהלום	1458.46	1429.59	+ 43.23	+ 3.12
יסודות	—	—	—	—
יערה	513.31	501.96	+ 2.53	+ 0.51
כוכב	698.20	684.91	+ 21.78	+ 3.28
כחל	117.03	114.74	+ 1.17	+ 1.03
כלנית	408.06	400.03	+ 9.98	+ 2.56
כספית	591.26	585.34	+ 5.04	+ 0.87
כרמל	111.96	109.66	+ 1.38	+ 1.27
כתר	841.31	824.75	+ 4.69	+ 0.57
להט	3195.34	3134.23	+ 40.41	+ 1.31
למשקיע	90655.74	88905.66	+ 659.32	+ 0.75
לפיד	8567.95	8400.99	+ 232.35	+ 2.84
לקט	1366.26	1338.31	+ 2.10	+ 0.16
לשם	722.36	708.10	+ 0.87	+ 0.12
מבחר	890.25	872.51	+ 4.61	+ 0.53
מבטח	2531.80	2507.6	+ 9.50	+ 0.38
מגד	188.90	186.17	+ 0.21	+ 0.11
מגון	2403.80	2394.4	+ 31.90	+ 1.35
מגל	567.49	556.56	+ 4.13	+ 0.75
מור	1092.40	1088.10	+ 35.40	+ 3.36
מורן	597.19	591.41	+ 14.15	+ 2.45
מטה	—	—	—	—
מיטב	680.08	676.78	+ 3.45	+ 0.51
מעוף	2840.30	2785.70	+ 94.60	+ 3.52
מעיין	627.16	615.01	+ 2.30	+ 0.38
מקשה	751.62	736.92	+ 0.35	+ 0.05
מרגלית	926.67	908.81	+ 24.01	+ 2.71
מרום	875.85	858.96	+ 3.54	+ 0.41
נוגה	19321.64	19036.35	+ 234.96	+ 1.25
נטיף	574.28	563.06	+ 23.24	+ 4.31
נטע	344.54	337.63	+ 7.21	+ 2.18
נילי	3540.64	3488.72	+ 119.80	+ 3.56
סביון	398.21	393.27	+ 10.24	+ 2.67
סגולה	111.93	109.70	+ 0.34	+ 0.31
סלע	748.96	734.15	+ 3.02	+ 0.41
סנונית	3644.95	3573.29	+ 26.81	+ 0.76
סער	576.44	566.15	+ 2.86	+ 0.51
ספיר	514.47	511.91	+ 4.25	+ 0.83
עדי	606.03	594.81	+ 11.85	+ 2.03
עדית	1571.63	1540.48	+ 35.93	+ 3.77
עידן	3336.87	3260.88	+ 46.33	+ 0.89
ענבר	1146.08	1120.22	+ 4.69	+ 0.42
עצת	1972.55	1955.30	+ 21.05	+ 1.09
ערמוני	1005.38	983.29	+ 6.33	+ 0.65
ערמון	296.21	290.52	− 0.92	− 0.32
פרא	1139.49	1116.99	+ 19.40	+ 1.77
צבר	521.01	511.54	+ 4.98	+ 0.98
צופית	1218.26	1194.39	+ 8.83	+ 0.74
צמיד	779.44	762.54	+ 1.60	+ 0.21
צמיחה	5841.13	5761.20	+ 103.82	+ 1.84
צמרת	1408.78	1381.54	+ 9.75	+ 0.71
קלע	1578.65	1570.74	+ 27.93	+ 1.81
רונית	15413.71	15287.00	+ 102.11	+ 0.67
רקפת	465.41	456.25	+ 15.16	+ 3.44
רשף	623.01	609.59	+ 5.70	+ 0.94
שביט	588.87	577.48	+ 3.16	+ 0.55
שהם	789.01	772.35	+ 1.63	+ 0.21
שירה	29088.46	28626.55	+ 651.48	+ 2.33
שמיר	62878.05	61635.97	+ 175.58	+ 0.29
שנהב	513.56	508.27	+ 18.41	+ 3.76
שסק	16213.01	18837.61	+ 332.22	+ 3.48
שקד	627.76	616.12	+ 0.69	+ 0.11
תאנה	1723.34	1715.30	+ 38.03	+ 2.27
תבור	708.44	698.22	+ 0.25	+ 0.04
תדהר	5395.00	5368.09	+ 148.90	+ 2.85
תהילה	98.16	96.01	+ 0.30	+ 0.31
תירוש	376.63	372.01	+ 3.10	+ 0.84
תפוז	1017.62	997.72	− 0.65	− 0.07
תמוז	994.15	986.69	+ 2.93	+ 0.30
תרשיש	1188.16	1164.86	+ 5.87	+ 0.51
תשרי	552.49	547.39	+ 1.38	+ 0.40

הראנד הדרום אפריקני: במסלול ההמראה

(תנועת השערים של הראנד - בדולרים)

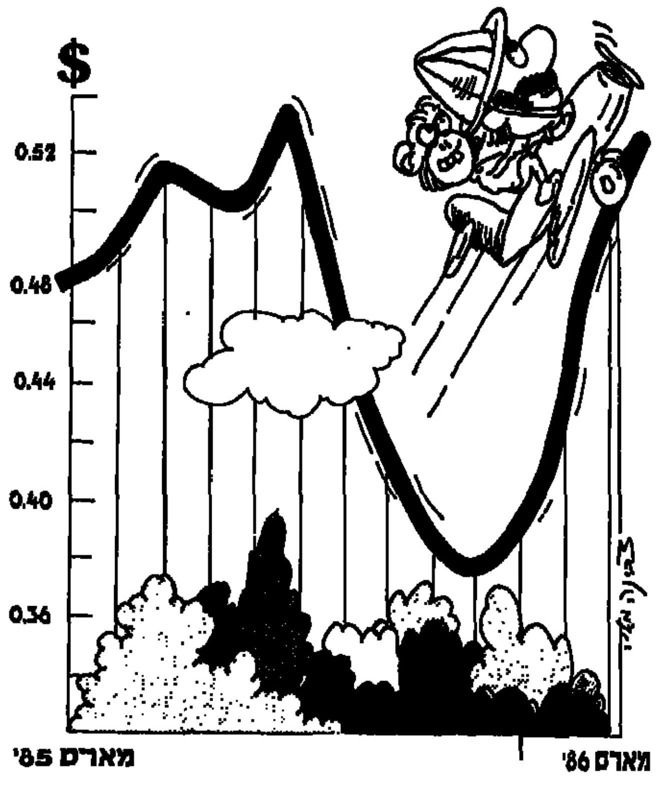

מומחי „גיפט":

הדולר שוב מפגין שרירים

הדולר האמריקני, שהחלו באחרונה לכנותו ה„ארם החולה" של שוק־המט"ח העולמי, הפגין אתמול מחדש את שריריו ● המטבע התאושש במרבית שוקי־הכספים של אירופה ושערו עלה, בהשוואה למטבעות האחרים

בשעות הצהריים נרשם לדולר שער של 2.2520 מארקים גרמניים, ובמקביל נסחר הדולר תמורת 1.9065 פראנקים שווייצריים. בלונדון נרשמו באותו זמן שערים של 1.4580-1.4515 דולרים עבור הלירה־שטרלינג.

נתונים אלה שנמסרו לנו על־ידי מומחי „גיפט", חברה לייעוץ פיננסי, המתמחה בניהול תיקי השקעות במט"ח, בראשותו של נורברט בריינקר, מראים על שיפור קל במעמד הדולר ב־48 השעות האחרונות. תופעה זו מקבלת חיזוק גם מטוקיו, שם עלה אתמול מחיר הדולר עד 180.95 ינים יפאניים.

אחד מסיפורי ההצלחה הבינלאומיים בשוק־המט"ח הוא הראנד הדרום־אפריקני שנסחר השבוע, לראשונה מאז חודשי הקיץ אשתקד, לפי רמת־מחירים העולה על חצי דולר. והדיאגרמה, למעלה, ששורטטה על תרשים של מומחי „גיפט", ממחישה את מגמת ההתחזקות במצבו של המטבע הדרום־אפריקני.

משה בן־עמי

מה "עשו" המניות

(שיעורי תשואה נומינליים, באחוזים)

בנקים מסחריים		
…ספנות	+ 9.3	+70.5
…בינלאומי	+ 3.1	+44.1
…אי.בי.	+ 4.1	+40.8
…די.בי.	+ 1.4	+ 4.8
…גוד	— 0.5	+ 3.6
…יסקונט א'	+ 1.0	+ 4.6
…מזרחי	+ 0.9	+ 4.7
…פועלים	—	+ 3.7
…לאומי	+ 1.8	+ 4.4
בנקים למשכנתאות		
…רנים	+12.9	+29.1
…טפ' למשכ'	+18.0	+64.3
…ות משכ'	— 2.1	+18.8
…משכן	+ 5.5	+23.5
…שוות רג'	— 3.6	+10.1
…טפור	+ 4.7	+38.7
חברות מימון		
…שלטון	— 6.9	+50.6
…אוצר להתעשיה	+31.3	+75.0
…ליסינג	+23.4	+53.2
חברות ביטוח		
…רדע	+ 9.9	+40.9
…ער	+15 8	+71.1
…סנה	+ 8 8	+28.9
…וניקס	+ 4.5	+24.0
…מפסר	+ 1.1	+31.7
…נורה	+10.3	+30.3
…ור	+ 8.3	+62.0
…ור	—	+26.2
מסחר ושרותים		
…מויד עורא	+32.6	+ 2.2
…כלל סחר	+ 8.8	+66.3
…וריסטל	+10.0	+36.6
…חש 0.5	+36.9	+66.7
…ומרסל	— 0.7	+16.9
…לק	+ 7.2	+22.3
…מפנות הספקה	+14.8	+ 4.8
…רור הספקה 1	+54.8	+86.3
…חסני ערובה	ש +20.6	+€0.8
…נטורסים	— 1.5	+58.0
…זנות דן	— 0.3	+13.5
…ף אופגו	— 6.8	+28.3
…לונות הירדן	+17.2	+33 6
…דסה	+45.8	+159.9
…ולין	+21.3	+146.9
…ינויא	+ 5.6	+16.4
…משוב מחשבים	+11.2	+20.3
…יקוד מחשבים	+16 8	+30.1
…מקרקעין		
…ורן מבנים	+ 5.2	+42.7
…זורים	+10.8	+64.7
…ל־זהב	+ 4.5	+75.0
…מנוניס	+ 4.4	+75.0
…פריקה — ישראל 1	+ 1.8	+38.8
…ריס	+ 9.5	+89.7
…רעבין	+45.8	+146.4
…דוקר זכריה	+46.3	+48.1
…יעד	+33.5	+73.6
…כסים ובנין	+ 3.5	+36.8
…ריק	+ 5.5	+36.3
…שרת הישוב	+17.4	+55.5
…ראלום	+15.7	+30.9
…רס	+34.2	+78.2
…השק' נדל"ן	+13.0	+56.8
…ופר	+48 0	+73.6
…חל בנין	+28.8	+66.0
…רב	+15.5	+47.1
…נשטיין	+24.2	+119.4
…שין	+15.0	+99.0
…סים אזורים	+ 1.5	+31.5
…החוקות	+10.6	+48.6
…	+10.5	+71.6
…ריה	+26.1	+97.0
…טבין	+11.2	+29.5
…הדר	— 9.7	+ 8.9
…הדרים	— 3.9	+31.0

…ים אלה חושבו במיוחד עבור …ראי מוסף „השקל שלך", על־ידי …חי „הבנק הבינלאומי הראשון" … המניות המצוטטות כאן הן בנות 1 (0…) שקל, אלא אם כן צויין אחרת.

תעשית		
אטאס	+11.4	+22.5
גולד־פרוסט	+ 0.7	—
דובק	+ 4.3	+25.3
זגלכל	+15.0	+32.7
פרי זה	—23.9	—11.3
טמפו	— 2.9	+ 9.8
מן	—11.2	—12.0
סנפרוסט	— 3.1	+ 2.7
עלית	+ 3.0	+47.8
איפיס	— 1.5	+ 8.8
ברוך	+ 9.6	+78.0
ארגמן רג'	+ 0.3	+71.0
ויטלגו	+31.0	+134.3
ורדינון	+ 5.6	+14.9
לודזיה 0.4	+ 4.4	+44.3
ליגת	+12.0	+23.5
מים גליקו	+36.6	+78.8
עיט	— 5.5	+30.7
פולגת	+ 0.8	+16.8
פוליגון	+ 1.2	+51.3
פרגוד	+18.1	+108.3
רוגוזין	+ 5.3	+22.2
איקטוגן	+ 4.6	+53.5
אורדן	— 1.2	+ 8.9
התכוף	+ 7.7	+73.8
קופסאות פח	+ 3.8	+53.6
מידנן	+26.8	+81.7
כבלי ציון	+ 1.4	+24.2
נחושתן	+19 0	+20.0
ערד	+11.2	+52.5
קינג	+ 9.1	+51.9
שלדות	+23.9	+48.4
אלביט	+ 5.8	+ 7.7
אלקטרה 0.5	+ 5.5	+21.2
כלל תעש' אלק'	+ 3.8	+28.3
ספקטרוניקס	+ 0 3	+24.1
פויכטונגר	— 4.4	+19.7
קצנשטיין	— 2.5	+11.6
תדאה	+ 5.0	+22.8
אי.סי.	+ 2.5	+59.7
אקרשטיין	+11.1	+44.6
בר־טון	+16.9	+54.2
תעשיות מודול	+10.0	+87.8
אגן	+ 3 8	+28.3
אליאנס	+40.9	+71.8
דשנים	— 0.8	+ 2.1
חיפה כימיקלים	— 5.4	—
ליפסקי	+44.4	+53.0
ים המלח	+ 0.3	+18.4
פטרוכימים	—	+12.6
מקסימה	+11.1	+35.2
סדם כימיקלים	+ 0.4	+11.1
תיא	+16.3	+16.8
פרוטארום	— 1.0	+ 4.4
דפרון	+12.4	+13.3
יאה	+ 5 8	+78 3
לבידי אשקלון	+27.3	+87 3
מפעלי נייר	+12.2	+30.1
ממאנדיקה	+10.4	+56.0
תעל	+ 4.0	+25.2
אנדין	+14.6	+100 4
זיקה	+19.6	+78.9
ח.ג. פולק	— 4 8	+56 9
כלל תעשיות	+ 5.0	+37.5
מאגרי טכנולוגיה	+29.0	+62.0
חברות להשקעה		
אי.די.בי. פתוח	+ 5.0	+29.4
אלגר	+ 5.0	+29.1
אמישר	— 7.3	+ 9.3
החברה לישראל	+19.1	+126.0
אמפא השק'	— 8.6	+32.8
פועלים השק'	+ 0.8	+14.1
לאומי השק'	+ 6.8	+58.8
דיסקונט השק'	+ 0.8	+17.0
מזרחי השק'	+25.9	+55.2
כלל ישראל	— 3.1	+25.7
עוז השק'	+12.8	+27.2
סהר השק'	+18.0	+68.4
פריון	+15.5	+76.8
גליל טכנולוגיות	+22.9	+35.2
חיפושי נפט		
דלק	+28.5	—17.6
טראויל	+ 9.9	+15.4
מ.ג.ן.	+20.6	+25.9

שערי מטבע חוץ ביום 06.3.86

המטבע	השינוי	בנקנוטים: לאומי קניה	בנקנוטים: לאומי מכירה	בנקנוטים: הפועלים קניה	בנקנוטים: הפועלים מכירה	בנקנוטים: דיסקונט קניה	בנקנוטים: דיסקונט מכירה	העברות והמחאות: לאומי קניה	העברות והמחאות: לאומי מכירה	העברות והמחאות: הפועלים קניה	העברות והמחאות: הפועלים מכירה	העברות והמחאות: דיסקונט קניה	העברות והמחאות: דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	-0.001	1.45	1.52	1.46	1.51	1.46	1.52	1.4708	1.4892	1.4708	1.4892	1.4708	1.4893	1.4800
1 לש"ט	-0.019	2.10	2.20	2.10	2.20	2.10	2.20	2.1341	2.1608	2.1356	2.1623	2.1363	2.1632	2.1501
1 מרק גרמני	-0.010	0.65	0.68	0.65	0.68	0.64	0.67	0.6543	0.6625	0.6566	0.6648	0.6554	0.6636	0.6595
1 פרנק צרפתי	-0.003	0.21	0.22	0.21	0.22	0.20	0.22	0.2128	0.2154	0.2129	0.2155	0.2130	0.2157	0.2144
1 גולדן הולנדי	-0.019	0.57	0.60	0.57	0.60	0.56	0.60	0.5791	0.5863	0.5811	0.5884	0.5790	0.5863	0.5842
1 פרנק שוויצרי	-0.010	0.76	0.80	0.76	0.80	0.76	0.80	0.7731	0.7828	0.7749	0.7846	0.7731	0.7828	0.7788
1 כתר שוודי	-0.002	0.20	0.21	0.20	0.21	0.19	0.21	0.2030	0.2055	0.2034	0.2059	0.2029	0.2054	0.2046
1 כתר נורבגי	-0.012	0.20	0.21	0.20	0.21	0.20	0.21	0.2076	0.2102	0.2075	0.2101	0.2074	0.2100	0.2093
1 כתר דני	-0.003	0.17	0.18	0.17	0.18	0.17	0.18	0.1771	0.1793	0.1774	0.1796	0.1773	0.1795	0.1786
1 מרק פיני	-0.003	0.28	0.30	0.28	0.30	0.28	0.30	0.2878	0.2914	0.2878	0.2914	0.2877	0.2913	0.2903
1 דולר קנדי	-0.002	1.02	1.07	1.02	1.07	1.01	1.07	1.0358	1.0487	1.0376	1.0506	1.0362	1.0492	1.0445
1 דולר אוסטרלי	-0.003	0.98	1.08	1.00	1.07	1.00	1.08	1.0332	1.0462	1.0335	1.0464	1.0339	1.0469	1.0390
1 ראנד דרא"פ	-0.004	0.70	0.77	0.63	0.75	0.63	0.74	0.7369	0.7461	0.7384	0.7476	0.7390	0.7483	0.7430
10 פרנקים בלגיים	-0.005	0.31	0.35	0.31	0.33	0.31	0.35	0.3165	0.3205	0.3203	0.3248	0.3193	0.3233	0.3219
10 שילינגים אוסטריים	-0.015	0.92	0.96	0.92	0.96	0.91	0.96	0.9285	0.9402	0.9327	0.9443	0.9326	0.9444	0.9387
1000 לירטות איטלקיות	-0.014	0.94	1.00	0.94	1.00	0.94	1.00	0.9626	0.9746	0.9632	0.9752	0.9644	0.9766	0.9702
100 יינים יפאניים	-0.005	0.80	0.84	0.80	0.84	0.80	0.84	0.8153	0.8255	0.8176	0.8278	0.8162	0.8265	0.8215
1 דינר ירדני	-0.003	4.05	4.30	3.82	4.07	4.13	4.37	—	—	—	—	—	—	4.1070
1 לירה לבנונית	-0.001	—	—	—	—	0.05	0.08	—	—	—	—	—	—	0.7590
1 לירה מצרית	-0.001	0.80	0.85	0.80	0.85	0.76	0.81	—	—	—	—	—	—	0.8621

היום יותר מתמיד
אתה צריך
מנפאואר!
כח האדם
היעיל ביותר במשק.

כיום יותר מתמיד, חברות נתקלות בצורך לקצץ
בהוצאות הקבועות ולהעביר חלק מהן לסעיף ההוצאות המשתנות.
אחד האמצעים הבדוקים לביצוע צעד זה הוא שמוש נכון
ומתוכנן בשרותי מנפאואר כמאגר כח אדם רזרווי.
כמובן שגם במקרים של לחץ פתאומי או עונתי בעבודה,
במקרה של היעדר עובדים חיוניים
או לצורך פרוייקטים מיוחדים ומשימות חריגות:-
מנפאואר היא הפתרון הנכון, חשוב על כך.

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

ירושלים: 02-233436 תל אביב: 03-298877 חיפה: 04-530051
באר־שבע: 057-79523 רחובות: 08-461717

ADMARK

השקל שלך

השבוע התייקרו המכוניות החדשות בשיעור של 12–35 אחוז ○ כיצד זה משפיע על כיסך?

כמה זמן אתה עובד כדי לרכוש מכונית פרטית

(החישוב מתייחס למכונית בעלת נפח-מנוע של 1,300 סמ"ק שמחירה כעת - אחרי ההתייקרות של השבוע, כולל מע"מ ודמי-הפקדה - מסתכם ב-20,250 שקלים חדשים)

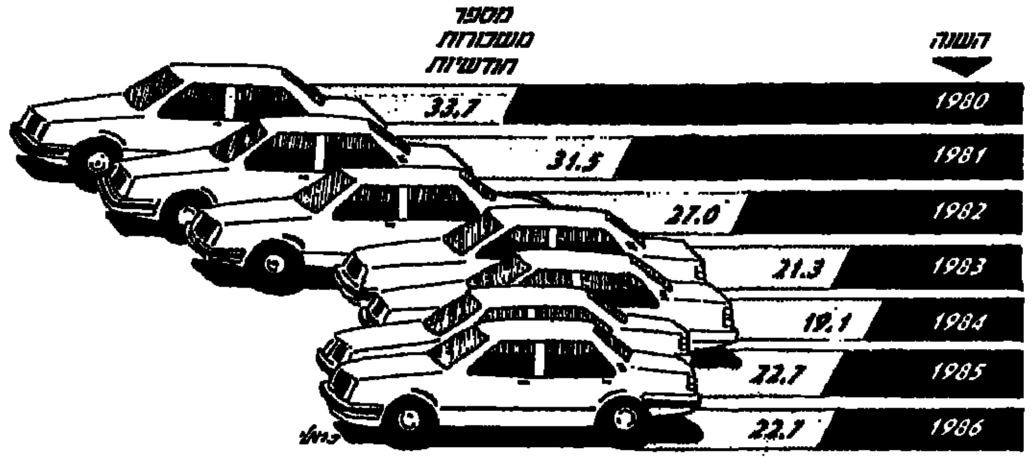

סובארו 1300 – 20,094 ש"ח; מרצדס 230E – 111,355 ש"ח

למרות העלאת המחירים השבוע, מתברר, כי סעיף המכוניות במדד המחירים לצרכן עלה בשיעור הנמוך ביותר, ביחס ליתר הסעיפים, מאז 1980

התייקרות המכוניות השבוע, בשיעור שבין 12 ל־35 אחוז, מרגיזה בוודאי את אלה שתכננו לרכוש רכב. אבל, אין ספק שהתייקרות זו מוצדקת מבחינה כלכלית. ולא רק משום שמאז חודש יולי הוקפא שער הדולר ונוצר עיוות במחירי מכוניות המחושבים במטבע זר.

הדבר ייראה, אולי, מוזר, אולם, בבדיקה רב־שנתית שערכנו התברר, כי סעיף המכוניות הפרטיות במדד המחירים לצרכן עלה בשיעור הנמוך ביותר בהשוואה לכל יתר סעיפי המדד המתפרסם על־ידי הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה. אם לוקחים, למשל, את שנת 1980 כבסיס, כי אז נמצא, שבחודש ינואר 1986 היה מדד מחירי המכוניות הפרטיות בשקלים גבוה פי־17.9 לעומת מחירהן בינואר 80', בעוד רמת המחירים הכללית במשק עולה באותה תקופה עצמה פי־30.3.

בפרק זמן זה, שום סעיף בסל־הצריכה שלנו לא התייקר בשיעור כה נמוך כמו סעיף המכוניות הפרטיות. מדד מחירי המכוניות בניכוי מדד המחירים הכללי היה בשנת 1985 נמוך בכ־33 אחוזים לעומת שנת 1980. ב־12 החודשים האחרונים, בין ינואר 1985 לינואר 1986, התייקרו מחירי המכוניות הפרטיות בשיעור של 117.5 אחוזים, בעוד מדד־המחירים הכללי במשק עלה באותה תקופה בשיעור של 167.3 אחוזים. פירוש של דבר, כי בשנה האחרונה, ההתייקרות הכללית היתה גבוהה בכ־42 אחוז לעומת התייקרות מחירי המכוניות. גם אחרי ההתייקרויות של השבוע, יהיה מדד המחירי המכוניות נמוך בכ־30 אחוז מאשר ההתייקרות הכללית במשק מאז 1980.

עובדה זאת בולטת גם ביחס לכוח הקנייה שלנו.

חישבנו כמה משכורות חודשיות ברוטו עלינו להשקיע כדי לרכוש מכונית פרטית. החישוב מבוסס על השכר הממוצע במשק, ועל מחירה של מכונית נפוצה בעלת נפח של 1300 סמ"ק. אם בשנת 1980 היינו צריכים להקציב שכר ממוצע ברוטו של 33.7 חודשי עבודה כדי לרכוש מכונית כזאת, הרי בשנת 1984 הספיקה רק עבודה של 19.1 חודשים. בשנת 1985 היתה, כידוע, שחיקה גדולה בשכרנו הריאלי, ולכן היינו צריכים להשקיע ברכישת מכונית פרטית יותר, היינו — 22.7 חודשי עבודה. אם נבדוק מספר חודשים במחצית השנייה של שנת 1985 וראשית 1986, לאחר הפעלתה של התוכנית הכלכלית והקפאת מחירי המכוניות שהיתה בתוקף עד לשבוע האחרון, יתברר לנו, כי בחודש יוני 1985 היינו צריכים לעבוד 21 חודשים כדי לרכוש מכונית פרטית, ואילו בחודש דצמבר הספיק 20.3 משכורות חודשיות ברוטו.

העלייה האחרונה במחירי המכוניות שוב מאלצת אותנו להוסיף עוד כחודשיים וחצי עבודה כדי לרכוש אותה מכונית. בחודש מארס 1986, אחרי ההתייקרויות של השבוע, נחוצים 22.7 חודשי עבודה לרכישתה של מכונית פרטית. צריך לזכור כי גם זה עדיין פחות בכשליש ממה שהיינו צריכים להשקיע לפני חמש שנים.

התוצאה מן ההתפתחות הזו במחירים היחסיים של המכוניות, ברורה. אומנם, המכונית הפרטית בארץ היא "פרה חולבת" של אוצר המדינה. בגלל המסים הרבים, מחירה של מכונית בישראל גבוה בהרבה מן המקובל בעולם. ואף־על־פי־כן, בחמש השנים האחרונות נוספו על כבישי הארץ יותר מ־210 אלף מכוניות פרטיות. מצבת המכוניות הפרטיות במדינה מגיעה כיום ליותר מ־620 אלף, למעלה מ־50 אחוז לעומת שנת 1980. ברור גם, שבתמורה עלה אחוז המשפחות המחזיקות רכב. בשנת 1980, רק 40 מכל 100 משפחות ישראליות היו בעלות רכב פרטי. בשנה האחרונה, על כל 100 משפחות ל־54 יש כבר מכונית פרטית. יתירה מזו, על־פי נתונים אחרונים של הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה, המתייחסים למצב שהיה בקיץ 1983, כ־5 אחוזים מכלל המשפחות בארץ מחזיקות בשתי מכוניות או יותר.

סעיף המכוניות הפרטיות של משפחה ממוצעת מהווה רק 2.07 אחוזים מסל־הצריכה. (ולא כולל הוצאות להחזקת הרכב כגון בנזין וכו') חישובים שונים מראים, כי התייקרות המכוניות בשבוע האחרון תגרום לעלייה כללית של מדד־המחירים בשיעור של כ־0.4 אחוזים. סעיף הוצאה זה היה עד כה כ־28 ש"ח בחודש, בממוצע לכלל המשפחות, או 44.3 ש"ח בחודש אם מחשבים הוצאה זו רק למשפחות שהן בעלות רכב. בעקבות ההתייקרויות האחרונות, יגדל סעיף זה בסל־הצריכה של משפחות בעלות רכב בכ־20 אחוזים או 8.9 ש"ח.

ישראל טומה

רכב בינוני משומש

כל ק"מ נסיעה עולה 41 אגורות

אלה המחירים החדשים

(הסכומים, בשקלים חדשים, עפ"י המחירון המעודכן של השמאי לוי יצחק העומד להופיע בתחילת השבוע הבא)

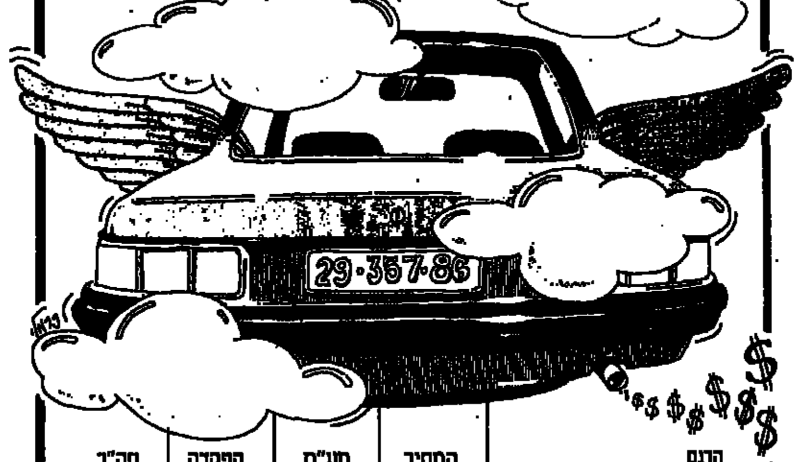

הדגם	המחיר	מע"מ	הפקדה	סה"כ
אופל אסקונה S-1600	27,513	4,126	3,851	35,490
אופל קדט S-1300	22,518	3,377	3,152	29,047
אלפא רומיאו 33 1200	16,958	2,543.	2,374	21,875
פורד פיאסטה פופולר 957	13,651	2,047	1,911	17,609
פורד סיירה 1800/5 GL	30,109	4,516	4,215	38,840
פורד אסקורט 1300.5 L	19,792	2,968	2,770	25,530
רנו 9 ספרינטר 4 S	14,783	2,217	2,069	19,069
רנו 11 TSE	26,830	4,024	3,756	34,610
סובארו 1000	11,220	1,683	1,570	14,473
סובארו 1300	15,578	2,336	2,180	20,094
סובארו 1600	19,051	2,857	2,667	24,575
לנצ'יה פריזמה 1300	22,479	3,371	3,147	28,997
אוטוביאנקי ג'וניור	12,580	1,887	1,761	16,228
פיג'ו 205 GL 1124	17,199	2,579	2,407	22,185
פיג'ו 305 GL 1290	20,764	3,114	2,906	26,784
סיטרואן ויזה 11 RE	16,442	2,466	2,299	21,207
ב.מ.וו 316 אוטומטי	34,907	5,236	4,886	45,029
ב.מ.וו 318-2	34,249	5,137	4,794	44,180
מרצדס 200 (ללא תוספות)	73,537	11,030	10,295	94,862
וולבו 2000 GL 244	47,160	7,074	6,602	60,836
פיאט ריטמו SD SL	16,692	2,503	2,336	21,531
פיאט אונו 70 SL 1300	16,474	2,471	2,306	21,251
סוזוקי אלטו אוטומטי	12,030	1,804	1,684	15,518
אוסטין מטרו 1.3 L	12,421	1,863	1,738	16,022
סיאט רונדה 1.2 L	12,083	1,812	1,691	15,586
פולקסוואגן גולף 1300	20,917	3,137	2,928	26,982
אאודי 80 CC 1600 אוטומטי	32,522	4,878	4,553	41,953
דייהטסו שרמנט LD 1300	16,691	2,503	2,336	21,530

שמאי הרכב לוי יצחק:

מי שרוכש רכב כעת – יקבל בעוד שנה החזר של 60% מדמי־ההפקדה

לקט־מחירים זה, נלקח מירחון־המחירים המעודכן של שמאי־הרכב לוי יצחק, העומד לצאת לאור ביום ראשון הקרוב, ואשר יכלול את מחיריהם החדשים של כל דגמי המכוניות בעקבות ההתייקרות שנכנסה לתוקפה השבוע. סכומים אלה הם מחירים מירביים, והם מורכבים ממחיר־היסוד, מהסכום של המע"מ וכן ממלוא דמי־ההפקדה המשוערים. בחוברות החודשיות של מחירוני־הרכב מציין, בדרך־כלל, השמאי לוי יצחק, את סכום ההפקדה המשוקלל, כלומר את הסכום הריאלי החזוי שיקבל רוכש־הרכב בעבור שנה — ללא הצמדה וללא ריבית. להערכתו של השמאי יוחזרו לרוכשי הרכב כעת — בהתאם לתנאי האינפלציה — כ־60 אחוז מדמי־ההפקדה, במונחים ריאליים.

סורג פרגולה
מסגרת ושלבים מאלומיניום או זכוכית, מסתובבים בכל זוית בהפעלה מרכזית. מבחר גוונים, בכל גודל, עמידות ואטימות לשלג, גשם, רוח ושמש. ללא בלאי ותחזוקה, בלתי מחליד, צבע עמיד, מאושר ע"י מוסדות הבניה בגרמניה ושוויץ. מוגן פריצה.
GEO
מקלחונים, אמבטיונים, ארונות אמבטיה ואביזרים. חדש!! גם בגוון לבן
תריסים וצילונים
מבחר תריסי סורג, צילונים לשמש, מטריות ענק (5.7 מטר) חלונות דלתות, סגירת חניה, מנועים ואביזורים לתריסים.
תל-אביב: בוגרשוב 20 טל. 03-284628
מ. חיפה: שד' ההסתדרות 156 טל. 04-728341, 725175, 723949

בס"ד
רבי שלום אביטבול
פותח הספה, למזל, לנשואין, נגד מחלות, לנפש, דיכאון דמיונות, נדודי שינה פחדים עצבים, קשור קשורה, נפילה עלפון, כל הבעיות למינהן, עין הרע, שלום בית וחזרה־בתשובה
מקבל בימים: א,ב,ג,ד,ה, משעה 12 עד 16 אחה"צ תור בטל. 053-45564
מנתניה לגן ברכה רח' יוחנן הסנדלר 6/2 אוטובוס קוים מס' 10,1.

מרכז לצילומי שיניים ולסתות
לתשומת לב רופאי השיניים
המחירים לצילומי שיניים
פנורמי 15.20 ש"ח   סטטוס 22.90 ש"ח
המחירים בהקפאה לפי הוראת משרד הבריאות המכונים באישור משרד הבריאות.
שרות • אדיבות • איכות
ת"א, רח' דיזנגוף 161 (פתוח רצוף 9.00—19.00)
ר. השרון, רח' סוקולוב 48,
בני־ברק, רח' ז'בוטינסקי 20.

למכירה
מגוף פוטיין 215 בלתי שמיש,
הנמצא ברח' מודיעין 13 סגולה פתח־תקוה
טל': 03-909242
03-664631

ש. כאכון — חברה לבניין בע"מ
"תמר 85" — חברה לשאיבת בטון
מודיעים כי עברנו למשרדנו החדש בדרך השרון 36, הוד השרון
טלפון: 052-34352, 052-441733, 052-441218

אוורור גגות
טורבו אויר מוריד טמפרטורה ללא חשמל למפעלים ובתים, לגגות אסבסט ורעפים
9228371, 9231501

לבעלי, אבינו וסבנו היקר צבי ורדי
ברכות לבביות ליום הולדתך השבעים
חדרה, כ"ה אדר א', תשמ"ו
הרעיה שרה, הילדים והנכדים

תשלובת כיתן בע"מ

מכרז למכירת רכב מס' 101 מיום 09.03.86

מוצעות בזה למכירה המכוניות דלהלן:

1. פאמאט 1300 מודל 76 מס' רישוי 551—390
2. אסקורט סטיישן מודל 76 מס' רישוי 057—169 אוטמ'
3. סימקה 1100 מודל 77 מס' רישוי 509—172
4. סימקה 1100 מודל 78 מס' רישוי 119—174
5. פיג'ו 304 מודל 74 מס' רישוי 005—369
6. פיג'ו 304 מודל 74 מס' רישוי 003—369
7. פיאט 124 מודל 75 מס' רישוי 051—379
8. פיאט 124 מודל 75 מס' רישוי 740—788
9. פיאט 124 מודל 75 מס' רישוי 353—367
10. פיאט 124 מודל 75 מס' רישוי 527—350
11. אודי 100 מודל 74 מס' רישוי 942—354 אוט' + מזגן

1. את המכוניות ניתן לראות בכיתן בע"מ דרך הרצליה הישנה — הדר־יוסף מיום 09.03.86 עד 13.03.86 בין השעות 07.00—16.00.
2. הצעות יש להגיש למחלקת הרכב בצירוף המחאה בנקאית בשיעור 10% מערך ההצעה עד לתאריך 14.03.86 שעה 12.00.
3. אין אנו מתחייבים לקבל כל הצעה שהיא.
4. הזוכה יעביר בעלות על הרכב תוך זמן הנקוב בחוק. העברת הבעלות על חשבון הקונה.

צים בע"מ

מכרז

חב' צים בע"מ מזמינה בזה קבלנים להגיש הצעה לביצוע אחת או יותר מן העבודות המפורטות להלן במסגרת הקמת מסוף לתיקוני מכולות והרחבת חי אוטיר ("חוף שמן"), חיפה.
— פיתוח ובטונים
— מים ביוב וניקוז.
— מסגרות.
— חשמל.

המכרז מוגבל לקבלנים רשומים בלבד. על קבלני פתוח ובטונים להיות מוכרים על ידי המח' לאחזקת דרכים של עיריית חיפה.

ניתן לקבל את החומר למכרז בבנין צים, שד' פל"י ד"9 קומה 9 חדר 925 מתאריך 9.3.86 בשעות 9—15 תמורת תשלום בהמחאה בלבד בסך 46 שקל חדש (כולל מע"מ) לכל תחום עבודה כנ"ל — שלא יוחזר.

יש להחזיר את הצעות המכרזים לכתובת הנ"ל עד 31.3.86 שעה 12.00.

על המציע להגיש את הצעתו ב־2 מעטפות סגורות: האחת, שייכתב עליה "מכרז צים", ותכיל רשימת כמויות, הצעת מחירים וחוזה — חתומים כולם ע"י המציע, ערבות בנקאית בלתי־מותנית וצמודה למדד המחירים לצרכן ע"ס 10% מערך ההצעה שתוקפה 90 יום ואישור עדכני של עוסק מורשה לענין מע"מ. המעטפה השנית תכיל את חוברת "כללי, מוקדמות ומפרטים" חתומה בידי המציע וכן את כל התכניות החתומות אף הן על ידיו, מעטפה זו תוגש במצורף למעטפה הראשונה.

סיור קבלנים ייערך בתאריך 18.3.86 בשעה 10.00 הפגישה ליד בית אלחוט־ים ברח' חירם 24 חיפה (מול מוסך מרצדס).

קבלנים המעונינים במכרז עבודות החשמל מתבקשים להצטייד מראש באישור כניסה לנמל חיפה עם תעודה. עריכת שינוי כלשהו ע"י המציע בחומר שעליו להגיש או אי מילויו בהתאם לנדרש או אי מילוי פרט כלשהו האמור במודעה זו עלולים לגרום לפסילת ההצעה.

חב' צים אינה מתחייבת לבחור את ההצעה הזולה ביותר או הצעה כלשהי.

אורי ספירא
יו"ר ועדת המכרזים

מיכרזים
יפעת הוצאה לאור
שרות אינפורמציה למשתתפים במכרזים פומביים.
מי מוכר, מתי, איפוא בונים וכמה, מה ליצור ולאן לפנות...?
הצטרף לאלפי המנויים הנהנים מעל 15 שנה משרותי אינפורמציה שוטפים ותקבל אחת לשלושה ימים את העלון מיכרזים ותהנה אתה מעידכון שוטף מהנעשה בעולם המכרזים, כולל תוצאות.
— — — — נוור ושלח — — —
יפעת הוצאה לאור
דרך פ"ת 7 תל־אביב 66181, טל' 612192, 03-622458
אבקש לשלוח לי באופן סדיר את "מיכרזים"
השם
המען
מיקוד
מצורף בזאת סך 285 ש"ח דמי מנוי לשנה

למכירה בהזדמנות
כיתת לימוד חדשה
03-9233158

מכרז
למכירת משק 67 בטל־שחר
פרטים במזכירות 08-459181-3
הצעות בכתב למזכירות עד 20.3.86 שעה 13.00.

בנק ישראל

הודעה על תוצאות מכרז

ביום 6.3.86 הוצעה לציבור סדרה 3827 א' של אגרות חוב צמודות למדד באמצעות מכרז.

מחיר המכירה נקבע ל־78.5% מהשווי הנקוב

הזמנות במחירים הגבוהים ממחיר המכירה סופקו במלואן.

הזמנות במחיר המכירה סופקו בחלקן בשיעור של 7.73 אחוזים מהזמנה.

סה"כ הכמות שנמכרה 10 מיליון שקלים חדשים.

הזמנות במחירים נמוכים ממחיר המכירה לא סופקו.

משרד התחבורה
המפקח הארצי על התעבורה

רשיונות למוניות

בהתאם לתקנות התעבורה (תיקון מס' 7) התשמ"ו, ניתן להגיש בקשות לרשיונות למוניות.

המועד האחרון להגשת הבקשות הוא יום ב' ה' בניסן 14.4.86 שעה 15.00.

טפסי בקשה ניתן להשיג במשרדים המחוזיים של המפקח על התעבורה.

את הבקשות יש להגיש למשרד המפקח על התעבורה רח' יפו 97 ירושלים (קומה 6) ת.ד. 867.

בקשה אשר תגיע לאחר התאריך האמור לעיל לא תתקבל.

פנחס בן שאול
המפקח הארצי על התעבורה

קונטרול דאטה (ישראל) בע"מ

מכרז למכירת רכב פרטי
מכרז מס' 1/86

מוצעות למכירת המכוניות הבאות כשהן במצב נסיעה תקין כולל רדיו ומזגן.

מס' סדורי	תוצרת	מודל	מספר רישוי	תאריך רישוי	הערות
1	פז'ו S.R 504 אוטו' CC 1796	1984	31-044-84	2.6.86	מזגן אורגינאלי, חלונות קדמיים חשמליים.
2	סיירה 1600 C-L גיר רגיל	1984	62-360-94	12.7.86	מזגן של "אלכס".

את המכוניות ניתן לראות בחניון "דליה", רח' שונצינו 23 תל־אביב – החל מיום א' 9.3.86 עד יום שישי 14.3.86 בין השעות 9.00 עד 16.00 וביום שישי עד שעה 12.00 בלבד.

הכניסה אל החניון – ללא רכב

טפסים להגשת הצעות ניתן לקבל במקום התצוגה שבחניון דליה, ולהפקידם בתיבת המכרזים שבמקום, במעטפות סגורות בצרוף הפקדה של 10% מערך ההצעה (בשיק בנקאי), לא יאוחר מיום שישי 14.3.86 בשעה 12.00.

אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

למכירה
דירת מגורים בירושלים

1. מוצעת בזאת למכירה דירת מגורים ברח' מרדכי היהודי 18 בירושלים, בשטח של כ־85 מ"ר (חלקה 47/8, 39 בגוש 30013 בנין א').
2. לדירה צמודים שני מחסנים בקומת המרתף של הבנין ששטחם 17 מ"ר.
3. הצעות לרכישת הדירה יוגשו ע"י המציעים בכתב עד ליום 10.3.86. להצעה תצורף המחאה בנקאית לפקודת הח"מ בסכום שלא יפחת מ־10% מהמחיר המוצע.
4. את הדירה ניתן לראות ביום 9.3.86, החל משעה 10.00 ועד לשעה 12.00.
5. ביום 10.3.86, בשעה 14.00 תיערך במשרדי הח"מ, ברח' דיזנגוף 28 ת"א, מכירה פומבית של הדירה. רשאים להשתתף במכירה הפומבית מציעים שהגישו הצעת קניה בכתב ומציעים אשר לא עשו כן, ובלבד שהפקידו בקופת הכונס סכום אשר לא יפחת מ־5,300 דולר ארה"ב בהמחאה בנקאית.
6. סכום מינימלי להצעה עפ"י קביעת שמאי הינו סך בשקלים השווה ל־53,000 דולר ארה"ב.

יצחק ויסל — עו"ד
כונס הנכסים של הדירה

מושב טפחות בגליל
קולט משפחות צעירות
בעלי רקע דתי, תעשייתי ומקצועות נדרשים
לפנות בכתב
לוועדת קליטה
מושב טפחות דאר טבריה

בחיפה — במרכז העיר
במקום טוב
מבנה 275 מ"ר + חניה
להשכרה
טלפון: 04-572073

הודעות המכס ומע"מ

הודעות אגף המכס ומע"מ בענין שיעורי ההחזר על מלאי דלק

1. מנהל המכס ומע"מ מודיע כי בתוקף צו שעת חירום (שיעור תשלום חובה על חמר דלק) התשמ"ו—1986, חייבים מחזיקים בחמרי דלק להגיש הצהרה בה יפורטו כמויות הדלק במלאי שברשותם, נכון ליום 7 במרס 1986, כ"ו אדר־א' התשמ"ו, שעה 01.00.
2. מחזיק טובין כמשמעותו בצו יקבל החזר מאוצר המדינה לפי השיעורים הבאים:

א. בנזין 96 אוקטן 0.04 אג"ח אילת 0.04 אג"ח
בנזין 91 אוקטן 0.03 אג"ח אילת 0.05 אג"ח
סולר 0.03 אג"ח אילת 0.02 אג"ח
נפט 0.03 אג"ח אילת 0.03 אג"ח

3. לצורך החזר הינכם מתבקשים לציין הפרטים הבאים:
א. שם בעל/מפעיל התחנה
ב. שם תחנת הדלק
ג. מס' חשבון/סניף בנק, עיר

מידע בענין ההחזר ניתן לקבל ביח' המלאי הנהלת המכס, ירושלים טל' 02-245951 — 7—02-245616.
הודעה זו אינה באה במקום התקנות, הצווים וההוראות המחייבות והיא בגדר שרות בלבד.

ב.ר. בטון בע"מ
מכרז מכירת רכב

✶ 3 כלי רכב — פולקסווגן דבל קבינה '82 + טסט עד 4/86
✶ 1 כלי רכב — פולקסווגן דבל קבינה '80 + טסט עד 4/86
✶ 1 כלי רכב — רנו 4 1100 5 דלתות '80 + טסט עד 5/86

את כלי הרכב ניתן לראות במפעל ב.ר. בטון רח' לישינסקי אזור התעשיה החדש ראשל"צ, בין התאריכים 10.3—12.3.

הצעות בצרוף המחאה בנקאית בגובה 10% מערך ההצעה יש להכניס לתיבה במקום. הצעות תוגשנה עד 14.3.86.

אין החברה מתחייבת לקבל ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה אחרת.

פרטים נוספים ניתן לקבל בטל' 03-9611189.

למפעל לשימורי ירקות
דרוש
משקיע
ההשקעה הדרושה: כ־1 מיליון דולר
המפעל נמצא באיזור פיתוח בצפון
• עם שווקים ליצוא
בהצעות רציניות נא לפנות: ת.ד. 582, תל־אביב 61004, עבור "מפעל שימורים"
— סודיות מובטחת —

ה ו ד ע ה
לציבור הימאים דירוגים
מועדי הבחירות לימאים השוהים בחוף לועידה הרביעית, יתקיימו במשרדי האיגוד ברחוב הבנקים 3 חיפה, בין השעות 08.30 — 13.00 בתאריכים המפורטים להלן:
1) יום ב' 10.3.86.
2) יום ה' 27.3.86.
3) יום ה' 10.4.86.
אנו מצפים להענותכם.
ועדת הבחירות

"שקף"
מושב עובדים חקלאי צעיר
קולט משפחות
בלי/עם ילדים עד גיל 12
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לוועדת קליטה מושב "שקף"
דאר נע לכיש דרום מיקוד 79380

איש עסקים דובר ספרדית ועברית
מוכן לייצג חברות
המעונינות לקיים קשרי מסחר בספרד
כל הצעה אחרת תישקל
ת.ד. 4174, ירושלים 91041 — מ/ד

מבצע לפסח
סיוד חדרי מדרגות
כולל מעקה + ארונות חשמל
עבודה מקצועית ונקיה
סיוד דירות
במחירים נוחים
052-449951
03-776732

מוכנים לחפור
חמרה, חול וכורכר באיזור השרון והמרכז
תמורת החומר
מוספקים חמרה, חול וכורכר לכל חלקי הארץ במחיר מוזל.
052-445469 במשרד

לוועדי בתים
סיוד חדר מדרגות
כולל מעקה וארונות חשמל + חדר אשפה
(עד 4 קומות)
250 שקל חדש
טלפון 052-444437

ישפרו
חברה ישראלית להשכרת מבנים בע"מ
להשכרה
מבני תעשיה — לתעשיה, אחסנה ומלאכה.

א. בבאר־שבע אזור התעשיה קרית יהודית. מבנים בגדלים שונים כולל טלפון וחשמל.
ב. בבאר־שבע מבנה ושטח למפעל, כולל מנוף מתאים לייצור מוצרים טרומיים, מסגריה גדולה, חומרי בניה וכד'.
מסי העיריה באזור התעשיה קרית יהודית, יופחתו משמעותית מ־1.4.86 ינתן פטור מלא מכיסי עיריה למפעלים יצרניים חדשים, אשר יגיעו לקרית יהודית בבאר־שבע.
ג. בירושלים מבנה בו 5 קומות. בשטח כולל של 12,000 מ"ר הנמצא באזור התעשיה גבעת שאול.

לקבלת פרטים לפנות לטל. 03-282128, 03-287212, 057-71012, 057-73743.

למכירה / להשכרה
מכולות קירור
לכל מטרה — לכל טמפרטורה:
✶ ארגזי־קירור
✶ חדרי־הקפאה
✶ חדרי־קירור
"רולן"
תל־אביב — 03-662521/2
חיפה — 725797, 04-671778.

בחיפה — להשכרה מיידית
באזור המסחרי הסואן של הצ'ק־פוסט
אולם גדול ומפואר
250 מ"ר
עם מרחבי חניה
בבית: 04-443720, במשרד: 04-725131

אבן כורכר
למכירה ובניה
טל. 065-71344

דרוש
משקיע / שותף
עם כישורים בשיווק ומינהלה לניהול
פרוייקט לימ.ד. חדשני
רציני עם פוטנציאל ניכר.
טלפון 03-202167

"צים"
חברת השיט הישראלית בע"מ
למכירה
✶ מכולות 20 ו־40 רגל מכל הסוגים פלדה, פיברגלס ואלומיניום.
✶ מכולות קירור 20 ו־40 רגל.
✶ גגררים (טריילרים) 12 מטר. מתאימים להובלת מכולות.
לפנות לאגף חציוד, טלפון 04-652077.

כרסומט
עיבוד שבבים מדוייק
מודיע בזאת על פתיחת . לקה לתכנות עבור מכונות סי.נ.סי. תכנון מתקנים והכנת החלק הראשון לביצוע.
לקבלת פרטים, להתקשר לטלפון: 04-722356, ת.ד. 10323, מפרץ חיפה

ליעקב חביבי
מעצב גגות בתינו
בונה מבנה משק
יועץ ומתכנן
עם הגיעך לגבורות
מרכז מושב נהלל והנהלה

מרכז שובה בעופרה
חיילות משוחררות וכל המעוניינות בלימודי יהדות ברוח ציונית — מוזמנות
לעונת האביב
(חודשים אדר—תמוז תשמ"ו)
למרכז שובה בעופרה.
פרטים בטלפון 02-952514, 02-244486
או ראיון אישי במרכז שובה, בימים א'—ה'.
אוטובוס קו 70, בשעות 9.00, 13.00, 16.30.
אוטובוס קו 79 בשעה 14.00, מול התחנה המרכזית בירושלים

כיפוף צנורות
בין התאריכים 10.3.86—14.3.86
יבקר בארץ מומחה בינלאומי
ויצרן מכונות כיפוף צנורות,
נשיא חברת IBP
MR. WALTER PEDRAZZOLI
יצרנים המעונינים לקבוע פגישה לייעוץ מקצועי, מתבקשים להתקשר לאלי מקסימוב — טל' 03-793042

למכירה
בגבעת־שמואל
בבנין בן 4 דירות — דירות
6 חדרים + גג מרוצף
ודירות קרקע צמודות גינה
4 חדרים + מרתף מואר
לפרטים בעבודה: 03-722367 או 725114
בשבת ובערב: 03-5321234

חברת הסולל בע"מ
מעוניינת לרכוש את הציוד דלהלן:
✶ רתכות 400A אמפר
✶ מדחס ל־1 פטיש
✶ מדחס ל־2 פטישים
✶ שופל קטרפילר 930 או סוג אחר
✶ מחפר G.C.B כולל פטיש
בהצעות נא לפנות לטלפונים 03-225650, 03-239610

להשכרה
מבנה תעשייתי באשדוד
על־יד מפעל רבלון
✡ שטח המבנה כ־2800 מ"ר
✡ משטחי אספלט וכורכר סביב המבנה
✡ חיבור חשמל 400 אמפר
✡ 3 קווי טלפון
המעוניינים יפנו טלפונית 055-24334
בשעות 08.00—15.00, למר א. בורשטיין
לת.ד. 153 אשדוד 77101, עבור "מבנה"

השקל שלך

מציאות לוועדי עובדים: פסנתר ב־4,227 ש"ח

תערוכת "כחול לבן" מציגת זה חודש ימים במלון "פאלאס" בתל־אביב, חרף העובדה שהפתיחה הרשמית תהיה רק באחד באפריל.

בינתיים אפשר ליהנות מתצוגה גדולה ומגוונת של תוצרת הארץ, מכלים לשימוש חד־פעמי ועד פסנתרים. 230 מפעלים משתתפים בתערוכה. למרות שקהל־היעד הינו ועדי העובדים, "הקונים של המדינה", פתוחה התערוכה לכל דיכפין בכל ימות השבוע. הכניסה חינם אין כסף. שווה לבקר. והעיקר, בניגוד למקובל בירידים – אתה יוצא מן המקום עם אותה כמות של כסף בארנקך כמו שנכנסת.

בדרך אתה לומד, למשל, שיש פסנתרים מתוצרת הארץ. בונים אותם בכפר־דניאל ומחיריהם לצרכן: 3,836 ש"ח ו־4,227 ש"ח, לפי הגודל.

חברה בשם "מירף" מציגה שם תוכנת מחשב בשם "טלטקס", שניתן להתאימה לכל מקלט טלוויזיה. תמורת הסכום הצנוע של 250 דולר תאפשר לך התוכנה הזו לקבל באופן שוטף מידע מעודכן במיגוון נושאים, על מסך הטלוויזיה הפרטית, במשך כל שעות היום. מתנודות בשוק ההון, דרך לוח הרכבות, קיצור החדשות, תוצאות הגרלות הפיס והלוטו ואפילו זמני כניסת השבת.

קיבוץ רביבים מציג, בין השאר, שני פטנטים חביבים מתוצרת מפעל הפלסטיק שלו: מקל מדידה ארוך ומתגלגל בשם "רוט רול", המסוגל למדוד מישטחים עד לאורך של 99 מטר. המחיר – 6.60 ש"ח לוועדי עובדים, 9.60 ש"ח – מחיר מומלץ לצרכן. עוד מתוצרתם – מוצר "כחול לבן" עם שם לועזי מובהק (למה?) –"סטאר וואק": שואב־אבק לרכב (28 ש"ח לעובדים, 40.50 ש"ח לבנית־תמותה רגילים). בתוספת של 3 ש"חים תקבלו שנאי (טרנספורמטור), שיאפשר את השימוש בו בבית.

חסר לכם בבית ברק הקריסטל? מסתבר שיש יצרן ישראלי בשם "מראות מ.ר.ס." שמייצר מראות קריסטל בכל צבע שיעלה דמיונכם הפבנע. מאפור ועד חום. תמורת מראת אמבטיה בוהקת, בצירוף תאורה תואמת, 65 ש"ח, מחירו לוועד. ואם אתם לא ועד עובדים, תשלמו 93.17 ש"ח.

קיבוץ "נתיב הל"ה" ימכור לכם סנדלי דנוור פרטיים להרתעת גנבי רכב ואולי, בעזרת השם יבלבלו הסנדלים הללו גם את המרנוורים הרשמיים. המחיר: 63.84 ש"ח לוועד, 84.80 ש"ח לסתם אדם מן היישוב. אגב, המפתח לא מתאים לפתיחת סנדלי הדנוור הממוסרים. שאלתי.

קיבוץ נצר סירני ישתדל לרפא את הנזלת שלכם בעזרת מטנט בשם "רינוטרם". המחיר 367 ש"ח לוועד, 459 ש"ח לסתם עמך. יקר יותר מטישיו.

הקומקומים החשמליים הם אופנה ישנה למדי. אבל יצרן בשם "פל אלקטריק" מציג קומקום תשמלי שקוף במחיר של 47 ש"ח לוועד. (80 ש"ח – מחיר מומלץ לצרכן).

אם לא זכרת, התירוץ הרשמי להקמת התצוגה נועד לסייע לוועדים להצטייד במתנות לקראת פסח. ואיך אפשר לשכוח את ההגדות. שתיים מקוריות ראינו שם, שתיהן מיועדות לילדים. האחת של "הפקות ירושלים", מורכבת מצילומים יפיפיים של בובות וקישוטי פלסטלינה (16.08–26 ש"ח לפי השפה וכמות ההזמנה). השנייה, של "תפוצה", ממחישה בצירלומים את ההתנהגות בליל הסדר. המחירים 6 ש"ח לוועד, 8 ש"ח לפרטי.

שושנה חן

שדרות – בראש טבלת האבטלה: פי־6.5 מהממוצע הארצי

הדיווחים של לשכות־התעסוקה אינם מצביעים על החמרה במצב התעסוקה במשק • שיעור האבטלה בערי־הפיתוח גבוה פי־3 לעומת הממוצע הארצי • הורע המצב בנתיבות ובאופקים

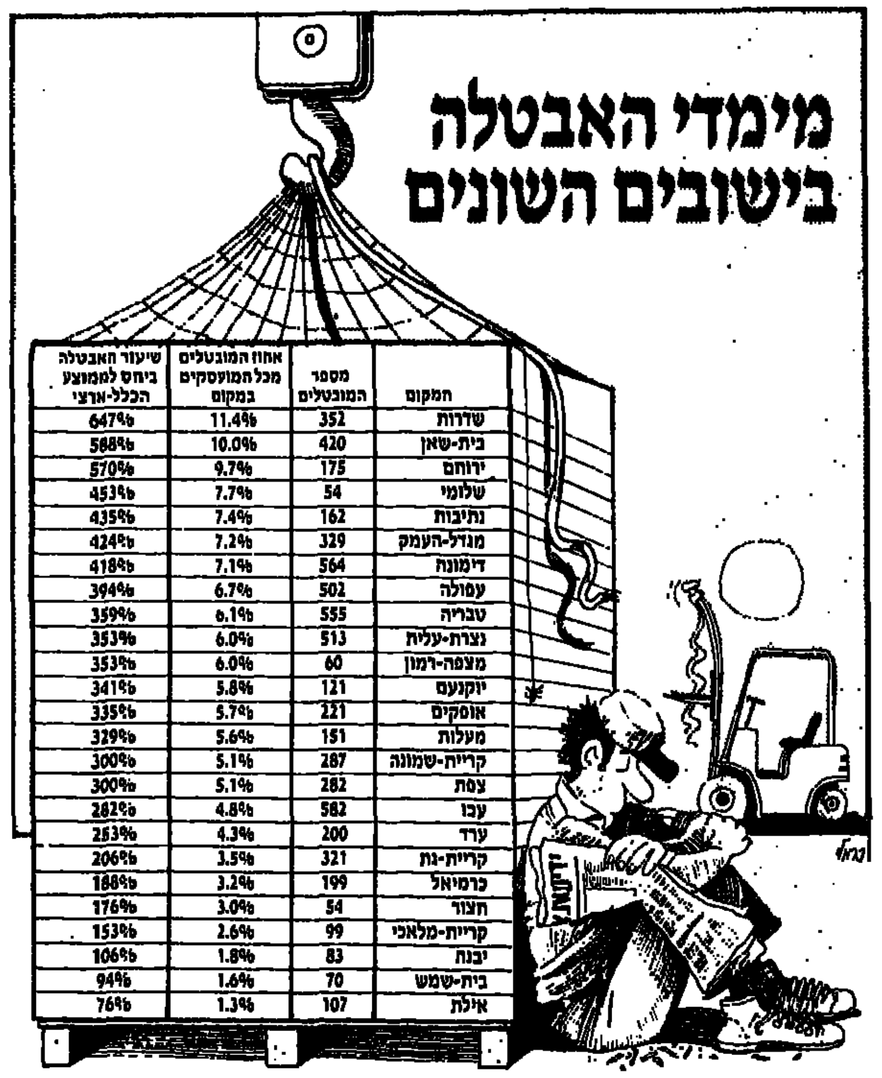

המקום	מספר המובטלים	אחוז המובטלים מכל המועסקים במקום	שיעור האבטלה ביחס לממוצע הכלל־ארצי
שדרות	352	11.4%	647%
בית־שאן	420	10.0%	568%
ירוחם	175	9.7%	570%
שלומי	54	7.7%	453%
נתיבות	162	7.4%	435%
מגדל־העמק	329	7.2%	424%
דימונה	564	7.1%	418%
עפולה	502	6.7%	394%
טבריה	555	6.1%	359%
נצרת־עלית	513	6.0%	353%
מצפה־רמון	60	6.0%	353%
יוקנעם	121	5.8%	341%
אופקים	221	5.7%	335%
מעלות	151	5.6%	329%
קריית־שמונה	287	5.1%	300%
צפת	282	5.1%	300%
עכו	582	4.8%	282%
ערד	200	4.3%	253%
קריית־גת	321	3.5%	206%
כרמיאל	199	3.2%	188%
חצור	54	3.0%	176%
קריית־מלאכי	99	2.6%	153%
יבנה	83	1.8%	106%
בית־שמש	70	1.6%	94%
אילת	107	1.3%	76%

נתונים אלה מתייחסים למספר המובטלים שהם מחוסרי־עבודה במשך שישה ימים ויותר במשך השבוע, הרשומים בלשכות־העבודה של שירות התעסוקה. המדובר, איפוא, במספר מובטלים בפועל כפי שהם נרשמים על־ידי עובדי לשכות העבודה מדי יום ביומו. נתונים אלה שונים מהנתונים של הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה על מספר הבלתי־מועסקים, המתקבלים לפי סקרי כוח־אדם תלת־חודשיים שהלישכה עורכת. הבדלים אלה נובעים מן השוני בהגדרות של שני המקורות לגבי נתונים על מצב התעסוקה בארץ. כתוצאה מהבדלי ההגדרות הללו, גם מספרם של הבלתי־מועסקים – בסקרי כוח־האדם – הוא הרבה יותר גבוה מאשר מספרם של המובטלים אשר מופיעים ברשימות של לשכות העבודה ביישובים השונים בארץ

מאז ראשית השנה הנוכחית לא נרשמו בלשכות העבודה נתונים המצביעים על החמרה במצב התעסוקה. על פי הדיווחים האחרונים של שירות התעסוקה, חלה אף הקלה מסויימת בחודש פברואר במספר המובטלים הרשומים בלשכות העבודה.

מספר המובטלים שישה ימים בשבוע ויותר היה בחודש פברואר 25,266. 1,684 פחות מאשר בחודש ינואר. הקלה מתונה באבטלה נרשמה לא רק במרכזים העירוניים כמו תל־אביב, ירושלים וחיפה, אלא אפילו באיזורי הפיתוח, המשמשים מוקדי אבטלה כרוניים, כמו בגליל. למעשה, רק בשתי עיירות הפיתוח – נתיבות ואופקים – נרשמה בחודש פברואר עלייה מסויימת במספר המובטלים. בכל שאר מוקדי האבטלה נשאר המצב כפי שהיה, או שאפילו חלה הקלה מסויימת במצב התעסוקה.

תופעה זו היא מעודדת למדי, אם לוקחים בחשבון את המיתון השורר זה זמן ממושך בענפים השונים של המשק, שהפסיקו לקלוט עובדים חדשים ואפילו פולטים עובדים. אם הדבר איננו משתקף בצורה חד משמעית במספר המובטלים הרשומים בלשכות העבודה, הרי צריך לחפש הסברים בתחומים מסויימים שאינם באים לידי ביטוי בסטטיסטיקה של המובטלים.

לפי הנתונים המצטברים במשרד העבודה מתברר, כי בשנה האחרונה מסתמנת ירידה במספר המצטרפים לכוח־העבודה בארץ, ויש חשש שהדבר נובע מגידול במספר היורדים מן הארץ. אותם צעירים, יוצאי צבא, אשר עוזבים את הארץ אם כדי "להתאוורר" תקופה ממושכת בחו"ל או לחפש עבודה שם, אינם רשומים בארץ – לא כדורשי עבודה ולא כמובטלים. בעבר הצטרפו כ־40 אלף צעירים חדשים מדי שנה למעגל כוח־העבודה בארץ. אולם, בשנה האחרונה היה מספר המצטרפים החדשים לכוח־העבודה רק כ־23 אלף. מכאן יוצא, שכ־17 אלף איש שהיו צריכים להצטרף לכוח־העבודה בארץ במהלך שנת 1985, כאילו "נעלמו". ניתן להסביר שינוי זה בשני גורמים: היורדים אשר עזבו במהלך השנה את הארץ וממילא לא הצטרפו לכוח־העבודה, ויציאתם של אנשים ממעגל מחפשי העבודה, בעיקר נשים, אשר התייאשו להשיג עבודה מתאימה.

ואף־על־פי־כן, מן הראוי לציין, כי זה שנה ויותר מהווים איזורי הפיתוח במדינה מוקדי אבטלה קשים, ללא סיכוי חד־משמעי לשיפור המצב בתקופה הקרובה. שיעור האבטלה בערי הפיתוח גבוה פי־שלושה מאשר שיעור האבטלה הממוצע בארץ. אולם, יש עיירות פיתוח שבהן גבוה שיעור האבטלה פי־חמישה ואף פי־שישה ויותר מאשר רמת האבטלה הממוצעת.

בעזרת הנתונים המתפרסמים בדו"ח החודשי של משרד העבודה והרווחה, על מצב התעסוקה, שרטטנו כאן (ראה בציור) את מפת האבטלה של ישראל. בראש הטבלה נמצאת שדרות, בדרום, עם 352 מובטלים הרשומים בלישכת־העבודה, והמהווים 11.4 אחוז מכלל המועסקים במקום. עומק האבטלה בשדרות, יחסית למספר המועסקים במקום, גבוה פי־6.47, בהשוואה לשיעור האבטלה הממוצע בארץ כולה. אחרי שדרות "מככבת" בראש הטבלה העיר בית־שאן, עם 420 מובטליה הרשומים, המהווים 10 אחוזים מכין המועסקים. עומק האבטלה בבית־שאן גבוה פי־5.88 לעומת הממוצע הארצי. במקום השלישי, מבחינת עומק האבטלה, מצויה ירוחם בנגב, בה עומק האבטלה גבוה פי־5.7 מהממוצע הארצי.

אולם, הדרום שלנו אינו משופע רק בצרות. יש גם בשורות. מתברר, כי אילת היא היישוב שבו שיעור האבטלה הנמוך ביותר במדינה. אומנם, בלישכת העבודה באילת רשומים כ־107 מובטלים, אולם, יחסית למספר המועסקים, מהווים אלה רק 1.3 אחוזים. זהו שיעור האבטלה הנמוך מממוצע האבטלה הארצי בכ־24 אחוזים מתחת לממוצע.

ישראל תומר

מומחי חברת־הייעוץ "אפיקים":
הידיעות העלו את שערי האג"ח על הגל

שלוש העקומות, המובאות משמאל, ממחישות את השינויים בשעריהן של איגרות־חוב שהונפקו על־ידי חברת "צים", ואשר נסחרות בבורסה התל־אביבית. הדיאגרמות משקפות את התנודות בשלושה סוגים של איגרות־החוב האלה – מתחילת השנה האזרחית ועד סוף פברואר, דהיינו במשך החודשיים שחלפו. המכנה המשותף של כל איגרות־החוב האלה, כי הן נסחרות בדולרים ולכן גם תשואותיהן נקובות במונחים דולריים.

בדיקת ביצועיהן של איגרות־החוב האלה נעשתה מאלפת מאז נמצאת חברת הספנות הלאומית "צים" בחרשות והדיונים הקדחתניים על גורלה מעסיקים את כלי־התיקשורת לעיתים קרובות. במיוחד אמורים דברים אלה ביחס לידיעות, לפיהן עתידות המניות – ש"החברה לישראל" מחזיקה בהן כעת ב"צים" – לעבור לידי הממשלה. במיקרה זה, וכהתאם לחסור המתגבש והולך (אישור סופי לעיסקה עדיין לא ניתן) תהיה קופת־המדינה ערבה לחובותיה של "צים", ובתוכם גם לחובות הגלומים באג"ח הדולריות, שהתנודות בשעריהן מוצגות בדיאגרמה.

הנתונים של החודשיים הראשונים לשנת '86 (שתורגמו לשפת הדיאגרמות) שסופקו לנו על־ידי יעקב ויינשטיין, מנכ"ל "אפיקים", חברה לייעוץ פיננסי ולניהול תיקי השקעות, מראים, כי מאז מרבים לדבר על השתלבותה המאסיבית של הממשלה לבעלות על "צים" וקבלת האחריות והערבות על חובותיה, מסתמנת מגמה של עליה באיגורות־החוב של "צים". באג"ח מס'1 מסתכמת העליה הדולרית המצטברת ב־12.3 אחוז, ואילו באג"ח צים 2 מגיעה העליה עד 9.5 אחוזים בלבד. לעומת זאת, באג"ח מס.3 מעפילה התשואה של חודשיים עד 18.1 אחוז, בחישוב דולרי.

משה בן־עמי

אלקטרו בסיס חונכת מפעל לייצור מעגלים מודפסים

אנו שמחים לחנוך את מפעלנו החדש לייצור מעגלים מודפסים בבנין „פנרמה" בתל־אביב ליד צומת חולון, טלפון: 03-812175/6.

המפעל קלט ציוד חדשני ומתקדם לייצור מעגלים מודפסים ובעזרת צוות העובדים המיומן מבצעים ומייצרים מעגלים באיכות גבוהה, במהירות מירבית ובמחירים סבירים.

לשרות הלקוחות מחלקת צילום עם מצלמת SCREEN.

Electro basis
printed circuit boards production
יצור מעגלים מודפסים
בנין פנרמה דרך בן צבי 84 ת"א טל 812175/6
אלקטרו בסיס

פנרמה
מרכז מסחרי תעשייתי
שד' בן־צבי 84
תל־אביב
טל' 03-224670

מברכת את **אלקטרו בסיס**
לרגל חנוכת מפעלכם ב„פנרמה"

ISOLA-WERKE A.G. — DUEREN
יצרני למינטים למעגלים מודפסים
והסוכן **יעקב פישלר**
מאחלים הצלחה ושגשוג
לאלקטרו בסיס
עם חנוכת המפעל החדש

לידידי **שטרית יצחק**
עם חנוכת אלקטרו בסיס
עלה והצלח

„**שלם**" סוכנות לביטוח
בן־סירא 1, ירושלים

לידידינו **באלקטרו בסיס**
ברכות ואחולי הצלחה
לפתיחת מפעלכם

מקדרמיד ישראל בע"מ
ספקים לתעשיות מעגלים מודפסים
וגמור מתכת

כימתכת מקבוצת טמבור
ספקי כימיקלים וציוד
למעגלים מודפסים וציפויים

מברכת את **אלקטרו בסיס**
עלה והצלח!

משרד התעשיה והמסחר
מחירים מירביים לצרכן

מחיר בש"ח באזור קהל זהפשי אילת	מחיר לצרכן בש"ח כולל מע"מ	האריזה		
0.44	0.53	חבילה		אבקת אפיה 10 שקיות
1.27	1.50	פחית	120 או 125 גר'	סרדיני ים „סטאר בשמן
1.00	1.19	פחית	120 או 125 גר'	לבנון סרדיני כנרת בשמן

תחילתו של צו זה ביום כ"ו אדר־א' תשמ"ו — 17 במרץ 1986.

מוסך ראם
צביעת רכב:
250 שקל חדש בתנור
לא כולל פחחות
רח' שדירא גאון 4, יפו
טלפון: 03-828987

הפועל — בשיתוף ידיעות אחרונות

צעדת הכנרת ה־27

לזכר רב אלוף **דוד אלעזר** ז"ל

29.3.1986 שבת

מסלול א: מצומת מושב גבעת יואב כ־ 18 ק"מ

מסלול ב: מצומת קבוץ אפיק כ־ 10 ק"מ

פרטים והרשמה:
1. „הפועל" עמק הירדן, מועצה אזורית עמק הירדן טל. 067-51421, 51546
2. „הפועל" מחוז הצפון, רח' החלוץ 49 חיפה טל. 04-669318
3. מרכז „הפועל", רח' הארבעה 8, תל־אביב טל. 03-260181

לכו ולכה קנוּ מסגרת בצעדה ה־27 של הכנרת
בגלות אפשרות לבריאות ונוער.

הגג לביטוח
דרוש:
מפקח סוכנים בביטוח חיים
תנאים טובים למתאימים!
טל. 03-221573
03-231924
ב גג תמצא קורת גג

תקציבאי/ת בכיר/ה
לפנות לשלומי, פרסום פוגל 248216

הלוח הכללי | הלוח הנפוץ ביותר | הלוח הגדול ביותר

פרס כספי

בתאריך 24.2.86 נגנב בחדרה רכב טנדר מסוג סובארו בצבעים כחול לבן, מס' רישוי הרכב 83-492-38. ברכב היה ציוד וחלקים לתיקון מכשיר רנטגן המשמש לבדיקות ילדים. ללא תיקון ציוד זה, יגרם סבל רב לילדים חולים.

כל המוצא — מתבקש להתקשר לחברת „אלדין", טל.: 02-534288 ויבוא על שכרו בעין יפה.

מלונות מוריה — ים המלה
למלון מרחצאות מוריה ים המלח
דרושים:
1. סגן מנהל למחלקת הקבלה
2. צ'יף סטיוארט (מנהל שרותי נקיון מטבח)
3. מכונאי ומסגר אחזקה
בדבר פרטים יש לפנות בכתב או טלפונית למחלקת כח אדם, מלון מוריה על־ 057-84221 ג ג

להברת אמניר
דרוש
מהנדס/הנדסאי מכונות
בתפקיד עוזר מנהל טכני.
כישורים:
* ידע נסיון ונכונות בעיסוק בשרטוט ותכנון.
* ידע נסיון ונכונות בניהול משרד טכני.
* נסיון באחזקת משרד תעשייתי: מער־כות שינוע הידראוליות וחשמל.
3 שנים נסיון לפחות.
לפנות בכתב־יד על נייר חלק עם קורות חיים לציביק הגאל אמניר ת.ד. 1-12 חדרה.

למפעל תעשייתי
דרושים
מנהלי חשבונות
סוג 2 או 3
3 שנות נסיון לפחות.
עדיפות לבעלי נסיון עם מערכות ממוחשבות.
לפנות לת. ד. 16150 ת"א 61161
עבור: מנהל חשבונות.

ארגי אילת בע"מ
יצרני שמיכות וכיסויי מיטה
למפעלינו בהוד השרון דרוש
מייבסטר (אומן)
מחלקת אריגה, דרוש ידע בז'קרד
למתפרה בתל־אביב דרושות
תופרות לזיג־זג
לפנות: 03-822208

עורכת לשונית ומנקדת
(M.A.) בעלת נסיון מעוניינת לעבוד בהוצאת ספרים, בתב־עת או מכון מחקר
להתקשר 03-1282411

דרוש מהנדס (חשמל) בשטח הרובוטיקה והבקרה וכן מהנדס זרם חזק השולטים בעברית ואנגלית בעבודה.
בפרויקטים ומכירות
03-7519146

לבית־אבות משוכן ברמת־אביב
דרושה
אחות מוסמכת
לחצי משרה
טל 415424

לבית דפוס דרוש
עוזר דפס
מקצועי עם נסיון
תנאים טובים למועמד
לפרטים טל 825023
826004

לאופנת — ברוך
דרוש
מנהל ייצוא
הכישורים הדרושים:
ידיעה מושלמת באנגלית ועברית, גיל 35—28, השכלה על תיכונית, כושר ארגוני מעולה, נסיון בייצוא של 3 שנים.
לפנות בכתב לת. ד. 29813 ת"א
עבור מנהל יצוא.

GENERAL ELECTRIC
למחלקת השרות בהרצליה
דרושה
פקידה מנוסה
* אחרי שרות צבאי
* בעלת נסיון בקשר עם לקוחות
* יכולת ניהול שיחה באנגלית
5 ימי עבודה — שעות העבודה 16.00—7.30.
לקביעת ראיון — נא להתקשר לגילה — 052-552233.

לאולמי אמבר בחולון
דרוש
קונדיטור
תנאים טובים למתאים.
טל: 855680—848868.

דרושות
סורגות
בעלות מכונת סריגה ביתית — BROTHER
לחוט עבה.
לפנות לניני, טל.
03-413383

למלון ימית בתל־אביב
דרושה
מנהלת משק בית
עם נסיון
טל' 03-651111

למושב עידן
דרוש
גיזבר
נסיון קודם הכרחי.
תנאים טובים למתאים.
מגורים במקום.
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים מושב עידן ד. נ. ערבה 86840.

למפעל מתכת בחולון
דרוש
מבקר איכות מיכני
בעל נסיון
03-805795

דרושים
סורגים
למכונות עגולות
עבודה במשמרות
טלפון 9224818
לפנות ליצחק.

לעבודה מידית באיזור המרכז דרושים
1. שרטטי מכונות וצנרת
2. מזכירה מנוסה באנגלית
03-288171/2

למפעל למוצרי בטון מוזאיקה וגרנוליט
דרוש
מנהל עבודה עם נסיון
055-25102

אשת יחסי ציבור
נסיון מוכח. לפנות לדוד פוגל. פרסום פוגל 237533

השקל שלך

מחירי דירות יד־שניה
(בתעריפים דולריים)

המקום	2	3	4	5
	מספר החדרים			
ירושלים	60,000 - 35,000	100,000 - 50,000	130,000 - 80,000	220,000 - 120,000
תל־אביב	55,000 - 30,000	90,000 - 45,000	140,000 - 90,000	230,000 - 120,000
חיפה	45,000 - 25,000	75,000 - 40,000	120,000 - 65,000	210,000 - 85,000
רמת־גן	50,000 - 35,000	85,000 - 45,000	125,000 - 70,000	180,000 - 90,000
פתח־תקוה	48,000 - 30,000	78,000 - 40,000	90,000 - 60,000	120,000 - 88,000
חולון	40,000 - 30,000	55,000 - 40,000	85,000 - 55,000	110,000 - 80,000
ראשון־לציון	45,000 - 37,000	55,000 - 45,000	85,000 - 55,000	105,000 - 82,000

למרות השפל בענף הדירות – יש ביקוש לפנטהאוז במגדלי־דוד ב...570,000 דולר

דירת שני חדרים בעיר התחתית בחיפה עולה 25,000 דולר ● עבור דירת פאר של חמישה חדרים בשיכון ל' שבצפון תל־אביב דרשו 275,000 דולר – אך נאלצו להסתפק ב־230,000 דולר בלבד

במחירי הדירות מיד־שנייה מסתמנת, עדיין, מגמה של ירידה ורק מוכרים המוכנים להסכין עם תנודות השוק, הנעשות כלפי מטה, מצליחים למכור את דירותיהם. מסקר־שווקים שערכנו, ניתן לקבוע, כי מחירה של דירה מיד־שנייה נע כיום בין 25,000 דולר לדירת שני חדרים בעיר התחתית בחיפה, לבין 230,000 דולר לדירת חמישה חדרים בצפון תל־אביב. (ראה טבלה).

בירושלים, למשל, נחטפה בימים אלה דירת שני חדרים, ברחוב עמוס שבשכונת גאולה, תוך יומיים מאז הוצעה למכירה. המוכרים קיבלו את מלוא הסכום שדרשו: 35,000 דולר. המדובר בדירת־קרקע, בת 40 שנה.

קשה יותר הוא מצבן של הדירות בנות שלושה חדרים. בשכונת קרית־יובל, למשל, הוצעה לפני ארבעה חודשים דירה כזו ב־140,000 דולר ובימים אלה היא נמכרה, סוף סוף, אבל במחיר של 110,000 דולר בלבד.

בתל־אביב נחטפה בימים אלה דירת שני חדרים בקומת־קרקע, בסימטה צדדית מרחוב יהודה המכבי, ב־55,000 דולר. לעומת זאת, קשה היה למכור דירת שלושה חדרים, בשדרות מוצקין, אף היא בצפון העיר. הדירה, על שטח של 100 מ"ר, עמדה בשוק כארבעה חודשים במחיר של 105,000 דולר ורק בימים אלה, לאחר שבעליה הסכימו להדת במחיר, היא נמכרה ב־86,000 דולר.

מחירי־שיא משיגות דירות הגג (פנטהאוז). דירה כזו, בת חמישה חדרים, על שטח של 220 מ"ר, נמכרה בימים אלה במגדלי דוד המלך, ללא בעיות, ב־570,000 דולר. כך נמסר לנו ממשרד התיווך „אנגלו סכסון". לעומת זאת, דירה „רגילה", בת חמישה חדרים, ברחוב בורלא שב„תוכנית למ"ד", נמכרה בימים אלה ב־230,000 דולר, לאחר שהוצ־

עה במשך חצי שנה ב־275,000 דולר.

במחירי הדירות הקטנות, של שני חדרים, אין הבדלים ניכרים מיישוב ליישוב. הפער ניכר דווקא בדירות הגדולות, וכך, למשל, אפשר להשיג בחולון, במרכז העיר, דירת חמישה חדרים ב־110,000 דולר, כאשר בשכונת רחביה בירושלים עולה דירה כזו כפליים: 220,000 דולר.

ראובן לייב

הרווח מינואר: 765%

עדיין אפשר – או נכון יותר לומר: שוב אפשרי – לעשות כסף בבורסה. בתנאי, כמובן, שבוחרים בניירות־ערך נבונים להשקעה.

מי ששם את כספו, למשל, בכתב־האופציה מס' 1 של „גולדפרוסט", גרף מאז ראשית השנה האזרחית ועד אמש רווח נומינלי מצטבר של 765.3 אחוז. למותר לציין, כי זוהי ההשקעה הטובה ביותר בשוק־המניות בשנת 86'.

ואם כבר בטובה שבהשקעות עסקינן, הבה ונציין – לשם השוואה – גם את הגרועה שבהשקעות בפרק זמן שעבר מאז תחילת ינואר השנה. ובכן, המניה הרגילה של „מגדלי פרי זה – 1 ש"" גרמה הפסד נומינלי של 33% ויותר בתקופה זו.

משה בן־עמי

פאסט פוד: ג'אנק או לא ג'אנק?

פאסט פוד הוא לא בהכרח ג'אנק פוד, טוענים ברשת ה„בורגר־ראנץ'", וגם מנסים להוכיח זאת.

תמורת פחות מ־20 שקלים חדשים הם מוכנים להלעיט משפחה של רעבים, בשני ראנץ' בורגר, שניצל בלחמניה ורג בלחמניה, שלוש מנות של סלט כרוב, שלוש מנות צ'יפס, 4 שתייה קרב ופעמיים גלידה.

ארוחה ליחיד, הכוללת סלט כרוב, המבורגר בלחמניה, צ'יפס ומיץ עם רוטב חופשי, עולה 4.60 ש"ח.

אבל, איזו אם יהודייה תסכים להאכיס את ילדיה בהמבורגר?

ה„בורגר ראנץ'" יוצאים בימים האחרונים במסע יחסי־ציבור, לשנות את תדמית הקציץ שלהם. הם צירפו למערכה את התזונאיות אסתר גונן ואולגה רז, וביקשו מהן לערוך ניתוח פוסט־מורטם להמבורגר.

השתיים בדקו ומצאו, שהג'אנק הזה הוא לא כל כך ג'אנק. הארוחה המוצעת ברשת כוללת, לדבריהן את כל אבות המזון. ההמבורגר איפוא אינו יתום.

התנאי של צמד התזונאיות להמליץ על ההמבורגר היה, שהבעלים יגישו תפוח אדמה אפוי כתחליף לצ'יפס, בכל סניפי הרשת. גם המיץ המוגש שם לא כל כך מצא חן בעיניהן, בעיקר בגלל צבעי המאכל. כתחליף, הורדה הרשת להציע סודה, או מים.

מהפכה בעולם התחתון

לפי סקר שערכה „תשלובת תבורי", המשווקת את ה„טמפונקים" — חיתולי נייר חד־פעמיים מתברר, כי תוך שנתיים הוכפל מספר המשתמשים בתינוקיים, הצורכים את המוצר שלהם ודרמה.

לפי הסקר שהוזמן על־ידי החברה, משתמשים עתה 70 אחוז מכלל צרכני החיתולים בחיתולי הנייר החד־פעמיים, לעומת 35 אחוז בשנת 84'.

מתברר, כי קיבוצים רבים עדיין דבקים בחיתולי הבד, ואינם ששים לעבור לנייר.

רונן לביא

ילד בפנימיה עולה עד 2,400 ש"ח

בימים אלה מתחילה ההרשמה לשנת־הלימודים הקרובה במערכת החינוך ברחבי הארץ. מי שמתעתד ללמוד בפנימיה יצטרך לשלם – נכון להיום – כל סכום, שינוע בין 48 ל־2,400 שקל בשנה.

חישוב שכר־הלימוד נעשה לפי סולם בן 28 דרגות, על־פי הכנסת ההורים, כשהקריטריון הקובע, לצורך חישוב דמי האחזקה בפנימיה, הוא ההכנסה החודשית לנפש.

יש, להדגיש, כי התעריפים החלים על הורי התלמיד, אינם משקפים את העלות הריאלית של תלמיד בפנימיה. עלות זו גבוהה, בדרך־כלל, בשיעור של 40 עד 50 אחוז מתעריף־הגג שמשלמים ההורים.

בסקר הפנימיות שערכנו כאן, צויינו תעריפיהן של פנימיות חקלאיות, מקצועיות ימיות וישיבות תורניות באתרים שונים בארץ. כל הפנימיות התורניות שסקרנו כאן מיועדות לבנים בלבד. אותם דברים אמורים לגבי הפנימיות הימיות. הפנימיות החקלאיות והמקצועיות, לעומת זאת, הן מעורבות ומיועדות לבנות ולבנים כאחד. בכל מיקרה – המדובר בפנימיות תיכוניות, עם מסלול־לימודים לבגרות, של ארבע עד חמש שנים.

ראובן לייב

פנימיות לתלמידים כמה זה עולה להורים
(התעריפים בשקלים חדשים, לפי דרגות־השכר)

המוסד	המקום	המגמה	התעריף השנתי
מיקוות ישראל	מיקווה ישראל	חקלאית	1,620-48
בן־שמן	בן־שמן	חקלאית	1,620-48
כפר יוהנה ז'בוטינסקי	באר־יעקב	חקלאית־מקצועית	1,620-48
עיינות	נס־ציונה	חקלאית	1,620-48
ניצנים	ניצנים	חקלאית	1,620-48
כפר סילבר	חוף־אשקלון	חקלאית	1,620-48
עין־כרם	ירושלים	חקלאית	1,620-48
גננות, טכנאות ונוף	פתח־תקווה	חקלאית־מקצועית	1,620-48
הכפר הירוק	רמת־השרון	חקלאית	1,620-48
כפר בתיה	רעננה	חקלאית־מקצועית	1,620-48
מאיר שפייה	שפיה	חקלאית	1,620-48
כדורי	כפר תבור	חקלאית	1,620-48
מבואות־ים	מיכמורת	ימית	2,400-70
בי"ס לקציני־ים	עכו	ימית	2,400-70
נועם	פרדס־חנה	ישיבה	1,750-1,400
[illegible]	כפר־סבא	ישיבה	1,750-1,400
נחלים	נחלים	ישיבה	1,932-1,323
כפר הרא"ה	כפר הרא"ה	ישיבה	1,932-1,323
נתיב מאיר	ירושלים	ישיבה	1,932-1,323

שניר סוכנות לביטוח

להקמת מחלקת סוכנים
דרושים
מועמדים
לקורס בביטוח חיים
שייפתח בת"א ב־16.3.86

יתקבלו מועמדים:
– בעלי השכלה תיכונית ומעלה
– מעל גיל 24.
– בעלי רכב.

מסלול קידום – אפשרות לניהול
לקביעת ראיון נא לפנות לטלפונים:
03-223830
03-224390

מנורה חברה לבטוח בע"מ

כוכב יאיר – ישוב חדש כ־10 ק"מ צפונית מזרחית לכפר סבא, עומד להתאכלס בקיץ הקרוב באלפי תושבים ובעשרות עסקים ומוסדות צבור
דרוש
איש כספים/מינהלן
אם הינך: – איש כספים עם ידע במחשבים
– בעל כושר ארגוני ונסיון בנושאים מוניציפליים
– בעל חזון ויכולת להקים מערכות חדשות
הינך מוזמן להיענות לאתגר של הקמת המערכת הכספית,
קליטת מנגנון העובדים ויצירת דפוסי המינהל והארגון.

תנאי שכר טובים!

*

נא לפנות בפירוט קורות חיים ונסיון קודם ל"כוכב יאיר" רח' המלך ג'ורג' 38 תל־אביב, 63298.

DALE

דייל ישראל
תעשיות אלקטרוניקה בע"מ
DALE ISRAEL
Electronics Industries Ltd.

למפעלנו בדימונה דרוש
מנהל ייצור
לקו ייצור חדש
התפקיד: ניהול קו־ייצור של כ־20־30 עובדות.
הכישורים: מהנדס הנדסאי חשמל או מהנדס הנדסאי ייצור: בעל נסיון בניהול ייצור של כ־5 שנים לפחות, ידיעת השפה האנגלית חובה
המגורים באזור דימונה.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בציון קורות־חיים ונסיון קודם למחלקת כוח־אדם, רח' האופן 2, אזור התעשייה חולון 58819.
סודיות מובטחת

הרעיון קם והי' בדימונה.

לחברת יבוא ושיווק מכונות כלים
וציוד טכני
דרוש
הנדסאי מכונות
למכירות
• עם רקע טכני בעיבוד שבבי
• ידיעת אנגלית טכנית הכרחית.
• רשיון נהיגה
• עדיפות לתושב אשדוד והסביבה.
המעוניין יפנה בכתב־יד בצירוף קורות חיים מלאים ת.ד. 6217 אשדוד מיקוד 77162 טלפון: 055-31115

לחברת ביטוח גדולה בתל־אביב
דרוש/ה
פקיד/ה
למחלקת ביטוח משנה
* נסיון קודם במסירת ביטוח משנה משותף
* ידיעת השפה האנגלית
נא להתקשר לטל. 03-292421, שלוחה 231

כור תקשורת והתראה בע"מ
ת.ד. 22032 תל־אביב 61220

לאגף פיתוח
דרושים
מהנדסי תכנה
בעלי נסיון של 3 שנים לפחות בפיתוח פרוטוקולי תקשורת המבוססים על OSI
נסיון בפיתוח X-25 – יתרון.
מהנדסי חמרה
לפיתוח חמרה למיתוג מנות.
בעלי נסיון של 3 שנים לפחות בבקרי תקשורת.
לאגף הנדסת מערכות
דרוש
מהנדס מערכות
לאפיון תכנון ומימוש רשתות תקשורת נתונים.
כישורים:
* מהנדס אלקטרוניקה או מחשבים
* נסיון של 4 שנים
* רקע בתקשורת נתונים
* רקע במערכות משובצות מחשב
* נסיון בניתוח אפיון והגדרת דרישות.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים אל שרנא ת.ד. 13022 ת"א 61130
– סודיות מובטחת –

לאנרקון
דרושים
* **טכנאי והנדסאי אלקטרוניקה**
לפתוח ויצור ספקי כח ממותגים מתקדמים
* **עורכי מעגלים מודפסים**
מקום העבודה: אזור התעשיה אריאל תנאים טובים למתאימים, 5 ימי עבודה, הסעות מפתח תקוה, אריאל ומעלה־אפרים.
נא לפנות לאורה טל' 03-9366132/3 ת.ד. 28 אריאל מיקוד 44806

לאילת אוברסון
פקידה
בוגרת תיכון
הדפסה בעברית ואנגלית
עדיפות לבעלת ידע בהפעלת טלקס וקלדנות באנגלית
מקום העבודה ברמת־גן
טלפון: 03-7519161/2
03-7510810

דרוש/ה
מונטז'ר/ית
* נסיון 5 שנים לפחות
* 5 ימי עבודה
* תנאים טובים למתאים/ה
טל. 03-829108 מיום ראשון
פיתיר לגלופות בע"מ
שד' הר־ציון 104 תל־אביב

לאלקטיס דרושה
פקידה
מרכזנית + הדפסה
למשרה מלאה
תנאים טובים למתאימה
טל: 03-751-8121

למפעל ארונות בפתח־תקוה
דרושים
1. מנהל/ת חשבונות סוג ג'
עם נסיון של 3 שנים לפחות, עם התמחות שכר ממוחשב
2. מנהל/ת חשבונות סוג ד'.
עם נסיון של 5 שנים
טלפון: 03-9223258

Art Director
גרפיקאי רעיונאי
בעל נסיון של 3 שנים ויותר בתיכנון גרפי מסחרי בענף הפרסום (מודעות צבע ושחור־לבן, פרוספקטים, תערוכות, כרזות וכו'); כושר ניהול צוות גרפיקאים מבצעים, כושר מו"מ עם לקוחות וספקים, יחסי־אנוש טובים. עדיפות לבוגרי בצלאל ולבעלי רשיון נהיגה.
מועמדים מתאימים
יפנו בכתב־יד, בציון קורות־חיים, נסיון ומס' טלפון אל ת.ד. 4104, ת"א 61040 עבור "סטודיו גדול בת"א".
סודיות מובטחת

AUREC INFORMATION & DIRECTORY SYSTEMS LTD.
אנו עוסקים בפיתוח וייצוא תוכנה לשוק הבינלאומי.
לחברתנו דרושים:
* **ראשי צוותים פיתוח תוכנה**
נסיון נדרש:
– 4–5 שנים של עבודה בקובול
– ניהול צוות תוכניתנים
– רצוי ניסיון במערכות/פיננסיות
– רצוי הכרת מחשבי VAX/VMS
* **תוכניתנים**
נסיון נדרש:
– שנתיים נסיון בקובול
– רצוי הכרת מחשבי VAX/VMS
את המיון עושה עבורנו חברת:
אקספרטים EXPER·TEAM
משאבי אנוש לטכנולוגיה בע"מ
המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 189 רמת־גן 52101
– סודיות מובטחת –

L'ORÉAL
לפסטיבל בינלאומי לתסרוקות ותספורות בישראל אביב 86' שיערך בת"א
דרושים/ות:
דוגמנים ודוגמניות
בעלי שיער באורך בינוני, המוכנים/ות להסתפר במסגרת הפסטיבל על־ידי טובי ספרי צרפת
* הופעה נאה – חובה!
לפנות לנציג L'ORÉAL, רח' פרישמן 55 תל־אביב
ביום א' 9.3.86 בין השעות 10.00–15.00

למחלקת ביטוח חיים
דרושה
פקידה
דרישות התפקיד:
– חישובים וביקורת חישובים
– טיפול בנושאי קלט/פלט.
– עבודה במעבד תמלילים.
– פקידות כללית.
– ידיעת השפה האנגלית.
– הדפסה באנגלית.
נסיון קודם הכרחי.
לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית לגב' דינה
טלפון 03-298108
מנורה חברה לבטוח בע"מ

דרוש
צבע
מנוסה לרהיטים
לעבודה בפתח־תקוה
תנאים טובים
03-900468
03-909584

לודביה
דרושים:
* עובדים לדפוס משי (רשת) מיקצועים ובלתי מיקצועים
* עובדת מנוסה לסלילה ושזירה
טל: 807111

החברה להגנת הטבע
רח' השפלה 4 תל־אביב
דרושה
פקידת שכר
להכנת משכורות לעובדים יומיים (כ־400)
כישורים:
נסיון קודם בעריכת שכר למחשב בחברה גדולה ובאופן עצמאי, ידע בנושא מיסוי.
ראיונות במחלקת כוח אדם ביום ג' 11.3.86 בין השעות 08:00–09:30.

לחברה בענף ה... למעבדים ...
דרושה
בחורה
לניהול משרד ...

לחברת יבוא
דרוש
טכנאי
שירות
(מכונאי)
בעל ידע בחשמל ואנגלית.
נא לפנות בכתב יד בפרוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 4786 ת"א 61047

מאיר־שחם מכוניות ומשאיות בע"מ
מפיצי סטוסט בישראל
דרוש
מחסנאי
למחסן חלקי חילוף לרכב
נסיון קודם חובה.
המלצות – יתרון.
נא לפנות למר עוזי משה, טל. 03-339088

למפעל בראשל"צ
דרושים:
1) נגרים
2) מרכיבים מעולים לעבודות נגרות בציפוי עץ בבניינים
3) פוליטורצ'יק
למתאימים תנאים טובים
03-9610585
03-9610575

יותר טוב במנפאואר

לסניף רחובות
רח' הרצל 190, א'–ה' 8:00–14:00
ו' 8:00–12:00
טל: 461717, 08-473734
דרושים
* **כלכלן**
שנתיים ניסיון לפחות: בתעשיה, בבקרה מפעלית/תקציבית, שימוש במחשב ותמחיר.
מאיזור רחובות, ראשון־לציון, אשדוד.
* **הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה**
שנתיים ניסיון לפחות בפיתוח מעגלים דיגיטליים ואנלוגיים ובכרי"ם.
* **כרסם/חרט אוניברסלי**
5 שנות ניסיון לפחות לעבודה באופן עצמאי.
ידע בC.N.C – יתרון.
שכר גבוה במיוחד!
* **פחח/מבנאי מטוסים**
5 שנות ניסיון לפחות, לעבודה עצמאית.
מנפאואר MANPOWER
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

דיל מחשבים בע"מ
ללשכת השרות של החברה
דרוש/ה
מפעיל/ה מנוסה
למחשב אי.בי.אם SYS 36
* **העבודה במשמרות**
לפנות בכתב בלבד אל דיל מחשבים בע"מ המלך ג'ורג' 34 ת"א 63267

דרוש
מנהל חשבונות
סוג 3
5 שנות נסיון, עם ידע ונסיון בעבודה עם מחשב.
לפנות למסגרית יעקב אילת בע"מ בימ"ס לברזל ופחים טבריה
067-91133
067-91528

חיל
יעץ למערכות בנחוניות בע"מ
דרושים
מהנדסים/הנדסאים/טכנאים
בתחומי האלקטרוניקה
לעבודת תיעוד טכני; יתרון לבעלי רקע צבאי טכני.
לקביעת ראיון נא לפנות: 03/285169
(לתחום ספרות)

מעצב/ת גרפי/ת
עם ראש טוב
לעבודה אחראית
בחברה המתמחה בעיצוב והפקה ליצוא,
יוזמה, יכולת, אחריות,
ונסיון מוכח־חובה.
פרן 1
הפקות מודפסות בע"מ
טלפון: 03-249717

לאלומית ארוזות בע"מ
דרוש
מנהל
אחזקה
נסיון בניהול צוות אחזקה וטכנולוגיה מכנית, בקו ייצור ומערכות פנאומטיקה
רצוי הנדסאי/טכנאי.
לפנות 03-903618
לפנינה.

שופר־סל
לסניפי חיפה דרושים
מנהלי מחלקות ירקות
בעלי ניסיון בתחום
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות אישית ביום ראשון 9.3.86 בין השעות 14.00–17.00 למר חיים שטייננבוך בהיפרכל בצומת הצ'ק פוסט.

מבשלת שיכר לאומית בע"מ
דרוש/ה
מתכנת בכיר
• לנהול צוות פתוח בתחום התעשיה.
הכישורים הדרושים:
– 3 שנות נסיון בשפות RPO II ו־RPO III
– הכרת מחשב IBM S/38
– בוגר קורס ניתוח מערכות ו/או נהול פרוייקטים – יתרון.
על המועמדים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, למח' כ"א ת.ד. 127 נתניה 42101.
– סודיות מובטחת –

לבית מרס
דרושה
מרכזנית
ל־5 ימים בשבוע
בשעות 14:00 – 17:00
לפנות למר אדריאן
טל: 836281.

לכפר הנוער בן־שמן
דרושים
א. מרכז־מנחה
להפעלת חממה לימודית
הכישורים:
– בוגר בית ספר חקלאי עיוני או בוגר בית ספר תיכון התיישבותי
– יכולת לעבודת צוות עם מורים ותלמידים
היקף המשרה: – מלאה.
מהות התפקיד:
– הדרכת תלמידים בפרוייקטים ועבודות גמר והכנת חומר לימודי בחממה לפי דרישת מורים לביולוגיה.
– תחזוקת החממה והפעלתה השוטפת.
ב. מדריך חברתי
– בעל השכלה תיכונית לפחות.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב (עם פירוט נסיון קודם וקורות חיים) למזכירות כפר הנוער בן שמן דאר בן שמן, או טלפונית 08-229111.

טלמניה Telemenia
דרוש **מסגר רתך**
עם רישיון למשאית
טל. 03-804010

TEDEA Ltd
דרושים
עובדים למחלקה המכנית
לאחר שרות צבאי
הכשרה תינתן במקום
לפנות לטל 052-557039 למיכל
מגורים: הרצליה רעננה כפרסבא ונתניה

למפעל רהיטים (בינוני בראשל"צ)
דרוש
עוזר למנכ"ל
עם ידע בהנדסת ייצור
ונסיון בניהול אדמיניסטרטיבי
נא לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 1800 יבנה 70600

שופר־סל
דרושות/ים
קופאיות/ים
לסניפי רמת השרון
* רח' סוקולוב 48
* רח' אוסישקין 5
* אוטובוסים: 24, 48, 525
העבודה במשמרות בוקר ואחה"צ לסירוגין.
מועמדים מתבקשים לפנות למנהלי הסניפים.

לחברה מסחרית גדולה הפועלת בחו"ל
דרוש
במזרח אפריקה
1) **מנהל סניף**
הכישורים הדרושים:
1. רקע טכני ודרגה אקדמאית (מהנדס מכונות או חשמל)
2. נסיון אפריקאי קודם
3. ידיעת השפה האנגלית על בוריה
4. נסיון במכירות ובשווק
5. יכולת נהול מו"מ ברמות הגבוהות ביותר כולל אנשי ממשל
6. נסיון בניהול צוות של זרים ומקומיים.

* * *

2) **מנהל מכירות בכיר**
למחלקה חקלאית בחו"ל
התפקיד הוא אתגר רציני לאדם בעל רקע חקלאי ומנוסה בסחר בינלאומי.
הכישורים הדרושים:
1. נסיון ניהולי, כולל הפעלת צוות
2. רקע חקלאי (ידע בגידולי שדה ומיכון חקלאי הכרחי)
3. ידיעת השפה האנגלית הכרחית
4. נסיון קודם במכירות בחו"ל, רצוי באפריקה
5. תנאי המקום אינם מאפשרים לימודים סדירים לילדים מעל גיל 10.

* * *

המעונינים יפנו בכתב יד לת.ד. 6609 ת"א 61066 בצרוף קורות חיים ונסיון.
רק מועמדים מתאימים ייענו.

Elfio
דרוש/ה
מבקר/ת טיב
מנוסה
למתפרות חוץ + רשיון נהיגה
סולוג־מפעלי סריגה בע"מ
רח' הפלך 3, ת"א, טל': 824121 ליד איצטדיון בלומפילד

אם אתה איש מקצוע מנוסה באחד מתחומי
המחשב
אותך אנחנו מחפשים
חייג 03-624565-6 ויחד נמצא לך משרה מתאימה עם אתגר ותמורה (ללא תשלום מצידך)
אלעד - רח' יהודה הלוי 77 ת"א

לתעשיה הצבאית באזור ירושלים
דרושים / דרושות
* **מנהל/ת ייצור**
לעיבוד שבבי של מפעל.
על המועמד/ת להיות מהנדס/ת מכונות או מהנדס/ת תעשיה וניהול אשר עבר/ה סדרת תפקידים בתחומים הבאים: מתכנן שיטות ייצור בעיבוד שבבי, ראש צוות ייצור בעיבוד שבבי. נסיון בניהול עצמאי של קבוצת עובדים גדולה של מערך מורכב הכולל טכנאים ומנהלי עבודה ובעלי מקצוע מעולים בתחום העיבוד השבבי המדויק.
דרוש כושר יצירתיות ויכולת התמודדות עם אתגרים טכנולוגיים לפתרון בעיות במרכזי הפעלה הכוללים מכונות N/C ו־C.N.C המתוכנתות באמצעות תיב"ם, מכונות כרסום וחריטה קונוונציונאליות עבודות יד המופעלות על בסיס משמרות והכוללות מאות פריטים של מוצרים תעופתיים בסדרות קטנות.
* **מהנדס/ת חומרים ותהליכים** –
בעל/ת נסיון של שלוש שנות עבודה לפחות, יכולת עבודה עצמאית בהגדרת ואישור חמרי גלם, תהליכים תרמיים ותהליכי עיבוד שבח, על פי מפרטים תעופתיים, כתיבת הוראות טכניות בנושאים הנ"ל, ידע טוב בשפה האנגלית.
* **מהנדסים/ות והנדסאי/יות מכונות** –
בעל/ות נסיון בחשבות ושיפוצים של צוד תעופתי, ובעל/ות נסיון של שלוש שנות עבודה לריכוז וכתיבת הוראות טכניות במשרד טכני בהתבסס על מפרטים תעופתיים.
* **כרסמים / חרטים / מבלטנים** –
בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי.
בעלי נסיון של 3–5 שנים לפחות תיודעים קריאת שרטוט טכני ובעלי יכולת עבודה עצמאית במשמרות.
לפנות לכח־אדם
טל: 02-535161 או בכתב לת.ד. 3435 ירושלים

התעשיה הצבאית

GENERAL ELECTRIC

למחלקת תיב"ם CALMA
ד ר ו ש

מהנדס ישומים
בתחום תיב"ם אלקטרוני

הכישורים הדרושים:
* מהנדס אלקטרוניקה
* נסיון מוכח בתחום VLSI/LSI ו/או תיכנון מעגלים מודפסים ו/או ביצוע סימולציות.
* שליטה טובה בשפה האנגלית.
* יועדף מועמד בעל נסיון קודם בשמוש במערכות תיכים.

נא לפנות בכתב לגברל מהנדסים בע"מ ת.ד. 557 הרצליה 46105 תוך פרוט מלא של נסיון קודם מקומות עבודה קודמים ותפקידים קודמים..נא לציין מספר טלפון.
– סודיות מובטחת –

ווישיי ישראל בע"מ
נגדים מדוייקים למערכות האלקטרוניות המחייבות אמינות מירבית

Vil

דרוש
טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה
למחלקת אחזקה

הכישורים: 3 שנות נסיון בתחזוקת ציוד אלקטרוני וציוד אלקטרומכני הכולל מחשבים.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב, בציון קורות־חיים ונסיון קודם למחלקת כוח־אדם, רח' האופן 2, אזור התעשיה, חולון 58814 או טלפונים: 03-808061.
סודיות מובטחת.

העיקרון שלנו - דיוק ואמינות!

למגמה דתית לאומית בבני־ברק
דרושה מיידית
מדריכה חינוכית רווקה
משרה מלאה
מגורים במקום
רצוי בוגרת אוניברסיטה או הוראה
03-782578 03-791504

לשבועון מפורסם
דרושים
* כתב/ת עם נסיון בכתבות פרסומיות
* ועכשי מודעות
* גרפיקאית/ביצועיסטית
להתקשר מיום א'
7519461

דרושים:
1. **מזכירה רפואית בכירה**
שולטת בשפות עברית, אנגלית.
2. **מנהלת מרפאת שיניים**
בירושלים.
3. **מנהל כח אדם מקצועי**
עם 3 שנות נסיון לפחות, לחברה העוסקת ברפואת שיניים בת"א.
הגדרת התפקידים:
נסיון בגיוס כח אדם מקצועי, מטפל בכל בעיות הרווחה, בעל כשרון מבצעי לארגון פרוייקטים שונים.
יש להעביר קורות חיים בכתב יד בציון מס. טלפון ל"חולה" רח' ז'בוטינסקי 1, בנין מכבי רמת־גן לידי סימה.
(סודיות מובטחת).

למפעלי התעשיה הצבאית באזור המרכז

דרושים

01/49 רתכי ארגון
בעלי נסיון של שלוש שנות עבודה לפחות.

01/87 כרסמים וחרטים C.N.C
בעלי 10 שנות נסיון לפחות
יכולת לעבודה באופן עצמאי וידיעה טובה מאוד בקריאת שרטוט טכני.

01/65 חובש.
בעל רשיון לנהיגת אמבולנס.
יועדפו בעלי נסיון ברפואה תעסוקתית.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בפרוט תולדות חיים לת.ד. 1044 רמת־השרון, מיקוד: 47100.
נא לציין מספר משרה ומספר תעודת־זהות.

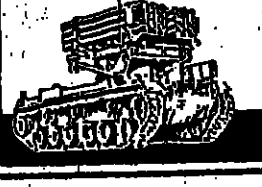

התעשיה הצבאית

שטראוס

מחלבות נהריה שטראוס בע"מ

דרוש/ה
בוגר/ת כלכלה-חשבונאות
כעוזר/ת למבקר הקונצרן
לעבודה מעניינת במיגוון רחב של תחומים
* ידע בסיסי בחשבונאות – חובה.
* ידע במחשבים.
* כושר התבטאות בכתב ובע"פ.
* נסיון אינו הכרחי.
* מקום העבודה בנהריה, התפקיד כרוך גם בנסיעות.
* מקום מגורים גליל מערבי והקריות.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים אל ת.ד. 5 נהריה (עבור 259)
–סודיות מובטחת–

אלקטרה
מקבוצת כלל תעשיות

חטיבת מוצרי צריכה
אגף השיווק
דרושים
סוכני מכירות
עצמאיים
למזגני אויר

לאזור ירושלים, ת"א והמרכז
דרישות התפקיד:
* נסיון במכירת מוצרים ברי קיימא ללקוחות שופיים ולמוסדות.
* בעלי רכב פרטי.
* שליטה בעברית, שפות נוספות יתרון.
* נכונות לעבודה קשה.
* רקע טכני יתרון.

דיילות מכירה
לקיום מכירה מוצרי החברה.
רצוי בעלות נסיון בשיווק.
שעות העבודה: 11.00–19.00
מקומות העבודה: חיפה, ר"ג, ת"א
ירושלים, ב"ש.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, פרוט נסיון קודם וטלפון להתקשרות לת.ד. 4455 ראשל"צ מיקוד 75143 עבור "שיווק".

–סודיות מובטחת–

אלקטרה - יותר ממקום עבודה

דרושים סוכני מכירות
לאיקונוקו בע"מ
מפיצי שעוני "סנלורד"
דרושים 2 סוכנים
מעולים ביותר

* תנאים מעולים למתאימים
* יועדפו בעלי נסיון ו/או רקע בשיווק.

לראיונות טל: 03-263424

אנו פותחים אופקים חדשים

אפשרויות מקצועיות ללא גבולות...
הזדמנויות קידום ללא מגבלות...
תנאי עבודה מתקדמים...

מוטורולה סמיקונדקטור עוסקת בפיתוח רכיבי VLSI מתקדמים. קבוצת התיב"מ מפתחת כלי תיב"מ עבור מרכזי התכנון בארץ ובארה"ב. לאור הרחבת פעולותיה של הקבוצה אנו מחפשים:

מנהל קבוצת תיב"מ

תאור התפקיד:
– הגדרת כלי תיב"מ ל־VLSI.
– ניהול צוות תכנתי תיב"מ.
– תמיכה בתיכנון, פיתוח וייצור רכיבי VLSI.
– פיתוח שיטות תיכנון חדשניות ל־VLSI.

הכישורים הדרושים–
נסיון של 6 שנים בתחומים הבאים. (לפחות שנתיים בכל תחום).
– תכנון VLSI.
– הגדרת ופיתוח כלי תיב"מ.
– ניהול צוות.

השכלה:
– תואר ראשון בהנדסת אלקטרוניקה/מחשבים (תואר שני/שלישי – יתרון).
– שליטה מלאה בשפה אנגלית.

בואו הצטרפו לצוות מעולה בחברה עתירת־ידע, המובילה בעולם בתחום המוליכים למחצה.
אנא פנו בכתב יד בצירוף קורות חיים וציונים למוטורולה סמיקונדקטור, ת.ד. 32288 ת"א 61322

מוטורולה סמיקונדקטור
– סודיות מובטחת –

ד ר ו ש
נציג מכירות בכיר
לתיווך נדל"ן עסקי/מסחרי
נסיון מוכח ורכב חובה
תנאים מיוחדים למתאימים

רשף נכסים
טלפון: 03-769862, 771357

ל־אס.בי. סוכנויות
מוצרי פרסום לקידום מכירות
דרושים:
* גרפיקאית מבצעת
אין צורך בנסיון קודם.
* נציג מכירות דינאמי
רכב חובה.
טלפון: 03-739126

לחברה מסחרית הפועלת בקהיר

ד ר ו ש
מנהל סניף

הכישורים הדרושים:
1. נסיון רב ורחב בשווק וסחר בינלאומי.
2. הכרות מלאה של התעשיה הישראלית.
3. ידיעת השפות ערבית ואנגלית על בוריין.
4. כושר ניהול מו"מ עם גורמים ממשלתיים ומוסדות מקומיים.
5. כושר הבעה בכתב ובע"פ.

המעונינים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 2170 תל־אביב 61021
רק מעונינים מתאימים יענו
סודיות מובטחת

למשרד צעיר ודינמי
בכור תקשורת והתראה
ד ר ו ש ה
כתבנית עברית/אנגלית
כולל עבודות משרדיות שונות

תאור התפקיד:
משרה מלאה – 5 ימי עבודה.
הכישורים הדרושים:
* נסיון בעיבוד תמלילים, שנתיים לפחות (כולל המלצות)
* אריזה ובעלת יוזמה.
* נכונות לשעות נוספות.
פניות ראשון נא לפנות לריבה
טל. 03-491441
א'–ה' בין השעות: 14.00–[illegible]

כור תקשורת והתראה בע"מ
ת.ד. 22502 ת"א 61226 טל. 341743
אגף התקשורת

למפעל גדול עתיר ידע במרכז הארץ

דרושים/ות

משרה מס' 1293:
מהנדסי / הנדסאי אלקטרוניקה
* לאחזקת מערכות מתוחכמות משובצות מחשב.

משרה מס' 1294:
מהנדסי מכונות
* לעריכת שיטות וייצור חלקי מכונות ותתי הרכבות.
* למערכות ייצור בתחום העיבוד השבבי.
* רצויה ידיעה בסיסית בתיב"מ.
* להכנון כלי חיתוך בעלי רקע בטכנולוגיות עבוד שבבי ו־N.C.
* לנושאי אמינות ואבטחת איכות.

משרה מס' 1295:
מהנדסי תעשיה וניהול
* להכנון ותאום פרוייקטים.
– רצוי יוצא חיל האויר.

משרה מס' 1306:
מהנדסי חומרים / טכנולוגים
* לפתוח של טכנולוגיות ייצור חדשות בתחום המנועים.
– רצוי נסיון של 3 שנים לפחות.

משרה מס' 1307:
מהנדסי מכונות מטלורגים.
* בעלי נסיון של 3 שנים בריתוך נקודות וריתוך TIG לחלקים תעופתיים.
– רצוי ידע בשפה האנגלית.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולציין קורות חיים, השכלה נסיון מספר השנות והות אל: ת.ד. 25108 תל־אביב מיקוד 61250. (נא לציין על המעטפה את מספר המשרה המבוקשת).

מועמדים מתאימים ייענו
סודיות מובטחת

דרוש
נהג אוטובוס
03-787938
03-703286

MAOR מאור
שרותי הכוונת כח־אדם

ללקוחותינו דרושים
חשבים וכלכלנים
נסיון במפעלי תעשיה
יכולת עבודה תחת לחץ
מהנדסי אלקטרוניקה ומחשבים
אנשי שיווק
יכולת ריכוז של סוכנים
יחסי אנוש מצויינים
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 26296 תל־אביב מיקוד 61262

ש.שבח
שרותים בע"מ

לאבטחת מתקן בטחוני באזור רמת־השרון
דרושים
בחורים
עד גיל 35 * יוצאי יחידות קרביות (לוחמים) * פרופיל מעל 76,
ועדת קבלה תתקיים ביום א' 9.3.86 בין השעות 15.00–09.00
יש להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים ו־2 תמונות

לחברת שיווק ארצית
לירושלים
* **מנהל מכירות**
עדיפות לאקדמאי, עד גיל 30, בעל רשיון נהיגה.
* **מחלק שכיר**
ידע במסחר, בעל רשיון נהיגה ג'
נא לפנות לת.ד. 3288 חדרה מיקוד: 38132.

למשרד נסיעות בירושלים
דרוש/ה
מומחה לעבודה חלקית
נא לפנות 03-721191-2

לחברה ציבורית
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
מנוסה
ת.ד. 20551 ת"א עבור מנהלת כספים.

דלתא DELTA גליל תעשיות בע"מ

למשרדנו בת"א
ד ר ו ש / ה
מפעילת טלקס באנגלית
* שליטה מלאה באנגלית רצוי ברמת שפת אם
* נסיון קודם כולל הדפסה באנגלית
המשרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע
לשם קביעת ראיון נא לפנות בכתב בלבד אלו אבי שמואר, דלתא גליל, קומפן 2 ת"א.

למפעל טקסטיל בהקמה בבית שמש
דרוש
מנהל מפעל
* מהנדס ייצור או מכונות או טקסטיל
* רצוי נסיון של 4 שנים לפחות בענף בתחומי הייצור והניהול.
נא לפנות בצרוף קורות חיים בכתב יד בלבד לת.ד. 572, בית שמש 99103.
תנאים טובים למועמד המתאים.

לבית ספר עיוני אקסטרני
בוקר לנוער
דרושים
מורים:
למתמטיקה ואנגלית
בפרטים נא לפנות:
לרחוב הפרדס הראשון 3 ראשון לציון
(ליד מגרש הפועל)

ויטקו
יצרני קלין
דרושים
כימאי(ת) / מהנדס(ת)
כימיה או מזון
לפיתוח ובקרת איכות של מוצרי טואלט ודטרגנטים
* יועדף בעל נסיון בתחומים הנ"ל.
* שליטה באנגלית.
לפנות בכתב יד לכה אדום ת.ד. 975 חיפה 31009

מוצר של [illegible] עוד יותר טוב.

חטיבת מפעלי השימורים כור מזון בע"מ
למפעל גולדפרוסט - אגף השיווק
ד ר ו ש
מנהל לסניף תל־אביב
כישורים נדרשים:
* ארגון וניהול צוות עובדים
* ידע מוכח ונסיון בשיווק – הנהח"ש
לפנות בכתב בפרוט קורות חיים גולדפרוסט, ת.ד. 21369 תל־אביב עבור מנהל סניף.

לחברת אינטרקוסמא־וולה
יצרני קוסמטיקת שיער
ד ר ו ש
סוכן מכירות
בעל נסיון, עם המלצות טובות, רצוי עם רכב.
תנאים טובים למתאים.
לטלפן ביום שישי בלבד
03-5718840 מיום ראשון 03-572829 ולבקש את שלמה/יעל.

שרנוע אלקטרוניקה

ד ר ו ש י ם

* **מהנדס מכונות**
עם רקע ב־C.N.C לעבודה בפיתוח מערכות בקרה.
כישורים: נסיון של 3 שנים ומעלה בתעשיה, יכולת ניהול צוות, הכרת בקרות "שרנוע" יתרון.

* **תכנות זמן אמת**
לפיתוח תוכנה למערכות בקרה.
כישורים: נסיון של שנה ומעלה
היכרות עם מחשב INTEL 8086 יתרון

* **טכנאי בכיר / הנדסאי אלקטרוניקה**
לניהול משרד טכני
כישורים: נסיון מוכח של מספר שנים בעבודה במשרד הנדסי/טכני

המעוניינים המתאימים בלבד מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי מפורט, לשרנוע אלקטרוניקה, רחוב השיבים 37 פתח־תקוה, טל' 9231608.
נא להאם פגישה מראש עם הגב' מרית זר או הגב' דינט

יותר טוב במנפאואר

אנחנו רוצים שיהיה לך מעניין יותר וגם תרוויחי יותר
דרושות לנו עבור
המחלקה המשרדית בסניף ת"א
* **מזכירות מנוסות**
+ הדפסה בעברית ו/או אנגלית
למשרות מלאות, 5 ימי עבודה באיזור ת"א, חולון ופתח־תקוה. כמו כן יש לנו להציע גם משרות חלקיות.
* **כתבניות מנוסות**
עברית ו/או אנגלית
למשרות מלאות/חלקיות, אפשרות גם לשעות הצהריים תפקידים מעניינים ואפשרות ללמוד עיבוד תמלילים, ללא תשלום.
* **מעבדות תמלילים מנוסות**
בעברית ו/או אנגלית
כל סוגי מעבדי התמלילים, משרות מגוונות, מלאות וחלקיות.
אם את עונה לדרישות – אנחנו מעוניינים בך.
פני אלינו בהקדם – כדאי לך.
מנפאואר, בן־יהודה 12 ת"א
א'–ה', 8:00–14:00
טל. 03-298877

מנפאואר MANPOWER
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

לחברה גדולה
ד ר ו ש
איש אחזקה
למערכות גז – חשמל
הכישורים הדרושים:
* בוגר בית־ספר מקצועי במגמת חשמל – מכניקה
* בעל תעודת עוזר חשמלאי
* בעל רשיון נהיגה
* תושב איזור ת"א והסביבה
על המעונינים לפנות בכתב בצרוף פרטי קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. 1049 ת"א 61009
עבור "איש אחזקה"

פקידה
למשרד הנדסאי
לחצי משרה + נסיון בהנהח"ש
שעות עבודה
12.00–16.00
03-738486

למשרד רואה חשבון
דרושה:
פקידה־כתבנית
מנוסה.
טל. 625972

עסיס
למפעלנו בנתניה
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
(סוג 2)
עדיפות לתושבי נתניה והסביבה.
להתקשר טל. 053-59191 לגב' סמירה.

מיג"ל מרכז ידע גליל
דרוש
עובד
בעל תואר אם. אס. סי.
לעבודה במחלקה לבעלי חיים
להתקשר למזכירות מיג"ל 069-44981-4

לאופנת גיבה
יצרני ויצואני אופנה
דרך יפו תל־אביב 26 ת"א
דרושים
סוכן/ת מכירות
לאזור המרכז בעל/ת רכב מסחרי ונסיון
מבקר/ת איכות
בעל/ת נסיון
נער/ה
לעבודות כלליות ואריזה
לפנות טלפונית 03-[illegible] בואו לעבוד בבית האופנה מספר 1 בישראל

אביק בע"מ

אנו עדיין לא מצאנו את הטובים ביותר

אם אתה צעיר ונמרץ ומתגורר באיזורים: השרון וירושלים, בוגר אוניברסיטה במקצועות פרה רפואיים ורוצה להתמודד עם אתגרים שיווקיים חברתנו זקוקה לך

כתועמלן

פנה בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם אל "אביק" ת.ד. 2077 ר"ג 52120

– סודיות מובטחת –

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

בינת תקשורת מחשבים (לשעבר ביטקום סוכנויות (1976)) בע"מ

דרוש/ה

נציג/ת מכירות

למכירת ציוד תקשורת מחשבים מתקדם

הכשורים הנדרשים:
השכלה אקדמאית מלאה, ידיעת אנגלית טובה מאוד, כושר לימוד גבוה, וכושר הבעה גבוה בעל-פה ובכתב.
השכלה באלקטרוניקה, ו/או נסיון קודם במכירות בענף המחשבים — יתרון.
תחילת העבודה מיידית

מועמדים מתאימים מוזמנים לכתוב אלינו ולפרט השכלה ונסיון קודם לפי הכתובת: מחלקת כח-אדם, רחוב הנחושת 8, תל-אביב 69710.
כל הפונים ייענו ••• סודיות מובטחות

פתרון לטווח רחוק

למשרד עורכי-דין מבוסס בבתים העוסק בנושאים מגוונים

דרושה

עורכת דין

מוכשרת ונמרצת בעלת נסיון של 5 שנים לפחות, רצוי בנזיקין ובמקרקעין. למשרה מלאה או חלקית.
תנאים טובים למתאימה. להתקשר 863711 — 583233 מ-8.30—13.00, 17.00—19.00.

למפעל מזון גדול

דרוש

איש מכירות דינמי

לסניף בארשבע והדרום

* נסיון במכירות 5 שנים לפחות, רצוי בענף המזון.
* רשיון נהיגה ג'.
* תושב באר-שבע

לפנות בכתב-יד אל ת.ד. 1334 ת"א 61013 בציון קורות חיים נסיון קודם ומספר טלפון ולציין ע"ג המעטפה עבור ח"/

– סודיות מובטחת –

למפעל גדול במפרץ חיפה

דרושים

נגרים מקצועיים כפריזריסטים

תנאים טובים למועמדים
להתקשר 04-721357/8, 04-729074
לפנות למנהל המפעל

מלון גני חמת בע"מ
Hotel Ganei Hamat Ltd.

דרושים:

מנהל מזון ומשקאות
★ בעל נסיון של 5 שנים במלונות 4-5 כוכבים

פקידי קבלה
★ בוגרי תדמור
★ בעלי נסיון בעבודה

טכנאי קרור ומזוג אויר
★ נסיון של 5 שנים הכרחי בתחזוקת מערכות קרור ומזוג אויר

טבחים
אחראי משמרת
★ בעלי נסיון רב במלונות 4-5 כוכבים

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד אל מחלקת כח אדם ת.ד 22 טבריה 14100
סודיות מובטחת

הערבה — מועצה אזורית ערבה תיכונה

דרושים

* **רופא/ה** מתמחה ברפואת משפחה, ילדים או פנימית.
תנאי עבודה משופרים.
מגורים במרכז ספיר חובה.
אפשרות העסקת בן/בת הזוג
* **פסיכולוג/ית** קליני או חינוכי בעל/ת נסיון.
ניתן לשלב עבודה עם התחנה הפסיכולוגית באילת
מגורים במרכז ספיר או באילת.
אפשרות העסקת בן/בת הזוג
* **מציל/ה שחיה**
במרכז ספיר
* **מאמן/ת שחיה**
במרכז ספיר.

בדבר פרטים נא לפנות למשרדי המועצה 057-81225/6

למשרד רו"ח בתל-אביב

דרושים

בוחנים עם נסיון

מבלמשרה מלאה
טל. 621704

דרושה

מזכירה בכירה

* *בעלת יכול ארגון*
* *נכונות לעבודה מאומצת*
* *נסיון בהדפסה*

נא לפנות בכתב יד לב.י.פ. — יישומים פסיכולוגיים, ת.ד. 26004 ת"א — מיקוד: 63902

— סודיות מובטחת —

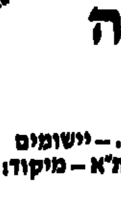

לחברה להובלות בינלאומיות בהססה

דרוש

איש שיווק / מכירות

אפשרי גם בוגר אוניברסיטה, ללא נסיון קודם.
נא לפנות בכתב לת.ד. 615 נמל-תעופה בן גוריון.

נילית בע"מ

תעשיות ניילון ופוליאסטר

מפעלנו, מייצר פולימרים וסיבים סינטטיים ובכללם את חוט הניילון הדק ביותר בעולם. זאת, באיכות המאפשרת לנו ייצוא (ישיר ועקיף) של כ-95% מתוצרתנו, תוך התמודדות עם טובי היצרנים בעולם.
אנו מפעילים ציוד ומערכי ייצור מן המשוכללים ביותר. ועל מנת למצות מהם את המירב, אנו מגייסים:

★ מהנדס אחזקה ראשי

לניהול מערכות אחזקה מודרניות תוך גיבוי ושילוב עבודת מחשב

דרישות התפקיד:
* מהנדס מכונות או כימית
* 5 שנות נסיון בניהול צוותים טכניים ומשרות אחזקה
* שליטה באנגלית
* ידיעת גרמנית ואיטלקית - יתרון

★ מהנדס אחזקה

לענף הכימיה

התפקיד כולל:
* הנדסת תחזוקה ושיפור ציוד ומערכות קיימות
* תכנון ויישום מערכות ציוד חדשניות

דרישות התפקיד:
* נסיון בתחזוקת מתקנים כימיים
* ידיעת אנגלית

★ הנדסאי מסמת

בעל נסיון ושלוש שנות ותק בתכנון בתעשיה

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים למחלקת כח אדם
ת.ד. 276 מגדל העמק 10500
סודיות מובטחת

קבוץ אלומות
מחפש
אחות
(עדיף רוקה)
טל' 067-50801/2
מ-0800—1200
בימי חול

מנהל בית

לבניין משרדים מודרני בלב ת"א

* נסיון ניהולי מוכח.
* הבנה בנושאים טכניים.
* ידע בנושאי כספים.

לפנות ת.ד. 48289 תל-אביב עבור שגאו

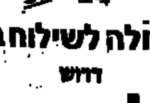

לחברה גדולה לשילוח בינלאומי

דרוש

★ מנהל בעל נסיון רב

למחלקת שילוח חו"ל

נא לפנות בצירוף קורות חיים בכתב יד לת.ד. 1334 ד/47636
סודיות מובטחת

ש.ח.פ ישראלי
דרושים
★ מחסנאים טכנאים
★ מזכירה בעלת ידע במקצוע (שפת אם)
לעבודה בת"א
נא להתקשר לטלפון 03-234036

לחברת שיווק ארצית

לסניפנו בת"א דרושים:

מחסנאים עצמאיים

דרישות התפקיד:
* ניסיון מוכח כמחסנאי עצמאי
* מגע עם לקוחות
* ידע בניהול מלאי
* ידע בהפעלת מסוף

רצוי תושב גוש דן – ת"א.
נא לפנות בכתב למנהל כח-אדם, ת.ד. 20047 ת"א מיקוד 61200

לסניפנו בחיפה דרוש:

מנהל מחסן ראשי

דרישות התפקיד:
* ניסיון מוכח 5 שנים לפחות
* פיקוח על צוות עובדים
* ניהול מלאי
* ניסיון בניהול מחסן ממוחשב

רצוי תושב הקריות.
נא לפנות בכתב למנהל כח-אדם ת.ד. 20047 ת"א מיקוד 61200

לפרסם מודעה!

דחף סופים

ב דחף תקבל יותר ובמחירי העיתון

ת"א דחף מרכז	ת"א דחף דיזנגוף	ת"א דחף בן יהודה	ת"א דחף אלנבי	חיפה דחף	ירושלים דחף	דחפון
סמטת בית השואבה 8 (פינת אלנבי 94) מול קולנוע מחיר טל. 622547	רח' דיזנגוף 118 (מול כסית) פתוח 24 שעות טל. 239952	רח' בן יהודה 9 (מול קולנוע מוגרבי) טל. 656120	רח' אלנבי 123 (ככר המושבות) טל. 611806	רח' הרצל 11 (הדר) טל. 645333/4	רח' יפו 43 (ככר ציון) טל. 226335	שרות מודעות טלפוני 03-611001

ובעוד 50 סניפים ... ברחבי הארץ

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

לחברה גדולה

דרושים/ות

מקדמי מכירות

מאזור המרכז

נסיון קודם בקידום מכירות — הכרחי.

לפנות טל: 03-281715, 03-287005.

לחברת בין-לאומית

דרוש

מחסנאי/מחסנאי טכני

לעבודה במדינה אפריקאית

הכישורים הדרושים:
נסיון של 3 שנים לפחות.
שליטה בשפה האנגלית.
עדיפות תינתן לבעלי רקע בבניין.

קורות חיים בכתב-יד בצירוף תמונה יש לשלוח לת.ד. 146 הרצליה, מיקוד 46101, עבור מס' 10. סודיות מובטחת.

אולי תפקיד זה הוא צעד ראשון

לקריירה חדשה

חברת בת של קונצרן גדול מציעה מספר תפקידים לגברים — נשים

* גיל 27—45
* נסיון בעבודה עם אנשים ובעלי רצון עז להתקדם ולהצליח
* יכולת ליזום ולפתח רעיונות ומבצעי שיווק
* אישיות בעלת פתיחות, כושר ניהול וארגון
* בעלי השכלה תיכונית מלאה לפחות.

(לאקדמאים ממדעי החברה עדיפות)

המועמדים שיתקבלו יועברו מבחני התאמה.
כל המועמדים שיתקבלו יועברו הכשרה ע"ח החברה וישולבו לאחר מכן בעבודה.
למצליחים מובטחת הכנסה גבוהה ותנאים מצויינים

לתיאום ראיון
ת"א והמרכז: 03-220773 (דפנה); 03-217720 (דבורה).
תמי או שלמה 03-235148, 03-232156;
חולון בת-ים: 882250 (דוד).
חיפה והצפון: 04-382691 (רינה).
באר-שבע והדרום: 057-71382, 057-31106 (יצחק).

— סודיות מובטחות —

לחברת מגל מערכות בטחון

דרושים:

1. **מהנדסי אלקטרוניקה**
— בעלי ידע במעגלים אנאלוגיים
2. **טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה**
למעבדת הפיתוח.
נסיון בפיתוח — יתרון
3. **טכנאי אלקטרוניקה**
לעבודת מעבדה בשטח כולל נסיעות לחו"ל.

לפנות טלפונית 03-364144 לצבי דנק.

דרוש

מפיץ עצמאי

לשיווק מכשירי האופטיקאים
דוחי יחושים — לחנויות חשמל
טל. 03-221482

בבת-ים
רתכי ארגון, עובדי הרכבה
עם ידע טכני,
עובדי ציוד אלקטרוני,
ומבלטנים.
03-5515951

למשרד רו"ח בר"ג
מדפיסה מעולה
עברית אנגלית
ליום שלם.
טל. 03-7519196

מזכירה
למשרד רואי חשבון
כולל הפעלת מעבד תמלילים.
משרה מלאה.
5 ימים.
03-457536, 03-456172

החברה הישראלית לביטוח אשראי

מחפשת

סטודנטים

* לכלכלה או מינהל עסקים או חשבונאות
* לעבודה בשעות הבוקר, 5 ימים בשבוע.

נא לפנות טלפונית 03-664861

למרפאת שיניים
פרמת גן, דרוש
רופא שיניים
למשרה חלקית.
טל. 03-722084

אוספת אגליות
לאור הצלחתנו בתצוגה שנערכה בקרלטון
דרושים
סוכנים מעולים
לכל הארץ.
לפנות 03-653698

למלון בטבריה
דרוש
מנהל מלון
דינמי
לפרטים: 04-662273

למפעל באזור התעשיה חולון

דרושה

מזכירה מנוסה

5 ימים בשבוע, 08.00—17.00

המתאימות תפנינה למיכלי פריפלקס, רח' הנפח 9, חולון 58816

לבי"ס ערב לאקסטרנים

דרושים מורים

למתמטיקה ולאנגלית

להכנת כיתות לבחינות בגרות בשעות הערב מורים בעלי תעודת הוראה ונסיון בהכנה לבגרות מתבקשים לפנות:
ת"א, טל. 03-460618, ירושלים, טל: 02-222375;
חיפה, טל. 04-841040, ב"ש טל. 057-71690.
תנאים טובים למתאימים.

למחלקת השיווק למוצר יוקרתי

דרושים

אנשי מכירות

דרישות:
* כושר לניהול מו"מ והופעה נאה
* השכלה תיכונית ומעלה
* גיל עד 35
* נסיון של שנה לפחות במכירות לעסקים, משרדים ומפעלים
* רכב פרטי — חובה.

התפקיד מיועד לאנשים רציניים בעלי נכונות לעבודה קשה עם שכר יפה בצידה.
לראיון נא להתקשר ליורם 03-7512666 (10 קווים)

גמא תקשורת בע"מ
ת.ד. 7219, רמת גן 52171

לחברת אגיס תעשיות ת"א

דרושה:

אסיסטנטית כימאית

למנהל המדעי

הכישורים הדרושים:
* B.Sc בכימיה
* ידיעת השפה האנגלית
* ידיעת מחשב — יתרון

נא לפנות בכתב, בצרוף קורות-חיים לת.ד. 20087 ת"א 61200

לאביבים נסיעות ותיירות

דרושה

פקידה מורשה

* בעלת נסיון בעבודה של שנה לפחות.

נא לטלפן בשעות העבודה: 03-280294
ובשבת: 03-418907.

לחברת ביטוח
דרושים/ות
מקדמי מכירות
באזור השרון.
המתאימים יוכשרו בקורס על חשבון החברה.
בפרטים נא לפנות: טל. 052-558055 שלוחה 329.

למשרד רואי חשבון גדול בת"א

דרושים:

בוחנים ובוחנים מרכזים

דרוש נסיון של 2—3 שנים בבקורת

לפרטים נא לטלפן: 03-299181.

להיפרכל צומת קרית אתא

דרושות/ים

קופאיות/ים

לעבודה במשמרות בוקר, ואחה"צ לסירוגין
הכשרה תנתן במקום.

מועמדים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל בצומת קרית אתא

דרושה בתולון

פקידת שכר

* נסיון קודם חובה
* שכר ברוטו 550 שקל + תנאים סוציאליים.

פרטים טלפון 03-892446/7
גב' איריס.

מזל"ט בע"מ

פיתוח, שיווק ותחזוקה מערכות טיס זעירות מונהגות מרחוק

כלכלן מנוסה

כישורים נדרשים:
- *3 שנות נסיון*
- *יכולת ניהול מו"מ מסחרי*
- *בקיאות ונסיון בעבודה במסגרת הוראות התרכשה של משרד הבטחון*
- *בקיאות בשפה האנגלית*
- *נסיון בעבודה עם מערכות ממוחשבות לרבות I.B.M. PC*
- *עדיפות לבעלי ידע ונסיון בחשבונאות*

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ותיאור נסיון מוכח לחברת מזל"ט בע"מ, מרום המדע ת.ד.-עבור קישור מאסף.
סודיות מובטחת

לעסק מבוסס דרוש
שותף שלישי
+ השקעה לרציניים בלבד
טלפון 5514714, 5516912

דרוש מיידית
לאפריקה המזרחית (מומבסה)

מהנדס או הנדסאי/טכנאי בכיר

למיזוג אויר מרכזי

לניהול סניף והתקנת מערכות מ. א. מרכזיות.
נסיון קודם בביצוע וידיעת אנגלית הכרחיים.
לקביעת ראיונות 03-256466.

למחלקת קונגרסים של חברת תיירות בתל-אביב

דרושה

מעבדת תמלילים

C.P.T. אנגלית—עברית.
נסיון קודם — יתרון.
שעות העבודה: א—ה: 8.00—15.30
ו: 8.00—13.00
להתקשר למחלקת כח אדם: 03-659862 מיום ראשון.

למוסדי אבי

דרושים:

מזכירה

* ידע בהדפסה אנגלית/עברית
* נסיון קודם הכרחי

מנהל חשבונות

סוג 3

לניהול מערכת הנהח"ש באופן עצמאי + ידע בעבודה עם מחשב.
נסיון קודם הכרחי.

נא לפנות טלפונית 03-839597.

לחברת יורוטים בע"מ

דרושה

מזכירה מנוסה

* שפת אם אנגלית וידיעת עברית.
* הדפסה באנגלית ורצוי בעברית.
* רצוי נסיון בניהול משרד ובהפעלת מעבד תמלילים.

45 שעות עבודה בשבוע.

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ובצירוף המלצות לת. ד. 30034 ת"א 68125.

ויטמד בע"מ — מעבדות פרמצבטיות

למפעלנו בבנימינה דרוש/ה

מיקרוביולוג/ית

כישורים:
5 שנים נסיון בבדיקות סטריליות, בדיקות מים וזיהוי חידקים.
עדיפות לבעלי נסיון בעבודה במפעלים פרמצבטיים.

קורות חיים בכתב-יד נא לפנות לת. ד. 16085 תל-אביב, 61160.

השמירה

לסניף תל-אביב/נקיון

דרוש

מנהל סניף

* בעל כושר ניהול וארגון.
* נסיון בניהול צוות עובדים גדול.
* בעל חוש מסחרי.
* תושב גוש דן.
* בעל רשיון נהיגה וטלפון בביתו.

נא לפנות בכתב-יד לת. ד. 3101 תל-אביב 61030, עבור "מנהל סניף".
סודיות מובטחת.

RS
שירותי כוח אדם

או.אר.אס תל-אביב, חברות עתירות ידע, דרושים
ללקוחותינו, חברות עתירות ידע, דרושים

★ תוכניתנים מנוסים
IMB, MVS, COBOL, CICS
(אפשרות למשרה חלקית בשעות גמישות)

★ אנשי REAL-TIME מנוסים

★ כתבים טכניים מנוסים
בעלי רקע במחשבים. הכתיבה בעברית.

5 ימי עבודה בשבוע.
תנאי שכר מעולים למתאימים.

כיכר אתרים 142 ת"א
טל. 285077, 281819, 03-290372/3 (לרונן)

למפעל פלסטיק גדול בבני ברק
דרוש
מנהל מסגריה מכנית-מבלטים

תאור התפקיד:
ניהול מסגריה העוסקת באחזקת תבניות, תכנון ובנית מבלטים (תבניות) חדשות וכן מתן שרותי חריטה לכירסום לאחזקה כללית של המפעל.
דרישות המשרה:
1. נסיון מוכח בייצור תבניות, אחזקתן וכן יכולת עצמאית בתכנון תבניות.
2. כושר ניהול צוות מקצועי.
לפנות בכתב באופן ממוזער לת.ד. 81 בני ברק 51100 עבור "מנהל מסגריה" או להתקשר 03-741873 לחמדה או אברהם.
סודיות מובטחת

לחברה מסחרית מתפתחת המחזיקה בסוכנויות בינלאומיות!!! בענף מכונות וציוד

דרושים:
א. **מנהל מכירות** לסוחרים בכל הארץ.
ב. **מנהל מכירות** למוסדות.

תנאים מיוחדים למתאימים
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 11413 ת"א.

LASER
תעשיות לייזר
חברה עתירת מדע המובילה בעולם בפיתוח וייצור מערכות לייזר לרפואה

למפעלנו דרוש
מנהל מחלקת ייצור מכני

לניהול והרחבת המחלקה לייצור מכני - במסגרת אגף התפעול.

מועמד מתאים הינו הנדסאי/מהנדס מכונות מנוסה, בעל נסיון רחב בניהול ייצור של צוות עיבוד שבבי המפעיל ציוד קונבנציונאלי וממוחשב כאחד.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון מקצועי לתעשיות לייזר "משאבי אנוש", ת.ד. 13135 ת"א 61131.

– סודיות מובטחת –

תעשיות לייזר- קרן אור לקידום האנושות

מזכירה
לעבוד עם צוות רפואי וקהל
במוסד רפואי, במשרה חלקית, רצוי עם נסיון כמזכירה רפואית, הדפסה בעברית וקליטת נתונים במחשב
03-255111 שלוחה 2344

לקוד-קוד שרותי כח אדם
דרושים:
1) **קופאים/יות** לאיזורים: תל-אביב, רמת אביב, רמת-השרון, ורמת-גן.
2) **סדרני סחורה** לאיזורים: תל-אביב, ורמת-גן.
★ עבודה קבועה ★ שכר גבוה + נסיעות
בדבר פרטים נא לפנות 03-240207/8

לחברת בניה ארצית
דרושים
★ **מנהל עבודה - מוסמך לשלד.**
★ **ברזלן מעולה.**
נסיון של 10 שנים לפחות, רצוי עם רכב.
המעונינים יפנו בכתב לא.צ. ברנוביץ החשמונאים 105 ת"א (לידי מוטי).

התעשיה האוירית לישראל בע"מ
לחטיבת ההנדסה של התעשיה האוירית

ויש לך עתיד בתעשיית העתיד

דרושים/ות
משרה מס' 308:
מהנדסי אווירונאוטיקה/ מכונות

לעבודה רבת ענין בתחומים הבאים:
★ תיכון מבנה ראשי ומשני במטוסים.
★ תכון התקנות ואנטגרצית מערכות במטוסים.
★ תכון חלקי מבנה מטוסים בחומרים מורכבים מתקדמים.
★ אנליזות חוזק – באמצעות מחשב ובדיקות ידניות.
★ סיבולת נזק.
★ דינמיקה ועומסים.
★ אנליזות חומרים מרוכבים.
★ אנליזות פרוייקטים להתקנת מערכות במטוסים.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולפרט קורות חיים, השכלה נסיון ומספר תעודות זהות אל: מינהל התעסוקה, יחידת גיוס וקליטה, התעשיה האוירית לישראל בע"מ, נמל התעופה בן-גוריון מיקוד 70100. (נא לציין על המעטפה את מס' המשרה המבוקשת).

מועמדים מתאימים יוזמנו
סודיות מובטחת.

מקדם מכירות למפעל מזון
עם נסיון
+ המלצות + רכב מסחרי
על בסיס משכורת + אחוזים
03-9611930

בית ספר תיכון אזורי גדרה - איגוד ערים לחינוך
לרגל התפתחותו של בית הספר והרחבתו דרושים
מורים לשנה"ל תשמ"ז
במקצועות: אנגלית, מתמטיקה, פיזיקה, ביולוגיה, כימיה, וכן מורים במקצועות הטכנולוגיים.
מורים בעלי רשיון הוראה ונסיון - יפנו לביה"ס ת.ד. 18, מיקוד 70700 גדרה. ★ למורים מתאימים תינתן אפשרות לשיבוץ בהוראה בשנה הנוכחית ★

דרוש
מנהל עבודה שלד
עם נסיון מוכח
טלפון – 03-881553

דואל
עובדים זמניים לפי שעות
(יהושע אדירן בע"מ)

למחלקה המשרדית
★ מזכירה רפואית
★ מזכירות בכירות עברית / אנגלית
★ מפעילות טלקס עברית או אנגלית
★ מעבדות תמלילים
★ כתבניות עברית/אנגלית מעולות

למחלקה הטכנית
★ מחווטות לזיווד מעגלים מודפסים לאזור נס-ציונה
★ נגרים מעולים
★ פקיד רישוי + תעודה לסיווג תיקי יבוא

למתאימים שכר גבוה תנאים סוציאליים ... ארוחות והסעות דואל – ת"א 03-5222266 ... 03-345541 דואל – אשדוד 055-22561

למשרד עורכי דין
דרושה
כתבנית עברית מנוסה
(רצוי מעבדת תמלילים)
ליום עבודה רצוף
לפנות לטל: 625938 – 618717

גבי שואף בע"מ
היחידה לאלקטרוניקה
★ **מהנדסי/הנדסאי אלקטרוניקה**
★ לפיתוח תוכנה וחומרה למוקרו של אינטל
★ טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה
★ נסיון באחזקת צב"ד-יתרון
03-984559 03-984160

דרוש
סוכן/מפיץ
לכיסויים למושבי מכוניות.
מוכשר ובעל נסיון.
רצוי בעל רכב מסחרי.
נא לפנות לחדר רוזן בע"מ רח' לבנדה 30 ת"א טלפון 03-382277

דחפון
שרות מודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

אריה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
מקבוצת כלל

דרושים
מועמדים שיוכשרו לתפקיד מנהלי מכירות בביטוח חיים

הכישורים הדרושים:
★ גיל 27 עד 36 ★ נסיון מוכח במכירות או ניהול.
★ נכונות לעבוד שעות רבות ביום ★ השכלה אקדמאית.
המועמדים המתאימים יוכשרו לתפקיד בקורס ולאחריו יזכו בתנאים טובים כולל רכב צמוד בשכר
לתאום פגישה נא לפנות
בחיפה - טל. 514291/2/3 - אמה בירושלים - טל. 231131/2/3 - ויויאן
בת"א - טל. 661733, 652671 - נורית או יקירה.

סיעוד nursing
שרותי אחיות פרטיות וחובשים
דרושים
אחים ואחיות
לעבודה מיידית בשעות הפנאי
02-636505 • 03-737947 • 04-386590

מהנדסים

למפעל עתיר ידע לפיתוח מערכות מוטסות משובצות מחשב

דרושים:
מהנדסי תוכנה
★ 1–3 שנות נסיון בפיתוח מערכות זמן אמת ★ נסיון בסביבת פיתוח 1750A – יתרון ★ נסיון בשילוב חומרה – תוכנה – יתרון ★ יכולת עבודה בתנאי לו"ז קצרים.

מהנדסי אלקטרוניקה
★ 1–3 שנות נסיון בפיתוח מערכות משובצות מחשב.

– השתלבות בחברה צעירה ומתפתחת.
תשקל מועמדות של בוגרים מצטיינים
– 5 ימי עבודה בשבוע, חוזה אישי לפי כישורים.

לקביעת ראיון נא לפנות לטל' 052-542182 דבורה או בכתב לת.ד. 2059 הרצליה פיתוח 46120

לחברה העוסקת ביבוא מכירה והתקנה של מערכות, הגברת קול וקשר פנים
נחוץ
איש מכירות נמרץ
נסיון רצוי
ידיעת השפה האנגלית הכרחית
03-735178

א. זליג
אנשים מעולים לתפקידים בכירים
בכירים לקריירה חדשה

ללקוחתנו – חברת-בת של חברה אמריקנית בתחום המיכשור המתוחכם
דרוש מנכ"ל

★ בעל חשיבה מסחרית, אנרגטי ותכליתי.
★ השכלה הנדסית מלאה – אלקטרוניקה.
★ נסיון מוכח בניהול צוותים פרופסיונליים בטכנולוגיה מתקדמת.
★ יכולת מעשית לתרגם מוצר בפיתוח למוצר תעשייתי.
★ שליטה באנגלית; רקע בארה"ב – יתרון. ★ גיל: 50–35.
סודיות מובטחת

נא לשלוח קורות-חיים כתובים בעת כדורי על נייר ללא שורות ולציין את היד הכותבת אל: א. זליג, ת.ד. 4230 ת"א 61041. לפרטים נוספים: טל' 03-657610, בימים א'–ה' בין השעות 09.00–17.00 רח' גאולה 42, ת"א.
המשרה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

ידיעות אחרונות
העתון של המדינה

דרושים
פרודקט מחשבים בע"מ
04-384288, 04-385148
לעבודה באזור המרכז
★ **מנהל קבוצת פיתוח**
★ **מתכנים/מתכנתים**
שנתיים נסיון, נסיון ב-V.M.S/V.A.X, בוגרי מדעי הטבע, רצוי סיווג בטחוני
– חוזה אישי
– תנאים מעולים

לחברת ציוד למחשבים בת"א
דרוש:
קניין/איש רכש
צעיר ודינאמי שלא פוחד מעבודה קשה שתשכרה בצידה
★ בוגר בית ספר מקצועי, עדיפות לאלקטרונאי ★ בעל ידע מוכח במכניקה ★ בעל נסיון ברכש מקומי ★ נכונות לנסיעות רבה
לפנות טלפונית ל' 03-253350 03-219730 אלון

לחברת ביטוח
דרושה
מזכירה בכירה
★ שליטה מלאה בעברית ובאנגלית כולל הדפסה
★ שעות עבודה 1700-800, 5 ימים בשבוע
לפנות בכתב תוך פרוט נסיון והמלצות ת.ד. 1334 תל-אביב עבור ד"ר 55098
סודיות מובטחת

ארגמן תעשיות בע"מ
יבנה ת.ד. 172 טל' 08-437811
למפעלינו דרושים:
1. אחראי לחדר בקרה
הכישורים:
★ בוגר ביה"ס מקצועי, לאחר שרות צבאי.
★ כושר לניהול צוות עובדים.
★ כושר בריאות תקין.
★ נכונות לעבודה ב-3 משמרות.
2. מפעילי מכונות בכירים
הכישורים:
★ 10 שנות לימודים, לאחר שרות צבאי.
★ ידע בסיסי בשפה האנגלית (קרוא וכתוב)
★ כושר בריאות תקין.
★ נכונות לעבודה ב-3 משמרות.
מועמדים אשר יתקבלו לעבודה, יוכשרו במסגרת מרכז ההדרכה שבמפעלינו.
3. לברונטית למעבדה (בייצור)
★ נסיון קודם בצביעות בד: כותנה ו/או סיבים סינטטיים.
באשר לפרטים נוספים, נא לפנות לשח' כח-אדם, לאמירה.

מגמ מפעלים גומי מאוחדים כפרסבא
דרושים
1. **תמחירן ראשי, כלכלן או בוגר קורס התמחות.**
נסיון של 3 שנים בתעשיה.
2. **גזבר**, הכרות שוק הכימון ונסיון מעשי בניהול כספים.
מנהלים באזור יתרון. נא לפנות בכתב לת.ד. 75 כפר-סבא.

ליחידת מחשב
של קונצרן תעשייתי
דרוש
מתכנן/מתכנת
הכישורים הדרושים:
★ נסיון של 5 שנים
★ נסיון מוכח במחשב I.B.M 38
★ שליטה בשפת R.P.G. 3
★ נסיון במערכות שיווק/כספים יתרון
. תושב גוש דן.
נא לפנות בכתב יד, עם פרוט קורות חיים ונסיון עבודה, תוך ציון טלפון להתקשרות לת.ד. 1736 ת"א עבור מס' 406
סודיות מובטחת

למפעל אלקטרוניקה ומחשבים באזור הרצליה
דרושה
מזכירת שיווק
ידיעת אנגלית ★ בעלת נסיון – יתרון ★ יכולת הדפסה אנגלית עברית ★ משרה מלאה
לקביעת ראיון טל' 052-542182 – שרה

דרוש/ה
סוכן/ת עצמאי/ת
על בסיס עמלות
למכירת בחנויות הלבשה תחתונה בכל הארץ
לפנות בכתב אל ת.ד. 58611 תל-אביב ...

למשרד אדריכלי נוף בצפון תל-אביב
דרושים
אדריכל נוף
אדריכל לעבודות פיתוח
שרטט/ת מעולה
בעלי נסיון מתבקשים לפנות בימים ובשעות 8:00–17:00 לטלפון 03-454213

לבית מלון בדרום הארץ
דרושים/דרושות
סגן/סגנית מנהל מלון
מנהל/מנהלת קבלה
אחות מוסמכת
חוברת גרמנית
בהצעות נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 2081 רמת השרון לידי בר.

לחברה בעל כושר ... וארגון יכולת שליטה ופיקוח ... רקע בתעשיה (בקשורת)
בהצעות רציניות
03-458587
052-541495

למפעל פלסטיק חדש בבני ברק המיועד לעבור לראשל"צ תוך חודשיים
דרושים
1) **אחראי למשמרת**
א) בוגר ביה"ס מקצועי 3 שנים לפחות במגמת מכונאות
ב) נסיון בתעשיה – יתרון
ג) העבודה בשלוש משמרות
2) **מפעילים לציוד** (במשמרות)
א) רקע טכני (בי"ס מקצועי)
ב) מתאים גם לחיילים משוחררים
לפנות 03-741675 לשר או אורי מיום א' 8.30–15.00

מנהל כח אדם
מסור מודעתך ב דחף
ב דחף תקבל יותר
לפרטים נוספים:
תל-אביב: 03-622233-4 עדי סאמט
ירושלים: 02-226335-6 אמיר דורון
חיפה: 04-645333-4 אריה טל 04-662571-2

אסטרונאוטיקס

פיתוח וייצור מערכות ממוחשבות, מוטסות וצבאיות.

מהנדס רכיבים

נסיון בהנדסת רכיבים אלקטרוניים ואלקטרומכניים ברמה צבאית.

מהנדסי תוכנה בכירים

לאפיון ופיתוח תוכנה למערכות גרפיות ו/או עיבוד תמונה במערכות זמן אמת. נדרש נסיון של 5 שנים לפחות באחד מהתחומים הנ"ל.

מהנדסי תוכנה

לפיתוח תוכנה למערכות זמן אמת. נדרש נסיון של 2-3 שנים בפיתוח תוכנת זמן אמת. נסיון בפיתוח תוכנה למערכות צבאיות על מעבדים זעירים ממשפחת INTEL — יתרון.

מנהל מחלקת אינטגרציה

תאור התפקיד:
תכנון עבודה ופיקוח מקצועי על צוות של הנדסאים וטכנאים העוסקים באינטגרציה, ובדיקות של מערכות אלקטרוניות מוטסות.

דרישות:
מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה עם נסיון בניהול צוות עובדים מקצועי.

5 ימי עבודה בשבוע.
תנאים נאותים למועמדים המתאימים.
המשרות המוצעות מתאימות לגברים ולנשים כאחד.
סודיות מובטחת.

לפנות לאסטרונאוטיקס, אגף הארגון רח' הירקון 23, בני-ברק ת.ד. 882 מיקוד 51261 או טלפונית 03-784212.

למשרד אדריכלים
דרושים
* אדריכל
למשרה מלאה
* מזכירה
למשרה מלאה
פנ ות בכתב-יד בלבד בצירוף קורות חיים לת.ד. 3844 ת"א 61816 עבור אדריכלים.

למפעל תעשייתי באזור התעשיה — עכו
דרושים
הנדסאי חשמל
* לפחות בעל רשיון מוסמך
* רצוי נסיון של שנתיים לפחות בתעשיה.
שסתומאי
* מסגר מכני עם נסיון בשיפוץ שסתומים לסוגיהם.
* רצוי בוגר בי"ס מקצועי עם נסיון מעשי של 3 שנים בתחום הנ"ל.

מועמדים מתאימים יפנו הצעותיהם בכתב יד תוך ציון פרטים מלאים לת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 2183 (מיקוד 31040).

לחברה קבלנית ארצית
דרוש
מהנדס ביצוע
לביצוע פרויקטים גדולים באזור המרכז והצפון
תכונות דרושות: מהנדס עם 10 שנות נסיון לפחות בביצוע עבודות ציבוריות. רצוי נסיון קודם בעבודות ביטחוניות, רשיון נהיגה, שליטה מושלמת בעברית, ידע בחוזים, התחשבנות, המלצות טובות.
לפנות בכתב יד לת.ד. 2448 תל-אביב ליד מנהל אגף ארגון ומינהל מר יהודה גורן

לחברת תובלה גדולה בראשל"צ
דרושה
מזכירה עצמאית
* נסיון בניהול משרד
* הדפסה עברית טובה
* ידע בהנה"ח — יתרון
טל. 9611698, 03-9612806

לחברה תעשייתית גדולה הפועלת בהיקף ארצי
דרוש/ה
פקיד/ת יבוא
* אחראי/ת ומסור/ה
* ידע ונסיון בנוהלי יבוא
* ידיעת השפה האנגלית (גרמנית, צרפתית — יתרון)
* נסיון בעבודה עם מחשב.

העבודה באזור ת"א.
תנאי השכר ייקבעו לפי כישורי המועמד/ת
נא לפנות בכתב אל ת.ד. 33263 עבור מס' 60.
סודיות מובטחת.

לתנובה רחובות
דרוש/ה
מקדם/ת מכירות
כישורים דרושים:
* השכלה אקדמית
* רשיון נהיגה
* נסיון בשיווק
* תושב רחובות והסביבה.

מועמדים העונים על הדרישות יפנו בכתב לת.ד. 2 רחובות בציון קורות חיים ותאור נסיון בעבודה. רק מועמדים מתאימים ייענו.

לחברה תעשייתית גדולה בחיפה
דרוש/ה
רואה/ת חשבון
לתפקיד בכיר בכפיפות לחשב.
הכישורים הדרושים:
— השלמת תוכנית הלימודים בלימודי ראיית חשבון רשיון אינו הכרחי.
— ידע ונסיון בעריכת דו"חות כספיים ודו"חות מאוחדים של חברות גדולות במסגרת משרד רואי חשבון.
— ידע מעודכן במערכת מסוי חברות בישראל.
— הכרת מערכות ע.נ.א. מתקדמות ויכולת לתנחות מקצועית בתחום הנהלת החשבונות והתחשבונאות שכלול מערכות כאלה.
— יכולת הדרכה וקיום יחסי אנוש טובים עם כפופים וממונים לזמן ארוך.
נא לפנות בכתב-יד ל"ידיעות אחרונות" רח' הרצליה 1 חיפה 33302 עבור מס' 100.

למפעל תעשייתי באזור רחובות דרושים
אחראי תפ"י
כישורים: הנדסאי/טכנאי ייצור, בעל נסיון של מספר שנים בתיכנון ייצור ועיתוד מלאי ממוחשבים; גיל עד 35.
מזכירה
למנהל מפעל
כישורים: השכלה תיכונית מלאה; שליטה מלאה בעברית ואנגלית; ידע בהדפסה — יתרון; נסיון של 3 שנים; גיל 25—40.
* 5 ימי-עבודה בשבוע *
מועמדים מתאימים יפנו בכתב-יד בצרוף קורות-חיים ונסיון קודם אל ת.ד. 4104, תל-אביב 61040, בציון המשרה המבוקשת.
סודיות מובטחת

לחברה לעמילות מכס
פקידה למח' יצוא
בתכנות באנגלית.
למשרה מלאה.
03-614441.

למלון גליל טבריה דרושים
* מחסנאי
* פקיד קבלה לילה
* ברמן
* טבח
לפנות לאושרה 067-91166

לבית חולים אסותא
דרושים
שומרים שוערים
לניהול ...

למשרד רואי חשבון בת"א דרוש
שליח
עם קטנוע
שעות העבודה: 8.00—16.00
לטלפן — 03-264581

דרושה
קלדנית למחשב
רצוי עם נסיון בעבודה אירית. לשעות 15.00—19.00.
לפנות "מגדילור", בן-יהודה 14 תל-אביב טל. 03-284424.

אורם תעשיות חשמל בע"מ
דרושים
* מהנדסי חשמל/אלקטרוניקה
* הנדסאי חשמל/אלקטרוניקה
יועדפו בעלי נסיון בתכנון ו/או בייצור שנאים
פניות בכתב בלבד בציון נסיון ת.ד. 126 לוד 71101
"אורם" ספק מוכר לצבא ארה"ב, I.B.M, ROCKWELL של שנאים למעגלי תקשורת ואלקטרוניקה

למשרד פרסום בת"א
דרוש/ה
גרפיקאי/ת ביצועיסט/ית
לעבודה במשרה מלאה,
5 ימים בשבוע.
רק בעלי/ות ניסיון של 3 שנים לפחות.
* * *
להתקשר לטלפון (03)299811-9
מ-08.30 — 16.30.

דרושים
מבלטן
חרט/כרסם
מנוסה
מתכנת
סי.אן.סי.
מנוסה
ומסגר רתך
מכל הסוגים
למשרה קבועה
03-292180
03-296384

לחברה מובילה בתחום קוסמטיקה וחומרי ניקוי
דרוש סוכן
הדרישות:
1. מקום מגורים חיפה והצפון.
2. נסיון קודם במכירות הכרחי. עדיפות לבעלי נסיון במכירות צריכה.
3. רשיון נהיגה חובה.
4. גיל 25—35.
5. המשרה כרוכה בשעות עבודה ובעבודה מאומצת. שכר הולם.
נא לפנות בכתב לת.ד. 16160 מיקוד 61161, עבור ...

כפר הנוער קדמה
(ליד צומת קסטינה)
באוירה כפרית הדרך יחודית
אנו מטפלים בנערים ונערות מנותקים.
מעוניינים:
1. מרכז הדרכה ופנימייה
בעל השכלה בעבודה סוציאלית; רצוי נסיון קודם בתחום. תחילת העבודה — קיץ 1986.
2. מדריך חברתי טיפולי
בעל השכלה אקדמאית או מקבילה עם אישיות המתאימה לעבודה עם נוער קשה.
העבודה היא לטווח של שנתיים לפחות.
תחילת העבודה — מיידית!
נא לפנות בכתב לאבי קורך — קדמה ד.נ. לכיש צפון — 79442.

לעתון יומי גדול
דרושים:
רכשי מודעות מנויים
לעבודה עצמאית
על בסיס קבלני בלבד
* נסיון מוכח בשטח הפרסום.
* תנאים טובים במיוחד למועמדים המתאימים.
* מקום העבודה במערכת העתון.
נא לפנות בטל. בלבד למר גד מתתיהו 03-286156, 03-281860 בין השעות 10.00—13.00 בלבד.
סודיות מובטחת.

חיפה כימיקלים
דרוש לנו
מהנדס כימאי
לעבודה מעניינת בצוות המקצועי - הנדסי במתקני הייצור.
* נסיון של מספר שנים בתעשיה – יתרון.
תנאים טובים למועמד המתאים.
המועמדים יפנו בכתב למחלקת המנגנון ת.ד. 1809 מפרץ חיפה או טלפונית 04-726051 בין השעות 07.00-16.00.

לחברה מסחרית גדולה בתל-אביב
דרוש/ה
פקיד/ת יבוא
כישורים:
* נסיון עבודה של 5 שנים לפחות
* שליטה בעברית ואנגלית, כולל הדפסה נכונה כמובה.
משרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע, נכונות לעבוד שעות נוספות.
נא לפנות בכתב בצירוף פרטים לאגף משאבי אנוש ת.ד. 20200 ת"א מיקוד 67215.

לחברת אלקו התקנות ושרותים (1973) בע"מ
דרוש
מהנדס/הנדסאי חשמל
לתכנת הצעות מחיר ללוחות חשמל
עדיפות לבעלי נסיון
נא להתקשר 052-558825

קופירייטר
שנה נסיון. לפנות לנמרוד, פרסום פוגל 248216

IBS תעשיות תוכנה בע"מ

י.ב.ס. תעשיות תוכנה בע"מ הינה חברה מובילה בתחום התוכנה ונמצאת בתהליך גידול מתמיד.
לחברתנו דרושות:
מזכירה/כתבנית
לאגף השיווק של החברה דרושה בחורה אינטליגנטית המטיבה בהדפסת עברית-אנגלית, בעלת ניסיון עבודה עם מעבד תמלילים, כולל התכתבות חופשית.
פקידת קבלה
צעירה ואינטליגנטית לעבודה עם אנשים וסיוע בעבודות משרד, כולל הדפסה עברית-אנגלית.
אנו מציעים תנאי עבודה ושכר טובים והצטרפות לצוות עובדים מקצועי, צעיר ודינמי. התקשרי לנאוה טל. 03-419281.
סודיות מובטחת

סימטק
מערכות הדרכה, אימון וסימולציה בע"מ.

אנשים, חדשנות וטכנולוגיה — המפתח לגידולנו

סימטק הינה חברת עתירת ידע, הנמצאת בתהליך צמיחה ועוסקת בפיתוח מערכות סימולציה, אימון והדרכה משובצות מחשב - ליצוא ולשיווק המקומי.

דרושים בעלי מקצוע מעולים בתחומים:

מהנדס/ת אלקטרוניקה
- נסיון מוכח של לפחות 7 שנים בפיתוח מעגלים ספרתיים ואנלוגיים.
- רצוי נסיון במחשבי אינטל ו/או וידאו.
- נא לפנות לאלי דורון טל. 382372.

הנדסאי אלקטרוניקה
- בעל נסיון מוכח של 4 שנים לפחות בפיתוח מעגלים ספרתיים ואנלוגיים.
- בעל יכולת תכנון עצמאית.
- רצוי נסיון במעבדי אינטל או נסיון בוידאו.
- נא לפנות לאלי דורון טל. 382372.

מתכנן מכני
- לפיתוח מכלולים מכניים ומערכות זיווד אלקטרוניות.
- בעל יכולת עבודה עצמאית ויצירתית.
- נסיון באנליזות דינמיות וטרמיות - יתרון.
- על המועמד להיות בעל נסיון מוכח של לפחות 4 שנים בתחומים הנ"ל.
- נא לפנות לדורון נוימן טל. 382372

מנתחי מערכות/תכניתנים
- נסיון של 5 שנים לפחות בפיתוח מערכות זמן אמת.
- נסיון של שנתיים לפחות במערכות RMX-86.
- נסיון במערכות MS-DOS, VAX/VMS - יתרון.
- נא לפנות ליצחק וולקן טל. 382372

ניתן לפנות גם בכתב בצרוף תולדות חיים ונסיון ל"סימטק" רחוב המסגר 5, תל-אביב, מיקוד 57774 ולציין ע"ג המעטפה עבור דינה.

לאנשים המתאימים מובטח אתגר מקצועי, עבודה בסביבה דינמית ונעימה וגמול הולם.

לעסק מבוסס דרוש
שותף שלישי
+ השקעה לרציניים בלבד
טלפון 5514714, 5516912.

אקספרטים EXPER-TEAM
משאבי אנוש לטכנולוגיה בע"מ
HI-TECH HUMAN RESOURCES LTD.

אנו מחפשים עבור:
עורק — רשת זהב
מועמדים למחלקת המכירות:
- *נסיון במכירות (בענף המחשבים).*
- *הכרת מגזרי השוק העסקי בארץ.*
- *יוזמה, התמדה וכושר ביטוי.*
- *יחסי אנוש מעולים.*

נא לפנות בכתב יד תוך פרוט קורות חיים ונסיון לאקספרטים ת.ד. 189 ר"ג 52101
סודיות מובטחת

תן לדואר האלקטרוני לעבוד בשבילך
רשת זהב

לפישור הפצה בע"מ
דרוש
סוכן מכירות
בעל רכב פרטי
לאזור השרון
להתקשר החל מיום א' לטל. 03-776950 בין השעות 09.00—11.00 או בין 14.00—15.00.

למפעל גדול בחולון
פקיד מנוסה
למחלקת המכירות
העיסוקים: מכירה — הוצאת חשבונות וגביה.
5 ימי עבודה בשבוע
— תנאים טובים למתאים —
ת.ד. 2562 חולון 58125
"עבור פקיד".

לחברת שרות ארצית
דרוש
הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה
* אנגלית טכנית
* מקום מגורים באזור ת"א
* רשיון נהיגה
* גיל עד 35.
לפנות לטלפון 03-335372/3, 03-331887.

להיפרכל קניון איילון
דרושות/ים
קופאיות/ים
לעבודה במשמרות בוקר וערב לסירוגין.
הכשרה תינתן במקום.
מועמדים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל בקניון איילון.

לחברת בניה
דרושים
1. קבוצות שלד
2. גגנים
לעבודה באזור המרכז
טל' 03-739112, לאבי נועם

סיתם
גיתם מערכות תדמית בע"מ
דרושים

תקציבאי/ת בכיר/ה

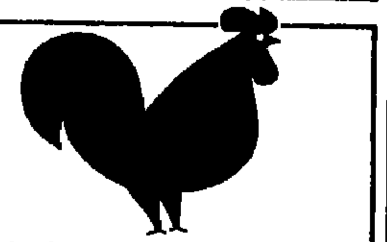
מעצב/ת בכיר/ה
ART DIRECTOR

רעיונאי
COPYWRITER

ביצועיסט/ית מנוסה

יפנו אך ורק מועמדים מהשורה הראשונה בעלי נסיון עשיר ומגוון (4 שנים לפחות) ונתוני השכלה מתאימים.
לקביעת ראיון נא לפנות לרמי לוי טל. 03-250122.
– סודיות מובטחת –

IBS תעשיית תוכנה בע"מ

י.ב.ס תעשיות תוכנה בע"מ הינה חברה מובילה בתחום התוכנה והמערכות, הנמצאת בתהליך גידול מתמיד. עם התרחבות פעילותנו בתחום מערכות משובצות-מחשב, אנו מחפשים מהנדסים מה"ליגה הלאומית" לפיתוח, ולבקרה של מערכות מבדק אוטומטיות.

דרושים:

★ מהנדס אלקטרוניקה
עם רקע בפיתוח, רצוי של מבדקים, והכרה טובה של נושאי תחזוקה. יתרון לבוגרי חיל-אויר או לבעלי רקע במערכות מוטסות. דרושה יכולת ניהול טכני, כושר התבטאות בכתב ובעל-פה ויכולת התדיינות. 5 שנות נסיון ומעלה.

★ מהנדס תוכנה
בעל ניסיון בפיתוח בזמן-אמיתי, ורצוי נסיון בנושאי צב"ד ומערכת ATLAS. יתרון לבעלי תואר בהנדסת אלקטרוניקה או מדעי המחשב, ולבעלי כושר ניתוח ניהול והתדיינות. מינימום 4 שנות נסיון.

אנו מציעים תנאי עבודה ושכר מעולים, תוכניות מניות ייחודית, הזדמנות להצטרף לצוות מקצועי ברמה גבוהה, והשתלבות בפעילות ראשונית, המאפשרת התקדמות גדולה עם התפתחותה.
התקשר לנאוה טל. 03-419281.
סודיות מובטחת.

עזרה רפואית ונפשית

● יד ביר, אוזן קשבת לילדים ולנוער במצוקה 24 שעות ביממה, 03־226027, 04־229488, 04־920014.
● קו פתוח לבעיות אלכוהול 24 שעות ביממה 03־721161.
● מרפאת שיניים פתוחה כל יום שבתות וחגים. 24 שעות ביממה. לאחר חצות בתאום טלפוני בלבד. דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) בימי שישי שער 5, 294869 – 03־285822.
● מרפאת שיניים לעזרה ראשונה שע״י ההסתדרות לרפואת שיניים, בר כוכבא 49 תל־אביב – 03־284649. חיפה – הנגבן 26, 04־523566.
● נעמת – ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה, בימים א׳–ה׳ בשעות 16–9, טלפון – 03־231675, 03־235922.
● ייעוץ ועזרה בכל בעיות גיל ההתבגרות ״אל־סם״ רח׳ פקיעין 7, ימים א׳– ה׳. 17.00–22.00. טלפון 232706 – 233587.
● מרכז הסיוע לקורבנות אונס בתל־אביב (24 שעות ביממה) – 03־234819.
● ער״ן – עזרה ראשונה נפשית – תל־אביב 03־261111, 24 שעות ביממה. ירושלים: ● ער״ן 02־227171
● מרכז הסיוע לקורבנות אונס בירושלים (24 שעות ביממה) – 02־245554.
● קו פתוח לקשיש – 02־690685.
חיפה: ● ער״ן – עזרה ראשונה נפשית, טלפון 04־672222.
● מרכז לקורבנות אונס – 04־382611

תורנות בתי מרקחת

תל־אביב:
● אירלזורוב, אירלזורוב 76, 230746
● בריאות, המלך ג׳ורג׳ 28, 283731
שבת:
● אביב־אפקה, בס, פרישמן 66, 237326
● אחימאיר 28, רמת־אביב ג׳ 427198
חיפה/הקריות
● בלפור, מסדה 1, 662289
שבת: ● מור, המגינים 97, 524113

טלפון/בת־ים
● אסותא, סוקולוב 4, חולון 858197
● גני בת־ים, הנביאים 3, 585671
שבת: ● המרכז, ככר ויצמן 12, 845236
● עצמאות, בלפור 75, בת־ים 865583
נתניה
● תרופה, הרצל 2, 28656
שבת: ● נאות שקד, מרכז מסחרי אזורים 52484
פתח־תקוה
● אסותא, ברון הירש 21, 911710
שבת: ● פישביין, חפץ חיים 6, 910541
לוד־רמלה
● טליה פרדו, הרצל 102, רמלה 229301
רחובות
● סגל, הרצל 134, 451228

מטוסים

● מועדי המראה ונחיתה תקליט 03־381111
● מודיעין נמל תעופה ב.ג. 03־9712484

רכבות

מירושלים
● תל־אביב דרום 7.30.
● לבני־ברק ולחיפה 16.00.
מתל־אביב ● לירושלים מבני־ברק 8.18.
מת״א דרום 16.00.
● לחיפה 6.00, 7.00, *8.00, 9.00, *10.30, 12.00, *13.00, 14.00, *15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00.
● לנהריה 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00.
מחיפה בת־גלים
● לתל־אביב 6.00, 6.30, *7.30, 8.30, 10.00, 11.30, *12.30, 13.30, 14.30, *15.30, 16.30, 17.30, 19.30.
● לירושלים 7.00 (היציאה מחיפה מרכז כ־10 דקות קודם).
● לנהריה 7.30, 9.03, 13.16, 15.11, 17.11.
מנהריה ● לחיפה ולתל־אביב 6.30, 9.00, 10.40, 14.35, 16.35, 18.33.
*) רכבת ישירה

קריאות חירום

הישוב	מ.ד.א (מספר חירום 101 פרט למקומות המסומנים בכוכב)	מכבי־אש (מספר חירום 102)	משטרה (מספר חירום 100)
אופקים	057־923033	057־923922	057־923444
אור־יהודה	* 03־344442	03־781133	03־344888
אילת	059־72333	059־70102	059־72444
אשדוד	* 055־41332	055־23333	055־81666
אשקלון	051־23333	051־22222	051־34222
באר־שבע	057־74767	057־79691	057־37444
בית־שאן	065־87223	065־88222	065־87444
בית־שמש	02־911288	02־911288	02־911444
בני־ברק	* 03־781111	03־781133	03־703588
בת־ים	* 03־585555	03־802222	03־5514444
גבעתיים	* 03־781111	03־313333	03־312435
דימונה	057־59333	057־52222	057־59444
הרצליה	052־541333	052־551222	052־555555
זכרון־יעקב	063־22333	063־99035	063־90444
חדרה	063־22333	063־22222	063־31444
חולון	* 03־803133	03־802222	03־843116
חיפה	04־512233	04־643222	04־664444
חצור הגלילית	067־36333	067־37222	067־37744
טבריה	069־90111	069־96222	069־92444
יבנה	08־451333	08־461222	08־439180
יפו	03־460111	03־462222־3	03־838181
יקנעם	* 04־931401	04־994533	04־993044
ירוחם	057־80133	057־52222	057־80144
ירושלים	02־523133	02־661111	02־244444
כפר־סבא	052־33222	052־33223	052־24444
כרמיאל	04־988555	04־912222	04־985444
לוד	* 08־221022	08־229222	08־222222
מגדל־העמק	065־40062	065־40022	065־40444
מעלות	04־979333	04־979637	04־979444
מצפה־רמון	* 057־88333	057־88569	057־88444
נהריה	04־923333	04־922222	04־920344
נצרת (עלית)	065־73333	065־55222	065־71444
נתיבות	057־941033	057־943333	057־941144
נתניה	053־23333	053־22222	053־80144
עכו	04־912333	04־912222	04־910585
עפולה	065־93334	065־92222	065־94444
ערד	057־957222	057־950222	057־957044
פתח־תקוה	03־9231112	03־9222222	03־914444
צפת	069־30333	069־30222	069־72444
קרית־אונו	* 03־344442	03־781133	03־344393
קרית־גת	051־881334	051־881222	051־881144
קרית־טבעון	* 04־931401	04־643222	04־931444
קרית־ביאליק	* 04־721817	04־643222	04־740244
קרית־מלאכי	055־82333	055־81222	055־81666
קרית־שמונה	069־44334	069־40133	069־41069
ראשון־לציון	03־942333	03־942222	03־995555
ראש־פינה	069־36333	069־37222	069־37744
רחובות	08־451333	08־461222	08־487444
רמלה	* 08־229133	08־229222	08־229444
רמת־גן	* 03־781111	03־742222	03־7544444
רמת־השרון	* 052־541833	052־551222	03־496444
רעננה	052־33222	052־551222	052־24444
שדרות	051־97074	051־97777	051־97044
תל־אביב	03־460111	03־462222־3	03־627222
תחנת השכונות			03־394444
ענף התנועה			03־838181

טירה/חכירה

פקידים/ות

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר

המשרד הראשי: יגאל אלון 125, טל. 261211 ● המחיר למילה: ימים א׳ ב׳, ד׳, ה׳: — 3.27 ש״ח ● יום ג׳: — 4.48 ש״ח ● יום ו׳: — 5.92 ש״ח.

הצעות עבודה

● צעירי קבוץ מיצר (מזרחית לכנרת) קולטים להברתם רווקים/ות עד 26 067־63280 ב־מוצ״ש וביום ראשון 17.00—21.00, 03־262240 — ביום ראשון 10.30—18.00.
● ס.כנית בעלי רכב מסחרי לתל־אביב והמרכז, באר־שבע והדרום, להפצת מוצרים חדשניים ובלעדיים — בתחום כלי הבית. כולל — הפצה לרשתות השיווק הגדולות. 04־362328, 04־382766.
● להנייה „דיזנגוף סנטר" פעם בשבוע ליל שישי 16.00 — 01.00 רצוי סטודנט 281537.
● דרושה/ה פקיד/ה מכירות לפנות לעופרה 053־88039 להתקשר בערב.

● למועדון לילה ביפו דרושים איש מטבח להכנת פלטות קרות ואחראית קלות, ועובד לשטיפת כלים 847192, 812618.
● צעירים וצעירות להפעלת מכונות במשמרת שניה 16.00—24.00. אין צורך בידע מוקדם.
● בחורים בוגרי תיכון (סטודנטים) לעבודה יומית, טלפון 03־204206, לטלפן מ־8.30—13.00.

● לאופנת „אל-גת" דרושות מתפרות לעבודות חוץ, תנאים טובים — 03-658128.

● אשה למיון גיזרות וחלוקתן לעובדי חוץ למפעל ידוע ל-בגדי נשים, 03-336684.

● למפעל סריגים דרושות תופרות מקצועיות לכל סוגי מכונות התפירה. (משמרת יום או משמרת ערב). לפנות ל-מחלקת כח אדם, רח' הרכבת 22 תל-אביב (התחנה המרכזית)

● לבית אופנה לצעירות דרוש/ה עוזר/ת לגזרן ותופרות מנוסות בתנאים טובים. טלפון 03-661907, 03-657018

● תופרת בית + אוברלוק, תופרת במקום, לאישה לפי נייס, 6 שעות. למתאימה 03-827552

● למפעל קונפקציה בפ"ת תופרות + אורזות. אין צורך בנסיון קודם. תנאים סוציאליים מלאים. הסעות מאזורי פ"ת, לוד, רמלה, והסביבה. טלי 9222987.

● ליצרני אופנת סלידי סוב-בים עובדים + ריכב (לגברים) 03-829546

● תופרת מודלים ותופרת עבודות יד לסטודיו בר-ינקוף. 03-230053, 03-209920

● תופרות לזיגזג ואפרוג ל-עבודה קבועה, 836153, תנאים מצויינים.

● לביטוי דרושות תופרות מנוסות בשכר גבוה 03-660959

● לאופנת הזמינמן נשים ו-ילדים דרושות: תופרות אובר-לוק זיגזג, תנאים טובים, 5 ימים בשבוע + סוציאליות מלא 03-836266/7/8

● לאו.אר.אס. דרושה מנ-הל/ת חשבונות סוג 3 למשרת קבועה, נסיון ביבוא חובה 08-450630

טכנאים/הנדסאים

● טכנאי אלקטרוניקה, מנוסת באר.אס. תנאים מצויינים, 03-203052/3

הנהלת חשבונות

● קלדנית י.ב.מ. פ.סי. מנוסה בהנהח"ש לחצי משרה טלפון — 03-612749

שמרים

● לחברת שרותי מחקר שמי-רה ובטחון דרושים שומרים ל-משמרות ערב ולילה + שב-תות. 03-621321

נהגים

● לחברת מזון דרוש נהג + עבודות כלליות, 03-222184 — 03-224567

● נהג + סבל, רשיון ג' + נסיון, נשוי מאזור פתח-תקוה. 03-900841

מחשבים

● דרושים אנשי מחשבים בעלי רקע בתוכנות עסקיות למחש-בי י.ב.מ. פ.סי. תנאים מצוינים למתאימים 03-312079

ספרים/ות

● למספרת „נוחי" דרושות ספריות מעולות עם לקוחות, 284814 — בתנאים טובים.

נגרים

● נגר מקצועי עם נסיון ב-פורניר (רצוי במטבחים) טלי 836537

חשמלאים

● דרוש חשמלאי תעשיה + נסיון בתנאים טובים 833544.

עובדי מתכת

● דרושים חרט, פרסס, רתך, ארגון עצמאים בעבודת, טלפון 03-708397, 08-242377

שליחים/ות

● דרוש שליח + קטנוע + רשיון לרכב. תנאים טובים. טל. 03-292261

עוזרות ומטפלות

● מטפלת לאישה זקנה וחולה הסוגימים 8 שעות 03-765035, 03-762904

מוכרים/ות

[illegible]

יהלומים

● לעבודה קבועה ברלנדירים למטה רציניים לחומר מעולה, טל. 03-251002

מחסנאים

● לסולפון את טבנון מחסנאי. רצוי טכנולוגי. 7512089 — 7515434

פועלים/ות

[illegible]

שרותי אחיות

● קיבוץ כפר הנשיא מחפש אח/ות, אפשרות עם ילדים ב-ניל ב"ס 069-3290/294/566, 069-40710/2/3

ביקוש עבודה

● הנדסאי ייצור פתוח לכל הצעות, טלפון 03-340232.

עסקים

● חנות פרחים עובדת למכירה (1.5.86) סבבלי 03-441033 ב-ערב.

● ביתר, נוצות עם בדים + מוניטין של 20 שנה למכירה בשכ"ה 03-490636.

● לסולומון את סבנון מכתר איכות מיכני 03-7518434

מבני תעשיה

● ברמת השרון באזור התע-שיה בשכירה, 2 ביתנים 3 בתים, 50 מ"ר כ"א 03-474069 ובי-בית 03-823622.

● ביאזור להשכרה 140 עד 3000 בקי"ק + טלפונים + כח ונישה „קוראלי" 288443 .292616

מחסנים

● במרכז תל-אביב מסחרים ב-גדלים שונים להשכרה מיידית, מתאימים לאחסנה, לארכיבים, חנויות במחל וכדומה. לפנות 03-411516

● דרוש מחסן גדול בחולון או בת"א 03-804766, 03-826713

● בבבורסקי מבנה 300 מ"ר קי"ק גבוה 03-318252 03-822540

משרדים

● עד 240 מ"ר בחלקים + טלפונים 376489, 362780

● במעריב משכית 3 חדרים גם למגורים + טלפונים, — 03-450185

● ברמת-גן משרדי הבורסה ל-השכרה 401 מ"ר בחלוקה + טל-פונים + חניה „קוראלי" — 03-292616 03-288943

● להשכרה 300 עד 3000 ל-משרדים ומחסנים — בצומת גהה + אפשרויות חלוקה + טלפונים וחניה „קוראלי" — 292616 288943.

● להשכרה חנות 44 מ"ר + גלריה באלנבי/מוגרבי — 03-659960

● חנות להשכרה ברחוב הרצל 119 ת"א לפנות 806427.

● להשכרה 2 חנויות בברכז „החורה תיבראלית" ביסו, — 03-618150 לשלבה.

● מראליס ובמרכז, חנות ב' דיס 80 מ"ר, 03-541225 — 03-593492

● חנות בשכית 20 מ"ר באבן גבירול מול בזל 701683.

● חנות למכירה 68 מ"ר, ב-מרכז מסחרי בשכון-דן — 03-224717

חנויות

● חנות למכירה בבבלים + טלפון, 03-314079 מ-13.00, לא בשבת.

● ברמת השרון להשכרה חנות + חנות ומרתף גדול. אוסישקין 31 (לא למזון) 03-475329

אולמות

● מבנים בבבת-הרצל 250 מ"ר + טלפון + כוח 03-458238 לא לעסק את מביקר.

● להשכרה ברחוב תוצק, 250 מ"ר קי"ב, להעשיה קלה או מש-רד 1000 דולר אנגלו סכסון 286181.

הלוח הכללי

● להשכרה / מכירה 2 קיים מסודרת (ליד דובנוב) 462926.

● בר"ג / בורסה 230 — 80 מ"ר מפוארים בן־יהודה / ת"א 70 — 200 מ"ר בפינסקר 12 — 6 חדרים „בינוני" 441707 — 429980.

● חד־פעמי!!! ברמת־אביב 400 מ"ר „בינוני" 411707 — 429980.

● ליר אילון 150 — 500 מ"ר חלוקה „ח.נ.מ." — 03-372169.

מגרשים

● בהזדמנות מגרש בקרית כו־רש 460 מ"ר + שלד טלפון 03-594654, 03-593677.

● בהרצליה פיתוח 500 מ"ר קרוב לים 03-650053.

● מגרש לבנית יחידה אחת קרן קיימת 129 תל־ברוך 150,000 ש"ח 03-888967.

מציעים למכירה

● מכירות אלקטרוניות „סניו" „פנסוניק" + המעלה, „טנ־טיים" אבן־גבירול 163 טלפון 03-455683, 03-447706.

מקררים

● מקרר אמקור 16 במצב מצוין, 03-286389.

דורשים לקנות

חקלאות

רהיטים

מערכות קול

חיות בית

טרקטורים

וידאו טייפ

כלי נגינה

טלוויזיה

● ב־12 תשלומים ובאספקה מיידית צבעוניות כל „סוגים. „לבל אליהו" שד' ירושלים 29 יפו.

מזגני אויר

מכונות כתיבה

מכונות גילוח

מכונות גלידה וברד

מכונות כביסה

● ב־12 תשלומים ובאספקה מיידית מכונות כביסה בכל הגדלים „לבל אליהו" שד' ירושלים 29 יפו.

מכונות תפירה

מלגזות ושינוע

מי מצא?

סיעוד

סירות

מחשבים

אותיות דבקות

פרסום

ניקיון ואחזקה

ציוד בנין

ציפוי גגות

הלוואות

חוגים

בן זוג

בת זוג

קרוואנים

שיפוצים

הלוח הכללי ירושלים

ידיעות אחרונות: הלל 24, טל. 225051
דבר: הלל 16, טל. 231251

בתי כנסת

קבלנים מציעים

ביקוש דירות

וילות ובתים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 3-3½ חדרים

דירות 2-2½ חדרים

דירות בשכר חודשי

דירות מרוהטות

דירות בדמי מפתח

הצעות עבודה

מכוניות

אופנועים וקטנועים

עסקים

מגרשים

מציעים למכירה

רוצים לקנות

שוק המציאות

מרקסה

חיות

שונות

שידוכים

דרוש מיידית
לאפריקה המזרחית
(מומבסה)
מהנדס או
הנדסאי/טכנאי בכיר
לשיזוג אויר מרכזי
לניהול סניף והתקנת מערכות
מ. א. מרכזיות.
נסיון קודם בביצוע וידיעת אנגלית הכרחיים.
לקביעת ראיונות 03-256446

למחלקת קונגרסים של
חברת תיירות בתל־אביב
דרושה
מעבדת תמלילים
C.P.T. אנגלית—עברית
נסיון קודם — יתרון.
שעות העבודה: א—ה: 8.00—15.30
ו: 8.00—13.00
להתקשר למחלקת כוח אדם:
03-659862 מיום ראשון.

הלוח הכללי חיפה

קבלנים

● דירות סנטמאוז 9 בווילנות 2 ומקוימסון, דירות עלרית מינ־ [illegible] דת ביונה אטגל שלבי בנית 04־262788 04־256781 [illegible]

וילות ובתים

● בית בודד 4½ חדרים [illegible] 069־61520 [illegible]

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

● 4 בהדר עליון + גוף [illegible] כניסה פרטית 04־389486.

● [illegible] 108 מ״ר [illegible] + [illegible] 04־986320 04־985139.

דירות למכירה 3־3½ חדרים

● 3 בחשילוה, קיר, 30,000 דולר, מסודרת + דוד־ש — 04־641685.

● להחלפה / למכירה בקרית־ים ב׳ 85 מ״ר — 32,000 — 04־512653.

דירות בשכר חודשי

● [illegible] 2, חדשה, + טלפון בערב — 03־746194 — 04־784552.

הצעות עבודה

● למרפאת שיניים קיימת ב־מרכז חיפה דרושים רופאי־שיניים מנוסים, ת.ד. 2424 ת״א — לגרשון.

● דרוש עובד מחסן לאחר שרות צבאי, ידע באנגלית, רשיון נהיגה חובה. 04־523086.

● לחיות אחרת בקיבוץ !!! משפחות צעירות ורווקים/ות בוגרי צבא, מסיימי תיכון, בואו להיקלט ולחיות עימנו בקיבוץ !! לראיונות: חיפה, י.ל. פרץ 31 (ע״י השקם) 04־662422 בימי ראשון 16.00—18.30 בלבד.

● ל„נפלי עוורי" בטנורמה — מרכז הכרמל, דרושים מוכ־רות/ים לגשת למקום בין 19.00—11.00 או להתקשר — 08־296795.

● להפעלת רנכן למוצרי ג׳נרל־אלקטריק בשקים מגדל הנביאים חיפה דרוש איש מכירות מעולה 03־370604 לשמואל.

● לחברת גדולה דרוש מנהח״ש ראשי, בצפון הארץ, 03־342415.

● דרושים/ות סטודנט ס/ית בזמנם החופשי למכירת מוצר נדרש — 04־662111.

● דפס — עובד במכונות דפוס (אופסט) שני צבעים תקופה מחשבת יצטר בבות „תיבבור" — 04־670052.

● דרושות מחלקות לתחנת [illegible] בחיפה לתיאום ראיון — [illegible] יוסקה. 04־338302.

● מכירה לניהול משרד חברת בכרמל מרקסה עברית/אנגלית ת״ד 9749 חיפה.

● דרוש אוטומטים מוסמך — מכירה מלאה בחיפה 03־700029 03־[illegible].

● [illegible] אוטומטיקה בשקם חיפה חיהשות ומכרות למשמרות — [illegible] 03־[illegible].

מכוניות

● סובארו 1300 1983 יד־ראשו־נה צבע מטאלי, מצב מצוין טלפון בערב 067־86455.

● סובארו ג׳י.אל.אס 1600/84, ראשונה, מזגן אוריגינלי 22,500 04־245195 מצוין, טלפון 065־70121, בערב.

● למכירה סנדר כרמל שנה יצור 1981, טלפון 067־65962.

● [illegible], 83, 32,000 065־87648 [illegible].

● [illegible] 1.2 1982 80,000 ק״מ יד [illegible] 01־713562.

● אסקורט 1.3/5 83 דהלוקס מזגן ותוספות 069־[illegible], — 069־37833.

חנויות

● חנות אלגנטית בזמ״ם ב־הרצל 18½ מ״ר + גלריה, 04־535521.

משרדים

● ברחוב החלוץ דירת משרד 2 חדרים + טלפון, 03־737863.

מגרשים

● בזכרון־יעקב חצי דונם, נוף לים, 60,000 04־721913 — 04־952082.

מבני תעשיה

● להשכרה מבנה לתעשיה ו־מסחר בברכו כהרייה על דונם אדמה 04־922098.

טרקטורים

● טרקטור פורד 6610 מודל 85 280 שעות טלפון 067־50446.

מציעים למכירה

● „צמר גפן", נורדוי 22 הגיע מאנגלה משלוח חדש חו־טי כותנה ופשתן לאריגת ב־צבעים מרהיבים. יבואנים בל־עדיים לאמר־אינטרנשיונל.

● למכירה ציוד חדש למרפאת שיניים. 591623 ש״ש —[illegible].

רהיטים

● כהן קונה רהיטים, מקררים ותיסולים !!! 04־662066 — 04־389009 — 04־539585.

מעוניינים לקנות

● קונה רהיטים, מקררים ותי־סולים במחירים גבוהים !! — 04־539285, 04־666597.

שידוכים

● שירות הלוח הכללי לקבלת מודעות שידוכים בדואר, שלח/י לת.ד. 61163, ת״א, 16400 — צ׳ק / המחאת דואר, לפי 5.92 ש.ח. למילה ומודעתך תפורסם בשישי הקרוב. ללוח־הכללי ה־זכות לשנות נוסח המודעה.

באר־שבע

הצעות עבודה

● לחיות אחרת בקיבוץ !!! מש־פחות צעירות ורווקים/ות בוגרי צבא מסיימי תיכון בואו להקלט ולחיות עמנו בקיבוץ !! לראיו־נות: בבאר־שבע, דרך הנשיאים בית מועצת המושבים. 057־[illegible] בימי ראשון 13.00—19.00 בל־בד.

● סוכן בעל רכב עם טסיון ו־ריקע טכני או חקלאי לאזור ה־דרום. פרטים נוספים ימסרו ביום ראשון 03־802785. המוע־מדים יתקבלו במלון „נאות־מדבר" ביום שלישי 11.3.86 מ־10.00.

נתניה

דירות למכירה

● 3 במאות גוליה בתניה דו־ש סורגים וטלפון, ק״מ + מעלית 053־57161.

● באבן־יהודה 3½, חדשה, ק״ב, + דוד־ש + מטבח אמ־ריקאי. 03־[illegible].

● [illegible] השכונת דרוקר 3½ ק״מ 063־70028 לא בשבת.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו

דב אהרוני

בן ראובן יהודה ז״ל

הלוויה תצא היום, יום שישי, כ״ו אדר־א׳ תשמ״ו — 7.3.86, בשעה 11.15 לפנה״צ, מבית הכנסת „אוהל אברהם", רח׳ אברהם הרב קוק 38, בני־ברק, לבית העלמין „הדרום", בגבול חולון — בת־ים. תחבורה תעמוד לרשות המלווים.

יושבים שבעה בבית המנוח, רח׳ הכנים 15, רמת־גן.

אבלים:

אשתו: פרידה

בתו וחתנו: יונה ואברהם ים

בתו: מלכה אהרוני

אחותו: חיה גיטל מלינוביץ

נכדיו: בועז, איתן, יובל ועודד.

קבלת מודעות אבל

מתקבלות בלילה משעה 19.00 עד 24.00 בטלפון 03־266524

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של אבינו, אחינו וסבנו היקר

ר׳ שלמה עקיבא

(ב״ר עואד יחיא)

הלוויה תצא היום, יום שישי, כ״ו אדר־א׳ תשמ״ו — 7.3.86, מבית התלוויות העירוני, רח׳ דפנה 5, ת״א, בשעה 11.30, לבית העלמין „הדרום", בגבול חולון—בת־ים.

אוטובוס יועמד לרשות המלווים.

יושבים שבעה בבית המנוח, רח׳ בר־כוכבא 15, תל־אביב.

המתאבלים:

בניו: שלום עקיבא ומשפחתו
זכריה עקיבא ומשפחתו
דוד עקיבא ומשפחתו
בן־חי עקיבא ומשפחתו

בנותיו: אסתר, רחל ומזל

ונכדו: א י ל ן

אזכרה וגלוי מצבה

במלאות שלושים יום לפטירת ראש משפחתנו היקר באדם

ר׳ שמעון פריידלד ז״ל

בן יוסף שלמה ז״ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום ראשון, כ״ח באדר א׳ תשמ״ו (9.3.86) בשעה 2.30 אחה״צ, בבית העלמין בחולון. אוטובוס יצא בשעה 2.15 אחה״צ, מבית הכנסת „היכל יעקב", רח׳ ירושלים 5 בת־ים.

המשפחה

נשיא המדינה, הגב׳ הרצוג ועובדי לשכת נשיא המדינה

משתתפים באבלה הכבד של

מרסל חפץ

במות אמה

חנה ועקנין ז״ל

ליהודה לוי

אתך באבלך במות

אביך ז״ל

גבור סברינה

מפעלי טקסטיל בע״מ ההנהלה והעובדים

למשפחת גץ האבלה

משתתפים בצערכם על הסתלקותו הפתאומית באמצע פעילות פורחה של חברנו היקר

צבי גץ ז״ל

יוצאי העיר קטוביץ והסביבה

והוועד היוזם להוצאת ספר זכרון

בצער רב אנו מודיעים על פטירת אמנו, אחותנו וסבתנו היקרה

יהודית (דשה) קריגר

לבית ניידלין

הלוויה תתקיים היום, יום ששי, כ״ו באדר־א׳ תשמ״ו, 7.3.86, בשעה 10.00 לפנה״צ, בבית העלמין כפר סמיר חיפה.

נפגשים ליד השער הראשי של בית העלמין.

המשפחות המתאבלות:

קריגר, שרון, ברשאי, ניידלין ויינקרנץ

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבינו ואחינו היקר

צבי גרדובובסקי

הלוויה תתקיים היום, יום שישי, כ״ו אדר־א׳ תשמ״ו — 7.3.86, בשעה 12.00, בבית העלמין בנחלת־יצחק.

אבלים:

אשתו: רבקה

בניו וכלתו: זאב, אבי ואורנה

אחיותיו: זוסיה, בתיה וחנה ומשפחותיהם

לצבי קריגר ומשפחתו

השתתפותנו באבלכם הכבד על מות האם

יהודית קריגר ז״ל

לילי ועוזי ארטן

„היטל" שרותי חימום

לחיים וימן ולמשפחה

אתכם באבלכם במות אבי המשפחה

משה ז״ל

חברת הוליס בע״מ ומשפחת גיזי

לדודו מנצור

משתתפים באבלך הכבד במות

אביך ז״ל

תעשית אבן וסיד בע״מ ההנהלה והעובדים

למשפחת רביץ

משתתפים בצערכם על מות

אביכם ז״ל

צבי בלסקי והעובדים

לאברהם דורון

משתתפים באבלך הכבד במות

אביך ז״ל

תעשית אבן וסיד בע״מ

במלאות שלושים יום לפטירתה של [illegible] היקרה לנו

דורית ליבנה

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה במצבה ביום א׳, כ״ח אדר א׳ תשמ״ו, [illegible] בבית העלמין ברחובות. נפגשים בשעה [illegible] אחה״צ ליד שער הכניסה של בית העלמין.

משפחות: ליבנה וגוטמן

למשפחת חינאוי

אתכם באבלכם על מות

ג׳ורג׳ חינאוי

דן ליאור ועובדי החברה הסקוטית

לרוז׳ט והילדים ולמשפחת חינאווי

המומים לגודל האסון על פטירתו ללא עת של

ג׳ורג׳

מלכה ודוד [illegible] דליה וחיים [illegible]

במלאות שנה לפטירתה של יקירתנו

טובה רהק ז״ל

תערך אזכרה ביום א׳, כ״ח באדר א׳ תשמ״ו, 9.3.86, בשעה 3.00, בבית העלמין [illegible]

נפגשים בכניסה לבית העלמין.

המשפחה

למשפחת בורשן

משתתפים בצערכם במותו הפתאומי של חברנו לעבודה

נעים ז״ל

חברת קלמזון [illegible] העובדים וההנהלה

בכאב רב אנו מודיעים על פטירתו של [illegible] חותני, אבינו וסבנו היקר

מיכה (מישה) ברון

ריטה ברון
פניה מורגנשטרן
צבי וחנה ברון
עמיחי ומירה ברון
אפרים וחוה ברון

והנכדים: מירב, עופר, דרור, [illegible] רוני, טל, שני ואסף

הלוויה התקיימה ביום חמישי, 6.3.86 [illegible]

לדוד צ׳פלר

תנחומינו הכנים במות

אביך ז״ל

בית כלמוביל — [illegible] ההנהלה והעובדים

במלאות שנתיים לפטירתו של

ישראל מיבר

נעלה לקברו בהר המנוחות בירושלים, ביום ב׳, כ״ט אדר א׳ 10.3.1986 בשעה 16.00.

המשפחה

למשפחת גניר

אתכם באבלכם הכבד על מותו ללא עת של

דני ז״ל

קריסטל מוצרי חשמל ההנהלה והעובדים

למהנדס מיכאל מושקוביץ

משתתפים בצערך הכבד במות

אמך ז״ל

חברה להובלת דלק בע״מ

למשה ניסנבאום

משתתפים בצערך על מות אמך

רבקה ז״ל

חבריך לעבודה במשרד פרוייקט לביא

למשפחת אורי וסנר

משתתפים בצערכם במות

האם ז״ל

משפחת ע. ענב

לאבי מלכה

במות

אביך ז״ל

משתתפים בצערך

חבריך בהנהלת באדג׳ט והעובדים

למשפחת לוין ש. משפחת מיכאלי

משתתפים באבלכם הכבד על פטירתה ללא עת של יקירתכם

גלילה ז״ל

משפ׳: איצקוביץ צבי
משפ׳: גל אהרון
משפ׳: מושקוביץ שלמה
משפ׳: רזמוביץ יצחק

במלאות שלושים לפטירת יקירנו

משה (מוניק) אורטסמן ז״ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, כ״ח אדר א׳ תשמ״ו 9.3.86 בשעה 4 אחה״צ בבית העלמין החדש בכפר־סבא.

המשפחה

בית ניר גלים

משתתפים בצערם העמוק של רבנו הרב בן־ציון פירר ומשפחתו על מות בתם היקרה

טובה ז״ל

ומביעים תנחומים למשפחה

הובאה לקבורה בניר גלים ביום חמישי, כ״ח אדר א׳ תשמ״ו (6.3.86).

לסדריגס לונה

אתך באבלך הכבד על מות

אחיך

המחלקה למיקרוביולוגיה הפקולטה למדעי החיים ע״ש ג׳ורג׳ ס. וייז אוניברסיטת תל־אביב

משתתפים בצער חברתנו רינה גור והמשפחה על מות האם

טוניה פיינגולד ז״ל

בית תימורים

המומים וכואבים בהלקח מאיתנו יקירנו, אהוב לבנו

צבי איתן

הלוויה תצא היום, יום שישי, כ״ו באדר א׳ תשמ״ו, 7.3.86, בשעה 11.00, מבית התלוויות העירוני ברח׳ דפנה ת״א אל בית העלמין „הדרום" בגבול חולון — בת־ים.

השבעה בבית המנוח, רח׳ המרי 10 גבעתיים. אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

המשפחה המתאבלת

לנחום ימין

משתתפים באבלך הכבד במות עליך

אביך

„תדאה" ההנהלה והעובדים

למשפחת איתן

אתכם באבלכם במות יקירכם

צביקה

דיירי הבית ברחוב המרי 10, גבעתיים ומשפחת שנוקלר

למשפחת כהן

אתכם באבלכם הכבד במות עליכם ראש משפחתכם ועובדנו הותיק

כהן מנפריד ז״ל

הנהלת מגמ ועובדיה

במלאות שמונה שנים לנפילת בננו ואחינו היקר

סמל דני מלטינסקי ז״ל

תיערך אזכרה והתייחדות עם זכרו ביום ראשון, כ״ח אדר א׳ תשמ״ו 9.3.86, בשעה 4.00 אחה״צ, בבית העלמין הצבאי בחדרה.

המשפחה

במלאות שלושים לפטירתו של יקירנו

מרדכי (מקס) מכניק ז״ל

תיערך אזכרה

בבית העלמין בקרית־שאול ביום ראשון, כ״ח אדר א׳ תשמ״ו 9.3.86 בשעה 3.00 אחר־הצהריים. נפגשים ליד השער.

המשפחה

במלאות שלושים לפטירתו של יקירנו, בעלי, אבינו וסבנו היקר

ד״ר יוסטר פליקס ז״ל

בקאו — פתח־תקוה

אזכרה וגילוי מצבה תתקיים ביום רביעי 12.3.86 א׳ באדר ב׳ בשעה 15.00 בבית העלמין סגולה פתח־תקוה. נפגשים בכניסה לבית העלמין.

המשפחה המתאבלת

במלאות שלוש שנים לפטירת יקירנו

אריה זהבי

(גולדברג) ז״ל

נתייחד עם זכרו ביום ראשון, כ״ח אדר א׳ תשמ״ו (9.3.86) בשעה 16.00 בבית העלמין הדרום גבול חולון בת־ים. נפגשים ליד השער הישן.

המשפחה

קבלת מודעות אבל

מתקבלות בלילה משעה 19.00 עד 24.00 בטלפון 03־266524

בצער רב וביגון קודר הננו מודיעים על פטירת יקירנו

ישראל יעקב ליברמן

בוקרשט – רומניה – ראשון־לציון

הלוויה תתקיים היום, יום שישי, כ״ו באדר א׳ תשמ״ו 7.3.1986 בשעה 12.00 בבית העלמין הישן בראשון־לציון. נפגשים ליד שער בית העלמין הישן.

מתאבלים: אשתו: קלרה

בנותיו: תמרה ומינה

אחותו: אתי

המשפחה ידידים ומוקיריו

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו ללא עת של יקירנו

ג׳ורג׳ חינאוי ז״ל

והוא בן 36 במותו

הלוויה תתקיים היום, יום שישי 7.3.86 כ״ו באדר א׳ תשמ״ו בשעה 3.30 אחר־הצהריים.

הלוויה יוצאת מביתו מרחוב יפת 104, יפו בכנסיית סנט ג׳ורג׳ ביפו העתיקה.

המשפחה המתאבלת

לרוז׳ט חינאוי ומשפחתה

אתכם באבלכם הכבד על מות

ג׳ורג׳

חברת שטוק ההנהלה וצוות העובדים

אנו מודיעים בצער רב על מות יקירנו

משה ליבנה (ויס) ז״ל

הלוויה תצא ביום ראשון, כ״ח באדר א׳ תשמ״ו 9.3.86 בשעה 1.00 אחה״צ, מבית הלוויות העירוני ברח׳ דפנה 5 תל־אביב אל בית העלמין „הדרום" בגבול חולון – בת־ים.

המתאבלים:

אשתו: שרה (לבית מאנדל)

בנותיו וחתניו: ד״ר מירי וגד צירינסקי
ד״ר ערמונה ודן הקל

אחותו: רחל טריווש ומשפחתה

נכדיו: רוני, יעל, תמר, אורי, רן וגיל

המשפחות: ויס, שקד, לוין, צירינסקי, רפאלי

יקירנו

אברהם רבקין

איננו

הלוויה תצא ביום ראשון, כ״ח באדר א׳ תשמ״ו (9.3.86) בשעה 09.30 בבוקר מבית הלוויות העירוני, רחוב דפנה 5 תל־אביב, לבית העלמין בבנימינה. הסעה תועמד לרשות המלווים.

מתאבלים:

אמו: חיה רבקין – בנימינה

רעייתו: רות

הבנים: יוחי וחובב ומשפחותיהם

סלס 16 אפריל

המוסף לשבת

הצל המאיים:
מפעלים במצוקה

בטחון	שוק מקומי	פעולות בחו"ל
• מנועי בית-שמש	• קופת-חולים	• צי"ם
• מספנות ישראל	• סולל-בונה (גם פעולות בחו"ל)	• אלסינט
• סולתם (גם פעולות בחו"ל)	• תנועת המושבים	• סאיטקס
	• ערי פיתוח	
	• פטרוכימיה	

למה הם מתמוטטים

חובות הענק של חברות וענפים במשק הישראלי לא צמחו בין יום ★ מה שקבע את העיתוי למשבר הוא בעיקר החלטתם של הבנקים לצמצם את אספקת ה"חמצן", כדי לשפר את ריווחיותם לקראת פידיון מניות-ההסדר ★ דווקא הדברת האינפלציה הוסיפה לתחושת המשבר: לאחר שצרה זו חלפה, מרשים לעצמם גורמים שונים לספר על צרותיהם-הם...

מאת גדעון עשת וצבי קסלר

בוקר אחד מגיע מנהל הבנק למשרדו. הוא קורא לעוזריו ומכריז: האם שמתם לב, כי כל המפעלים הגדולים שעובדים איתנו נתונים בקשיים? הם מקבלים אצלנו אוברדרפטים גדולים ואנחנו לא רואים מזה כסף.

כך התחיל המשבר. לא בגלל שקרה משהו, אלא מכיוון שאותו בנקאי החליט כך.

ובמשק הישראלי יש כיום משבר. המפעלים שבהם מדובר צברו חוב כולל של כשני מיליארד דולר. משהו ששווה לכעשרה אחוזים מהתוצר הלאומי הגולמי, כלומר עשרה אחוזים מכל מה שמיוצר במשק בשנה אחת. זה החוב הכולל. החוב המיידי, זה שבעצם יוצר את הבעיה, הוא בסדר גודל של חצי מיליארד דולר – כל מה שהממשלה תיכננה לקצץ בתקציבה בשנה הקרובה.

תמיד היו המפעלים האלה ואחרים חייבים סכומי עתק. לפני שנתיים-שלוש איש לא חשב שצריך לעשות משהו. מה קרה עכשיו?

ובכן, הבה ונחזור חצי שנה אחורנית, כאשר הוקמה ממשלת האחדות הלאומית. האינפלציה דהרה והכל דיברו על הצורך בקיצוצים. אפילו שכר הפועלים שנחשב לפרה קדושה, לפחות בעיני המערך, חטף מכה קשה. באווירה כזו, אף אחד לא העז לבוא ולהציג דרישות נוספות. כל הבעיות הצצות היום, טואטאו אז מתחת לשטיח. עכשיו, כאשר נראה, כי התוכנית הכלכלית הצליחה, כי האינפלציה נבלמה וכי יש מספיק מטבע-חוץ בקופה הציבורית, כל הענפים במצוקה מרגישים שיש מה לדבר. במלים אחרות: לממשלה יש מה לתת וכולם החלו "לדבר" בעת ובעונה אחת.

לגמור שנה

זה לא הכל. כל אחד מאיתנו התענה בריבית הגבוהה. האיש הקטן, מקבל המשכורת, פדה תוכניות חיסכון וכך הצליח "לצוף" מבלי להגרר במשיכת-היתר ולשלם ריבית גבוהה עליה. המפעלים הגדולים, או שלא צברו חסכונות, או שלא חשבו שאי-פעם יגיע הרגע שבו יצטרכו לצמצם. הם ביקשו, וקיבלו, עוד ועוד אשראי.

בענף הבניה הבעיה היא כוללת. גם "רסקו" מצויה בקשיים ועל "קלריך" מיותר להרחיב את הדיבור. באלקטרוניקה הקשיים אינם רק של "אלסינט" ו"סאיטקס". יש שמועות שגם אצל אחרים לא הכל שפיר.

בסקטור הציבורי הזרקור מופנה כרגע לעבר קופת-החולים של ההסתדרות. אולם, באוצר כבר יודעים, כי הרשויות המקומיות, בעיקר עיירות הפיתוח, לא יצליחו לגמור את השנה. אצלם תהיה החמרה נוספת כאשר יתברר, כי המובטלים הרבים יתקשו לשלם ארנונה בשנה הבאה.

הפטרוכימיה הוא ענף חולה מאוד. ייתכן, כי בחודשים הקרובים תהיה לו רגיעה מסויימת, בגלל שמחירי הפלסטיקה אינם יורדים במהירות כזו כמו מחירי הדלק, המהווה חומר-גלם עיקרי בתעשיה זו. אך בעולם הגדול יש עודף עצום במפעלי פטרוכימיה וסכנת נפילת המחירים מאיימת על מפעלים האלה המרוכזים בעיקר במפרץ חיפה.

כמעט בלתי-אפשרי לפרט את הצרות של כל מפעל ומפעל. נזכיר איפוא אחדים, כמייצגים את הכלל.

המפעלים הביטחוניים

המפעלים הביטחוניים שנכנסו לכותרות הם: "סולתם", המייצר בעיקר מרגמות; "מנועי בית-שמש" המרכיב מנועי מטוסים; "וולקן", שיחד עם חברת-האם שלו "אורדן" עוסק בעבודות מתכת כבדות לביטחון; ומספנות ישראל, בוני הסטי"לים.

"סולתם" נקלעה לקשיים, כבר כאשר חומייני ואנשיו העיפו את השאה. "סולתם" ישבה אז על הזמנות גדולות מהאיראנים וכולן נפלו עם השאה. המפעל החזיק מעמד בעיקר בגלל הייצוא ובגלל הזמנות מערכת הביטחון. מערכת הביטחון צימצמה בהזמנות והייצוא נפגע, כי לא התחילו לפתח בזמן מוצרים חדישים.

כך אירע גם למפעל מנ"ת של התעשיה-האווירית, יצרן טילי "גבריאל". האיראנים לא מימשו הזמנה גדולה, המוצר התיישן וחיל-הים אף החל לקנות טילים בארצות-הברית. לכאורה, מפעל בקשיים. אולם הגב הרחב של התעשיה-האווירית איפשר במשך חמש השנים האחרונות, הרזות, לפתח מוצר מתקדם. היום, אומרים שם, המפעל כבר עומד על הרגליים.

מפעלי הייצוא

יש כמה מפעלים בארץ שקיומם תלוי, בלעדית, במה שקורה בחוץ-לארץ – בעיקר מפעלי האלקטרוניקה. בכותרות השבוע היו שני מפעלים: "סאיטקס" שהודיע על הפסד של 13 מיליון דולר ו"אלסינט" היושב על 180 מיליון דולר חובות, מרביתם לבנק-ישראל.

לא תמיד המצב הכלכלי אשם במה שקורה. ב"אלסינט", למשל, הכישלון הוא, כנראה, כישלון של המנהלים. המצב הכלכלי לא איפשר להם להמשיך ולטייח את הכישלון.

המפעל ייצר מכשיר שחשבו, כי יימכר היטב. קנו בחו"ל חברת שיווק שהתברר, כי היא כישלון מוחלט לא דאגו מבעוד מועד לרישוי מתאים לציוד החדש – והתוצאה אין יצוא. זאת ועוד, החברה מייצרת מוצר המתחרה בענקי האלקטרוניקה בעולם, שיש להם גב כספי אדיר לפיתוח מוצרים חדישים. גמד כמו "אלסינט" לא יכול להתחרות בהם לאורך זמן.

החברה נטלה כספים לממן יצוא ועכשיו היא לא מסוגלת להחזיר, כי אין ייצוא.

"צים" היא מיקרה דומה ל"אלסינט". גם חברת הספנות, חוב של כ-450 מיליון דולר, התרחבה מאוד בשווקים הבינלאומיים, תוך נסיון להתחרות עם ענקי הספנות בעולם ועם "האחרים" לאין סוף. כאשר פרץ המשבר בספנות – עודף אוניות על סחורות – "צים" נכוותה קשות. כרגע החברה עדיין ריווחית. אך זוהי פצצת-זמן.

הכסף הגדול

ויש את בעלי החובות הגדולים באמת. ברשימה כלולים: "סולל בונה" עם חובות של יותר מחצי מיליארד דולר, קופת-חולים עם חוב דומה. החקלאות עם מאות מיליוני דולרים; וכאמור, הרשויות המקומיות, בעיקר באזורי הפיתוח.

מדובר בענפים שהתרחבו בשנות האינפלציה ועליית רמת החיים תוך קבלת עזרה מסיבית של הבנקים, שסיפקו "חמצן" ללא הגבלה. כאשר המסיבה נגמרה התחילה החגיגה הגדולה.

"סולל בונה" האמינה באידיאולוגיה ולא בכלכלה. כבר כמה שנים ברור לכל, כי בונים פחות. אך החברה לא חשבה שעליה להצטמצם. היא שילמה לעובדים הרבה כסף, יחסית לקבלנים אחרים, שהעסיקו בעיקר עובדים זמניים מהשטחים. היא החזיקה הרבה עובדים יקרים וכדי לפרנסם קיבלה עבודות אפילו במחירי הפסד. אם נוסיף לכך את ניגריה ועוד מדינות מהעולם השלישי, בהן השקיעה החברה בעבודות של מאות מיליוני דולרים שלא הכניסו כסף לקופתה עקב המשברים במדינות אלה, הרי לכם הסיבות המשבר.

מה עוד לא נכתב על החקלאות. התחלת המשבר היתה בתקופת אריק שרון כשר-החקלאות. אז הוסיפו מיכסות ייצור ענקיות, מתוך תקווה למכור תוצרת באירופה. כאשר המטבעות האירופיים נפלו, וכאשר העולם הוצף בכותנה זולה, לא הצליחו למכור תוצרת במחיר שממנו אפשר להתפרנס. בינתיים ההשקעות כבר נעשו. נטל הריבית על השקעות העבר הוא כל כך גדול שאפילו עכשיו, כשכבר יש קצת רווחים, המצב קשה.

האמת על קופת-חולים היתה ידועה כבר לפני שנה וחצי. ועדה בראשות דן מיכאלי, מנכ"ל משרד-הבריאות, המליצה לבצע את אותם מהלכים שעכשיו מציע יעקב גריש בדו"ח שהגיש לראש-הממשלה. השאלה היא למה לא עשו אז את אשר מוכנים לעשות היום?

זוהי התשובה

התשובה מצויה בבנקים. מי שיודע בדיוק מה קורה בכל פירמה ופירמה במשק אלה הם הבנקים המסחריים. הם אלה המספקים את המימון לכל יחידה כלכלית. הם ידעו ולא עשו דבר. להיפך, הם הזרימו כל הזמן עוד ועוד אשראי ולא תמיד עם ביטחונות מתאימים.

(המשך בעמוד 26)

המוסף לתרבות, ספרות ואמנות - עמוד 20

חגיגת ההוזלות נמשכת
בתוקף עד 31.3.86

נפתח!!
היפר שוק תנובה
עם ההיפרשוק הגדול במדינה
צומת גלילות כביש החוף
פתוח עד 10 בערב

קפואים
פריגת קפוא "יעת" 210 גר' 95 אג'
סלטים רגילים "מטובי" 500 גר' 1.69 ש"ח
אפונה "סנפרוסט" 900 גר' 2.61 ש"ח
מיקס ספרדי "סנפרוסט" 900 גר' 3.20 ש"ח
בצק עלים "שחף" 1.5 ק"ג 4.90 ש"ח

בשר ודגים
פילה מרלוזה 1 ק"ג 2.98 ש"ח
שניצל הודו מוכן "עוף טוב" 1 ק"ג 7.30 ש"ח
שניצל הודו בשקית 1 ק"ג 9.- ש"ח
קבב מבקר "עוף הגליל" 1/2 ק"ג 3.95 ש"ח
כבד הודו 1/2 ק"ג 3.20 ש"ח
פסטרמה "מרבק" 300 גר' 5.90 ש"ח
נקניק יבש קבנוס "מרבק" 250 גר' 2.95 ש"ח
טבעות ומדליונים "מילי" 500 גר' 4.13 ש"ח

גבינות ומוצרי חלב
חמאה 200 גר' 75 אג'
גבינת "טל העמק" 6.38 ש"ח לק"ג
גבינת "גלעד" 9.- ש"ח לק"ג
פטה עיזים "אלעיזה" 1 ק"ג 6.55 ש"ח
גבינת "פרומעז" 200 גר' 1.87 ש"ח

חומרי ניקוי וקוסמטיקה
טפנוקים 6.99 ש"ח
משחת שיניים "יוברית" 70 גר' 68 אג'
קרם גוף "הלנה רובינשטיין" 350 מ"ל 7.26 ש"ח
שמפו "קלאופטרה" 1 ל' 3.82 ש"ח
קרם ידיים סקין דיו "הלנה רובינשטיין" 125 גר' 2.83 ש"ח
נייר טואלט טישיו "מולטי" 32 יח' 11.46 ש"ח
אבקת כביסה "קליל" 3 ק"ג 9.37 ש"ח
ריצפז "פוליגן" 1 ל' 1.08 ש"ח
"נקה 7" 100 גר' 83 אג' ליחידה
בקניה של 5 יח' ומעלה 66 אג' ליחידה

פירות וירקות

במחירים מיוחדים

היפר שק
הרבה יותר אשראי
קנו היום
ושלמו רק ב-16 במרס

שימורים ויין
זיתי מורחביה מבקע "יהודית" א/2 91 אג'
מיץ הדרים "פרי תנובה" 43 אונ' 1.06 ש"ח
טונה בשמן/מים "יונה" 180 גר' 1.97 ש"ח
תירס ואקום "פרי הגליל" 12 אונ' 1.08 ש"ח ליחידה
קח 3 שלם עבור 2
יין שולחני גרנד, לבן, אדום "כרמל מזרחי" 3 ל' 6.29 ש"ח
סנגריה "שטוק" 75 ס"ל 1.90 ש"ח

מוצרי מכולת
טחינה "עלית" 500 גר' 2.34 ש"ח
חטיפי אגוזי, קוקולד ודרדסים "עלית" 250 גר' 2.80 ש"ח
מיונז אמיתי "אוסם" 500 גר' 1.90 ש"ח
קמח תופח "אפיכל" 350 גר' 38 אג'
קלציגריס וקורנפלור "רמדיה" 500 גר' 1.75 ש"ח
פרג טחון 100 גר' 33 אג'
אורז 1 ק"ג 59 אג'
גרנולה "סוגת" כל הסוגים 400 גר' 2.16 ש"ח
מבצע
תה "סוגת" עם כל קנית חבי תה סוגת – חבילת סוכר חינם
לחמניות "בית המאפה" כל הסוגים 400 גר' 95 אג'
ופלים שוקו/לימון "פרומין" 1 ק"ג 3.87 ש"ח
מרק עוף "ויטה" 370 גר' 3.30 ש"ח
רטבי צלי, שמיר, בצל "ויטה" 70 אג'

הרבה יותר בהרבה פחות
היפר שוק תנובה

שכם: היום שבו נקבר אל־מצרי

העיר כולה ליוותה את ראש־העיר שנרצח, אך למשפחה לא נתנו לראות אותו ★ בהלוויה הונפו דגלי פלשתין והושמעו קריאות בעיקר נגד חוסיין ופחות נגד ישראל ★ „מי שהרג אותו לא היה ולא יהיה פלשתינאי, גם אם יצא מבטן של פלשתינאית" ★ באסל כנען, שהתמודד בשעתו על ראשות העיר: „ההכרזות הישראליות הן שכיוונו את האקדח אל זאפר"

מאת רונית ורדי ורוני שקד

את הסיפור על שכם, השבוע, צריך לקרוא כמו סיפור על ארץ רחוקה.

ביום ראשון נרצח ראש־העיר הממונה, זאפר אל־מצרי. שלושה כדורים ליד בית העירייה. מאז נסגרה העיר באבל, בעוצר, באובססייה של התעסקות ברוצח ובנרצח.

זאפר אל־מצרי מונה לראשות העיר לפני כשבעים יום, בטקס חגיגי. בקבוקי מיץ, צ'ק ראשוני והבטחות. שכם, העיר המרכזית בגדה, היתה מיקרה מיבחן למימשל הישראלי. לזאפר אל־מצרי, העריכו, היו כל התכונות הטובות שיכלו להובילו מהצלחה בשכם, למנהיגות בגדה. הוא היה איש צעיר, משכיל ופרגמטי, שידע לתמרן בין ירדן, אש"ף וישראל. אל־מצרי נהנה מאהדה רבה בעיר.

הסיפור שלנו מתחיל בצהריים. רחוב ראשי בשכם. שקט. תריסי החנויות מוגפים. אין מכוניות. כרזות אחירות, שחור־לבן – תצלום של איש צעיר, מרכיב משקפיים, עונב עניבה – מודבקות על קירות, עצים, על כל דבר.

האיש מת. כתוב שם, החלל המקודש של המדינה. ראש־העיר הממונה.

שני רגלים שחורים מתנופפים על גג העירייה. מול הבניין כיכר גדולה, עצים גבוהים, צל. עשרות פלקטים של האיש עם העניבה. כיסאות מפלסטיק כתום מסודרים בשורות. זקנים בלויים יושבים עליהם. מקלות־הליכה מאולתרים, עין פוזלת, מבט מרוחק, ידיים שלובות.

האנשים בכיכר קפואים, הם לא שמים לב לכתם אפור, גיר מפורר על הכביש. ליד הכתם בדל סיגריה, נייר טואלט מטונף, מישהו דורך על הכתם, זה לא חשוב. הכתם מציין את מקום הרצח.

בשבדיה, שם נרצח ראש־הממשלה, מוצפת נקודת הרצח בפרחים. בשכם, ערמו גבעת־חול קטנה ותקעו בה פרחים ארומים וצהובים.

יאללה שבאבו – צועק איש צעיר – תסדרו את הכיסאות!

רעש אדיר מתגלגל מהכביש הראשי לכיכר. משאית ירוקה, עשרות בחורים וילדים על הגג, בתוך הארגז מאחור. מניפים דגלים שחורים, ענפים ירוקים. כדם ואש נפדה אותך אבו הישאם!

המשאית נעלמת אחרי שנייה.

יאללה שבאבו, צועק האיש, לסדר את הכיסאות.

★

מעשה מגונה

אנשים חפרו בור בבית־הקברות, על צלע ההר. אבל את המת יקברו על מירצפות בהירות, בלי אדמה, מתחת לרמקול ששוטף את העיר בתפילות, בחצר המיסגד.

המיסגד נראה קטן יחסית. כיפה תכולה, מיגדל ארוך, גדר בטון גבוהה מסתירה אותו מהרחוב. גברים מתרוצצים שם כמו נמלים עמלניות, סוחבים בלוקים, בוחשים מלט. אחד מהם נראה מצחיק, כי הוא לבוש בחליפה אפורה ומיכנסיו מגולגלות מעל לברכיים. הוא מסמן על הריצפה, בחצר, מלבן בגודל של בור קבורה, בונה סביבו קיר לבנים בגובה מטר. איש שמן נכנס למלבן הבנוי, מיישר אותו מבפנים עם שפכטל. זה יום אבל בשביל כולנו, ניגש אלי מישהו.

– איך נודע לך על הרצח?

מהטלוויזיה.

– מה עשית?

הלכנו לבית אל־מצרי.

– היה פעם ככה בשכם?

לא. זה מעשה מגונה בשבילנו.

– איך קוראים לך?

זה בסדר, לא חשוב.

★

הראש מתפוצץ

הרמקול של המואזין קולט רעשים חיצוניים ומשדר אותם. פתאום מתמלא הכביש במכוניות עם אורות דולקים. מרחוק הן נראות כאילו מתקדמות לאט־לאט. התפילות מתערבבות ברעש שמתגלגל ברחוב.

המכוניות הראשונות מגיעות ומסתבר שהן דווקא נוסעות מהר, מעלות גרגרי אבק. האבק מכסה את הפנים, את הבגדים.

עכשיו הכל מתרחש מהר.

סירנה חזקה של ג'יפ ארום, מיניבוס עם דגלים שחורים, כבאית עם צופר אימתני. הראש מתפוצץ, צריך להיזהר מאבנים קטנות שמתפזרות בצידי השיירה. אוטובוס כחול, עשרות גברים על הגג, עשרות פרצופים בחלונותיו. כולם מחזיקים ענפים ירוקים ותצלומים של האיש עם העניבה. זוקרים שתי אצבעות, וי הניצחון. איזה ניצחון? המואזין מתפלל חזק יותר, השמש קופחת, המואזין צועק. כל העיר שיירה. אלפי גברים, אף לא אשה אחת.

הארון מובל אל בית חאג' מעווז אל־מצרי, הדוד של המת, שהיה ראש־עיר נבחר, בתחילת שנות ה־70.

★

שלושה דגלים

ביתו של מעווז ניצב בראש גבעה קטנה. שביל רחב מוביל אליו. השער הגדול פרוץ עכשיו. עצים גבוהים לצד הדרך. עצי־פרי, וורדים. ראשי נשים מסתתרים ביניהם. הנשים מציצות מחלונות הבית, מהמרפסות, מהמדרגות המובילות אליו. עיניים נפוחות, לבוש אירופאי, יקר, מאופק.

בכניסה לבית. עניבות, חליפות, אנגלית חרישית. בני המשפחה והסגל הדיפלומטי. אין יהודים.

השביל המוליך לבית מתמלא בנשים כפריות, יד ימין מוטחת על הלחי. צעקה. יד שמאל על הלחי. שוב צעקה. אמבולנס של הסער הארום. תמונת המת על השימשה הקדמית. אשה [illegible] בוכה. [illegible] האדום. פנו דרך לסיירה, צועקים עליה. שם, האשה נצמדת לגדר, כמעט נחרפת. [illegible] המיניבוס נפתחת פתאום, והיא נדחפת פנימה, על ערימת נשים בוכיות. פנו דרך לסיירה!

למחרת בבית האבלות, שוב נראה את האשה הזו. היא תשב במרכז החדר הענק, כפופה, כמו הלומת סמים. אשת ראש־העיר שנרצח, מרגישה לא טוב.

המת מובא לבית המשפחה בארון עץ בהיר, נחטף ממנו על־ידי הקהל, נכרך בבד ירוק והונח על אלונקה. מישהו סותר על פניו, יה חביב אללה, הוא אומר לו, יה חביב אללה. הבד הירוק מתרומף, התכריכים, צבע בהיר מוכתם בארום, מתגלים. צעקה. האלונקה נסחפת עם הזרם, מתערבבת בזרים, בדגלונים השחורים, בכרזות עם התמונה. המשפחה מאבדת מגע עם המסע. שלושה דגלים, ארום לבן שחור ירוק, פלשתין. אחד רחב, נישא כחופה, האחרים מונפים על־ידי נערים שמסתירים את פניהם בכפייה. יש סדר בבלגן. שלושה דגלים, נקודה. אין קריאות נגד ישראל, אין בער. יש קריאות על המת, ננקום דמך.

★

חופים וחוצפות

הקסבה במסע ההלוויה. חנויות נעולות, ריח בשר חי, נוצות חרוכות, ירק מרקיב. אנשים דמוקים זה לזה, נעים בזרם, ללא שליטה עצמית. מישהו שוכב על המידרכה נוטף מים, אין לו אוויר. ממשיכים. נשים זורקות פרחים מגגות הבתים. הפסקה. האלונקה מוכנסת לתפילה למיסגד שבדרך. דגל פלשתין, מצוייר בצבעי־גואש על נייר בריסטול, נקבע מעל לשער.

האחים־המוסלמים מסדרים שלושה תופי ענק ומצילתיים. הם מנגנים בקצב מוזר, אף שריר לא נע בפניהם. שורת גברים חוצצת בינם לבין ההמון. התיפוף מחלחל לגוף באיטיות. אף מלה. רק התופים והתפילה ברמקול. ילד קטן דוחף את הראש בין הרגליים של מעגל המתופפים, בועטים בו, הוא ממשיך לרחוף, עם חבילת עיתונים ביד. כותרת ראשית: הרצח בשכם. אין קונים.

השקט נגמר, חמת ... בארון. [illegible] ... אני אומרת לעצמי, ... מלטף את היריך, שלי ... מלטף וכורח. ... יותר, מהיר יותר. בעצמות.

צילום של יאסר ערפאת ... דקות, ומוסתר. בחור ... על כתפיים וצועק לקהלו ... לא. מחיאות כפיים. רק ... מחיאות כפיים. כל אחד ... יודע מי הרג את אל־מצרי ... אותו, אף פעם לא היה ולא ... פלשתינאי, גם אם יצא מבטן ... פלשתינאית. את הבחור הזה אפשר ... לראות מחר בצילומים בעיתונות ... זמן, הוא צועק, בשביל חשבונות ... נסגור עם מי שהרג אותו, ואת ה... האחרים. יאסרו הוא צועק, הן ... כומכות, אחד לאסר, אחד לקנג ...

הבחור יורד מהכתפיים, ניגש אל ...

– את יהודיה?

כן.

הוא לוחץ את ידי ונעלם.

★

אני מפחד

מי רצח את אל־מצרי?

באסל כנען, סוחר עשיר, ה... מולו על ראשות העיר. כנען נפגש ... אבא אבן. אמנון לין, היה מראשי ... שלו.

– מי רצח את אל־מצרי?

ההכרזות הישראליות לאחר ה... חוסיין, כי הכוונה ליצור מנהיגות ... בשטחים, כיוונה את האקדח אל ... יש קיצונים שחששו שכך יהיה ... לא הבינו את המשחק האמיתי, ה... להרוג את זאפר אל־מצרי ולעבור ... עם הציפיות שלכם. ביקשנו בזמנו ... העיריות יעברו לידיים ערבי... ברזומנית. אבל מתאם הפעולות ... גורן, אמר קודם נבדוק בשכם.

– איך מרגיש היום מועמד שכמ...

היום זכיתי בחיי.

– אתה מפחד?

ברור שאני מפחד. אמרו לי ... שאם אבחר, יהיו חיי בסכנה. אבל ... מוכנים לכל, רק שלא יעמוד ראש ... ישראלי בשכם.

● הלווייתו של זאפר אל־מצרי: כל העיר שיירה. (תצלום: ...)

יעקב כרוז

רצח פוליטי: יעיל — וזול

ימי הרצח כימי האדם. הרוצח הראשון והקורבן הראשון היו אחים, כפי שמסופר בספר „בראשית". הרצח הפוליטי הופיע עם לידתו של השלטון המדיני. רציחתו של שליט נחשבה כשיטה יעילה, מהירה וזולה לביצוע תמורה מדינית.

יוליוס קיסר נרצח על־ידי קושרים, שלא רצו בו כדיקטטור. שלושה מתוך ארבעה יורשיו של מוחמד — החליפים — החזירו נשמתם לבורא בעקבות התנקשות בחייהם. מלך צרפת, הנרי הרביעי, נקטל, כנראה, על־ידי אורח בלתי־מאוזן. נשיא ארצות־הברית, אברהם לינקולן, וכמאה שנה אחריו, ג'והן קנדי, נרצחו על־ידי אנשים, שעל מניעיהם מתנהל ויכוח עד עצם היום הזה.

*

לעתים נתפס הרצח — על־ידי הרוצח עצמו ועל־ידי סביבתו — כחובה מוכתבת על־ידי נימוקים אידאולוגיים. לטיהם הקורבן הוא עריץ, או אוזורפטור והריגתו בבחינת מצווה. הנימוק האידאולוגי יכול להיות מדיני או דתי. יש שאין הבדל ביניהם. כבמקרה רציחתו של נשיא מצרים אנוואר סאדאת.

במרוצת השנים נתווספו מניעים חדשים ומטרות, שלמענם נכונים בודדים וקבוצות — לפעמים ממשלות — לבצע רצח מדיני. יריבים פוליטיים — אפילו יצאו לגלות ואינם מסכנים עוד את השלטון — משמשים יעד לפגיעה. המנהיג הסובייטי טרוצקי הומת בצורה אכזרית במכסיקו על־ידי שליחו של סטאלין. שרים עיראקיים לשעבר נרצחו בשנות השבעים בהיותם גולים, הרחק מארצם. מועמר קדאפי מצטיין בחיסולם של מתנגדי שלטונו השסים כפליטים במדינות זרות.

*

כפי שמעידים אירועי השבוע שחלף, מתבצעות רציחות פוליטיות במישטרים דמוקרטיים ובלתי־דמוקרטיים כאחד. עדיין לא ברור מה היו מניעיו של רצחו של ראש ממשלת שבדיה, אולוף פאלמה. אף שהוא העניק מיקלט לאירגונים רדיקליים ממקומות שונים, הוא נפגע, כנראה, על־ידי אחד מהם. עם זאת, חרף הטרגדיה שבדבר והזעזוע שעורר בארצו ומחוצה לה, אין סכנה ליציבותו של המישטר השבדי, לפי שאין הוא נשען על איש אחד. לעומת זה, בשלטון דיקטטורי יכול סילוקו של רודן יחיד לחולל שינויים מרחיקי־לכת.

מיוחד הוא מצבה של קבוצה, קטנה או גדולה, שאין בה חופש־דעות וזכות לחבריה לנהל ענייניהם כהבנתם. כזאת היא החברה הפלשתינית — או, מכל מקום, כך היא מצטיירת — מאז נוצר הסיכסוך בינה לבין החברה היהודית בארץ.

את מאבקם נגד היהודים תמיד כיוונו מנהיגיהם של ערביי ארץ־ישראל גם נגד החולקים עליהם בקרב אחיהם. כך זה היה בימי „המאורעות", כפי שנקרא פעולות־הטרור נגד הישוב היהודי בתקופת המנדט הבריטי. הם נסתייעו בנסיון לחסל פיזית את ראשי האופוזיציה הפנימית ובמאמציה של זו להשיב מלחמה שערה. המופתי וחסידיו רצו לשלוט לבדם בכיפה ולא סבלו השקפות מנוגדות לעמדותיהם. הם רצו את הכל לעצמם. הם הפסידו הכל.

*

רצח ראש עירית שכם, זאפר אל־מצרי, אינו אלא חוליה בשרשרת רציחות דומות וסימן לאותה גישה עצמה. אף שהנסיבות אינן עוד כפי שהיו לפני כחמישים שנה, נראה שלא חל שינוי מהותי בגישת המנהיגים. כל עוד זו לא תשתנה, ספק אם יהיו תוצאות שונות מאלה ש„השיגו" קודמיהם בזמן ההוא.

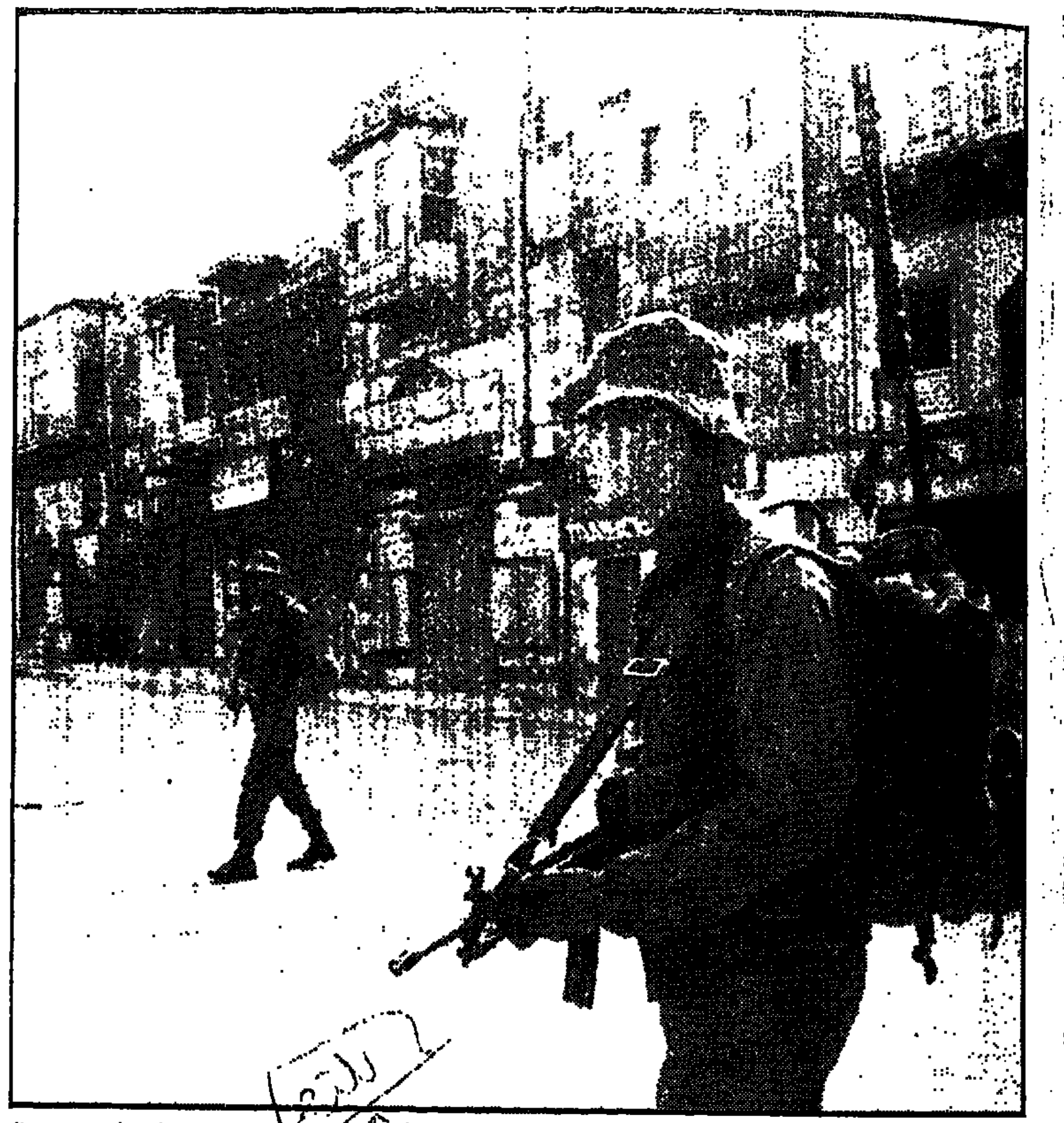

● חיילי צה"ל בשכם שלאחר הרצח: תריסים מוגפים וכרזות אבל. (תצלום: זום 77)

האיש שכמעט ידע לתמרן בין כולם

החוק הירדני קובע, כי הבחירות לראשות הערים ייערכו אחת לארבע שנים. ב־1972 נערכו בחירות בגדה, ואז נבחרו אישים שהיו ברובם פרו־ירדניים. ארבע שנים מאוחר יותר, עם השינוי במעמד אש"ף בעולם הערבי והמערבי, נבחרו לראשות הערים אישים רבים שזוהו עם אש"ף והשמאל. באסם שקעה, כארים חלף ואיברהים טאוויל. אריק שרון כשר־ביטחון סילק אותם ב־1982, כיוון שסירבו לשתף פעולה עם המינהל האזרחי שהוקם אז. במקומם מונו פקידים ישראלים.

מאז מחפשים מועמדים חדשים לראשי־ערים. התכונות הנדרשות: הסכמה לשתף פעולה עם המינהל הישראלי, אישור המלך, אי־הזדהות עם אש"ף; ושלא יעסקו בפוליטיקה גבוהה מדי.

זאפר אל־מצרי נראה מועמד מתאים.

היו לו כל התכונות הטובות להיות ראש־עיר מצליח, ולהיות מנהיג בעל שיעור קומה בגדה. הוא ניצב, קודם שמונה, במרכז משולש־הכוחות, ירדן, אש"ף, ישראל, הנאבק על השליטה בגדה. שלא כמנהיגים אחרים בשטחים, ידע אל־מצרי לתמרן בין כולם.

אדם פרגמטי. הבין, כי לאחר 19 שנות כיבוש, שיתוף פעולה עם השלטון הישראלי אינו בגדר בגידה. הוא הבין שללא תמיכה מאש"ף, אין לו סיכויים רבים להנהיג את בני עירו, וכי ברכת המלך, תשמש לו מפתח לאישור המינוי על־ידי הישראלים. כל זה יאפשר את פיתוח העיר ואת כניסתו, בעתיד, למשחק הפוליטי לקביעת עתיד השטחים.

קשרי המשפחה מובילים אל ממשלת ירדן ואף לאש"ף. אחותו קאדר נשואה לתאום נוסייבה, שר המדינה לענייני חוץ. שר־החוץ הירדני הוא בן אחותו. אחות אחרת, רביה, נשואה לריפאת נימר, נשיא הבנק הלבנוני. בתה, רימה, נשואה לאבו עבאס, זה מאקילה־לאורו. בן דודו של זאפר, מוניב אל־מצרי, מיליונר מקורב לערפאת.

התפרקות הברית הטקטית בין המלך חוסיין לערפאת, והודעת פרס על מדיניות חדשה כלפי השטחים, האצלת סמכויות, שינתה את מערך הכוחות.

מייד לאחר הצהרתו של שמעון פרס הצהיר אל־מצרי, ודווקא בביטאון ה„פתח" „צאות אלבילאד", כי מנהיגותו בשכם לא תיהפך חליפית לאש"ף, המנהיג הלגיטימי היחיד של העם הפלשתיני. ערפאת גמל לו ופירסם, כי אישר בזמנו לאל־מצרי לקבל את ראשות העיר.

יום לפני הירצחו, ניסח אל־מצרי, עם ידידים אחרים משכם, מכתב שהיה אמור להישלח לערפאת וחוסיין, ובו קריאה להתפייסות.

קליע האקדח שחדר לליבו של אל־מצרי, כוון אל אותם פלשתינאים שביקשו ללכת בדרכו.

בטווח הקצר, נראה כי הצליחו. שלושה מועמדים לראשי ערים, הסתלקו ממועמדותם.

– תתמודד בעתיד?

כן, אבל רק בבחירות.

★

גם זה ארון

הקבורה. אין מקום בחצר המיסגד. ההמון מטפס על הגדר. הגדר רועדת, חלקים ממנה נשברים. חאג' מעווז, איש לא צעיר, נופל. המיקרופון צונח. הגופה נשלפת מהארון. נוגעים בה. זורקים אותה אל תוך החלל של מלבן הלבנים.

סוגרים את המלבן בבלוקים. פיזור.

איך קוראים לזה בעברית? מצביע מישהו על הארון השבור.

ארון, אני אומרת לו.

יש ארון של בית, הוא אומר, כן? וגם זה ארון?

בשעה הקרובה תתרחש בכיכר תקרית היריות. אחר־כך עוצר. החיילים חוזרים לעיר. בבוקר מתבקש מישהו לעצור. הוא רץ, יורים ברגלו. זה לא עוצר חזק, כמו שאומרים. ילדים משחקים בפינות הרחוב, כיכר העירייה עמוסה באבלים.

ג'יפ צה"לי, חייל צהבהב מבית־השיטה: יש פה יותר קיבוצניקים מחיילים.

ומה זה אומר?

שחושבים הרבה לפני שפועלים.

לדוגמה?

ראיתי בבוקר שני ערבים ליד העירייה. אחד הראה לשני צילום בעיתון, של ההלוויה. הוא חייך, כי ראו אותו בתמונה. ישר תפסתי לו בשרוול, יש לך סיבה מיוחדת לצחוק?

★

האהבה הגדולה

אנחנו יושבים על ספסל בגן המלון, ליד בריכת־מים תכולה, צל עצים. ליד השולחן אחי־המת, שני המועמדים שהתחרו בו על ראשות העיר.

סעיד כנען: במו ידיי ארצח אותו (הרוצח), שאפי שאפי, חתיכות־חתיכות.

צביח אל־מצרי, האח, מדבר בשקט. עיניים בהירות, רזה, חליפה תפורה היטב, בסיגנון אירופי. מהמיטבח רוחפים מגש ענק. תודה רבה, הוא אומר, אני לא רעב. סביח הוא אזרח סעודי, שותף בעסקים של זאפר המת. זאפר אהב ספורט, אהב ללכת ברגל, אהב לנוח באירופה. בית בספרד, בלונדון, פאריז, ניו־יורק... ביקש שאת כספי התרומות נעביר אליו, הוא ידע איך לחלק אותם בשכם.

ביום ראשון התקשרתי למשרד בריאד, שאלתי מה חדש. הפקיד ביקש שאגיע מייד, הבנתי שקרה אסון לאחד מאחי, או לבני (סטודנט באמ. איי. טי.). במשרד התברר שצילצלו מעמן, הודיעו על הרצח. שכרתי מטוס, טסתי לאימי בטבוק על גבול ירדן סעודיה, שם בחווה המשפחתית, סיפרו לאמא שהוא נפצע. כשנכנסתי לחדר, היא הבינה. טסנו לעמן (דמעות) ויצאנו לגשר. שני הצדדים הקלו שם איתנו.

לא רצינו הלוויה כזו. רצינו לשאת אותו על כתפינו. עם כל מה שקרה, לא יכולתי לגעת בו בפעם האחרונה, לא יכולתי לראות אותו.

– יש לך צורך בנקמה?

אני לא אלוהים, שאקח לעצמי את הזכות לקחת חיי־אדם. גם אם אראה את האיש מולי, לא אגע בו. אני בטוח שבני העיר ינקמו. מה שניחם אותי בהלוויה, היתה הפגנת האהבה הגדולה של תושבי העיר.

– מי רצח אותו?

ישעיהו בן־פורת / עניינים שוטפים

ה„מאפיונרים"

הסיפור הבא לא יסופר בוועידת „חרות". גם לא המסקנות הנובעות ממנו ובוודאי לא מוסר ההשכל הכרוך בו. לכל היותר, ידברו על זה במיסדרונות או מאחורי הקלעים של ההצגה הגדולה. אגב, ל„חרות" אין בעניין זה שום בלעדיות. כל הוועידות, של כל המפלגות, הן הצגה אחת גדולה בעלת תסריט בלתי משתנה: פתיחה חגיגית בירושלים, הרבה בבל"ת בהמשך בתל־אביב, והעיקר בסוף – בחירת המוסדות. על הרכבם מתמודדים ה„מחנות", ועל זה רועדים עכשיו הסיפים ב„חרות".

נחזור לסיפור ששם לא יסופר. אחד הבולטים והידועים בהנהגה הצעירה של „חרות", שמו שמור לא במערכת אלא אצלי, פנה לא מכבר אל אריאל שרון לשם קיום שיחת־נפש, שבסופה הוא אמר לו בערך כך:

„אני, כידוע, לא שייך למחנה שלך. אבל אני מתקומם נגד דרכי המלחמה שהמימסד בתנועה בחר בהן כדי להילחם בך ולבלום אותך. הכל כשר בעיניהם, כולל שיתוף פעולה עם גורמים מחוץ למפלגה, ובראשם – אישים במערך".

נטלתי סיפור זה מפני שהוא מצביע על מה שבאמת קורה ב„חרות", ששום דיבורים על אחדות התנועה – ויהיו כאלה בשפע בוועידה – לא יצליחו לטשטש. שרון ולוי שנואים על המימסד הוותיק, יוצאי אצ"ל והתנועה הרביזיוניסטית, הם ובניהם הידועים בכינוי „הנסיכים". השאלה היא רק מי משניהם שנוא יותר. מבחינה זו, מצבה של „חרות" גרוע מזה של מפא"י ההיסטורית, כאשר מימסד הוותיקים רצה אבל לא יכול היה להיפטר מדיין, פרס וה„צעירים". ההשוואה תופסת רק במובן של הדמיון בין הסיטואציות. אין דמיון, לעומת זה, בין הדמויות הפועלות. אך כאשר משה ארנס („האלגנט והאינטליגנט") מכנה את שרון ולוי „מאפיונרים", איך אפשר שלא לזכור שדיין בפי אשכול היה „אבו־ג'ילדה", ופרס – ה„יונגער מאן הזה". בכל זאת, שנאה תהומית לא היתה שם. ואילו ב„חרות", השנאה חוגגת.

השנאה, מצד אחד, וההכרה, מצד שני, שאף על פי כן אי־אפשר בלעדיהם, בלי ה„מאפיונרים". שרון ולוי גורפים קולות בבחירות, לכל אחד מהם יש מעריצים שנשבעים בשמותיהם והולכים אחריהם, ורואים בהם, בכל אחד בנפרד, מנהיג התנועה בעתיד והמועמד מטעמה לראשות הממשלה. המימסד הוותיק מנסה להציג את שרון כנטע־זר, שתפס טרמפ על הניצחון ב־77 וגרר את מנחם בגין ב־82 למלחמת לבנון. כדי לחזק הנחה זו ולהצמיח לה כנפיים גם בתוך „חרות" – מחוצה ל„חרות" זה כבר לא נחוץ – הובא בני בגין ל„מוקד". כי כידוע אביו שותק, וכל הסימנים מעידים על כך שיוסיף לשתוק גם בעתיד. אך כלום דיבר הבן בשם אביו? במימסד של „חרות" אומרים שכן. אבל אף אחד לא יכול להוכיח את זה.

■ אריק שרון ודוד לוי: המימסד מנ־סה להסית אותם זה בזה

בין כה וכה ברור שאילו המימסד היה חושב שזה לא יסב נזק אלקטורלי לתנועה, מזמן היו מסלקים את שרון או ניפטרים ממנו בדרך אחרת. אבל המימסד גם יודע שלא מעט הוא חב לשרון על השתתפותו בשלטון. מי שצריך לדעת יודע מה נאמר וסוכם בשיחות החשאיות שניהל פרס עם שרון ערב הקמת ממשלת האחדות.

למרות ההשמצות, מעמדו של דוד לוי איתן ובלתי מעורער בשכבות רחבות בציבור, ולא רק בבית־שאן. למורת רוחו של המימסד מתגלמת בדמותו, למרות הפומפוזיות שלו, עוצמה אלקטורלית שאי־אפשר לוותר עליה. אך לוי, כשרון, לא נולד להיות „בובה פוליטית". רק בלשון המעטה אפשר לומר, ששניהם רואים את עצמם לא פחות מוכשרים וכשירים מיצחק שמיר, כדי להנהיג את התנועה ואת המדינה. שניהם גם תפסו מהר מאוד איך המימסד מנסה להסית את האחד נגד השני בטקטיקה של הפרד ומשול. הסכנה למימסד טמונה בברית, ולו זמנית בלבד, בין לוי ושרון.

מבחינה זו משה ארנס, בדיבורו על ה„מאפיה", עשה מישגה כבד שתוצאותיו עלולות להתברר כבר בשבוע הבא. במקום להיפרד ולהתקוטט בינם לבין עצמם, שרון ולוי עוד ישחקו אותה ביחד. ואז תהיה בעיה אמיתית למימסד ול„נסיכים".

□□□

רבין לא מתרגש

הרבה דובר על „המוח האנליטי" של שר הביטחון, יצחק רבין. לא פחות מזה ראוי לדבר על קור־רוחו, תכונה שהוא רכש בוודאי בקאריירה הצבאית הארוכה שלו.

רבין איננו מרבה להתרגש. דומה שאצלו ההיגיון הקר לעולם גובר על נטיות הלב. גם השבוע, בקשר למצב בגדה אחרי רצח זאפר אל־מצרי, רבין התרגש פחות מאחרים. המסקנה האופרטיבית שהוא הסיק מהחמרת המצב היא, שיש להרפות מן הלחץ ולא לדחוק את הקץ בנושא קידום המינהל העצמי.

ככל שעכשיו יחזרו אחרי נכבדי הגדה והמועמדים הפוטנציאליים לראשות הערים, סבור רבין, כן רק יכניסו אותם לפאניקה ויאלצו אותם לרדת למחתרת. שר הביטחון מודע לעובדה, שהפרו־ירדנים ותומכי חוסיין ירדו בינתיים למיקלטים, נעלמו מן השטח ומחכים שהאבק ישקע והגל העכור יעבור. אות לדבר, שאפילו הנכבדים שיצאו לעמאן להתוודות עם חוסיין, לא השתגעו ששמותיהם יפורסמו ברבים. וזה אמור בלשון המעטה.

סיסמתו והנחייתו של רבין היא איפוא להמתין בסבלנות, לא ללחוץ ולא להכביד, ולחכות לשעת כושר. המינהל העצמי, בינתיים, בהקפאה עמוקה.

צבן ממפ"ם קיבל שעור גמרא טלפוני

מאת גדעון רייכר

חבר־הכנסת אברהם שפירא, שזה עתה הסיר שישה קילוגרמים ממשקלו היה מודאג: „אדוני שר־התיקשורת", כך אמר, „אתה מתכוון לצמצם שיחת טלפון מקומית עד לארבע דקות בלבד? מה יהיה על כל האנשים הטובים הרוצים ללמוד דף גמרא באמצעות הטלפון? שיעור כזה נמשך שעה. האם יצטרכו לשלם בעד עשר פעימות מונה ויותר?"

שפירא התכוון לשירות חדש שנחנך בימים אלה: „קול הדף" – שיעור טלפוני, המוכן ללמד תורה עשרים וארבע שעות ביממה תמורת שיחה מקומית אחת. והנה עלה עליו הכורת.

השר אמנון רובינשטיין, שהשתבח השבוע בכנסת בפעולות משרדו, לא ויתר: „מוכרחים לבצע את זה, צריך לצמצם את השיחות המקומיות, כך נהוג בעולם".

ח"כ יאיר צבן ממפ"ם ביקש רחמים: „מה על אנשים זקנים שרוצים לשוחח עם בני משפחתם, גם הם יצטרכו לשלם יותר?"

ח"כ אריאל ויינשטיין מהליברלים חשש לגורל צעירים רומנטיים: „רווק צעיר שמטלפן לחברה שלו באותה עיר עצמה יצטרך לשלם יותר? הנשמע כדבר הזה?"

צבן, חילוני מובהק, התעניין לפתע: „מה טיבו של השירות היומי הזה ללימוד גמרא? יש בכלל דבר כזה?"

„בוודאי", אמר שפירא בגאווה ושלף פנקס: „הנה כאן המספר. תוכל ללמוד דף יומי תמורת שיחה מקומית".

יאיר צבן יצא את ישיבת ועדת־הכספים של הכנסת, בה התקיים הדיון הטלפוני הזה, וחייג מחדר סמוך את מספר „קול הדף". חלפה שעה ארוכה ופעמיו של הח"כ הפעלתן בוששו לבוא.

שפירא: „קרה לו משהו. מוכרחים לבדוק".

יורם ארידור: „אצא ואראה".

שר־האוצר לשעבר חזר לאחר דקות אחדות ובישר בשמחה: „צבן בריא ושלם, הוא רק מתווכח עם התקליט המדבר הזה: שמעתי אותו נוזף ב'קול הדף'"...

השר רובינשטיין, שעמד השבוע שעות ארוכות על דוכן הכנסת, גילה לנבחרים עוד חידושים בשדה הטלקומוניקציה:

בקרוב יסופק לכל דורש טלפון לחצנים חריש ומשוכלל. אורחינו יוכלו ליהנות גם מטלפון אלחוטי וגם להתקין טלפון משוכלל במכונית. למי שכיסו אינו מאפשר לו ליהנות מהשיכלול הזה, העולה בכסף רב, הבטיח רובינשטיין: בסוף החודש אפשר יהיה להתקשר באמצעות כל טלפון ציבורי בארץ לכל קצווי תבל, בינתיים רק באמצעות שיחות־גוביינא. אבל בקרוב מאוד, אמר השר, יוכל כל אורח להתייצב בתא טלפון ציבורי ולהתקשר באמצעות כרטיס־אשראי מיוחד, ללא אסימונים, לכל מקום שיחפוץ.

ויקטור שם־טוב ממפ"ם לא התפעל מהבשורה הזו. הוא עדיין איננו מרוצה: „אדוני השר, אתה נכנס לסניף דואר במדינה ומה אתה רואה שם? פקידים עייפים ומתוחים, קהל עצבני ורוטן, ניירות על הריצפה ושקי־דואר זרוקים. ככה לפחות זה נראה בסניף שלי בירושלים: זה סניף דואר שכל אורח יתבייש בו.

השר האדיב לא הסכים לדברים.

שם־טוב לא ויתר: „אתה בעצמך אמרת אותו דבר בדיוק. הנה, הלכתי לספריית הכנסת וקראתי את הדברים שאמר ח"כ אמנון רובינשטיין לפני שלוש שנים ואני מצטט מנאומים שלך. אז לא היית שר־התיקשורת וכך אמרת: „צריך לשפר את מראה בתי־הדואר אצלנו: חלקם מוזנחים, המראה שלהם הוא לא אסתטי. כך לא צריך להיראות בית־דואר במדינה מתוקנת"...

□□□

הדרוזי של משמר־הכנסת

לראשונה מאז נחנכה כנסת ישראל, בט"ו בשבט בשנת 1949, משרת במשמר־הכנסת בן מיעוטים.

נג'יב סהיר, דרוזי בן 25, חייל צה"ל משוחרר – לבש השבוע את המדים הכחולים של משמר־הכנסת. כהנא לא יאהב את זה, אבל סהיר יצטרך בין השאר להגן עליו מפני מפגינים.

נג'יב, בן הכפר בית־ג'אן שבגליל, התחתן לפני כשנה ובנו הבכור נולד השבוע ביום שבו לבש את מדי משמר־הכנסת.

אני מתכוון להעביר את בני משפחתי לירושלים, אומר הדרוזי הראשון בכנסת, וקצין הכנסת שגייס אותו קורן מגאווה.

□□□

סליחה, טעות בטקס...

במיזנון הכנסת שמענו השבוע מפי מקור בכיר יודע־דבר את הסיפור הבא: מעשה בחבר־ כנסת, אחד מגדולי הנואמים בישראל, שהוזמן לחנוך בטקס רב־רושם מחלקה חדשה במכון־וייצמן. בדרכו למקום האירוע חלף הנואם, הנחשב למזהיר גם בזירה הבינלאומית, ליד המכון המטאורולוגי בבית־דגן: שם התנופפו דגלים ברוח וקהל רב הצטופף.

„זה כנראה כאן", אמר הנואם לנהגו.

בצעדים קלילים ובטוחים עלה הח"כ הנכבד לבימה ופתח בהרצאה כובשת־לב המעלה על נס את הישגי מדע חיזוי מזג־האוויר.

בשובו לביתו המתינה לח"כ הודעה נואשת: מחכים לך במכון־וייצמן, מדוע לא באת לטקס? היכן הנאום שלך?

במכון המטאורולוגי היו מרוצים: אורח הכבוד שלהם שהגיע באיחור היה מעניין הרבה פחות.

■ ארנס (משמאל) בדרך לצמרת תחת „מטריית" שמיר (מימין)?

צמרת חרות ערב הוועידה

שמיר מוביל, לוי חוגג, ארנס נעלם ושרון בפרופיל נמוך

מאת בינה ברזל

השר משה ארנס אמנם הכחיש בסומכי שהישווה את הקשר בין אריאל שרון לדוד לוי לבריונות ה„מאפיה" האמריקנית, אך זה היה מאוחר מדי. ההשוואה הסעירה את „חרות", וזאת דווקא משום שבהיבט מסויים, היא קלעה „בול"; היא מגדירה היטב את מערכת היחסים ברביעיית הצמרת של ה„משפחה", המאופיינים בחשדנות הדדית, בזילזול, ובעיקר בהתמודדות מתמשכת על התפקיד של „הבוס של כל הבוסים".

דוד לוי דיבר השבוע על „דון קורליאונה"; ב„חרות" היו שאמרו, כי בעצם מדובר בארבעה „דונים": דון יצחק, דון לוי, דון שרון ודון משה... מביניהם, „דון יצחק" הוא שנבחר ליורשו של בגין בראשות הממשלה, אך האחרים רואים בבחירה זו עניין זמני, שלא פתר סופית את המאבק על ירושת בגין.

ועידת „חרות" שתיפתח ביום ראשון הקרוב היא שלב חשוב במאבק זה. בימים האחרונים, מנסה רביעיית הצמרת ב„חרות" להגיע לנוסחה מוסכמת לחלוקת תפקידי־המפתח בוועידה. ללא הסכמה כזו, כך חוששים ב„חרות", צפויה ועידה קשה, העלולה אף להסתיים בפילוג.

לא להיכנס למאבק

למרות ניגודי האינטרסים, נראה כי לרוב חברי רביעיית הצמרת יש בכל זאת אינטרס להקפיא את המצב הקיים ב„חרות", ולא להיכנס כבר עתה למאבק שיוליך לדרך ללא מוצא. וכך נראה מעמדו של כל אחד מרביעיית הצמרת, ימים אחדים לפני תחילת ההצבעות לחלוקת תפקידים וסמכויות בוועידה:

● יצחק שמיר: שנה וחצי לאחר שפינה את מקומו בראשות הממשלה, וחצי שנה לפני הרוטציה, שמיר חיזק את מעמדו ב„חרות" במידה ניכרת. למרות הביקורת שכוונה נגדו על חוסר מנהיגות ונחרצות, הוא צבר הישגים בתחום המפלגתי והמדיני: הוא מינה, כרצונו, את רוני מילוא ומיכאל דקל לסגני־שרים. הוא דחה את רעיון ועידת החסות הבינלאומית שהעלה פרס, וניווט לפי רצונו גם את נושא טאבה. כיום, הוא עומד מול פרס בנושא הצמיחה. הוא גם נהנה מתמיכת רוב חברי „חרות", כאיש העומד בראש.

שמיר לא מגיב מהר, וכשמרגיזים אותו הוא חורק־שיניים בסיגנונו המוכר. השגיאה היחידה כמעט שעליה הוא מצטער, היא התעלמותו מן הצורך לשלוט במנגנוני המפלגה. הוא לא שעה לאזהרות שיעצו לו לעשות אירגון־מחודש במזכירות התנועה, ולהוציא את המזכירות ואגף האירגון מידיהם של יורם ארידור ומיכה רייסר. התוצאה – דוד לוי, מחוזק, הציג עצמו השבוע בערב בלתי־נשכח כמנהיג הבא של „חרות" עם ג'ינגלים, בשרים קרים וזמרים. האם מישהו שאל בכלל את שמיר אם הוא עצמו כבר מוותר על סיבוב נוסף כ„מספר אחד" בתנועה?

בשיחות פרטיות בחוגי שמיר הועלה באחרונה החשש, שמחנה לוי ינצל את הנושא העדתי לצבירת־כוח. בוועידה, שכנראה 70 אחוז מציריה יהיו בני עדות המזרח, עלול נש... להיות מסוכן. „רק על המקום השני מדברים איתנו", אמ... ברמלה, והמסר היה ברור. שמיר ומקורביו רואים את לוי... שאצה לו הדרך. „נוזר מאור, שאדם שהגיע בגיל 40 למ... של שר בכיר וסגן ראש־ממשלה, מלבה יצרים כל הזמן על... של קיפוח, כביכול", אמרו במחנה שמיר והוסיפו, כי שמיר... סובל את ה„פומפוזיות" של לוי. הוא חורק־שיניים כל... כשדוד לוי מבקר את חוסר־מנהיגותו, או יוצא בהכרזו... כוונתו להתמודד נגדו.

להנהיג כמו בגין

● משה ארנס: ביום רביעי בבוקר היו אנשי ארנס ... שמיר מיוזר להתנצל על נושא ה„מאפיה", מבלי ש... התייעץ קודם־לכן עם ארנס. מאז פרשת זיופי הטפסים ... ארנס למקורביו, כי הוא חושש לדמות התנועה. מקורביו ... כי גם התבטא שאם אומנם כזו תהיה התנועה – אין ... שימצא מקומו בה. אם תושג הסכמה בין שמיר, שרון ולוי ... עלולה להיות על חשבונו. לכן אפשר, שארנס ... מיבחן־כוח בהתמודדות דמוקרטית בוועידה. לוי ושרון ... כו יריב, החותר למעמד היורש בחסות ה„מטריה" של ש... באחרונה יצאו שניהם בגלוי נגדו, והברית האחרונה ... חוזקה באינטרס משותף זה.

● דוד לוי: לקראת פתיחת הוועידה חגג השבוע ... התחזקות כוחו במסיבה גדושה סממני „שולחן אישיות" ... מהימנון מיוחד לכבודו וכלה בהתייצבות שמונה ... שהרעיפו עליו שבחים. החלל הריק שהותיר אחריו בגין ... נותן מנוח ללוי, המתאמץ בכוח להיכנס לדמות המנהיג.

לוי משוכנע, כי רק שיתוף־פעולה של שלושה ... האחרים נגדו מנע ממנו להיבחר כמועמד תנועתו לראש... הממשלה. הוא מצביע על שורה של „תרגילים" שכוונו ... כדי להקטין את כוחו בוועידה. הוא מאשים את שמיר ... מנהיגות, וכמי שמובל על־ידי ארנס. את ארנס הוא מ... כ„קישוט" שצורף לתנועה, ותו לא. „הפרופסור משום ... עשתונותיו", אמר לוי, כשקרא את דברי ארנס על ה„מאפיה"... לוי מרגיז את חבריו כשהוא טוען שהם פועלים ... הדמוקרטיה, בנסותם למנות חברים כחררים אפוטרופ... בבחירות דמוקרטיות. מקורביו אומרים: עובדה, שהוא ... לבתי־הדין של התנועה – ומנצח כל פעם.

● אריאל שרון: שומר על פרופיל נמוך ... האחרונים. הברית שעשה עם לוי בבחירות לוועידה ... עתה הוא פועל להגיע להסכמה בין שלושת הכוחות ... על בסיס של שליש לכל מחנה. שרון זקוק לזמן. הוא ... אותם צירים שנבחרו לוועידה כתומכי לוי יכחרו ב... היום, למספר אחר. הסכמה וחלוקת־הכוחות שווה... ברית אפשרית בין שני מחנות נגדו. הוא מוכן ... ההתמודדות על המקום הראשון עד לפרישת שמיר ... כלשון־מאזניים מאפשר לו להעניק רוב לשמיר או ללוי ... אם השניים יגיעו להסדר ביניהם, הוא עלול למצוא ... לתמונה. צריך לזכור, שלדעת בני בגין – זה ... שאליו צריך לתמרן את שרון.

פרס מתלבט: האם לפרק הממשלה? ואם כן – איך עושים זאת?

שרים במערך שומעים מפי ראש הממשלה שיקיים את הרוטציה – ואף על פי כן תוהים אם זו באמת כוונתו ★ הם שואלים: באיזה תירוץ מפרקים ממשלה? ויצמן: „אפילו בגלל עניבתו של שמיר..."

ראש הממשלה פרס (מימין) ומזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר – בראש סולם העדיפויות: יצירת מקומות עבודה (צילום – זום 77)

מאת שלמה נקדימון

איך מפרקים ממשלה? האם יש צורך בנימוק אמיתי, או שכל סיבה מספיקה לצעד כזה?

באחד הדיונים האחרונים, שבמהלכו נפרשו המחלוקות, המציינות את היחסים מערך־ליכוד, פנה השר משה קצב (ליכוד) לשר עזר ויצמן (מערך), ושאל: „מה יהיה התירוץ הבא של המערך, כדי ליצור משבר?"

ויצמן, בחיוך: „...העניבה של (יצחק) שמיר".

בכך ביקש ויצמן לומר, כי כל נימוק טוב לפירוק הקואליציה, ובלבד שיש הרצון לכך. לידידיו הסביר, כי לפעמים זוג מתגרש גם בשל... מסמר שנתקע בנעל. לפי ויצמן, מותר לראש ממשלה לבוא לציבור ולומר בגילוי לב: איננו יכולים עוד להמשיך.

לעומתו, אמר ח"כ יוסי שריד, בשיחה מזומנת עם יועצי פרס: אתם, או מי שאחראי לכך, נוקטים מלכתחילה מהלכים מוטעים. לא זו בלבד שהסיבות המועלות על ידכם לפירוק הממשלה אינן טובות, אלא שאתם גם נותנים עילה לליכוד לתקוף ולחשוף את קלונכם ברבים ולומר: המערך מתכוון להכשיל את הרוטציה.

אבל השאלה איננה, מה מציע ויצמן או מייעץ שריד. הנושא שסביבו מתחבטים שרי וראשי המערך הוא: מהם באמת כוונתו ורצונו של ראש הממשלה?

עובדה: איש מהם אינו יודע. ספק אם קיים מישהו, שפרס חשף בפניו את מחשבתו האמיתית. עומדת הודעתו של ראש הממשלה, כי הוא מתכוון לבצע את הרוטציה, בתנאי שימולאו הסעיפים האחרים בהסכם הקואליציוני. עם זאת, משוכנעים כל אלה המשוחחים עם פרס, שהוא נמצא עתה על פרשת דרכים ומתלבט בשתי שאלות: האם להביא לקץ דרכה של ממשלת האחדות הלאומית? ואם כן, כיצד לעשות זאת, בלי שתיפגע תדמיתו החדשה כאדם אמין, שאותה רכש בעמל רב?

□□□

טעמו את טעם הדמוקרטיה

בוועדת החוץ והבטחון של הכנסת, הפליג השבוע ראש הממשלה בשבחי אירוע, שהתרחש לפני עשר שנים. אז, כאשר כיהן כשר הבטחון בממשלתו של יצחק רבין, יום בחירות לראשות כמה מערי יהודה ושומרון. התוצאה, נזכר היום פרס, היתה טובה. אחד מאלה שנבחרו ושהכריז הכרזות קרובות לעמדות אש"ף, עשה זאת בלית ברירה, אך אפשר היה לעבוד עמו. עם האחרים שנבחרו, ניתן היה לעבוד ולדבר.

הבחירות היחידות שאפשר לקיים בשטחים הן בחירות לעיריות, הסביר פרס.

ח"כ יוסי שריד, בקריאת־ביניים: האם תתמוך בעריכת בחירות כאלה?

פרס: לא אעלה את הנושא היום, כי אין זה הזמן המתאים. יש מתיחות בשטחים בין תומכי אש"ף לבין תומכי ירדן, ואצלנו (בישראל) עדיין קשה להעביר זאת.

ראש הממשלה סתם ולא פירש לאיזה קושי הוא מתכוון: התנגדות של הליכוד, או וטו אפשרי מצד שר הבטחון.

כאשר כיהן יצחק רבין כראש הממשלה, הוא שלל את עריכת הבחירות ביהודה ושומרון. לדבריו, זכו אז תומכי אש"ף בנצחון, שסייע לארגון המחבלים לבסס את הטענה – המלווה אותנו עד היום – כי הוא הנציג היחידי של ערביי השטחים. הבחירות אז גרמו נזק מדיני בעל השפעה שלילית – סיכם רבין.

הדברים שאמר שר הבטחון שלשום בכנסת מצביעים על כך, שעמדתו דאז לא השתנתה.

(אם אכן כך, הרי הוחמץ „נימוק אמיתי" – כהגדרת שריד, שהוא ממומחי הבחירות הטובים בארץ – להביא לפירוק הממשלה).

מכל מקום, שמעון פרס הבהיר השבוע: לא התחרטתי על הבחירות שערכתי אז. על מה היתה הביקורת? מה הפסדנו? הבחירות היו בסדר, וגם היום אומרים תושבי השטחים על הבחירות דאז, שלא יוכלו לחזור אל העבר, מאחר „וטעמנו את טעם הדמוקרטיה".

□□□

תכנית הצמיחה: ליצור מקומות עבודה

כך זה נראה לפני שלושה שבועות: קו הטלפון בין סגן שר האוצר, עדי אמוראי, לבין מרכז סיעת המערך בוועדת הכספים של הכנסת, חיים רמון, פעל „נון סטופ". הנימה שציינה את שיחותיהם היתה: אנו נעשה כל מה שראש הממשלה מבקש, ובלבד שיאמר לנו מה הוא רוצה ולאן הוא מוביל.

הנושא היה, כמובן, תוכניתו של שמעון פרס: הצמיחה (בלשכתו אומרים: „כאשר שמעון מדבר על צמיחה, הוא מתכוון ליצירת מקומות־עבודה אמיתיים על בסיס ריווחיות"). אמוראי ורמון טענו, כי ניתן היה בנקל „למכור" לציבור את תכנית הצמיחה, אילו הוכנה תשתית הסברתית.

רמון גורס, כי בעת הקמת הקואליציה, ויתרה מפלגת העבודה על תיקים כלכליים, בגלל אילוצים ידועים. היא איננה רוצה להישאר בלי יד על הדופק הכלכלי לאחר הרוטציה. אך בניגוד לפרס, אין רמון מציע להקים ועדת־שרים, אלא לגבש, בנושאי משק וכלכלה, סדרי־עבודה ונהלים משותפים למערך ולליכוד, אשר יונהגו עתה ויימשכו עד לבחירות הבאות.

בינתיים נערכים דיונים סודיים בין ראש הממשלה. ממלא־מקומו ושר האוצר, על סידרת מינויים למישרות בכירות ביותר במשק. המינויים שבהם מדובר: נגיד חדש לבנק ישראל (אם ייאלץ ד"ר משה מנדלבאום לפרוש, בעקבות דו"ח הוועדה על מניות הבנקים); יו"ר חדש לוועדה המייעצת לבנק ישראל; נציב חדש לשירות המדינה; יו"ר חדש למפעל הפיס. יתכן מאד, שאם למישרת נגיד בנק ישראל יתמנה מומלצו של פרס (מוזכר שמו של סגן שר האוצר, עדי אמוראי), יהיה בכך כדי לספק את מאווי המערך במשבר הצמיחה, מאחר שמינוי כזה יאפשר לו גם להבא להשתתף בקבלת ההחלטות הכלכליות.

□□□

שאלה מטרידה: לאן חותר המלך חוסיין

לאן חותר עתה המלך חוסיין? שאלה זו מטרידה את מעצבי המדיניות בישראל.

לשאלה זו אין כמובן תשובה החלטית. יש סימנים לכך, שהמלך חותר לדה־לגיטימציה של אש"ף כ„מייצג הבלעדי של הפלשתינים" – נוסחה שעד כה הוא סמך עליה את ידיו. יש המעריכים, כי הינתקותו של המלך מאש"ף הינה צעד טקטי, שמגמתו לגרום להפיכת־חצר בארגון המחבלים, כדי שיקבל את תנאי ירדן להשתתפותו בתהליך המדיני.

האם יילך חוסיין לבד לשיחות עם ישראל? ההערכה בירושלים היא שלילית, בשלב זה. האם יישב בחיבוק־ידיים, כמו בשנים הקודמות, או יתקרב התקרבות מבוקרת לסוריה? האם את פנייתו לבריה"מ לרכישת נשק יש לפרש כאיתות־אזהרה לארה"ב, על סירובה לספק לו נשק עכשיו, או שמא הוא באמת מתכוון לחולל תפנית במדיניותו הפרו־המערבית המסורתית?

בלשכת ראש הממשלה רואים בהינתקותו של חוסיין מאש"ף פרי מאמצים המדיניים המורכבים של שמעון פרס. ולכן, אומרים שם, צריך לחפש סדקים נוספים, כדי לחדור בעדם. וכך ניער פרס השבוע את האבק מעל תוכנית נושנה – להחיל את האוטונומיה באורח חד־צדדי על עזה תחילה.

ספק רב אם פרס ימצא תומכים לרעיונו זה.

„מתלבשים" על חוקי הדת

חיים צדוק

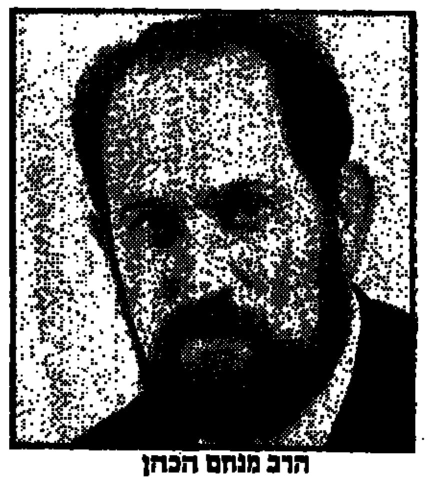

הרב מנחם הכהן

● יבוטל הסעיף בחוק העונשין, האוסר על קיום יחסים הומוסכסואליים;

● יבוטל „חוק החזיר" וחוק איסור גידול חזיר...

אלה הן שתיים מתוך שלל הצעות מהפכניות, שהועלו בפני הוועדה לבעיות דת ומדינה, אשר מכינה את מצע מפלגת העבודה בנושאים אלה. ההצעות יובאו לאישור ועידת המפלגה, בחודש הבא.

בפני הוועדה הועלו עוד הצעות, שאילו נתקבלו, היו מעוררות סערה: לחוקק חוק נישואין אזרחיים; לאפשר בירור בענייני אישות גם בבתי־דין אזרחיים; להקים בית־דין למשפחה, שיטפל בתביעות, הנובעות מהליכי גירושין; לאפשר נישואי „פסולי חיתון"; להפעיל תחבורה ציבורית בשבתות; לבלום חקיקה דתית נוספת – והרשימה עוד ארוכה.

הוועדה, שבראשה עומד שר המשפטים לשעבר חיים צדוק, היתה מורכבת מנציגים של כל גווני הקשת ביהדות: החל באורתודוכסים מחמירים, וכלה בחילוניים קיצוניים. צדוק – מלבד תרומתו האישית, שנשענה על נסיונו העשיר – הסתייע בח"כ הרב מנחם הכהן, כדי להוציא מתחת ידיו מוצר, שיענה על כל התביעות הסבירות ויגשר בין דתיים ללא־דתיים.

ההצעה שגובשה מתונה יותר ממצע המערך בבחירות האחרונות, אשר קומם עליו את הדתיים והיה בין הגורמים, שמנע הקמת ממשלה צרת בראשות המערך.

בין ההצעות, שבכל זאת עלולות לעורר התנגדות אצל הדתיים: התייחסות אל כל הזרמים ביהדות כאל בעלי מעמד שווה; אספקת שירותים דתיים לכל הזרמים על־ידי רשויות המדינה והמועצות המקומיות; התנגדות לכל שינוי בחוק „מיהו יהודי"; מתן ייצוג נאות במועצות הדתיות לכל הזרמים ביהדות וכן לנשים; קידום המגמה שבעת מינוי דיינים, יובאו בחשבון, בנוסף להסמכת הרבנות, גם שירות בצה"ל, נסיון מעשי בכהונת רב, השכלה כללית ומשפטית.

עוד מוצע, בעקיפין, גיוס תלמידי ישיבות לצה"ל – וזו לשון ההצעה: שירות צבאי של כל הצעירים על בסיס של שוויון, תוך התחשבות בצרכיהם של בני ישיבות בלימוד תורה, כאשר הדגם לכך הוא ישיבות ההסדר. כן מוצעת הפעלת החוק, שנתקבל לפני 23 שנים, בדבר שירות לאומי לבנות דתיות: חוק זה מחייב בת, שקיבלה פטור משירות חובה בצה"ל מטעמי דת, לשרת שירות לאומי משך תקופה שווה לזו שמשרתות חיילות.

סעיף שוודאי יעורר ענין, אם יאושר: „מפלגת העבודה תפעל לתיקון עיוותים בחקיקה בנושאים דתיים, אשר נעשו בימי הכנסת התשיעית והעשירית". הכוונה, כמובן, לחוקים שנתקבלו בימי ממשלות הליכוד. המדובר הוא, ככל הנראה, בחוק האנטומיה והפתולוגיה ובחוקים הנוגעים לנושאים כמו הפסקת הריון מטעמים סוציאליים וזכויות האישה בירושה.

כן תתנגד המפלגה להרחבת סמכויותיהם של בתי־הדין הרבניים ולמגמה לצמצם את פיקוח בג"צ עליהם.

נדיה בראדלי: ממרוקו לכלא הישראלי — ובחזרה (1)

המחבלת ששרה: מתי יבוא שלום

היפהפיה, נדיה בראדלי, ואחותה מרלין היכו בתדהמה את הרחוב הישראלי, כשנעצרו בלוד ב־1971 בהגיען מפאריס ★ בריפוד של חזיותיהן, במכפלות השמלות ובמישחות האיפור נמצאו חומרי־נפץ, שנועדו לחבל בבתי מלון בישראל בשליחות „החזית העממית" ★ נדיה, שהיתה בעבר אהובתו של שר הפנים המרוקאי וחברתו של הזמר ג'ורג' מוסטאקי, נידונה בישראל ל־12 שנות מאסר ★ אכולת חרטה היא כתבה מאחורי הסורגים שירים על שלום, פחדה מנקמת שולחיה ואמרה, בין היתר: „אני כבר לא רואה עצמי מחבלת, אני מרגישה חלק מהארץ הזאת" ★ השדרנית עדנה פאר יצרה עימה קשר עוד בהיותה בכלא ועקבה אחר קורותיה במשך 14 שנים תמימות ★ לפני מספר חודשים היא פגשה אותה גם במרוקו

כלא הנשים, אביב 1972. היא עומדת על במה מאולתרת, בחצר הקטנה מגודרת־התיל ב„נווה תרצה". ושרה „מתי יבוא השלום". מדהימה ביופיה, בשמלה שחורה־ארוכה ובשיער זהב שופע. קולה רך, רווי געגועים, חודר לנשמה.

„זאת מחבלת!" זיהה מישהו בקהל. „זאת נדיה בראדלי, מחבלת מסוכנת!"

רחש של אפתעה חלף בין עשרות המוזמנים, שהצטופפו על ספסלי־העץ לצפות בהצגה של האסירות. נדיה המשיכה לשיר מתעלמת מן ההפרעה, מתנועעת קלות למיקצב הנעימה שהלחינה ל„שיר השלום", מתרפקת על המלים החוזרות שוב ושוב: „מתי אויב, כידידך, יגיע הלום... מתי יבוא השלום".

„מחבלות משתתפות בהצגות הכלא?" — התעניינתי אצל רעיה אפשטיין, מנהלת נווה־תרצה. ידעתי שהמחבלות כלואות באגף נפרד בבית־הסוהר.

„נדיה היא סיפור אחר", אמרה רעיה.

הנציב הביא פרחים

אכן, נדיה היא „סיפור אחר". סיפור על מחבלת אשר באה לארץ בשליחות נפשעת של „החזית העממית לשיחרור פלשתין", ושבתה את לב שוביה. שונה מאוד בהליכותיה וביחסה מהמחבלות האחרות. עיניה לא יקדו את המשטמה המוכרת, שניבטה מעיניהן של מחבלות אחרות אשר הכרתי: פאטמה ברנאווי, עיישה אודה, טרז הלסה, אוולין בארג'.

סיפרו שחוקריה כמעט התאהבו בה; שהתובע הצבאי, אשר דרש להחמיר בעונשה, בא לבקרה אחרי המשפט ולדרוש בשלומה. מנהלת בית־הסוהר היתה לה כאם. וכשחלתה, בא לבקרה נציב

אוזן קשבת

מפינקסה של שדרנית ● מאת עדנה פאר

שירות בתי־הסוהר זר פרחים בידו. עתה, כתום שנה למאסרה, היא כיכבה במופע של אסירות ישראליות.

בתום ההצגה ניגשתי לברך את האסירות־השחקניות על הצלחתן. את רובן (סורצות, מכורות סמים, גנבות, רוצחות) הכרתי עוד קודם־לכן מתוכניות־רדיו שהפקתי בכלא. מנדיה התעלמתי במתכוון. לא רציתי שיג ושיח עם מחבלת. היא עמדה בצד, שותקת. לא שותפה לעליצות מסביב. „ואיתי את לא רוצה לדבר?" שאלה פתאום.

מאותו ערב, משך שנתיים רצופות, הייתי אורחת קבועה בנווה־תרצה. התעניינתי בכלל האסירות, אך את עיקר תשומת לבי משכה נדיה. השיחות איתה היו מרתקות, וביקורי בכלא הלכו ותכפו. נדיה סיפרה הרבה, ואני מיעטתי להקליט. שלטונות בית־הסוהר אסרו אז באיסור חמור ראיונות עם מחבלים, וכל הקלטה איתה הפכה ל„מיבצע חשאי" מסובך. גם נדיה חששה מידם הארוכה של שולחיה ב„חזית העממית".

„הם יחסלו אותי אפילו כאן", אמרה, „את לא מכירה את המיפלצות האלה".

נרקמה בינינו מסכת אמון וידידות. את ההקלטות איתה התנתה בהבטחתי שלא אפרסם דבר במשך 12 שנה. הסכמתי.

השיחות התנהלו בדרך־כלל בתאה בכלא, שאותו חילקה עם אחותה, מרלין, ועם שתי אסירות ישראליות. „ישבה" באגף של היהודיות: „לא הסכמתי לשבת עם המחבלות. אין שום סיבה שאהיה איתן. אני אפילו לא מדברת ערבית, לא רציתי שנתערבב איתן".

בתחילה, נרתעה מהמיקרופון. „אולי אני אשיר ולא אדבר", הציעה, „אני יכולה להגיד הכל בשירים שלי". גם לאחר שהתרצתה עדיין התחבטה: „את תשימי אותי לדבר ברדיו, וזה לא כמו שאני מדברת עם בן־אדם אחד שמכיר אותי ומאמין לי. מאות אלפי אנשים יפתחו את הרדיו שלהם בבית, ובכל משפחה אצלכם יש מישהו שנהרג ב־48' או ב־56' או ב־67'. אולי מישהו שנפצע מפצצה ששמו ברחוב, הם ישמעו פתאום ברדיו מחבלת שרה על שלום... מה הם חושבים? הם לא מכירים אותי, מה יגידו: עכשיו היא באה לעבוד עלינו, הא?! או: איך היא בכלל מרשה לעצמה לשיר על שלום! ואם אני אגיד שאני מצטערת, ואני אוכלת את עצמי, אף אחד לא יאמין לי. האנשים כאן בארץ לא יקבלו את זה..."

חומר־נפץ בנעליים

מי היא נדיה בראדלי?

לגבינו, התחיל הסיפור ב־11 באפריל 1971. אותו יום, בשעת בין־ערביים, נחת בנמל־התעופה בלוד מטוס אייר־פראנס. בגרם המעלות ירדו ממנו נדיה בראדלי, בת 26, שהגיעה עם דרכון צרפתי מזוייף על שם הלן מרטין, ואחותה מרלין, הצעירה ממנה בחמש שנים.

„איך שירדתי מהמטוס הרגשתי יד מונחת על כתפי. לידי עמד בחור גבוה, שאמר לי בשקט: ,עכשיו את באה איתנו'. עוד הספקתי להגיד לאחותי: ,זהו זה, הכל נגמר'. הרגשתי פתאום הקלה עצומה, כאילו שמחתי על שתפסו אותי. לקחו אותנו לחקירה. הם היו מאוד מנומסים ונחמדים".

במטלטליהן של נדיה ואחותה נמצאו, חבויים בתוך תחבושות היגייניות, מאות גרמים של אבקת חומר־נפץ וסוללות למנגנוני חבלה. כך גם בתוך עקבי נעליים חלולים ובמישחות איפור. בגדיהן היו רוויים חומר־נפץ, שהוחבא בריפוד של חזיות, בכתפיות השמלה, במכפלות החצאיות ובכריות המעיל. כל הגרדרובה הזאת נועדה להתפוצץ בחדרים של תשעה בתי־מלון גדולים בירושלים, בתל־אביב ובחיפה.

נדיה שיתפה פעולה עם חוקריה מרצונה הטוב („לא עינו א־תי, לא איימו עלי, לא סימנו אותי"), ומנעה אסון. היא הסגירה מיד את חבריה לחוליה ומסרה מידע מפורט על הרשת. חבריה לחוליה, שנודעה אחר־כך בכינוי „קומנדו פסח", היו אוולין בארג', שהגיעה לארץ ימחרת היום, ואדית ופייר בוכהלטר, הזקנים שבחבורה, שכבר שהו בארץ.

נדיה סיפרה גם על שולחיה בפאריס, מאירגונו של ג'ורג' חבש: מוחמד בודייה, שהיה במאי ומנהל תיאטרון שם, והמפעיל הישיר שלה מוחמד בל־מנסור, ששם המחתרת שלו היה „מהדי". היא סיפקה גם מידע על חבריה ומגוייסים אחרים באירגון ב־פאריס ובמרוקו.

בודייה נהרג כשנה לאחר־מכן בפאריס בהתפוצצות מיסתורית של מכוניתו.

נדיה נולדה במרוקו ב־1945 כבת למשפחה מעורבת, מהעשירות

סטודנט לבנוני, שנדיה בראדלי הכירה בפאריס, הביא אותה אל ביתו של מוחמד בודייה, במאי ומנהל תיאטרון, דמות מרכזית בחיי הבוהמה — וראש המשרד האירופי של אש"ף בפאריס ★ שנה אחרי שהיא נתפסה בישראל — בודייה נהרג בהתפוצצות מיסתורית בצרפת

הידועות בקזבלנקה. אביה, ערבי מוסלמי, מולטי־מיליונר, מיעט מאוד לשהות בבית עקב עסקיו המסועפים. האם, ממוצא ספרדי, היתה קאתולית שהטבילה את בנותיה לנצרות, והעניקה להן חינוך צרפתי. מוצאה המעורב גרם לנדיה הרבה „בעיות". היא סבלה מכך שנדחתה על־ידי הצרפתים והערבים גם־יחד. ידידתה היחידה בילדותה היתה ילדה יהודיה ממוצא פולני.

בגיל 18 נשלחה לפאריס. למדה בסורבון פילוסופיה וספרות. היתה בודדת מאוד בעיר־האורות. לאחר שנה נפטר אביה. המשפחה חששה שנרצח.

עם מות האב, ועקב חוקים החלים במרוקו על ירושה של בני זוג וצאצאים שאינם מוסלמים, נושלה המשפחה מנכסיה. נדיה חזרה למרוקו. ידידו הטוב של אביה, רדא גדירא, מי שהיה אז שר־הפנים בממשלת מרוקו, סייע למשפחה במצוקתה והפך למאהבה הראשון של נדיה. הוא שכר למענה בית יפהפה מול הים בקזבלנקה, שם הווילה „אליבי". גדירא, השר, הדואג כל־כך לבת ידידו המת, ביקר שם תכופות.

אימונים בפאריס ובמרוקו

„זה היה כלוב של זהב", היא סיפרה. „גדירא לא נתן לי לזוז בלעדיו. כלא אותי באהבתו. אני נקרעתי בין רגשות התודה והפחד מבדידות וממחסור". רק אחרי מספר שנים היא העזה להינתק ממנו.

בקיץ 1970 חזרה נדיה בראדלי לפאריס להמשיך את לימודיה, אך גדירא האהוב היה עדיין בעיקבותיה. בודדה ונואשת [...] בלעה גלולות־שינה וניסתה להתאבד. סטודנט לבנוני, שגר באותו בית, בא באקראי לבקרה והציל את חייה. הם התיידדו [...] הביא אותה לביתו של מוחמד בודייה, מנהל תיאטרון [...] בפאריס ודמות מרכזית בחיי הבוהמה. לימים התברר, שהוא [...] המישרד האירופי של „החזית העממית לשיחרור פלשתין".

אבל נדיה עוד לא ידעה זאת. הנערה היפהפיה [...] נהנתה מהפגישות האינטלקטואליות־בוהמיות בביתו. גם [...] מוסטאקי, מאהבה החדש של נדיה, ביקר שם. זו היתה [...] שלאחר „דני האדום" ומרד הסטודנטים, ומי מתבוננת [...] לא היה קצת שמאלני...

במסיבות דיברו על המאורעות בירדן, ובודייה סיפר [...] מסייע לפלשתינאים הנטבחים שם.

עם החבורה של בודייה נמנה גם מהדי. הוא התיידד [...] נדיה. בפגישותיהם בבתי־קפה קטנים ברובע הלטיני [...] לה־סיטה סיפר לה על גורלם המר של הפלשתינאים, [...] ראלים אונסים בשטחים נשים ערביות ושוחטים ילדים פלשתינאים. כשביקש ממנה לסייע ב„משהו הומאני, שיעשה רעש ולא יהיה קשור בשפיכות דמים" — היא הסכימה, ולו רק כדי להוכיח ש„היא, בת התערובת חסרת־השורשים, שאינה מרגישה נוח [...] מקום, שווה משהו בעולם ותורמת".

מהדי הסף למפעיל שלה. תחילה, לא ידעה במה המדובר. [...] תירגול קצר בקונספירציה, והיא קיבלה את מפות היעדים: [...]שלים, חיפה, תל־אביב, ולוח־זמנים של רכבות ומטוסים. [...] יותר הכניסו לתמונה גם את אחותה הצעירה, מרלין, שהיתה עסוקה אז בבחינות־הבגרות והיתה כרוכה מאוד אחר נדיה. האימונים למיבצע נערכו בפאריס ובמרוקו.

על־פי תוכנית הפעולה, עמדו נדיה ומרלין לפעול בתל־אביב בששה מלונות. אוולין בארג', פילגשו של בודייה — [...] בשלושה מלונות. חבר אחר, המכונה „ז'אן ז'אק" (שמו האמיתי ז'אן לואיס גאבקה) — בירושלים. „דומיניק", חבר נוסף באירגון, [...] סבר עשה בארץ סיורים במלונות אלה, שלושה חודשים קודם לכן.

עם הגיעה ארצה, היה על נדיה לשכור חדר במלונות [...] „הילטון" ו„שרתון". בכל מקום התכוונה להשאיר מזוודה [...] כבר ביומה הראשון בארץ היה עליה להתקשר למלון „[...]" בתל־אביב, לבקש את פייר או אדית בוכהלטר, ולקבוע פגישה בקפה „קליפורניה", בפינת הרחובות דיזנגוף ופרישמן. המפגשים עתידים היו לזהות עצמם על־ידי גיליונות העתון „לה מונד" מה־9 באפריל, שיחזיקו בידיהם.

התוכנית היתה: נדיה תקבל בפגישה טרנזיסטור [...] הפעלה עבור כל המשתתפים. היא תעשה את החלוקה, גם של אבקת־הנפץ והמנגנונים. כל אחד מחברי החוליה יזמין [...] חדר בשלושה בתי־מלון. בכל חדר יתקין את מנגנון [...] ב־20 באפריל יש לכוון את השעונים כך שההתפוצצות [...] בשעה 11.45 בלילה, בכל המקומות במקביל. הימים ימי [...] של ד"ר גונאר יארינג, ו„קולם של הפלשתינאים חייב [...] שלא ישכחו אותם במו"מ".

חשבתי שאצליח להתחמק

כבר באותו יום, ב־6 בערב, יעלו כל המשתתפים [...] „אל־על" לרומא, טיסה 433. בעת ההתפוצצויות יהיו כבר מחוץ הארץ. אם הכל יתנהל כשורה, על נדיה לטלגרף [...] לכתובתו של ז'אן קאמפל. ויה פרסילו 47, מיברק [...] לבלבל: „אינני אוהבת אותך יותר. מיותר לחכות [...] כבר יעביר את המסר לבודייה. אם יש בעיות, עליה לטלגרף: „אוהבת אותך, נאמנה לך".

בעדותה סיפרה נדיה: „פתאום נבהלתי וביקשתי [...] ולסגת. לא נתנו לי, אולי מפני שכבר ידעתי יותר מדי. ביקשתי לעזוב את פאריס ולנסוע למרוקו לכמה ימים. [...]

● המחבלת נדיה בראדלי (מימין) בחברת אסירה, בכלא הנשים נווה־תרצה.

הבנתי שאין מוצא מהעניין וניסיתי להתאבד. זה היה ב־11 במארס 1971. הביאו אותי לבית־החולים. גם הפעם נכשלתי.

„מהדי בא אחרי מפאריס למרוקו. אני שכבתי במיטה, והוא אמר כי הוא מצטער על כישלוני בניסיון ההתאבדות והזכיר שאין דרך לסגת. אמר, כי אם ארצה להסתלק מהעניין, אצטער שלא הצלחתי בהתאבדות. עוד כשהייתי חולה, בבית שלי בקאזה, הוא שינן לי ולאחותי את תוכנית הפעולה והדגים איך להרכיב את המנגנונים בעזרת שירטוט, סבון קטן, שני גפרורים, ושני אבוזים. הבטחתי לו שאחזור אליהם לפאריס. אך ביקשתי לנסוע קודם לברצלונה, לבלות שם יומיים־שלושה עם ג'ורג' מוסטאקי. חשבתי שכך אצליח להתחמק, אך מהדי נצמד אלי גם לשם.

„אחר־כך חזרנו לפאריס לחמישה ימים של הכנות ותירגולים. שמו אותנו בבית בודד בלאניי. היתה שם תכונה קדחתנית: פורמים בגדים, תופרים, סודיות, לומדים להרכיב את המנגנונים, ושוב מפרקים, חוזרים שוב ושוב על אותם שמות כמו מטומטמות. גם אוולין בארג' היתה שם, וגם ז'אן ז'אק. הטכנאי שהדריך אותנו בטיפול בחומרי החבלה היה עלי אמין. עירבבנו את חומר־הנפץ עם סוכר ודבק וטבלנו בזה את הבגדים. עלי הכין יותר מדי חומר והיה צריך לכבס הרבה.

„ביום האחרון שלפני, אמר ז'אן ז'אק שאיבד את הדרכון שלו. אולי רצה לסגת. היתה היסטריה שלמה, חיפשנו כל הלילה. אחר־כך שמענו צעקות איומות שלו. פחדנו פחד מוות. בבוקר אמרו לנו שחיסלו את ז'אן ז'אק, שהיה פחדן, מלשין ובוגד. וזה יהיה גם גורלנו אם ננסה לסגת. בודייה הסיע אותי ואת מרלין במכוניתו לנמל־התעופה אורלי. לא היתה ברירה אלא לעלות על המטוס הממריא ללוד".

בית־המישפט הצבאי בלוד, בהרכב של שלושה שופטים, הרשיע את נדיה על־פי הודאתה: בפעילות באירגון בלתי חוקי, „החזית העממית לשיחרור פלשתין", בביצוע שירות עבור אירגון בלתי חוקי, ובנשיאת חומר נפץ. היא נידונה ל־12 שנות מאסר.

אין לי שנאה

בבית־המישפט, לאחר מתן גזר־הדין, אמרה נדיה: „אני לא מבקשת רחמים, כי אני יודעת שאני צריכה להיענש. אני מבקשת רק להתחשב בי ולקחת בחשבון את המניעים האוביקטיביים, ואני מוסרת שוב את חרטתי".

השיחות בינינו, שהתנהלו בעברית, החלו כשנה לאחר מעצרה. בבית־הסוהר הכל נטו לה חסד, כמו שכחו על מה נשפטה. בכל פעם שהעליתי בשאלותי משהו מעברה, היא כמעט התחננה: „די, זה שייך לעבר, אני כבר לא מרגישה את עצמי מחבלת".

— מפני שאת היום בבית־סוהר בישראל?

— לא, תקופה ארוכה הרגשתי גם כאן „מחבלת". לא מפני שהיתה זהות ביני לבין המעשה, אלא דרך העיניים של האנשים מסביבי. כל הזמן זה היה ער בתוכי: אני כאן בגלל זה... פעם לקחו אותנו לירושלים לטיול. זאת היתה הפתעה גדולה בשבילי, טיול אחרי שנה מאסר? זה היה בשביל התנהגות טובה. לקחו רק אחת־עשרה בנות, ואני בתוכן, ואני כבר למדתי כאן על הארץ ועל ההיסטוריה שלה ועל הציונות ולמדתי לדבר עברית. היה טיול יפה. סטירת הלחי באה ארבעה ימים אחר־כך, עם המיקרה של חטיפת מטוס „סבנה". כמו סטירה של הגורל. החוטפים נתנו גם את השם שלי ברשימה של המחבלים שהם מבקשים לשחרר. לא ידעתי למה הם מבקשים אותי. לא רציתי להשתחרר בדרך הזאת. זאת היתה תשובה ציניות לטיול לירושלים...

ואחרי זה, ב־31 לחודש, היה המיקרה של אוקאמוטו, הטבח בלוד. וב־5 בספטמבר היה המיקרה של מינכן, ואחר־כך בבנגקוק, תאילנד... וזה זה חדל? כל השנה פעולות הטרור לא פסקו... זה לא היה קשה רק לכם, הישראלים. זה היה קשה גם בשבילי. כאן בפנים. וגם אם הייתי מחוץ לבית־הסוהר, זה היה מפריע לי. וכאב. ואני הייתי עם המיקרים האלה, הייתי צריכה לכסות את הכאב כדי שאחרים מסביב לא יגידו עלי: ,הה, היא משחקת לנו פה'...

לימדתי את עצמי לעבור במיסדרון ולא להגיב. ולעשות את עצמי כאילו שאני לא מרגישה כלום, ולא לבקש שיפתחו את הרדיו, לא להתיישב כמו כולם ליד הטלוויזיה, וגם לא לקרוא עיתונים. הייתי מסתגרת בתא, והחברות שלי היו מספרות לי מה קרה. הרבה זמן הסתכלו עלי כאן כעל מחבלת שנואה. אצל כמה אנשים זה בטח עוד נשאר. היו לי קומפלקסים מזה. אבל עכשיו, אני באמת כבר מרגישה רחוקה מהכל. היום אני מרגישה חלק מפה, חלק מהארץ הזאת, אבל אז אסור היה לי להרגיש כך.

— נדיה, קצת קשה לי לקבל את הסיפור. את כואבת את הפיגועים וטוענת שאת מרגישה חלק מאיתנו, ואני, כל הזמן מזדמזם לי בראש: הבחורה הזאת הגיעה ארצה עם חומר־נפץ במטרה של חבלה! איך פתאום השתנו כל־כך הערכים שלך?

— אני לא יודעת אם השתנו לי הערכים. בסך־הכל קיבלתי כאן יותר אינפורמציה ובירורתי כמה דברים ביני לבין עצמי. אני אותה נדיה, אלא שאירעה לי תקלה באמצע הדרך, שפגשתי באנשים האלה, והגעתי לארץ עם חומר־נפץ במקום להגיע עם פרחים.

— מה ידעת על ישראל לפני שהגעת הנה?

— שום דבר. ידעתי קצת על יהודים, אבל אז הבדלתי בין יהודים ובין ישראלים. היום אני רואה את זה אחרת. אבל אני יכולה עוד להבין שיש המון יהודים בעולם שלא באים ארצה, כי זה באמת קשה לחיות כאן.

— עם חומר־נפץ נשאת איתך גם שינאה?

— לא אין לי שינאה. בכלל לא...

„את תשימי אותי ברדיו ואולי מישהו שנפצע מפצצה ששמו ברחוב, ישמע ברדיו מחבלת שרה על שלום ויגיד: עכשיו היא באה לעבוד עלינו, אהה? איך היא מרשה לעצמה? אם אני אגיד שאני מצטערת ואוכלת את עצמי — אף אחד לא יאמין"

— באת הנה עם אידיאולוגיה?

— לא!

— היה בשליחות שלך שמץ של תאוות בצע?

— את יודעת שלא. כסף זה לא מה שהיה חסר לי בחיים.

— ההרפתקה קסמה לך?

— היה קצת מזה, והיה גם יאוש, והיה גם צורך לתרום, לעשות משהו בשביל אחרים. סיפרתי לך כבר על זה.

— את חושבת ששולחיך רימו אותך? הוליכו אותך שולל?

— אולי השתמשו בי... כן, רימו אותי! זה בעצם אותו הדבר...

האסירות היכו אותי

סוהרת, שחלפה במיסדרון, הציצה לתוך החדר מבעד האשנב המסורג. די לדבר, החליטה נדיה אני אשיר לך שיר שחיברתי. היא נטלה את הגיטרה השעונה על הקיר (תקנות בית־הסוהר אוסרות על האסירות להחזיק כלי־נגינה בתא): „אני קדה בפניכם / כי צריך להשלים עם העובדה / שאיבדנו כל עמדה / כי צריך להשלים עם התנאים / ההופכים את ישותנו לחיקוי / אני קדה בפניכם / כי צריך ללכת, לעבוד / לשבת, לעמוד / להתאמץ בשבילך...".

קולה היה בהיר וצלול, פורץ מבעד לסורגים, והשיר התגלגל בפרוזדור הארוך ומשך לתא כמה אסירות שעסקו בניקיון. אסתר, בילי, בלומה, שושנה, שרה... „מה זה כאן, נדיה, מסיבה? אפשר להצטרף?" אסתר התנדבה לעמוד בפתח, לשמור „שלא תהיה הפרעה מהסגל".

„אלה החברות שלי", אמרה נדיה, „חברות טובות". הן התגודדו סביבה, תולות בה עיניים מעריצות. „זה לא היה תמיד ככה. בהתחלה היה לי מאוד קשה עם הישראליות. בבית־הסוהר יש תמיד אלימות. כשבאנו היה לנו מחזור איום ונורא של בנות, שהגיעו ישר מ„צופיה". בחוץ הן בכלל לא פטריוטיות, אבל בכלא, אחת אחת הן מרימות דגל כחול־לבן... במלה אחת, הן עשו לנו את המוות".

— וביותר ממלה?

— שפכו עלינו מים רותחים, גנבו לנו, פרצו את הארונות שלי, הלשינו, סיכסכו. בהתחלה אפילו היכו אותי.

אסתר (אסירה): אוי, נעשה לי רע כשאני עכשיו נזכרת במכות האלה. מישהי הסיתה אותי, וגנבתי לנדיה שתי קופסאות סיגריות „ולווטה". לא רציתי את הסיגריות, רציתי להתנקם, לריב איתן, לעשות להן רע. במיוחד לנדיה. כל היום קיללתי

„האסירות הישראליות בכלל לא פטריוטיות בחוץ, אבל בכלא הן מרימות דגל כחול־לבן ★ שפכו עלינו מים רותחים, היכו אותנו, הלשינו וגרמו לסיכסוכים ★ ,אתן חבלניות, צריך להרוג אתכן' — הן צעקו עלינו ★ רק אחר כך נהיינו חברות"

אותה. היתה סגורה אז בחדר. הייתי באה ליד האשנב שלה ומשמיעה לה קללות בעברית ובערבית... שתקלוט את זה טוב.

— נדיה, מה היו המלים הראשונות שלמדת בעברית?

— בהתחלה „יהיה טוב", ו„יהיה בסדר", ואחר־כך: „זונה" ו„בת־זונה". רק אחר־כך „בוקר טוב" וכל השאר...

אסתר: דיברנו על המכות. זה היה בשבת. ישבתי בפרוזדור עם סוהרת אחת ופיטפטנו. פתאום הן עברו, היא ואחותה, ונדיה נעצרה ואמרה לי: ,מה את רוצה מאיתנו, אסתר, תגידי!' ואני אמרתי: את יודעת טוב מאוד מה אני רוצה. אתן חבלניות, המקום שלכן לא כאן. צריך להרוג אתכן. ואסירה אחרת עזרה לי והצטרפה לקללות. ואסירה אחת תפסה את מרלין, ואני תפסתי את השערות של נדיה והתנפלתי עליה. רציתי לנקום... כבר לא זוכרת מה. הייתי שם איזה שתים־עשרה אסירות, וכולנו התנפלנו עליה והרבצנו לה.

— ומה עשית את, נדיה, מה הרגשת?

— לא הרגשתי כלום. כל־כך הרבה אנשים וכולם בהיסטריה וכולם עלינו... הייתי המומה. לא הרגשתי אפילו כאב. אחרי הרבה זמן באו הסוהרות, הפרידו, ואותנו לקחו לצינוק. את אלה שהיכו אותנו השאירו בחוץ.

מסדרים את החבלניות

נדיה: אנחנו ידענו שהחוק הוא, שבמיקרים כאלה שמים את כולן בצינוק, ואחר־כך מבררים... ישבנו ארבעה ימים בצינוק ושכחו מאיתנו. אז סירבנו לאכול, ודרשנו לראות את המנהלת. אחר־כך, לאט־לאט, הדברים התחילו להסתדר. היכרנו את המנהלת ואני הייתי מדברת איתה הרבה, כמו חברות. הגברת רעיה היתה לי כמו אמא טובה, ובזכותה גם הסגל התחיל לשנות את היחס אלינו. אבל עד אז היה לי מאוד רע על הנשמה.

חשבתי שזה העונש הכי כבד בעולם. לא עצם העובדה שאני סגורה, אלא שאני מוכרחה לחיות בחברה הזאת. חשבתי על משפט של סארטר: „הגיהנום הוא האחרים". ואז עשיתי מאמץ גדול ללמוד עברית. למדתי מהר מאוד את השפה. היה חשוב לי להבין את החברה הזאת.

— וגם לשנות אותה?

— הרצון לשנות ולעזור בא אחר־כך, כשהבנתי אותן. זה בא מתוך סימפטיה לבנות האלה. ראיתי שהן מסכנות, והן רבות גם בינן לבין עצמן. רק שאיתנו היה הכל מותר. כי אנחנו „חבלניות". ביניהן — זה משהו אחר. הכי נורא היה בשבילי גניבת הסיגריות לפני המישפט. היינו במעמד של עצירות ולא הגיע לנו שק"ם ולא סיגריות ולא כלום. גם לא היה מי שיבקר אותנו ויביא דברים. הייתי אוספת בדלים מהריצפה ומעשנת. הקללות נמשכו, והגניבות נמשכו. והסגל התעלם, וכשהתלוננו צחקו מאיתנו, וראינו גם סוהרות שדוחפות לזה ומרוצות ש„מסדרים את החבלניות"...

אסתריקה, הצמודה לאשנב, זינקה פתאום בבהלה: „דאי, המנהלת בדרך לפה. היא תהרוג אותי... תחביאו את ההקלטות". „לא עשינו שום דבר נורא", הרגיעה נדיה, וכבר פרטה על הגיטרה עוד שיר שחיברה: „הסתכלתי על עצמי בראי / העיניים נפוחות, הראש עגול / כאילו שתיתי כל הלילה / והלוא חלמתי מהקיץ. / אני אפורה והחדר מלוכלך / אני שמנה ואת רוחצת את הכיור / אני מנקה את המאפרות / עוד מעט הספירה / ולעבוד — לעבוד — / את מטאטאה / אני מרימה את הדלי / חולמת על ארצות רחוקות / על יערות אורנים / תורך לטאטא, תורך לטאטא / יום השבת כל כך עדין / ואני מסתכלת בראי שמעקם לי את הפנים / תראה איך כבר יסתיים היום / תורך לטאטא".

השקט הנורא הזה

„תמיד אהבתי שירים", אמרה נדיה. „ורק כאן בבית הסוהר אני מעיזה לשיר. תמיד הרגשתי צורך לכתוב, ורק כאן אני עושה זאת. אפילו לא ניגנתי קודם בגיטרה. כאן למדתי הרבה. זה התחיל בימים של החקירה. היה שקט גדול במקום ששמו אותי, והייתי לבד עם השקט הנורא הזה. לא היה נייר ולא עיפרון, ורציתי לעשות מוסיקה לעצמי, לשבור את השקט. מההתחלה שרתי שירים שאני מכירה, וכשנגמרו לי השירים, התחלתי לחבר שירים ומנגינות. שירים, זה קשר עם אנשים. כשאני שרה ואסירה מתיישבת לידי ושומעת, זה כמו שאני מעבירה לה משהו. כאילו אני עושה איתה קשר".

הבנות הצטרפו אל נדיה בשירה, ושיר רדף שיר. משירי כלא שחיברה, לשירי מולדת. מנהלת הכלא, הגברת רעיה, במדי גונדרית וארשת־פנים אמהית, „הפתיעה" אותנו בכניסתה לתא הזמר. עיניה זהרו. היא רוותה נחת מ„הבנות שלה".

„נו, הגדירות כאן לא מפריעות לחלומות ולשירים", היא אמרה בגאווה ומנתה את שבחיה של נדיה.

*

(המשך הסידרה — ביום ד' הבא)

יומן אמריקני

מאת אהרון בכר, ניו־יורק

פסיכוזה

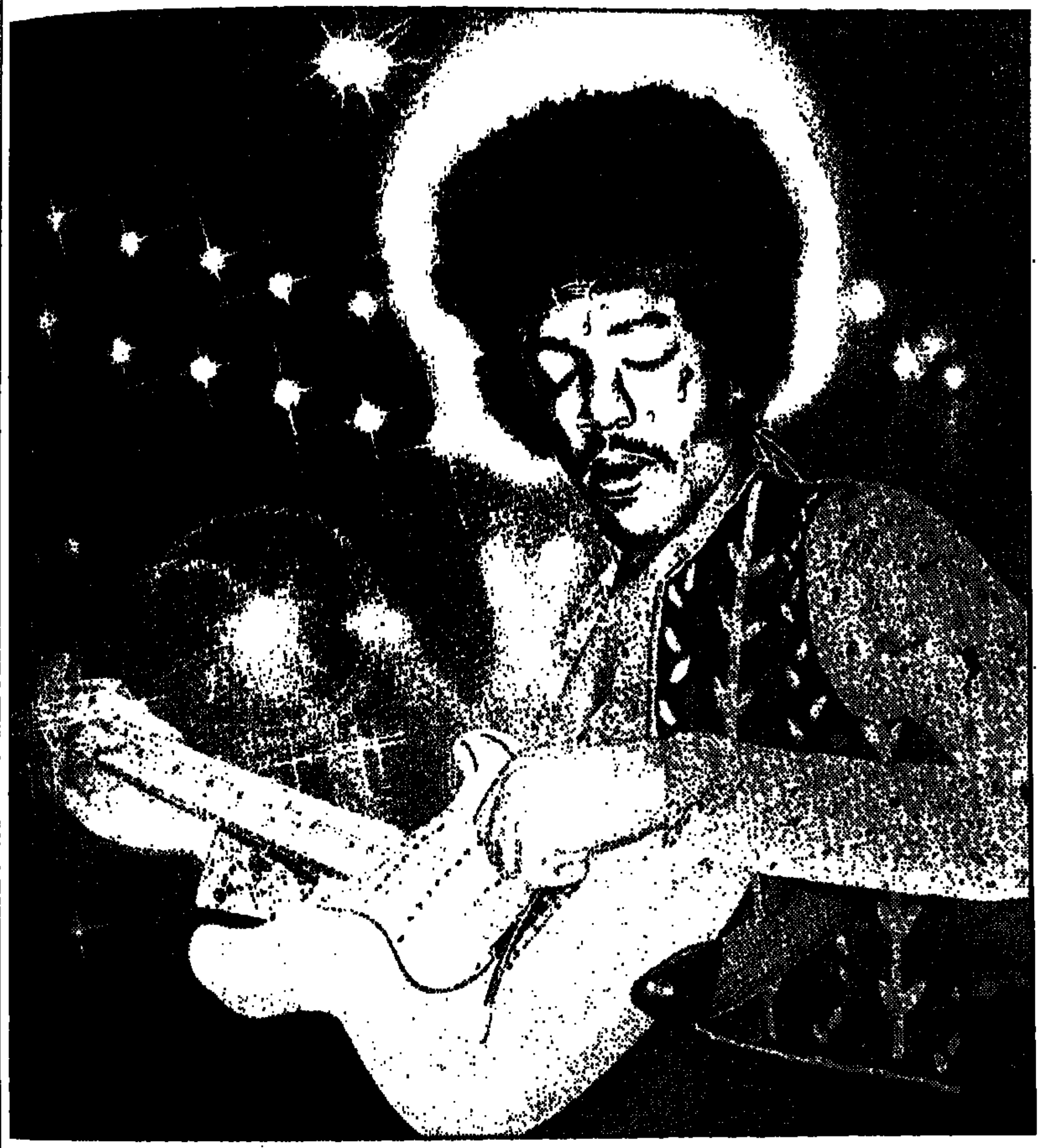

ברגע שנמשכת לתוך השדה המגנטי של ערוצי הטלוויזיה אתה אבוד, כי לא תיחלץ ממנו כל־כך מהר. המכשיר הארור ישתלט כליל על חייך ועל תת־ההכרה שלך. הוא ירמוס ברגל גסה את כל הרגליך הישנים והטובים. אנחנו כבר שורקים לעצמנו במקלחת ג'ינגלים של משחת שיניים.

המכשף הזה שיעבד אותנו לוויטמינים ולגלולות הרגעה, למסטיק נגד עששת, לקפסולות נגד כאבי־ראש ולתכשירים נגד הגיל. אנחנו נוטלים, ללא צורך סביר, סירופ סמיך ומבחיל נגד שיעול, מפני שהתמכרנו לו מול המרקע.

האנגלית שלנו, איזה שיט, נשחקה כליל בתוך אמריקניזמים מוזרים וצעקניים, תוצאה הכרחית של בילוי אינטנסיבי עם גיבורי הבוקר של אופרות־סבון. לא היינו מאמינים שהזבל הטרי הזה יצמיד אותנו לכורסה כמסוממים.

החיים מול המירקע הם חיים של חרדה, בין אסון לאסון, בין פורענות לפורענות, כי זה מה שעושה את החדשות.

בהלת האיידס חלפה בכל ערוצי הטלוויזיה כמו סופה משתוללת. היא הרסה את ההומואים והרגה את המתירנות. בינתיים נפגעה גם כל התעשיה סביבם. פורנוגרפיה, למשל, כבר לא עסק טוב כמו שהיה. אגב, הבהלה פגעה גם בחפים מפשע. עובדה, אין בכל ניו־יורק דלפק הגון שיגיש כוסית ויסקי בלי קש.

בימים האחרונים השתוללה על המירקע היסטריה חדשה: בהלה מפני תרופה לשיכוך כאבים, „טיילנול".

ערב אחד, סמוך לחצות, דיווחו ערוצי־הטלוויזיה על הרעלה כתוצאה משימוש בקפסולה כזאת. הקורבן מת.

הבהלה גברה מרגע לרגע, בשידור חי. כעבור שעה נמצאה באותו דרגסטור עוד קפסולה מורעלת. לפנות בוקר נזרקה התרופה מכל דוכני המכירה בכל רחבי היבשת. היצרנים הפסידו בערב אחד, לא הרבה, רק 140 מיליון דולר.

עכשיו משתוללת על המירקע בהלה מפני שברי־זכוכית במזון לתינוקות. פה מקרה, שם עוד מקרה, וגם המוצר הזה נעלם בין־לילה. כמה קל, אגב, לחסל מתחרים בשוק החופשי. בסך הכל צריך לעורר סביבם בהלה קטנה. הטלוויזיה כבר תעשה מזה פסיכוזה המונית.

כשאנחנו רק חושבים על כך, ידנו כבר מושטת באופן אוטומטי אל צנצנת התרופות. אנחנו זקוקים לגלולת ארגעה. את הקפסולה הארורה נגד סיוטי־לילה ניקח לפני השינה, בדיוק כפי שמצווים עלינו הג'ינגלים.

□ □ □

42

התיאטרון הטוב, האמיתי, נמצא בברודווי, לא הרחק מהתיאטראות הגדולים, איפה שהחיים. המסך עולה בחמש, כשגורדי־השחקים מתרוקנים והרחוב מתמלא.

ברודווי פינת הרחוב ה־42, הגדולה בהצגות תבל.

בפינה, תיזמורת ג'אז. עשרה שחורים שנולדו אל תוך הצלילים האלה וגדלו איתם, מאלתרים את עצמם לדעת. הג'אז, היי מן, זורם להם בעורקים. שים אותם בהיכל התרבות, והנה לך גדולי הג'אז. כאן הם מתגלגלים ברחוב, עשרה בדולר.

הצלילים שוטפים במורד הברודווי, יחד עם שטף האורות. הרחוב מתנועע לפי הקצב.

קולו הצרוד של מטיף נוצרי, מעבר לכביש, הופך את תיאטרון הרחוב לתיאטרון אבסורד. הוא זועק מבעד לרמקול וקורא לעוברים והשבים לזנוח את המריחואנה ולשוב אל ישו הנוצרי.

ברנשים וזעפים נדחקים סביבו בין הקהל. יש להם מכל־טוב. הם מציעים את הסחורה לפי הקצב של המוסיקה. עשן מתקתק מרחף כמו עננה. הרחוב מתמסטל. תפסיקו עם זה, זועק המטיף, בואו אל ישו. הרחוב אדיש אליו.

המתופף מגלגל לעצמו בכיף ג'וינט קטן, כי מי יגיד לו משהו. לחוק, אגב, יש דאגות אחרות. הוא לא ידחף את חוטמו לעסקיו של מתופף ג'אז שמכין לעצמו ג'וינט קטן בפינת 42.

במורד, פינת שחמט. אנשים יושבים מהבוקר עד הערב, כי התחביב הזה הוא גם פרנסה טובה, למי שהולך על בטוח. אף אחד לא ישחק לך כאן בחינם, בייבי.

מוסלמי שחור, בגלימה ובתרבוש, מציע את מוחמד. יש לו גם קטורת וכמה צנצנות זעירות עם תכשירים שמנוניים למריחה על הגוף.

משהו לעשן, משהו טוב לעשן, ממלמל כושי צעיר, מעורפל כהוגן, כשהוא מנופף בסחורה שלו ומשבח אותה בחרוזים. ישו ונאפס חיים על אותה מדרכה, זה בצד זה, ומנהלים ביניהם תחרות פרועה.

מהרג'ה קשיש הניח לרוחב המדרכה מיטה מסומרת ושוכב עליה במנוחה. מי שרוצה, משליך לו בתמורה מטבע. מי שלא רוצה, לא מוכרח לשים לב לקיומו.

נהר אדם נשטף במורד הברודווי ונבלע במנהרות של התחתית. הרחוב מבהיק בשלל אורות צבעוניים. התזמורת מאלתרת את הסיבוב האחרון שלה. ליד התיאטראות הגדולים, סביב הקופות, משתרך זה שעות תור ארוך וחסר סיכוי.

ההצגה הגדולה מכולן מתקיימת לאורך המדרכה, בפינת 42. תיאטרון רחוב, חזק ואמיתי כמו החיים.

□ □ □

גורו

מהרישי יהרישי שוהנהדוזהו הירישי האיהי־תאמה, להלן המהרישי, קיבל את פנינו במאורה האפלולית שלו, בקומת המרתף של בית ישן ברחוב ה־12, שמדרגות החירום החיצוניות שלו החלידו מזמן.

הוא התעניין אם השיחה שלו איתנו תעלה לו כסף. מהרישי יהרישי שוהנהרזהו וכו' יודע שתהילה, כמו כל דבר טוב, עולה כסף, גם אם היא מצפה לו, במקרה שלנו, בחלק נידח של העולם. חייכנו במבוכה.

אם כך, היה לו רעיון. אנחנו לא נגבה תשלום תמורת הכתרים שנקשור לו, והוא מצידו יפתח לפנינו את שערי החוכמה חינם־אין־כסף. עשינו עסק.

המהרישי, חסר גיל, גבה קומה, רזה כמו מקל, הציע לנו להתיישב עימו על מחצלת קש. הוא רצה לשמוע על הרקע שלנו. פניו נותרו כל העת חתומים. רק עיניו בערו.

שעה ארוכה הפלגנו בסיועו האדיב אל תהומות נפשנו, כשאנו צוללים עימו לתוכה, בניסיון להגיע אל שכבת הדממה הנצחית ולהקשיב לה – אבל כל מה שעלה באוזנינו העירניות היו הרחשים שהגיעו מן הרחוב.

המהרישי הורה לנו לעצום את העיניים ולהביט על עצמנו מבפנים. ישבנו רבע שעה בעיניים עצומות מבלי לראות דבר. אבל כשפקחנו אותן, ראינו אותו מרחף לנגד עינינו באפלולית החדר, בדיוק בתנוחה שבה ישב. הוא ריחף באוויר, ארבעה חמישה סנטימטרים טובים מעל פני המחצלת. אנחנו נשבעים.

בעוד אנו מתבוננים בו באימה, ביצע המהרישי נחיתה רכה ופקח את עיניו. פניו נראו סחוטים, כמו אחרי מסע מתיש.

אני מבקש סליחה, אמר הוד התרוממותו בקול עייף, חוששני שהעמקתי לצלול אל תוך עצמי. הבטנו בו נבוכים. המהרישי נשבע ביקר לו שאם נתמיד להתבונן בתוך עצמנו, מנותקים כליל מן המציאות, נוכל בבוא היום לרחף כמוהו.

לפעמים, אמר כבדרך אגב, אני שוכב לנוח בצהריים ושולח את הנשמה שלי לביקור־מולדת חטוף בהודו. הוא הציע לנו להצטרף למסע כזה. הדבר, הבטיח, יעשיר את עולמנו הפנימי ויאפשר גם לגופנו להתאוורר קצת מהנשמה. שניהם, הסביר, הגוף והנשמה, זקוקים לכך מעת לעת. אנחנו בטוחים בכך.

בלונדה חטובה, בלבוש קליל, שהמהרישי קרא לה הנסיכה, הגישה לנו תה עכור. היא הגיחה במפתיע מחדרון סמוך, אפלולי עוד יותר מחדר שבו ישבנו.

שלפנו סיגריה, אבל לפני שעלה בידנו להצית אותה, נפל עליה מבטו. הסיגריה נשרה לנו מהיד כאילו היתה עלה נידף. הנסיכה הביטה בנו בחומרה.

אבקש את סליחתך, אמר המהרישי, אינני יכול לסבול שאנשים מרעילים את עצמם בנוכחותי.

הסיגריה נחה על המחצלת, במקום שבו נפלה. המהרישי התבונן בה בריכוז מרושע. עיניו דלקו. הסיגריה החלה להתגלגל לאיטה לאורך המחצלת.

במשך שעה ארוכה זיבל לנו הגורו מרחוב 12 על מסתרי הנפש וכל תהומותיה. איננו מתמצאים בזה הרבה.

מידי פעם ערכנו הפסקת תה קצרה. המהרישי גמע את התה שלו בלגימות קצרות, קצובות. הנסיכה סיפרה בקול אדיש שזה חודש וחצי לא בא אל פיו דבר, מלבד תה.

אגב כך טיפטפנו עימו על הא ועל דא. המהרישי התעניין אם יש לנו מושג מה היינו בגילגול הקודם. העלינו עימו כמה השערות.

בינתיים התיישבה הנסיכה על המחצלת, אחרי שפשטה את לבושה הקל. סקרנו אותה בעניין, אם כי רק בזווית העין. המהרישי הציע לנו להתעלם מנוכחותה החטובה והבנויה לתלפיות. הוא אמר שהנסיכה מרחפת כעת בתוככי עצמה, כך שגופה העירום אינו שייך לה כרגע, ועל כן אין לה במה להתבייש. אנחנו מבינים אותו.

לפני שקמנו ללכת, מסוחררים מעט ממראה עינינו, כמו גם מניחוחות הקטורת, פיזר המהרישי לאורך החדר ערימה גדולה של גחלים לוחשות. הוא ליווה אותנו אל הדלת, כשהוא פוסע בנחת לאורכה, יחף וחסר דאגה כאילו היו הגחלים הלוחשות שטיח אדום שנפרש לכבודו. בבוא היום, הבטיח, נוכל לעשות זאת בלא שום קושי.

ליד הדלת, הושיט לנו המהרישי חוברת פרוספקט עם לוח המחירים. עשרה שיעורים בקורס למתחילים, 1200 דולר בשני תשלומים. אם תביא חמישה תלמידים, הציע בקול שמנוני, תוכל ללמוד אצלי בחינם.

הוא צחק, הממזר, צחוק מתכתי קצר וכיבד אותנו בטפיחה ידידותית, כמקובל בין אנשים המטיבים להבין זה את זה בבואם לדבר ביזנס.

חץ מסילבי קשת

התכתשויות לבנוניות

● אברהם שפירא: כאילו ש־20 קילו ישנו משהו

מה לא בסדר אתי? מדוע אינני מצליחה להקציף שום התלהבות מההתכתשויות הלבנוניות ב„חירות", ערב הוועידה?

אם כבר אמר משה ארנס משהו ציורי הראוי לציטוט – ואשר נתן תחמושת להתכנסות אוהדי דוד לוי באולם הקונגרסים – הוא חוזר בו בצורה פתלתלה.

והחוברת על אריק שרון, מה היא גילתה לנו שכבר איננו יודעים?

כל אלה הם גירסה חירותניקית ל„פנקס שירות", בדרכים אחרות.

עמיתי יצאו מגידרם לתאר את כנס מחנה לוי. היו להם כמה ציטוטים טובים מנהמותיו של האיש הנפוח הזה, המתהלך כאילו נמשח בשמן המשחה, הרואה עצמו שלוח בחסדי עצמו לראשות ממשלה.

הובטחה לנו אווירה אמריקנית של פריימריס. ואני ישבתי כאבלה בין חתנים, במקום שנראה כאולם חתונות, עם שולחנות ערוכים בשניצלים, רבע עוף, סיגרים מרוקאיים וסלטים. לא נעדרה גם תזמורת הזמרים שהתנפלו על עור־התוף שלי במיתקפה של של דציבלים גבוהים.

למה לא הצליחו להצחיק אותי ההללויות וההושענות, שקשרו לו הדוברים לפניו ה„ג'ינגל הדבילי" שחובר לכבודו, ואשר הושמע פעמים רבות, כשטיפת־מוח, ואשר מיקצבו היה דומה לתשדירי הבחירות של הליכוד? אולי חסר לי הטריק של התינוק עם המריצה.

האם צריכה הייתי להבין את הרמז הקוסמי בשיר „לא, לא, לא, לא תנצחו אותי"?

הנאום של לוי, שכבר צוטט בהרחבה, עם „האלגנט האיטליגנט" כלפי ארנס, והאיזכור של דן קורליאונה, בין דילו...

הטירדה של לוי נראתה לי כמאבק כוחני, מלווה בטפיחה ורחמים עצמיים: „...שעות קשות, לילות ללא שינה בצרמת... במיבחן גורלי... את נשמתי נתתי במערכה הזאת (בחירות)... בתיחכום... בהתעלמות מהדלפות מרושעות... הקורבן... חשתי את העם... הקרבה כזאת... מאמץ כזה... התעלות... הבלגה... התייצבות של יחיד מול כולם..."

לבי נעשה גס, עיני נשארה יבשה, בכל הפיקנטריה הזאת. אולי הייתי מצליחה לצאת מאדישותי, אם היו מביאים לכנס גם את המכשפה מרובב והבייבי־סאלי.

● עם מוזר

עם רצח אלוף פאלמה, נדמה היה כי בא הקץ לתופעה המופלאה של ראש ממשלה, בחברה פתוחה, מתהלך במיקטורן ג'ינס, צועד ברגל לקולנוע השכונתי, חי בקרב עמו. מגיע לכנסים בינלאומיים לא עם פמליות ולימוזינות, כי אם סוחב בעצמו את מזוודתו ונכנס לאוטובוס.

אורחות־חיים שנראו לנו כמו מפלנטה אחרת. של צניעות ופשטות הליכות.

אולם, נראה כי ראש הממשלה החדש, איגוור קרלסון, איננו מוכן להסתתר בבב, לאורך ימים, מוקף בגורילות. הוא הכריז כי זהו סידור זמני. הוא ימשיך לנסוע לעבודה ברכבת התחתית(!) ללא ליווי.

עם מוזר, השבדים.

● את מי זה מעניין?

ההתעסקות הפרובינציאלית הזאת בעיתונות, סביב אישפוזו של ח"כ אברהם שפירא, לטיפול הרזייה ב„הדסה". את מי זה מעניין?

זה טוב אולי למדורי הרכילות. בעיתונים נתנו לזה טיפול של ידיעה. הוא רואיין בכל תוכניות הכבל"ת הרדיופוניות, וסיפר על הישגיו ושאיפותיו: להוריד 20 קילו. כאילו שזה ישנה משהו. גם אז יהיה שמן.

לא נותר, אלא לקוות, כי את הוצאות אישפוזו, הוא עושה מכיסו הפרטי, ולא במסגרת ההטבות למיוחסים, שאולי תבוטל בעוד חודש

● מי השתגע?

אני בטוחה שראש הממשלה, שמעון פרס, אמר דברים מאוד חשובים ב„מוקד".

אולם מה אעשה, כול שימת הלב שלי היתה ממוקדת על המראיינים, נסים משעל, יורם רונן ועודד שחר. לא יכולתי להחליט מי כאן השתגע: המקלט שלי או המאפרת שלהם. שלושתם נראו מאופרים בצבע בוץ כהה – עד כי נדמה היה לי, במבט ראשון, שבאו לראיין אותו מחוף־השנהב, לרגל חידוש היחסים.

● זה צדק, זהו?

הוכחה נוספת כי חיי הזקנים הם זולים בארץ הקאניבאלית הזאת, קיבלנו למיקרא הידיעה כי פושע מחבורת שודדים ירושלמית שתפארתן היתה בשוד אכזרי והתעללויות בזקנים, נידון לשלוש וחצי שנות מאסר בפועל.

איזה שופט רחמן! אולי זכר את קביעתו של שופט אנגלי שהכריז: זה בית־משפט, לא בית־דין צדק

● רק כך

לא רק לערבים יש „מנטליות". גם לשר הביטחון, יצחק רבין.

בעוד שמעון פרס עושה רעשים של שלום ודיקום ובחירות אפשריות לראשי ערים בגדה, מצהיר רבין הכרזות, שהיו מתאימות גם לשרי ביטחון של הליכוד.

רק כאשר נמחיש שאנו מסוגלים להחזיק בשטחים ביהודה, שומרון וחבל עזה, ואין לערבים היכולת להשפיע על אורך הנשימה שלנו, אמר, אפשר יהיה להתקדם בתהליך השלום.

סף הרגישות שלו הוא מאוד גבוה גם לסבלן של הנשים שהיו נשואות לערבים והמתגוררות, כאסירות־ציון במעון של „כך" בקריית־ארבע.

יוסי שריד פונה אליו בשאילתה על הפירסומים אודות התעללות, הטרדות מיניות וניצול של בריוני „כך". הוא משיב, שאם הן יגישו תלונה, „הנושא יטופל".

זה שהנשים האומללות האלה...

● יצחק רבין: לא מזיז לו

מפוחדות, מאויימות ותוששות, אולי להגיש תלונה רשמית – לא מזיז לו.

● אליל הסיליקון

חיי עם המחשב האישי שלי, ממשיכים להיות סוגים בקוצים.

זוהי מלחמת־התשה מתמשכת בינינו. קרב בין הבינה המלאכותית שלו והשכל הדפוק שלי. בין החומר לבין הרוח.

לעתים, עובר הטור הזה למסוף במערכת, חד־חלק. לעתים, הכל משתבש. ואז, לרגע, אני נתקפת בשגעון גדלות שאולי יש לי איזו אנרגיה שלילית שמשבשת ומשתקת את המערכות.

חברה טובה, שמכירה את בעייתי, הביאה לי, כדי שארגיש שאני לא לבד, ספר בשם „אליל הסיליקון". מחברו הוא מייקל שאליס, אסטרו־פיסיקאי, מאוקספורד שהוא גם מומחה למחשבים, שמאס בהם.

מצאתי שם חיזוקים להרגשה המשוגה שלי. מערכת העצבים האנושית, קובע שאליס, משפיעה, ולחילופין, יכולה להיות מושפעת, על ידי הפעולה החשמלית של המעגלים האלקטרוניים של המחשב.

ידועים מקרים רבים של מצב נפשי של אנשים, המשפיע לרעה על פעולתו של המחשב. או להיפך. הם סובלים מסחרחורות, חרדות, ולעתים אף נתקפים באפילפסיה קלה בנוכחות מחשב.

הוא יוצא נגד עבודת האלילים של המחשב ומצטט את פרק קט"ו בתהילים על הפסלים והאלילים שעיניים להם ולא יראו וכוליי וכוליי ואשר מסתיים במלים הנפלאות: „כמוהם יהיו עושיהם, כל אשר בוטח בהם", אמן סלה.

נתן ברון

שיזרימו גם לי

אולי אתה יכול לסדר לי פגישה עם שר האוצר?

– מה פתאום? מה לך ולו?

– אני רוצה שיזרימו לי.

– מה???

– כן, כן. אני רוצה שיזרימו גם לי. מזרימים לכולם, לא?

– תגיד השתגעת או משהו? למה אתה לא בעבודה? מה קורה לך?

– שום דבר, תאמין לי. הכל בסדר. אבל אני גם כן צריך איזו הזרמה, ואולי מודעי יסדר לי.

– בחייך, דבר לעניין. מה הסיפור שלך?

– פשוט מאוד. אני עובד אצל יעקב, הפחח הזה מאיזור התעשיה. אני מרוויח איזה 800 שקל חדש לחודש. אשתי מנהלת חשבונות בסופרמרקט ומרוויחה 500 שקל חדש לחודש. אז אנחנו צריכים הזרמה.

– משביל מה?

– מה זאת אומרת בשביל מה? אשתי קנתה לילדים בגדים לקראת החורף, ואחר־כך הגיעו המסים מן העיריה והתשלומים לחברת החשמל ולגז. הילד הגדול רצה אופניים, והקטנה לומדת בלט. אמרתי לאשתי: תראי, יהיו לנו בעיות, יהיה לנו אובר בבנק. היא אמרה לי, מה אני אעשה? ובאמת, מה היא יכולה לעשות. אז נכנסנו לאובר, ועכשיו אני צריך שיזרימו לי.

– תגיד, אתה לא מתבייש. אדם כמוך, נראה לי איש רציני, אתה לא מבין שצריך להצטמצם? שצריך לחיות בחשבון? למה אתה נכנס לחובות, שאתה לא יכול לעמוד בהם?

– אהה, עכשיו אני כבר רואה, שלא תסדר לי פגישה עם מודעי. אולי תגיד לי, למה לאחרים מותר ולי אסור.

– למי מותר?

– הנה, תסתכל בעתון. תראה מצד ימין מזרימים לקופת־חולים, באמצע מזרימים ל„אלסינט", בעמוד השני מזרימים לארגון הקניות של מושבי הגליל, בעמוד 5 מזרימים למספנות ישראל, בעמוד האחרון מזרימים למנועי בית־שמש. אז למה שלא יזרימו גם לי?

– מה אתה משווה בכלל בינך לבינם. הם גופים גדולים, רציניים, ומה אתה בסך־הכל, סתם בן־אדם מן הרחוב?

– כן? ככה אתה חושב? אז תסתכל בתמונות. תראה את האיש הזה, כמה הוא נראה יפה בחליפה ובעניבה. תראה את התסרוקת שלו. אז איך הוא הגיע לחובות של 500 מיליון דולר? וזה שמופיע כל יום בטלוויזיה ומסביר כמה הוא חכם – איך הוא הסתבך עם 100 מיליון דולר שאין לו? ומה עם ההוא, שתמיד הביאו אותו כדוגמה לשכל היהודי ולכשרון הישראלי – למה צריך עכשיו להזרים לו כדי להציל אותו?

– כי אלה גופים ציבוריים חשובים, ולא עסקים פרטיים. הם שייכים למדינה או להסתדרות – וזה משהו אחר, לא.

– אז זה בדיוק מה שאמרתי הבוקר ליעקב הפחח, חבוס שלי. למה אין לי מזל? אמרתי לו. גם אני רוצה להיות כמו סולל־בונה, או קופת־חולים. שידאגו לי, שיוציאו אותי מן הבוץ, שיעזרו לי. אם זו חברה ממשלתית או הסתדרותית – אז מותר לה להסתבך? למה לאשתי אסור לקנות אופניים לילד – ולהם מותר לקנות מכוניות למנהלים? למה אני צריך לראות לאוברדראפט שלי – והם משחקים אותה כמו באמריקה.

– כי הם מנהלים רציניים, אחראיים, שיש להם נסיון רב...

– ולי אין נסיון באוברדראפט? הנה, האיש הזה בחליפה. עשר שנים הוא מנהל שם. כל שנה האוברדראפט הלך וגדל, התנפח ותנפח. למה מנהל הבנק מצלצל רק אלי ולא אליו? למה הפקידה מעובר־ושב לא צילצלה ואמרה לו: אדוני, יש לך אובר. תביא כסף בבקשה לכסות.

– אולי היא אמרה לו? מאיפה אתה יודע?

– נו, אז מה הוא עשה? אני הולך ומלווה מיעקב, לוקח מפרעה על חשבון המשכורת. מה אני יכול לעשות? הרי הפקידה מעובר־ושב רוצה כיסוי, אחרת היא תחזיר את השיקים שאשתי נותנת למורה לבלט. יש לי ברירה? אבל מה הוא עשה? למה הוא לא כיסה?

– טוב, כי...

– אני אגיד לך למה: כי הוא ידע, שבסוף יזרימו לו. זהו. הם כולם יודעים, שבסופו של דבר ימנו ועדה ויכינו תוכנית הבראה, והכל יהיה בסדר: מודעי והחבר'ה שלו יצטרכו להיכנס לענין. פרס ילחץ – ויתחילו להזרים.

– אחה, אני כבר רואה, שיש לך גם תוכנית הבראה משלך, נכון?

– בטח שיש לי: הזרמה, חביבי, הזרמה. אתה תראה, איך הכל יסתדר כשיתחילו להזרים לי.

האגדה' (הלא נכונה!) בדבר אי תחולתן של הגבלות הפיקוח על מט"ח על אנשי 'יחידה 183' (ימים בשנה בחו"ל)

אזרח ישראל, הנמצא אמנם רוב השנה בחו"ל, אבל טרם נסתיימו 7 שנים רצופות בהן הוא שהה בחו"ל לפחות 275 יום בשנה (או שבדרכונו הישראלי טרם נרשמה כתובת מגוריו שבחו"ל), יש לו, בעת שהותו בחו"ל, בדיוק אותן הזכויות – והחובות! – שיש לכל ישראלי שיוצא לנסיעה קצרה לחו"ל. אדם כזה הוא "בעל פטור" (מחלק מדיני הפיקוח) אך ורק במשך 90 הימים הראשונים לשובו ארצה אבל אין הוא כלל "בעל פטור" בעת שהותו בחו"ל.
דברים אלה מוסברים בעמוד 58 של הספר.

"הפיקוח על מטבע חוץ"
מאת
יוסף שפט וזבולון הגדלר
(בעלי רשיונות עו"ד בישראל ובמדינת ניו-יורק).

הספר כולל: דברי הסבר מפורטים ביותר * נוסח מעודכן של כל החקיקה * נוסח משולב של כל חוזרי המפקח על מט"ח * נוסח של פסקי הדין העיקריים * טפסים וחומר שימושי אחר.

הספר כרוך בשני אוגדנים, שבהם ביחד כ-1200 עמודים.

2 הכרכים ימכרו רק לפי הזמנות, אותן יש לשלוח בצירוף שיק ע"ס 287.50 שקל חדש (=250 פלוס מע"מ) אל הוצאת אדמית, ת.ד. 7885, ירושלים מיקוד 91078 (המחיר כולל גם את שני העדכונים הראשונים שיצאו).

חברים – ואויבים – על יצחק מודעי

מה לא אומרים עליו! „משוגע", מוזר, הפכפך, נוטה להתפרצויות – אבל חסידיו ומתנגדיו כאחד מסכימים: שר האוצר הוא אדם מבריק, מהיר־מחשבה, אינטליגנטי, שנון, בעל ניסוחים בהירים ☆ פרס קורא לו „יצחק" והוא קורא לראש הממשלה „שמעון" – אבל החברות רבת־השנים ביניהם התנפצה לרסיסים במשך שנה וחצי של עבודה משותפת ☆ „מה ששבר אותי", אמר ראש הממשלה בשיחה פרטית, „היה מראה הזקנים, שטולטלו בלילה מבית־חולים אחד למשנהו" ☆ אותו פרס, שתחילה הגן על שר האוצר מפני חבריו בליכוד, אומר היום: „פשוט אין לי יותר אמון באיש הזה" ☆ מודעי, מצידו, אומר: „ראש הממשלה פשוט אינו יודע מה הוא רוצה" ☆ ואילו בביתו, במפלגה הליברלית, אוהבים להסתופף בצילה של הצלחה – והיום נחשב מודעי לאדם מצליח

מאת אורלי אזולאי־כץ

הזמרת ריקה זראי ישבה בלשכת ראש הממשלה ובהתלהבות חסידית הירצתה באוזני שמעון פרס על נפלאות החסה והגזר. לפתע צילצל הטלפון. שר האוצר, יצחק מודעי, היה על הקו. הוא ביקש לבשר לראש הממשלה על עליית המדד. מאוחר יותר התברר, כי ליד מודעי עמד אותה עת הכתב הכלכלי של הטלוויזיה. בנוסף לזמרת, ישב אצל פרס דובר משרדו, ברוך אסקרוב. ראש הממשלה עלה לאוקטבה גבוהה ואמר לתוך השפופרת: „כבר אמרתי לך, שלא מדובר בהדפסת כספים. מי בכלל דיבר על זה? מוטב שתקרא את הניירות, יצחק, לך לקרוא אותם".

למחרת בבוקר, קרא פרס בעיתון, שמודעי מבקש ממנו, שיתן לו לעבוד בשקט. „ומה אני עושה?" שאל פרס, „אני נמצא בחופשה בסונסטה?".

ראש הממשלה פונה לשר האוצר בשמו הפרטי, יצחק, ויצחק קורא לו שמעון. אך בשני הצדדים מציינים, כי אין ללמוד מכך על קירבה מיוחדת; לכל היותר יש בכך עדות להיכרות ארוכה בין השניים. החברות, שהיתה גם על רקע אישי וגם על רקע מלחמות פוליטיות, כאשר השניים היו משני צידיו של המתרס הפוליטי, התנפצה לרסיסים במשך שנה וחצי של עבודה משותפת.

בעיות עם המחשב

„העניין הזה של זקנים מטולטלים בלילה מבית־חולים לבית־חולים שבר אותי לגמרי", הודה פרס בשיחה פרטית בימים האחרונים. „מי היה צריך את זה? הרי הכסף היה". ואחרי הזקנים, הרגיזו את פרס כוסות המיץ שהורמו בליכוד ושירי־התהילה, שנקשרו למודעי כאבי־התכנית הכלכלית. פרס, אשר בחודשיה הראשונים של ממשלת האחדות הגן על מודעי מפני חבריו בליכוד, מוצא את עצמו בימים אלה בחזית־אש מול שר האוצר.

„פשוט אין לי יותר אמון באיש הזה", אמר פרס, „אני לא יכול לסמוך עליו, אני לא יכול להאמין, שמה שאמר אתמול יהיה נכון מחר".

מודעי מצידו לא מבין על מה יוצא הקצף. כשמשבר הצמיחה ברקע, אומר מודעי על פרס: „ראש הממשלה פשוט איננו יודע מה הוא רוצה".

ראש הממשלה הרים ידיים. באחרונה הוא מרשה לעצמו לומר בחוג ידידים, מה הוא באמת חושב על מודעי. בדברי הביקורת, הכוללים לא מעט השמצות על אופיו ואישיותו, מקפיד פרס לציין, כי הבעיה המרכזית היא, שמודעי הוא אינטליגנטי ושנון – ועל כן קשה פי־כמה איתו.

בעיית המינויים בחברות הממשלתיות הרתיחה את ראש הממשלה ואת שרי המערך כאחד. בישיבה שקיימו לפני שבוע שרי המערך והליכוד, בניסיון לפתור את משבר הצמיחה, התפתח דו־שיח תוקפני בין מודעי לשר האנרגיה, משה שחל. „למה אתה לא חותם על המינויים שהגשנו לך", שאל שחל, ומודעי השיב: „יש לי בעיות עם המחשב". פרס רתח: „ומה קרה בתקופה שלפני המחשב, מה עשו אז? יצחק, אני אומר לך, אם הצלחת להוציא את שחל מהכלים, משהו כאן עם המינויים לא בסדר".

„אני מתפרץ במתכוון

בישיבות שרינו, מדי יום רביעי, מקדישים שרי המערך, במסגרת פריקת המתח, פינה מיוחדת הנקראית „פינת מודעי" והם מספרים חוויות מעבודתם עם „האיש המוזר". כך הם מכנים אותו. בפינה הזאת מככבים באופן קבוע יצחק נבון, מוטה גור, משה שחל וגד יעקבי. מה שמלקטים שרי המערך למזכרת הוא אוסף אמירות של מודעי בנושא הקיצוצים. המכנה המשותף לאמירות אלה הוא הדימויים, השאולים מעולם האיטליזים ו[illegible] הכירורגיה: „נקצץ בבשר החי", „נחתוך בעורק", נרטש את העצמות". לעת כזאת מעיר גד יעקבי בציניות: „כשמודעי מדבר, נדמה לי תמיד, שנמצא בחנות של קצבים".

דרך אגב, אחיו של מודעי הוא רופא־מנתח, ובמערך מתלוצצים, ששני האחים פשוט התחלפו בתפקידים.

מאחורי גבו, מכנים שרי המערך, כמו גם אחדים משרי הליכוד, את מודעי: „משוגע". אולם גם מתנגדיו הגדולים ביותר טוענים, כי הוא אדם מבריק, בעל ניסוחים בהירים, המיטיב להציג את החומר.

אולם, גם במערך וגם בליכוד טוענים, כי אי־אפשר לעבוד עם מודעי. ההתפרצויות שלו מביכות, בעיקר כשהן מופנות לאנשים שלו. לפני שבועות אחדים, בעת דיון על קופות־חולים בישיבה משותפת לאנשי המערך והליכוד, התפרץ לפתע מודעי לעבר ראש ענף התקציבים באוצר, [illegible] פוגל, והאשים אותו, לעיני כל הנוכחים, שלא הביא את המספרים שביקש. פוגל, לדברי הנוכחים, [illegible] צבעים, אך לא העז לפצות את פיו. גם הבכירים במשרד האוצר יודעים, כי מוטב לשתוק כאשר [illegible] ההתפרצות.

„לפעמים אני מתפרץ במתכוון", מסביר מודעי. „כולנו מלומדים ויודעים להציג עמדות. אבל יש פעמים, שצריך להרים את הקול, כדי שיתייחסו לענין".

אופיו ההפכפך והתפרצויותיו הרבות הרחיקו ממודעי רבים מחבריו בעבר. היום, החבר הטוב ביותר שלו ואיש־סודו הוא עורך־הדין [illegible] וולפסון. החברות בין השניים החלה עוד בתקופת הלימודים. השניים נוהגים לצאת עם נשותיהם לחופשות שנתיות בחו"ל, ולא פעם, בשבתות, מבלים זה בביתו של זה.

שיטתיות גובלת בהגזמה

גם בין שרי „חרות" מצא לו מודעי חבר, אבל לאו דווקא מן הסוג האישי. על אריק שרון הוא אומר, ש„אפשר לעשות איתו ברית פוליטית [illegible] למרות שלא החלטתי עדיין אם אני רוצה". [illegible] דווקא בביתו, במפלגה הליברלית, הוא מתקשה להגיע להבנה עם חבריו. בתחילת ימיה של ממשלת האחדות, אמר אחד השרים בליברלים: „מודעי הוא פצצת־זמן בממשלת פרס". היום מסרב אותו שר לומר מילה על מודעי, מטוב ועד רע. בליברלים מצביעים על הסיבה: מודעי התעקש על כך ש[illegible] שר ישותף בוועדת הליכוד, שניהלה את המשא־ומתן עם המערך. כך הוא קנה לו שקט [illegible] נוספת: שרי הליברלים, החשים עצמם כגמדים מול מודעי, שכישוריו רבים משלהם, אוהבים להסתופף בצילה של ההצלחה – והיום במפלגה הליברלית מודעי נחשב לאדם מצליח.

התפרצויותיו של מודעי יצרו לא פעם [illegible] עכורים גם במשרדו. עובדיו בלשכה [illegible] בשמו הפרטי, אבל במיזכרים שהם מעבירים [illegible] הם מקפידים לציין: „השר...". אחד [illegible] שהצטרף רק לאחרונה לצוות, מודה, שכשהתקבל [illegible] התפקיד, היו חששות, שכן הזהירו אותו, ש[illegible] הוא „משוגע, לא יציב, בלתי־צפוי [illegible] בעובדיו ואחר־כך זורק אותם לכלבים". [illegible] מציין, כי הוא הופתע לגלות אדם פתוח, נכון ל[illegible] חידושים וגם מאוד רגיש. בלשכת מודעי מציינים, כי מודעי מאוהב בניירת. בכל נושא הוא רוצה נייר מפורט. בלילה, כשהוא הולך הביתה, מגישה לו יהודית, מזכירתו מזה שמונה שנים, תיק צהוב, ובו כל הדואר שהצטבר. בלילה משיב מודעי למכתבים ובבוקר הוא מגיע למשרד כשהחומר מוכן להרפסה.

„השיטתיות שלו גובלת בהגזמה לפעמים", מציין אחד מעובדי הלשכה. „הוא רוצה לדעת כל פרט. מזל שיש לו תפיסה מהירה".

בלשכה מציינים, כי הוא דואג לעובדיו. עובדת חדשה, שהגיעה ללשכה רק לפני שבוע, זכתה מפיו לדברי תנחומים על מות אביה, למרות לוח־הזמנים הדחוס שלו.

„אני הייתי מלך הג'ינסים והלבוש הזרוק", אמר יועצו לענייני תיקשורת, סילבן שלום. „כאשר התחלתי ללבוש חליפה ובעניבה, מודעי התייחס לפרט הזה והעיר את הערותיו. הוא אדם אנושי".

שרי המערך אומרים היום, כי היה זה מישגה להפקיד בידי מודעי תיק רגיש כמו האוצר. „אני מכיר את מודעי הרבה שנים. הוא אדם אינטליגנטי, מהיר־מחשבה, ויש לו רצון לעבוד", אומר שר בכיר במערך ומבקש לא לציין את שמו. „אבל יש לו הערכה עצמית מופרזת, הוא לוקח את עצמו יותר מדי ברצינות, הוא פועל על פי קפריזות, יש לו סף־שבירה נמוך והוא רע־לב. הוא מגאלומן ורוצה את כל התהילה לעצמו. הוא מסוגל להיות הסמן הימני של הליכוד בנושאים מדיניים – וכך בכך להציג את עצמו כשר־אוצר טכנוקרט בממשלת מערך".

פורום של שלושה

השר שחל אומר על מודעי: „את דעתי האישית על מודעי, אני שומר לעצמי; דעתי הציבורית עליו – אין לי עניין לתת לה פומבי: ועליו כשר אנרגיה לשעבר, לא אהיה אובייקטיבי אם אתייחס".

שמעון פרס לא יכול יותר – אבל חייב – לעבוד עם מודעי. כך גם שרי המערך. עכשיו נמצא מודעי במוקד משבר הצמיחה. פרס רוצה לעמוד בראש ועדת־צמיחה, מודעי שומר בקנאות על סמכויות.

„איש לא יקח ממני את האחריות", הוא אומר – ובכל זאת מציע הצעה, שיש בה בבחינת חידוש: „לדעתי, אחרי הרוטאציה, פרס יכול לעבור איתי יד ביד בנושא הצמיחה ובנושאים כלכליים. נהיה פורום של שלושה, שמיר פרס ומודעי, ונקבל החלטות בנושאים הכלכליים. אין לי כוונה להרחיק את פרס. כל זה כפוף להסכמת שמיר".

אבל במערך, לאור הניסיון, מתייחסים גם להצעה זו בחשדנות: „זה מה שהוא מציע היום", הם אומרים, „מעניין איזה חידוש הוא יביא בעוד שבוע, או אפילו בעוד שעה". ומכל המהומה סביבו, דומה כי הנהנה העיקרי מההתעסקות בו ומהחידות שהוא מסזר, הוא שר האוצר בכבודו, יצחק מודעי.

„אני עובר ממוקש למוקש"

מר מודעי, גם חסידיך אומרים, שמה שהורג אותך זה פליטות־הפה.

נכון, יש לי פליטות־פה, אבל גם אמירות שנראות כמו פליטות־פה, והן מתוכננות מראש. אם זה ודאי, שיהיה ודוי עד הסוף. לפעמים אני בא ליועצים שלי במשרד ושואל מה דעתכם על משפט כזה או אחר. אני אומר להם: אל תדאגו, אני כבר אכניס אותו; ישאלו, לא ישאלו אני אמצא את ההזדמנות הנאותה. בדרך כלל אני מכניס את המשפט כפליטת־פה.

● דוגמה?...

אתן לך דוגמה קלאסית. המשפט המפורסם שלי, „ילד חצי־דפקטיבי", תוכנן משך ימים אחדים. אמרתי לעצמי, אני שותף לתוכנית הכלכלית ואני לא יכול להגיד על הילד שלי שהוא דפקטיבי. שברתי את הראש, איך אני מרכך את זה, איך אני מתבטא כך, שאוכל להישאר שותף ולא להתנכר לילד, וגם להסביר שלא לילד הזה התפללנו. חשבנו – ואז נולד המשפט „ילד חצי דפקטיבי". יכול להיות שזו היתה שגיאה, אבל זו לא היתה פליטת־פה.

● וההתפרצויות שלך, ומצבי־הרוח?

חלק מתוכנן. אלה התפרצויות לצורך השגת יעד, או לצורך חריפה. אם הייתי אומר את הדברים בשקט, היו עוברים לסדר היום.

● אתה אדם רתחן?

קשה לומר שלא, אם כי אינני חושב, שאני חריג מהממוצע. נכון, אני לא אדם רגוע. עבודה כמו שלי לא יכול לעשות אדם רגוע. אבל אני גם לא כמו בווין (מי שהיה שר־החוץ בממשלת בריטניה), שכל יום היה מקלל מישהו במנה יומית. זה היה לו צורך פנימי. הוא גם היה חצי־שיכור. לי אין את התכונות האלה. יש התפרצויות, שאני מצטער עליהן. אנשים אומרים לי: תבקר את עצמך, אבל קל להגיד. לפעמים אני קם לדבר כשאני סחוט לגמרי.

● שר בממשלה אמר עליך, שאתה מאניאק.

להדביק לאדם תו כזה, כמו להגיד שהוא זקוק לפסיכיאטר, זה רצח אופי. יש אופי שצריך לרצוח. צריך שיהיו לכך נימוקים כבדי־משקל, ולא מפני שלא הסכמתי לתת עוד כסף למשרד הבריאות.

● נעלבת?

לא נעלבתי, אבל כעסתי. אני לא רוצה להדליק שוב את העניין, אבל הרגשתי בוז. אדם צריך להיות כל כך קטן כדי להשתמש במושג הזה. לכן לא הגבתי במשך חודשים. רק באחרונה, אחרי פרובוקציה, התייחסתי לאמירה הזו. כל הדברים האלה הם הקוה שלא לצורך.

● ראש הממשלה אמר לא פעם שקשה לעבוד איתך...

קשה לעבוד איתי, לא מפני שאני לוחץ. המציאות לוחצת עלי ואני לוחץ בחזרה. קשה איתי מפני שאני נתון במצב קשה. גם עם ראש הממשלה קשה לעבוד, יש לו לפעמים דעות אחרות והשקפה בסיסית אחרת.

● ספיר אמר פעם, שאי־אפשר לאהוב שר־אוצר. אתה מרגיש שנוא?

שנוא זה ביטוי חריף מדי. אני מרגיש כמו אדם שעומד כל רגע במבחן מחודש. שום הישג של העבר לא יעמוד לי בעת כישלון בעתיד או התחלקות בעתיד. היום אני מרגיש, שאני צריך לעבור ממארב למארב, ממוקש למוקש. אין גבול למה שזורקים עלי. אמרו שישנתי, כשהכינו את התוכנית הכלכלית. אפשר לחשוב, שאת התוכנית הכינו בשעתיים. שאם לא כן, הייתי צריך לישון שנת דב רוסי במשך שנה.

● אתה ופרס הייתם פעם חברים. היום, אחרי כל המישקעים, אתם מסוגלים לעבוד יחד?

לי לא נותר זמן למישקעים. נכון, היה משבר חמור, אבל עברתי דברים גרועים מאלה. עד היום לא ברור לי למה המשבר.

● פרס הציע להתחלף בתפקידים, אחרי הרוטאציה. הוא באוצר – ואתה במשרד החוץ.

זו תהיה שגיאה להחליף סוסים בשלב הזה. חוץ מזה, אי־אפשר ללמוד כלכלה בקורס של שנה וחצי. כשפרס התחיל, הוא שאל הגדרות של מושגים בסיסיים של ספר־לימוד שנה ראשונה, ואין לי אליו טענות, כי הוא תלמיד מבריק. אבל עדיין יש הבדל בין תלמיד מבריק לבין בעל־מקצוע. יכול להיות שאני לא בעל־מקצוע הכי טוב, אבל אני בעל־מקצוע.

● אומרים שיש לך קשרים מיוחדים במינם עם הרבי מקרעטשניף. מה טיב יחסך עמו?

הגעתי אליו באקראי, ואנחנו נפגשים בערך פעמיים בשנה. הוא איש מעניין וחכם ואני אוהב לדבר איתו דברי תורה. בואי אגלה לך סוד: אתמול בעשר בלילה, הלכתי לביתו של הרב עובדיה יוסף. עוד מעט ישאלו מה טיב קשרי איתו. קיבלתי חינוך דתי. אני אדם מאמין. לא ארוק. אני לא שומר מצוות בקפדנות. הפגישות האלה עוזרות לי לעבור מעברים, כאלה שהייתי צריך לעבור בשנה וחצי האחרונה. גם קודם לא ליקקתי דבש. מה את חושבת? במפלגה הליברלית רקדתי ואלס?

● ואתם מתרכזים רק בדברי תורה?

אי־אפשר לשבת עם רב בלי לדבר דברי תורה. אחר־כך עוברים לעניינים אחרים. הרבי מקרעטשניף מדבר כמו פוליטיקאי ומשמיע הערות. אבל היחסים האלה לא עמוקים. אני לא הולך לחזור בתשובה ולא מגיע ואני לא מחסידי הרבי ואני בכלל לא חסיד, למרות שעד לפני שנתיים קראתי דף גמרא בכל שבת.

● אתה נוהג לנסוע במכוניתך בבקרים ולהעניק ראיונות טלפוניים עוקצניים לרדיו דרך הטלפון. המערך מתח על כך ביקורת חריפה.

אני עושה את זה, כי אין לי זמן אחר. הלוואי שהם היו עושים את זה רק מתוך הרכב שלהם. יש להם פנאי, אין להם בעיות. הם יושבים עם עיתונאים יומם ולילה. אני לא יכול. אני עובד 20 שעות ביממה ואין לי בכלל חיים חברתיים. יכול להיות שהטלפון מהמכונית נשמע כמו טריק, אבל אצלי זה אחד המקרים הבודדים שאינו טריק.

● האם אתה תתמודד על תפקיד ראש הממשלה, לאחר האיחוד עם „חרות"?

התשובה היא חיובית. כמובן, לא אתמודד מול שמיר, אבל בסיבוב הבא, אתמודד.

● אם כך, תהיה זו התמודדות שרון־לוי־מודעי?

וגם ארנס.

● הוא עדיין לא הודיע שיתמודד.

להערכתי, הוא יתמודד. בגלל פליטת־פה אחת, אדם לא יוצא מהמרוץ (הכוונה לפליטת־הפה של ארנס בעניין ה„מאפיה". א.א.).

● חבריך השרים הליברלים הפסיקו להשמיץ אותך. אתה חושב, שאם היית נכשל במשרד האוצר, הם היו מבקשים את ראשך?

נו, נו... גם כשהצלחתי בשלבים הראשונים, הם ביקשו את ראשי. מי לא זוכר את הדיבורים שלהם על הקטסטרופה. אבל הערובה הטובה ביותר היא הצלחה.

● האם הרוטאציה תתקיים, לדעתך?

עדיין אין ודאות, שהיא תהיה. אני צריך עוד שנתיים וחצי של רגיעה בממשלת־אחדות, כדי להגיע לביסוס כלכלי. לאחר מכן, אינני יודע אם בכלל ארוץ לתפקיד שר אוצר.

● אם היית יכול להחזיר את הגלגל לאחור, האם היית בוחר בתפקיד שר אוצר? –

לא. המחיר כבד מדי.

● אתה אומר שאכלת הרבה מרורים. האם שקלת פעם אפשרות ללכת הביתה?

היו רגעים ששאלתי את עצמי, בשביל מה אני צריך את זה, אבל לא חשבתי ללכת הביתה. זה יישמע בנאלי ונפוח, אבל לגבי זו שליחות. אני לא יכול לקום פתאום ולהגיד: לכו לכל הרוחות, אני פורש. יכול להיות שיש כאן גם אלמנטים של שאפתנות אישית, אני לא אומר שזה נקי, שזה בדולח.

● אולי תתרשת כוח?

אילו ידעת כמה חולשה יש בעוצמה הזאת... זה כאילו היית אומרת לי: יש לך גדוד חיילים, לך לכבוש את ירדן. הייתי מרגיש המון עוצמה, אבל הייתי יודע, שאני הולך להרוג אנשים.

הצפון החדש של תל-אביב

אתה שואל - אזורים עונה

יוסי פישלר - מנהל המחוז

מה מיחד כל דירה?

באזורי חן מגוון רחב של דירות בנות 4 ו־5 חדרים ודירות פנטהאוז מיוחדות, והכל בתכנון יוקרתי ומודרני. בכל הדירות: מיזוג אויר דירתי לחימום וקרור (אינך משלם עבור תצרוכת חשמל של אחרים...), מערכת סולרית מרכזית לחימום מים, אנטנה מרכזית רבת ערוצים, מערכת וידאו במעגל סגור, דלת כניסה מוגנת מפלדה, עם ציפוי דקורטיבי, ריצוף במרצפות שיש בסלון, ארונות מטבח בסטנדרט גבוה, 2 חדרי רחצה לבני הבית ויחידת שרותים נוספת לאורחים, כלים סניטריים צבעוניים, קרמיקה לפי בחירה, אדניות פרחים והרבה הרבה תכנון, פיקוח ובקרה על איכות בניה מתקדמת - ברמה שרק חברה כמו אזורים מסוגלת לתת.

מה יש בצפון החדש שאין במקומות אחרים?

כשאתה קונה דירה באזורי חן אתה קונה שכונה יוקרתית שלמה בתכנון מתקדם, המקובל רק בשכונות דומות בחו"ל. אתה קרוב לכל מרכזי הבילוי והעסקים של תל־אביב, אבל רחוק מהרעש וההמולה. השכונה כולה מוקפת בכביש טבעת ולתוכה יוכל להכנס רק רכב דיירים לחניה התת־קרקעית. בשכונה: מרכז מסחרי מודרני, מועדון ספורט עם בריכה צמודה ומגרשי טניס, גן ילדים, פיתוח סביבתי הכולל מדשאות ושפע צמחיה, רחוב הולנדי, ריהוט גן ותאורה מיוחדת. כל המרכיבים משולבים בהרמוניה ובתכנון מדוקדק לפרטי פרטים. השכונה כולה תתוחזק ותטופל ע"י חברת שרותי אחזקה בלעדית לאזורי חן. אזורי חן מציעה לך איכות של חיים מחוץ לעיר - בתוך העיר.

אריה ניסן - מנכ"ל אזורים

מי מבטיח לי שלצפון החדש לא יקרה מה שקרה ל...

אזורים היא חברת הבניה של קונצרן כלל. בקונצרן זה מפעלי תעשיה רבים וגופים פיננסיים גדולים, המבטיחים את יציבותה של אזורים בכל פרויקט שהיא בונה, ובוודאי בתקופה הנוכחית. ואם לא די לך בכך, אתה מקבל גם ערבות בנקאית צמודה, המבטיחה כל שקל שאתה משקיע. כך בעצם רכשת דירה במחירי היכרות עם ביטחון מלא של דירה גמורה.

תדי סגל - מנהל שיווק אזורים

למה כדאי לי לקנות דירה באזורי חן - עכשיו?

אזורים מציעה לך היום בית בשכונה יוקרתית במחירי היכרות. מחירים אלו יעלו בעתיד, כפי שקרה בכל פרויקט שאזורים בונה: מגדלי דוד המלך, מגדל דיזנגוף, פארק הירקון. עכשיו הזמן שלך לרכוש דירה באזורי חן והזדמנות להימנות על המבינים הרוכשים את הטוב ביותר במחירים אטרקטיביים. ככל שתקדים יעמוד לרשותך היצע גדול יותר וכך תוכל לתפוס מקום טוב יותר, עדיין במחירים המיוחדים להיכרות.

זאב גינסבורג - מנהל הפרויקט

מה מיחד כל בנין בצפון החדש?

בכל בית מגורים באזורי חן - לובי כניסה מהודר עם ריצוף בשיש וציפוי שיש בקירות עד לתקרה. בכל כניסה יש דירת שומר, השומר משגיח על הנכנסים והיוצאים (גם לחנייה התת-קרקעית) בעזרת טלויזיה במעגל סגור, ומפעיל גם את מערכת הוידאו הפרטית של הבנין.
הלובי כולל פינות ישיבה, צמחיה ומראות.
לכל כניסה שתי מעליות מהירות עם גנרטור חרום.
קירות הבתים בנויים מבלוקי איטונג השומרים על בידוד ומצופים מבחוץ בפסיפס קרמי.

דובי וויס - מנהל המכירות של הפרויקט

מי יהיו השכנים שלי בצפון החדש?

אנשים כמוך שמבינים, שאכפת להם איך והיכן הם גרים, ושיכולים להרשות לעצמם לחיות כמו שצריך. מתוך היכרות עם הרוכשים שכבר קנו דירה באזורי חן ואלו המצויים בהליכי רכישה בימים אלה, מתברר שרוב התושבים באזורי חן הינם בעלי מקצועות חופשיים, רובם משכונות בולטות אחרות כמו בבלי, נוה אביבים, שכון ל', וכן תושבים מפריפריות של תל־אביב כמו הרצליה, רעננה, רמת־השרון ופתח־תקווה, תושבים שהבינו כי באזורי חן הם מקבלים איכות ורמה שלא ניתן לקבלה בשכונות אחרות.

עשרות אנשים כבר החליטו: "אנחנו עוברים"!

היכן אני יכול לשמוע פרטים נוספים?

אנשי המכירות של אזורים עומדים לרשותך באתר המכירות בימים א'-ה' בשעות 10.00-17.00, ביום ו' בשעות 9.00-14.00 ובשבת בשעות 10.30-17.00, או במשרד המכירות ברח' דרויאנוב 5 ת"א בימים א'-ה' 9.00-21.00, יום ו' 9.00-13.00, מוצ"ש 19.00-21.00, בטלפונים: 204705 או 295222 קו פנימי 372. קבע איתם פגישה ובוא לראות ולשמוע יותר על הצפון החדש של תל־אביב - אזורי חן - בצפון עצמו!

האתר פתוח למבקרים בשבת

אזורי חן
הצפון החדש של תל-אביב

מגורים זה ענין של אזורים

קבלן מבצע: סולל בונה בע"מ מחוז המרכז

אזורים
אזורים בנין (1965) בע"מ מקבוצת "כלל". רח' קויפמן 6, בית גיבור, ת"א. טל' 03-630440

חיים הרצוג

העתונות חייבת לבקר את השלטון — אבל גם את עצמה

נשיא המדינה, חיים הר־צוג, היה אורח־הכבוד ב־מסיבה, שנערכה השבוע ב„בית־סוקולוב" בתל־אביב, לנשיא מועצת ה־עתונות, ד"ר יהושע רוטנ־שטרייך, במלאות לו 75 שנה. באוזניהם של עורכי־עתונים, עתונאים ואנשי־ציבור, חברי מועצת העתו־נות, נשא הנשיא דברים, שלא נעדרו ביקורת, על ה־עתונות ותפקידה בחברה דמוקרטית.

אנו מביאים את עיקרי נאומו של הנשיא.

הד"ר יהושע רוטנשטרייך, כמהו כאחרים המצויים פה לכבודו, שייך בעצם לדור המייסדים של העתונות הישראלית. דומני, כי מה שאיפיין את הדור ההוא של עתונאי ישראל היה שילוב מיוחד בין ההכרה בתפקידה החיוני של עתונות חופשית ומעולה בביצור דמותה הדמוקרטית של החב־רה הישראלית — ובין תחושת אחריות לאומית עמוקה מאוד. אימי השואה ו־מוראות מלחמת העצמאות הנואשת, העקובה מדם, חידדו בהם מאד את תחושת האחריות לגורל העם. הדור ההוא הניח יסוד לעתונות, שהלכה והתפתחה עד היותה לאחד הכלים ה־מפוארים של הדמוקרטיה הישראלית. על פי כל קנה־מידה השוואתי עם מי־טב ארצות התרבות ברחבי העולם — אין לעתונות הישראלית במה להת־בייש. היא צועדת, ללא ספק, בשורה הראשונה של העתונות החופשית וה־נאורה. עתונות ביקורתית, אמיצה, המאפשרת ביטוי גלוי ופתוח לכל גוני קשת הדעות במדינת ישראל.

המודל האירופאי

אלא שגם העתונות הטובה ביותר איננה נקיה מפגמים ואיננה חסינה מפני הביקורת.

העתונות הישראלית נרתעה, לפ־חות עד לאחרונה, מלעסוק בביקורת עצמית. בה בשעה שהיא עסקה כל הזמן, כמתחייב מתפקידה, בביקורת על מדיניות הממשלה, אישי־ציבור, ענייני כלכלה וחברה, ולמעשה על כל שטחי החיים — היא הגיבה לעתים בחריפות יתרה על ביקורת עניינית, שהופנתה כלפיה. רגישותה המוגזמת של העתונות שלנו לביקורת לגיטימית כלפיה חיזקה את התחושה, כי הבי־קורת היתה אכן במקומה. לאחרונה חל מפנה לטובה בתחום זה בעתונות ה־ישראלית, והיא מגלה מידה רבה של פתיחות וביקורת עצמית.

אכן, אחת הבעיות של העתונות ב־עולם כולו היתה חוסר הנכונות לב־דוק את עצמה ולבקר את עצמה. גם העתונות הטובה ביותר איננה מושל־מת ואיננה נקיה מטעויות, ומידה כזו של רגישות לביקורת, בוודאי שלא העניקה אשראי למקצוע הזה.

בשנים האחרונות החלה להתפתח בעתונות העולמית ביקורת עצמית גו־ברת והולכת. לפני כחמש שנים, הש־מיע נשיא ועידת המו"לים השנתית של העתונים האמריקניים התקפה חריפה על הידרדרות רמת העתונות בארה"ב. בשנה האחרונה, תיאר העורך הצעיר של ה„סאנדיי־טיימס" הלונדו־ני, אנדרו ניל, את רמת העתונות ה־בריטית במילים „די מזעזעת" והוסיף, כי הקוראים הוטעו על־ידי העתונות, אשר לקתה באי־הבנת העובדות, עיוו־תה אותן, או אף המציאה אותן. ב־ארה"ב הלכה והתעצמה הביקורת ה־עצמית בעתונות ככל שהובהר, שהצי־בור נעשה מנוכר יותר ויותר לאמצ־עי־התקשורת ומטיל ספק באמינותם. בשנת 1976, מצא המרכז הלאומי ל־חקר דעת־הקהל באמריקה, כי 29 אחוז־זים מן האוכלוסיה רחשו „מידה רבה של אמון בעתונות". בשנת 1983, ירד שיעור זה לכדי 13.7 אחוז.

ידידתי חנה זמר (עורכת „דבר") אמרה לא מכבר, כי מה שמתחולל ב־שנים האחרונות בעתונות הישראלית הוא תהליך של מעבר מן הדגם הב־סיסי האירופאי אל הדגם האמריקני. ואולי בכך באמת נעוץ שורש הבעיה. דור המייסדים, שהד"ר רוטנשטרייך נימנה עליו כאמור, היה אמון בעיקרו על המודל האירופאי הקלאסי של עתונות רצינית, מאופקת ועניינית. ו־אילו הדור הצעיר, החי בעידן הפלו־ראליזם התקשורתי, עידן הטלוויזיה, נוהה אחר האופנה העתונאית החדשה, התוקפנית והצעקנית יותר.

מכתב מזעזע

אין ספק, העתונות בישראל שינ־תה את ס־גנונה, והסיגנון החדש — בוטה יותר, אגרסיבי יותר. הגיעו דב־רים לידי כך, שבזמן האחרון התער־ררו אישי־ציבור ועמדו על הצורך ל־רסן את העתונות, ולו גם בדרך של חקיקה. חקיקה בולמת כלפי העתונות בחברה דמוקרטית היא בעייתית מאוד ונוגדת אחד מעקרונות היסוד של ה־דמוקרטיה. אבל כאשר עקרון חופש העתונות מתנגש עם עיקרון מקודש אחר — עקרון כבוד האדם וזכותו ל־שמירת הפרטיות ולשמו הטוב — קבע בית־המשפט העליון, שצריך לשים סייג אפילו לחופש העתונות. אני יודע, שבענין זה יש חילוקי דעות, אבל בכל הנוגע להגנה על האזרח הפשוט — לאו דווקא על נושא־המישרה — צנ־עת הפרט והגנה על שמו הטוב, אני מעיד על עצמי שאני קנאי מאוד.

לפני שבוע בדיוק, קיימתי במשכן הנשיא יום עיון בנושא „שלטון ה־חוק בישראל". היועץ המשפטי לממש־לה ציין שם בדבריו, כי רק כ־10 אחוזים מכלל העצורים על־ידי משט־רת ישראל מגיעים לכלל הגשת כתבי־אישום. אולם, בעיני הציבור הרחב, עצם המעצר על־ידי המשטרה נתפש לעתים קרובות כהרשעה. על אחת כמה וכמה כאשר הדברים בדפוסים ב־עתונות לפרטי פרטים — ודעת הקהל איננה מבחינה בין חשד ובין אשמה. לפני כשנתיים, קיבלתי מכתב מזעזע מאזרח, שנעצר בשעתו כחשוד ברצח אמיל גרינצוויג ז"ל ושמו פורסם ב־רבים באותיות קידוש לבנה. הוא — וחשודים אחרים ברצח, שאף שמותיהם פורסמו — היה חף מכל פשע ושוח־רר לאחר חקירה קצרה. במכתבו הוא גולל לפני את מסכת היסורים הנוראה שניחתה עליו ועל משפחתו לפתע ו־החריבה את עולמו, עד שלא היה לו מנוס אלא לעזוב את הארץ.

סנסציה ו„דם"

אני יודע, כי משטר דמוקרטי מות־נה בזרימה חופשית של מידע ודעות. אני מכבד ומעריך היטב את תפקידה של העתונות כ„כלב השמירה" של ה־חברה הדמוקרטית. לא זו בלבד, שאני מוקיר את זכות הציבור לדעת. אני אף סבור שחובת הציבור לדעת וכי על העתונות מוטל לעתים לאלץ את הציבור לדעת — לפעמים, גם כאשר הציבור איננו מעוניין לדעת. עתונות חופשית היא, לדידי, בקטגוריה של „זכויות־האדם", מפני שהיא מבטאת את חירות הביטוי ואת חופש המידע. אבל כאשר העתונות, באורח דיאלקטי, יוצאת מגדר משרת־הציבור לכדי מש־רת או מגרה את יצרי הציבור — היא הופכת לפעמים לפוגעת בזכויות ה־אדם. כך גם כאשר היא חוטאת בהת־נשאות על האזרח ובפריצה גסה ותוס־טנית לתחומו הפרטי, האישי והאינ־טימי.

כאשר סף הגירוי העתונאי הולך ונעשה גבוה יותר ויותר, והעתונות מעמיקה את חדירתה לתחום הפרט, מתאמצת למצוא יותר סנסציות ויותר „דם", היא עלולה בתחילה להגיע ל־מצב, שהחברה לא תוכל עוד להש־לים עם התופעה ותחפש דרכים להת־גונן — ולו גם בדרך של חקיקה.

רצוני להאמין, כי הביקורת העצ־מית הנוקבת, המתפתחת כיום בעתו־נות הישראלית, והחשש מפני חקיקה מרסנת יביאו את אמצעי־התקשורת לחשבון־נפש ולמציאת האיזון הנכון שבין עקרון זכות הציבור לדעת ובין עקרון הגנת הפרטיות וזכות האזרח לכבודו ולשמו הטוב. אני שואב עידוד מן הגישה החדשה, שאני מגלה בעתו־נות שלנו. עצם העובדה, שעתון מר־שה לערער בפומבי וללא כחל ושרק על החלטות העורך והמערכת — הוא גילוי של אומץ־לב עתונאי וציבורי, הראוי לברכה ולהערכה רבה. וזה רק מוסיף כבוד ואמינות לעתון.

שאלה אחרת, ויסודית מאוד, היא איזו מציאות משקפת העתונות. האם העתונות בכלל מתיימרת לשקף מצי־אות אוביקטיבית. ואם כן — האם יש לכך כיסוי במועל?

ביקורת השלטון

מקובל עלי שעתונות חופשית עו־סקת בעיקר בביקורת השלטון וכל רשויות הציבור — בתחום המקומי והלאומי כאחד. אולם, האם ביקורת פירושה כמעט אך ורק חשיפת השלי־לה? אין ספק, שבמשוואת יחסי־הכו־חות בין העתונות לשלטון בישראל, הלכה העתונות והתחזקה במשך הש־נים, ואילו השלטון הלך ונחלש. עד לנקודת־איזון מסויימת, זהו תהליך בריא. אך מנקודה מסויימת ואילך, זה עלול להיות מסוכן, משום שהעתו־נות — בנושאים מסויימים — מתחילה לתת את הטון ולהשפיע השפעה מר־חיקת־לכת, ולא תמיד שקולה, על פעולות השלטון. היא מעלה עניינים על סדר־היום, וכל זה טוב ולגיטימי, כל עוד לא משתבש שיקול הדעת של השלטון והוא מתחיל לפעול אך ורק בהשראת העתונות ועל פי שיקולי תק־שורת, ולא בהתאם לסדר־עדיפויות לאומי נכון. בענין זה רצוני להדגיש, כי את האשמה יש לחפש יותר אצל השלטון מאשר אצל העתונות.

ביקורת, חשיפת השלילה והוקע־תה, גילוי הפגמים והעיוותים במימשל ובמינהל הציבורי, כל אלה הם חיוניים והכרחיים. אולם, ההתמקדות בצדדיה האפלים של המציאות — גורמת ב־ציבור תחושה של אי־נחת ועיוות הא־מת. בסיורי ברחבי הארץ, אני נתקל תדיר בטרוניה על התדמית שיוצרת העתונות למקום זה או אחר, לציבור זה או אחר. לא היה כמעט מקרה, ש־לא שמעתי ביקורת על העתונות, וב־עיקר על הטלוויזיה. מצאתי תופעות חמורות של סלידה מאמצעי התקשורת והשגות קשות על אמינותם. אני סבור, כי העתונות חייבת לתת את דעתה לכך, שמא בתוך בולמוס הביקורת וחשיפת הליקויים בסדרי השלטון וה־מינהל, נשתבשה כליל תמונת המצי־אות, והעתונות נעשתה מנוכרת לצי־בור הרחב ואמינותה פחתה. דומני, כי זוהי ההתפתחות מדאיגה ביותר, שיש בה סכנה למשטר הדמוקרטי, כשם ששאלת תדמיתה של הכנסת יוצרת בעיה דומה.

אני סבור, שהפתרון, בסופו של דבר, הוא בביקורת עצמית מפותחת יותר בתוך העתונות. האמצעי השני — חינוך הציבור לקריאה ביקורתית של העתונות, ואת זה צריך לעשות כבר בבתי־הספר היסודיים.

ואת ועוד: נדמה לי, שישראל היא אולי המדינה הדמוקרטית היחידה ב־עולם, שאין בה פלורליזם באמצעי־התקשורת האלקטרוניים — ואת התו־צאה אנחנו רואים בימים אלה. זוהי סוגיה, שכולכם נדרשתם אליה. נכון הוא, שיש לעתונות בישראל בעיות קיום לגיטימיות, ואסור להתעלם מכך, תוך כדי הדיונים על ההתפתחות בתחום הזה, שהיא כנראה בלתי נמנ־עת.

כל מה שאמרתי לא היו אלא הירהורים ביקורתיים על העתונות הישראלית כיום, ואין בהם להמעיט כהוא זה מן ההערכה שאני רוחש לעתונאי ישראל, לעורכים, למועצת העתונות ולציבור היקר הזה המכונס פה. בסופו של דבר, יש לנו באמת עתונות טובה.

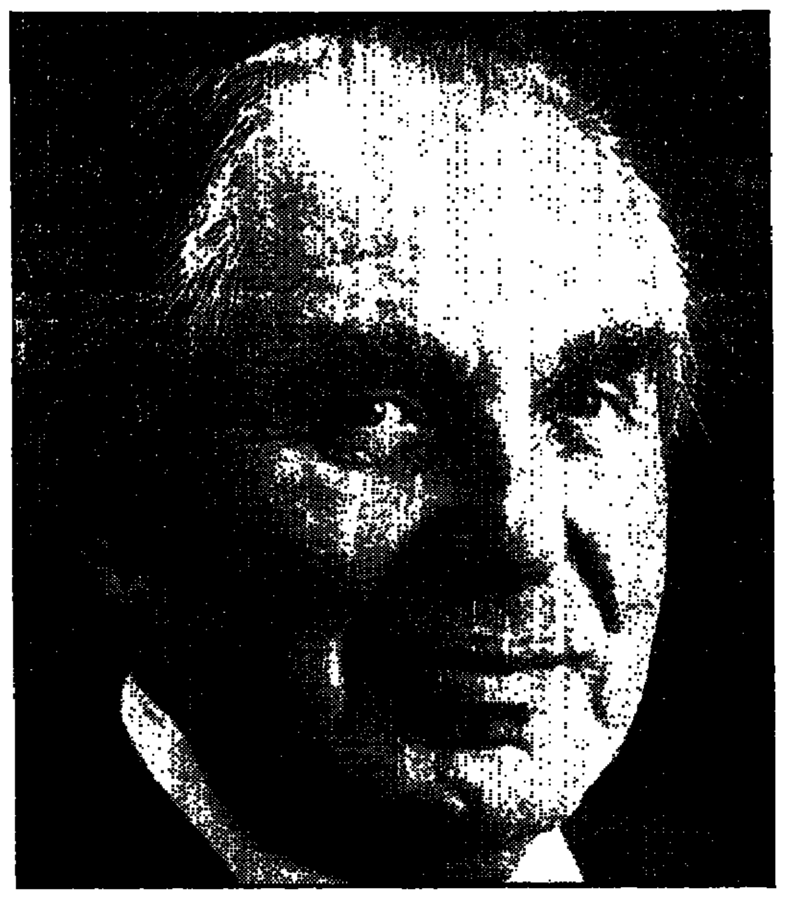
חיים הרצוג — „אין לעתונות במה להתבייש"

העלאת תעריפי הנסיעה

בהתאם לצו המפקח על התעבורה יועלו תעריפי הנסיעה בקוי השרות של "אגד" בשיעור ממוצע של 25% **החל מיום 9.3.86.**

כרטיסים משולבים (הלוך ושוב ומעבר) שלא נעשה בהם שמוש לפני תאריך עלית התעריפים, ניתן להשתמש בהם ע"י תוספת ההפרש בין המחיר הישן לחדש בכל אחת מקופות "אגד".

כרטיס מעבר שנעשה בו שמוש בקטע אחד מבוטל.

כרטיס הלוך ושוב שנעשה בו שמוש בכיוון אחד ניתן להשתמש בו עד 22.3.86, את התמורה עבור כרטיסי הלוך ושוב שנעשה בהם שמוש בכיוון אחד בלבד

אפשר לקבל ישירות בקופות "אגד" המפורטות להלן לאחר ה-22.3.86:

ירושלים	תחנה מרכזית
חיפה	בית אגד תחנה מרכזית
תל אביב	תחנה מרכזית קופות רמלה רח' פין 3

או באמצעות הדואר בשלכות ליחסי ציבור כדלקמן:-

ירושלים	ת.ד. 893 מיקוד 91008.
חיפה	ת.ד. 9657 מיקוד 31086.
תל אביב	ת.ד. 32091 מיקוד 61330.

אגד

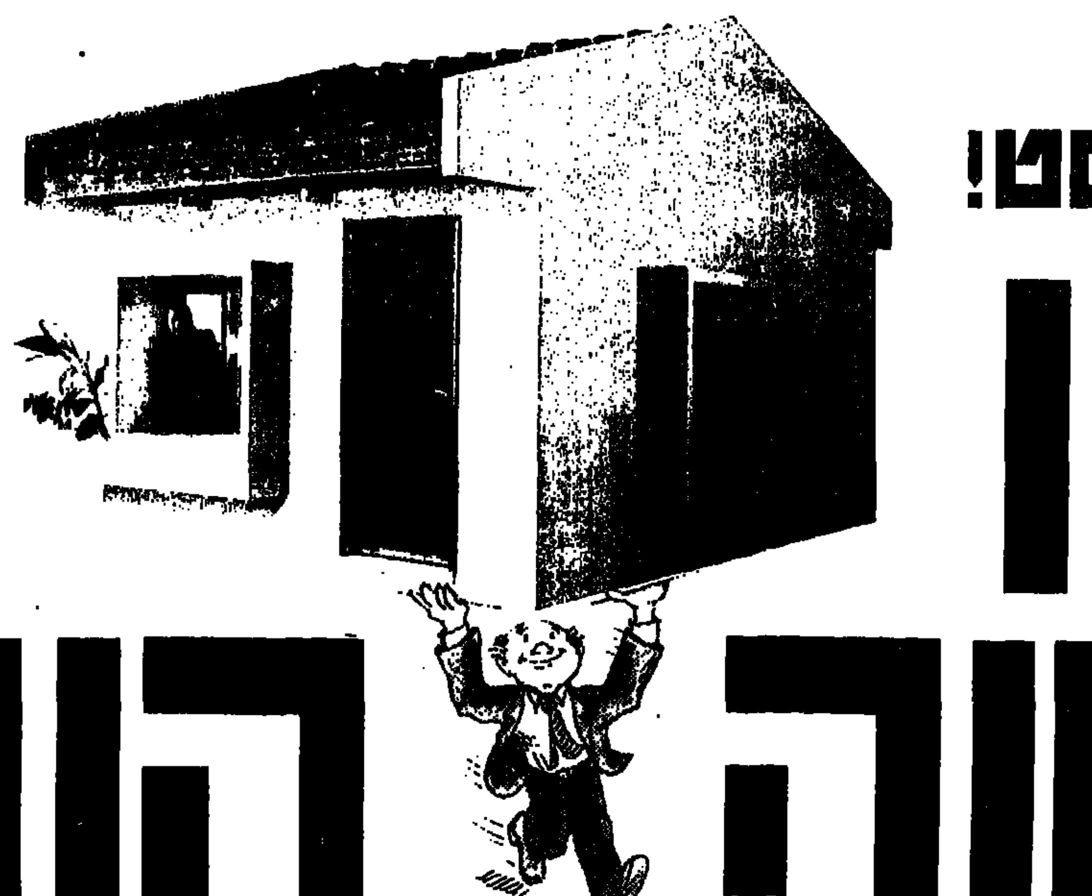

חדש בטרומאסבסט!

רעיון ששווה הון- בית בטון נייד

אם ברצונך במבנה או תוספת למבנה, אתה רוצה אותו "לאתמול" ואתה רוצה אותו נייד ומבטון... לטרומאסבסט יש רעיון.

הרעיון הוא שאתה מזמין את הבית שאתה רוצה, למטרות שאתה רוצה, לפי התכנון והגימור שאתה רוצה ולמועד שאתה רוצה... ואנו מתחייבים לספק לך אותו לאן שאתה רוצה בדיוק לפי דרישותיך ובאיכות הגבוהה ביותר.

והיה ויום בהיר אחד, תרצה להעביר את המבנה למקום אחר, אין קל מזה, אחרי הכל הבית אמנם עשוי בטון אך הוא גם נייד.

רעיון זה שווה הון כמובן, מכמה סיבות:
א. מהירות האספקה מקנה לך חסכון כספי ניכר.
ב. המחירים אטרקטיביים וקבועים.
ג. האיכות — ללא תחרות. כל שלבי הבנייה מבוצעים במפעל ועוברים ביקורת קפדנית.
ד. באפשרותך לקבל מבנים חד־קומתיים ו/או דו־קומתיים, בכל צירוף שתרצה.
ה. הגמישות התכנונית רבה ביותר הן בתחום הפונקציונאלי והן בתחום החזותי.
ו. הבידוד הטרמי והאקוסטי עולים על המקובל בבנייה קונבנציונאלית.

בתי הבטון החדישים של טרומאסבסט הם ללא ספק המתאימים ביותר לכל מטרה: בתי מגורים, בתי־ספר, מחסנים, משרדים, מפעלים, חדרי אוכל, מרכזים קהילתיים, מחנות צבאיים, תוספות בניה וכו'.

שאל עליהם עוד היום בטרומאסבסט.

טרומאסבסט

30 שנות מסירות לאיכות.

04-911615 (עכו) 03-652205 (תל־אביב)

אליהו עמיקם

לא כולנו נוצרים (ח')

מאה ספרים ומעלה כבר פורסמו בעולם על הנושא: השואה שלא היתה. באותם ספרים מסבר, שהסיפור על השואה הוא פרי דימיונם ומזימתם של היהודים. באמצעותו הם רוצים לסחוט כספים ולצבור כוח לחיזוק שליטתם בעולם ולהשלמת השתלטותם על פלשתין, תוך השמדת העם הפלשתינאי.

עצרת או"ם האחרונה צעדה צעד חשוב קדימה. נציג איראן סיפר לאומות ה„מאוחדות", כי מי שהשמיד את היהודים, בימי מלחמת־העולם השנייה, היו – הציונים. נציג כוויית הביא לידיעתן של אותן אומות את העובדה המצערת, כי היהודים צלבו את ישו. הוא שכח להוסיף, כי לדברי ערפאת, היה ישו הפלשתינאי הראשון, שנרצח בידי היהודים.

נראה, איפוא, כי מלחמת הפיתרון־הסופי לא תמה לפני ארבעים שנה, עם חיסולם של נתי־הדרושת למוות הפיסי. היא רק עלתה למישור „אינטלקטואלי" ומרחפת שם מעל זירות המאבק המזויין של הטרור האנטי־ישראלי והאנטי־יהודי דלמטה. חזיתה עכשיו אוניברסלית יותר מכפי שהיתה בימי היטלר. היא מתוחכמת וצינית יותר.

הפעם אין מדברים על השמדת יהודים. היהודים הוחלפו, בדרך כלל, ב„ציונים" או ב„ישראלים". שנאת־ישראל אינה עוד אנטישמיות ובחוג המיקרים אפילו לא אנטי־יהדות.

בחזית הנאצית הגלויה פעילים כיום נאצים מקוריים, ניאו־נאצים, שיעים מן חיזבאללה, יהודים מן „יהודי־בחמות", אוקראינים (ולא נמנה כאן שוליים חסרי־ערך, כמו ליברליזם־נאור וכד'). אלה הם חלוצים העוברים לפני המחנה. המחנה עצמו מוסווה יותר ומקושט לקראת החגיגה – ברגלי „שלום", „צדק", „זכויות צורקות" (לא ליהודים) וכיו"ב.

היסוד הארסי ביותר, בקרב חלוצי־הארס, הוא היסוד היהודי. למדנו זאת לפני כשבוע, דווקא מן הטלוויזיה ה„ישראלית". ב־24 בפברואר, שודרה כתבה, במסגרת „מבט לחדשות", על סריקות הצבא בכפרי השיעים, שבמהלכן נתגלו מיצבורי נשק בתוספת מיצבורי חומר תעמולתי אנטישמי מן המין הנאלח ביותר. כדי להרגיש את מידת ההתבהמות, שאליה הגיעו אנשי חיזבאללה, סיפר השדרן, כמעט בהתרגשות, כי בין הסמלים, אשר איירו את עלוני ההסתה, נמצא מגן־דוד וכליבו... צלב־הקרס! שומו שמיים!

כאן מן הראוי לשאול על מה בעצם רגש השדרן? ועל מה היו צריכים להתרגש צופיו? ימים ספורים לפני השידור הופיעה ב„ידיעות אחרונות" ידיעה תחת כותרת בזו הלשון: „המחזה משווה את צה"ל לצבא הנאצי' – טוענת הצנזורה בתשובה לעתירת המחזאי לבג"ץ על 'אפרים חוזר לצבא'".

בעל המחזה אינו איש חיזבאללה. בכל אופן – לא באורח רשמי. מבחינה רשמית, אין הוא גם משורר נאצי. באורח רשמי הוא יהודי, כפי הנראה. אם כן, מה ההתרגשות על טיב הפרופגנדה של החיזבאללאים, כשיש להם בקרב תיאהוד – הורסט־וסלים העושים את מלאכתם טוב מהם. והכסילים האלה, החיזבאללאים, במקום להתרכז אך ורק בדברים של ממש, מבזבזים את מירצם היקר על אופקלירונג־אונד־פרופגנדה, ששום נאצי גוי לא ישווה בה ליהודיו. חסר רק, שיתחילו לכתוב מחזות על הנאצים היהודים.

★ ★ ★

מחזות על נאצים יהודים הם עסק יהודי במעט בלעדי. הם להיט זה קרוב לעשרים שנה – סחורת־יצוא ממדרגה ראשונה. היא מביאה ברכה ליוצריה, למפיציה, לרוכליה ולספסריה. היא מביאה ריווח ונחת לקוניה. השוק הטוב ביותר שלה: גרמניה, כמובן.

תפקידו של היצור הזה להוכיח, כי היהודים בעצמם הם נאצים, ראשוני הגזענים בעולם, וכדי להסתיר זאת, המציאו, כאמור, את השואה. הסיפורים על השואה נועדו גם לעורר בגויים רחמים ורגשי אשם, כדי שלא יפריעו בעקירת העם הפלשתיני מארצו, תוך הזוועות, שאותן מייחסים היהודים לנאצים.

לכן – זועק כל „מחזה" את המסר המתבקש – אל תתנו להם נשק! אל תתנו להם, לישראלים הללו, שלטון עצמאי, כי הראינו לכם, על בימתנו, מה הם עושים בו: רצח, אונס, טרור, שחיתות.

אין בעולם כולו ארץ, ותהי זו האנטישמית ביותר, שכל מחזה ומחזה, המועלה על בימותיה, ידוש בנושא אחד ויחיד – יהודים כנאצים. אפילו באיראן ובלוב, אם יש שם תיאטרון, לא יתכן כדבר הזה, גם אם הנושא עצמו קרוב לליבם קירבה יתירה.

אצל יהודי ישראל אין בפשטות נושא אחר, לא על הבימה ולרוב גם לא בסרט. יוצאים מן הכלל הזה, במידה רבה, אם כי לא תמיד, תיאטראות השוליים – „הבימה" ו„הקאמרי". מלפומנה הישראלית התגייסה כולה למאבק־המזויין־ברוח וריגלה עליה: יהודים הם נאצים!

ברור, כי אין איש טוען – יסבירו לך – שכל היהודים הם נאצים ושמשום כך צריך להחזיר את כולם לטרבלינקה. לא. יש גם יהודים לא־נאצים: למשל, אלה הטוענים, כי היהודים הם נאצים או יודו־נאצים. אולם כשסחורת־יצוא זו מגיעה לתעודתה – כל היהודים הם נאצים, כשם שכל היהודים רצחו את בן האל והיהודיה, כשם שלא רק בגין ושרון רצחו את ילדי סברה־ושתילה אלא כל היהודים.

כך הופך היצואן שלנו לגיבור, למין טוריאדור. הוא צועד בזירה, לקול תרועות ה„פאסו־דובלה", לבוש מחלצות בוץ וארגמן. הוא מניף חרבו ומסתער, ברוב־זוק־אבל־בזהירות, על... פרה זקנה ותשושה, שחוטה למחצה. אולם הוא מנצח אותה.

הנה קורידה כשרה לפורים. הנה הלוחמים של פורים־שפיל ומהפכניו. הם יוצאים להפוך את המשטר ואת הצנזורה שלו. אבל השלטון כבר הפוך מזמן, והצנזורה התבצרה בטלוויזיה ה„ממלכתית", ומשם היא צוחקת לאוייב הציוני ומטרסת אותו במיספריים שלה.

★ ★ ★

מלחמת הפיתרון־הסופי נמשכת. יתירה מזאת – היא מתרחבת ומעמיקה. צמחו לה הרבה חזיתות חדשות. רבו זירות הקורידה. בעלי הפיתרון־הסופי למדו מנסיון העבר לא להסתפק בגדיעת הגזע. הם יורדים לשורשים, לנשמה האצורה בצופן. ייכרת השורש, יימחק כתבו של הצופן, ממילא יפול הגזע ותבול הצמרת.

הדבר מומחש מדי יום ביומו במדינת ישראל – הלכה למעשה, וכפי שנראה להלן – גם מעשה להלכה. דת חדשה באה למדינה – הדמוקרטיה. לדמוקרטיה זו יש הרבה שמות כגון – הומניזם, קידמה, שלום־עכשיו, ליברליזם־נאור, ליברליזם־חצי־נאור, כי הוא יוצא ליברליזם ליכודי ועוד. אבל כל השמות מבטאים בדיוק את אותה ישות עצמה.

את הדת החדשה הנחיל לנו (לעם) מדינת ישראל – מאיר כהנא. החוליגניות הפסיכופאטית שלו ליכדה את כל הקצוות, שמהם מורכבת המדינה, סביב אותה דת.

וכהנא אינו נאצי. הוא רק משרת את הנאצים. הוא מספק להם נשק חשוב, לג'יהאד, שדובר בו לעיל – הוא „מוכיח", שהיהודים הם בעצמם נאצים. הוא מושיע וגואל ל„שמאל הציוני" – הוא מספק לו סוסים חדשים במות עליהם הוותיקים. בימי הבצורת הקשים, כשאין דם בלבנון, כשאין סברה־ושתילה, הוא מביא להם תעסוקה מלאה.

מהי הדמוקרטיה אין איש יודע יותר ממה שיודעת המדינה מיהו יהודי. הנתין מקבל תמונה כללית ביותר על מהות משטרו, מקריאת עתון ומצפייה בטלוויזיה. דבר אחד ברור: אין זה משטר. זוהי דת.

והדת היא נוצרית. זוהי נצרות, אבל בלי ישו – קפה נטול קפאין. טול את ישו מן התפריט הנוצרי ותקבל את דת המדינה של ישראל (ולא של ישראל סבא אלא של ישראל הנכד) אהבה בכלל, אוהבת האוייב בפרט, ויתור וכניעה, הימנעות מנקמה, שנאת השטן וגירושו (רוב הנוצרים יודעים בדיוק מיהו ואיך לסלקו) והרבה צביעות וכן טרור, שנועד להפיל אימה על החלשים באמונה.

כהנא תרם להפיכתה של הדת החדשה לדת המדינה, כפי שלא עשה זאת שום אפוסטול אחר. ודת שלטת אינה אוהבת דתות אחרות, במיוחד כשהן עלולות להיות מתחרות. ובמיוחד במיוחד אין היא אוהבת את הדת שקדמה לה. גם הנצרות האוהבת לא הצטיינה, כזכור, באהבת דתות אחרות והסגינה את חוסר־האהבה בלהט מוקדי־אש ובמשרפות.

מכל מקום אין לך דבר מסוכן יותר למשטר דמוקרטי מן הדמוקרטיה־כדת, כי רק לה מותר להשמיד את המשטר הדמוקרטי – בשם הדמוקרטיה.

★ ★ ★

מה יהיה גורלה של דת־משה־וישראל במדינת ישראל, יכולים אנו לדמיין, על־פי מה ששמענו בתוכנית „זה הזמן" של הטלוויזיה ה„ממלכתית" לפני כשבועיים.

(המשך בעמוד 26)

הערות בשוליים

הרב מנחם הכהן

שאון מעורר

מצב לאומי: ראש הממשלה שמעון פרס: „שעון החול אוזל".
– השעון שעל הקיר מתקתק, מטוטלת הקוקיה נעה מצד אל צד, והמחוג הקטן הולך ומתקרב לשעת השי"ן.

★

בלי הוד ובלי הדר: „ועידת חרות בלי בגין".
– גם בלי ז'בוטינסקי.

★

אחוות לוחמים: „סיפוק בחזית הסירוב הערבית ובחזית הקיצוניות הישראלית, מרצח זאפר אל מצרי".
– דו־קיום – שְׁכֶם אלי שְׁכֶם.

★

מצב כלכלי: הברירה הטבעית: צמיחה או צמח, סולל־בונה או זולל סובא.

★

שירה בציבור: פעם שרו אצלנו „עם ישראל חי" היום שרים „עם ישראל חייבו".

★

סוכנות ייצוא וייבוא: „ראשי הסוכנות היהודית חזרו לארץ, והירבו לתאר את שכנם לטיסה הפושע דמיאניוק שהובא לארץ".
– ברוב להיטותם לתקשורת, הם עוד יתפארו שסוף־סוף הצליחו גם הם להביא מישהו לארץ.

★

חוק ולא יעבור: לפני שמחליטים על החלת החוק הישראלי על השטחים, רצוי להחיל אותו על שטח מדינת ישראל.

★

שמיר באלפיו ודוד ברבבותיו: „דוד לוי יתמודד נגד יצחק שמיר".
– לכל הדעות: לא יהיה זה קרב דוד נגד גוליית וגם לא להיפך.

★

צריך לדעת לדבר: פרופסור מישה ומיסטר א־דון קורליאונה: מאפייה!! – לפי השיטות כן, לפי הביצועים לא כל כך.

★

במקום שיש חילול השם: „גוברת ההקצנה ב„היכל שלמה' וגובר הניכור בין הציבור לרבנות".
דבר אל העצים ואל הרבנים.

★

איוונים נקבצו עלי: „הק.ג.ב. הגביר ההתנכלויות והרדיפות נגד פעילי העלייה והיהודים בברית־המועצות".
– יש אמנם הבדל בין איוון לאיוון, אך בשבילנו כל איוון הוא „איוון האיום".

★

אימרה יהודית: על משקל אימרת העם: „כל האיוונים אותם הפנים".

★

פסוקו של טוב: מתוך משלי בן סירא (ו.יג): „משונאך היבדל, ומאוהביך הישמר".

דידי מנוסי

מן הפח אל תוך הפחת

קֻפַּת־חוֹלִים וּמוֹשָׁבִים,
סוֹלֵל בּוֹנֶה וּמִסְפָּנוֹת,
אֶל בֵּית־הַהִסְתַּדְּרוּת שָׁבִים
בְּטַעֲנוֹת וּמַעֲנוֹת:

שֶׁמֶּמְשָׁלָה וְשֶׁאוֹצָר
יוֹרְדִים כַּהֹגֶן עֲלֵיהֶם...
— עֲזוֹר נָא אַבָּא'לֶה קֵיסָר!
עֲמוֹד נֶגְדָּם! תַּגִּיד לָהֶם!

כְּמוֹ הַבְּדִיחָה וָעֲלִילָה:
... אֵיךְ אֶל אָבִיהָ בָּאָה בַּת
וּמְיַלֶּלֶת שֶׁבַּעְלָהּ
חוֹבֵט כָּל יוֹם בָּהּ (גַּם שַׁבָּת).

שׁוֹמֵעַ אָב אֶת הַמְּרוֹרִים,
לִבּוֹ נֶחְמָץ מִקְּטוֹרָה
וְאָז הוּא אֶת יָדוֹ מֵרִים
וְדַוְקָא לָהּ נוֹתֵן סְטִירָה,

וְכָכָה שָׂח: „אִם בַּעַל זֶה
פּוֹגֵעַ בְּבִתִּי יוֹם יוֹם,
אֲנִי נוֹקֵם בּוֹ בְּנִבְזֶה
וּבְאִשְׁתּוֹ חוֹבֵט עַד תֹּם".

ומן הפחת אל הפח

צְמִיחָה שְׁפוּר וַהֲקַלָּה
לְעַצְמָאוּת בְּכַלְכָּלָה,
יְצוּר חָכָם וְחַדְשָׁנִי...
נִשְׁמָע נִפְלָא — מִצַּד שֵׁנִי

אוּלַי זֶה עוֹד חֲלוֹם שֶׁל שָׁוְא
קְצָת לְהַשְׁכִּיחַ אִם עַכְשָׁו,
אוֹ קָמוּפְלָשׁ — שֶׁבְּהֶסְתֵּר
אוֹרֵב עָתִיד שָׁחוֹר יוֹתֵר,

כְּמוֹ הַבְּדִיחָה שֶׁל בֵּן וּבַת
יוֹשְׁבִים בַּפַּרְק עַל הַסַּפְסָל
וְסַהַר מִן הַבְּרוֹשׁ נִבָּט
וְכוֹכָבִים קוֹרְצִים מֵעָל.

אוֹמֶרֶת הִיא בְּקוֹל עָשִׁיר:
„הַטֵּה אֶת אָזְנְךָ לַלַּיִל
וּשְׁמַע צְרָצַר פּוֹצֵחַ שִׁיר
כָּל־כָּךְ רוֹמַנְטִי, לְהַלֵּל".

וְהוּא מַקְשִׁיב לָהּ, וּמַסְבִּיר
כְּדֶרֶךְ גֶּבֶר מְפֻכָּח:
„זֶה לֹא צְרָצַר פּוֹצֵחַ שִׁיר,
זֶה קוֹל הָרִיצ'רְץ' שֶׁנִּפְתַּח".

חיים חפר

עובד אדמתו

כמה יגע אדם הראשון עד שלא אכל פרוסה: חרש, זרע, נכש, עדר, קצר, עמר, דש, זרה, ברר, טחן הרקיד, לש, וקטף, ואפה, ואחר־כך אכל פרוסה — חז"ל.

אלה לא רק הבצות, השטפונות, הירקון והכמשון • זאת לא רק זעת האפים המתחילה עם האור הראשון • זאת לא רק העונה שלא באה בעתה והמחירים, אשר מי ישורם • ואלה לא רק החובות שהחלו כביצי כנים וגדלו כקרני ראם • — זה גם מעוט האהבה שלנו, זאת האדישות המסרבת להטות השכם • והיום אתה רואה את החקלאי — ועובד אדמתו לא ישבע לחם • •

והרי אנחנו חייבים לו את ארץ־ישראל יותר מאשר לכל אחד אחר • הוא היה ראשיתה, ונטעו עץ בפתח־תקוה, ובגדרה — הוא היה הבוצר • הוא היה החלם בבצות יסוד המעלה והשתיל בצית רביבים • ו"על השכם מעדר" בדגניה ומכסת הלול והרפת במושבים • הוא קבע את הגבולות בדם ובדמעה וברא נוים חדשים ברנה • והוא גם בנה לו, כשהרחיב, בתים יקים המעוררים קנאה • והוא היה מלח הארץ, סלתה ושמנה של המדינה • •

מעבר לחכרים בציורות שלב ג' וחזון התעוש הגדול • אנו רואים איך הארץ מאכילה את יושביה, איך פשוט, יש מה לאכל • משהו צמח

כאן בארץ הזאת מאז "ימין ושמאל רק חול וחולי" • כי מי חלם שאנס ואפרסק אפשר לטעת גם ב"חבל אשכול" • מי חזה כי ניצא צבעונים להולנד וחסה לגרמניה המערבית • וכי העגבניות מעין־גדי יעלו על השלחן בדנבר בארצות־הברית • איך הספיקו לעשות כל זאת, איך החכימו, איך הצליחו, מתי • כאשר אך אתמול נתנו תפוח עץ רק לשוכב על ערש דוי • ותרנגול הדו, סליחה פ ט ם, ראינו רק ב"פנת החי"? • והעקר, במו עיניך אתה רואה השלמת פרק בציונות, אולי אפלו התגשמות חזון • איך מן הבצה החולה ומארץ לא־מים, מאדמת הקללה והרזון • הוא הביא לנו בשתי ידיו האמיצות — את ברכת המזון • •

היום, דמותו מעמעמת. אין רומנטיקה בגדול הכתנה • היום הציונות פורצת אל הסיליקונים, אל המחשב, ואל התכנה • העשיות עתירות הידע, בעולם של סימנים ודממה • מפרנסות משפחה של מאה מטרים רבועים, יותר מאלף דונם אדמה • ולא פעם, נקעם מן הקלמה והתחכום אתה מסיר בפניהן את הכובע • כי הן מוכיחות שאין צרך לצמח לרחב, כאשר אפשר לצמח לגבה • ובכל זאת — כשאתה רואה את אנשי החלוקים הלבנים, ואת הכפות השחורות על הידים • אתה תמיד זוכר גם את החוב הרב לנגד הכחל־כהה, לכבדי המנפים • לאלה שחיים עם עפר הארץ, מתחת לצפרנים • •

בועז עברון

סיפור משונה, חינוכי מאוד

סיפור משונה מאוד התפרסם ב"הארץ" שילשום.

תלמידי בית־הספר "אורט" בקריית ביאליק, שהם חברי "כך" ו"התחיה", התנפלו על תלמיד שמרכז את התנועה נגד גזענות בבית־הספר והיכוהו על שאירח תלמידים ערבים, וקראו לערבים "אש"פיסטים" ו"ערבים מסריחים" – זה איננו משנה כלל. היינו מצפים שיתנהגו אחרת? ברור לכל, פרט לבנות־יענה מקצועיות, שההבדל בין "כך" ו"התחיה" כמעט שאינו נראה לעין בלתי־מזויינת, ושלבריונים הצעירים החברים בתנועות הנוער של שני גרפים אלה אין כלל בעיה לשתף פעולות פוגרומיסטיות ביניהם. ובעניין זה עוד זכורים לטוב מעלליו של צחי הנגבי, בנה של גאולה כהן מ"התחיה".

מה שכן משונה היא כל התנהגותם של מנהל בית־הספר, מנחם ארגוב וסגנו, סביב עניין זה, כפי שדווח על כך בעיתון. ואני מצטט "לדבריו (היינו, דברי המנהל – ב.ע.) אם הנער הוכה, הוא יקבל הגנה מלאה (למשל? – ב.ע.), גם אם ליבה יצרים". ועוד: "סגן מנהל בית־הספר, שהגיע למקום אחרי התקרית, אמר כי לא ידוע לו על קללות שכביכול קיללו את התלמידים הערבים".

כלומר – מי ש"ליבה יצרים" לא היו המנהלים שהיכו את הנער וקיללו (וזה בספק, לדעתו המוצהרת של סגן המנהל) את התלמידים הערבים, אלא הנער עצמו ואיך, בשם אלוהים, "ליבה יצרים"? האם קילל? האם היכה? האם עצם העובדה שנהג לפי המלצות משרד החינוך ופעל למען קירוב הלבבות בין עברים לערבים נחשבת בעיני המנהל ל"ליבוי יצרים"? ומה דעתו של המנהל, או סגנו, לעשות לבריונים … בית־הספר המשתוללים בבית־הספר ואיך ברעתו לתת "הגנה מלאה" לתלמיד שפעל במסגרת … כוונתו להשעות את הבריונים מבית־הספר? ואם ברעתו … די עונשין אחרים נגדם? … הניסוח הזה מעודד חשד … עמדותיו הפוליטיות של המנהל … ובעצם, האין העובדה שהשתוללות כזו התרחשה במוסד שלו מעידה … תמיהות מופלגות?

מה איפוא מקובל ושבעי בבית־ספר "אורט" בקריית ביאליק … הפועל למען הדמוקרטיה … ומנהל בית־הספר צריך לתת לו … בחורך המורים, ואילו הבריונים מסתובבים … ואין איש מכה בידם, ואולי … אים עצמם כ"גיבורים"? ומה … סגן־המנהל בודק תחילה אם … שמעו קללות גזעניות … למעשה על המורים … ש"לא ידוע לו על קללות … קיללו את התלמידים הערבים … קום להודיע על צעירים … המורים ביותר … יתברר שקללות כאלה … עו לא יישנו מקרים כאלה?

והאם מותר לצפות … נוך, ושר החינוך … סוף בצורות … ניין זה, ידרשו כי … התלמידים … נוהגות ואחריות … נחלים לאווירה … מישמית המשתוללת … לפיקוחה?

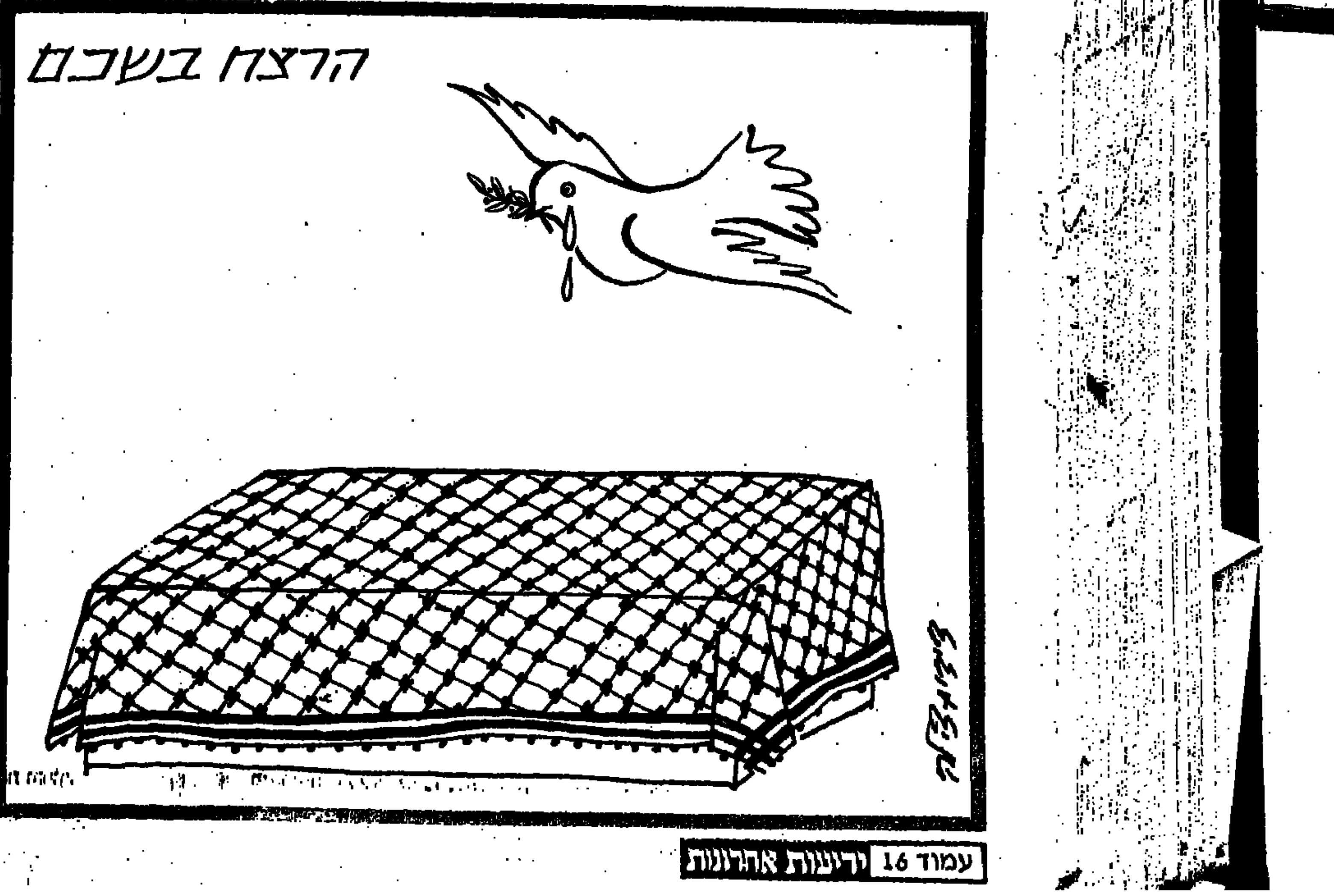

עמוס קינן

קרדוש מת

… שהתעופה חיכו לנו מכוניות … משרד החוץ. את הדרך מווינה לבודפשט עשיתי בטופולב קטן, … של לן דייטון. אחר כך … עם לן דייטון בטופולב … מבודפשט לאתונה. אבל לן דייטון מחזיק 431 עמודים. בשביל … אותו אני צריך לטוס … אוסטרליה.

… נהגים זריזים לקחו מאיתנו את … תעודות, פקידים זריזים של משרד … לקחו מאתנו את הדרכונים … כבר היינו בתוך המכונית, … כביש המושלג החוצה את … המושלגות בואכה בודפשט …

אולי תוכל לעזור לי, שאלתי את … משרד החוץ, אני מחפש את … ג'ורג' קרדוש, הסופר.

… לי לבשר לך בשורה רעה, אמר … קרדוש מת.

… ואני חושב עליו. על הטרילוגיה … שבראשיתה פלשתינה א' של … וסופה ישראל 1950 בדרך … באר־שבע וגדרה. האיש סדר … משום מה, לא זכה בפרס נובל, … שעליו השיב לי מומחה … ספרות מהחוג לספרות … אוניברסיטת ת"א במלה אחת: לא. … אמר האיש, זאת אינה ספרות … לא חשוב ששום סופר עברי … כתב רומן רחב יריעה על … התקופה ההיא, של שלהי המנדט … ראשית המדינה. על ערבים ועל … ועל בריטים, על אצ"ל ולח"י … פלמ"ח ועל הצבא הבריטי ועל … הפולני של אנדרס ועל … טוביה ועל גדרה, ועל ת"א … עדיין קטנה. אילו היה האיש … רומן עברי בעברית על בעוורין … ליסטוק, הרי לך ספרות עברית. … שכתב רומן הונגרי בהונגרית … מה־טוביה, הרי הוא סופר הונגרי … דבר, והוא שייך לספרות … הונגרית.

… חושב שזוהי אולי הסיבה מדוע … פרס נובל. אבל אין רע בלי … עם פרס נובל, הלכה … גם האפשרות שפרופסור … ישבץ אותו בין ס. יזהר … עוז. שלא לדבר אל אובדן … שפרופסור דן מירון ינסה … אותו לשלישיה בין … ובין ברנר. שלא לדבר … לחיים ולמות בין

ג'ורג' צבי קרדוש

פרופסור מנחם פרי ובין הבלתי פרופסור גבריאל מוקד, בעוד הטוראי מאיר ויזלטיר מסתייג משניהם.

כאמור, אין רע בלי טוב ואני חושב על הפגישה שלנו, בקיץ שלפני האחרון, בבודפשט. עברית דיברנו והוא קרא לעצמו צבי, צבי קרדוש. הוא רצה לבוא לבקר בישראל. כאורח. אולי לגור במשכנות שאננים בירושלים זמן מה. לא שלא ניסיתי. אבל זה לא פשוט. ולא רק בגלל העדר יחסים דיפלומטיים בין הונגריה ובין ישראל. וגם, קצת, בגלל העדר כל יחסים בין ישראל של היום ובין ארץ ישראל שהיתה.

לפני, בכביש המושלג, במכונית השניה של משרד החוץ, יושב זוהדי תרזי.

משקיף מטעם אש"ף לעצרת האומות המאוחדות, כולל ישיבות מועצת הבטחון. שבהן, דרך אגב, יושב ליד אותו שולחן, גם שגריר ישראל באו"ם. מה שמפריך את הסברה המקובלת שנציגי ישראל אינם יושבים לשולחן אחד עם נציגי אירגון המרצחים פ.ל.או.

אולי הסיבה להסכמת ישראל לשבת עם איש כמוהו לשולחן אחד, נעוצה בעובדה שלשולחן, צורת פרסת סוס. כאשר ישראל בקצה אחד של הפרסה ואש"ף בקצה השני. מי שמכיר צורת פרסה יודע שדווקא הקצוות בה, הם הקרובים ביותר זה לזה, והרחוקים כאות מהמרכז.

גם תרזי, בסך הכל, הוא חלק מדיאלוג נשכח שתחילתו בארץ ישראל המנדטורית.

אני בסך־הכל מחבב אותו. ביחוד כאשר הוא מתאר בצורה כה פסטוראלית ואידילית את הזמנים הנהדרים ההם כאשר רבצנו נמר וגדי גם יחד זאב וכבש, בשלום ובשלווה זה בצד זה באחרית הימים שכבר היתה.

אני מחבב אותו למרות חצאי האמיתות שלו, למרות השקרים, למרות הדברים המחרידים שפשוט נשמטו מזכרונו, למרות התהום הרובצת בינינו גם ברגעים שבהם שנינו מסכימים איש עם רעהו.

אני מחבב אותו, כי הוא כל כך דומה לי. שנינו מחפשים חלום אבוד של שלום. שנינו קצת נואשים, קצת פסימיים, קצת רואים את החלום האבוד הולך ומתרחק.

שנינו לא צעירים. בקופנהאגן כאשר אמרנו איש את דברו לפני עתונאים דנים, אמרה עתונאית אחת: שניכם ג'נטלמנים מזוקנים וסימפטיים, בסך הכל, למה לא תעשו שלום ודי.

מה שהיא לא ידעה הוא ששנינו, ג'נטלמנים מזוקנים, אולי רוצים, אבל לא כל־כך יכולים.

תרזי מסכן רק את חייו כאשר הוא נפגש אתי. כל חצאי האמיתות וכל השקרים לא יעזרו לו להימלט מהסכנה. אני יכול להרשות לעצמי פחות שקרים ופחות חצאי אמיתות. אני מסכן רק את שמי הטוב, שממילא אין לי.

מה לא הייתי נותן תמורת פגישה משולשת בבודפשט, בין צבי קרדוש, תרזי ואנוכי. כפי הנראה, זה כבר לא יצא בגילגול הנוכחי.

בינתיים, תחת השלג הנופל ללא הרף, אני הולך אל השוק שקרדוש רצה להוביל אותי אליו. אני צריך לקנות סלאמי הונגרי למושקה, וודקה רוסית למשורר יבי, סיגרים קובאניים לשייקה וקוויאר אני לא יודע למי.

אין לי סוף מתאים. אולי הסיבה היא שהתחלה, כל הזמן חוזרת על עצמה. כל מלחמה חושבת שהיא הסוף, ולכן עדיין אין לי סוף, רק התחלה נצחית החוזרת על עצמה.

לחיין, קרדוש.

דוד שחם

כסף קטן

… השניה — פארסה

… דרמאטי שחוזרים עליו … עשוי להיראות כפארסה. … אייכמן הדגים, אולי, את … של הרשע. אבל הוא חשף … תהומות הרשע המצויות … יש לי הרגש סתומה … של דמיאניוק יהיה … מביך של עצמו. … מירר שהוא אייכמן. … במעשים הנוראים … אם יש ענש שיהיה … על מעשים כאלה. … במשפט דמיאניוק — … כבר להסתמן — היא … הוא דמיאניוק, הגנתו … שהוא "רק" מילא … של דמיאניוק תהיה … הוא.

… להביא עדים, ולהזות, … ינסה לערער את … ולהעמיד אותם … וטביעת־עין וכל … ישקע בים של … בנאלית, ולא הרשע … כי אם חמקמקות … והטראגדיה תתחלף …

… רעיון גדול להרגים … את ממרי הרשע. … שלא נגלה כי נכשל.

… מע בבזאר!

… אליאב שמעתי הגדרה זו על המשא ומתן הממושך שהתנהל במשך חודשים רבים, באמצעות כל מיני מתווכים, בין ראש הממשלה שמעון פרס למלך חוסיין: הם מתמקחים כמו בבזאר מזרחי. הצרה היא שלזה אין מה למכור ולזה אין כסף לקנות.

אימרה שנונה ועצובה זו מסכמת את המצב כמו שהוא היום, הגם שבכלל שלא ברור מי הוא זה שאין לו סחורה ומי הוא זה שאין לו כסף.

טיפה משלי על המצב הכלכלי

בעניין המצב הכלכלי יש כמה אסכולות. יש אומרים שיהיה יותר גרוע. לעומתם טוענים אחרים שעכשיו יותר טוב ממה שיהיה.

מי אני שאכניס ראשי בוויכוחים הזה. כשאני רוצה לדעת מה המצב הכלכלי, אני הולך לנהגי הטקסי. ואינני צריך אפילו לשאול לדעתם, כמו אלה השומעים את דעת הציבור מפי נהג הטקסי שלהם. אני שופט פשוט על פי התנהגותם. אם הם נותנים לי להיכנס לפני שהם שואלים לאן אני רוצה, סימן שהמצב כבר קשה באמת. אם הם עדיין שואלים קודם לאן אני נוסע ורק אחר־כך נותנים לי להיכנס — המצב יכול לחיות הרבה יותר רע ועדיין איננו רע כל־כך.

אינני יודע מדוע, אבל לאחרונה המקומות שאליהם אני רוצה לנסוע אינם מתאימים כל־כך וזו בעיני נהגי הטקסי. לא בעיני אלה המחכים באפס־מעשה בתחנות שלהם ואפילו לא בעיני אלה המשוטטים ברחוב. או שהם מסרבים בנימוק שהם עסוקים, או בלי שום נימוק – או שהם נאנחים אנחה כבדה ומרשים לי להיכנס. אבל מורגש היטב שהיעד שלי אינו מתאים להם. קרוב מדי, רחוק מדי או השד יודע מה. והבעת פניהם כשל מי שמקריב קרבן כבד או, לפחות, כשל מי שעושה לי טובה.

זה מה שאמרתי, כל זמן שלנהג טקסי כדאי יותר לא להסיע נוסע מאשר להסיע אותו – המצב הכלכלי עדיין אינו נורא כל כך.

ראינו את הסרט

עתונאי אחד פרסם כתבה על קצין הצנחנים המכונה "גוליבר" שנפל בפעולת תגמול לפני שלושים שנה. "את הכינוי גוליבר", כתב, "הדביקו לו חבריו בכיתה י', אחרי שראו את הסרט".

חבריו של "גוליבר", שלמדו עימו בכיתה י' לפני יותר מארבעים שנה, קראו מן הסתם את הספר וגם שמעו את שמו של ג'ונתן סוויפט, מחברו. העתונאי הוא זה שרק ראה את הסרט, כמו אותו אדם מן הבדיחה שנשאל אם קרא את התנ"ך והשיב: לא, אבל ראיתי את הסרט.

מה שמוכיח, כי הגיל הממוצע של העתונאים אכן יורד והולך.

זיוה יריב

קחו את גורלכם בידיכם

יוצא אדם מבית־חולים לאחר תאונת־דרכים, עיוור ופיסח. מלווה אותו הרופא עד המדרכה ואומר לו:

זהו, חביבי, עכשיו תיקח את גורלך בידיך. צא לעולם הגדול! התחל לחיותו אבל זכור! אסור לך להשתמש במקל, אסור לך לקחת כלב, אל תפנה ימינה, אל תפנה שמאלה, אל תלך אחורה, וכמובן אל תלך קדימה. קח את גורלך בידיך!

ובמלים נרגשות אלו מסיים גם דוקטור רבין את קריאתו לפלשתינאים – קחו את גורלכם בידיכם!

מותק של מאפיונרים

מדי מוצאי שבת, מקרינה הטלוויזיה סידרה על שלושה חברים אצילי נפש ומסורים, רודפי צדק, רגישים, וטובי לב, לוחמים בשחיתות, ומוכנים להקריב עצמם על מזבח הריעות.

קוראים להם במקרה מאיר לנסקי, צ'ארלי לוצ'יאנו, ובאגסי סיגל. מותק של מאפיונרים. חמודים וענקניים.

השרים משה ארנס ודויד לוי עסוקים מדי, כנראה, בחילופי גידופים מכדי לצפות בסידרה אנושית חמימה זו.

אחרת קשה להעלות על הדעת שמישהו היה מכנה את יריביו בליכוד בכינוי המזהמיא – ראשי מאפיה, ואילו דון לוי ושרון קורליאונה לא היו נעלבים, אלא נושאים בגאווה תואר אצילי ומכובד זה.

כדאי לכם, מישה, לוי, ושרון, לראות את הסרט. אולי תלמדו משהו על הליכות, נימוסים, ריעות ואחוות לוחמים.

המשכנעים

מי שלא ביקר בזמן האחרון בשוק הכרמל ובכורח המציאות נאלץ לנחות שם לפתע, יגלה לתדהמתו שניקלע לעיצומה של מהפיכה טכנולוגית, מלחמת הכוכבים או משהו בסדר גודל דומה.

באסטות ממוחשבות עדיין אין שם. אבל הרוכלים בעלי הבאסטות כבר לא קורעים את הגרון. עכשיו תלוי לכל אחד על הצוואר מיקרופון קטן שעושה את כל העבודה, וגם קורע לך, הקונה, את האוזן.

"תות שדה, תות שדה / אשתך תמות מזה", מסלסלים ברגש המיקרופונים הפעוטים של חבורת משכנעים מג'נין, המתבצרים מאחורי חומת תותים ארומה בצבע ארום מבריק.

"למה תמות אשתי?" תמה זקן אחד עם שקית ניילון ביד.

"תמות מתענוג", עונים לו בבת־אחת עשרים המיקרופונים ומפוצצים לו את עור התוף.

אפילו פטרוזיליה אי אפשר לקנות היום בלי אלקטרוניקה עכשווית מתוחכמת. תימניה, בת מאה אולי, יושבת על המדרכה, מחזיקה זר קטן של פטרוזיליה, והזרחונים צורחים בוקעים בקול אדיר, כמו מטוס באמבו ממריא, משני המיקרופונים התלויים על צווארה הכמוש.

"נענע, נענע", היא מכריזה באון ומנפנפת בריפיון בצרור הפטרוזיליה.

מוכר מיץ מצות עומד שם בצד עם זקנו על האוזניים, ומטייט לתוך מיקרופון הפלא שלמרגלות פיו,

"יאללה, יאללה / כוס מיץ טרי / לעשיר ולעני". כוס הוא מבטא בשרוק חיוך ממורי.

"תסלח לי, אדוני, אבל אומרים כוס, ולא כפי שאתה אומר" מתקנת אותו בנחת ייקית אחת מהאקדמיה ללשון העברית, ומגישה לפיה את כוס המיץ, בהלם מלא.

בין הדגים והתפוחי־אדמה, אני נתקלת בכמה באסטות קטנות ולידן בחורים מזוקנים עם כיפות סרוגות, המכריזים על מרכולתם בגרון ניחר:

"תגיגה לאסירי המחתרת! רק היום, רק היום! בואו להתרום!"

פה ושם אוטמים נעצר עובר אורח וחותם, אבל התרומות בשוק הכרמל פרועה ואכזרית. והמיקרופונים של באסטות התותים והפטרוזיליה בולעים את הצווחות של באסטות המחתרת.

"הלו, הלו, גברת, בואי לתרום לאסירי המחתרת!" גורד צעיר עם זקן דליל עקרת בית עמוסת סלים.

"תעזוב אותי עם המחתרת", היא הודפת אותו בגניחת חוזה מרשימה.

אבל הבחור מהבאסטה של גוש אמונים דבק במשימתו, כמו מוכר המלפפונים שמולו הצורח כמו חזיר בר שחוט.

"את יודעת מי הם אסירי המחתרת? אלה שהרגו ערבים בשטחים! תאמיני לי, מצווה טובה כדאי לך להתרום"

"באמת? הרגו ערבים?" מתפעלת האשה, נחפזת לתרום, וקונה קילו תות בבאסטה של ג'נין ממול.

חדש, חדיש ומחודש
ת"א — רעננה מהיר

בתאום עם משרד התחבורה, המפקח על התעבורה ועירית רעננה,

קו חדש ב"דן" — קו מהיר מרעננה למרכז ת"א (מסוף כרמלית)
דרך צפון ת"א — ובחזרה
קו ת"א — רעננה מהיר עובר גם דרך
מרכז הרצליה ורמת השרון

47

"דן" בתנועה מתמדת

במסגרת שיפור השירות שעורך קואופרטיב דן לציבור הנוסעים בגוש דן — חלו מספר שיפורים ושינויים בקוים פנימיים וכן התוספו קוים נוספים להנאת ולתועלת הנוסעים.
קואופרטיב דן עובד עם היד על הדופק. שינוי הקוים והשיפורים שדן עושה בתנאיי הנסיעה מותאמים לצורכי האוכלוסיה, לדרישותיה ולצרכיה המיוחדים.
"דן" נסיעה טובה באמת.

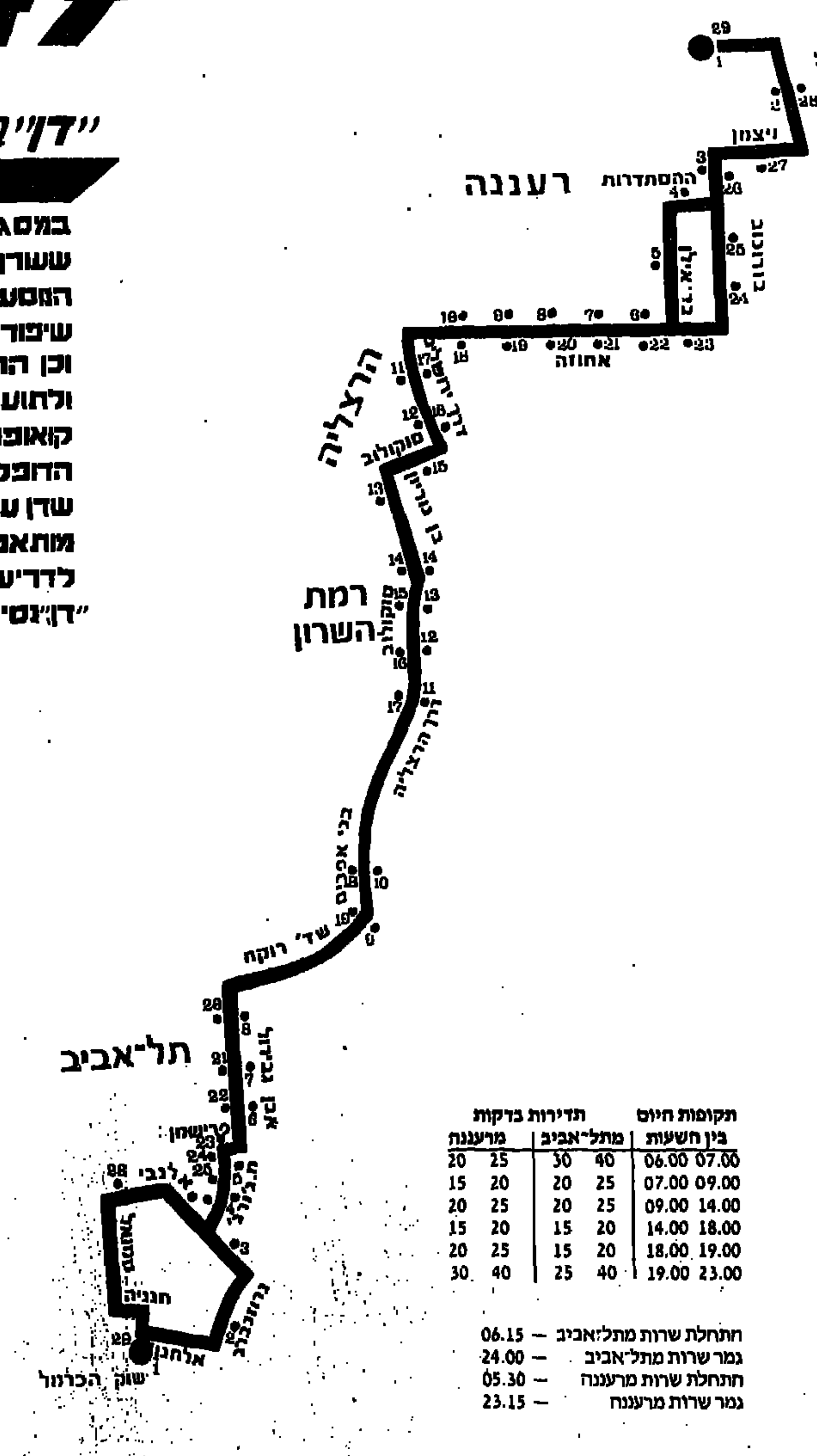

קו 47 החל מיום א' 2.3.86

רשימת תחנות מת"א
תחנת מוצא מנשיה כרמל
1. מנשיה כרמל
2. מגדל שלום
3. אלנבי 71
4. קולנוע מקסים
5. ככר מסריק
6. עיריה — אבן גבירול 86
7. שקם — אבן גבירול 122
8. פנקס — אבן גבירול 152
9. משרד רישוי — מול לונה פארק
10. מעוז אביב — בני אפרים 206
11. הכפר הירוק — דרך הרצליה
12. מרכז — סוקולוב 78
13. ברנשטיין כהן — פ סוקולוב
14. נוה אמירים
15. סוקולוב 32
16. נוה עמל — שד' ירושלים פ. כצנלסון
17. שכונת שביב — שד' ירושלים
18. בית לוינשטיין
19. אחוזה מול 238
20. אחוזה 199
21. אחוזה 175
22. יד לבנים
23. בנק דיסקונט
24. בורוכוב 16
25. בורוכוב 56
26. בורוכוב 98
27. ויצמן
28. מחסני העיריה
29. איזור התעשיה

רשימת תחנות מרעננה
תחנת מוצא: איזור התעשיה — רעננה
1. איזור התעשיה
2. מחסני העיריה
3. בורוכוב — פינת הפלמ"ח
4. ההסתדרות 4
5. בר אילן 55
6. אחוזה 130
7. המשביר — רעננה
8. אחוזה 178
9. אחוזה פינת משה דיין
10. בית לוינשטיין
11. שכונת שביב — הרצליה
12. נוה עמל
13. בן־גוריון 6 — הרצליה
14. נוה אמירים
15. סוקולוב 91 — רמת השרון
16. סוקולוב 67
17. הכפר הירוק
18. מעוז אביב — בני אפרים 215
19. משרד הרישוי — מול לונה פארק
20. פנקס אבן גבירול 147
21. שקם — אבן גבירול 111
22. עירה — אבן גבירול מול 90
23. ככר מסריק — מסריק 17
24. זמנהוף — המלך ג'ורג' 91
25. קולנוע מקסים
26. רשי — המלך ג'ורג' 29
27. חס — אלנבי 37
28. שפת הים — אלנבי 3
29. מנשיה כרמל

תקופות היום: בין השעות	תדירות בדקות: מתל־אביב	תדירות בדקות: מרעננה
06.00 07.00	30 40	20 25
07.00 09.00	20 25	15 20
09.00 14.00	20 25	20 25
14.00 18.00	15 20	15 20
18.00 19.00	15 20	20 25
19.00 23.00	25 40	30 40

התחלת שרות מתל־אביב — 06.15
גמר שרות מתל־אביב — 24.00
התחלת שרות מרעננה — 05.30
גמר שרות מרעננה — 23.15

גזור ושמור

"דן" נסיעה טובה

„זהו צ'אנס אחרון לזרעית – בפעם הבאה נעזוב"

יעקב דרעי, 49, בא לכאן עם חלום גדול ☆ 19 שנים חי עם הבטחות והאמין ☆ עבד כמו מטורף, שיווק ביצים, ייצא פרחים – לא יום ולא לילה – עד שבוקר אחד הוא קם ואומרים לו שהוא חייב כ־60 אלף דולר ☆

מונולוג

מאת עמוס נבו

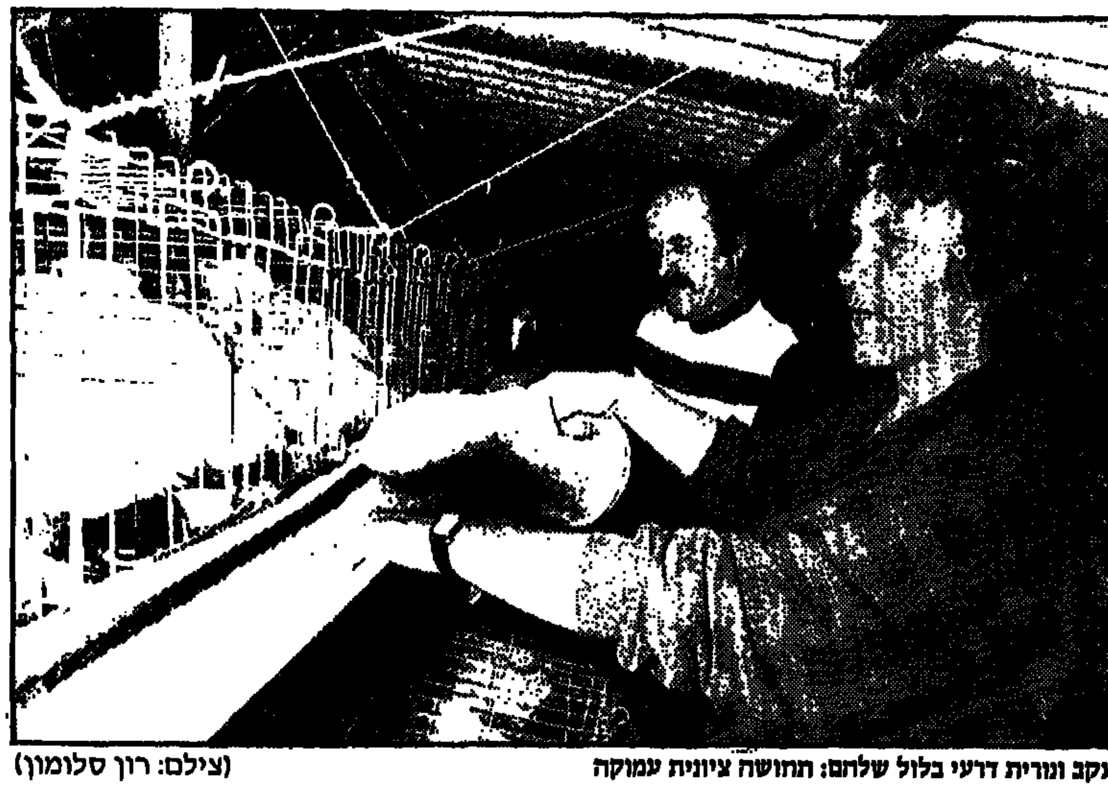

● יעקב ונורית דרעי בלול שלהם: תחושה ציונית עמוקה (צילם: רון סלומון)

אנחנו אנשים תמימים, גליליים. יצוקים מחומר אחר. לא פוליטרוקים. אשתי אומרת, שהנוף מרדים אותנו.

19 שנה מבטיחים לנו, ואנחנו מאמינים. אומרים תקבלו, ואנחנו מחכים. ולמה, בעצם, שירמו אותנו? כשאתה יושב במקום כמו זרעית, יש לך איזו אמונה פנימית שאותך לא יסדרו. אבל תראה מה עושים לנו. מנצלים את האמונה התמימה שלנו. לא יפה.

מהיום הראשון רימו אותנו. אפילו בדבר כל־כך מהותי כמו השם. בתעודת־הזיהוי אני תושב כפר רוזנוולד. עד היום. על המסמכים רשום: כפר רוזנוולד. מה פתאום זרעית? בהרבה מפות השם שלנו בכלל לא מופיע.

אחרי שכבר התיישבנו במקום וקיבלנו את השם זרעית, בא אלינו פקיד מהסוכנות ואמר: יש יהודי אחד בניו־יורק, מיסטר ויליאם רוזנוולד, תורם גדול למגבית. הוא רוצה לאמץ אתכם וגם לתת לכם סכום כסף, בתנאי שתקראו את היישוב על שמו.

כבוד גדול

התכנסנו לאסיפת חברים סוערת, והחלטנו שלא יקום ולא יהיה כדבר הזה. בסוכנות אמרו: כדאי לכם, זה יהיה כבוד גדול בשבילכם, זה ישתלם. רוזנוולד עשיר גדול וגם ידיד אישי של פנחס ספיר.

אמרנו בסדר, נקים לו מועדון וניתן לו שם. אמרו, לא, רק שם ליישוב. התעקשנו וצעקנו, והם העמידו אותנו בפני עובדה: על אם הדרך תקעו שלט „כפר רוזנוולד", ופקיד הרישום במשרד הפנים סרב לרשום את השם זרעית בתעודות־הזיהוי. הוא אמר שקיבל הוראה מירושלים.

את השלט העפנו; הם הלכו איתנו ראש בראש. יום אחד הביאו את מר רוזנוולד ואת רעננה וייץ ואת הרצפלד ותורמים מאמריקה, וערכו, בלי להודיע, טקס עלייה על הקרקע. הרגשנו נורא. כל־כך מושפלים. מכרו אותנו כמו סחורה בשוק.

רוזנוולד היה כל־כך גאה, ששלח לנו תרומה של 25 אלף דולר. הסוכנות הפקידה את הכסף על שמנו באירגון הקניות. לא נגענו בכסף. בינתיים הוא תפח ותפח, והגיע ל־100 אלף לירות. הצענו לרכוש בסכום הזה איגרות מלווה ביטחון, ולחלק בין החברים. הסוכנות התנגדה. החלטנו להחזיר את הכסף למר רוזנוולד, ודרשנו מוועדת השמות הממשלתית את השם זרעית בחזרה.

צחקו לנו בעיניים. עד היום אני תושב כפר רוזנוולד.

נולדתי במרוקו, ולמדתי הוראה במדרשה בנהלל. אשתי מטבעון. את החיים המשותפים שלנו התחלנו בחצור הגלילית. הייתי מורה במקום. אשתי גננת. כשהקימו את זרעית הצטרפנו. זה נראה לנו מקום יפה. משהו חלומי. תמיד רציתי להיות חקלאי.

ובאמת, באנו לעולם אחר. מזג־אוויר משגע. נוף מטריף. אנשים נחמדים. באנו לזרעית מתוך תחושה ציונית עמוקה. שייכות. ראשוניות. איזה פראוזה. אני יורע, אנשים יצחקו. היום קשה לומר את הדברים האלה. אבל זו האמת.

המשכתי ללמד בחצור הגלילית; נורית נשארה כאן לבד, לטפל בעופות. ערב אחד, בדרך חזרה הביתה, נקלעתי ליד שתולה למארב מחבלים. כדור פגע לי ביד וחדר לבטן. המשכתי לנהוג. כל הדרך החזקתי את היד על הבטן, שלא אאבד דם. בכוחות האחרונים ממש, הגעתי לזרעית. לקחו אותי לבית־חולים.

ניתחו אותי, והמשכתי לחיות. לא, זה לא הפחיד אותי. שוב פראוזה! הדם קשר אותי למקום. הנה עשיתי משהו, הנה תרמתי. עד היום אני מסתובב עם רסיסים בבבר.

ישוב־רפאים

באנו לזרעית עם טלוויזיה ועם מיני מיינור '63. קנינו מניה באלף דולר, והיינו מבסוטים. אבל ב־1972 התחילו הבעיות. הלול התחיל להפסיד. ביקשנו לקבל עופות להטלה, במקום עופות פיטום, ולא נתנו לנו. הבטיחו לנו 12 דונם קרקע לכל משפחה, וקיבלנו רק ארבעה. כבר אז התחילו הרמאויות. רצנו לכל המוסדות, ולא היה עם מי לדבר. בזמן שלאחרים נתנו, אותנו קיפחו. קראו לנו ישוב חקלאי, אך את עבודתנו נאלצנו לחפש בחוץ. נשבר לנו. החלטנו לנטוש את היישוב. המאבק היה דומה. כמו היום.

משפחה אחר משפחה עזבה את המושב. סגרנו את הבתים. אפילו הגברים עזבו. זרעית נראתה כמו ישוב־רפאים. הגברים עלו להפגין בירושלים. אחרי כמה ימים חזרנו. לא קיבלנו כלום. היתה תחושה של כישלון. המשכנו להילחם במוסדות המיישבים. יום אחד התנחלנו אצל מנהל ענף הלול במשרד החקלאות, ולא עזבנו עד שאישר לנו לגדל עופות להטלה.

הלול שלנו עבר הסבה למטילות. התחלנו להרים קצת את הראש. היה פנטסטי. היינו הטובים ביותר במושב. בכרטיסיה של המושב היינו בזכות של 220 אלף לירות. אתה יודע מה זה? הכל בזכות העופות. עבדנו כמו מטורפים. קנינו טרקטור ומכונית.

אבל הכיף הזה לא נמשך לאורך זמן. ב־1977 הציעו לנו לגדל פרחים. קפצנו על המציאה. התחלנו עם דונם. הלך יופי. ביקשנו דונם נוסף, לא נתנו לנו. במשרד החקלאות בכלל לא בדקו את הריווחיות שלנו. שנה שלימה משכו אותנו עם החממה השנייה, וכשכבר אישרו אותה נקלענו לפער מימון עצום.

כבר ב־1979 היינו חייבים 980 אלף לירות. הכל בגלל משרד החקלאות. עד אז לא ידענו מה זה חובות.

פתאום תחושה של אסון. אתה חקלאי מצטיין. מוציא את הנשמה, מפיק יבולים נהדרים, והרגשה שאתה עובד כל הזמן על ריק. תחושה של חידלון. רגעים של יאוש. הגרון נחנק מדמעות. אתה עובד ועובד, וכל פעם, כשאתה מגיע לאגודה אומרים לך שאתה חייב.

האגודה לא היתה מוכנה לממן לנו דלק לחממות. ובצדק. למה שתשלם? חומרי דישון, מים וחשמל לא רצו לשלם. נאלצתי לנהל את החממה בעצמי. לקחתי מיקדמות ממועצת הפרחים. ייצאנו פרחים להולנד ולגרמניה, כמאה אלף פרחים לעונה. את הכל שילמתי כנפרד.

ריבית איומה

והחוב תפח ותפח. ריבית איומה. ימי ארידור העליזים הורידו אותנו ביגון שאולה. נכון, קנינו אופל חדשה. נכון, קנינו וידאו. אבל מה זה שווה – החקלאות חוסלה. הוצאנו תוצרת נהדרת, ולא קיבלנו מחיר.

כל הזמן הבטיחו לנו, שאתם, שם על ההר, לא תסבלו. ההובלה הכבידה עלינו. זה ייקר הכל. אנחנו רחוקים מכל מקום. הבטיחו שיובילו לנו את הפרחים – ולא עמדו בדיבורים. גם בנושא החימום. קר

(המשך בעמוד 26)

„רימו אותנו"

בזרעית לא נועלים את הדלתות: מאמינים עדיין באנשים. בזרעית לא פוחדים ממחבלים: המצב הכלכלי מפחיד יותר.

400 מטר מגבול לבנון. ... מרובעים. לולים. חממות ... פטריות. כבשים. 48 משפחות בחורף קר מאוד.

המושב כבר ידע הפגזות קשות. שניים מתושביו נהרגו ... פעם היו משוחחים עם הלבנונים ... עוברים לצד השני לקטוף תאנים ... אחר־כך פרצה המלחמה ... הרחיקה את הגבול. ... שומעים לפעמים את קולו ... המואזין מדרום לבנון. ... נהרגו לא רחוק שני מחבלים.

השבוע רמתה ... לישוב־רפאים. שערים ... תריסים מוגפים. דממה ... רק קירקור התרנגולות ... השקט. כמעט כל הנשים ... עזבו. הגברים נשארו לשמור ... משחקים פינג־פונג ... למזכירות לשמוע מה ... מנסים לבשל. קשה בלי ...

דוד לוי. לא שר שיכון ... סגן ראש־ממשלה. לולן ... זרעית: „אנחנו חייבים 2.3 ... דולר לאירגון הקניות ... יש לנו חוב של 400 אלף ... לבנקים. המשפחות חייבות ... אלף ועד 150 אלף דולר.

„רימו אותנו. 30 ... מזרעית, בעמק קדש ... החלקות שלנו. 450 ... בסוכנות הבטיחו לשפץ ... המטע. על סמך ההבטחה ... 300 אלף דולר הלוואה ... לא קיבלנו אגורה אחת ... תפוח למיליון.

„הסוכנות ומשרד החקלאות הכניסו אותנו לפערי ... עצומים עם כל הפרוייקטים ... שלהם. הציעו לנו ... כושלות. חורפנים לגידול ... למשל. עזים לבנות לחלב ... אלה לא הצלחנו ... גם הציעו לנו ... מתאימות, מבלי שבדקו ...

„אחר־כך בא אירגון הקניות וקבר אותנו עמוק. הציע ... להקים לולים מבוקרים ... מתברר, היה לקוי ... משותקים. מי צריך את ... הקניות? הניהול שלו ... מבריחים אותנו ... המפעלים הכושלים ... האירגון מחזיק שני ... נוסעים במכוניות ... נוסעים לחו"ל. על כל ... שאנחנו מבצעים ... עמלה. בשביל מה?

„הכישלון גדול ... ב־1967, כל המשאבים ... לנו, הופנו לרמת ... ולהתנחלויות. לא קיבלנו ... אנחנו מזרקנים ... בורחים. אין מה לתת ...

„עכשיו מבטיחים לנו ... הסוכנות תבדוק ... את החובות שלנו ... 800 אלף שקל חדש ... הריבית. חברי הכנסת ... לעלות את עניינינו ... הכספים. יש לנו ... מהסוכנות. על סמך ... סיימנו את חשבונות ... תחילת אפריל לא ... נוותר על זרעית ... לו בית אחר".

אבן מנחם. אלקוש ... נטועה. סוף־שבוע ... שונה בהרבה ... בשביתה.

משרד־החקלאות: הם בעצמם אשמים

„השקיעו שם כל כך הרבה כספים, שאפילו את התרנגולות יכלו ... ביצי זהב. זה לא ...

[illegible]

למה, אומרים אנשי המשרד, אם רוצים לשקם את

אברהם דישון

„הישג רציני – למרות שהמחבר רצה להשיג יותר מדי"

ילדי הלב והמיפלצת

מאת גרשון שקד

דויד גרוסמן, עיין: ערך אהבה, הוצאת הקיבוץ המאוחד, ספרי סימן־קריאה, 399 עמ'.

„ועל כך שלא אוכל להבין את חיי, עד שלא ארע את חיי שלא נחיו שמי." (עיין: ערך אהבה, עמ' 100–101)

אפתח את דברי בווידוי אישי. כשניגשתי לקרוא ספר זה, באתי בכוונה למצוא את החורים בגבינה השווייצרית. קודם כל, החלטתי לטעון שהגבינה אינה שווייצרית, ואחר־כך להוכיח באותות ובמופתים, כי החורים גדולים מן הגבינה, ולהסיק לבסוף שכל מה שנותר הם החורים.

מה שהביא אותי להירהורי־עבירה אלה הם יחסי־הציבור שנעשו לספר זה, ואשר הכריזו עליו עוד לפני שנולד כעל משיח ספרותי, למרות שלא נולד בט' באב ולמרות שחסרו לו עוד כמה סימנים משיחיים. אבל, בסופו של דבר, מה שאירע לי הוא, פחות או יותר, מה שאירע לבלעם: באתי לחפש חורים ומצאתי גבינה. באתי לקלל, ואני נמצא מעיין בכובד־ראש.

א

מה אפשר לומר על ספר נאיבי, הכתוב בצורה מתוחכמת על נושא שהוא על גבול הזוועה והגרוטסקה? תערובת מוזרה זאת היא אולי הטעם העיקרי, שנשאר בפי לאחר סיום הקריאה. ספר זה הוא מסוג הספרים שעוד יכתבו עליו עבודות סמינריוניות, עבודות־גמר ועבודות־דוקטור. הוא נזקק כמעט לכל תחבולה ספרותית אפשרית וממצה כמעט כל טכניקה של ניכור וקירוב, הזרה וחישוף. המחבר נזקק לאלף ואחת תחבולות ספרותיות, שאת רובן הוא תופש ועם רובן הוא משתעשע ולמרות כל המשחקים למיניהם, אתה נשאר עם ההרגשה שהמשחקים אינם אלא מסווים של מי שמבקש להיחשף, סטיות של מי שיש עימו מסר מתוחכם ופשוט כאחד.

אפשר להצביע על מקורות השפעה שונים, שהטביעו את חותמם על יצירה זאת: מיוצרים שהסופר עצמו נזקק להם כמעט במישחק אינטר־טקסטואלי גלוי, ועד יוצרים שהשפעתם מובלעת ביצירה. קל לעמוד על הקשר האינטר־טקסטואלי העמוק עם כתבי ברונו שולץ. שולץ עצמו הוא גיבור מגיבורי הספר בחלק השני שלו, וגיבוריו ודמויותיו מאכלסות את הרומאן כמרכיבים של התבנית. לא יהיה זה גם קשה להראות שגרוסמן הושפע מדרך העיצוב הגרוטסקית האופיינית לגינתר גראס ב„תוף הפח" וב„דג המושט": כל החלק השני, ואולי גם רעיונות אמנותיים מסויימים בשאר החלקים (נקודת־הראות הגרוטסקית של ילד המתבונן בעולם, היחסים שבין חרג לבין המים).

יתר על כן, לא יהיה זה קשה להראות ולהצביע על קשריו עם הסיפורת העברית: יורם קניוק ואדם בן כלב ושאר סיפור גרוטסקיים פנטסטיים שלו מכאן, ועמוס עוז בתיאורי הילדים ובעוצמת הפאתוס (ביחוד לגעת במים, לגעת ברוח, מכאן, והר העצה הרעה מכאן). יש מקום מסויים שהוא עצמו מרמז על סיפור של יהודה עמיחי בשם אהבה חטובה, ורוחו של א.ב. יהושע מרחפת לעתים על טכניקות שונות של דמות המספר. אולם השפעות אלה אינן חשובות. כוחו הגדול של גרוסמן הוא בכך שהוא מתגבר על כל ההשפעות ויוצר עולם משלו. זהו עולם שבו משמשים הריאלי ביותר והפנטסטי ביותר בעירבוביה מורכבת, כשההנחה הסמויה היא שבנושא הספר אפשר לטפל רק בעזרת תערובת מוזרה זאת, שהרי אין לך דבר יותר פנטסטי מן הריאליה של עולם המחנות, ואין לך דבר יותר ריאלי מן הפנטסמגוריות שמקורן בחוויה ריאלית זאת.

גרוסמן מהלך ברומאן זה בגדולות, הן מבחינת הנושא והן מבחינת

יחסי הציבור שנעשו לספר הביאו אותי להירהורי עבירה

חידושי הטכניקה הספרותית. לא זו בלבד שהוא ניגש אל נושא שהוא על גבול הבלתי אפשרי, אלא הוא ניסה להתמודד עימו כמעט בצורה הבלתי אפשרית ביותר (מבחינה תימאטית). לא זו בלבד שהוא התמודד עם צורות שונות של הרומאן, אלא ניסה למזג בין צורות שונות וסותרות, ותבע מן הקורא ליצור מכוח קריאתו אחדות שמעבר לניגודים, לטכניקות ולתמרים.

גרוסמן התמודד עם יחסו של הדור השני של בני השואה לחיי אבותיו, לעולמה של תרבות יהודית שאבדה בשואה, להתמודדות שבין קורבן – והנושא עימו מסר הומאני ששורשיו באמנות – לרוצח, שהאמנות משכנעת אותו בצורה מורנית לחזור בתשובה. ואחרון אחרון, עם השאלה הגדולה, מה משמעותם של החיים, המוות והאושר בעולם שבו מלים, ערכים, חיים ומוות איבדו את משמעותן המסורתית.

הרומאן נזקק, כאמור, למיגוון עשיר מאוד של טכניקות ספרותיות, המשתנות מחלק לחלק, ושרק הקורא יכול או צריך למצוא איזה מכנה־משותף מתחתי ביניהן.

ב

הרומאן מחולק לארבעה חלקים, שהקשרים ביניהם אינם פשוטים וליניאריים. כדרכם של רומאנים מודרניים חשובים, הפערים בין החלקים גופם לא פחות חשובים מן הדברים המשתמעים מגופי הטקסטים. בחלק הראשון עוקבת דמות המספר אחרי הירהוריו של ילד בשם מומיק, שספק שמסתתר הוא שליימלה של החלקים הבאים, ריקנו של האמן, המחבר את הטטרולוגיה כולה, כאיש צעיר. דמות המספר בסמכות כל־יודעת נוקטת זווית־ראייה של הילד, הקולט את העולם של הוריו ואבות אבותיו בארץ ובארצות „שם", כפי שהוא מכנה את עולם המיסתורין המוזר, שהכל באו ממנו ולעולם לא ייצאו ממנו. הילד מתאר לעצמו את עולם ה„שם", שהוא עולמה של המלכות האחרת, אשר בו שלטה מה שהוא מכנה החיה הנאצית. הוא קולט את הדי התעויות של הוריו ושל שרידים אחרים ואת גילגוליהם. אלה מרמזים על אותו עולם, והוא מעצב אותו לעצמו בדימיונו בהתאם לשרידי האינפורמציה שהוא אוסף מבני מישפחתו, ובעיקר מאחי סבתו, אנשל וסרמן, ובא להתגודד עימם מייד בפרקת הרומאן.

לחלק זה סיגנון משלו. זהו ניסיון של דמות המספר לקלוט באמצעות גיבורו את סיגנון החשיבה והדיבור של פליטי השואה ושרידיה, שלשונם היא תערובת מוזרה של עברית מתובלת יידיש. לצד מומיק, הילד המוכשר והטוב, בנם של פליטים המחזיקים בקיוסק של מפעל־הפיס, סבו המאומץ אנשל וסרמן והוריו, מושיעה קבוצה של שכנים וקנים, שהגיעו כולם מארץ „שם" ושבהם הוא מבקש להיעזר כדי להילחם במרתף הבית נגד החיה הנאצית. הוא ניסה לממש את המטאפורה של החיה הנאצית באמצעות אוסף חיות, שהניצולים הזקנים צריכים לגדל, כדי שהם יחד והכולם בנפרד ייצאו מכלוביהן כחיות נאציות. הסיגנון בפרק זה הוא מוחיר; זו אולי אחת הפעמים הראשונות, שבה הצליח סופר ישראלי לשחזר את לשון המהגרים על־ידי צירוף בין עברית ליידיש, שכבר רמז עליו כאפשרות מאפשרויות לשון־הדיבור בראשית המאה. הבעיה כאן אינה רק לשונית, אלא גם מנטאלית. זהו ניסיון ליצור מיזוג בין המנטאליות של הילד הרגיש המתבונן באבותיו, לבין המנטאליות כפי שהיא נקלטה בלשונו ובחשיבתו של הילד. העימות שבין הילד לבין הסב, שהביא עימו את הסיפור „משם", הוא נושא הרומאן כולו. הילד מנסה להבין את הסב, ובאמצעות הסב את עצמו ואת זיקתו לשם ולבאו.

הילד לא ישלים את אישיותו עד שלא יחזור למעמקי מרתף הבית, ששם מסתתרת, כביכול, החיה הנאצית. החיה המורחקת במרתף היא חלק מאישיותו, כשם שהסב גם הוא חלק מאישיותו. מה הסב היה מספר־ילדים בנעוריו, הרי גם הילד מתכנן ב„מחברת הריגול" (מחברת שבה הוא רושם את כל הקורות אותו) שלו להיות מספר. מה הסב נאבק באמצעות הספרות בעולם בשם „ילדי הלב" בעתות שלווה ובעתות של משבר, כך גם הילד מצטרף, בחיפושיו אחרי העולם שאבד, אל ילדי הלב.

הילד כמספר מבוגר (בטכניקה חוזרת של תיאור תהליך הכתיבה) הוא סופר צעיר, המבקש להציל באמצעות הספרות את העבר, להציל את „ילדי הלב" במלים, לאחר שלא יכול היה להצילם במעשים. הסיפור שהוא מספר הוא סיפור פנטסטי, כשהפנטסיה האנושית מנסה להציל באופן רומאנטי מן המפולת ערכים נאיביים, הקיימים בחזון הסיפורי בלבד.

ג

לרומאן, כאמור, שלושה חלקים נוספים. החלק השני הוא מוזר למדי ומתנהל בשני מישורים: במישור הסיפור מספר שליימלה כיצד החליט בין שתי הנשים שבחייו (רות אשתו ואיילה אהובתו) לכתוב על דמותו של ברונו שולץ. המחבר מרמז אפילו על ביקור במקום הולדתו של שולץ, ומנסה לקשור בין מישורים ריאליים שונים לבין מישור פנטסטי מוחלט.

ברונו שולץ מתגלגל לדמותו של דג, מצטרף ללהקת סלמונים ומקיים קשרים מוזרים עם הים. הים הוא ספק אפוטרופסות שלו, המגוננת עליו מפני רודפיו, וספק מאהבת־מעריצה שלו. בים הוא מוצא חסות מפני עולם הרשע שהשתלט על המציאות, ומפני עולם הרשע הקיים גם בעולם הפנטסטי של הים.

פרקים אלה מלאים וגדושים מונולוגים פיוטיים של הים. כאן חל מיפנה סיגנוני: אם הסיגנון של החלק הראשון קרוב ללשון הדיבור ומתובל ביידיש, הרי הסיגנון של החלק השני גבוה ומתובל בנאולוגיזמים, המבקשים לאותת כי לים – לשון משלו („ולי אין גליקים מריגליקים, מה הוא ראה שם", עמ' 135) וכן תיבות כמו: דולגאן, קלטריק, נינג, גורוק.

דויד גרוסמן

זהו שיר־הלל לאיתני הטבע, תיאור מיתי של הים כאם גדולה החוסה על בנה הנמלט מכוחות הרשע. מטאפורה מרחימה של הטבע ושל העולם האנושי, כשהמטאפורה משנה את פני העולם האנושי. החיים במטאפורה הפנטסטית יפים יותר מאשר החיים כריאליה הגרוטסקית. הקשר בין יחידה זאת, שהיא כבין סטיה לעומת שלוש היחידות האחרות, לבין התבנית המרכזית הוא תמוה למדי, ונצטרך לתת את דעתנו על הקשרים הפנימיים שבין היחידות הללו. מכל מקום, בחלק זה יש הגזמות רבות ועודפים.

החלק השלישי הוא העיקרי מבחינת העלילה. החלק הראשון מוביל אליו, והאחרון מפרש אותו. זהו ניסיון לשיחזור חייו של אנשל וסרמן כדמות ריאלית של סבא וכדמות סימבולית של היהודי הנצחי, העומד מעל לחיים ולמוות. השואה, הכאב והמוות אינם יכולים לו.

כאן יש אולי מקום להרחיב את הדיבור על ה„סיפור" המסתתר במהלך ההתפתחות הפנטסטית, משום שנראה לי שהוא כולל את המסר העיקרי של הרומאן, מאחה את יחידותיו ורומז על מסריו.

וסרמן הוא „שייסמיסטר" במחנה השמדה. מפקד המחנה, נייגל, מנסה לעמוד על השלא: המוות אינו יכול לווסרמן, והנה כדי ניסיון הריגה שאינו מצליח מגלה מפקד המחנה, שווסרמן הוא האיש, שכתב סיפורי ילדים על „ילדי הלב", שגם הוא, נייגל, נתחנך עליהם. אלה הם סיפורים על קבוצת ילדים בני עמים וארצות שונות, היוצאים למסעות־הצלה על פני העולם ומביאים ישועה וברכה לכל מקום שהם פונים. נייגל מצווה על וסרמן להמשיך ולספר לו סיפורים אלה. וסרמן מעביר את הגיבורים מן האגדה אל המציאות ומן הילדות אל הזיקנה ומן ה„פנטסיה" של ההצלה בסיפורי הרפתקאות למציאות של גיטו וארשה. הסיפור הופך מסיפור ילדים ונעורים

לסיפור נורא למבוגרים. אל הגיבורים הצעירים שנודעו מן ה… הגיבורים הזקנים מן החלק הראשון. מעמדו ה„אונטולוגי" של … מטושטש מאוד. זהו סיפור בהמשכים, שמספר וסרמן לנייגל, … כמין שהרזדה (המבקש, בניגוד לדמות המיתית, למות). … מעלליהם וסיבלותיהם של גיבורי הילדות שנודעו ושל … אליהם. כיצד עונו הללו, או נהרגו על־ידי הגרמנים.

ילדי הלב נלחמים בעצם על נפשם נגד הגרמנים. … החי עשרים־וארבע שעות בלבד, שבהן הוא צריך למצוא …

מיגוון עשיר של טכניקות ספרותיות שונות בכל חלקי הספר

סיפורים אלה הופכים לגורם בחיי נייגל. הוא כותב אותם ל… את המישטר הנאצי, והיא סבורה שחזר בתשובה. הסיפורים … בצורה מוזרה והוא מתאבד לפי דרישתו של סגן המפקד, לאחר … למבוי סתום.

החלק האחרון של הספר הוא פרגמנטרי יותר מכל החלקים … כתוב כאנציקלופדיה המחולקת לנושאים. הנושאים אינם … להמשך הסיפור ולשורה ארוכה של סטיות, המרחיבות את … ומוסיפות קטעי מסה המעמיקים אותה.

כל ארבעת החלקים כתובים בתיחכום רב, בחישוף … התחבולות, בהרגשת בידיוניותו של הבידיון, כדי ל… המאותות של המסופר. במעבר מתמיד מן הסיפור למי… משמש שליימלה נמען של וסרמן, כשם שנייגל שימש נמען … משמשת קריסטינה, אשתו של נייגל, נמען של הסיפור. … עיניו (כמבוא לאנציקלופדיה) גם את הנמען האמפירי, … לטשטש את התחומים שבין מציאות, בידיון ופנטסיה ול…

(המשך בעמוד 25)

ידיעות אחרונות

ספרות תרבות אמנות

פיתחון פ…

אהרן אמיר: לתרגם ביוגרפיה של היטלר

„היטלר" – ביוגרפיה מאת יואכים פאסט, תראה בקרוב בהוצאת „כתר" בתרגומו של אהרן אמיר.

המחבר, שהוא העורך הראשי של העיתון השמרני … „פרנקפורטר אלגמיינה צייטונג", היסטוריון, איש רדיו וטלוויזיה … התמחה בחקר מישטרים טוטליטאריים בתקופה הנאצית. בשנות החמישים שידר ברדיו סידרת תוכניות על גרמניה מביסמארק עד היטלר, ששימשה תשתית לספר, העוסק ברקע לצמיחתו של הנאציזם, ולאורדוורקא בצרדים היהודיים של התקופה הנאצית. הספר שנכתב בגרמנית יראה אור בעברית על־פי מהדורתו האנגלית המקוצרת, שעליה הסכימו בזמנו המחבר והמתרגם לאנגלית. כן הוכנסו בו דברים שאינם במקור והותאמו לקורא שאינו גרמני.

אהרן אמיר

● **אהרן אמיר, איך הרגשת תוך כדי תרגום הביוגרפיה?**

שאני מתרגם ספר חשוב. שאלו ילד ערבי המשתתף … בסרט „המאהב" על־פי א.ב. יהושע, איך הרגיש כאשר … של ערבי מגונה. השתדלתי לשחק טוב, ענה הנער. אני … שחקן. אני השתדלתי לתרגם טוב. אני מקווה שאני מקצועי …

● **האם זה עשה משהו לנקודה היהודית שלך?**

אני יודע לאן את חותרת, ואני לא מתכוון להתחמק … יכול להיות דני, ישראלי, ספרדי, אני משתדל לעשות … כהלכה. ספר שהיה נכתב על־ידי נאצי, קרוב לוודאי שלא … מתרגם. „היטלר" עוסק בגיתות התופעה הנאצית … לדעתי, ואני שמח שהייתי שותף להרקת הספר הזה לעברית.

★

(הוצאתה של הביוגרפיה התעכבה בגלל טעות אנוש … נשמט.)

רוני סומק

אנטיפטרוס. שיר מיבצר

בְּשַׁבָּת, נִרְאָה הַדֶּשֶׁא שֶׁלְּמַרְגְּלוֹת מִבְצַר אַנְטִיפַּטְרוֹס
כְּמוֹ בֶּטֶן שֶׁל נַעֲרַת אוֹגוֹ.
בָּשָׂר מְשֻׁפָּד עַל אֵשׁ,
רוּחַ מְסַבֶּבֶת
וְהַשְׁנֵנוּעַ נִקְבִּיּוֹת שֵׁשׁ־בֵּשׁ.
כְּשֶׁהָיִיתִי יֶלֶד שֶׁחָקְנוּ שָׁם רוֹמָאִים וִיהוּדִים,
הִפְרַחְתִּי מָטוֹס נְיָר שֶׁהִצְנִיחַ חַיָּלִים דִּמְיוֹנִיִּים
עַל הַחוֹמָה.
הָרוֹמָאִים הֵצִיצוּ מִפְּנֵי חַיֵּי וְהִרְשׁוּ אֶבֶן
שֶׁסְּבֵּעָה לְרֹאשִׁי בְּמָצַת. הָיָה דָּם.
מוּל שֶׁהַמּוֹרָה קָרְאָה לָנוּ לַאֲרוּחַת צָהֳרַיִם
וְהַחַיִּים חָזְרוּ לִהְיוֹת מַרְגָּרִינָה מְרוּחָה עַל לֶחֶם, עִם פְּרוּסָה דַּקָּה
שֶׁל גְּבִינָה צְהֻבָּה.

בעריכת: זיסי סתוי

הביקורת כיצירה

ישראל כהן ז"ל

מאת א.ב. יפה

…קי ואוטוביוגראפיה שפירסם ישראל כהן ב„מסלול", בעת שמלאו לו שבעים וחמש שנים, …מספר: „זיכרון ראשון ומעומעם נשתייר בי …תי־הי השלישית, בשריש־דוכנא, ה„בעלפער", …ני בבוקר, הלבישני ונשאני על כתפיו אל …רי (...) אצל הרבי הזה למדתי צורת האותיות …ה בסידור התפילה וגם חומש ורש"י. כלומר, …שנעשיתי בן שש. אחר־כך נמסרתי למלמד …א." לימים ייחס חשיבות רבה ל„גירסא דינ־ …ה", לספיגת הלשון בגיל מוקדם. במסתו „סיגנון …ות וסיגנון הדור", שבה בדק את לשונם וסיג־ …ם של מספרים ארצישראליים אחדים ואף מצא …ם בשימושי־הלשון שלהם, ייחס תופעה זו ל… …בדה שלא היו אמונים על המקורות בילדותם …ולשו ידע בדרכי ההלכה, המשנה והאגדה, רק …שנות בגרותם, ועל כן לא יכלו להיות מקורים …ורגנית בלשון העברית על כל רבדיה.

…גישות ללשון

…כהן עצמו גילה רגישות רבה לנושא הלשון …והסיגנון, ואת זיקתו ליוצרים שהיו בעלי־לשון גילה …בכך שהקדיש מונוגראפיות שלמות לארבעה, שכל …אחד מהם היה, על־פי דרכו, אמן־הלשון: זלקינסון, …שום, שטיינברג ומגד. הנחת היסוד שלו היתה „כי

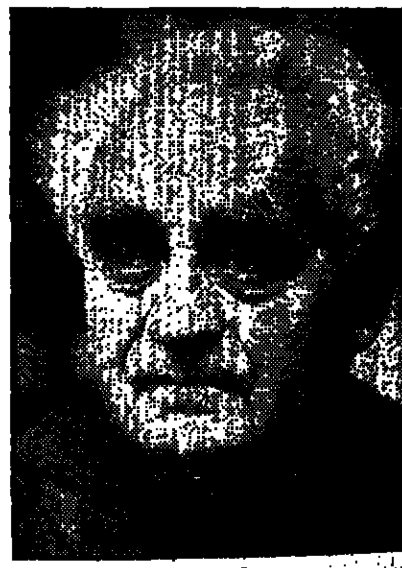
ישראל כהן

…גון עולה ממעמקים, מנבכי המורשה והזיקה, …משקע התרבותי הסמוי, מזכרי הלשון והניבים. …גנון הוא, איפוא, צירוף יצירותי של זכרון גזעי …שה אישיותי" (י. כהן, כתבים, ח', עמ' 78). …ש הלשוני של היצירה היה בעיניו לא כטפל …ר (התוכן), אלא „עיקר מעיקרי היצירה, מלח …רה ותבליניה" (שם, עמ' 92).

…סגנונו שלו היה מושתת על יסודות המסורת, …מן המקורות ונאמן לרוחם, גם כשהתיר לעצמו …ש את השפה ולהעשירה. את יחוד סיגנונו …ים להלן:

„...סתומות אלו, הנעוצות בהוויה אחרת, בהוויה …מה, שמתחברות לו ליוצר, פעמים שאין הוא …ה בהן ובכיוונן, אבל בעניין זה לא מפיו אנו …". הוא בבחינת ניבא ואינו יודע מה ניבא. …נוגע בדבר, ועדותו פסולה. קרוב היוצר אצל …, ואין הוא מסוגל לראות מה שרואה המבקר" …(15).

…שנת 1924 השתתף ישראל כהן עם דב סדן …את ביטאון „החלוץ" – „עיתונגר" – בלבוב. …יצאו שלוש חוברות בלבד, אך בזה החל כהן …עבודתו כעורך. עבודה שנמשכה שנים רבות. …היה עורך שבועונה של מפא"י „הפועל הצעיר" …–1970), ערך את הקובץ „ספליה" (1953), …בוטשאטשי" (1956), את הירחון „מאזניים" …(19…), מאספי־הסופרים (1966, 1968) והביא לדפוס …ים רבים שהופיעו במיסגרת מיפעלותיה המו"ליים …אגודת הסופרים. כעורך היה ישראל כהן בעל …ה, שקדן ונמרץ והוציא אל הפועל את המשי־ …שהוטלו עליו במהירות וביעילות.

…ילות עניפה

…מאמר הביבליציסטי שפירסם ב־1924 היה ראשון …רה ארוכה של מאמרים שכתב ישראל כהן ב… …י מדינה וחברה, פוליטיקה ותרבות, בעיקר …עתון שבעריכתו, „הפועל הצעיר", אם בחתימה …המלא ואם בראשי־תיבות או בשם המערכת. …ו, ש„הפועל הצעיר" היה ביטאונה של מיפלגת …ל ארץ־ישראל בתקופת גדולתה ותהילתה, בשנים …ש להקמת המדינה ובשנים שלאחר מכן, הביע …מרים אלה לא תמיד את דעתו שלו, אלא את …תיהם של מנהיגי המיפלגה וקברניטי המדינה.

לפעמים, כאשר נתגלו חילוקי־דיעות בתוך מפא"י, נאלץ למצוא דרכי פשרה בין הגישות השונות ו־כאשר לא ניתן לגשר על פערים, היה מפעיל את כישוריו הדיפלומאטיים והבלשניים כאחד, ומנסח את המאמרים הראשיים כך ששום צד לא ירגז ולא יראה עצמו מקופח.

מיום בואו לארץ (1925), יצא לחו"ל רק פעם אחת. הוא הדיר עצמו ממסעות ומטילטולי־דרך, אך לא נמנע מלעקוב אחר המתרחש בספרות העולם. בעיקר עקב אחר הספרות האנגלית והגרמנית ה־חדשה, ואף נתן לנו תרגומי־מופת מן המסה האנג־לית (תרגומים שכונסו בספר „מבחר מסות אנג־ליות", מפראנסיס בייקון עד אלדוס האכסלי, הוצ' הקיבוץ המאוחד תשמ"ב), הוא תירגם את מסתו הנודעת של ניטשה „הולדת הטראגדיה מתוך רוחה של המוסיקה" ולעת־מצוא תירגם יצירות ספרותיות שונות, בדרך־כלל כאלה שהיה בהרקתן לעברית משום אתגר לשוני (סיפור של דילן תומס) או ענייני (סיפור של היינריך בל).

מיום שנבחר כחבר בוועד אגודת הסופרים (1936) גילה פעילות עניפה במיסגרת זו. יזם מפעלים, טיפח והרחיב את הוצאת הספרים של האגודה, יסד פרסים ספרותיים וקרנות־סיוע לסופרים. פרק זה בביוגראפיה שלו לא נכתב עדיין. נסתפק בציון אחדים מן ההישגים הברוכים שלא היו מתגשמים לולא יוזמתו והשתדלותו: בית־ההבראה לסופרים במיסגרת „בית דניאל" בזכרון־יעקב, סדרות הספ־רים „מקור", „נפש" ו„שבות", יסוד קרן ממלכתית לעידוד היצירה ע"ש יצחק למדן, קרן הלוואות לשיכון סופרים ואמנים, קרן פרסי־יצירה ע"ש לוי אשכול — ומחוץ לתחומי האגודה: הוא היה מיוזמי הקמת מועדון „מילוא", המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות מטעם הממשלה והמכון לתרגום ספרות עברית לשפות לועזיות.

מבקר ספרות

את מאמרו הראשון בתחום הביקורת הספרותית: „הספרות העברית כגורם חינוכי בתנועתנו" (בחוב־רת „גורדוניה" ב"ג', בלבוב) פירסם ב־1931, ומאז הוסיף מאות מאמרים על סופרים וספרים, בחינות ומידות, סוגיות והערכות. מאמרים אלה כונסו תחי־לה בספרים בודדים, ולאחר מכן בסידרת כתביו בשבעה כרכים (1977) ובארבעה ספרים שהופיעו לאחר־מכן.

אופייני הדבר שישראל כהן נטה לכתוב על סופרים יותר משנדרש לספרים. הרצנזיה לא היתה חביבה עליו. כשהיה ניגש להערכת סופר מסויים, ולרוב עסק רק ביוצרים שהיו קרובים לרוחו מבחי־נה אידיאית או אמנותית, היה משתדל להקיף את כל יצירתו, לתת בה סימני היכר ויחוד ולעמוד על המוטיבים היסודיים.

במסתו „הביקורת בחינת יצירה" ניסח ישראל כהן את ה„אני מאמין" שלו כמבקר:

„...המבקר הטוב חודר לנבכי היוצר ויצירתו. הוא שואל למהות היצירה, בודק את כלי המלאכה, בוחן את החומר ואת הצורה, ואף מגלה את תשמישי הטכניקה של הסופר..."

„...המבקר שואל גם לנתיבות היוצר: איזוהי הדרך שהוליכה אותו למקומו; מהיכן ינק, מי השפיע עליו, מה מורשת טמונה בחובו, אילו אסכולות עיצבו את דרך יצירתו, ומי משמש לו מופת גלוי או סמוי. אף האני־מאמין ההברתי שותף במידת־מה ליצירה, והמבקר חייב לחשוף רישומיו בה..." (י. כהן, כתבים ח', בחינות ומידות, עמ' 13—14).

לא לדוגמאטיות

כמי שמבקש ליישם כללים אלה בעבודתו, אין כהן יכול להיות „אימפרסיוניסט", כפי שניסו להגדי־רו אחדים. ומצד שני הוא גם הביע אי־אמון ב„מדע הספרות". לדבריו, אין להתיחס אליו כאל מדע־מדויק. כשיצא להתפלמס עם אלה שהתימרו להפוך את ביקורת־הספרות למדע־הספרות הדוגמאטי, ה־מוחלט, טען שהביקורת איננה מדע ואין להחיל עליה חוקים מחמירים ומגבלות. המבקר חייב אומנם להיות אדם רחב־אופקים וככל שיהיה בקי בתחומי־מדע רבים יותר הרי זה משובח. המבקר צריך לדעת פרק בהיסטוריה, בפילוסופיה, בסוציולוגיה, בפסיכולוגיה, בבלשנות, באסתטיקה, בארכיאולוגיה, במיתולוגיה, אך חלילה לו להשתעבד לאחת הדיס־ציפלינות האלה ולראות את היצירה הספרותית רק מבעד לזכוכית־המגדלת של תורה מדעית מסויימת. כל ידיעותיו בתחומים אלה צריכות להיות לו רק בחינת אביזרי־עזר. בסופו של דבר יכריעו טעמו האישי וכישוריו האינדיווידואליים.

וכשם ששלל את ההשתעבדות לתורות מדעיות, כך התנגד לתהליך הדוגמאטיזציה של הביקורת כשהיא סרה למשמעתן של אופנות שונות, כגון הפסיכואנאליזה (בשנות השלושים) והמארקסיזם (בשנות החמישים). לדעתו משבשת כל מרות אידי־אולוגית את חופש היצירה וגוזלת מן הביקורת את כושר השיפוט שלה. הנחת־היסוד שלו היא כי ה־מבקר אינו יצור־משנה נחות ביחס למשורר או למספר, אלא שווה־דרגה לו. וההבדל היחידי הוא בכך, שליוצר משמשים ההויה, הטבע, האדם — כחומר להתבוננות ולתיאור, ואילו למבקר משמשת היצירה הספרותית נושא להשיבה ולתגובה, לתיאור ולשיפוט. „מבקר־של־אמת כמוהו כיוצר, שעל יצירי־תו הוא חי ומחיה את הערכתו לאחר עיכול, עיון ודיון" (שם, עמ' 45).

האוזן השלישית

החיים, הגורל ושני גרוסמן

ד סיפור שיסופר כאן הוא סיפור מצחיק עם מוסר־השכל חשוב. מתברר, שמכונת הפירסומת סביב ספרו החדש של דויד גרוסמן, „עיין ערך: אהבה", אולי לא עשתה שירות כליכך לסופר עצמו, אבל לעומת זאת היא העניקה תמריץ מאין כמוהו לספר חשוב ביותר של גרוסמן אחר: וסילי גרוסמן, סופר יהודי־סובייטי שנפטר לפני יותר מעשרים שנה, ואשר ספרו „החיים כגורל" הופיע לפני שבועות אחדים בהוצאת הקיבוץ־המאוחד/ספרית־פועלים.

וסילי גרוסמן

כידוע, לא היה „מילוי פערים" בין הפירסום האגרסיבי לספרו של דויד גרוסמן לבין שיווק הספר לחנויות. זאת, במגמה ליצור ציפיות גדולות ולשכנע קוראים וסוקרים לרכוש מנוי שנתי למיפעל „הספריה" החדש.

עובדה זו – כך סיפר בעל חנות־ספרים תל־אביבי לאוזן השלישית – הביאה קונים רבים לרכוש בהיסטריות את „החיים כגורל" של וסילי גרוסמן, בלא שבידרו לפני כן אם אומנם זהו הגרוסמן ה„נכון". הספר אזל בחנותו תוך יומיים. המוכר המהולל הסיק מייד שהקונים מתבלבלים בין שני הגרוסמנים, ומיהר להזמין מלאי ספרים גדול של גרוסמן הסובייטי. המלאי אזל בתוך ימים אחרים...

מי שלא הבין את מוסר־ההשכל, אפשר רק לומר לו עיין: ערך בומראנג.

סופרים באוניברסיטאות

ה חוג לספרות צרפתית באוניברסיטת תל־אביב הנהיג פרוייקט חדש: מיפגשים עם סופרים ישראלים שתורגמו לצרפתית. המיפגש הראשון ייערך ב־28 בחודש זה עם המשורר יהודה עמיחי, לרגל הופעת מיבחר שיריו בצרפתית, בתרגום מישל אקוטאר־אליאן. ראש החוג לצרפתית, פרופ' דוד מנדלסון, מתכוון להתמיד במיפגשים אלה, כדי ליצור מעורבות בספרות העברית ולארח באקדמיה סופרים ישראלים. הבא בתור במיפגשים: דוד שחר.

גם החוג לספרות עברית באוניברסיטה העברית בירושלים מקיים סידרת מיפגשים עם סופרים בשם: „ספרות כאן ועכשיו". ביום ד' הבא תיערך פגישה עם אהרן אפלפלד, לרגל הופעת ספרו החדש „בעת ובעונה אחת". ישתתפו, מלבד הסופר עצמו, רות קרטון־בלום, יגאל שוורץ וגדעון נבו. הפגישה הבאה תיערך ב־2 באפריל עם דויד גרוסמן, בהשתתפות גרשון שקד, אריאל הירשפלד ומשה רון.

דן מירון: 5 ספרים בדרך

מן הכפור הניו־יורקי חזר ארצה, לאחר חודשים אחדים, פרופ' דן מירון, ונכנס מייד לפעילות בהילוך גבוה. הוא ילמד בעיקר בחוג לספרות עברית של אוניברסיטת תל־אביב, אך ימשיך חלקית גם בירושלים, וייתן סמינריון למ.א.

דן מירון

את עיקר פעילותו מקדיש כעת מירון לטיפול בלא פחות מחמישה ספרים שלו, הנמצאים בשלבים שונים של הכנה, ויראו אור במשך השנה:

● „הפרידה מן האני העני", מחקר מקיף על שירתו המוקדמת של ביאליק (1891–1901), בהוצאת האוניברסיטה הפתוחה;
● „בואה, לילה", מחקר על התמודדותו של ביאליק עם עולם המיתוס והדימיון;
● „ספרות מלכד", על היחסים בין הספרות העברית לציונות, בהוצאת הקיבוץ־המאוחד;
● כרך ב' של שירי ביאליק, המהדורה האקדמית, בהוצאת דביר ומכון־כ"ץ;
● א.נ. גנסין, מחקרים ומקורות – עריכה עם דן לאור, ובהשתתפות: איתמר אבן־זוהר, שמואל ורסס, דן מירון, דן לאור, אברהם נובר־שטרן, [illegible], לילי רתוק, יהודה אבן, רות שנפלד, שלמה צוקר. בספר יופיע תרגום [illegible] של צילה דראפקין על היכרותה עם גנסין. הספר יופיע במוסד־ביאליק.

פתיחים, פתיחים... פתיחים

ב מיסגרת התאחדות הסופרים בישראל הוקם באחרונה איגוד סופרים בשפה הפולנית, שבו חברים 15 סופרים. יושב־ראש האיגוד: אלי ברוזר.

● כתב־העת הספרותי החשוב „ואגאבונדאג'" פנה למתרגמו של דוד אבידן לצרפתית, מישל אקוטאר־אליאן, בבקשת רשות לפרסם שירים אחדים מתוך קובצו הצרפתי של אבידן „קיפוגראמים" ו„אן טלסטאר" [illegible], מיכתב שיצא לאור תחת אותה כותרת גם באנגלית, ברוסית ובערבית. אגב, אבידן [illegible] לרשותו שמונה מספריו, לאחר [illegible] זה מכבר, והוא בעל זכויות הספרים, הסדר והגראפיקה של העשיות.
● ספר שיריו האחרון של יעקב בסר, „מישהו כבר מכסה בחצר", יראה אור בקרוב בהוצאת ספרית־פועלים.
● פרס ק. צטניק, המוענק בכל שנתיים על יצירה ספרותית בנושאי השואה והתקומה, יחולק השנה ל[illegible] מפולין ו[illegible]. השניים יגיעו ארצה לטקס חלוקת הפרס (בסך אלף דולר כל אחד), שיתקיים במישכן הנשיא בירושלים ב־30 בחודש זה.
● א פרופ' ביקורי סופרים מחו"ל: ב־25 בחודש זה יגיעו ארצה שני סופרים פולנים חשובים לא יהודים: [illegible], מסאי ועורך הביטאון „ספרות בעולם", המפרסם ספרות מתורגמת משולבת והמופץ ב־70 אלף עותקים; ו[illegible], משורר כפרי ומתרגם. השניים יעבדו כאן עם ד"ר גבריאל מוקד על הכנת גיליון של „ספרות בעולם", שיוקדש לספרות ישראלית החל מ־1950.
● המתרגמת שלומית [illegible] מכינה עתה אנתולוגיה של פרוזה ושירה ישראלית בשפה הפולנית.
● המועדון האמנותי „יובל" שברמת־השרון עבר באחרונה לבית יד־לבנים במקום. „יובל", שהוא מועדון מוסיקאלי, מתעתד לשלב בעתיד גם ערבי שירה בשיתוף משוררים ומוסיקאים צעירים.
● שתי תגליות בתחום השירה והסיפורת ישנן בחוברת „איגרא" מס' 2 שעתידה להופיע בעוד כשבועיים. האחת, [illegible], בחור צעיר בשם [illegible] המפרסם שני מחזורי שירה, והשנייה – פרופסור יואל הופמן, הידוע עד עתה כחוקר ומתרגם מיפאנית, שהחל באחרונה לכתוב סיפורים – וסיפור משלו מצוי בחוברת. כן יהיו בחוברת, בין היתר, מחזור שירים של גבי דניאל (הלא הוא פרופסור בנימין הרושובסקי), שני שירים של שמעון הלקין וראיון מקיף עם יצחק בן אהרון על משבר הסוציאליזם בישראל.
● לא רבים יודעים שהסופר נתן שחם, חבר קיבוץ בית־אלפא, נוסף על היותו מנכ"ל הוצאת ספרית־פועלים ויו"ר ועדת הכספים של אגודת־הסופרים, הוא גם נגן ויולה חובב, המשתתף בהרכבים קאמריים שונים. השבוע, במיסגרת „מרתון הקיבוץ", שנערך במוזיאון תל־אביב, הופיע שחם ברביעייה כלייזמרית המכונה „רביעיית גלבוע", שבה חברים גם נגנים מתזמורת הקיבוצים.

אמרות הש"ל

ה משורר־מתרגם אריה זקס בתוכנית הטלוויזיה „סוף ציטוט", שהוקדשה לבעיות תרגום: „האמנות האמיתית היא הבגידה. אני שומר נאמנות רק לעברית, לא לשום שפה אחרת".

● לאחר פטירתו של הסופר והמבקר ישראל כהן, סיפר החוקר הירושלמי ד"ר דוד תמרי כשנפטר ש"י עגנון, הספידו ישראל כהן ליד מיטתו. לאחר ימים אחדים פירסם פרופ' [illegible] מיכתב באחד העיתונים, שבו תמה על כך שאדם שהוא כוהן מספיד ליד המיטה את עגנון, שהיה שומר מצוות ומקפיד בדקדוקי הלכה, וכידוע אסור לכוהן לעמוד סמוך למיטת המת. השיב ישראל כהן במיכתב לאותו עיתון, כי אף־על־פי ששמו כהן, אין הוא כוהן כלל...

● האמן משה מזרחי, שהוא מייצגן של אמנות הנוף (מישגל בתוך בבע, השתנה במוטב) בראיון ל„אשת־ירדן": „אני מרגיש מנותק לסביבה שלי, שהיא ברובה, בסופו של דבר, אשכנזית. ההתמודדות של הספרדים בנגד האשכנזים היא כבנגד קולוניאליזם, היא נערכת מעבר למישור הגשמי, במישור הרוחני, באותו מעיין ומסלול: מי שיהיה הוק יותר ב„יוצאי"."

הספר המובחר

אורי סלע
ממכבש הדפוס

סיפורת

החיים והגורל (שני כרכים) / וסילי גרוסמן / ותרגם מרוסית: עמנואל ביתובסקי / הקיבוץ המאוחד, ספרית פועלים / 669 עמודים.

וסילי יוסף גרוסמן (1905 עד 1964), בן למישפחה יהודית בברדיצ'ב, נעשה לסופר סובייטי מקובל ורחוק מן היהדות. הוא חזר והתקרב בשנות מלחמת־העולם השנייה, עת שימש כ־כתב צבאי של „הכוכב האדום", נצער עם הצבא הסובייטי על עיי החרבות של העולם היהודי המזרח־אירופי ובמחנות ההשמדה. אז הצטרף גם לוועד היהודי האנטי־פשיסטי ועשה עם אי־לייה ארנבורג בעריכת „הספר השחור", המתעד את זוועות ההשמדה, שנאסר לפירסום בברית־המועצות וראה אור (כמקור) רק בארץ. אחר־כך חיבר רומאן גדול על המלחמה, ובמיוחד על הגנת סטאלינגרד ושמו „למען עניין צודק". הרומאן התפרסם בהמשכים בכתב־עת אך לא כספר, שכן אז החלו „קשר הרופאים היהודיים" ושאר גילויי האנטישמיות המחודשת. הספר עצמו לא חרג מן הקו המקובל בברית־המועצות, אבל גרוסמן נאלץ לפרסם התנצלות והכ־אה על חטא בגינו. רק אחרי מות סטאלין, הוכ־שר וראה אור. „החיים והגורל" שלפנינו הוא המשכו של „למען עניין צודק", אך נועז ממנו בהרבה, ואין פלא שלא רק שלא ראה אור ב־ברית־המועצות (הוא נדפס ברוסית בשווייץ) אלא שהק.ג.ב. החרים כל כתב־עד שיכול היה להניח עליו את ידו, לרבות קטעים, טיוטות וניירות העתקה. רק הברחה מאוחרת הצילה את הספר מכיליון. כאשר סופר, המודע למישקלן של מלים, הבוחר כשם לספרו את הצירוף של „החיים" ו„הגורל" – שתי מלים שאין אולי גדולות מהן – הריהו מניח הכל על הכף הזאת (כמי שעשה, מן הסתם, טולסטוי כשקרא לספרו „מלחמה ושלום"). הגיבורים הם אותם גיבורים של „למען עניין צודק", אך בספר הזה יעבור הסיפור מאווירת ההרואיות הלא־מורכבת של סטאלינגרד הנצורה הן למתנה ריכוז נאצי והן למתנה ריכוז סובייטי. עצם העמדתם בכפיפה אחת בספר הזה היה מעשה נועז שאין כמוהו, אבל אם לא די בכך, יש בספר יותר מרמזים מעורפלים לצד השווה שבין שני המישטרים – הטוטאליטאריות הרודנית. כל זה משובץ ב־יריעה אפית רחבה, ארוגה ברקמות, כמיטב המסורת של הפרוזה הרוסית שיצרה קנה־מידה אשר לא קל להיבחן בהם.

תאווה למלים

לוליטה / ולאדימיר נאבוקוב / תר־גום מאנגלית ואחרית דבר: דבורה שטיינהויט / הקיבוץ המאוחד, סימן קריאה, כתר / 352 עמודים.

כשיצא הספר כראשונה בהוצאת „אולימ־פיה" בפאריס, נתקבל כפורנוגרפיה ובתור שכ־זה גם נאסר והוחרם באמריקה. משהוסר החרם, זכה למעמד של רב־מכר מאותה סיבה עצמה. כיום, אחרי שהמתירנות הותירה אותו, מבחינה זו, הרבה מאחורי קו החזית, וכשאתה חוזר וקו־רא בו בתרגום העברי החדש והמצויין, אתה נוכח שהספר עוסק, בעצם, ביחסי־מין ותשוקה שבין הסופר למלים. דפים על דפים אחוזים כאן בתאווה מטורפת ליופיין הבוגדני של ה־מלים, תאווה תרשנית וכמעט גופנית. מובאות כאן שתי תוספות לספר: דברים של המתרגמת על בעיות התרגום וניתוח ספרותי של מנחם פרי. אבל תוספות אלה אינן הכרחיות. הקורא מוזמן כאן למפגש יצרים עם הטקסט עצמו.

הנסיכה האפריקאית

זכרונות מאפריקה / איסק דינסן / מאנגלית: ליאורה הרציג / זמורה, ביתן / 261 עמודים.

שלא כשאר ספריה של איסק דינסן, היא הבארונית קארן פון בליקסן (1885 עד 1962), זה אינו ספר בידיוני אלא תיעודי־אוטוביוגרא־פי. זה סיפורן של י"ז השנים שבהן ישבה באפריקה וניהלה שם מטע קפה, משימה שלי־מודי האמנות של נעוריה באירופה לא הכשירו אותה לביצועה. „את חיי באפריקה", היא כות־בת, „אפשר לתאר על דרך ההכללה כחייו של אדם שבא מעולם בהול ומנאן לארץ דממה". אבל לא מדובר כאן בקיפאון ובשיעמום. חייה באפריקה היו רבי מעילות ותהפוכות. היא הגי־עה לקניה כאשתו של בקדרודה הבארון ברור בליקסן־פינקה, אף שאהבתה היתה נתונה לא־חיו דווקא. נישואיה עמדו בסימן התפוררות ול־חייה נכנס גבר אחר, בן־האצולה הבריטי דניס פינץ'־האטון, שנהרג בסופו של דבר בתאונת מטוס. מותו סוגר את המעגל האפריקני בחייה, מאחר שכמו נישואיה, גם מטע הקפה נכשל. מה נשארו? חוויית אפריקה, עזה, צבעונית, רבת־פנים וטבועה בחותם של מיפגש התרבות והאירופית המעודנת עם „הפרא האציל", מיפ־גש ניגודים המוליד יופי מורכב וכואב.

הכוח מול הצדיק

השושנה הלבנה / ב. טראוון / תר־גום: עינת שמיר / תמוז / 208 עמ'.

במיצוות חידוש ספריו של טראוון, אותו סו־פר שעטף את אישיותו במיסתורין שטרם פוענ־ח, החלה הוצאת זמורה־ביתן ועכשיו הצטרפה אליה הוצאת תמוז בהגישה תרגום עברי חדש של „השושנה הלבנה". זה שם אחוזת־מורשתו של חוואי מקסיקני פטריארכלי, הנקלע באמצע שנות העשרים לקרב איתנים עם אילי־נפט אמריקאיים ונטולי מעצורים, קרב שבו אין לו כל סיכוי לנצח. כמו בספרים אחרים של טראוון, גם כאן מולכת תחושת העוול שמעוללים בעלי המאה כלפי אנשי־העם העמלים והצדיק עומד חסר־אונים מול הכוח. אבל זה נכתב בימים שתחושה זו עוד לא היתה פשטנית ודרודה והיה לה עדיין הטעם החריף של הכנות והת־קיווה.

מצוקה בקיבוץ

השער ננעל / דוד מלץ / עם עובד, ספריה לעם / 284 עמודים.

אחרי ש„מעגלות" שלו חולל רעש גדול, הוסיף דוד מלץ וכתב באותה רוח את „השער ננעל". גם זה סיפור על מצוקת הפרט בתוך הקיבוץ, על דברים שבינו לבינה שאינם עולים יפה ועל חיים שאבד טעמם ונטרפו בידי בעלי־הם. הספר נדפס כראשונה לפני 27 שנים ועכ־שיו חזר ויצא במהדורה מצולמת.

חזרה ליהדות

עולם מלא זרים / סינתיה פרימן / עברית: יגאל קמחי / מועדון הספר הטוב, מ. מזרחי / 405 עמודים.

זה סיפורו של דייוויד רוזנצקי, בחור יהודי מהאיסט־סייד הניו־יורקי הדל, שגמר אומר להיחלץ מהעוני. הוא נושא לאשה את קייטי, הופך לסוחר מקרקעין, מתכחש ליהדותו ולב־סוף מתאהב במעצבת־פנים יפיפיה בסאן־פרנ־ציסקו. המישפחה מתערערת ובנו היחיד של דייוויד מתרחק ממנו ובסופו של דבר חוזר כמוסמך ליהדות. הספר כתוב ברהיטות קריאה.

התמודדות בחלל

טיטן / ג'ון וארלי / מאנגלית: עמנו־אל לוטם / איורים: פריץ / זמורה, ביתן / 280 עמודים.

ג'ון וארלי בן ה־39 הוא מן „המישמרת הצ־עירה" של סופרי המדע הבידיוני באמריקה וסיפורו סובב סביב מפקדת חללית, שירוקו ג'ונס שמה, הנשלחת אל גיאה, יצור חללי ענקי ומאיים, שההתמודדות עם יושביו היא קשה מאוד. שירוקו ג'ונס מצליחה לעמוד במיבחן וכך היא זוכה באמונה של גיאה ומשכינה שלום בינה לבין בני כדור הארץ ואפילו מתמנת לקוסמת, נציגתה של גיאה עלי אדמות. זה סי־פור שנועד לחובבי מדע בידיוני שיש בו מטעם אגדות העתיד.

הימנון לשחיתות

קוקאין / פיטיגרילי / עברית: אלי־עזר כרמי / תמוז / 191 עמודים.

דינו סגרה, שבחר לעצמו את שם־העט פי־טיגרילי, היה סופר הפורנוגרפיה הנועז של הדור הקודם, אך כיום נועזותו המינית תיראה תמימה ומרומזת למדי והקורא יהנה יותר מקורטוב הלעג החריף שהוא יוצק בהרבה מ־מישפטיו ומהנון־קונפורמיזם העליז המתפרע בסיפוריו. קוקאין הוא סיפורו של עיתונאי נוכל הממלא את עיתונו בידיעות־כזב שערורייתיות (למשל, על יצרן נקניק שגילה כי אשתו בגדה בו ושני ילדיו לא לו הם, ולפיכך טחן את בשר שלושתם ועשה ממנו נקניק) ומנהל רומן מק־ביל עם שתי יפיפיות בפאריס. הספר הוא הימ־נון גרוטסקי לחיי השחיתות של עיר האורות בין שתי מלחמות העולם.

נשים נשים

המעגל השבור / יעקב רזין / אליף / 357 עמודים.

מדוע „המעגל השבור"? על שם המעגל המ־פורסם של ארתור שניצלר, אלא שאינו סגור בצורה מושלמת כמו אצל שניצלר והזונה מן התמונה הראשונה אינה חוזרת לתמונה האחרו־נה. המחבר נמנה עם חניכי בית"ר בפולין ועלה לארץ עם הכשרה של בית"ר, אך ציוני הדרך האוטוביוגרפיים העיקריים הם נערות ונשים שאיתן קשר קשרים לאורך רווקותו הממושכת וכל פרק קרוי על שמה של אחת מהן ומספר את סיפור הרומאן אתה, בין שהגיע למיטה ובין שנעצר על סיפה.

אהבה במלחמה

חינוך אירופי / רומן גארי / מצרפ־תית: אביטל ענבר / מועדון קוראי מעריב / 208 עמודים.

רומן גארי (1914 עד 1980) יכול היה להיות בעצמו נושא לרומאן: יהודי יליד ליטא שהגיע כנער לצרפת, שירת כטייס בכוחות צרפת החופשית במלחמת העולם השנייה, נעשה לדיפלומט ובמקביל החל לכתוב ספרים בשטף גובר, עד שהתמסר כליל לכתיבה. יום אחד החליט להסתתר מאחורי השם אמיל אז'אר וכ־תב את רב־המכר שלו „כל החיים לפניו" אלא שכל החיים לא היו לפניו ושנים אחדות אחר־כך טרף את נפשו בכפו. הקורא העברי מכיר אותו מתרגומים לא מעטים, תחת שני שמותיו, והספר שלפנינו הוא מיצירותיו המוקדמות. ענ־יינו הוא אהבת נעורים בין זושיה ויאנק, הצומ־חת בדרום ליטא, על רקע מלחמת העולם, הכי־בוש הגרמני והחורף המושלג. הם ביער, עם הפארטיזאנים, ויאנק כותב ספר ושמו „חינוך אירופי" – שם גרוטסקי, המכוון למעשה־התוע־בה של המלחמה. הספר לא יושלם, שכן יאנק עתיד למצוא את מותו במלחמה. יש בספר איזה ייחוד סיגנוני: הפרוזה הצרפתית, בקצב הסטאק־קאטו שלה, משמשת הפעם לתאר עולם מזרח אירופי, שעליו אנו רגילים לקרוא בקצב לשוני אחר לגמרי.

תיעוד

חיים במחנה המוות

מרד בטרבלינקה / שמואל ווילנברג / ציורים – וילי שטורייכמן על פי שר־טוטי המחבר / משרד הבטחון – ההוצאה לאור / 208 עמודים + 8 עמודי תמונות.

„כצאן לטבח"? אפילו בטרבלינקה, אולי הג־רוע שבמחנות ההשמדה, בניתוק גמור מכל מקור של נשק, אספקה, מודיעין ומיסתור, תוכ־נן ובוצע באוגוסט 1943 מרד שבו הצליחו מק־צת האסירים לברוח, ובתוכם מחבר הספר. סי־פור המרד הוא חלק מסיפורו האישי, המהווה עדות חיה ומקיפה על החיים במחנה המוות וככל שכבר קראנו תיאורים כאלה, שוב מקפיא את הדם סיפורה של ההשמדה המיפלצתית. כך, למשל, הוא מתאר איך מוטל עליו לגזוז את שערותיה של נערה צעירה יפהפיה, שכבר הופשטה עירומה (השערות נדרשו לגרמנים לייצור מזרנים דוחי־לחות לצוללות) והיא שוא־לת כמה זמן יהיה עליה לסבול והוא עונה שרק רגעים מספר. משם הלכה למשרפה.

ב. טראוון
השושנה הלבנה

שער „השושנה הלבנה".
עיצוב: זהבה טפר

הגות

הנסיגה הלא־חוקית

חלם הנסיגה בארץ ישראל / אליקים העצני / אלישע – אזרחים למען יהו־דה, שומרון, עזה / 40 עמודים.

אליקים העצני היה יוזמה של החלטת מוע־צת יש"ע המכריזה על כל החלטה ממשלתית על נסיגה כמעשה בלתי־חוקי והחוברת באה לבסס את הטיעון הזה. לשם כך, היא עוסקת הרבה בחוקים ובמעשים לא־חוקיים שהוכרזו לאחר־מעשה כבאלה, החל ממעשי הנאצים ו־כלה בטבח כפר קאסם. בהמשך הגיוני לטיעון זה, החוברת מערערת על קדושתה „המיסטית" של הדמוקרטיה.

עבר

הארץ בימי המשנה והתלמוד

ההיסטוריה של ארץ־ישראל – כרך חמישי – התקומה הרומית־ביזנטית – תקופת המשנה והתלמוד והשלטון הביזנטי (640–70) / עורך הכרך: משה דוד הר / עורך המהדורה: ד"ר יעקב שביט / כתר, יד יצחק בן־צבי / 426 עמודים + 16 עמודי תמונות צבעוניות.

אפשר לברך על המוגמר. כרך זה הוא החמ־ישי בסדר־הכרכים, אבל עשירי ואחרון בסדר ההוצאה לאור. לפנינו עתה כל עשרת הכרכים של תולדות ארץ־ישראל, מיפעל מונומנטלי שכמותו טרם היה בהיקף זה ובעושר זה. בכ־תיבתו התחלקו עורך הכרך פרופ' מ"ד הר ואתו פרופ' אהרן אופנהיימר וד"ר יורן דן והוא קשור בקודמו, שבו נדונו תולדות הארץ עד מרד בר־כוסבה (המוכר יותר בציבור כבר־כוכבא), לר־בות המרד עצמו. כאן באה השלמה לתקופת המרד ואחריו ומתוארים פני הארץ באותו זמן, חיי היומיום של היישוב היהודי, עולמם של חז"ל, חיי הרוח והתרבות, היחסים עם השילטון הרומי ועוד. מתואר גם השילטון הרומי בארץ, דרכי אירגונו ופעלו. החלק האחרון של הספר עוסק ב־245 שנות השלטון הביזנטי בארץ וגם בו נדונה ההיסטוריה המדינית ולצידה הוו־י החיים על כל צדדיו: ישוב, כלכלה, דת, תר־בות, ספרות, אדריכלות, וכדומה. כמו שאר הכרכים, גם זה גדוש בתמונות ובתרשימים ומ־ביא ביבליוגרפיה מקיפה ומפתח. בקיצור, הכל ערוך לעיון, לקריאה או ללימוד כדת וכדין.

שיטת הסטירה והלטיפה

נזיפה ופיוס ב־60 שניות / ד"ר ג'יראלד א. נלסון / תרגום: עורית לוינסון / ר. סירקים / 135 עמודים.

מוצעת כאן שיטה חינוכית, שמטרתה להצ־מיח אצל הילד מצפון, משמעת וערכים חבר־תיים, והיא פשוטה וברורה: על מעשה פסול חייב הילד לקבל נזיפה. אבל כדי שנזיפה זו תהיה יעילה ותשיג את מטרתה, עליה ללמד את הילד לקח מבלי פגיעה בתחושת הערך העצמי ובלי שהילד יאבד את הביטחון כי אוה־בים אותו. לכן, על הנזיפה להיות ברורה מאוד וקצרה מאוד ולהסתיים בפיוס מהיר וחם. המח־בר, שהוא פסיכיאטר לילדים, מסביר בספר את שיטתו ומדגים אותה במצבים שונים ובגילים שונים.

כלולות ברוח היהדות

ספר חיי אדם - כלולות / הרב מנחם הכהן / כתר / 207 עמודים.

חבר־הכנסת הרב מנחם הכהן כבר הוכיח בעבר את כוחו בהפצת דעת היהדות בסיגנון פופולרי ושווה לכל נפש בהרבה חוברות שערך ובמיוחד בסידרת „חגים ומועדים" שלו ושל רעייתו דבורה). גם הספר האלבומי המהודר שלפנינו הוא ראשון לסידרה בת שלושה כר־כים, שתדון בבאים בלידה ובבר־מצווה (ויש לו־מר, כי ראוי שיתווסף כרך על המוות והאבלות, שבהם אם נרצה ואם נמאן, נשלם מחזור חיי אדם). הכרך הראשון שלפנינו עוסק בכלולות ומביא מידע רב על מיצות פרו ורבו, על מינה־גי אירוסין ונישואין, על הלכות נשואין ומישפ־חה, על דרכי חנוכת־בית ועוד. מובא בו גם מיבחר מנופה של מאמרים בנושאים אלה וקרו־בים לאלה, פרי עטם של מומחים מובהקים, ומדור מיוחד מספר על מינהגי עדות בני־ישר־אל באשר הן (או באשר היו). האיורים הרבים, שלוקטו בשקידה מתוך ספרות הדורות המאוי־רת, מקצתם בצבעים, מוסיפים לספר עושר חזו־תי ולוויית־חן וכל כולו המחשה של „יהדות נועם". יש להניח שישמש הרבה למתנות כלו־לות והוא אומנם מתאים וראוי לכך.

כלבו פורים

ילקוט פורים – עיוני / העריכה: צבי שוע, אריה בן־גוריון / ברית התקים ועדת החגים הבינקיבוצית, המחל־קות לחנוך בשיתוף ארכיון החגים, בית השיטה / 274 עמודים.

ארכיון החגים הקיבוצי ממשיך לשקוד על הפקת ספרים־כשיכסול שהם אוצר בלום של מידע ומקורו לענייני החגים, הפעם פורים. לילקוט נוספה הכותרת „עיוני", כי שלא כב־קודמיו, הוסרד הפעם לכרך נוסף הצד „המע־שי", והיינו הצעות לעריכת החגיגה, כתיבת פורימון, מסכות, קישוטים וכדומה. בין מדורי הספר תמצא פרקים על חודש אדר בטבע וב־לוח, על מקורו, שמו, מינהגיו ודיניו של חג הפורים, על מגילת אסתר וגיבוריה, דברי מד־רש ואגדה שנסמכו לה, על פרס והיהודים בה, על המן ועמלק, מדור ל„מילי דבדיחותא" והו־מור בכלל וביהדות, על המגילה באמנות וכן מערכת הנחיות דידאקטיות ללימוד החג וה־מגילה, לרבות נוסח של המגילה שעיבד מרדכי סגל לילדי הגן. גם איורים רבים צורפו לחומר הכתוב. כקודמיו, גם ילקוט זה עשוי לשרת מורים, לומדים ומתעניינים, אם יצליחו לשים עליו את ידם, שכן אינו מופץ למכירה חופ־שית.

מחקרים

תולדות הציונות הרוסית

התנועה הציונית ברוסיה / יצחק מאור / הספריה הציונית, הוצאת י"ל מאגנס / 586 עמודים + 16 עמו־די תמונות.

הוצאה חדשה ומתוקנת של ספר שראה אור בראשונה לפני י"ב שנים ובו יריעה רחבה וגדו־שת מידע היסטורי של תולדות הציונות ברו־סיה למן ימי השחרית של חיבת־ציון, דרך הע־ליות הראשונות, הופעתו של הרצל, הזעזועים שפקדו את התנועה הציונית במלחמת העולם הראשונה ובימי המהפכה, דיכוי הציונות בימי המישטר הסובייטי, ועד השינויים שחלו ביהו־דות ברית־המועצות מאז הקמת המדינה ועד למלחמת ששת־הימים. בהוצאה מחודשת, ה־יוצאת היום, היה מקום להוסיף פרק על התעו־ררות העלייה ומאבקם של נאמני ציון בעשרים השנים האחרונות, והכל שהדבר לא נעשה.

בין דת ללאומיות

Studies in Zionism – Volume 6, Number 2 / Editors: Matityahu Mintz, Ronald W. Zweig / Institute of Zionist Research, Tel Aviv University / Pages 159 to 320.

על יחסי דת ולאומיות בציונות כותב קונור קרוז אובראיין, גודמן רוז מפרסם פרק מביוגר־פיה חדשה של וייצמן, יהודה צבי דן במקומה של העלייה בציונות של יהודי מרוקו. אניטה שפירא עוסקת בתפיסת הזמן בפולמוס החלוקה של 1937. יעקב שביט מעיין בהשפעת התרבות הפוליטית הפולנית על הרביזיוניזם. יהודה אי־לוני כותב על הציונות הגרמנית מול עליית הנאצים. ואילו עמיקם נחמני מתאר את פעול־תו של אליהו ששון בתורכיה בשנים 1949 עד 1952. עוד מובאת כאן ביבליוגרפיה של פיר־סומים בענייני ציונות ב־1984 שהכינה יהודית קארפי.

שירה

לירקה גרמנית

הגרזן הפורח – מבחר שירה גרמנית מודרנית / עורך ומתרגם שמעון זנדבנק / כתר / 156 עמודים.

לקורא מוגשת סקירה כוללת (ובהכרח, גם חטופה) של השירה הגרמנית במאה העשרים, בתוכה תרגומים משמשוררים המוכרים כבר לקורא העברי מתרגומים קודמים, כמו לסקר־שילר, פון הופמנסטאל, גיאורגה, רילקה, נלי זק"ש, ברכט ופאול צלאן (גם שם הספר מצוטט ממנו) וממשוררים שתורגמו פחות או שכלל לא ראו אור בעברית, כמו פון ליליינקרון, כריסט־יאן מורגנשטרן, שטראם, טראקל, גוטפריד בן, ון־הודיס, ארפ, היים, שוויטרס, ... יבטיין, הוכל, אייך, לאוואנג, ... כסקי, שנורה, פריד, הייסנביטל, ... ואנצנסברגר. יש גם חמישה שירים ... גראס, שהקורא העברי מכיר אותו ... לכל מישור הקיים העורך ... ובאחרית־דבר הוא משרטט ... לאיפיונה של השירה הגרמנית ...

חרוזי חיים

שני ספרים של צבי ... באדר) עם ציורים של ... בהוצאת עקד ... עמודים • מיין לעמן ... 47 עמודים.

צבי כסיף ליווה בשירים אלה את ... ילדותו בעיירה דרוהוביץ ... כל גן, אחד לאחד. / „אהבתי את ... חרדתי מפניה"), נעוריו בהרי ... נדר בעת המלחמה והגעה ... נטשתי בערבות אוראל / ... כתנו"), עלייתו לארץ, המלחמה ... כשרה („ארצנו שוב לוטה ... צות, רעמי פגזים"), הקליטה ... החי"כים, מורי השרים / ... קע כוערתו") ועוד. מובאים ... שירי אהבה ועדנה. בסוף ... יידיש, מובאים שירים אחרים ...

כתביות

זמנו ומקומו של הקליר

תרביץ – שנה נ' חוברת ... כתו: יוסף דן, משה ... / הוצאת י"ל מאגנס / ... עד VIII + 473.

הרבה קולמוסים נשתברו על ... ומקומו של הפייטן ר' אלעזר ... הקליר או קילי). עכשיו ... פליישר סילוק לא נודע של קליר ... למד, שהפייטן חי אמנם ... בשיא פעילותו בראשית המאה ה... ששיערו כמה חוקרים בעבר, ... לישת הפרסים ולכיבוש ארץ־ישראל ... ליוס. משאר החומר העשיר ... של מנחם הרן (על נוסחי ... בתרגום השבעים ובמגילות ... הר (על משיחיות מדינית ... חיות אסטרולוגית קוסמית ... עמנואל אטקס (על עלייתו של ... שניאור זלמן מלאדי למנהיגות).

צילומי אוויר ישנים

... / Editor: Asher ... Kedurak and Scien... ...lications Division, ... for Foreign ... pages.

באים כאן תרגומי שירים של ... שר רייך וסיפור של אלישע ... רר ומארילין גולד קליק ... הסרטים היהודיים, יגאל ... ישראלית במוזיאון ישראל, ... חנוך לוין ובנימין קדר ... אוויר של הארץ שנעשו ב־... טייס גרמני (מקצתם מובאים ... לנופים של היום). במדור ... אנג'לה לוין על גלריה ... מהאוסף.

אמנות

הגדת מאר מקופנהגן

הגדת קופנהגן – ... תצ"ט (1739) / כתב ... בש בן יצחק אייזק ... פקסימילית / ... בנזימן / הוצאת ...

אספני הגדות, שהם ... כליופילים וחובבי היודאיקה, ... נחת בשנים האחרונות. ... מהדורות פקסימיליות ... תיות, כתובות ומצויירות ... במיטב הרמה שאמנות ... דות לרשותנו כיום. „הגדת ... רכוש הקהילה היהודית ... המלכותית) נכתבה וצויירה ... בן יצחק סגל הידוע גם ... אייזק הלוי (1720 עד 1795) ... שנים, הוא היה אחד ... שפעלו באלטונא־המבורג ... נסמכים על מקורות ... הגדת אמסטרדם), אך ... מקוריים. נוסף לציורים, ... רוש אברבנאל, פירוש ... ותרגומים ליידיש ולל... ... שת של המושג היהודי ... הספר בהוצאה הפקסימילית ... נייר, הפרדות הצבעים ... בכריכה, היא ממדרגה ראשונה.

נוער

מלך מלפפון

מצפצפים על המלך ... פינה נסטלינגר / ... נירה צפריר / ... רן הכהן, עם עובד / ...

קריסטינה נסטלינגר בת ... רת ילדים אוסטרית ... אנדרסן. בסיפורה זה, ... גלמן בביתם לפתע ... ורחב, שמסתבר כי ... לגלות ממכלתו בגלל ... אך שומר על כתרו ... בר בלשון יהירה ... המלך הזה מצליח ... המישפחה בהבטחות ... בעיות המישפחתיות ... אשר צעיר הילדים ... הסיפור גדוש הומור ...

גילגוליו של „הכתר"

מאת אמנון שמוש

זהו קטע מתוך הספר „הכתר", שייצא לאור בהוצאת מכון בן־צבי.

מראה מבחוץ של בית־הכנסת בחלב, שבו נשמר כתר „ארם צובה"

ה„כתר" נכתב כנראה בארץ ישראל בראשית המאה העשירית, נשדד והורד למצרים בסוף המאה ה־11 והובא לקהילת ארם־צובה למשמרת בסוף המאה ה־14, אפשר שבידי נכד נינו של הרמב"ם. זוהי הדעה המקובלת היום, אף כי קיימים ספקות ומחלוקות כפי שיובהר להלן. חכמי ארם־צובה ונגידיה שמרו עליו מכל מישמר במשך כשש־מאות שנה. בפרעות שנעשו בשכונות היהודיות בחלב, בדצמבר 1947, בעיקבות הכרזת האו"ם על הקמת מדינה יהודית בארץ־ישראל, פרעות שהתמקדו בשריפת בתי־הכנסת, נפגע הכתר. הוא ניצל, בחלקו הגדול, בידי אנשי הקהילה, והוסתר במשך כעשר שנים במקומות שונים. בשנת תשי"ז מסרו אותו חכם משה טאוויל וחכם שלמה זעפראני לידי מרדכי בן עזרא פחאם שהוציאו בסתר לתורכיה. משם הביאו ביום ב' בשבט תשי"ח לירושלים, וכך נסגר המעגל.

פרשת הגילגולים הללו מירושלים למצרים לארם־צובה, לתורכיה ולירושלים, מרבית חלקיה אפופים מיסתורין, והאמת כולה ספק אם תוכל אי־פעם לצאת לאור. ננסה ללכת בעיקבות הכתר צעד צעד.

ממצרים לארם־צובה

ההנחה המקובלת היום בעולם המדע היא שהכתר נכתב בארץ־ישראל. שנים רבות לאחר שנכתב, נקנה הכתר על־ידי השר הקראי ישראל בן־שמחה מבצרה. הוא הקדיש אותו לבית־הכנסת של בני מקרא בירושלים ומסרו לאפוטרופוסותם של „שני הנשיאים הגדולים" יאשיהו וחזקיהו. זה היה כנראה באמצע המאה האחת־עשרה. יצחק בן־צבי מציין שבאותה תקופה לא היה זה מעשה יוצא־דופן שסופרים שאינם קראים מכרו ספרי מקרא לקראים. אם היו שלמה בן בויאעא ואהרן בן אשר קראים – מחלוקת גדולה וממושכת היא, ואין זה המקום להיכנס אליה.

החוקר קאהלה סבור שכתב־היד נשדד על־ידי הצלבנים בשנת 1099, הורד על־ידם למצרים, ובשנת 1105 הוחזר לירושלים. סברה מקובלת יותר היא, כי הסלג'וקים, ששדדו ב־1071 את ירושלים, הם שהורידו את הכתר למצרים, ושם הוא נשאר תקופה ארוכה. היהודים במצרים פדו אותו והניחוהו בבית־הכנסת של הירושלמים בקהיר. שם כנראה ראה אותו הרמב"ם, גדול העוסקים בכל הדורות (1138–1204), והשתמש בו לצורך העתקת ספר התורה שכתב בעצמו.

מתי הגיע הכתר ממצרים לארם־צובה – שאלה היא שעליה נחלקו הדעות. חכמי חלב טענו שהרדב"ז (ר' דוד בן זמרה) העיד בתשובותיו, שהכתר הועבר לארם־צובה בזמנו, כלומר בראשית המאה ה־16. „תשובה" זו של הרדב"ז לא נמצאה. בן־צבי תומך בהנחה שהכתר הובא לחלב בסוף המאה ה־14. בשנת 1375 יצא ממצרים רבי דוד ב"ר יהושע ב"ר אברהם ב"ר דוד ב"ר אברהם בן הרמב"ם, נסע דרך א"י לסוריה וחי בדמשק ובחלב, כנראה עד פטירתו. ידוע שלקח עימו כתבים רבים, ביניהם פירוש המשנה להרמב"ם בכתב ידו. יתכן שגם ספר „היד החזקה", החתום בסופו בידי הרמב"ם, הגיע איתו לחלב, ויתכן גם יתכן שהביא איתו את הכתר.

החל מן המאה ה־15 קיימות עדויות על מציאותו של הכתר בארם־צובה. הכתר הונח בדחילו ורחימו בהיכל אליהו הנביא, אחד משבעה היכלות שהיו בבית־הכנסת העתיק בחלב, שנבנה מעל „מערת אליהו הנביא". לצידה שש היכלות אחרים, כולם פונים אל מול הכניסה הראשית. המערה היתה המקום המקודש ביותר בבית־הכנסת, ואפשר שסביבה נבנה בית־הכנסת העתיק והענק הזה, אחד העתיקים והגדולים בעולם.

שתי עדויות מעניינות

אחד האנשים האחרונים שביקרו בבית־הכנסת לפני השריפה הוא החוקר המנוח אלכסנדר דותן (לוצקי), שפירסם כמה מאמרים מאלפים על אודות קהילת ארם־צובה, ביניהם מאמר מפורט בשם: „לתולדות בית־הכנסת הקדמון בחלב" (ספונות א', תשי"ז). מסורת בידי יהודי חלב, מספר לנו דותן, שבית־הכנסת הגדול נבנה בימי הבית השני. ר' רפאל שלמה לניאדו, שחי במאה ה־18, כותב: „ואומרים שהוא בנוי מזמן בית שני". בשיר על בית־הכנסת משנת תרט"ו חוזר ר' משה סתהון על גירסה זו, ושוב היא נשמעת מפי ר' אברהם הדיין באמצע המאה ה־19: „וקבלה בידינו שמזמן בית שני נבנית". החוקרים המאוחרים סבורים שהבניין הוא מהתקופה הביזנטית, ולא לפני המאה החמישית.

על שמירתו של הכתר בבית־הכנסת הזה יש לנו כמה עדויות מעניינות. נביא שתים מהן. הראשונה היא משנת 1933, מפי ר' אברהם הדיין בספרו „הולך תמים ופועל צדק", עמ' ס"ד־ס"ה: „וההיכל שבצד דרומית מזרחית יש בו חלון ובתוכו כתר תורה ארבעה, ויש תנ"ך ויש מהם שכתוב בהם תאריך, ובאחד מהם כתוב שנמצא בשלל ירושלים ... לא יש בהם תאריך. ולפי הנראה, שהם מזמן קדמון. ... שבועת התורה נשבע שם בהם. והיא חזקה משפחת בית הדיין אשר הם משביעין אותו ולא אחר. ... שם מערה וקבלה בידינו ששם אליהו הנביא ז"ל ... ומדליקין שם נרות בעת צרה שיבוא על האדם ... וגם האשה כשתכנס לחודש התשיעי. וגם בערב ... בעת המנחה, היו נשים קמים מבין תנור וכירים ... מחליפין בגדיהם ונכנסים בין האנשים להניח שמן למערה הזאת".

העדות השנייה כלולה במכתב ששלח חכם יצחק ... ממקום הגירתו בבואנוס־איירס ליצחק בן־צבי ורחל: „היה מונח בקרן־זווית בארגז עץ בבית השמן של בית־הכנסת הגדולה, בלי שירשה שום יהודי לגשת אליו ... שמר מפני הזמר קדושתו החמנית כל הימים, עד ... מקרה דלקה שהיתה בבית השמן ונכנס ... הנ"ל בסכנה וניצל בדרך נס, וגם מפני החשודים, ... באים מארצות שונות בתור תיירים ואנשי מדע ... בספרי הנ"ל, וחששו אנשי הקהלה פן ייגנב וגם חששו פן יצלמו אותו שום פעם, לזה החליטו בשנים האחרונות וייחדו לו ארגז גדול מברזל והניחוהו שמה עם שאר כתבי יד של התנ"כים האחרים שהיו נמצאים שמה למשמרת. לארגז הזה היו שני מפתחות. לא היו נמסרים ביחד לגבאי אחד אף שהיה הנאמן הגדול ביותר, רק היו נמסרים לשני אמידים וחשובים שלא יפתח הארגז הנ"ל אלא בנוכחות שניהם יחד ותחת השגחת ועד הקהלה. את הארגז שמו במערת אליהו הנביא בבית הכנסת הגדול על מצבת אבן גדולה וכל העם מקדישים ומעריצים את מקום מושבו".

עדות מתובלת בדימיון

על רקע ה„חשודים" הנזכרים בעדות זו אפשר להבין את קנאותם של חכמי חלב שמנעו בדורות האחרונים אף מחוקרים כמו קאסוטו כל אפשרות לצלם את הכתר, להעתיקו או לרשום על פיו רשימות למטרות שאין בהן כל פסול. על־פי שתי העדויות הללו ואחרות, היו בבית־הכנסת הגדול העתיק בחלב ארבעה „כתרים": כתר ארם־צובה; כתר שני משנת 1351 המכיל רק את החומש וחמש מגילות, שניצל בשלמותו יחד עם הראשון (נמצא עימו בירושלים) ושני חומשים נוספים, שאין הקשרם ... גורלם. על מציאותם של ארבעת הכתרים בחלב מדורי דורות, מספרים בין השאר ר' מאיר בנאמר ואמה ... אלחנן נתן אדלר, שביקר בחלב בשנת תקל"ו וראה בעיניו את כל הארבעה. למרבה הפלא, בכל שאנו מתקרבים לימינו אלה, מתעבה הערפל ומתרבות הגירסאות השונות בכל הנוגע לגילגוליו של הכתר. מה קרה לכתר ביום השריפה הגדולה של בית־הכנסת בחלב ומי הוציאו משם – על כך יש כמה וכמה גירסאות.

אחת מהן מובאת בעדותו המפורטת של מרדכי פחאם, האיש שהביא בידיו את הכתר (בחלקו הגדול) לירושלים. נקדים ונאמר שעד כמה שהאיש ראוי להערכה על ששם נפשו בכפו והוציא את הכתר מחלב לתורכיה, נחטא לאמת אם לא נציין שהאיש ניחן בכישרון של מספר עממי, בעל לשון ובעל דימיון. סיפורו משתרע על 48 עמודי פוליו. הנה קטע קטן מדבריו:

„בית־הכנסת גדול מאוד. אינני יכול לתת לך דוגמה על גודלו. נכנסתי פנימה, ראיתי הכל שרוף. הלכתי לי התבוננתי באבנים הגדולות, נגעתי בהן, הן מתפוררות כמו סיד. משענות הברזל, שהיו תומכות את המושבים, נמסות כמו מים. נכנסתי למערה של אליהו הנביא, היתה שרופה. חיפשתי את הכספות שבהן נמצאו הכתרים, לא מצאתי אותן. יצאתי החוצה ופתאום אני נתקל בחלק מן הכספת, והכספת הקטנה עדיין עולה הלהבות והיא זרוקה בחוץ. היו במערה ארבע כספות, שלוש לא ראיתי אותן, אך מצאתי את הכתר בתוך הכספת העולה בלהבות באש. הוא היה מתגולגל מצידה של הכספת, ושרוף. ומתגבלתי [illegible]"

לא היו פגיעות בנפש

לפי המסופר כאן חוזר וסופר, פחאם הוא שהוציא את הכתר מן האש בעצם ידיו ומסרו לאשר בגורדי השמש. לא כך העיד פחאם עצמו כבואו ארצה בשנת תשי"ח. בעדות ראשונה זו בפני יצחק בן־צבי, שהמציתה חיבשה נרשמה בידי מאיר בניהו, אין לפחאם כל חלק בהצלת הכתר מן האש. פחאם ישב בביתו בשכונת הג'מיליה וראה מרחוק את השריפה. ידידים ערבים סיפרו לו מה נעשה בבית־הכנסת. הוא לא ראה את הכתר ואף לא את אשר בגורדי, שמש בית־הכנסת הקדמון באותם ימים. קשה איפוא שלא להסכים עם דברי הרב שלמה זעפראני בישיבה הראשונה של נאמני הכתר (1.6.62) על פחאם: „כל הסיפורים שהוא מספר אין בהם ממש". ובכל־זאת, עובדה אחת בעדותו היא אמת לאמיתה וראויה לציון: לא היו פגיעות בנפש.

על הצלת הכתר מבית־הכנסת הבוער יש עדות אחרת, מהימנה יותר, מפי הרב הראשי חכם משה טאוויל. לפי עדות זו, חכם משה טאוויל וחכם יצחק שחייבר נכנסו לבית־הכנסת ארבעה ימים אחרי השריפה וראו את הכתר „מגולל באפר" וארגז הברזל שבור „נתחים נתחים". חכם שחייבר הוא שהוציא בידיו את הכתר והסתיר אותו בידי סוחר נוצרי. נביא קטעים מעדות זו:

„הכתר ניצל במקרה. ההכרזה על החלוקה היתה ביום ו'. ביום א' לא הציקו לנו אלא הכריזו לסגור כל העיר ולשבות. היהודים קבלו על עצמם שלא לצאת מפתחי בתיהם. ביום ב' מן הבוקר ועד הצהרים נשלח צבא ליד ביה"כ בטענה שבאו לשמור. סיאהו שמאע והחמו בחמור הלכו אצל מושל חלב וראש המשטרה וביקשו שמירה מעולה, מפני שההמון משותה. הובטח להם שכולם יוגנו ויישמרו. מי שמאע אמר איני מאמין ונחמר האמין. בצהרים התאספו גויים רבים ליד ביה"כ ומכריזים: „פלאסטין בלאדנא ואל יהוד כלאבנא", והצבא מוחייש. אחה"צ התנפל ההמון על ביה"כ והרס והצבא מסייע להם. הם בורעים וההמון עומד עליהם ונכנס לביה"כ. הרב טאוויל גר מול ביה"כ בג'מיליה וראה הכל. לאחר חצי שעה נשרף הכל. הוציאו ארבעים ספרי־תורה ושרפו בחוץ בנפט ובשמן. היהודים פחדו לצאת, כי אתת דתנו להמית. הממשלה הזהירה שלא להרוג, לשדוד ולהרוס ראשים. זה היה בי"ח בכסלו תש"ח... אחר 4 ימים נכנסנו לבית־הכנסת הגדול וראינו אפר ספרים וקטעים קטנים. השמש בא ואמר לרבי יצחק שחייבר: ששה ספרים שרופים. הביטו וראו הכתר מגולל באפר. הארגז שבור לנתחים נתחים. מיד לקח אותו ר' יצחק שחייבר ונתנו בידי ערל (נוצרי) סוחר כדי שישמור. אחר 4–5 חודשים הניחוהו בידי יהודי (שמו לא יימסר בגלל זאת שהוא נמצא עתה בחלב)".

הדברים הללו נרשמו מפי הרב טאוויל ביום י"ז בחשון תשי"ט. עד כאן שתיים מתוך שבע גירסאות שמצאתי בכתב.

★

(רשימה שניה ואחרונה בסידרה)

ארועים והודעות

מענקי עידוד

[illegible]

בית יוצר עם אפלפלד

[illegible]

תיקון השמטה

[illegible]

חמוטל צמחי רייך

שלושה שירים בשחור־לבן

1

יָמִים אֲחֵרִים בְּיַבֶּשֶׁת אַחֶרֶת
עוֹד מְשַׂחֲקִים בִּי שַׁחְמָט.

שָׁם פָּגַשְׁתִּי אֶת קוּבָּנָה, מְשׁוֹרֵר אַפְרִיקָה,
אִישׁ שֶׁל כָּבוֹד בְּיַבֶּשֶׁת הַשְּׁחוֹרָה.

אֲנִי מְשַׂחֶקֶת אִתּוֹ שַׁחְמָט שֶׁל מַבָּטִים
וּבְחִיּוּכֵינוּ הַחֲשׁוּכִים כְּבָר מִתְעוֹרְרִים
טוּרֵי שִׁנַּיִם לְבָנוֹת־בּוֹהֲקוֹת.

בַּלַּיְלָה הַפּוֹקֵעַ מִשֶּׁקֶט, כּוֹכָבִים שֶׁמֵּעָלֵינוּ
הֵם חַיָּלִים שְׁחוֹרִים וּלְבָנִים
עַל לוּחַ הַשַּׁחְמָט שֶׁל הָרָקִיעַ.

קוּבָּנָה מַבִּיט בִּי. אֲנִי מַבִּיטָה בּוֹ
כְּשֶׁהוּא מְגַלְגֵּל אֶת צְחוֹקוֹ הָאַדִּיר
עַל שְׁמֵי הַג'וּנְגֶל מְהַדְהֲדִים סְבִיבִי
וּלְבָבִי מִתְאַדֵּר שִׂמְחָה.

2

בֵּין הָעַרְבַּיִם בֵּין זַרְמֵי הַמַּיִם
הָיִיתִי בְּתוֹךְ מִרְפֶּסֶת־עֶרֶב, עֲלוֹת עֵצִים –
הַמַּיִם שֶׁהִקִּיפוּ אוֹתָנוּ רָקְדוּ בֵּין הָעֲנָפִים
וּבְרָאִי הָאֵינְסוֹפִי שֶׁזָּרַם לוֹ סְבִיבֵנוּ
רָאִיתִי אֶת הַמָּוֶת בְּכָל אַדַּרְתּוֹ.

הַמְשׁוֹרֵר הַכֻּשִׁי הָאַפְרִיקָאִי שֶׁלְּצִדִּי לָעַג
[illegible] לָעַג
[illegible] אוֹתוֹ לִמְרֵי מִילְדוּתוֹ
[illegible] הַכּוֹכָבִים.
וּמְכַשְּׁפֵי הַשֵּׁבֶט.

אֲפֵלַת־חַיֵּינוּ הִיא רֶגַע אֱנוֹשִׁי אֶחָד,
אָמַר, וְעוֹלָה הָעֵמֶק הָעָמֹק,
הוּא שָׂרִיד מְהַדְהֵד שֶׁל תֻּפֵּי הַטַּם־טָם.

בֵּין הָעַרְבַּיִם בֵּין זַרְמֵי הַמַּיִם
בְּבוֹאָתִי עוֹד רוֹאָה אוֹתוֹ לִפְעָמִים
כְּמוֹ שֶׁהָרָאִי רוֹאֶה אֶת כָּל מַה שֶּׁאָנוּ
לֹא נוּכַל לִרְאוֹת.

3

וּבָא הַגֶּשֶׁם. בָּאוּ הַמַּיִם.
וְלַמַּיִם הָיָה רֵיחַ שֶׁל מָוֶת
כְּאֶשְׁתָּקַד.

הַמַּיִם יִקְרְאוּ אֵלַי בְּקוֹלוֹת
שֶׁל אֲנָשִׁים שֶׁהִכַּרְתִּי
וַאֲשֶׁר הָלְכוּ בְּדַרְכָּם כָּל הַמַּיִם.
וּמֵאֵין מוֹשִׁיעַ מִיְּלָלוֹתָיו.

לָמָּה שָׁתִיתִי אוֹתָם לְחַמֵּי
הַמַּיִם הַמְּאָרְרִים הָאֵלֶּה
שֶׁהֶעֱלוּ בִּי רוּחוֹת
כְּמוֹ בְּסֵיאַנְס פְּרָטִי.

לִצְמָאוֹן שֶׁלִּי הָיָה אוֹתִי
וְלִי לֹא הָיָה דָּבָר.
רַק מַיִם הִקִּיפוּ אוֹתִי.

אֲנִי הַמּוֹשֶׁל הַצַּמְאוֹנִית
הָלַכְתִּי לַמַּיִם
וְנוֹתַרְתִּי צְמֵאָה.

תערוכות בירושלים

מאת ליאורה לבקוביץ'

ברזל כרישום

יחיאל שמי, ארבע תבורות — פסל ברזל 1986, קולאז'ים כרישומים, „סדנאות האמנים" הגלריה ע"ש איקה (אריאל בראון), רח' יד חרוצים 6.

יחיאל שמי קורא ליצירתו „הבריות" — מעין ביטוי לשאיפה להגיע אל התמצית. „אני רוצה לתת בעבודתי את העיקר בלבד, את האנרגיה הפנימית שהיא תוצאה של פעולות סגורות, פעולות עבודה והברות, אמירות מוגדרות, אין זה מינימאליזם במובן הקלסי הידוע, אלא ריכוז מירבי של פעולות, הברות — אנרגיה".

שמי מחבר לוחות ברזל חלודים ומחוספסים בברגים העשייתיים. משטחי הברזל יוצרים מעין קווי רישום מתפרצים בחלל הגלריה. נוצרת מערכת יחסים בין הקירות הלבנים של הגלריה, התאורה במקום הקובעת את מיקום האור והצל ובין מעט המרכיבים שבכל פסל, אשר גם ביניהם יחסים של מאבקי־כוח.

שמי, יליד חיפה 1922, התחיל את דרכו בפיסול באבן ובעץ כחלק מהתנועה הכנענית. ב־1955 התחיל לעבוד במתכת. כאן היתה פריצת דרך לא רק מבחינת העיסוק בחומר אלא גם במעבר מן הפיגורטיבי למופשט ובעניין בבעיות אמנותיות אוניברסליות. את הדיאלוג האמיתי ניהל במשך השנים בעיקר עם פסלים בריטיים ואמריקניים של שנות השישים והשבעים, כמו גונזלס אנטוני קארו, דיויד סמית וריצ'ארד סרה. אך בניגוד לקארו או קאלדר משאיר שמי את הטקסטורה הטבעית והמחוספסת של הברזל. לדבריו: „בפיסול בברזל העבה יש דבר והיפוכו. מצוי החומר האכזרי וקיים הניסיון לאנשו".

הקולאז'ים בתערוכה, כמו הפסל, עשויים באמצעים מעטים: קרטון ועיפרון. הקרטון החום, הגס והמחוספס מקביל בעיני ללוחות הברזל. את הקולאז'ים מאפיינים יחסי־כוחות משתנים בין פיסות קרטון שונות, קריעות ומחוספסות, שלפעמים מפריד ביניהן רישום ולפעמים מקיף אותן. רישום שיכול להיות עדין ולירי ומצד שני בוטה ותוקפני.

בשנה שעברה זכה שמי בפרס ישראל. פסליו נמצאים במקומות שונים בארץ: בשדה־התעופה לוד, בחזית תיאטרון ירושלים, ברחבת מוזיאון תל־אביב, בגן הפסלים בירושלים, ברחבת בנייני האומה. העילה לתערוכה זו היא חנוכת פסל חדש שלו בחזית אולם הקונצרטים החדש ע"ש קראון בירושלים.

על נסיגה ומצור

גבריאל מוקד, מרים נייגר, מצור, משכנות שאננים.

בקטלוג התערוכה מוגדר הקשר שבין גבריאל מוקד למרים נייגר: „מוטיבים של נסיגה, מצור, קרב ותבוסה (או הצלה ברגע האחרון) מופיעים כארכיטיפים עתיקים שעברו תמורה מודרנית, ביצירות החזותיות של מרים נייגר ובעבודות הטקסטואליות של גבריאל מוקד. בתערוכה הנוכחית בולט שיתוף הפעולה בין שני יוצרים עצמאיים, שכל אחד מהם בא מתחום שונה ופועל במדיום שלו... היצירה החזותית מאירה את הטקסט על נסיגה ומצור, מבלי להיות איור, והטקסט הוא מעין התרחשות המקבילה לעבודות החזותיות, מבלי שיהיה סיפור הנזור על פיהן". גבריאל מוקד עצמו מגדיר את הטקסטים שלו „הגותיים, שיריים", או כ„קטעי פרוזה ניסיונית, שירית ומופשטת", והם מתארים את המתרחש במוחו של מפקד מובס בממלכה הנתונה במצור.

מרים נייגר מציגה רישומים ומציבה במות אשר מדגישות מצב תיאטרלי והוסר ממשות של המציאות אותה הן מגדירות. על הבמות מתוארים מצבים שונים של עיר אנונימית, קרומה, במצור, בזיקה לתצלומים של שרידים ארכיאולוגיים שנמצאו במזרח־התיכון ואשר הכילו יצירות של אמנים קדמונים שתעדו התרחשויות בערים מבוצרות שונות.

בניגוד לאמנים קדמונים היא מתארת את העולם שבתוך החומות. כלומר, את המנוצחים ולא המנצחים. המצבים המתוארים הם מלחמה נואשת של התושבים, התמוטטותם הפיזית והנפשית והליכתם בשבי, והיא מסיימת בעבודה „המנצחים והמנוצחים רוצים שיזכרו אותם" הדנה בצורך ביצירת האמנות ובנצחיותה.

באמנות

מאת עודד ברושי

כמו שירה עממית

אהרון מסג. גלריה גורדון, רח' בן־יהודה 95, תל־אביב.

אהרון מסג (45) הציג מעבר במוזיאון תל־אביב, חי במושב במרכז הארץ, דג דגים בשעות הפנאי ומצייר ציורי שמן ...שלים ורישומי שחור־לבן איכותיים. רוב העבודות בתערוכה הן רישומים גדולים על נייר עם דגש חזק בטקסטורליות. מסג ...ה את הנייר בשיכבה שחורה עליה הוא חורט את הרישום בתהליך של חשי... המצע הלבן. התוצאה המתקבלת היא רב־שיכבתיות, תוכן הרישומים כולל דמויות של ציפורים וחיות ומצוי על גבול המופשט.

יש בדמויות משהו בסיסי ולא אישי כמו שירה עממית. מסג יוצר תחושה של ...ה בחומר קשה לעיבוד כמו אבן ... לקלילות התנועה הקווית שמזמין הרישום על נייר. יש אצלו קווים פונק־ציונליים השייכים לדמות וקווים כמו־טבעיים שכביכול נוצרו באקראי עקב אופיו המיוחד של המצע. מסג מנסה לאזן את הדימוי „הקשה" שהוא מקנה לנייר על־ידי הוספת גוונים ציבעוניים בודדים בשוליו, אולם שילוב זה אינו עולה יפה ומותיר את הצבע מחוץ לתמונה. ברישומים קודמים המוצגים גם הם בתערוכה התמקד מסג ביחסי איזון שקטים בין אזורים לבנים ושחורים המזכירים את ציוריו של מילטון אווריף משנות הארבעים. רגישותו הגבוהה ליחסי הגומלין בין מיחבר לצבע ובין דימוי תיאורי לדימוי מופשט מופיעים במיטבם בשני ציורי שמן המוצגים בחדר הפנימי של הגלריה. המוטיב התיאורי המופיע בהם הם זוג צמחי גומא והמישחק הציבעוני הוא בין אדום לתכלת שמיים. מסג הוא אמן שלוקח את היופי ברצינות כמעט בורגנית ומה שפודה אותו בחזרה זו תבונה מסויימת הטבועה בעבודותיו והרגשה שהניסיונות האסתטיים שלו נעשים בכנות ובמידה ידועה של אומץ.

מה שפוגם ברישומים הגדולים על נייר הם לוחות פרספקס שקובעו במסגרות במקום בזכוכיות. לוחות אלה אינם הולמים את תנאי התאורה של הגלריה ומקשים מאוד את ראיית העבודות עקב החזרת האור.

□

תוצרי כלאיים

יהיעם גל, גלריה בית"ס קמרה אובסקורה, רח' אלנבי 57, ת"א.

יהיעם גל, בוגר מיכללת הדסה, ששהה תקופה מסויימת בארה"ב, מציג סידרה של עבודות מושגיות אשר הצילום משמש בהן חומר גלם חזותי שנלווים אליו טקסטים פואטיים ארוכים. הנושא החוזר בתערוכה הוא חיפוש עצמי ורצון לומר משהו פילוסופי על העולם ועל החיים. בעבודה הראשונה מדביק גל שורות אחדות של תצלומי תקריב מטושטשים בשחור־לבן של עצמו ושל אחרים על רקע כהה. בעבודה שנייה הוא משתמש בבד קנווס צבוע, עליו הניח תצלומים אותם כיסה בטקסט בצבע אדום. בעבודה אחרת הוא מדביק על קנווס צבוע תצלומי פולארויד ורושם בצבע שמות ידועים, כגון: י.ח. ברנר, ג'ימי הנדריקס ובן־יהודה. בזווית החדר הניח ערימת אדמה מעורבבת בקרעי תצלומים של דיוקנו. העבודה האחרונה היא סידרה של תצלומי הפצים, חלקם במונטאז' ומתחתם, בדיו שחור, טקסטים אסוציאטיביים כמו־חושפניים. סידרת העבודות האחרונה עשויה לפי הדגם של הצלם דואן מייכלס.

קשה לקרוא לעבודות האחרות „עבודות־צילום" למרות שמופיעים בהן תצלומים. אלו הם תוצרי כילאיים מאולצים למדי מבחינה חזותית המשמשים מיסגרת אילוסטרטיבית להגיגים הקיומיים בנוסח משוררי הביט של שנות השישים. האקלקטיות של אמצעי ההבעה בשילוב עם חוסר־מיומנות ברמה הביצועית הם הכשלה העיקרית של סידרת עבודות זו. גל מתעלם בה באופן עיקבי, ממחוייבות להגיש לצופה מסר חזותי מאורגן. מחיבט טכניקת החדפסה, גל אינו יוצא־דופן בין אמנים־צלמים צעירים אחרים בארץ, העובדים בשיטות קרובות לשיטותיהם של כנינין, רורברגר ולסקין.

אהרון מסג: תוצאה רב־שיכבתית

ילדי הלב

(המשך מעמוד 20)

...ויות האונטולוגיות של הנמען, שאינו יודע לעולם איפה כאן גבולות ...ון והבידיון שבבידיון.

ד

...מערכת מורכבת מאוד. שיבחה הוא, כמובן, בעיצוב הפרטים ...יהם והתעמרותם של מצבים אנושיים מורכבים ועדינים: בתיאור ...שה שבין גינצבורג, שענה על־ידי הנאצים (ושואל כמטורף: מי אני? מי ...) המענה אותו, ואוטו, מנהיג „ילדי הלב" חזקים; בתיאור היחסים שבין ...ורמן ואשתו לבין נייגל, מפקד המחנה, וקריסטינה אשתו; בתיאור ...ם של הוריו של מומיק והיחסים שבינו לבין ילדים אחרים בבית־הספר, ...ר המדהים של היחסים שבין חיים לברונו שולץ; ובקטעים מסויימים ...יים את חייו ומותו של קאזיק ואת היחסים שבינו לבין אביו המאמץ ...רמן שבין ילדי הלב). אלמלא פרטים אלה, לא היה המסר השלם ...א היתה משמעות כלשהי לקונצפציה הגרנדיוזית של התבנית.

...רוסמן ניסה משהו כמעט בלתי־אפשרי: לספר סיפור ילדים למבוגרים, ...ת לראות אם סיפור הילדים יכול להתגבר על עולמם הגרוטסקי של ...ים. מומיק, שליימלה, וסרמן וקאזיק אינם נכללים בסיפור על ילדי ... הלב הם ילדי הלב, ... ששותפים „ילדי הלב" לחלק מדימיונו של מפקד מחנה־הריכוז, ...ם גם הוא אליהם. ומשהוא מצטרף אליהם, שוב אינו יכול לחיות בעולם ...

...ילדי הלב מסתתרים במרתפים של חבלת־מודע האנושי. ...ים בעולמו של הילד, שנפגע על־ידי הדי המציאות המיפלצתית, ...ילדי העולם בכל הגילים לחרוג את המיפלצת בעזרת הדימיון. כוחות ... של הילדים נאבקים בעולם הדימיון נגד כוחות הרשע. הם מסתירים את ... העזרה עליהם במעמקי הים ואינם נותנים לו למות, משום שבעולם ... קיים חוק הגילגול, שאינו קיים בעולם ההקיץ. כמוקיץ נרצח שולץ ... של מי שרואה בשואה; בדימיון הוא ממשיך להתקיים בעולם החלומות ... של הישודות הנפש. מומיק, ילד הלב, נאבק נגד החיה הנאצית ... משום שילדי הלב עומדים ויעמדו לצידו. קאזיק, שהוא גילגול אחר ... הוא נצחי, למרות שהוא חי יום אחד בלבד, כשם שווסרמן הוא חי ... מתים קומים בכל רגע, למרות שאינו יכול למות.

...מן נזקק למיתוס הישן על חוג אבירייו של המלך ארתור וסיפורי ... של מיתוס זה (כגון אמיל והבלשים, הסמבה וכל כיוצא ... לענג את המאבק בין צוות הילדים־חזקים והאויבים לבין העולם ... שאינו יודע רחמים ושאין לצוות זה כל סיכוי נגדו, אלא אם כן ... שהוא אכן נזקק לו.

... בכשתיתו של רומאן מתחכם זה מונח סיפור ילדים. ... הילדים הנאבקים בחוויה הגרוטסקית של השואה. סיפור הילדים, הסיפור על שוורודה ואולי גם הסיפור על איסוריון (העולם הצעיר הגידון למוות במאוסט חלק שני של גיתה — קאזיק) הם סיפורים מיתיים־אגדיים שבאמצעותם מנסה גרוסמן להתמודד עם הפנטסמגוריה הריאלית, שהיא מעל ומעבר לכל דימיון.

אם ישאלו אותי, האם זו דרך נכונה להתמודד עם נושא השואה, תשובתי היא שאין דרך נכונה להתמודד עם נושא זה. הוא כמעט אינו קיים כנושא, או בלתי אפשרי כנושא. הוא גורם מגורמי יצירה כלשהי, וצריך להבין כיצד גורם זה מובלע ומעובד ביצירה. ברומאן זה הוא חלק מתבנית רחבה יותר. תבנית המנסה לתת תשובה לשאלה, איך הדור השני לשואה יכול להתמודד עם המסרים הנוראים שלה ועם הזיכרונות הקולקטיביים שהטביעה בו, ולהישאר בחיים. גרוסמן מצא דרך משלו כדי להתמודד עם שאלה זאת. ילדי הלב ממשיכים להתקיים בדימיון ואנושי – אף־על־פי־כן ולמרות הכל.

המפתיע ברומאן זה שהוא אוצר בקירבו בעצם דבר והיפוכו: גרוטסקה אכזרית גוסח גינתר גראס, וסיפור נאיבי הומאניסטי, הנאבק בגרוטסקה ומתוך הגרוטסקה. ילדים מספרים סיפורים לא כדי להירדם, אלא כדי להתעורר ולגלות ולהאמין שיש ערך אוהבה. זהו מאבק המתנהל בתת־המודע של נפש הילד על המשמעות והערך של הקיום בעולם שאיבד כל משמעות. זהו כעין ניסיון לשיר אחרי אושוויץ מתוך אמונה בכוחה של הספרות להחיות את המתים (שולץ), להעניק חיים של עשרים וארבע שעות (קאזיק) בעולם שבו הכל נידונים לתנור הגז (כגון המוות הגרוטסקי הנורא של בתו של וסרמן), לשנות את החיה הנאצית (נייגל), להוציא אותה מכלובה, משום שגם היא אינה יכולה שלא להאמין בתום הלב הנפלא של ילדי הלב.

גרוסמן ניסה לחדש את צורת הרומאן. בחלק האחרון, האנציקלופדיה, הוא ניסה להגיע לידי פרגמנטציה, היוצרת סתירה בין הנושא המתואר של היחידה לבין תרצף הסיפורי. ניגוד זה שבין תבנית פנימית לתבנית חיצונית מאפשר למחבר סטיות תיאמטיות והכנסת דמויות חדשות לקראת סוף הרומאן (ריכטר). הוא משתמש במיבנה האנציקלופדי גם כדי לסכם ולתאר תולדות חיים של גיבורים שונים (ציטרין) וכדי להציג במישרין נושאים שונים.

החידוש אינו רק בחלק האחרון. גם החלק השני מלא וגדוש מונולוגים וידויים של חיים, כשתולדות חיים „ריאליים" של דמות המספר בין שתי נשים וסיפור פנטסטי להלוטין משמשים בעירבוביה. במיזוגים אלה יש חידוש ועניין. הוא הדין בסיפור הפנימי, שבו שהרזדהוסרמן ונייגל מתמודדים זה עם זה באמצעות האמנות, ודמות המספר נכנסת לגוף הסיפור ומתלוות למספר וסרמן, והמספר את הסיפור בסיגנון ארכאי במקצת, הקומיקו בסיגנון הארכאי, והסטיה המתמדת מן הנמען הפנים־סיפורי (נייגל) לנמען המיסגרת

(שליימלה) מתמנות את הפאתוס ומכניסות איזו נימה קומית מוזרה אל הסיפור הפאתטי (שהוא בעצם פאתטי מאוד גם כסיפור ילדים).

אולי כדאי לחזור ולהדגיש את ההישג הסיגנוני של החלק הראשון (לשון הילד והמנטאליות הלשונית של אבותיו הפליטים) ואת ההישג המיבני המעניין של החלק האחרון (האנציקלופדיה): את הפיוטיות במונולוגים של הים (כשאינה מוגזמת) בחלק השני, ואת העוצמה הגרוטסקית (הזמתח) בחלק השלישי. בכל חלק מחלקי הרומאן השיג איפוא המחבר הישג מעניין, למרות שהוא משיג לעיתים יותר מדי במודעות רבה מדי. ניכר, שהוא סופר המודע למלאכתו, יותר מסופרים רבים אחרים שהכרתי בימי חלדי. ווחי, איפוא, התמודדות רצינית עם אפשרויות המיבנה ואפשרויות הסיגנון המשתנות מחלק לחלק בהתאם לצורכי הסיפור.

בסך הכל, זהו הישג רציני, למרות שמדי פעם בפעם נראה היה לי, שהמחבר רצה להשיג יותר מדי, ולעתים אתה רוצה לומר לו: תפסת מרובה לא תפסת.

הפערים בין היחידות נשארו פתוחים. המחבר ויתר בעצם על קונצפציה של הרומאן קוהרנטי לטובת קונצפציה של רומאן, המנסה לתקוף בעיה מארבע נקודות־ראות; ובכל־זאת שלוש יחידות (א, ג, ד) קשורות ביניהן. היחידה העוסקת בברונו שולץ היא יפה כשלעצמה, אבל הקשר בינה לבין היחידות האחרות הוא רופף. הוא אטמוספרי־תימאטי, והקורא צריך הרבה דימיון כדי לקשור בין יחידה זאת ליחידות אחרות.

עניין זה הוא משני לעומת בעיה עיקרית אחרת: נראה לי, שגרוסמן משתכר לעתים קרובות מכוחו הסיגנוני והתבניתי, והוא חוזר על מונולוגים „ימיים" וקטעים סיפוריים רבים (גם ביחידה הראשונה) תוך כדי הנאה רבה מן השליטה שרכש. האמן הצעיר חש בכוחו כמייסטר ונהנה לשחק עם הכלים שלו והאפשרויות השונות שניצאל. בקטעים רבים הוא כמין „הומו לודנס". הנהנה ממישחקי המלים והתבניות. מישחק לשם מישחק. בכל החלקים מתמעטת האמינות ככל שתחושת המישחק תופסת את מקומה של ההודיה, שהמישחק צריך היה להתמודד עימה. יש חלקים, במיוחד החלק השני, שבהם ניתק הקשר בין המישחק לבין החוויה והשניות השכלתנית מתגברת על החוויה שביסודה.

אילו הייתי יכול לתת לגרוסמן עצה, הייתי אומר לו, שעליו ללמוד להגביל את עצמו. אמנות גדולה אינה מתבטאת דווקא בסיפור על נושא גדול בתבנית גרנדיוזית, אלא בכתיבה על נושא קטן (כגון הסיפור על אילה ורות) בתבנית הדוקה. כוחו של אמן אמיתי ניכר ביכולת להגביל את עצמו לא פחות מאשר בעושר הגוונים ובוירטואוזיות דיבור.

גרוסמן הוא סופר מבריק ומוכשר. הוא והכוח מוכחת שההבחנות בין ספרים פנטסטיים לספרים ריאליסטיים אינה חשובה. אפשר לכתוב דברים פנטסטיים גרועים, ואפשר לכתוב דברים ריאליסטיים מצויינים ולהיפך. גרוסמן הוכיח שהוא מסוגל להגיע לידי וירטואוזיות מעניינת ומורכבת של הפנטסטי. למרות השפע והעודף, שאינם שמורים תמיד לטובת בעליהם, אין לי ספק: לפנינו סופר שאינו מבטיח, אלא מקיים.

אוניברסיטת תל-אביב

הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
החוג לתורשת־האדם
סימפוזיון בנושא:
„חקר מומים מולדים"
פרוייקט ע"ש גבריאל פנקס ז"ל
לכבודה של משפחת פנקס
מוונצואלה.

הסימפוזיון יתקיים ביום ד', א' באדר ב' תשמ"ו, 12.3.86, בין השעות 13.00–17.00, באולם מארבאום; בנין הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר.

הסימפוזיון יתנהל בשפה האנגלית
כניסה דרך שער 1.

מחפש אתגר?
רוצה להיות בין
המקימים
הראשונים?
מתארגן גרעין
ליישוב חקלאי
במורג, בגוש קטיף

על המועמדים להיות:
* דתי
* יכולת השתלבות חברתית
* בוגר 12 שנות לימוד
* לאחר שירות צבאי
* אנשים המוכנים לתת ולתרום

מחכים לכם בטלפון
בשעות הבוקר 051-47233 מול מן
בשעות אחה"צ 051-47198 מיכאל

מושב כחל בגליל
קולט משפחות

עדיפות תינתן למשפחות עם ילדים
גילאי 10—3 שנים

המעוניינים יפנו לוועדת קליטה, מושב כחל
ד.נ. חבל כורזים מיקוד 12387
או – טלפונית, 069-36922, 069-36926

מכרז למכירת גוררים

1. גורר תומך „מק" דגם F-795 שנת 1974, מנוע V—8 מספר רישוי 299-...
2. גורר תומך „מק" דגם F-795 שנת 1977, מנוע V—8 מס. רישוי 600-...

א. הצעות יש להגיש במעטפה סגורה עד 21.3.86.
ב. יש לצרף להצעה המחאה בנקאית בסך 10% מסכום ההצעה.
ג. בדבר פרטים או בדיקת הגוררים יש לתאם מראש בטלפון 04-726952 עם ... גראטה בימים א'—ה' בשעות ...–16.00.
ד. אין החברה מתחייבת לקבל כל הצעה שהיא ורשאית לבטל המכרז כראות עיניה.

מען למשלוח הצעות:
דור כימיקלים בע"מ
ת.ד. 10036
חיפה מיקוד 26110
לידי א. גראטה

מינהל ההנדסה

עיריית תל-אביב - יפו

מדרחוב נחלת בנימין
שינויים בתנועה

החל מיום שלישי ה-18 במרץ 1986, הופך רחוב נחלת בנימין למדרחוב, והוא ישמש כ״טיילת של מרכז תל-אביב״.

הפיכתו של רחוב נחלת בנימין למדרחוב תביא לשינויים בהסדרי התנועה ברחובות הבאים:
רחוב מוהליבר יהפוך את כיוונו ויהיה חד סטרי מרחוב יצחק אלחנן לרחוב שפ״ר. רחוב התבור יהפוך את כיוונו ויהיה חד סטרי מרחוב שפ״ר לרחוב יצחק אלחנן. רחוב שפ״ר יהפוך את כיוונו בקטע שבין מוהליבר לתבור ויאפשר גישה לרחוב רמב״ם ולשוק הכרמל.

הרחובות הבאים יסגרו לתנועת כלי רכב
רח׳ נחלת בנימין בקטע מרח׳ אלנבי (ככר מגן דוד) ועד רח׳ גרוזנברג.
רח׳ רמב״ם בקטע מרח׳ אלנבי ועד רח׳ התבור.
רח׳ מוהליבר בקטע מרח׳ נחלת בנימין ועד רח׳ שפ״ר.
רח׳ השומר בקטע מרח׳ נחלת בנימין ועד רח׳ הכרמל.

★ **לתשומת לב הנהגים:** נהג הרוצה להגיע ברכבו לאיזור המדרחוב ולאיזור כל-בו שלום (מכיוון צפון) לא יוכל לעבור ברחוב נחלת בנימין, ולפיכך יהא עליו להשתמש בנתיבים אלטרנטיביים (ראה מפה).

מרחוב המלך ג׳ורג׳ לא תתאפשר גישה לאיזור המדרחוב ולכל-בו שלום ולא יתאפשר מעבר לדרום העיר. הגישה לאזור המדרחוב וכל-בו שלום מומלצת בצירים הבאים:
ציר שפת הים - רחובות הירקון, הרברט סמואל ויצחק אלחנן
צירי מרכז העיר - שדי רוטשילד ורחוב יהודה הלוי
ציר צפון-מזרח - רחוב המסילה
בגישות מדרום לא יחול כל שינוי.
יש לציית להוראות התמרור והשילוט

★ **קווי האוטובוסים** שעברו ברחוב נחלת בנימין הועתקו לרחוב אלנבי הסמוך. קוים 24, 25, 61 יסעו מעתה ברחובות אלנבי, מונטיפיורי ויעבץ מצפון לדרום. התחנות החדשות ימוקמו ברחוב אלנבי וברחוב מונטיפיורי ליד כל-בו שלום. בכיוון מדרום לצפון לא יחול שינוי במסלול ובמיקום התחנות.

★ תותר **פריקה וטעינה** ברחוב עצמו בין השעות 02.00-09.00, 14.30-16.00 כל יום, פרט לשבת.
החניה באיזור תתמקד בחניונים המסומנים במפה.
לאיזור נחלת בנימין מגיעים מידי יום כ-60,000 איש, בדרכם לעיסקיהם במרכז העיר. מי למשרדים, מי לשוק הכרמל ומי לקניות. מדרחוב נחלת בנימין יתן לכל המגיע למרכז העיר מקום לאתנחתא, יחד עם מרכז נינוח לקניות ובילוי.
פרויקט נחלת בנימין משתלב בפרויקט לב תל-אביב, ומהווה את הקו החוצה והמחבר בין החלק המסחרי של לב העיר, לחלק המגורים שבה.
מדרחוב נחלת בנימין- פרויקט נוסף של עיריית תל-אביב-יפו לרווחת העיר.

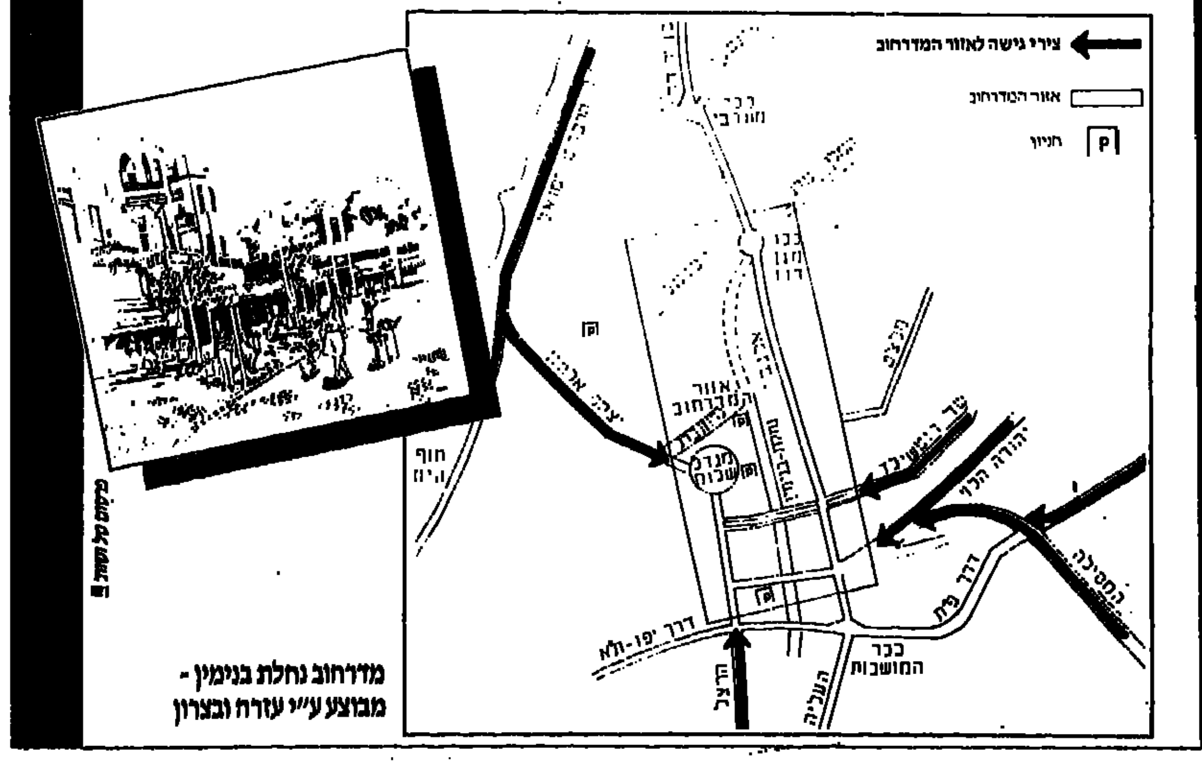

מדרחוב נחלת בנימין - מבוצע ע״י עזרה ובצרון

צילום
כתב־עת ישראלי לצילום
הוצאת "מוד ס" חני 5 ר"ג טל' (03)773898, 767320

הופיע גיליון מספר 5
ונמצא בדוכנים ובחנויות הצילום
בגיליון זה:
■ מבצע נחש חכה במצלמת "ניקון"
■ סרטי צבע סופר־רגישים
■ סקר מוסדות להכשרה בצילום
■ סקר כימיקלים לצילום שחור־לבן
■ דיווח מצלמות הדפלקס
■ דיוקן: יצחק בראירה
■ שמי פרג'/ילדים מחוץ למחר
וכן חידושים ואירועים בארץ ובעולם ועוד
■ בקש גם פרטים על ספרי הצילום שלנו

במרכז לונדון
במשרדי חברה בבעלות ישראלית
להשכרה בשכירות משנה
עד 350 מ"ר משרדים,
אולמות תצוגה ואיחסון
• אפשרות לשרותי מזכירות וקבלה (כולל שרותי טלפון וטלקס).

לקבלת פרטים נא לטלפן 03-282271
עו"ד גדעון פרייטג החל מיום 12.3.86

מענקי מחקר של קרן וולף
בניהול
האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
מודיעה על
מענקי מחקר של קרן וולף לשנת התשמ"ו (1985/86)
לחוקרים אזרחי ישראל ותושבים קבועים בה.

במדעי הטבע תחום המחקר הוא: **ביוכימיה.**

במדעי הרוח והחברה תחומי המחקר הם:
(1) מגמות בחיי החברה והכלכלה בעם היהודי ובמדינת ישראל אחרי מלחמת העולם השניה.
(2) בעיות כלכלה של ישראל, ניתוח וביורר דרכים לפתרונן.

כל המענקים מיועדים לביצוע מחקרים חדשים, ולא יינתנו כפרסים על מחקרים בעבר.

הסכום הכולל המיועד למענקי מחקר הוא 90,000 ש"ח. המענקים יינתנו לחוקרים למשך שנה עד שלוש שנים, לפי תכנית המחקר והתקדמותו.

• לשם קבלת פרטים והנחיות בדבר הגשת הבקשה למענק מחקר יש לפנות בכתב או בטלפון אל האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, ת.ד. 4040, ירושלים 91040, טלפון 663280.

המועד האחרון להגשת הבקשות הוא 1.6.86.

פרשת השבוע
ויקהל
מאת מנחם בקר

השבת שלפנינו, שבה אנו מברכים את חודש אדר שני, זכתה בפינו לכינוי מיוחד: „שבת שקלים" — על שקוראים בה למפטיר (בספר־תורה מיוחד) פרשת „כי תישא את ראש בני ישראל" וגו' (שמות ל', י"א—ט"ז), המספרת על תרומה מיוחדת של „מחצית השקל", שבני ישראל במדבר נצטוו לתת בשעת המפקד שנערך להם אחרי חטא העגל (תרומה מיוחדת זו שימשה לעשיית אדני המשכן, כמובא בתחילת פרשת „פקודי": ל"ח, כ"ה—כ"ח).

*

לדברי חז"ל, ניתנה פרשת שקלים לישראל כמצווה לדורות; וכך שנינו בתחילת מסכת שקלים: „באחד באדר משמיעין על השקלים". ומדרש התל־מוד הירושלמי: מאי „משמיעין"? מכריזין. מכאן נמצאנו למדים, שבימים שבית־המקדש היה קיים היו מכריזים באחד באדר בכל מושבות ישראל על החובה לנדב מחצית השקל לקניית קרבנות ציבור (תמידים, מוספים, עומר, לחם הפנים ועוד) בשנה החדשה, המתחילה באחד בניסן. מגבית זו נמשכה כל חודש אדר, ועל־ידה נעשו כל בני העם שותפים שווים בקרבנות הציבור, שהיו קרבים בבית־המקדש במשך השנה הבאה.

*

חכמינו הקדמונים מסבירים על שום מה הכריזו כל שנה על המגבית של „מחצית השקל" באחד באדר דווקא. לפי ההלכה, חייבים לרכוש את קרבנות הציבור הקרבים מראש־חודש ניסן והלאה מן השקלים החדשים, שנאמר בפרשת פינחס (במדבר כ"ח, י"ד): „זאת עולת חודש בחדשו" — אמרה תורה: חדש והבא קרבן מתרומה חדשה! וכיוון שחז"ל אמרו: „שואלים (= דורשים) בהלכות הפסח קודם לפסח שלושים יום" (מגילה כ"ט, ע"ב; ועוד) — מקדימים מדי שנה להכריז על המגבית הכללית לקרבנות הציבור בשנה החדשה שלושים יום לפני המועד, שבו מתחילים להשתמש בפועל בשקלים החדשים (אחד בניסן).

*

לדעת חכמי ישראל, נצטוו בני ישראל לנדב כל שנה „מחצית השקל" ולא שקל שלם — כדי ללמוד מכך מוסר־השכל: אדם מישראל אינו מגיע לידי שלמות כשהוא עומד בפני עצמו, כי אם לאחר שמצטרף עימו אדם נוסף. וכיוון ששום איש בישראל אינו יודע מי הוא המצטרף אליו ומשלים את מחצית השקל שלו לשקל שלם, נמצאנו למדים שהיהודי הפשוט ביותר מסוגל להשלים אף את הגדול שב־ישראל...

חסידים מספרים

מנה אחת אפיים באזני גביר קמצן

בעיר סלונסק שבפולין התגורר עשיר אחד, שלקה לא עלינו במידת הקמצנות. וכאשר היו פונים אליו בבקשת תמיכה לנצרכים, דחה תמיד את הפונים אליו בקי"ן טעמים. לעומת זאת היה שש תמיד להציג בפני אורחיו את „ספר היוחסין" שלו; ובייחוד התהדר בכך, שהוא צאצא ישיר על רבי אברהם אבלי גומבינר, בעל „מגן אברהם" לשולחן ערוך „אורח חיים" (1637—1683).

*

פעם נערכה בסלונסק מגבית חשובה, ורב העיר הרב צבי יחזקאל מיכלזון (מגדולי הרבנים בפולין, שכיהן יובל שנים בסלונסק ... בשנת תש"ג—1943) בא לבית אותו גביר וביקש ממנו תרומה נאותה למגבית. הלה לא שינה את אורחו הקבוע; ובמקום ... כיסו החתום, הציג לפני הרב את הייחוס הרם שלו, שהתהדר בו כל הימים.

נלאה הרב מיכלזון מדברי הרהב של הקמצן ואמר לו בנימת רוגז: נוכח סירובך להשתתף בכל מעשה צדקה בעירנו, ... אם אכנם כיורעו של בעל „מגן אברהם" את ... „מחצית השקל" מאת רבי שמואל הלוי ... ידוע בחוגי הלומדים, אין לעמוד כראוי ... ה„מגן אברהם" בלא „מחצית השקל"... (... לאור בשנת 1808 ונחשב עד היום ל... והמוסמך ביותר לספר „מגן אברהם").

„זהו צ'אנס אחרון לזרעית –"

(המשך מעמוד 18)

אצלנו מאוד. צריך לחמם יותר. ביקשנו שיעזרו לנו להתקין בחממה תיקרה מיוחדת, שתקטין את עלות החימום, ולא הסכימו לעזור.

החובות גדלו. במשרד החקלאות אמרו: אתם יכולים להתמודד עם זה לבד. לא נכון. הם שכחו שהם הכניסו אותנו לזה. מכרתי את הטרקטור ואת המכונית, כדי לשלם את החובות. שילמתי הכל. הכרטיסיה היתה נקיה.

ופתאום באה סופה חזקה, וקרעה את החממה לגזרים. הכל התמוטט. בכיתי כמו ילד. תשמע, זה לא פשוט. נוצר קשר. אתה מרגיש איך הפרח גדל. אתה מתקשר לצמח, לשמש, לגשם, ולומד לחיות לפי החגים בחו"ל. לפעמים אני חושב, שמי שאין לו קשר לאדמה, אינו יכול להאמין באלוקים. קמים עם זה. הולכים לישון עם זה. לא חיים לפי הטלוויזיה. יוצאים בלילה. השכם בבוקר. קוטפים. קושרים. כל־כך הרבה אתה עמל, ופיתאום אתה מקבל עלים צהובים וצמח קטן או מחלה שלא הכרת. והכל מתמוטט.

קמנו בבוקר ואמרנו, זהו, אין בשביל מה לקום יותר. אבל אחרי כמה דקות כבר היינו בשטח. זה אורח־חיים. אי אפשר להימלט מזה.

שיקמנו את החממה. לא הספקנו להתאושש, וכבר ניחתת עלינו מכה נוספת: האגודה מפרסמת את המאזן שלה, ומודיעים לנו שאנחנו חייבים 32 אלף דולר. לא פחות ולא יותר. כל משפחה – 32 אלף דולר. מה פיתאום? מאיפה? ואחר־כך עושים עוד חשבון ומחייבים אותנו בעוד כ־30 אלף דולר. הרי מכרנו מכונית וטרקטור ושילמנו הכל. אף אחד לא הזהיר אותנו. לא אמרו כלום. פתאום נופל עליך חוב שאתה לא אחראי לו, ואתה לא יודע מאיפה הוא בא.

היה כעס נורא. מרירות. למי אני עמל? באירגון הקניות יושבים אנשים ומנהלים לנו את החיים. מכניסים אותנו לחובות, מוציאים אותנו מחובות.

לפני זמן מה ביקשה כל משפחה לקבל עופות. אמרו בסדר. שכל אחד ישלם 4000 דולר. הסוכנות הבטיחה להשלים דולר תמורת דולר. אנשים מכרו מכוניות. לוו כספים. אני רק הכנסתי את העופות ללול, באים ואומרים לי: גם את התערובת תשלמו. איזה מגן הנחיתו עלינו. לוא ידענו, היינו מוותרים על העופות. למה לא אמרו?

רוח חזקה

העופות כבר היו בלול. נגמרה התערובת. אמרו: עכשיו תשלמו במזומן. לא תשלמו – אין תערובת. נשארתי בלי תערובת. הסוכנות לא עמדה בהבטחתה. לא העבירה את הכספים שהבטיחה. בינתיים חייבו אותנו בריבית אירגונית. ריבית עצומה.

ואז בא הפיצוץ. חשנו מושפלים. חסרי אונים. זה שלח אותנו לכאן, וזה שלח אותנו לשם, ואנחנו צריכים לשלם חוב שלא באשמתנו. איזו סטירת לחי.

אני חש אכזבה. לא, בפירוש לא יאוש. אני מתבייש לומר, שבאתי לכאן מתוך ציונות, מתוך רצון ליישב את הספר. הרי עכשיו לא זו הבעיה. הבעיה היא החוב שלי. מה אני רוצה? להרגיש טיפטיפונת יחס עדיף. לצערי, אני מרגיש ההיפך.

אנשים אצלנו מובטלים. יש כמה על סף רעב. נוסעים להתפרנס מחוץ למושב. רבים עזבו. כשחבל ימית פרח, הרבה עזבו לשם. אשתי מאוד רצתה, אך אני התנגדתי. גידלנו כאן שלושה ילדים, וזה המקום שלנו. ברור לי שאם לא נשב פה, הקטיושות יפלו על הבת שלי שמתגוררת בקריות. תאמין לי, בחצור היה לנו יותר. היה נוח. הייתי צריך לבדוק בבית כמה מחברות, וזהו. וכאן רק דאגות: נקבל תערובת, לא נקבל, תהיה רוח חזקה, לא תהיה. דאגות.

מי ראה סרט באחרונה? מי היה בהצגה? מתי בפעם האחרונה אכלנו במסעדה? חיים בסוף העולם. שלוש פעמים ביום מגיע הנה האוטובוס. את הלחם אופים בבית. אין צרכניה. נוסעים לנהריה לקניות. פעם בשבוע. חצי שעה הלוך. חצי שעה חוזר. את האוכל מקפיאים. מי שיוצא לעיר מביא לחם לכולם. עיתונים לא מגיעים. אם ילד רוצה איזה חוג, נוסעים איתו לנהריה.

הצעתי לחבר'ה שנתבצר במקלט, כמו בימית, אולי יבואו לדבר איתנו. היו שהציעו ברצינות לקחת את החבילות וללכת להתנחל בדרום לבנון. אבל האוגדונר בא ואמר שלא נעיז.

לחזור לאמא

אז החזרנו את הנשק, וריתכנו את השערים. אין יוצא ואין בא. איזו הרגשה נוראה. להחזיר נשק. לכבות את ... הביטחון ביישוב. זה לא ... הגבול. בשבת באו מחבלים, ... כמו שהיה. לקחנו את הנשק ... וירינו באוויר. הפחד לא ... רק הכלכלה.

השבוע הלכתי ככה על הגבול ... מכונס בתוך עצמי, חולם ... יהיה. מה יקרה אם ... לכנסת יחזרו בלי כלום. ... לא נקבל את מה שמגיע לנו, ... לנטוש את המקום. אחי כבר ... לקחו לו את הלול. הוא ... בחיפה. את האשה והילדים ... גר אצל אמא. אחרי 19 שנה ... חושש, שאצטרך לחזור לאמא.

אתמול חזרנו לחיים. אחרי ... יום. השערים נפתחו. הילדים ... לבית־הספר. רעש והמולה ... ניתן להם את הצ'אנס האחרון ... אפגין. לא אצעק.

לא טעיתי. המדינה טעתה. ... כדאי שיאיישו את זרעית ... יעלה למדינה פחות. לפעמים ... שבכלל כדאי להציע את ... למכירה. אולי לארון רונוגולד ... השם מחייב.

למה הם מתמוטטים

(המשך מעמוד ראשון)

מקור המקורב לשר־האוצר הגדיר זאת כ„פעילות הקרובה לפשע".

בעבר היו הבנקים עצמם משיגים את הסחורה, כלומר הכסף, על־ידי הנפקת מניות בבורסה. הציבור סיפק לבנקים כסף זול. בא משבר המניות ואין יותר הנפקות, כי הציבור לא מאמין בסחורה הקרויה מניית בנק. אך זה לא הרתיע אותם. הם המשיכו לספק כסף אותו הם גייסו בעיקר על־ידי תפ"ס ופק"מ.

עד שבעת התבררו לבנקים, ואנחנו חוזרים למנהל הבנק שבראשית סיפורנו, כי לחבית אין תחתית. הם מודיעים לכל הקליינטים שאי־אפשר יותר לתת כסף. להיפך, הבנקים דורשים את הכסף בחזרה. במיקרה של קופת־חולים מדובר בחוב קצר־מועד של 243 מיליון דולר, שצריך להחזיר מייד. וכל יום שעובר מגדיל את החוב עוד יותר.

לכאורה אפשר היה להמשיך עוד זמן רב. הרי הכל הוא משחק בספרי חשבונות. אולם שנת 1986 היא השנה שאחריה מגיע מועד פדיון מניות הבנקים. אם הבנקים לא גומרים את השנה הנוכחית ברווח ענקי, הם עוברים למעשה לידיה של הממשלה. ללא רווחים כאלה הם לא יוכלו לפדות את מניותיהם ואז הממשלה תפרה אותן ותחזיק בידה את השליטה. אומנם החוק קובע, כי העברת המניות לממשלה ... לה בעלות על הבנקים אולם הם חוששים שהציבור ... לקחת אחריות, כלומר בעלות.

המשבר של היום הוא ממשי ולא מדומה. העיתוי של ... הבנקים. הם אלה שיצרו את הבעיה והם אלה שיוצאים ... המשבר. את הפיתרון הם דורשים מהממשלה.

ולאחריות הבנקים מותר להוסיף את בנק־ישראל, ... עליהם.

לא כולנו נוצרים

(המשך מעמוד 15)

הנה הופיע באותה תוכנית אחד מכוהני הגדולים של הדת החדשה והסביר את הצורך לבטל את ההלכה היהודית, באשר היא מקור כל הצרות. כי איך נראה, על־פי עקרונות היסוד של תורתנו החדשה, למשל, את „אשר בחר בנו מכל העמים"? האם אין זו גזענות בוטה?

ו„שפוך חמתך על הגויים" – האם אין זה כהניזם? ומה בדבר „ותחזינה עינינו בשובך לציון" – מה עושה בחור צעיר ושפוי, האומר דברים כאלה שלוש פעמים ביום? הוא עולה על הר־הבית להרוס את המיסגדים, כי זה שלו, כביכול. מה מתפלאים על מחתרת הטרור היהודי?

והאם יש פסוק אחד ב„ברית הישנה", שאינו נושא בחובו, בדרך זו או אחרת, מיטעני נפץ קנאות, גזענות, לאומנות, רוויזיוניזם ר"ל, אנטי־ליברליזם־נאור וחציינאור, חשכת ימי הביניים? הלא בתוך עמינו אנו יושבים וצופים בטלוויזיה. אם כן, מה לעשות?

יש פיתרון אחד בלבד: לעקור מן השורש!

כיצד עוקרין? היו דברים מעולם. המסורת היהודית כבר יצרה פעם, בארץ־ישראל, דת חדשה. והדת – כולה אהבה ושלום, ליברליזם־נאור והושטת לחיים למכה, וחיבוקים לאוייב והמסשות לרוצחי־ילדים, והסוף – מרתפי אינקוויזיציה, ולימים – תאי גאזים בטרבלינקה. ואירופה כולה שטופה, מאז התנצרותה, דם אהבה נוצרית, שהשתפך על גדותיה ליבשות אחרות.

זה היה סופה של כל דת חדשה, שנשרה מן היהדות: שנאת מוות – פרי בטנה של אהבה גדולה. והנצרות לא היתה יחידה מסוג של דתות מתוצרתם של בני אברהם אבינו, ... של עמלק.

וכל דת כזו, ולא רק הנצרות, ... ראשית, לעקירת השורש – לעקירתה ... מן השורש. יש אומרים, כי ... מן ה„הגואבוס קריסטיאנוס", ה... ואלה, כפי הנראה, לא כולם היו ...

אך יש לזכור, כי כל נסיונות ... עד כה. והכישלונות תקומו את ... והביאו את כל הצרות ...

עכשיו מסתבך עוד המצב, ... לארמבוטל של יהודים, בישראל ... לא כולנו נוצרים ולא נהיה!

תיסבוכת זו תעסיק בוודאי את ... עלינו בתולדות ישראל.

(מאמר שמיני)

דרושה קרקע להקמת
מבנה לתעשיה
עתירת ידע
בשטח בנוי של כ־15 אלף מ"ר
במקום מרכזי בירושלים
לפנות ת.ד. 7943, ירושלים

הזמנה לאסיפה כללית
של התאחדות יוצאי תורכיה
בזה מוזמנים חברי ההתאחדות לאסיפה הכללית שתתקיים במלון פאלס הירקון 277 תל־אביב ביום 30.3.86 בשעה 19.30.
סדר היום בחירות.
היה ובשעה 19.30 לא יהיה פורום האסיפה תדחה לשעה 20.00 ותתקיים בכל פורום.
המזכירות

למכירה במרכז רעננה
(סניף בנק דיסקונט לשעבר ברח' אחוזה)
חנות גדולה
+ מרתף
מיזוג אויר וגמר מעולה
לפנות לרבקה, טל. 03-203661/4/5

מכללת בית־ברל
המרכז לחקר מועדי ישראל — מכון: הוראה ובימוי
משרד החינוך והתרבות
האגף לתרבות, המחלקה לאמנות
המרכז לשלוב מורשת עדות המזרח
האגף לתרבות תורנית
לקראת פורים יתקיים במכללת בית־ברל, יום־עיון בהשתתפות ... רכזי תרבות וחברות, בנושא:
פורים שני בעדות ישראל
רווח והצלה ליהודים בקהילות ישראל על משפחותיהם
יום העיון יתקיים ביום ראשון, כ"ח אדר א' תשמ"ו, 9.3.86 באולם המרכזי של בית־ברל, בשעה 09.30
בתוכנית:
ד"ר אליעזר מרכוס — סיפורי פורים שני בעדות ישראל
ד"ר תמר אלכסנדר — פורים קטן של משפחת מיוחס —
הצגה של מגילת הצלה בביצוע שחקנים. —
התזמורת ציבורית ...
דמי השתתפות 10 ש"ח לאדם.

„קדם"
מכללה למחשבים ומערכות מידע בע"מ
"קדם" פותחת לפניך עולם מחשבים ומלואו
למד היום את מקצוע המחר
1. קורס ניתוח מערכות ממוחשבות (300 שעות)
(בוקר – 22.4.86, ערב – 14.4.86)
★ כולל עבודת פרוייקט מעשי בשטח.
★ סיוע במציאת מקום עבודה.
2. קורסים לתכנות
א. יסודות התכנות (90 שעות)
(בוקר – 16.3.86, ערב – 30.3.86)
ב. שפת התכנות COBOL (150 שעות)
(בוקר – אפריל, ערב – 30.3.86)
ג. שפת התכנות R.P.G. II (75 שעות)
(בוקר – אפריל, ערב – אפריל)
ד. שפת התכנות C (60 שעות)
(בוקר – 9.5.86, ערב – 19.5.86)
3. קורס תכנות, תכניתן סוג 1
בפיקוח משרד העבודה (550 שעות)
(בוקר – 16.3.86, ערב – 30.3.86)
★ בקורסים לתכנות יושם דגש על עבודה מעשית במחשב ומסופי I.B.M של המכללה
4. קורס מפעילי מחשב (60 שעות)
(בוקר 23.4.86, ערב – 7.4.86)
★ כולל עבודה מעשית
★ סיוע במציאת מקום עבודה.
5. קורס קלדניות ומפעילות מסופים (45 שעות)
(בוקר – 30.3.86)
★ כולל עבודה מעשית
★ סיוע במציאת מקום עבודה.
פרטים נוספים ותשקיפי הדרכה במשרדי המכללה
(פתוחים ברציפות עד השעה 20.00).
"קדם" רח' קהילת ונציה 12 (בית מגור) נאות אפקה.
טלפון: 03-490114 (רב-קווי)

מישלב ערב להצלחתך
מכון ישראלי להשכלה בפיקוח משרד החינוך והתרבות
ביה"ס למבוגרים
ללימודי בגרות כיתות בוקר וערב
מודיע: בתחילת מרס 1986
ייפתחו קורסים מזורזים
בתאריכים: 16/13 למרס.
במקצועות: מתמטיקה ☆ אנגלית
☆ הבעה עברית ☆ אזרחות
מישלב - המוסד הלימודי שלך!
לבחינות הבגרות במועד יוני 1986
פרטים והרשמה: 08.00-14.00 לפנה"צ; 16.30-20.30 אחה"צ
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל - מפעלי תרבות וחינוך בע"מ
מישלב, מכון ישראלי להשכלה, רח' ויצמן 53, תל־אביב, מיקוד 62091, ת.ד. 21373, טל. 03-263186-9

המכון להשתלמות מקצועית משולבת
למד במוסד צבורי מוכר!
לתושבי בת־ים
בחודש מרץ 1986 יפתחו בבת־ים הקורסים הבאים:
★ הכשרת אלקטרונאי
★ חשמלאי מוסמך
★ תוכניתן מחשבים סוג 1
נותרו מס' מקומות לקורס הנה"ח 1+2 שיפתח בתאריך 5.3.86.
כמו כן נמשכת ההרשמה ליתר הקורסים.
פרטים והרשמה:
בת־ים: לשכת המודיעין העירונית, שד' העצמאות פינת ירושלים. בימים א' עד ה', בין השעות: 09.00–13.00, 16.00–19.00, טל': 586803.
אורט „מילטון", רח' הרב לוי 6־4 שעות: 16.00–19.00, טל' 5510324.

רשת עמל
ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
ביה"ס תיכון מקצועי לתעופה ואלקטרוניקה והמכללה לטכנאים והנדסאים
הולץ
מודיע על
יום לימודים פתוח
1. ביום ו' – 14.3.86 מ־8.30 עד 14.00
2. ביום ה' – 3.4.86 מ־8.30 עד 18.00
לתלמידים, הורים וכל המעוניינים
ההרשמה לשנה"ל תשמ"ז תחל ביום ג' 15.4.86
הולץ קיבוץ־גלויות 150 תל־אביב טלפון: 03-823432, 03-835393

בצלאל
אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים
מודיעה על
מועד סיום ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז
למחלקות:
• אמנות • צורפות
• עיצוב גרפי • צלום
• עיצוב סביבתי • עיצוב קרמי
• עיצוב תעשייתי
ההרשמה תתקיים עד לתאריך 16.3.86 בימים א', ד' בין השעות 9.00–15:30 ובימים ב', ג', ה', בין השעות 9.00–17.00 בקמפוס בצלאל שבהר–הצופים
טל' 822181, 02-822191

האוניברסיטה הפתוחה
מודיעה
הקורס
„הנהלת חשבונות סוג 2"
ייפתח באפריל 1986
הקורס כולל יחידת לימוד בנושא הכרת המחשב והנהלת חשבונות ממוחשבת, ותירגול מעשי בהזמנת פעולות הנהלת חשבונות למחשב וקבלת דוחות מתאימים. משך הלימודים: אפריל—דצמבר 86.
בחודשים יולי אוגוסט לא יתקיימו לימודים.
יתקבלו תלמידים בעלי ידע מוקדם ברמה של הנהלת חשבונות סוג 1.
ההרשמה: לקורס תתקיים בחודש מרץ 86 באוניברסיטה הפתוחה, המחלקה למידע למורשים ולמעקב, רח' קלאוזנר 16 רמת־אביב.
בימים א'—ה', בין השעות 09.00—18.00.
בימי ו' בין השעות 09.00—12.00.

משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת עובדי הוראה
סמינר למורים נהלל
החלה ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז
למסלולי ההכשרה הבאים:
• גננות.
• מחנכות לגיל הרך (גן וכתות א'-ב').
• מורים לבתי־ספר יסודיים.
התמחויות בהומניסטיקה וטבע
• מורים לחינוך מיוחד.
• קיימת תכנית ללימודים משולבים עם האוניברסיטה הפתוחה לקראת תואר ב.א. של האוניברסיטה (מותנה במספר מתאים של לומדים).
• השתלמויות מורים מוסמכים לתואר בכיר או לגמול השתלמות.
בלמידה פעילה, לימודי המחשב, מעבדה ללקויי קריאה, חשבון ועוד...
שכר הלימוד ודמי מעונות מהנוחים ביותר.
הלוואות ומלגות ... לזקוקים, לפי קריטריונים.
פרטים ותנאי קבלה:
טל' 065-66003, 065-66033.
כתובת הדואר: סמינר למורים, נהלל 10600.

בס"ד
נוה דניאל
בונים בתי קבע ובתי מלאכה
קולטים משפחות המחפשות
חיי קהילה דתיים עשירים
* הצטרף אלינו לשלב א'
* בא לבקר בישוב הזמני
תאום ביקור ומידע נוסף:
נווה דניאל, גוש עציון, ד.נ. הרי ירושלים. טל: (משרד) 02-931123; 02-931514 (נאוה); 02-931416 (אסתר).

בית המדרש הממלכתי
למורי אמנות רמת השרון
וידידי המדרשה
במסגרת יובל ה־40 של המדרשה לאמנות
יתקיים ביום שלישי, 15.4.86
יום עיון בנושא:
„גרפיזם באמנות
וגרפולוגיה כמכשיר אבחון"
משתתפים: אמנים, גרפולוגים ופסיכיאטרים
הזמנות בטלפון: 03-474391
— מספר המקומות מוגבל —

להשכרה
מבנה תעשייתי
בהרצליה פיתוח
1200 מ"ר, 3 טלפונים, כח, חניה,
ק"ק גובה 5 מטר.
טלפון: 052-557756

למכירה
בניין 4 קומות
בצפון תל־אביב
טל. 451815, 443035

פגוש מעולם אחר
פגוש חכם
המצאה ישראלית מהפכנית, משפר ביצועי משאיות, מקטין נזקי תאונות.
מתקנה החל משבוע הבא.

בטבריה מלון פולניה
נותרו
מספר חדרים
טל. 067-20007
רחוב הגליל 4

חיילת, חייל משוחרר!
נצלו זכויותיכם ללמוד מקצוע טכנולוגי משתלם ומבוקש

הודעה על פתיחת ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז (והחל מה-2.3.86, כ"א אדר א')

במכללות הטכנולוגיות של אורט

הכשרת הנדסאים, טכנאים ומורים טכנולוגיים

ירושלים

● **המכללה הטכנולוגית אורט גבעת רם**
האוניברסיטה העברית גבעת רם, טל' 02-533141
★ (לימודי יום,) הנדסאים, הכשרת מורים טכנולוגיים.
במגמות: אלקטרוניקה, מחשבים עי"א.
מורים-הנדסאים, מכינה קדם-הנדסאים

● **המיכללה הטכנולוגית אורט ירושלים**
רח' הנביאים 42, טל' 02-222215, 02-225919.
★ (לימודי ערב,) טכנאים והנדסאים.
במגמות: חשמ"ל, מכונות, בניין, אדריכלות,
מכינה קדם הנדסאים וטכנאים.

● **המכללה הטכנולוגית אורט ירושלים - שלוחת מזרח ירושלים**
רח' הנביאים 62, טל' 02-222215, 02-225919.
★ (לימודי ערב,) טכנאים והנדסאים.
במגמות: חשמל, מכונות, בניין ואדריכלות.
מכינה לבעלי תעודות חו"ל

תל-אביב

● **המיכללה הטכנולוגית אורט ע"ש סינגאלובסקי**
דרך הטייסים 28, תל-אביב, טל. 394171
★ (לימודי יום וערב,) טכנאים והנדסאים;
הכשרת מורים טכנולוגיים.
במגמות: אלקטרוניקה - מחשבים, אלקטרוניקה - תקשורת,
מערכת חשמל ופיקוד ממוחשבות, מכונות - בניית
מכונות, מכונות - כוח וחום, מחשבים עי"א.
מכינה: קדם הנדסאים וטכנאים
מורים הנדסאים.
הנדסאים להוראה - לבעלי דיפלומה.

גבעתיים

● **המיכללה הטכנולוגית אורט גבעתיים**
רח' גולומב 15, טל' 03-316555-7
★ (לימודי יום,) הנדסאים
במגמות: אדריכלות, בניין, קרור ומיזוג אוויר, מחשבים עי"א.

רחובות

● **המיכללה הטכנולוגית ע"ש ליין**
גיבורי ישראל 2, טל' 08-453696.
★ (לימודי ערב,) טכנאים והנדסאים.
במגמות: אלקטרוניקה, מכונות.

כפר סבא

● **המיכללה הטכנולוגית אורט ע"ש שפירא**
בניין ראשי ליד המשטרה, טל' 052-31557.
★ (לימודי יום,) הנדסאים
במגמה: לימודי הסביבה - אקולוגיה (המזכה את הבוגרים בתעודת טכנאי כימיה).

נתניה

● **המיכללה הטכנולוגית אורט ע"ש לבוביץ**
איזור התעשיה נתניה, טל' 053-37744.
(לימודי יום וערב,) טכנאים והנדסאים
הכשרת מורים טכנולוגיים.
במגמות: אלקטרוניקה, חשמל, מכונות, מחשבים עי"א.
מורים, הנדסאים, מדריכים מוסמכים.
מכינה קדם הנדסאים וטכנאים.

ק. ביאליק

● **המיכללה הטכנולוגית אורט ע"ש לוינסון.**
רח' הגליל, טל' 04-720141.
★ (לימודי יום וערב,) טכנאים והנדסאים;
הכשרת מורים טכנולוגיים.
במגמות: אלקטרוניקה, מכונות, מחשבים עי"א,
מורים הנדסאים.
מכינה קדם הנדסאים וטכנאים.

בדבר פרטים והרשמה נא לפנות למזכירויות בתי-הספר.
התענינו במיכללה בתוכנית מורים-הנדסאים למערכת החינוך!

משרד העבודה — אורט ישראל — מ.ה.ט

את הבגרות שלי עשיתי בטכני

למעלה מ־90% משוחרי ביה"ס הטכני של חיל־האויר מצליחים בבחינות הבגרות ורוכשים גם מקצוע טכני תעופתי רב ערך לעתידם.

חיל האויר פותח אופקים חדשים לבוגרי כתה ט; י; י' יא' בבית־הספר הטכני של חיל־האויר בחיפה ובשלוחת בארשבע.

פרטים והרשמה: בכל לשכות הגיוס ודואר צבאי 02348/א"ש
טלפונים: 03-234735, 03-693800.

המכון להשתלמות מקצועית משולבת

משרד העבודה והרווחה — אורט ישראל

לתושבי תל־אביב והסביבה
נמשכת ההרשמה לקורסים בשעות הערב

★ תוכניתן מחשבים סוג 1
★★ קרור ומיזוג אויר
★ הכשרת אלקטרונאי
★★ חשמלאי מוסמך
★★ חשמל מתח גבוה
★★ שרטוט מכונות
★★ מכינה לי' בחות
★ חשמלאי ראשי

מלגות לזכאים בארגונות בנק דיסקונט

★★ אפשרות ללימוד עצמי בהדרכה אישית במסגרת היחידה ללימודים בכתב.

פרטים והרשמה: כל יום בין השעות 8.00 – 19.00 ביום ו' עד השעה 13.00

תל־אביב: שד' דוד המלך 39 מיקוד – 64954 טל': 234507, 233231/293
רח' החבור 32 מיקוד – 65255 טל' 657065, 660086
בי"ס אורט י"א רח' בת ציון 10 כניסה מרח' יצחק שדה 76 טל' [illegible]
כפר סבא: אורט ליד המשטרה, טל' 31557, ימים א' עד ה' שעות 16.00 – 19.00
לוד: בי"ס המעפילים – שכון הסכון ג' טל: 299104,
ימים א' עד ה' שעות 16.00 – 20.00
חולון: ככר ויצמן 5, ימים א', ב', ד', ה' שעות: 9.00 – 12.30, 16.30 – 19.30
יום ו' עד 12.30, טל': 843256.
ראשל"צ: רח' הרצל 59, ימים א' עד ה' בין השעות: 08.00–13.00 16.00–19.00
יום ו' 08.00 – 13.00, טל': 947347.
הרצליה: מועצת הפועלים בן גוריון 22 טל': 55479, ימים א' עד ה'
שעות: 9.00–13.00, יום ב' בין השעות 16.00–19.00.
ראש העין: ביה"ס תיכון מקיף, טל': 960469, ימים א' – ב' – ד',
בין השעות: 16.00–19.00.
פתח־תקוה: סמינר שיין, קפלן 42, טל': 9224924, 9221379,
ימים א', ב', ד', שעות: 16.00–19.00.
בת־ים: לשכת המודיעין העירונית, שד' העצמאות, טל': 586803,
שעות: 16.00–19.00.

אורט ישראל
המערכת ללימודי מבוגרים
היחידה ללימודים בכתב.
בגרות ניתן ללמוד בהתכתבות

להצלחתך, הכנו חומר חדש ללימוד עצמי בהדרכה אישית במקצועות:

• ספרות • מתמטיקה
• תנ"ך • גאוגרפיה
• לשון • ידע העם והמדינה
• חיבור • הסטוריה

תל־אביב: שד' דוד המלך 39, מיקוד 64594, טלפונים: 233231/293, 234507
רח' החבור 32, מיקוד 65255, טל': 657065, 660086
ירושלים: רחוב דורות ראשונים 8, מיקוד 94625, טל': 226455, 221979
חיפה: שמריהו־לוין 30, מיקוד 33103, טל': 666182, 04-664671
באר־שבע: הפלמ"ח 127, מיקוד 84244, טל': 057-33777
נתניה: רח' ירושלים 1, טל': 053-32727; אשדוד: רוגוזין 32, טל': [illegible]

למד/י בביתך בזמנים הנוחים לך.

מכון ש... [illegible]

מדריך א.ס.א
ללימודים בארה"ב

ספרים משומשים
קונים ספרים משומשים, גם לימוד ויודאיקה יונגא 2' חננב 13, תחנה מרכזית, ת"א, טל. 376563

המוסד להשכלה גבוהה במינהל עסקים בתל־אביב
מכינה מרוכזת בהנה"ח

לנרשמים למגמת חשבונאות - ראיית חשבון בשנה"ל תשמ"ז.
המכינה מיועדת למי שטרם רכשו סוג בהנה"ח.
משך הקורס: 4 חודשים, והוא מכשיר הלומד לסוג 3 בהנה"ח.
פתיחה: 1.4.86
פרטים והרשמה: ימים א'- ה', משרדי המכללה למינהל, קרית החינוך, רח' פרסיץ' 15, טל': 03-429297

המכללה למינהל מיסודה של הסתדרות הפקידים
נתיב פתוח - לעתיד בטוח

המכללה לחינוך ע"ש דוד ילין
בית הכרם ירושלים

נמשכת ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז

לקראת תואר ראשון בוגר בהוראה (B.Ed)
לחטיבת הביניים

חוגי ההתמחויות הם:
לשון עברית — **מדעי הטבע**
מקרא — **אנגלית**
ספרות — **גיאוגרפיה**
לימודי יהדות — **חינוך מיוחד**
ותולדות ישראל
מתמטיקה

כמו כן נמשכת ההרשמה ליתר מסלולי המורים במכללה, ולמסלולים להסבה והשתלמות.
תדריך וטופסי רישום ניתן לרכוש תמורת 7 ש"ח.
המעוניינים יפנו בכתב למזכירות המכללה, ת"ד 3578 בית־הכרם, ירושלים, מיקוד 91035 ויצרפו המחאת דואר.
המזכירות פתוחה בימים א'-ה', בשעות 8.00-12.00.

הלוח הכללי
הלוח הנפוץ ביותר
הלוח הגדול ביותר

לחברת תובלה גדולה דרוש לתפקיד בכיר
מנהל מחלקת תובלה

דרוש המועמד ידע ונסיון קודם ב:
תפעול וניהול מערכות תובלה גדולות
ניהול סידור עבודה.
ניהול מערך כח אדם.
תפעול מערך לקוחות/ספקים.
ידע טכני בנושאי תחזוקת רכב תובלה
עדיף בעל תעודת קצין בטיחות בתעבורה.
למועמד מובטח אתגר מקצועי; תפקיד מעניין ותנאים הולמים.
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 70 חיפה.
- סודיות מובטחת -

הגיון בע"מ
דרושים
נציגי/ות מכירות
לחברת פרסום מקצועית ודינאמית
* השכלה: 12 שנות לימוד
* גיל: מעל 22
* רכב: חובה
נסיון: אין צורך בנסיון קודם, תנתן הכשרה מקיפה ע"י החברה.
• רקע במכירות יתרון •
נכונות לעבודה מאומצת בלתי שגרתית, עם אתגר רב והכנסה כספית מובטחת.
נא לציין קורות חיים בכתב יד, כל פניה תענה.
מען למכתבים:
הגיון בע"מ ת.ד. 2057 רמת־גן מיקוד 52120.
• סודיות מובטחת •

תרכובות ברום
ענק של כימיה

לאגף השיווק דרוש:
מנהל מוצר
ליחידה העסקית האורגנית
התפקיד כולל ניהול פרוייקטים במחקר ופיתוח, השתתפות בבנית תכניות שיווק ובקרה על ביצוען, ניתוח שוק ומתחרים, תאום עם מערך הייצור של החברה.
כישורים דרושים:
* כימאי/מהנדס כימיה בעל תואר שני לפחות.
* נסיון מסחרי והשכלה במינהל עסקים - יתרון.
* רקע תעשייתי - רצוי.
* ידיעה טובה של השפה האנגלית.

לאגף מחקר ופתוח דרוש:
מהנדס כימיה
למחלקת פיתוח תהליכים עבודה מעניינת במעבדות ומתקנים חצי חרושתיים.
נסיון קודם בתעשיה - יתרון.

למפעלנו דרוש:
טכנאי/ הנדסאי כימיה
* בוגר מכללה מוכרת להכשרת הנדסאים/טכנאים לכימיה.
* ידע בסיסי באנגלית טכנית.
* רצוי נסיון בסינטזה אורגנית/אנליטית.
* העבודה במשמרות.

לאגף כח־אדם ומינהל דרוש/ה
עובד/ת כח־אדם
* השכלה אקדמאית במדעי ההתנהגות או השכלה מתאימה אחרת.
* ידיעת עברית על בוריה - ידיעת אנגלית יתרון.
* נכונות לעבוד בלחץ ובעומס עבודה רב
* יחסי אנוש טובים
* נסיון בתפקיד דומה - יתרון.

סודיות מובטחת
המעונינים העונים לכישורים המבוקשים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים (נא לציין ...) למדור כח אדם ת.ד. 180 באר־שבע

אתה והברום נותנים את הטון

ל"הזרע" — מכון חיפה דרוש/ה
אחראי/ת על מערך ניקוי זרעי ירקות
הכישורים: ★ כושר ארגון וניהול. ★ השכלה מתאימה.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים אל: "הזרע", ת.ד. 1665 חיפה, עבור חיים מגן.
הזרע

אנו מחפשים: בחורות/בחורים בעלי הופעה ... לקידום מכירות ושיווק ...
אנו דורשים: יכולת ביטוי וכושר שכנוע, ... שירות צבאי ... נכונות לעבודה ...
אנו מציעים: הכנסה ... קורס קידום מכירות בחברה
לקביעת ראיון: טלפון 03-464811
מאגרי טכנולוגיה בע"מ מערכות שיווק — מקבוצת כלל

למפעל תכשיטים בתכנון באזור ירושלים
דרוש
מנהל
עם נסיון בייצור, ניהול מלאי, וניהול טכני.
לפנות לת.ד 31261 תל־אביב

ליפקוביץ
3 שנים נסיון במשרד פרסום.
לפנות לאדי מור טל. (03)423096

למפעל תעשייתי בחולון
דרוש
מנהל עבודה
בעל נסיון של 7 שנים לפחות בעיבוד שבבי ובעל יכולת להפעיל צוות עובדים גדול.
מכשירן מתכנת
לכרסומת CNC • בעל נסיון של 3 שנים לפחות.
לפנות בכתב, בציון פרטים אישיים ונסיון ... לת.ד 882 תל־אביב 61004 עבור "המפעל"

לבית - מרקחת בצפון ת"א
(1) רוקח/ת - עם נסיון
(2) עוזר/ת לרוקח/ת ...
משרה חלקית ...
טל' 03-499312 (בעבודה)

רדט·
רדט תעשית מערכות SYSTEMS INDUSTRY

חברה העוסקת בפיתוח וייצור מערכות משובצות מחשב
עם הרחבת הפעילות דרושים:

משרה 61:	**מהנדס תוכנה** - רצוי רקע קודם באלקטרוניקה.
משרה 62:	**הנדסאי אלקטרוניקה** - רצוי רקע בתוכנה.
משרה 63:	**תכנתי A.T.E.** - עם נסיון FLUKE - 3050 או GENRAD - 179X
משרה 64:	**טכנאי מכונות** - לתכנון וייצור מערכות אלקטרוניות.
משרה 65:	**מפ"ט** - לניהול מחסן וביצוע רכש (ידיעת השפה האנגלית חובה).
משרה 66:	**מבקר איכות** - לבקורת ייצור מיכלולים, ומעגלים.

למועמדים מוצעים:
• תנאי עבודה מעולים לפי כישורים אישיים
למשרה מס' 63 נא לפנות בטלפון לדב מכליס לטל. 03-483211
לשאר המשרות לפנות בכתב יד תוך ציון מס' המשרה לאיציק אילוז ת.ד. 43137 ת"א 61430
סודיות מובטחת!!!

טכנולוגיות מתקדמות לשרות התעשיה בישראל

משאבי אנוש ניוס והערכת מנהלים בע"מ

לחברה העוסקת בפיתוח מערכת חדשנית בתחום ה-C.I.M.
דרוש
מנכ"ל
הכישורים: נסיון ניהולי מוכח בתפקידי ניהול בכירים.
מהנדס מכונות/אלקטרוניקה (מנהל עסקים רצוי)
ידע ונסיון שיווקי/עסקי
שליטה מלאה באנגלית - הכרחית.
המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 199 רמת גן 52101 סודיות מובטחת.

פילת פסיכולוגיה יישומית
עבור
חברה תעשייתית באזור המרכז
אנו מחפשים
מנהל רכש
התפקיד כרוך ברכש בארץ ובחו"ל, לרבות מו"מ עם ספקים, עריכת חוזים, יבוא ויצוא, הובלה ימית והתקשרויות עם קבלני משנה בארץ ובחו"ל.
מועמד מתאים יהיה מהנדס בעל נסיון רלוונטי של מספר שנים. שליטה בעברית ובאנגלית הכרחית. ידיעת שפות נוספות יתרון.
נא לפנות בכתב יד בפירוט מקסימלי של השכלה ונסיון בעבודה לפילת בע"מ, דרך פתח תקוה 53 ת"א. 67138.
נא לציין על המעטפה "מנהל רכש" מס' משרה 1380
סודיות תשמר בקפידה.

לחברה תעשייתית גדולה
דרוש
סדרן מוצרים וסחורות בסניף באר שבע
* בעל השכלה תיכונית * בעל בריאות טובה, כושר סדר ורשיון נהיגה על משאית * בעל יחסי אנוש ויחסי ציבור טובים ויכולת להחליף מדי פעם סוכן מכירות * בעל נכונות לעבודה מאומצת ורציפה.
נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים, לת.ד. 1051 באר־שבע 84110, עבור "סדרן". נא לציין מספר טלפון.
המשרה מתוחה לגברים ונשים!
סודיות מובטחת

מנעולי ירדני
ש.ע. ירדני (מוצרי מתכת) בע"מ
רחוב שלמה המלך 11 בני-ברק 51552 טלפון (03) 770051
למפעלנו בבני-ברק
דרושים:
1) **מבלטן**
לעבודות פח מדויקות
2) **מכשירן**
לבנית מתקנים ועזרי הרכבה
3) **כרסם - משחיזן**
מועמדים בעלי נסיון מוכח מוזמנים לפנות למהנדס ברוורמן או למר דוד פרי במפעלנו, רח' שלמה המלך 10 בבני-ברק (מול קוקה-קולה) טל': 03-776051 בשעות העבודה או בערב לטל': 052-32652
5 ימי עבודה בשבוע
הערכה מלאה לבעלי מקצוע

דרוש/ה
כתבן/ית למערכת סדר צילום
בעברית ובאנגלית
על המועמד/ת המתאים/ה להיות בעל/ת נסיון בהפעלת מערכת סדר צילום דרך מעבד תמלילים, רצויה הכרת מערכת לינוטרון 202
מקום העבודה - תל אביב.
לפנות בכתב בציון נסיון קודם וטלפון להתקשרות לת.ד. 868 תל-אביב 61008 עבור מס. 446.
סודיות מובטחת

דרוש
אדריכל בכיר
בעל נסיון של 12 שנים בתכנון פרוייקטים מגוונים
נדרשת יכולת לעבודה עצמאית ולניהול צוות עובדים.
לפנות: ת.ד. 50214 תל אביב 61500

ליפאורדה — יצרני שוואס ומיץ פז
דרושים:
נהגי חלוקה
דרישות התפקיד:
* רשיון למשאית ג'.
* הופעה נאה.
* ידע במסחר.
* מגורים - חולון, בת-ים, ראשל"צ או רחובות.
להתקשר לאלבס ערמון טלפון 08-467151

מירומית
מפעלי מתכת אשקלון בע"מ
דרושים
צוותות הרכבה
למערכות טרמוסיפוניות
העבודה על בסיס קבלנות
לפנות: טל. 03-776077

דרוש
עובד מקצועי
לתיקון מערכות הידראוליות, בוכנות, סלקטורים ומשאבות.
בעל נסיון לעבודה באיזור חדרה
063-33758 (בעבודה) 063-65903 (בית)

למפעל תעשייתי באזור אשקלון
מהמובילים בענף הדפוס לנייר רציף למחשבים
דרושה
מזכירה
עם נסיון קודם והמלצות
* 5 ימי עבודה בשבוע
* הסעה מובטחת
* סודיות מובטחת
לתאום פגישה נא לפנות: 051-81226 (כל יום). 03-332884 (עד השעה 16.00)

למפעל לאריזות בצפון הארץ
דרוש
דפס אופסט
למכונת אולטרה שני צבעים.
טלפון: 04-916621 קרי-פנימי 2224 מ-17.00

כרסם חרט
לעבודות פרוייקטים
טכנאי/הנדסאי
ידע בהרכבת מכונות + מערכות אוטומציה, חשמל פנאומטיקה
03-954685 ראשל"צ

לקהילה יהודית בגרמניה
דרושים
מאבטחים
עם נסיון קודם (רצוי קיבוצניקים רוקים)
חוזה לשנתיים
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד ובצרוף קורות חיים, כתובת וטלפון לת.ד. 1315 יבנה
סודיות מובטחת

למפעל מתכת גדול בהרצליה
דרוש
מהנדס מכונות
הכישורים הנדרשים:
* *נסיון קודם במפעל תעשייתי*
* *יכולת למידה ועבודה עצמאית*

נא לפנות בכתב לת.ד. 32016 תל-אביב 61320 (מס. 20)
סודיות מובטחת

לחברה מסחרית המפיצה מוצרי צריכה בכל העולם
דרוש
נציגי מכירות בחו"ל
(בעיקר לאירופה)
דרישות התפקיד: —
1. נסיון של 5 שנים מינימום במכירות.
2. שפת אם אנגלית — כל שפה נוספת יתרון.
3. דרכון מאחת הארצות השוק המשותף יתרון.
4. התחייבות לשהות בחו"ל לפחות 5 שנים חובה.
על המועמד לשלוח תולדות חיים מודפס עם פירוט נסיון לת.ד. 7331 ירושלים מקוד 91072
— סודיות מובטחת —

למועדון סביון
דרוש
מסג'יסט מנוסה
לפנות 03-351015

לחברה ציבורית דרוש
מהנדס ראשי
לניהול יזום וביצוע פרויקטים
דרוש מועמד בעל ניסיון מעל 7 שנים בתחומים הבאים:
* ניהול ביצוע פרוייקטים
כולל: תאום תיכנון, הכנת מכרזים, התקשרויות עם קבלנים ויועצים, להפעלת מערכת לניהול ביצוע עבודות ובדיקת חשבונות
* ניהול יזום פרוייקטים
כולל: הכנת ואישור ת.ב.ע, דו"חות כלכליים, התקשרויות עם יועצים.
נא לפנות בכתב לת.ד. 20551 ת"א עבור - "מהנדס ראשי", בצרוף פרטי קורות חיים וניסיון מקצועי ולציין שכר מבוקש.

לחברה בענף המזון
דרוש:
מקדם מכירות
לגוש דן
דרישות התפקיד:
* נמרץ ובעל רצון.
* בעל נסיון במכירות. (רצוי בענף המזון).
* גיל עד 35.
* בעל רשיון נהיגה.
פניות בכתב יד להפנות לת.ד. 11024, תל-אביב מיקוד 61110 "למשרה 1070"

רמבו כימיקלים אשדוד
דרוש
מקדם מכירות
לאזור הדרום
לאזור חיפה וטבריה
055-21744 055-21402

מכון ויצמן למדע
דרוש/ה
• **צלם/ת**
שחור-לבן וצבע למעבדת צילום
הכישורים הדרושים:
בוגר/ת מכללה לצילום; בעל/ת נסיון של 8 שנים לפחות במעבדת צילום שחור-לבן ונסיון בהסרטה 16 מ"מ ווידיאו.
נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים ונסיון קודם אל מחלקת כח אדם, ת.ד. 26 רחובות 76100 – בציון מספר המשרה 7/86.

א.ו.ת.
אספקה ותעסוקת כח אדם בע"מ

אנו מחפשים את הטובים ביותר במקצועם
מהנדס מכונות
נסיון של שנתיים לפחות בתכנון
מקום העבודה: חדרה
תנאים טובים מאד
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות טלפונית 03-203053, 03-203052 או בכתב-יד למשרד החברה רחוב בלפור 19 תל אביב 65211

אורדן תעשיות בע"מ
למפעלנו אורדן פיתוח וייצור הנדסי בע"מ (קופפר) בראשון-לציון
דרושים
* **כווני ומפעילי C.N.C.**
בעלי נסיון.
* **מבקר איכות**
בעל נסיון מוכח בתעשית המתכת.
* * *
מועמדים יפנו בכתב ו/או בטלפון למנהל כח אדם במפעל, רחוב יוסף ספיר 4 ראשון-לציון, טלפון: 03-9612761
– סודיות מובטחת –

לחברת ייצור וייצוא חקלאי במושב בני ציון, דרוש
מנהל חשבונות
עצמאי ומנוסה עד גיל 35
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 7095 ת"א 61 070 עבור מס' 214.

למפעל גדול במרכז הארץ
עבור
פרוייקט גדול עתיר ידע
דרוש/ה
משרה מס' 1304
ראש יחידת כספים
• התפקיד כולל:
– ניהול יחידה של כ-15 עובדים.
– ניהול תקציב שנתי ורב שנתי.
– ניהול מו"מ עם ספקים בארץ ובחו"ל.
• כישורים וידע נדרש:
– נסיון מוכח בניהול של לפחות 5 שנים.
– תפעול מערכות ניהול ממוכנות.
– נשוי עד גיל 40.
• כישורים רצויים:
– הכרת נוהלי ההתקשרות עם משהב"ט.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולפרט קורות חיים, השכלה, ומס' תעודת זהות אל: ת.ד. 19118 תל-אביב מיקוד 61190.
(נא לציין על המעטפה "עבור ראש יחידת כספים")
המועמדים המתאימים ייענו
סודיות מובטחת

למשרד אדריכלים בתל-אביב
אדריכל/ית
הנדסאי/ת
שרטט/ת
עם נסיון 5 שנים לפחות
03-250557
03-258634

לחברה להנדסת חשמל ואלקטרוניקה
דרושים:
מהנדסים/הנדסאים
לתפקידים
עוזר מנכ"ל לייצור
עוזר מנכ"ל לפיתוח
עוזר מנכ"ל לשיווק
רק בעלי ניסיון של לפחות 5 שנים
לפנות בכתב לת.ד. 913 בני-ברק משרה עבור 338

למטבחי "רגבה" ר"ת
דרושה
מעצבת פנים
רצוי מתמחה במטבחים
לחצי משרה
טלפון: 03-733011

לחברה ארצית למרכז הפקות פרסומות והפקות
דרושים:
★ **מנהל מכירות**
★ **מנהל אגף גיוס מודעות**
בעלי הצלחה מוכחת ונסיון (5 שנים לפחות) – יפנו לת.ד. 1326 רמת-גן 52113, עבור כא.

לחברת טלאק תקשורת
דרושים
נציגי/ות מכירות
בעלי/ות ידע במחשבים ובתוכנה, תקשורת ואלחוטית.
למתאימים מובטח שכר יסוד גבוה + עמלה + אחזקת רכב מלאה
חמישה ימי עבודה בשבוע
בעלי רכב פרטי, תרשמי ... לטל': 03-7517216/7

לחברה בינלאומית לשיווק תרופות ומוצרי חולים
דרוש/ה
נציג/ת מכירות
כישורים:
נסיון 3 שנים לפחות במכירות.
גיל 35-25, הופעה נאה.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 18658 ת"א עבור "נציג מכירות"

לחברת יצוא בתל-אביב
דרושה מזכירה
השולטת מצויין באנגלית
חמישה ימי עבודה
לטלפן יום ו' עד 12:00 ...
בימים א'-ה' ...

אנו זקוקים לך!
- אתה מחפש שינוי, לתחום שונה ומעניין;
- אתה מעונין להביא לידי ביטוי את כשרונך וכישוריך;
- אתה שואף למלא תפקיד, שבו אתה קובע את סדר יומך, אתה מציב מטרות ופועל למימושן;
- אתה נכון להתמודד עם אתגרים, לעבוד קשה, להתעקש - ולהצליח;
- אתה מעריך את יכולתך, מעונין למצותה בתפקיד הולם, ולהתקדם;
ומעל לכל – אם חשוב לך לעשות למען בטחון המדינה

ומציעים לך שכר הולם, קביעות בעבודה, תנאי שרות מיוחדים (לדבות רכב צמוד).
פנה נא אלינו, רק אם אתה:
• בן 23-32.
• בעל השכלה אקדמית, או לפחות תיכונית מושלמת.
• לאחר שירות מלא בצה"ל (רצוי כמפקד) ובעל בריאות תקינה.
כתוב נא לת.ד. 33171 מיקוד 61331 ת"א עבור מורן בציון קורות חיים, מס' ת.ז. וטלפון.

דרושים
קבלני ריצוף/חרסינה
לעבודה באזור חדרה.
טל. 04-288159 או 04-242803 (אבי)

אוניברסיטת תל-אביב
בית הספר להנדסאים ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף
החטיבה העל תיכונית והמרכז הטכנולוגי
דרושים **מורים**
לשנה"ל תשמ"ו
• הכרת המחשב ומבוא לתכנות
• בקרה ספרתית למכונות כלים CNC
• קורס מתקדם למיקרופרוססורים 8085
• תקשורת ספרתית
• אלקטרוניקה תקבילית וספרתית – הדרכה
• חוזק חומרים
• מכניקה טכנית
• מערכות הידראוליות
• מערכות תקשורת
• שפות תכנות מתקדמות
• תיב"ם – הדרכה
לקבלת פרטים נא לפנות לבית הספר להנדסאים
רח' האוניברסיטה 30, רמת-אביב ת"א 69975
טלפון 03-425131/2

לבי"ס תיכון באיזור רחובות
דרושים
מורים
לשנת הלימודים תשמ"ז
במקצועות:
אנגלית • מתמטיקה • היסטוריה • ספרות • לשון • קולנוע.
מורים בעלי תואר אקדמי, רשיון הוראה ונסיון בעבודה, יפנו בכתב אלו ת.ד. 216, רחובות.

לחברה לשיווק מוצרי קוסמטיקה
דרושים/ות
• **מזכירה**
עם ראש פתוח
• **סוכנים/ות**
רצוי בעלי/ות רכב.
נא לפנות לטלפון 03-281904

דרושה
מזכירה
ליום עבודה מלא + הדפסה
ידע בגרמנית יתרון
לפנות: טל. 652364, 03-652361

למשרד ממשלתי בארץ מערב אפריקאית
דרוש
מנהל שמאות ראשי
הכישורים:
– ידיעה טובה ביותר של השפה האנגלית
– מודד מוסמך ו/או מומחה בשמאות עירונית
– יכולת הקמת צוות, ניהול ארגון והדרכה במשרד ממשלתי של כ-600 עובדים.
– נסיון של כ-15 שנה לפחות.
משך העבודה: – 4 שנים – התחלה מיידית
נא לפנות עד 9.3.86 לטלפונים: 434485, 03-434412

לחברה ארצית בענף הבנין
דרוש
חשב
למחוז ירושלים
הכישורים:
השכלה אקדמאית בראיית חשבון
ידע ונסיון מספר שנים בתחום הבנין.
ידע ונסיון בתחום עבודת המחשב
ידע בתחום הכספי
על המועמדים המתאימים לפנות בכתב-יד עם פירוט תולדות חיים וציון שמות ממליצים לת.ד. 7118 ירושלים "עבור חשב"

האוניברסיטה העברית בירושלים
דרושים
מכרז מס' 5/86
תכניתן מיקרו מחשבים – מרכז החישובים
תיאור התפקיד – השתלבות בצוות מיקרו מחשבים בתחומי מדעי הרוח. התמחות בנושאי יישומים על מיקרו מחשבים בסוג IBM-PC ומקינטוש, הדרכת משתמשים, וייעוץ למשתמשים, רקע בחמרה של מיקרו מחשבים.
דרישות התפקיד – ידיעת השפות עברית ואנגלית השכלה אקדמית בתחום מדעי המחשב רצוי רקע במדעי הרוח, נסיון בעבודה במיקרו מחשבים.
מכרז מס' 127/85
רכז צוות שרותי צרכנים
תאור התפקיד – אחזקה, בחינה, בחירה וקליטת תכנה מדעית. פיתוח פרויקטים חדשים, יצירת כלים לסביבת עבודה נוחה. קליטה של מערכות הפעלה חדשות ויצירת תכניות ממשק למשתמשים. מתן ייעוץ למשתמשים בכל תחומי הפעילות של מרכז החישובים. סיוע בהעמקת השימוש במחשב, באוניברסיטה, בתחומי המחקר וההוראה. אחריות על צוות תכניתני יישומים.
דרישות התפקיד – תואר שני לפחות במדעים המדויקים. נסיון רב בתכנות מדעי, נסיון רב בתכנות ב-PASCAL, FORTRAN ושפות עליות נוספות. רצויה הכרות עם המערכות: UNIX, VAX/VMS, IBM-PC, CDC.
ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין.
• על המעוניינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ושמות הממליצים עד 18.3.86 אל אגף כח-אדם האוניברסיטה העברית ירושלים מיקוד 91905 ולציין על המעטפה את מס' המכרז.

לתעשיה הצבאית
חיפה
דרושים/ות
א. מהנדס/ת מכונות/ הנדסאי/ת טכנאי/ת
לתכנון תהליכים, מתקנים תכנות במכונות CNC במחלקת עבוד שבבי לחלקים תעופתיים.
• דרישות המשרה: נסיון של שנתיים לפחות וידיעת אנגלית.
ב. טכנאי/ת מכונות/הנדסאי/ת בוגר/ת בי"ס מקצועי
לפיקות טכני וקביעת תהליכים לריתוך ידני ואוטומטי של מתכות בעיקר אלומיניום בשיטות MIC, TIG של מוצרים תעופתיים.
• דרישות המשרה: נסיון מוקדם של 3 שנים לפחות, וידיעת אנגלית.
ג. מהנדס/ת מכונות / הנדסאי/ת טכנאי/ת
לניהול, ריכוז נושאי פתות במחלקה שמייצרת חלקים תעופתיים.
• דרישות המשרה: נסיון קודם בתהליכי עיבוד פחים, ריתוך, הרכבות, ידיעת השפה האנגלית – רצויה.
המתאימים/ות יפנו בכתב בצרוף קורות חיים ותעודות המעידות על השכלה (כולל מס' טלפון לצורך התקשרות) לת.ד. 437 מיקוד 31003, חיפה.
התעשיה הצבאית

לקבוצת מפעלי גלי
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
דרגה 3
עם 5 שנות נסיון בהנהלת חשבונות.
מגורים באיזור ראשל"צ/חולון/בת-ים
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים ונסיון ...

קופת חולים מאוחדת
לסניפנו ברחובות אשדוד ורמלה
דרושים
1. **רופאי שיניים**
2. **רופאי שיניים לילדים**
בעלי נסיון 3 שנים לפחות
תנאים טובים למתחילים
המעונינים מתבקשים לפנות למנהל האזור סניף רחובות – בנימין 23 טל. 08-457993
– סודיות מובטחת –

למפעלי דפוס פלאי בע"מ
גבעתיים
דרושים
1. **מקפלים מקצועיים**
בעלי נסיון – לעבודה על מכונת קפול
2. **מתלמדים**
בעלי רקע וכושר טכני ללימוד עבודה במכונות קיפול
נא לפנות טלפון 771121 לאהובה

למוסד פיננסי גדול
דרוש
מהנדס
תעשיה וניהול
לעבודה מעניינת במגוון רחב של נושאים
נא לפנות לת.ד. 20878 ת"א בפרוט קורות חיים ונסיון מקצועי
סודיות מובטחות

התנדב
לתפקיד בטחוני בחו"ל
__אם אתה__
* יוצא יחידה קרבית לאחר מסלול של לוחם ומפקד (עדיפות לקצינים).
* נילד בין 21–30 שנה.
* בריאותך תקינה (פרופיל 82 ומעלה).

הצטרף אלינו
__אנו מציעים__
* חוזה העסקה לשנה אחת או יותר.
* מועמדים נשואים יוכלו לצאת עם משפחותיהם לחו"ל לשנתיים-שלוש.
* תנאי שכר טובים.
* אפשרות להיקלט בעבודה קבועה בתום התפקיד בחו"ל.

ההצעה מתאימה גם לסטודנטים השוקרים לצאת ולגור בחו"ל
פנה נא, ללא דיחוי, בכתב לת.ד. 39350 ת"א, מיקוד 61392, עבור מ.ח. וצרף תולדות חייך, פרטיך האישיים, כולל מספר ת.ז. וטלפון.
פונים מתאימים ייענו
ל.מ.פ. 82

למפעל עתיר ידע במרכז הארץ
דרושים/ות
משרה מס' 1304:
חוקרי ביצועים
לעבודה רבת אתגר, בחקר ביצועים צבאי, המחייבת עצמאות וכושר למידה גבוה.
נדרשים מועמדים בעלי אחד או יותר מהכישורים הבאים:
– נסיון בחקר ביצועים צבאי.
– נסיון בפתוח מערכת נשק.
– נסיון בבנית מודלים וסימולציות.
– רקע מגוון בטכנולוגיות מתקדמות.
– תואר שני או שלישי בחקר ביצועים.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולציין קורות חיים, השכלה, נסיון ומספר תעודת זהות אלו ת.ד. 9304 יד אליהו.
מועמדים מתאימים ייענו
סודיות מובטחת

למפעלנו בנתב"ג
דרושים
1. **עובד/ת מזנון**
שומר מצוות.
2. **אחראית חדר אוכל עובדים.**
נא להתקשר לסערון או רניאל
טלפון 8711090 או 8711266/7

SEVENTEEN
יצרני אופנה
דרוש
סוכן
עם רכב
טל' 03-832404

למשרד עו"ד בת"א
עו"ד נמרץ/ת
ליום עבודה מפוצל
03-242387

לגדעון אוכרוון רמת-גן
אחראי/ת
למחלקת ביקורת טיב
משרה מלאה (5 ימים)
טל': 7511627/9

לחברת בניה ארצית
דרוש
מנהל עבודה
באזור הצפון
כישורים נדרשים:
טכנאי/הנדסאי בנין עם נסיון בביצוע עבודות טרומיות,
כושר ארגון ויכולת עבודה עצמאית.
מקום מגורים באזור הצפון.
התחלת העבודה מיידית.
נא לפנות לת.ד. ... תל-אביב מיקוד 61612

[illegible]גטון — [illegible] העושות את [illegible]

[illegible]ומטריה — החוקר של המבחן [illegible] לקבוע את [illegible] חייך: למורים, צבא, עבודה

[illegible]ים — [illegible] שחזר [illegible] סמים, 100 שנות מאסר

[illegible] — סיפורו של לורנס זיו. נגד כל הסיכויים

7 ימים

שבועון ידיעות אחרונות

מס' 1153 • כ"ו אדר א' תשמ"ו • 7.3.1986

הקרב על הפיס

השער – לוטו, חיש־גד, פיס • כמעט כל מה שלא ידעת על כרטיס־המזל • הפיס הוא כוח פוליטי וכלכלי מן המדרגה הראשונה • יצחק מודעי נגד גדעון גדות. האוצר רוצה להשתלט על הפיס • רונית ורדי חוזרת עם גדעון גדות, יו"ר הפיס, על „הצרות" שלו: מודעי, פרשת־אלבין, סניף חרות בפתח־תקווה, אובדן עמדת הכח • דיוקן של „פוליטיקאי צעיר תחת לחץ"

איור השער, סיגמאר פולק, תמונת אושר, 1965

הצד האנושי — ג'ודי ניר־מוזס עם אברהם גינדי, לאחר המעצר. טעם החיים

אנחנו בעסקים עם מקינטוש פלוס.

יותר מהר. יותר חזק. מקינטוש פלוס.

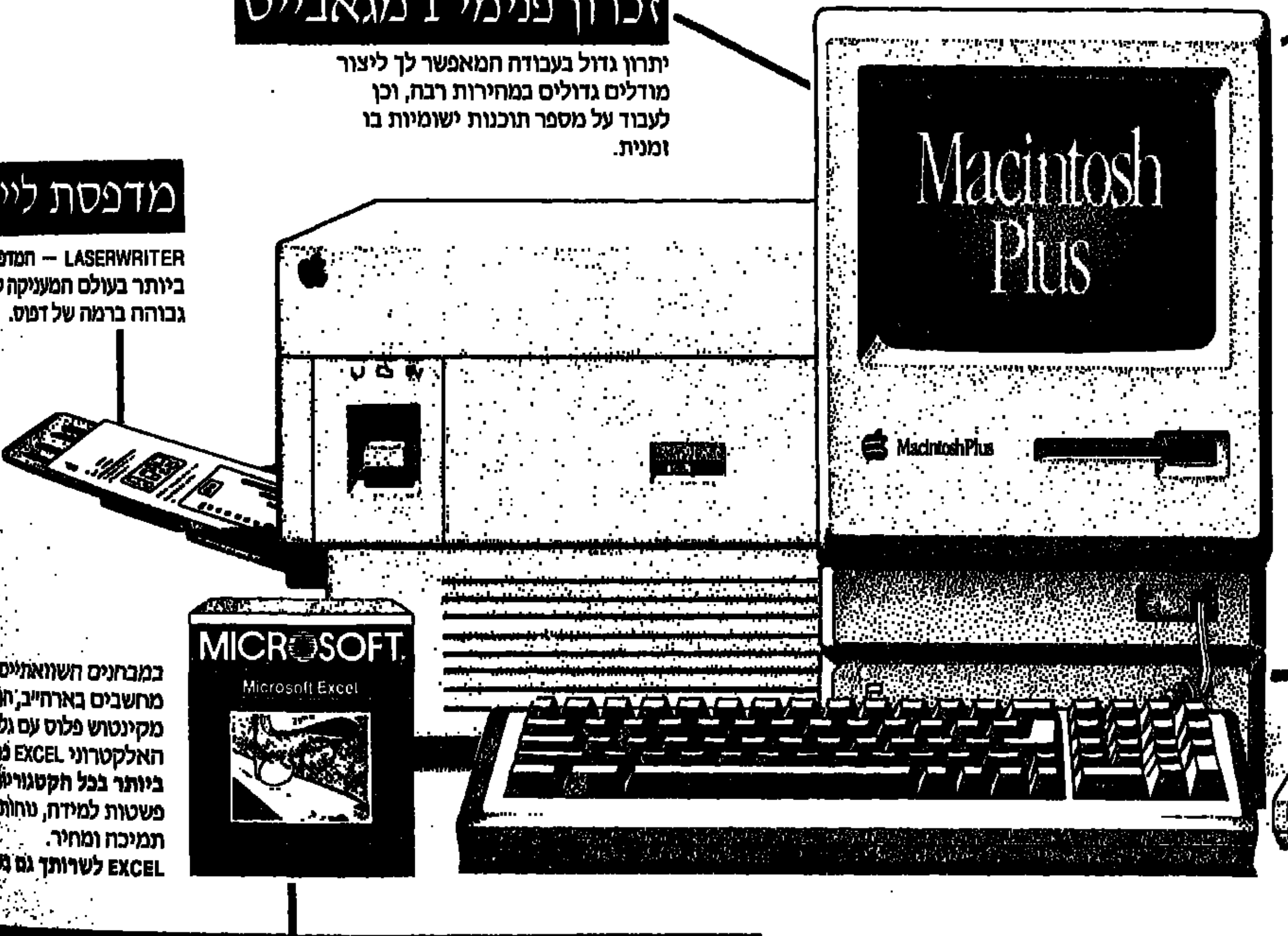

זכרון פנימי 1 מגאבייט

יתרון גדול בעבודה המאפשר לך ליצור מודלים גדולים במהירות רבה, וכן לעבוד על מספר תוכנות ישומיות בו זמנית.

מדפסת לייזר

LASERWRITER — המדפסת [illegible] ביותר בעולם המעניקה לך [illegible] גבוהה ברמה של דפוס.

במבחנים השוואתים [illegible] מחשבים בארה"ב, [illegible] מקינטוש פלוס עם גליון האלקטרוני EXCEL [illegible] ביותר בכל הקטגוריות [illegible] פשטות למידה, נוחות [illegible] תמיכה ומחיר. EXCEL לשרותך גם [illegible]

תוכנה מס' 1 בעולם לישומים מקצועיים

תקשורת עם יבמ

אתה נהנה מכל התכונות היחודיות של מקינטוש פלוס, גם כאשר אתה קשור למחשב מרכזי.
מקינטוש פלוס "מדבר" עם כל מחשב — יבמ, דיגיטל, פריים, NCR, ואחרים.

יציאה מקבילית (SCSI) המאפשרת חיבור של מיגוון אמצעים היקפיים ורשת תקשורת מקומית.

כונן פנימי 800K

יותר תוצאות בפחות זמן. כונן 800 K מכיל יותר מידע ומאפשר לך עבודה נינוחה ללא החלפת דיסקטים.

דיסק קשיח 20 מגאבייט

כמות המידע שהוא יכול להכיל היא עצומה. כל שפע האינפורמציה נמצא על שולחנך.

וכמובן "העכבר"...

ב"עכבר" הקטן מתרכזות כל התכונות שהופכות את מקינטוש פלוס למחשב הידידותי ביותר למשתמש (USER FRIENDLY). בעזרת ה"עכבר" אתה שולט בעוצמת המחשב תוך ישיבה נינוחה, כך שאתה פנוי לחשיבה בלבד.

מקינטוש פלוס נכנס לעסק שלך עם 1000 תוכנות עסקיות לכל ישום שאתה צריך

APPLE המציאה את מקינטוש, המחשב הראשון והיחיד שפועל בדיוק עפ"י דפוסי המחשבה של האדם. (לכן הוא כל כך נוח לעבודה).
זאת היתה המהפיכה הטכנולוגית.

ואז התחוללה המהפיכה השיווקית.
APPLE לקחה את הטכנולוגיה המופלאה של המקינטוש והוסיפה לה את כל התכונות והביצועים הנדרשים ע"י האנשים המעשיים של קהילית העסקים הבינלאומית.
התוצאה — מחשב פתוח, מהיר ורב עוצמה עם 1000 פתרונות לישומים עסקיים ומדעיים.
מקינטוש פלוס, המחשב האישי הטוב ביותר שתוכל להציב על שולחן העבודה שלך.
שם מקומו. מקינטוש פלוס לא נועד לשעשועים. הוא בנוי לעבודה. בנייה וניתוח של מודלים, ניהול פיננסי, ניהול אדמיניסטרטיבי, הנהלת חשבונות, תכנון פרוייקטים, ניהול יצור ועוד ועוד.
ויש דבר נוסף...
מקינטוש פלוס הוא מקינטוש.
זה אומר טכנולוגיה שהפכה לאגדה בקרב מומחים. זה אומר רמת USER INTERFACE המתקדמת ביותר הקיימת היום. וזה אומר שאינך צריך לדעת דבר וחצי דבר על מחשבים, כדי להפעיל וליהנות ממקינטוש פלוס כמקצוען אמיתי.
מקינטוש פלוס הוא המחשב היחיד שמתחיל להחזיר את ההשקעה בו תוך 24 שעות בלבד.
אתה מוזמן להעמיד זאת במבחן.

מקינטוש אוהב אותך

Apple®

תל־אביב:
"ידע מחשבים ותוכנה", מרכז מכירות, דיזנגוף סנטר, טל. 03-285869.
"סיבית מיקרו־מחשבים", רח' ריינס 40, טל. 03-241041
"יאורון תעשיות תוכנה", רח' המלך ג'ורג' 88, טל. 03-246670.

חיפה:
"מחט המחשבים", רח' חורב 13, טל. 03-258304.

איזור רמת־גן:
"לאמדא מחשבים", רח' ביאליק 53, טל. 03-726853.

איזור רחובות:
"יתלם מיקרו־מחשבים", רח' יעקב 3, טל. 08-476218.

ירושלים:
"אופק מחשבים", רח' שערי צדק 1, טל. 02-247139.

רעיונות חדשים ב"רים"

mobilia

המטבח האמריקאי האמיתי

מטבח מוביליה הוא מטבח בעיצוב אמריקאי אמיתי. בתכנון פנים אמריקאי אמיתי. באיכות אמריקאית אמיתית, והוא מיוצר מחומרים בלעדיים למוביליה.
את מטבחי מוביליה תוכלי להזמין באחד מהדגמים החדשים בגוון לבן, אפור, כפרי, עץ טבעי ועץ מולבן ובסיבית או בסנדביץ'.
אף נגר לא יצליח לחקות אותו.

לאור הביקוש
שבוע אחרון למבצע
תנורי פאר אלקטרה חינם

קנו את המטבח שבתמונה, ותקבלו תנור בילט אין עם תא אפיה פאר אלקטרה חינם. תוכל לקבל גם כיריים גז וקולט אדים חינם בהתאם לסכום הקניה.

ארונות קיר "רים" ומטבחי "מוביליה" עדיין במחירי הקפאה

ארונות קיר "רים"

אספקה לפסח

10% הנחה
מהמחיר המוקפא

את המבחר הגדול ביותר בארץ של ארונות קיר מסוגננים תמצאו ב"רים". את ארונות הקיר של "רים" תמצאו גם בבתי הכל-בו הגדולים בארה"ב, בלומינגדייל מייסיס ואחרים.

המחירים במזומן כוללים מע"מ והרכבה לא כוללים הובלה.

ארון פולדינג תריס 4 דלתות
רק -.919 ש"ח

ארון לונגדור עמודים 4 דלתות
רק -.649 ש"ח

ארון לונגדור קולוניאלי 4 דלתות
רק -.649 ש"ח

ארונות קיר לפי מידה

כל המידות הטובות בארונות הקיר של "רים".

1.01 ש"ח = $1 ב"רים"
אפשרות עד 12 תשלומים דולריים

רים RIM

תשלובת הריהוט הגדולה בישראל

חנויות רים: לרים 55 חנויות בכל הארץ אחת מהן קרובה ודאי לביתך! ■ ירושלים: כורש 7 • מרכז כלל יפו 97 (חנות מיוחדת למטבחים) • חנות חדשה: שלומציון המלכה 18 • אזור התעשיה גבעת שאול ב' ■ תל-אביב: בן יהודה 108, 116 • הרצל 102, הרצל 32 • בית קלקא דרך פ"ת 116 • כל-בו שלום, אחד העם 9 • דיזנגוף סנטר, שער 3 ליד המשביר ■ חיפה: הרצל 67 • דרך חטיבת גולני 23 • ההסתדרות 20 (צ'ק פוסט) ■ ממפרץ חיפה: "רים", צומת קרית אתא ■ באר-שבע: הרצל 54, 58 • קרן קיימת 71 • אזור התעשיה גב-ים, ביתן 6 ■ אילת: חוכמן ובניו ■ אשדוד: רח' רוגוזין 25 ■ אשקלון: צה"ל 29 ■ דימונה: תחנת אגד ■ חדרה: הרברט סמואל 52 ■ חולון: רח' סוקולוב 8 ■ הרצליה: ויצמן 20 פינת היובל ■ כפר-סבא: קולמן, ויצמן 66 ■ נהריה: שד' הגעתון 2 ■ נצרת: נמסוואי 720 ■ נתניה: שער העמק 1 ■ עכו: רח' בן עמי 32 ■ עפולה: רח' מנחם פינת ארלוזורוב ■ פתח-תקוה: בית "רים", בר-כוכבא 23 ■ צפת: רח' ירושלים 18 ■ קרית-גת: שד' לכיש 7/18 מול מ.ד.א. ■ קרית שמונה: מרכז מסחרי ■ ראשון לציון: רוטשילד 81 ■ רחובות: אחד העם 27 ■ רמלה: הרצל 84 ■ רמת-גן: ז'בוטינסקי 106 ■ רמת-השרון: סוקולוב 30.

קשר באור

קרנבל פורים מתחיל ב-מאמא יוקרו

כרטיסים חינם
לקרקס הסיני ולמופעי הלונה פרק

"מאמא יוקרו" — ענק הצעצועים הכין לכם הפעם קרנבל פורים עוצר נשימה. האטרקציה הגדולה ביותר בפורים תהיה בלונה פארק, המאפשר לכם לבלות יום שלם של כיף עולמי ולהינות מחוויה בלתי נשכחת עם כל הילדים.
הכנסו לאחת מחנויות רשת הצעצועים "מאמא יוקרו", קנו צעצועים במחירים ילדותיים ותקבלו חינם חינם כרטיסים, או למתקנים וההופעות בלונה פארק, כולל הקרקס הסיני, או להצגה של דליק וטוליפ עם צ'יקו ודיקו.

על כל קניה מעל 25 ש'
כרטיס חינם

הקרקס הסיני

דליק וטוליפ
עם צ'יקו ודיקו

אילנית וציפי שביט

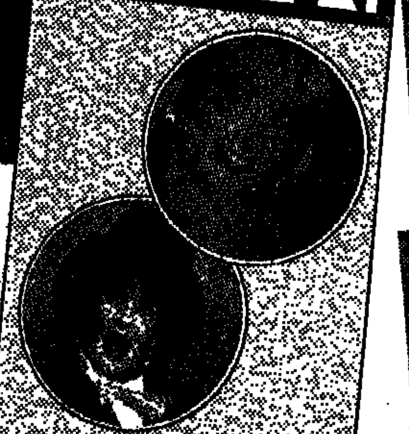

כדורגל
רק 6 ש'

הליכון טופ טופ
2 כרטיסים חינם

שולחן כדורגל
3 כרטיסים חינם

כדורסל
רק 6 ש'

ליטל פרופסור
כרטיס חינם

סְפִּיק אֶנְד רִיד
המורה לאנגלית
4 כרטיסים חינם

סְפִּיק אֶנְד סְפֶּל
המורה לאנגלית למתקדמים
4 כרטיסים חינם

ווקי טוקי יפני
2 כרטיסים חינם

מתקני הלונה פרק
חופשי חופשי וללא הגבלה

תזמורת הטיילת
בניצוחו של דוד קריבושי

תצוגות אופנה

מופעי רחוב

תחרויות תחפושות

תאטרון בובות

המבצע מוגבל ל-4500 כרטיסים

ענק הצעצועים
מאמא יוקרו
צעצועים במחירים ילדותיים

ירושלים	רח' יפו 56
ירושלים	רח' הלל 6
אשדוד	מרכז מסחרי
רמת־השרון	רח' סוקולוב
רעננה	רח' אחוזה 109
רעננה	רח' אוסטרובסקי
כפר סבא	רח' ויצמן 87
באר־שבע	רח' ההסתדרות
תל־אביב	כפר גלעדי 31
רמת־אביב	רח' אחימאיר 33 (מרכז מסחרי)
נוה־אביבים	מרכז מסחרי (ג'ים)
נתניה	סמילנסקי 4 (מלר)
רמת־גן	רח' ביאליק 58
בקניון	דרך אבא הלל
טבריה	רח' הגליל (שפר)
רחובות	רח' הרצל 175

בס|P.B.S|גלים

חיים טובים

מאת דליה גלבר

בהלת השמפו "מינרל קומפלקס"

כיצד לבחור נכון מוצר טיפוח? מה הופך מוצר חדש ללהיט? מהי "ההופעה של השנה"? על שאלות אלה ועל תכשיר שיער חדש, המבוסס על תמיסת מינרלים ותמציות צמחים – ברשימה הבאה

בריאות גופנית ושלווה נפשית מהוות תשתית ליופי. הקרינה שלהן משתקפת בעור הפנים ובשיער. לא פלא, אם כן, שכולנו, ובעיקר הנשים שבינינו, מוכנים לעשות הכל כדי ששני מרכיבים אלה כמראנו יהיו במיטבם.

כדי להשיג את האפקט הזוהר והבריא שכולנו מייחלות לו, יש צורך ביותר מאשר מזל. האקלים שלנו אינו בדיוק עוזר. גם לא המים הקשים. הנזקים המצטברים שלהם יכולים להיות ללא תקנה. לכן, חשוב מאד להיות מודעים לטיפוח ולהתמיד בו.

וכאן מגיעים לשאלה: טיפוח – במה? בשוק ישנם אינספור מוצרים, וחדשות לבקרים צצים מוצרים חדשים, המבטיחים זוהר ומבשרים מהפכה, והצרכן אינו מוצא ידיו ורגליו בין כל אלה. מה בכל זאת הופך מוצר טיפוח חדש ללהיט? מהו סוד ההצלחה שלו? מה עומד מאחורי הפירסום? ומהי ה"הופעה של השנה"?

כדי לענות על השאלות הללו, החלטנו ללכת בעקבות מוצר חדש, שאך זה יצא לשוק בליווי מסע פירסום ושיווק רציני עם הראש היפה של אילנה שושן, "שמפו מינרל קומפלקס".

ראשית, עשינו סקר קצר בחנויות, בפרפומריות וברשתות השיווק השונות. מוכרים "שמפו מינרל קומפלקס?" – מוכרים. כמה מוכרים? – הרבה מאד. ממש בהלת קניות!

אם כך, ננסה גם אנחנו. לנו יש שיער די בעייתי: שמן בשורשים, יבש בקצוות, דק וחסר נפח והוא עבר תהליך כימי (גוונים, כמו כולן). הוא אינו אוהב את השמש הישראלית, והיא אינה אוהבת אותו. היא גורמת לו לאבד את זוהרו, רכותו וגמישותו. החפיפות המרובות (להסרת השומן) גם הם אינן מיטיבות עם השיער. ניסינו מיני שמפו שונים: לשיער שמן, לשיער יבש, קרמים, מייצבים ותכשירים. התוצאה: השתעבדות מוחלטת למספרה ואי־יכולת לפתור את הבעיה מהשורש.

חשבנו: מה כבר אפשר להפסיד? כל־כך הרבה דברים טובים אומרים על ה"מינרל קומפלקס" של קרליין. ננסה ונראה אם יש בהם משהו.

ובכן, חפפתי בשמפו "מינרל קומפלקס" לשיער שמן, ואחר־כך במייצב השיער מאותה הסידרה. כופפתי את הראש וסירקתי את השיער מהעורף לכיוון הקודקוד. ניערתי את השיער בחוזקה והנחתי לו להתייבש באוויר.

משיבש, העברתי בו את אצבעותי והרגשתי בהבדל: תחושה משיית אפפה אותי. השיער היה גמיש ורך. הצצתי במראה: נצנוץ של ברק, שמזמן לא היו לשיערי, הפתיע אותי. אני עומדת בפני עידן חדש של שחרור מהתלות בספר שלי? ימים יגידו...

תמיסת מינרלים ותמציות צמחים

סקרנותנו העיתונאית ביקשה תשובות: מה בו, ב"מינרל קומפלקס", שהוא כל כך שונה? את התשובות קיבלנו ממעבדות מפעלי "פרמאגיס" בירוחם, שם פיתחו את הנוסחה המרעית לתכשיר השיער החדש. השמפו מכיל תמיסת מינרלים ותמציות צמחים. המינרלים ידועים בעולם כחומרים חיוניים למהלך התקין של מערכות שונות בגוף האדם.

למינרלים תכונות הרגעה, המרצה וזרוז תהליך התחדשות התאים בעור הקרקפת. כתוצאה ממרכיביו המיוחדים, שמפו "מינרל קומפלקס" מרכך את השיער ושומר על איזון הלחות בקרקפת, ועל ידי כך מעניק לשיער מראה גמיש, טבעי ומבריק. וזה בדיוק למה שהשיער שלנו זקוק.

גם מייצב השיער "מינרל קומפלקס" מכיל מינרלים ותמציות צמחים, מונע התפצלות השיער, מעניק ברק, גמישות, תחושה משיית ונוחות בעיצוב ובסירוק. ניסיתי לחפוף את שיערי בבית, ולאחר השימוש במייצב, אני מתחילה לחשוב שאולי אהיה מעתה פחות תלוייה בספר שלי.

אילנה שושן: יפה אמיתית

את אילנה שושן תמיד חשבנו לאחת היפות שהיו בין מלכות היופי שלנו. עכשיו אנו רואים אותה מככבת בפוסטרים ובמודעות המפרסמות את סידרת השמפו "מינרל קומפלקס". יפה מתמיד, זוהרת, בשיער גולש ומלא חיות.

האם זוהי השפעת השמפו? או שמא – זו רק פרסומת?

שאלנו את אילנה. כן, היא היתה חלק מהמערכת שניסתה את השמפו במשך שנת הניסוי, לפני שווקו לקהל הצרכנים. התכשיר באמת משפיע נפלאות על שיערה. (לנו היא מספרת...) וחוץ מזה, היא לא תפרסם מוצר שאינו מה שאומרת עליו הפרסומת. נו, טוב: אמת בפרסום. יופי בפרסום. אמת ביופי. אילנה שושן מפגינה את "ההופעה של השנה". מודל בטוח להזדהות.

פגשתם זוג מאושר?!

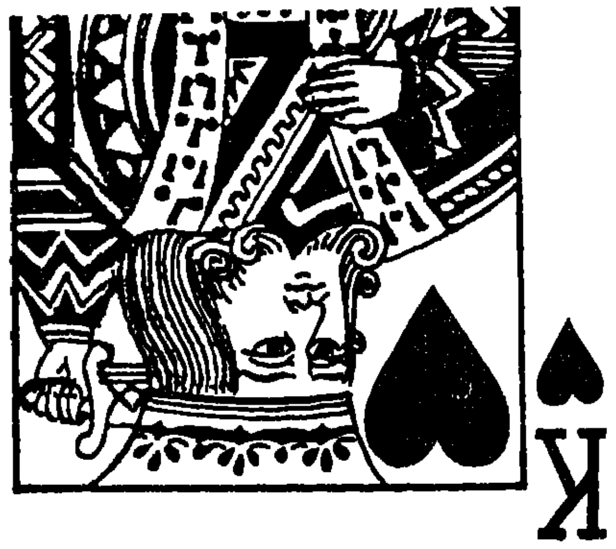

חפשו את הקשר להלנה...

אנחנו מאמינים שהצלחה בהכרויות ובחיי נישואין זה דבר שמצריך יותר ממזל!!!

רוב ההצלחות של הלנה הן סודיות. רק הנוגעים בדבר והלנה יודעים שהיא זו שהפגישה ביניהם זה לא היה BLIND DATE. זו היתה עבודת נמלים בשילוב שיטת הכרויות דיסקרטית ומיוחדת שהוכחה בשנים האחרונות בארץ ובחו"ל. שיטה אשר בתוספת החוש המיוחד של הלנה, היא אשר הצליחה בסופו של דבר ליצור את ההכירות המתאימה.

בדרך כלל מדובר בבני זוג מן המעמד הגבוה בעלי משרות מכובדות ובעלי מודעות עצמית גבוהה.

אלפי אנשים הכירו ונישאו ע"י הלנה בישראל ובארה"ב. הם פנו להלנה כי חיפשו דרך אלגנטית, מהירה ובדוקה למציאת בת או בן זוג מתאימים.

"הלנה אינטרנשיונל" - הנו חלק ממערך בינלאומי מצליח המאפשר הכרויות גם בין ישראלים לאמריקאים.

מחלקות נוספות: **א. להורים המעוניינים בהיכרות לבניהם ובנותיהם ללא ידיעתם.** ב. הכרויות למסורתיים. ג. מחלקה מיוחדת לגיל הזהב.

מבצע החודש
לנרשמים תכשיט זהב ושובר קניה ב-"דיאמימון"
חינם!

בידנו המפתח להיכרות הנכונה עבורך!!!

קו פתוח בשבת
טל. 03-204430/1

Helena הלנה

לתיאום פגישה אישית ופרטים
התקשרו לטל. 03-204430, 03-204431 רח' בן־יהודה 14, תל אביב.

תכשיטים בעיצוב Helena ניתן להשיג ב-DIAMIMON
נתניה-רחוב גד מכנס, טלפון: 053-41725

דיאמימון DIAMIMON Ltd.

גדעון גדות אולי ייפרד מניהול מפעל הפיס. יצחק מודעי, שר האוצר, רוצה לראות אותו בחוץ. יתכן שברגע האחרון יחול שינוי, והוא ישאר. לא סביר ● דיוקנו של הפיס כמוקד כוח פוליטי וכלכלי ● דיוקנו של ח"כ גדות כ„פוליטיקאי צעיר תחת לחץ" ● *רונית ורדי* עם גדעון גדות: 45, חי בתוך תחושת כוח נשמטת, פרשת אלבין, סכסוכים תוך־מפלגתיים, „חרות" ● גדות מבטיח להחזיר מלחמה

צילום: חנוך גוטמן

גדעון גדות. הוא, בעזרת צוות משובח, הגביר את המכירות של הפיס, שיכלל את המפעל. „מישהו אמר למישהו, תראה את גדות, הוא צומח יותר מדי מהר"

מר פיס הולך

מאת רונית ורדי

גדעון גדות צריך פיס בחיים. מודעי שולח אותו הביתה

רק בעו"ש משופר אינך משלם דמי ניהול חשבון
(חוץ ממשיכת שיקים)

קניית ומכירת תפ"ס — חינם
קניית ומכירת פק"מ — חינם
פעולות במטבע חוץ — חינם
הפקדות שיקים — חינם
פעולות בניירות ערך — חינם

אתה צריך גם עו"ש משופר בבינלאומי

אולי לא שמת לב לכך אך בכל פעם שאתה עושה פעולה בחשבונך, אתה מחוייב בדמי ניהול חשבון: על קניית ומכירת תפ"ס, פק"מ, הפקדת שיקים ומזומנים, רישום פעולות במט"ח, משיכת כסף במכשיר האוטומטי, פעולות בניירות ערך ועוד ועוד. המסקנה ברורה: אתה צריך חשבון נוסף.

אתה צריך גם עו"ש משופר. פתח עו"ש משופר בבינלאומי ותקבל פטור מדמי ניהול חשבון על כל הפעולות חוץ ממשיכת שיקים.

פתחתי חשבון גם בבינלאומי

הבנק הבינלאומי הראשון

ה יו"ר דירקטוריון מפעל הפיס, סייר במיגזר הערבי בצפון. הפיס בודק אפשרות חדירה למיגזר הערבי. במקביל, ניבחן שוק הנשים הפנויות, במיגזר היהודי.

המקום: בניין המועצה המקומית בדבוריה. חדר צר, שלחן מאורך, כסאות עץ פשוטים. נוכחים: גדעון גדות, ראש המועצה, מנכ"ל מפעל הפיס, דובר המפעל, עיתונאים.

ראש המועצה פותח בשתיים וחצי מילות ברכה. מתיישבים. הטלפון מצלצל. ראש המועצה מתראיין בטלפון לקול ישראל בערבית. הוא מעביר את השפופרת לגדות, שעונה לכמה שאלות. פקידה בג'ינס מכניסה פחיות שתיה קלה. ראש המועצה בסוודר, גדות בעניבה ובלייזר. גדות גידל בטן קטנה ופימה, בזמן האחרון.

קבלת הפנים בדבוריה חולית למדי. למען האמת, לא לזה ציפינו, אלא לטקס מורכב יותר, אולי מפואר. גם גדות ציפה לטקס אחר. בכל זאת, הנהלת הפיס מופיעה במקום. כלומר, הכסף הגדול בכבודו ובעצמו מופיע בדבוריה. אבל לא.

בתוך דקות אחדות, מבקש ראש המועצה מגדות שייאפשר להרחיב, מעבר למתוכנן, את אולם ההתעמלות המקומי, שהמפעל עוזר בהקמתו. גדות קוטע: אי אפשר.

ראש המועצה מתעקש, מדבר על קיפוח הכפר הערבי בכלל. גדות, במסכת שתמשך

בכיין מקצועי. אתה יודע מה זה גליציינר?

ראש המועצה: למדתי בבית ספר יהודי, גמרתי אוניברסיטה.

גדות: אלמלא אני אורח שלך, הייתי אומר קישקוש. הצורה הזו של דפוק מקצועי, חלפה מהעולם.

מאוחר יותר, בפגישה עם תלמידים מקומיים, יתבקש גדות לתאר את הסיוע שנותן הפיס לכפר הערבי. גדות ייחייך לתלמיד השואל, ויזמין את ראש המועצה לענות. ראש המועצה נאלץ עכשיו לברך. אחר כך, יספר גדות על ז'בוטינסקי, מלחמת חירות במימשל הצבאי. ולסיכום, גדות יאמר: כשפה יפלו פצצות, המרחק בין עפולה

מנהל בית הספר: אנו מודים למר גדעון.

תסתכל לי אשכרה בעיניים, אומר גדות לאחר המורים שמלווה אותו לוולוו, אתה רוצה לשחרר את מדינת הערבים מישראל ?

המורה :בבטן!

גדות עוצר אותו: אמרת כן?

המורה: תראה, רציונאלית אני...

גדות: כן?

זהו אולי גדעון גדות. זה האיש. כך הוא נוהג בחברי דירקטוריון הפיס. כך הוא נוהג בחבריו בתנועת החירות. כך, אולי, במובן מסויים, אף בשר האוצר, יצחק מודעי, המתלבט האם לחדש את מינויו של גדות, בפיס.

עוד לפני שגרגירי הקפה, בו טובלו המשתתפים, מספיקים לשקוע בקרקעית הספל. צריך לזכור, גדות, על פי מקצועו הקודם, הינו איש יחסי ציבור מיומן. הוא שהוא נושא איתו, דרך קבע, אינסטינקט.

גדעון גדות, זה הרושם המתקבל, אולי השלים עם כך שיצחק מודעי עומד להדיח אותו ממרכז הכוח ששמו מפעל הפיס. כיון שהשלים, הוא מרשה לעצמו רשלנות או חוסר זהירות ביחס למודעי, שר האוצר. בנוסף, גדות ניכנס גם חזיתית במודעי. זהו, אם כן, גם סוג של קרב מאסף פוליטי פנים־מפלגתי.

גדות, סביר להניח, לא דוחה את האפשרות שכתוצאה מאיושו מהלך א

צילום: מיכל היימן

עסקה? אין שום עסקה, אין דיל. נראה מה יהיה. אני לא חושב שזה יקרה

הסכם, יציעו לו להמשיך בתפקידו. אם יציעו, ימשיך. הסיכוי שלו לשלוט, בעתיד הקרוב, במקור כוח זהה לזה של הפיס, מצומצם מבחינתו של פוליטיקאי צעיר, מעט מוקרים משתוקים לפיס.

יתכן שכתבה וראיון אלו חינם למעשה, סיפור הכוח ששמו מפעל הפיס. וגדעון גדות ומודעי רק מאיירים את סיפור הכוח הזה.

בערב, לאחר כפר ערבי נוסף, אוהד, חונך גדעון גדות אולם התעמלות, מרכז ספורט בנהריה. תמונה ישראלית: ילדות בבגדי ריקוד, אפי נצר ומקהלה, גדות מקבל תואר עמית כבוד. שעה אחר כך, הוא יקיש את שפתיו בכמה טיפות ויסקי שימזגו לכוסו, בחגיגת בר מצווה מפוארת של פעיל חירות מקומי.

לחיים, מנה ראשונה, אני חייב לפגוש

יורעים, וקרימה לוולוו, בחזרה לתל אביב, לועדת הבחירות של התנועה, המתכנסת לדון בערעור שהגישה קבוצת חיים קופמן, מתחרהו של גדות בסניף פתח תקוה, על תוצאות הבחירות. כל הדרך, משם למצודת זאב בתל אביב, ייפצח גדות גרעינים.

הימים האלה קשים לגדעון גדות. תוקף מינויו כדירקטוריון מפעל הפיס עומד לפוג בעוד כחודש. וזאת, למרות הצלחתו המאסיבית של גדות בהפעלת מוסד זה. הצלחה, שכמה שלא יהפכו בה, איש לא יוכל לקחת ממנו.

הפיס שירת את גדות כמקור עוצמה פוליטית רב חשיבות. סביר להניח כי יכולת התימרון של גדות בהעברת תקציבים מהפיס לרשויות המקומיות, בשנות המשבר הכלכלי, אולי שימשו מקפצה נוחה לבחירתו כחבר כנסת.

אם היית, לדוגמה, ראש עיריה הנימצא בעיצומה של מערכת בחירות אישיות, אולי יכולת להשתדל אצל גדות כדי שיזרז העברת תקציב לשיפוץ בית ספר מסויים. דברים כאלה. זירוז עניינים העשויים להשפיע על מצב הרוח של בוחריך. הכל על פי חוק, ועל פי הנורמה המקובלת.

גדות, אם כן, הינו מוסד, אולי "אלוהים קטן", עבור ראשי ערים. תקציבי הפיס, מבחינת ראשי הערים והמועצות, היו קריטיים. העיריות היו, והינן, על סף פשיטת רגל, באופן כרוני.

גדות קיבל, בדרך כלל, עתונות חיובית. רק לאחרונה, כשהמשך מעמדו בפיס מועמד בספק, מתחיל רסן זה להשתחרר. הוא אולי פוגש עכשיו את החיים, כפי שאלו מיוצגים על ידי התקשורת. "האמנות להיות גדעון גדות" אולי מתחילה עכשיו.

ימים קשים לגדות. הבחירות הפנימיות בסניף פתח תקווה, של תנועת החירות, בו גדות התמודד, הסתבכו. תלונות הדדיות של פעילים. בחירות ללא הדר. העניין מתפרסם בעיתונות. ניתן גם להבין כאילו יריבים של גדות קשרו עליו. גדות הגיש תלונה למשטרה. לא נעים.

אם כל זה לא מספיק, קיימת פרשת "נשואה". משרד הברוקרים שמיקי אלבין המנוח היה שותף בו. מדי פעם, בעת האחרונה, מוזכר גדות כנשוא חקירה בפרשה זו. חוקרים, בפרשה זו, עשרות אנשים, אבל גדות מקבל כיסוי כמעט רצוף. הוא בונה בית חדש באורנית, ותקוע שם בקשיים מסויימים. לא גומר את החודש.

סיכום ביניים: גדעון גדות מתרוצץ עכשיו בין הלובי הפועל להארכת מינויו בפיס,

לא שחקתי אותה "טרזן". הייתי הוגן כלפי כל הצדדים. הגל הזה יעבור

למשטרת פתח תקווה, לועדת הבחירות, לעורך הדין שלו, ד"ר אמנון גולדנברג, לאורנית. לא נעים. מצב של מצור. כצפוי, האבן הראשונה נזרקת על ידי חברים למפלגה.

במהלך הראיון, יישאף להציג עצמו כישראלי אותנטי. גם אם אין הגדרה אחת חדה למושג: "ישראלי אותנטי", אולי קיימת הסכמה כללית שהכוונה לאחד מן החברה, פשוט, בריא, שפוי, יעיל, מציאותי, תורם, לא תוקע אף בעניינים, סתגלן אבל לא שפן. בערך, משהו כזה. ועוד משהו, ערכים. לא מהסס לדבר על ערכים.

במשרדו במפעל הפיס, חדר רחב, תמונות שמן על הקירות, פלורסצנט מעל הראש, הוא נראה חיוור, עיגולים שחורים מתחת לעיניו. לא כך אמור היה מר־פיס, לסיים את תפקידו. לא כך.

גדות הסתבך עם מודעי, במאבק על עצמאות הפיס, או על עצמאות יו"ר הפיס, או על שניהם. שר האוצר אולי מבקש אדם נוח לו מגדות. יתכן שעוצמת גדות, זו הניזונה מתפקידו במפעל הפיס, אמורה על פי איזשהו חוק טבע פוליטי, לעבור לאדם אחר. המאבק נעשה מריבה אישית ביניהם. אולי התפתחה כאן מעין מאצ'ו אישי פוליטי קטן, מוגבל.

הויכוח על מעמד הפיס החל בתקופת אורידור, האיש שמינה את גדות לתפקיד. אז נסתם הויכוח בפשרה, אבל עקרונות העימות סומנו כבר אז. תקציב הפיתוח של הפיס, כפי שעוצב לאחר כניסת גדות לתפקיד, דמה בהיקפו לתקציב משרד החוץ, ומשרד האוצר, ואפילו על תקציב משרד הקליטה. אבל לשר האוצר, לא היתה ואין עליו שליטה ישירה.

האוצר ניסה להשתלט בדרכים שונות על כספי הפיס, ולרתום אותם לטובת התקציב הממלכתי. גדות נלחם במגמה זו, וניצח במספר קרבות ביניים. האוצר, בתגובה, עיכב את העלאת מחירי כרטיסי הפיס. בכך האוצר פגע ברווח. ובסופו של דבר, פגע האוצר ברשויות המקומיות, שהיו אמורות להנות מהכספים.

לשיאם הגיעו העימותים בתקופת מודעי. גדות, אמנם, התפשר לעיתים, אך המצב הגיע לידי כך שגדות, חבר ועדת הכספים של הכנסת, הכשיל בועדה הצעה של השר להלאים את מפעל הפיס. בהזדמנות אחת הטיח גדות במודעי את מה שאחרים חלמו לומר לו כבר שנים ,וזאת בנוכחות ראש הממשלה. עכשיו, הגיע זמן הפרעון. גדעון גדות אולי ילך הביתה. האוצר אמר את דברו.

במצודת זאב, חירות, בה מתנהלת בימים אלה מלחמת הכל בכל, היה מי שדאג להפיץ כי הפיס הובטח בהסכם הקואליציוני של

צילום: שלום בר־טל

כן, אני בכאסה עם שר האוצר. זה אמיתי. זה אני. לא מתכופף

אם שלמה לורנץ יגיע

יחידת הפרסום של הפיס, פורחת בשנתיים האחרונות, על רקע השפל בענף הפרסום. הגימיק הקרוב, שידור ישיר של הגרלת הלוטו השבועית, 3.5 דקות לפני שידור ערב חדש, יום שלישי, ותשדירי שירות בטלויזיה בערבית.

המכשיר העיקרי בו השתמש גדות בפיס, הוא השווק והפרסום. הפיס מחזיק בתקציב פרסום של כ–2.5 מיליון דולאר, בשנת הכספים הנוכחית. תקציב ענק, בקנה מידה ישראלי. רק לארבע חברות ישראליות תקציב פרסום גדול מזה. בשנה האחרונה, הופנו כ–65 אחוז מתקציב זה לעתונות כתובה.

לפיס יחידת פרסום עצמאית, המתפקדת כמשרד פרסום. יש בכך חיסכון כלכלי של כ–35 אחוז. כספים אלה מושקעים בחזרה במערכת־הפרסומית. גדות ואנשיו משווחחים ישירות עם העיתונים, ללא תיווך משרד הפרסום.

גדות החזיק, לפני מינויו, משרד יחסי ציבור שנתן שירותים מיקצועיים גם לפיס. הוא הכיר את השטח מקרוב. גדות דחף לקיום מכרז, בו השתתפו מספר משרדי פירסום. גדות לא ישב בועדת המכרז. בתקציב זכה משרד קשר־בראל, שעבד עם גדות במטה ההסברה של הליכוד, בבחירות 1981, חודשים מספר קודם לכן.

הפריצה של הפיס נעשתה בעקבות סקרים שערכה ד"ר שרה שמר, ובעקבות ההחלטה לפנות למיגזרי אוכלוסיה חדשים. לא עוד העני שמבזבז את פרוטותיו האחרונות על חלום של רגע, אלא משחק לכל אחד. הסיסמה היתה אז: הי עצור, שחק בפיס.

גדות הוציא מהמגירה תכנית ישנה למיבצע מינויים, תכנית שאיש לא העז לבצע. תוצאה, כ–250 אלף מינויים, משכבות סוציואקונומיות בינוניות וגבוהות.

עד לבחירות האחרונות, עבדו קשר בראל בשיתוף פעולה הדוק עם גדות, ומנחם דותן הדובר, ומנהל אגף ההסברה של המפעל. גדות אומר היום שלקשר בראל הובהר מראש שהמדובר בהתקשרות לתקופה של כשלוש שנים.

בבחירות האחרונות, רצה גדות את קשר בראל בליכוד, כשהוא מנצח על ההסברה. קשר בראל הלכו למערך. גדות הציע הקמת יחידת פרסום עצמאית בניצוחו. אבל בעקבות סכסוך עם רוני מילוא ואהוד אולמרט, הצטמצם חלקו של גדות במטה ההסברה.

באותה תקופה, הופסק הקשר בין מפעל הפיס לקשר בראל. המפעל החליט על הקמת יחידת פרסום עצמאית, רעיון לא חדש, שדותן הועמד בראשה. צריך פיס בחיים, אתה זוכה המדינה זוכה – הם תוצרים של יחידת הפרסום.

דותן מעסיק, בחוזה אישי, אנשי מקצוע, מהמעולים בתחומם: ראובן אדלר, נתן מאריש, עמוס טל שיר, ירון בראון. להוציא אחד מהם, ראובן אדלר, מקורב לאריק שרון, רחוקים האנשים האלה מהליכוד.

– איך ייראה הפרסום של מפעל הפיס עם יושב ראש דירקטוריון כמו שלמה לורנץ?

מנחם דותן: "שום דבר לא ישתנה בפרסום. אם הבעייה היא ישבנים, מעולם לא צלמנו ישבנים. מדובר בחלומות, אנחנו משווקים חלומות".

הליכוד עם הדתיים, לשלמה לורנץ, אגודת ישראל.

לורנץ: "הדבר הוצע לי לפני כשנתיים, על ידי שמיר ומודעי, סירבתי".

– האם קיים בהסכם הקואליציוני סעיף המבטיח את הפיס למישהו מאגודת ישראל?

לורנץ: "לא קיים סעיף כזה".

קשה לדבר על לובי מאורגן שהוקם למען גדות. הוא עושה טלפונים, נפגש עם אנשים, יצחק ירון, לדוגמה, ראש עירית גבעתיים, מנסה לדחוף את העניין במערך.

למערך יש רוב בדירקטוריון מפעל הפיס, אבל, בכל מקרה, מעדיפים אנשיו את גדות, שהיה ממלכתי איתם, על יושב ראש חדש, ש"לך תדע איך ינהג".

אנשי מערך אלה לא התארגנו ללחצים מסודרים על ראש הממשלה. דב תבורי, יו"ר מרכז השלטון המקומי, האיש שאמור היה לרכז לובי בעניין גדות, היה בביקור ממושך בחוץ לארץ, עד לימים האחרונים.

גדות, 45, חרותניק מלידה, חבר כנסת, אדם לחוץ, האיש שהגביה את הפיס, נמצא בנקודת מיפנה.

"אין לי מה לומר על הימים האלה. נעבור אותם. מה שחורה לי, זה שאני יודע שחברים עושים הכל כדי להכפיש אותי, וזה קשה".

– יש תחושה שגדעון גדות קם בבוקר, ולא יודע מאיפה "זה" יבוא לו היום

אני יודע בדיוק מאיפה זה בא.

– מאיפה?

סביר להניח שאני צריך להתנצל על זה שנצחתי בבחירות בסניף פתח תקוה, שאני אומר דברים כהוויתם, ולא בהלקלקות פוליטית. שתמכתי באלי בן אלישר, ממחנה לוי, לסגן שר הבטחון, ובאריק שרון שרתף לקיום הועידה. אני כואב שיש אנשים שמסוגלים לרדת לרמה מבזה כזו, ביחס אלי.

– גדות, אתה מתכוון לחיים קופמן, ודיבך בפתח תקווה?

ודאי שלא לאדם אחד.

– לרוני מילוא ודיבך מזה שנים, למשל אותך?

ודאי שלא לאדם אחד.

– בעניין חברת הברוקרים נשואה, מתי התחילה החקירה שלך?

עזוב, זה עניין למשטרה, אני לא מתערב בזה.

– זכתה לך עד לאחרונה עיתונות טובה...

העתונות הפכה להיות מכשיר בידי פוליטיקאים. אם את לא הופכת להיות אדם שמשתמש בתקשורת, בדיוק במידה שמשתמשים בה נגדך, מלכתחילה הפסדת את המערכה. מישהו אומר למישהו, אתה רואה את גדות, הוא צומח מהר מדי. ואז מישהו מבקש לחתוך לך את הרגליים.

– גדות, תרשה לי שאלת־תם, בשביל מה אתה צריך את זה, כלומר את הפוליטיקה על הכרוך בה?

כדי לתרום את המעט שאפשר, כמה שזה נשמע שחוק. למשל, אני מוכן להיות בכנסת, ולו רק בשביל ארץ ישראל השלמה. ברוב המקרים, את הופכת להיות מכונת הצבעה, את לא קובעת על פי מצפונך, או על פי התלבטויותיך.

– מה ההפרש בין ציפיותיך מהכנסת, למה שמצאת?

כל העסק, לדעתי, עקום. בכנסת אין לי חדר משלי, יש לי חדר מנוחה משותף עם יורם ארידור. שני שלחנות עבודה לעוזרים הפרלמנטאריים שלנו וספה משותפת. טלפון עם שלוחה אחת לשנינו. הדברים נחתכים

גאולה כהן אמרה לי, אתה חזק, אנשים חזקים נשברים, תהיה קצת חלש

ברובם בהנהלת הקואליציה, או בהנהלת הסיעה.

– שם שולטים אנשי שמיר, ולך אין מה לאמר

זה לא חשוב מי שולט. היום, אני בטל בשישים. בטל במאה עשרים. זה הכל כל כך מיימי, כל כך חסר משמעות. אפילו הדיונים בועדה. או יש פה ושם יכולת להשפיע, וכל אחד תופס לעצמו איזה שגעון, כדי שיהיה בכל אופן בכותרות.

– גדות, יש לך "אומץ להגיד, דכנסת זה לא הקבע שלך"

כן. אבל, אני עוד לא בטוח בזה, כי כולם אומרים לי, גדעון, זו כנסת משונה. מצד שני אסור לי להשבר. אני צריך להוכיח להם. רבותי, אתם אתי לא תתחכמו. זה מאוד ילדותי, אני יודע. אבל זה מאוד אנושי.

– יכול להיות שתצא עכשיו לעסקים, תצליח, ותעזוב?

אני לא יוצא לעסקים. אני יוצא לכנסת. אני הולך להיות חבר כנסת. ועד עכשיו, הייתי אחד ממאה עשרים. ועכשיו, אני מתכוון להיות אחד מעשרים.

– אתה מדבר כאילו זה בטוח שאתה עוזב את הפיס, כאילו גמרו עליך

הודעתי לדירקטוריון, לפני כחודשיים, שאני הולך

– ואם תקבל מכתב ממודעי: גדות, אנא תשאר?

אם אשאר בעקבות המכתב, זה לא יהיה בשל הפנייה, אלא משום שאני באמת אוהב להיות כאן. ובגלל הפניות של ראשי הרשויות המקומיות של הליכוד למודעי, שישאיר אותי כאן. אבל, אני מעריך שלא אשאר בפיס.

– ברשותך, אנסה להעלות ספקולציה. למרות שזמן המינוי מתקרב, לא נודע על מעמד מסויים של מודעי. אולי שרון מודעי וגדות הגיעו להסכם ביחס להשארתו של גדות בפיס – ועכשיו אתה מסור אבל, ומכוון התנגדויות לאישים אחרים?

זה מצחיק אותי.

– אני יכולה לכתוב שגדעון גדות עוזב את הפיס?

את יכולה לכתוב שאין דיל, שאין שום עיסקה. ודאי שהנצחון שלי בפתח תקווה, לא מקל למודעי את החיים, אם הוא לוקח בחשבון את המרכז המשותף, שלאחר האיחוד. אני רוצה שתדעי, שכל השרים שלנו ייבחרו עם מודעי. והוא, מודעי, לפי מה שידוע לי, אמר להם: האיש מוכשר מאוד, הצעיד את הפיס להשגים אדירים, אבל הוא עצמאי מדי לטעמי.

– לדעתך, מה מודעי רוצה בעצם?

בובה. הוא רוצה בובה בתור יו"ר הפיס.

– מה איכפת לך להתכופף קצת?

לא אתכופף. נהלתי את המאבק למען הרשויות המקומיות, כי חשבתי שצריך לתת להן אפשרויות לחיות. הם דפוקים לחלוטין.

– גדות, אתה נשען על השלטון המקומי במלחמתך בשר האוצר? באמתח אישים במרכז השלטון המקומי מעידים על הגוף הזה שהוא סמרטוט.

זה מוביל אותי כל חיי. אני לא נבהל מכוח. אני הולך עם הצד הצודק. בכנס ממלאי מקום של ראשי ערים, שנערך לאחרונה, מחאו לי כפיים. אחד אמר לי: זה מחאו לך כפיים על ההישגים שלך. אבל, אני לא בטוח מה אנחנו

(המשך בעמ' 21)

אקספרס של חצות

בשבוע שעבר, פורסם בעיתונות שמלך תאילנד חנן נער ישראלי. הנער, שלומי תורג'מן, הוחזר ארצה. אביו נדון ל־100 שנות מאסר על הברחת הירואין. במקרה הטוב, ביום הולדתו של המלך, יופחת עונשו ויעמוד על 50 שנה ● קובי ברוק שוחח עם הנער, עם שובו ● למי שחשב ש„אקספרס של חצות" זה רק סרט

מאת קובי ברוק

הסיפור הזה מתחיל מהסוף. במכתב קצר בן חמש שורות. מכתב שנשלח מתאילנד והגיע לפני שבועות אחדים לבת ים. „לבני היקר שלומי. אני כותב מכתב זה מבית המשפט. היום, ה־30.12.85 ובית המשפט גזר עלי עונש של 100 שנה. אני מצטער על כך. אין לי יותר מה לומר. אוהב אותך, אביך, דוד תורג'מן".

דוד תורג'מן נתפס בתאילנד עם שניים וחצי קילו הרואין. אם היה נתפס במצרים, היה אולי מקבל עונש מוות. עניין של גיאוגרפיה. כשמדובר בהברחות, רצוי לקחת את זה בחשבון. יעקב טחן אולי לא חשב על הסיכון. הוא נתפס במצרים עם כמות דומה של הירואין, בדרכו לישראל. כאן, בישראל, במקרה הרע, היה מקבל 20 שנה. עכשיו, טחן נעשה נושא ישראלי מצרי, לפחות בדעת הקהל.

100 שנה מול עונש מוות. לך תעשה חשבון מה חמור יותר. אשתו של טחן רואיינה בטלוויזיה הישראלית. נעשו לפחות ניסיונות ליצור דעת קהל בעניינה. את אשתו של דוד תורג'מן לא הזמינו לטלוויזיה, לפי שעה. תאילנד אינה מצרים. רמת האמוציות שונה.

מכל הבחינות האחרות, דוד תורג'מן ויעקב טחן דומים. מבריחי סמים קטנים, שלקחו צ'אנס בכדי להסתדר בחיים.

יש הרבה סמים במזרח. גם טחן וגם תורג'מן קנו את החומר שם. באחרונה, ביוזמתה של ארה"ב, הוקם צוות בינלאומי למלחמה בסמים. האינטרפול והסי.אי.איי. מנסות לגייס את מדינות המזרח הרחוק כדי לחסל את נתיבי ההברחות.

בכל הנוגע להברחות, נמצאים הסמים בראש סולם הכדאיות. הכסף הגדול מסתובב שם. יש נתיבים קבועים, משומנים היטב, שדוחפים כמויות סיטונאיות לאירופה ולארה"ב. דוד תורג'מן, עם 2 וחצי קילו הרואין הוא כסף קטן לעומתם. הברחה קטנה, פרטית, בתוך קופסאות קרטון של אבקת כביסה מקומית. לא מתוחכם במיוחד.

דוד תורג'מן נתפס. אם היה עובר, היו נוספים לו רבע מליון דולר לחשבון הבנק. לכאורה, היה לו כיסוי לא רע: הוא הגיע לתאילנד בחברת נער, כתיירים.

בשבוע שעבר, פורסמה בעיתונות ידיעה זו: *מלך תאילנד חנן נער ישראלי* – „המלך התאילנדי חנן נער ישראלי בן 16, שלומי תורג'מן, שאביו, דוד תורג'מן, נדון ל־100 שנות מאסר, על כך שהשתמש בבנו להעברת סמים מתאילנד לארצות הברית". עד כאן לשון הידיעה.

מלבד הידיעה העיתונאית, עוד בעניין זה: בשבוע שעבר, התקיים ראיון בתוכנית הטלוויזיה „זה הזמן" עם חרות לפיד, ישראלי המתמחה בהצלת ובשיקום ישראלים כלואים בחו"ל. לפיד, שיצא לתאילנד על פי בקשת משפחת הנער, סיפר, בין השאר, כי בכלא התאילנדי שני ישראלים נוספים. הנער הגיע לישראל.

בחזרה לתחילת העניין. שלומי הצטרף לאביו לטיול בתאילנד. כשהאב נתפס, הועמדה בפניו הברירה. „אם תודה, תקבל 25 שנים, והבן שלך ישוחרר".

דוד תורג'מן לא הודה. האב והבן נשארו בכלא, עד המשפט. תחנות הצדק בתאילנד טוחנות לאט. הבן, שלומי תורג'מן, נשאר שם שנה וחצי.

שלומי יושב היום בבת ים. חזר לארץ לפני כחודש, וגם זה במזל. מדבר לאט, כמעט בקושי. מלה בדוקה, בטון מונוטוני.

בסך הכל, סיפור מהחיים. הסיפור של האב והבן יכול להתחיל בעיר לוד, לפני 3 שנים. דוד תורג'מן, 35, בעל מסעדה על הכביש הישן תל אביב ירושלים. חיים רגילים, אפורים, מס הכנסה, מילואים, אשה, ארבעה ילדים. שלומי הבכור. תלמיד טוב. כל החיים לפניו.

אפשר גם לפתוח את הסיפור בארה"ב. 1982. דוד תורג'מן עזב את הארץ, עם המשפחה והילדים. נכנס כשותף במסעדה בצפון קרולינה. מחפש עתיד יותר טוב. שלומי, עכשיו נער עקור, שובר את השיניים באנגלית. בנובמבר לפני שנתיים, אביו לקח אותו לחופשה בתאילנד. שם, בעצם, מתחיל הסיפור האמיתי.

באנגקוק. ה־10 בנובמבר, 1984. חם, יורד גשם. טרמינל גדול, שלוש קומות. עשרה פקידי הגירה במדים שחורים מקבלים את טיסה 318, שהגיעה מפאריז. דוד ושלומי תורג'מן עומדים בתור, בשקט. אב ובנו, דרכון אחד כחול, ישראלי. פקיד ההגירה נותן בהם מבט, מוריד עיניים לתמונות שבדרכון. מחייך ונותן בו חותמת.

נשארים ב„טרנזיט", בדרך לצ'אי מאי. הדיילת בפתח המטוס משלבת ידיים לחזה, מברכת ב„סוואסדי". מטוס קטן, שעה וחצי טיסה ואתה בבירת הצפון התאי. במרחק חצי יום רכיבה על פיל, על גבול לאוס בורמה, משתרע „משולש הזהב". למעלה מ־40 אחוז מתפוקת ההרואין בעולם יוצאים משם.

ערמות של „הונדות" ו„טיוטות" ממתינות בפתח הטרמינל. 50 „באת", כ־2 וחצי דולר, ללילה במלון. אם לא תתמקח, יחשבו אותך למשוגע. דוד ושלומי תורג'מן מתמקמים באחד מבתי המלון הגדולים.

יש מה לעשות בצ'אי מאי. האיזור מלא בתיירים. אפשר לטייל, יש מסג'ים, זונות שטוחות חזה וסמים. הרבה סמים. תאי סטיק, אופיום, הרואין. אבל, העסק לא בדיוק חופשי חופשי. שני הישראלים מעבירים שבוע בצ'אי מאי.

יום חמישי בבוקר, ה־17 בנובמבר לפני שנתיים. מזמינים מקום בטיסה לבאנגקוק ועושים „בוקינג" במלון. דוד נשאר לארוז ושלומי ניגש לסופרמרקט הקרוב. „לסבא שלי יש מפעל, אז אבא שלי חשב להביא לו כמה דוגמאות. הוא אמר לי לקנות כל מיני סבונים, שמפויים, ו־6 קופסאות קרטון של אבקת כביסה".

בדרך לשדה התעופה. שלוש בצהריים, על פי השעון התאילנדי. תיקי הצד בידיים, המזוודות בתא המטען. נהג המונית מחייך לשלומי מבעד לראי. כביש צר, דו מסלולי.

כמה ק"מ מבית המלון, חוסמת אותם מכונית אזרחית. 15 איש בבגדים אזרחיים מקיפים את המונית. „שניים נכנסו פנימה וביקשו לערוך חיפוש בתיקים. אמרנו בסדר, אין בעיה. לא הבנתי מה הולך כאן".

דוד ושלומי תורג'מן נלקחים לביתן מבודד בפאתי צ'אי מאי. חדר קטן, ספה, שולחן וכסא. „נראה כמו חנות, בלי שלט, בלי כלום". השוטרים קשוחים, לא מדברים. „הם נגשו ישר לקופסאות של אבקת הכביסה". אחד השוטרים שולף מבחנה ושופך לתוכה נוזל שקוף, חסר צבע. בקצות האצבעות לוקח

לדוד תורג'מן היה כיסוי נהדר: בנו שלומי, בן 15, שהצטרף אל אבא ל„טיול" בתאילנד. אגב, האב לא הודה באשמה

קמצוץ מ„אבקת הכביסה" ושופך פירורים לבנים לפי המבחנה. כל פירור משאיר כתם סגול בנוזל השקוף. תוך שניות הופכת המבחנה לסגולה. השוטרים מחייכים. דוד תורג'מן בהלם. שלומי לא מבין כלום.

„זה הרואין", מישהו אומר באנגלית. אחר כך בא הקליק של האזיקים.

„התחילו לחקור אותנו. שנודה. שאלתי את אבא אם הוא יודע משהו על זה. הוא אמר שהוא לא יודע כלום". בקופסאות הקרטון היה 2.7 ק"ג הרואין. לא אבקת כביסה.

6 שעות חקירה ראשונה, ומשם לתחנת המשטרה. לילה ראשון במעצר. תא קטן, שני מטר על מטר. בפינה, בור לשירותים. אין מיטות, לא אוכל ולא מים. לדוד תורג'מן 2,000 דולר בכיס. בבוקר, הוא דוחף 50 לשוטר, שיביא משהו לאכול. הסוהר חוזר בערב עם המבורגר, צ'יפס וקולה. למחרת, השוטר מקבל עוד 50 דולר, ולא חוזר יותר.

כעבור יומיים, „נכנס חוקר אחד לתא ואמר, שזה לא לגיל שלי להיות כאן. צריך להעביר אותי למוסד. רציתי להישאר עם אבא, אבל שמו לי אזיקים ומשכו אותי משם. אבא עוד הספיק לצעוק לי: יהיה טוב, אל תדאג, אשיג עורך דין. אנחנו חפים מפשע".

נוסעים. ג'יפ סגור, החוקר ושלומי. „כל הדרך שאלתי אותו לאן לוקחים אותי? מה הולך להיות? כמה זמן אשאר שם?" התאילנדי דווקא נחמד. מנסה להרגיע, מסביר לשלומי, שהוא בדרך למוסד לעבריינים צעירים. 30 ק"מ מצ'אי מאי.

חומת פח גבוהה מתוחה מסביב לשער. מעליה גדר תיל. 50 ראשים קטנים, מגולחים, בולעים בעיניים מלוכסנות את הג'יפ שנכנס. כל אחד נראה כמו ברוס לי קטן. לבוש אחיד. מכנסיים שחורות, חולצה לבנה ומטפחת. שלומי תורג'מן הזר היחידי, עם עיניים עגולות. „הסתכלו עלי כאילו נפלתי מהירח. הם לא מדברים אנגלית, אז דיברנו בידיים".

ארוחת ערב. חדר אוכל ארוך, ששה שולחנות, בכל שולחן 70 עבריינים צעירים. ארבעה אוכלים מצלחת אחת. בצלחת חופן אורז חום, יבש, הרבה אבנים קטנות, קצת חריף, ו„משהו שנראה כמו פרחים. במשך יומיים לא נגעתי באוכל. מגועל. פעם בשבוע מחליפים שם את התפריט". האורז נשאר, רק הפרחים משתנים.

אחרי האוכל הולכים לחדרים. ביתנים גדולים, 100 נפש בכל חדר, אור דלוק 24 שעות ביממה. „קיבלתי מיטה. דיקט שעליו פרשו סדין. לקרוא לזה מיטה. באותו לילה בכיתי בפעם הראשונה".

בחמש וחצי בבוקר, השכמה. פותחים את היום בק"מ וחצי של ריצה. ארוחת בוקר, אורז ופרחים – ויוצאים לעבודה. חודשיים ראשונים עבודת פרך. חופרים בורות ומכסים, חופרים ומכסים. ב־12, ארוחת צהריים – חופן אורז ופרחים. חצי שעה הפסקה, וחוזרים לעבודה. בשש ארוחת ערב ולחדרים. שיגרה.

„בחודשים הראשונים רק חשבתי איך להתאבד. רציתי לקרוע את הסדין ולתלות את עצמי. אבל לא היה לי אומץ. הייתי לבד, לא דיברתי עם אף אחד. בהתחלה, הם לא התייחסו אלי. אחר כך התחילו להציק לי. הם חלקים כאלה, רואים שיש לך שערות על הרגליים, וצוחקים. מקינאה. בשביל להפסיק את זה, הייתי צריך ללכת מכות.

„לפעמים הסוהרים היו תופסים אותי, ואז הייתי מקבל עונש. מעמידים אותך לגדר עם הידיים למעלה. בא סוהר עם מקל בעובי של מחבט בייסבול, ובשתי ידיים מוריד לך מכה על הגב. אם הלכת מכות, קיבלת שש מכות על הגב. אם תפסו אותך מעשן סיגריה – שמונה. על נסיון בריחה מקבלים 22 מכות כאלו. אחרי המכה הראשונה, מתעלפים. אם אתה בורח, מחפשים אחריך יומיים. אחרי יומיים, מותר להם לירות בך, ולהחזיר אותך מת. היו שם בחורים גדולים, בני 20, אבל היו גם ילדים בני 7, שיושבים שנתיים בגלל שגנבו ממתק".

ממשיכים לחיות. מתרגלים למשמעת, לאוכל, ממתינים למשפט. אריאל דנון, הקונסול הישראלי בתאילנד, מגיע לביקור. מביא לשלומי חבילה מאמא ועיתונים. בחור מהכנסייה המקומית, נראיין, קונה לו לפעמים לחם מהעיר. שלומי מתחיל ללמוד תאילנדית, לומד איגרוף תאי, פעם בשבועיים מגלחים לו את הראש.

בינתיים, דוד תורג'מן יושב בכלא של צ'אי מאי. כלא קשוח במיוחד. אחרי ששה חודשים, מאפשרים לשלומי להגיע אליו לביקור. „הכניסו אותי פנימה, לחצר קטנה. מהעבר השני ראיתי את אבא שלי מתקרב. הרגליים קשורות בשרשרת שאליה מחוברת משקולת כבדה. 8 קילו בערך. בקושי הלך, כל הזמן משך רגל אחת. עמדנו שם מטר אחד מהשני, שני גדרות תיל בינינו. דיברנו אולי 10 דקות.

„הוא סיפר לי איך הוא חי שם. לבד בחדר, 10 דקות ביום יוצאים לחצר עם המשקולת צמודה. המשקולת והשרשרת על הרגליים כל היום. ישנים על הריצפה, אין שמיכות. כל דבר צריך לקנות שם בכסף. אוכל, מים, בגדים. כשכואב משהו, אוכלים שם לטאות חיות. אומרים שזה עובר כמו אקמול. התא שלו מלא בלטאות והוא צריך להתחלק איתן באוכל. אם לא, הן תאכלנה הכל – בגדים, שמיכות, גרביים. אז הוא מניח חצי ארוחה בצד, שלא יעלו לו על המיטה. הוא מכר את המעיל כדי שיתנו לו לטלפן לאמא. כשנפרדנו, אמר לי שוב שיהיה טוב".

הג'יפ מחזיר את שלומי למוסד. נסיעה קצרה, מראות חטופים של חופש. מכוניות נוסעות, אנשים שהולכים לשומקום.

100 בכל חדר, אור דלוק 24 שעות ביממה, דיקט במקום מיטה ועליו סדין

ארה"ב הקימה צוות בינלאומי למלחמה בסמים, מנסה לגייס את מדינות המזרח הרחוק לחיסול נתיבי ההברחות

עוברת שנה. יש כבר תאריך למשפט. יצחק נכון, שגריר ישראל בתאילנד, מגיע לביקור. שלושה שופטים תאילנדים מטילים על שלומי תורג'מן עונש קל יחסית. מאסר עד גיל 18 במוסד.

„הייתי מופתע. כל הזמן אמרו לי במוסד, שאני הולך לקבל למעלה מ־20 שנה. סיפרו לי על נער מכסיקני בן 17, שקיבל 23 שנה על קילו אחד. אני לא יודע מה היה קורה, אם השגריר לא היה בא. אחרי המשפט ידעתי שנשארה לי עוד שנה, אוכל להחזיק מעמד".

כל אותו הזמן המתינו במשרד החוץ לחרות לפיד. לפיד, חבר קיבוץ איילת השחר, הוא סיפור בפני עצמו. מוסד של אדם אחד לשיקום אסירים. ביום חמישי, ה־28 לפברואר, הוא מצליח לשחרר את דניס גולדברג מכלא בדרום אפריקה ונוחת בארץ. למחרת, יום שישי, חרות לפיד כבר בדרך לתאילנד.

„הבהרתי להם שאני מוכן לטפל בילד. הוא לא אשם. אבל לא אעזור לאבא. מה שהאב עשה, לא מקובל עלי".

בכלא צ'אי מאי פוגש חרות לפיד את דוד תורג'מן. „שאלתי אותו איך עושים דבר כזה? כמובן שלא היה לו הרבה מה לומר. הוא רק נשבע לי, ששלומי לא ידע שום דבר. ואז נגשתי לראות את שלומי.

„חשבתי לפגוש ילד שיתפוס אותי במכנסיים ויבכה שאוציא אותו משם. להפתעתי, מצאתי בחור שכמעט ולא מגיב. יצאתי משם במסקנה, שצריך לבנות את הבחור הזה מחדש. אבל, קודם כל צריך להוציא אותו משם, ומהר".

חרות לפיד עובד על דלק של חוצפה ואמונה. פעם ראשונה בתאילנד, אבל אין לו בעיה. מפעיל קשרים, מנדנד במקומות הנכונים. גם כשהוציא את כושי רימון מכלא בגרמניה, גישש תחילה באפלה.

בקריסמס 1985/4 מסדרים לשלומי ביקור נוסף אצל אביו. „הפעם נתנו לי לראות אותו מקרוב. איך שהוא הזדקן. בגיל 36, עם זקן לבן. יצא מ־7 חודשים בצינוק, בגלל ריב עם סיני על משחק שח מט. הוריד שם 15 קילו. בתא שלו, מטר על מטר, אפשר לשכב רק עם הרגליים למעלה. כשעומדים, העורף נוגע בתקרה. פעם ביום מוציאים אותך למקלחת בתוך באר מצחינה. אתה עומד שם 10 דקות, שופך על עצמך מים ומחזירים אותך לתא. קשה לתאר איך הוא נראה. אני רק זוכר, שאחרי הביקור הזה בכיתי שבוע שלם".

חמישה חודשים לאחר המשפט. אנשי השגרירות הישראלית וחרות לפיד מצליחים להזיז עניינים. שלומי מוזמן לדיון נוסף בבית המשפט. „לא היה לי מושג מדוע הזמינו אותי. השופט שאל אותי פתאום, אם אני רוצה לחזור לארץ שלי. מה אעשה שם, אצל מי אחיה. הייתי בהלם, לא האמנתי למה ששמעתי".

שלומי תורג'מן השתחרר 18 חודשים לפני הזמן. ב־23 לדצמבר, 1985, הגיע אריאל דנון מהשגרירות, ואסף אותו מהמוסד. יום בבאנגקוק, נחיתה בקהיר וטיסה ישירה לבן־גוריון.

היום הוא יושב בבת ים, מנסה להתחיל חיים חדשים. מנסה להתאושש. „החברים שלי חושבים שאני עבריין. לא מתקרבים אלי, לא באים לבקר. את אבא שלי העבירו עכשיו לבית סוהר בבאנגקוק. אולי יהיה לו שם יותר טוב. אני לא מבין למה אף אחד לא עושה משהו בשבילו. שיעבירו אותו לכלא בישראל". עדיין לא יוצא מהבית, מעשן בשרשרת. השיער שלו רק התחיל לצמוח.

האב, דוד תורג'מן, נשפט לפני חודשים. הוא לא הודה, וקיבל 100 שנה. השבוע, יחוגג מלך תאילנד יום הולדת. יש סיכוי שיפחיתו מעונשו של דוד תורג'מן 50 שנה.

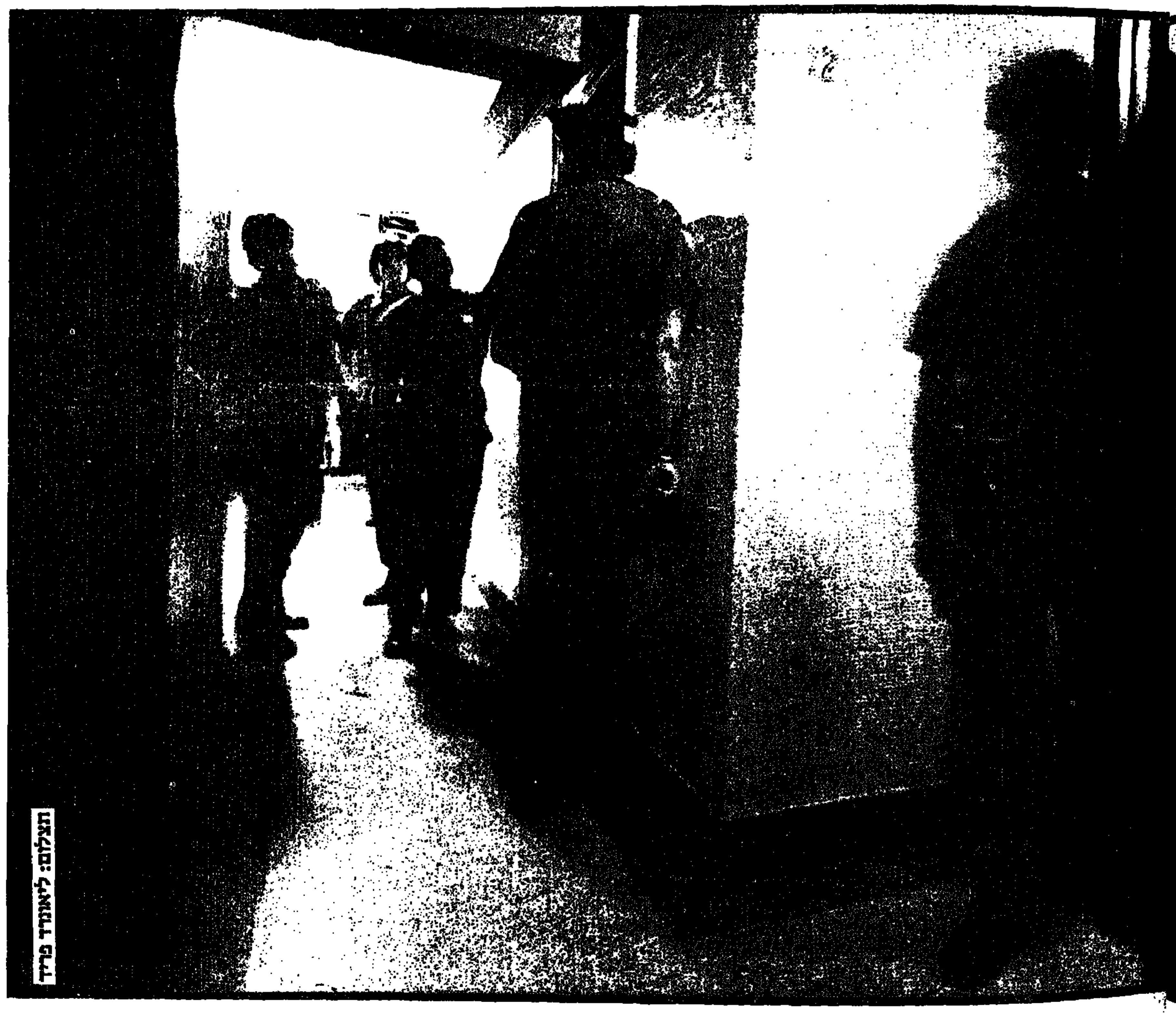

צילום: ליאונרד פריד

חרות לפיד. מוסד של אדם אחד

צריך להיות חצוף או תמים בכדי לעשות את שעושה חרות לפיד. לחפש סדק במערכת יחסים שמרנית ונוקשה שבין מוסר למדינה, או בין מדינה למדינה. להיכנס בו. צריך גם לא מעט אומץ ואמונה. לבוא כאדם אנונימי, ללא גב, כדי לשחרר אסיר מכלא מקומי או זר.

חרות לפיד, שיער לבן, דיבור שוטף, ענייני, תמיד ממהר. העסק הזה של שיקום אסירים בקיבוצים, התחיל אצלו די במקרה. תוך שלוש שנים, הפך העיסוק לפרוייקט. היום, כבר יש לו קבלות על הצלחות בקנה מידה בין לאומי. באוניברסיטת ניו יורק עושים עליו עכשיו עבודת דוקטורט.

בתחילת שנות ה־80 חרות לפיד עובד כמדריך חבורות רחוב מטעם התק"מ. יום אחד, נופל לידיו ספר שכתב כושי רימון בכלא הגרמני. „הזדעזעתי מהתיאורים על מה שהגרמנים עשו לו בכלא. זה הרתיח אותי. למרות שאני יליד הארץ, עלו בי אמוציות, כאילו הייתי ילד יהודי באושוויץ.

„באותו זמן זומנתי לסמינר בארה"ב. אז החלטתי לעצור בגרמניה. לא ידעתי בכלל איך להתחיל. אבל איכשהו הגעתי אל כושי. זה סיפור ארוך. עבדתי עליו שנתיים וארבעה חודשים. בסוף שחררתי אותו. איך? אני לא יודע עד היום".

1000 אסירים משוקמים בישראל לא היו מביאים לחרות לפיד את הפרסום שהביא לו כושי רימון. בינואר 83' התחיל בפרוייקט שיקום האסירים בתנועה הקיבוצית. 47 אסירים עברו אצלו עד היום. 32 מהם נמצאים עדיין בקיבוצים. 15 נמצאו לא מתאימים, רק 6 חזרו לכלא. הצלחה, בכל קנה מידה.

בפברואר 85' שיחרר לפיד את דניס גולדברג מכלא בדרום אפריקה. עוד סיפור של עקשנות ואמונה. „יש אנשים שפשוט אסור שישבו אפילו דקה בכלא. אשחרר את כושי מגרמניה, את אבוטבול מרמלה, או את שלומי תורג'מן מתאילנד. המגיע הוא אותו מגיע. יש אנשים שלא אעשה כלום עבורם. אביו של שלומי תורג'מן, למשל, לא מבין איך לקח איתו את הבן למסע".

אדם עם נסיון בבתי כלא. מהעבר השני של הסורגים. „הייתי משווה את התאילנדים לטורקים. שם אתה קונה הכל. מה שאתה מקבל, זו צלוחית ליום עם קצת אורז יבש ושני כרודי שומן. אתה רוצה יותר? תקנה. אתה רוצה כוס תה? מיטה? שמיכה? תקנה. המדינה לא צריכה לשלם לך על זה".

לפיד נמצא עכשיו במזרח. משימה חדשה. יש לו עוד שני פרוייקטים בטורקיה וביוון, עליהם הוא כבר שנה. „יש לי בעיה כרגע ששואלים אותי מי אני. אין לי תשובות. אני כמו כל אחד אחר. מי אני? מה אני? איפשהו עוברים על זה, מפני שזה בעצם לא מה שמשנה. מדינת ישראל, לדוגמה, לא יכולה לשחרר את דניס גולדברג. היא לא יכולה להתערב בבעיה של דרום אפריקה. אני יכול. אני יוצא לדרך בלי לדעת איך זה יסתדר. ועובדה, זה עובד. אני מוכן שפעם יאמרו לי שק בתחת. זה עוד לא קרה. גם לזה תהיה לי תשובה".

ג'ינדי יום בחייו

מאת ג'ודי מוזס־ניר

ערב, בביתו, על מנת להוכיח משהו, אברהם גינדי מריץ סרט ווידיאו על המסך. סרט בן שנים אחדות המתעד מסיבה שערך, בימים בהם מעמדו היה בלתי מעורער. קבלן ענק, פרנס ציבור חובב, בעל בעמיו, מוגן על ידי נכסיו, מאושר. לא בקשתי לראות את הווידיאו. גינדי הריץ את הסרט כדי להציג אנשים המופיעים בו, ולהסביר שגם היום אנשים אלה תומכים בו. בסרט מופיעים אנשי תקשורת, פוליטיקאים מקומיים, אנשי משטרה. לימים, אחד מאנשי משטרה אלו היה בין חוקריו.

אם הבנתי נכון את הסרט אז החיים הם מעין תיאטרון, בו הכל צפויים לחילופי תפקידים. גינדי, היום, מאמין שכך נחלק העולם, לצופים, לניצפים, למועמדים לעלות על הבימה, לחילופי תפקידים. הווידיאו עושה טוב לגינדי. העבר היפה מתועד, לא הולך לאיבוד, ניתן למשש אותו, להריץ אותו.

בבוקר, כשאברהם גינדי, הגיע לבית הקפה בצפון תל אביב, פסע פנימה בחופזה, מוריד מעט את ראשו. למרות הנסיון שלו „להעלם", לא נמלט מלחיצות ידיים של יושבי הקפה. חלקם אינו מכיר אותו אישית. גינדי מעורר הזדהות, סימפטיה. הזדהות אותנטית, לא יזומה, לא לחוצה. אנשים פשוט ניגשים אליו לברך אותו.

בשבוע שעבר, בית המשפט העליון שיחרר אותו מן המעצר. גינדי צפוי היה למעצר עד תום ההליכים. העליון, בעירעור, לא מצא בכך צורך עינייני. גינדי לא נמלט, לא מפריע למהלך המשפט.

למחרת שחרורו, חלה התפתחות מעניינת בבורסה, בעניין מניות גינדי. שערן עלה. העיתונות הכלכלית דיווחה על כך. הפרשנות אולי אינה מיותרת. שער המניות אולי עלה גם משום שגינדי שוחרר. הציבור נוטה לזהות את השחרור עם סיכוי של החייאה עסקית של חברת גינדי.

בתחילת היום הארוך שביליתי איתו ועם מזכירתו, יהודית, פגשתי אדם במעט נטול חיים, מדבר בחד גוניות, כאילו מרקלם, מדי פעם ניתק מן השיחה.

גינדי, אומרת מזכירתו, חזר מהכלא אדם שונה. „שבר כלי", היא אומרת. למזכירה

לאחר 90 יום, הקבלן אברהם גינדי שוחרר ממעצרו. ג'ודי מוזס ניר עשתה איתו יום בחיים האזרחיים. גינדי „לומד ללכת" ● הוא מספר על תקופת המעצר, על נסיון ההתאבדות, חברים, משפחה ● המשפט עצמו עדיין לפניו. אנשים בראשון אוהבים אותו

איתנית הפתרון הבונה

איתנית — מוצרי בניה מצמנט משוריין בסיבים באיכות מעולה לגגות, קירות, מחיצות תיקרות וציפוי — למגורים, תעשיה, מלאכה, חקלאות מבני ציבור, משרדים ובטחון.
— לוחות גליים בפרופילים שונים, גם למפתחים גדולים ושיפועים נמוכים.
— לוחות שטוחים בעוביים ובאורכים שונים.
— למוצרי צרכנות ונוי: עציצים, תיבות פרחים, מיכלי מים.
ניתן לקבל את המוצרים בצבעים ובגוון אפור טבעי.
לשרותכם, יעוץ טכני מעולה

איתנית — מוצרי תגיב — **תגיב**
— לוחות מגבס משוריין למחיצות פנים, לתקרות ל״טיח יבש״ ולבידוד, והאביזרים הנדרשים להרכבה ובניה.
— ״הקיר המהיר״ — לבנים ״טרפזית״ לבניית קירות ומחיצות פנים.
חסכון רב, ע״י אפשרות לשינויים פנימיים בתוך הדירות, גם בהרכבה עצמית.
תגיב — המהפכה הנקיה.

רעף איתנית
גג ישראלי בסגנון חדש
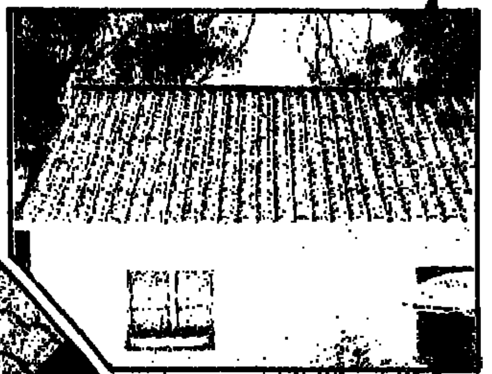

* חדשני בצורתו ובגוונו
* מחירו נמוך
* חסכוני בעץ למבנה הגג
* התקנה מהירה וקלה
— גם בהרכבה עצמית

קירות פנים ותקרות מגבס משוריין
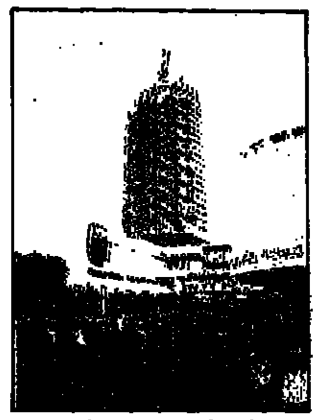

מגדל ״לב דיזנגוף״
פרוייקט מגורים יוקרתי
בן 20 קומות

דירות ״פנורמה״
מחיצות מגבס
משוריין בניית
יבשה למגורים
באיכות.

פרוייקט היוקרה ״פנורמה״
במרכז הכרמל
88 דירות,
100 חדרי מלון

קנטים ולוחות גליים לקירות וגגות

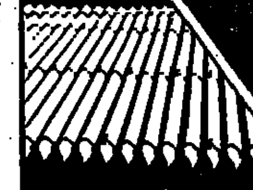
מבחר צבעים עשיר

לבני ״טרפזיות״—הקיר המהיר
הדגמה מתוך תוכנית הטלויזיה, ״בין הכסאות״ איך לבנות קיר בקלות ובמהירות
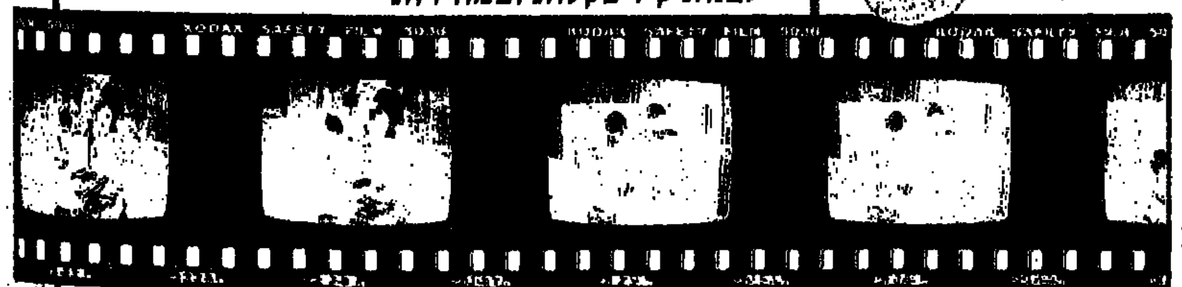

עציצים ואדניות איתנית

כל חשנת אביב
עם עציצים
ואדניות
איתנית

לוחות איתנית
שטוחים
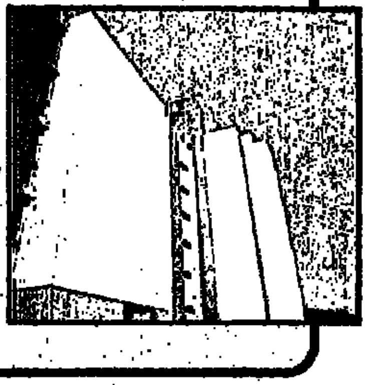
צבעוניים
לעיצוב
בידוד או חידוש
מבנים

האני מאמין של איתנית

כחול לבן

צינורות איתנית
העורקים של המדינה

צנורות להולכת מים בלחץ, לביוב ולתעול.
צנורות מעולים שהוכיחו עצמם במשך עשרות שנים בפיתוח משק המים של המדינה, בחקלאות ובתשתית.
צנורות מ-פי.וי.סי. להולכת מים בלחץ ולהנחת כבלים.
לשרותכם יעוץ טכני מעולה ושרות שדה לתיקונים ושרותי פיקוח.

איתנית שיווק מוצרי בניה

איתנית הפתרון הבונה

שלה.
היא אמרה, שבר כלי. היא אומרת שבר כלי, והיא מתכוונת לשבר כלי. גינדי לא יתקן אותה. גם הוא משחיל מליצות תיקניות בשפתו. פה ושם, הוא מתרומם לאיזושהי התנסחות הניגזרת מן המקורות. בדרך כלל, גינדי דובר עברית חילונית, מחוסרת פאתוס. הכל במעין עובדתיות יבשה. העיתונות אוהבת לראיין אותו, ולעיתים, דרך העיתונות, הוא נשמע נימלץ למדי. לא היום, לא עכשיו. „שבר כלי”.

מאוחר יותר, כשנטייל ברחוב רוטשילד, הדיזינגוף של ראשון, ישתפר המצב. כאן, בראשון לציון, עיר הבירה האמיתית שלו, גינדי זוקף קומתו. אנשים שמעולם לא ראה, בעיניים לחות אומרים לו, מברוק. הוא מתקשה להאמין. בדרך לראשון, נהגים המבחינים בגינדי, תקוע במושב האחורי של מכוניתה הקטנה של מזכירתו, מסמנים לו וי, ויקטורי, ניצחון. גיבור מקומי, גיבור עממי.

נהנה מתשומת הלב שלהם, מהעידוד.

אברהם גינדי מתיישב ליד שולחן, מתבונן סביב, בתנועות ראש איטיות. הוא לומד את טעם השחרור, משחזר את רפרטואר התנועות של אדם חופשי. קל לאבד רפרטואר זה, לא קשה לשחזר אותו.

הוא יודע שאנחנו יודעים שהכל עוד לפניו. אם לא הכל, אז הרבה עוד לפניו. המשפט עצמו לפניו. בינתיים, הוא רק נאשם. כלומר, הוא בחזקת זכאי. רק בית המשפט יחליט. לא הרחוב, לא התביעה, לא האוהדים, לא סימפטיה או אנטיפתיה מיוזמנות של התקשורת.

אבל, גינדי, עכשיו, רושם לעצמו הישג: עצם השיחרור מן המעצר. נוצרה סביבו תערובת של היסטריה ושל משפט על ידי דעת הקהל. התביעה ביקשה את מעצרו עד תום ההליכים. בתי משפט יאשרו בקשה זו רק במקרים חמורים. העליון, כאמור, שיחרר אותו.

חשבתי שלא יהיה לי האומץ לעשות זאת. אתמול בערב, הוציאו אותי חברים למסעדה בתל אביב. אנשים שאיני מכיר קיבלו אותי כאילו הייתי שצ'רנסקי לפחות. משהו שלח לי בקבוק שמפניה לשולחן, לא מכיר אותו אפילו. אנשים ניגשו, לחצו ידיים ואמרו, אנחנו איתך.

„כשנסעתי בבוקר עם אחי, קובי, עמדנו ברמזור, הבחנתי שמזהים אותי והסטתי את הפנים. אנשים צפצפו, הרימו בוהנים, וצעקו אנחנו איתך. רבים אומרים לי שיצאתי מחוזק. התגובות כל כך אוהדות שהן מביכות אותי.

„אפילו בכלא, כשירדתי לחדר עורכי הדין, ופגשתי אנשים ממשרדים שונים, כמו תמיר, או לידסקי, הם עודדו אותי, ואמרו שאין כל הצדקה שאשב. גם אנשים מן המערכת המשטרתית העבירו לי מסרים על התדמית החיובית שלי ברחוב. לדעתי, הייתי קורבן. לא רוצה להגיד של מי. המבין יבין. לכלא קיבלתי מכתבים מאנשים שאיני מכיר,

שער מניות גינדי בבורסה. יש קשר

למונחים פוליטיים מקומיים. ראש עיריית ראשון, מאיר ניצן, ניצל טכס חלוקת מלגות מטעם ארגון הקבלנים המקומי, ואמר שהוא מאמין באופן מוחלט בחפותו של גינדי. ניצן אמר, אני לא מתבייש לומר שהוא חבר שלי. הדברים פורסמו בעיתונים והגיעו לידיו של גינדי בכלא.

גינדי, שוקל ארוכות כל מלה, טוהר באוויר, מגיב: „האמת היא שהייתי שרוי במצב רוח קשה מאוד, כך שהדברים האלה, כגון הדברים של ראש העירייה, היו רק זיק קטן בתוך העולם החשוך שבו נמצאתי.

„האשמתי את עצמי במעצר הזה. בשעה שהייתי כל כך ידוע ופופולארי, וזה שימש לי כחרב פיפיות. בגלל הפופולאריות הזאת

צילום: ישראל סימיונסקי

אברהם גינדי, תקופת החקירות, הגשת כתב האישום. אחיו הזדהו איתו ממרחק. האיש שברחוב ניגש אליו, מברך אותו בחום. אהדה לא יזומה, לא מפוברקת

רק בערב, בבית, הוא משחרר קצת חיוכים. ורד, בתו, 18, מגישה לו עשרות מברקי התמיכה שהגיעו בהעדרו. חברים מגיעים. גינדי חוזר לעצמו.

בבית קשה לנהל איתו שיחה. הטלפון אינו חדל לצלצל. הבית עמוס זרי פרחים. מישהו ספר 105 זרים. חנות הפרחים של ראשון, הסגורה בדרך כלל ביום שני אחר הצהריים, היום בו שוחרר, נשארה פתוחה עד חצות.

היום שלנו נפתח בתל אביב. בבית הקפה אולגה יושבים „קבועים”. גם האוכלוסיה האדישה של בית הקפה זורקת לו מזל טוב. אולגה סמוך לקפה אקסודוס. זו אולי המובלעת העסקית של תל אביב. בשעות הצהרים, מתנהלת כאן תנועה של אנשי עסקים, אנשי אוויר, עיתונאים, קיבוצניקים, נשות חברה, אנשי ספורט. מה שלא ידוע לתושבי מובלעת זו, לא ידוע לאיש. ויותר מכך, מה שלא ידוע להם, אולי כלל לא קרה.

גינדי מכיר את המובלעת. הוא יודע שכאן נמצאים ה„תליינים” העזים של תל אביב. כאן מרוכזת עוצמת רכילות אדירה. הוא מתאר

יתכן שגינדי, מבחינתו, אכן רשאי לראות בכך הישג. עם זאת, מאחורי כל זה מסתתר איום המשפט.

כתבה זו, אולי לא מיותר לציין, אינה עוסקת בחפותו או באשמתו של גינדי, ואין היא מתייחסת לחומרי המשפט עצמו. כתבה זו מתארת יום אחד בחייו של אברהם גינדי המשוחרר ממעצר. אם התיאור מתקבל כאוהד, הרי זה משום שה„רחוב”, או אותו חלק של הרחוב, איתו נפגשנו, אוהד את אברהם גינדי. ישנם, כידוע, לא מעט רחובות. יתכן שרחוב אחר היה נותן לגינדי כתף קרה, או עויין אותו. מי יודע.

למדתי כל מיני דברים. למדתי מושג חדש בעברית: „יש לי דיבור איתך”

מדיירים שקנו אצלי דירות, מעובדים שלי. מנהל הכלא טען שקיים לחץ גדול מאוד של ביקורים בכלא. גם של אנשי ציבור שבדרך כלל מעדיפים בזמנים כאלה להעלם.

„אחד שביקר אותי, איש באמת קשוח, תת אלוף, מיל, פיחוטקה, שהיה תקופה קצרה, מנכ”ל החברה שלי. פיחוטקה, איש קשוח, בכה בביקור. גם מפקד משטרה עירונית אחת הגיע. כמובן שלא דיברנו על החקירה, הוא אמר שאם אני מרגיש שאני ישר כפי שהוא מכיר אותי, שאהיה חזק.

„לא יודע מאין הפופולאריות הזאת. אולי בגלל העובדה שמעולם לא הפנתי עורף למישהו במצוקה. מישהו אמר לי שמול שאני לא בחורה, כי איני יודע להגיד לא. בכל תקופת מעצרי, לא נעלם ידיד אחד. הבית המה מאנשים. כשהשתחררתי ורציתי להיות קצת עם רינה והילדים, זו היתה משימה בלתי אפשרית. הבית המה מאנשים. אמרתי לידיד, שבדרך כלל במקרים של אדם מצליח שנופל, אנשים שמחים לאיד, אני הרגשתי ממש ההפך”.

הפופולאריות של גינדי מתורגמת גם

הוציאה התקשורת את המקרה שלי מכל פרופורציה. יש הבדל ענק בין האשמה נגד לבין הסיקור בתקשורת. אחר כך, כשהתחילה פרשת חוה יערי, באו רבים, גם בכלא וגם מבחוץ, ואמרו לי, יופי, יש פרשה חדשה, עכשיו ידרדו ממך.

„הייתי בחקירה חודשיים. קודם, כאותו עניין. לא הייתי זקוק שיגידו לי שהכל כמה היות ועד לרגע זה אני חש שפעלתי בתום לב. חששתי שבמקרה הגרוע ביותר אעצר ל־48 שעות. כשהם ביקשו את הארכת מעצרי הופתעתי, משום ששיתפתי פעולה במלוא מלא.

„אחד הרגעים הקשים ביותר עבר עלי כשיהודית, ויגאל גורודיש, המנכ”ל שלנו, נעצרו. הכרתי את המושג „פיק ברכיים”, אך לא חשבתי שאזכה לחוש אותו. כששמעתי על מעצרם, הרגשתי פיק ברכיים, במלוא מובן המלה. חולשה נוראית. אמרו לי שאולי רוצים להשתמש בהם, על מנת להפעיל עלי לחץ. לא רציתי שישבו דקה במעצר בגלל הקשר שלהם איתי. היה לי דין ודברים קשה עם החוקרים”.

יהודית להב, מתערבת: „אף פעם לא שמעתי את אברהם צועק. הוא אדם שתמיד אומר את הדברים שלו בשקט. אנחנו היינו בתא אחר, וזעקותיו הגיעו לאוזנינו. הוא כעס מאוד, וכאב על העוול שנגרם לאנשיו. אנחנו לעומת זאת חשבנו רק עליו. כשיואל, מפקד אוגדה לשעבר, ראה אותו במיסדרון, הוא פרץ בבכי. איש בעל עיטור גבורה, שראה צעירים רבים נופלים לידו”.

משה ויגאל גינדי, אחיו של אברהם גינדי, יצאו את הארץ לפני חודשים אחדים. הם אינם ממהרים לשוב. מאיימת עליהם חקירה משטרתית, על הנלווה לכך. פה ושם סופר כאילו ניסו להגיע להסכם עם המשטרה. על פי השמועות, הם בקשו כי יבטיחו להם שלא ייעצרו.

עם שחרורו מן המעצר של אברהם גינדי, רווחה הדיעה כי אחיו ישקלו חזרה לישראל. כלומר, שחרורו יביא אותם לישראל. לפי שעה, לא חזרו.

אחת הסברות, שנפוצו עם בקשת מעצרו של גינדי עד תום ההליכים, אמרה שהמשטרה אולי מבקשת להשפיע בכך על אחיו, אולי לגרום להם לשוב לישראל, כדי לסייע לו. הם לא שבו. הם הביעו, ממרחקים, צער על מעצרו.

לגינדי, כך נראה, יש דברים רבים להגיד על אחיו. הוא נקלע, אולי, בעניין זה למעט צדקנות: „אני לא כועס על האחים שלי. הם פעלו כפי שחשבו לנכון. אני משוכנע שלרגע לא חלמו להזיק לי. הם מאוד מודאגים מכל מה שעבר על המשפחה, הירבו לטלפן ולשלוח מכתבי עידוד.

„עד כאן. אין לי עניין להרחיב את הדיבור על האחים שלי. אני רק יכול להוסיף, שאני משוכנע שהם מרגישים רע מאוד מהעובדה שהם חייבים להיות בחו”ל. זה עניין של זמן, אבל אני בטוח שיעשו הכל כדי לחזור. מעולם לא חלמתי לעזוב את הארץ. הדרכון היה אצלי, עד השחרור, גם כשהייתי במעצר לא עלה על דעתי לברוח מכאן”.

את רוב מעצרו, בסך הכל כ־90 יום, בילה אברהם גינדי בבית המעצר על שם רוני ניצן, שבכלא איילון. את תאו חילק עם שבעה אנשים, חלקם נאשמים, כמוהו, בעבירות

אברהם גינדי: לא חזרתי בתשובה בכלא. תמיד הייתי אדם מאמין. בערב שבת, בכלא, נשברתי ● טוב שהצילו אותי מניסיון ההתאבדות. נתקפתי חולשה ● אף ידיד לא עזב אותי. אנשים נשארו איתי ● האחים שלי לא רצו להזיק לי. הם עשו את הטוב בעיניהם ● אם לא הייתי כל כך מפורסם, התקשורת לא היתה מבליטה את המקרה שלי. פרשת חוה יערי הורידה ממני את תשומת הלב ● למדתי כמה דברים בכלא. יש שלושה עולמות בחיינו. עולם הכלא אחד מהם

צווארון לבן. אחד חשוד ברצח. ואחרים, בעבירות שונות.

גינדי נזהר מאוד שלא לפגוע בחבריו לתא, אליהם התקשר מאוד. לפעמים, לולא היה זה פרדוקס, יכולת לחשוב שהאיש מתגעגע. על המכרים מהכלא, אסירים וסוהרים, הוא מדבר בחמימות רבה: „חברי בכלא מאוד עזרו לי. בימים הראשונים, הייתי שרוי במצב רוח ירוד מאוד. מנהל האגף שלנו, בן עמי, טיפוס אבהי, ביקש מחברי לתא לעזור לי להתאקלם.

„משפט הפתיחה של החברים לתא היה: אנחנו נמצאים במצב של תאונה. רק שבתאונה מאבדים יד ורגל, פה תשב זמן קצר, תצא החוצה, ותשוב להיות מי שהיית. היחס אלי היה אוהד מאוד. נוצרו קשרים קרובים. ומצד שני הם מאוד רצו שאשתחרר, למרות שאני בטוח שהם חשים בחסרוני. לא פחדתי בכלא, היות ובאגף שלי היו צעירים אנושיים מאוד, שחיפשו ללא הרף דרך לעזור לי. היו גם שהביאו אלי את התיקים שלהם והתייעצו איך לפעול. אחרים התייעצו על עסקות טיעון עם הפרקליטות.

„את יודעת, בכלא החלטתי שיש שלושה עולמות. העולם החיצון, העולם הבא ועולם הכלא. זה עולם בפני עצמו עם כללים משלו, שפה אחרת. אני לא הצלחתי לסגל לעצמי את השפה, אך קלטתי מלים פה ושם, כמו מושג שנקרא דיבור. „יש לי דיבור איתך”.

„שתיתי פעמים רבות קפה עם רחמים אהרוני (גומדי), עם אלי זאדה, ובן הרוש. היו לי איתם שיחות על עולם הכלא. הם ניצלו את השהות בכלא ללימודים ולראיה חדשה ושונה את העולם. העצירים טוענים שבית כלא זה בית ספר לכל החיים, אבל הם לא ממליצים לאף אחד לבקר בו.

„החיים בכלא מתחילים בשש ורבע, בספירה. כולם עומדים ליד המיטות, ודרך הסורגים סופרים אותנו. אחר כך, ברבע לשבע, ארוחת בוקר. אני שמנתי בבית המעצר, היות והירבתי לאכול לחם. בית המעצר נקי מאוד, דבר שהפתיע אותי. שמחתי מאוד שלא נכלאתי באבו כביר. שמעתי על הזוהמה הנוראית שם.

„אני מבין את מיקי אלבין, שניסה לברוח משם. באחת מפינות התא, יש מקום לעשות את צרכים, וגם ברז מים חמים. הדבר הראשון ממנו נהנתי, לאחר שהגעתי הביתה, היתה הישיבה על האסלה בשירותים, והרחצה במקלחת.

„במשך היום עסקתי בקריאת עיתונים, וקצת בכתיבת מכתבים. מעולם לא חשבתי שאני עלול לשבת במעצר. הכרתי את הכלא, כמי שבא לסייע לאסירים. זה נורא לשבת מאחורי סורג ובריח. נורא לשבת ב„פוסטה” – המכונית המובילה את העצירים לבית המשפט, ולראות דרך הסורגים איך אנשים מהלכים חופשי, ואתה נמצא בתוך כלוב.

„באותם רגעים, אתה מקנא בכל דמות חופשית. הערבים הקשים ביותר, היו ערבי שישי. נכנסתי למועקה כבדה כשנזכרתי, שממש ברגעים אלו הייתי צריך לעמוד ליד שולחן השבת, מוקף ברינה ובילדים, ולהגיד 'אשת חיל' ושלום עליכם.

„בערבי שבת נהגתי ללכת לבית הכנסת של הכלא, שהיה סמוך לחדרי, ולשמש כשליח ציבור, כיבוד שבו כיבדוני האסירים. בערבי שבתות נהגתי לשוחח עם רב הכלא. לא חזרתי בתשובה. אני הייתי יהודי מאמין.

ביחס לאחיו, שעזבו את הארץ, הוא מגלה סלחנות. זו אולי מין צדקנות

ונשארתי כזה. גם מה שעבר עלי לא עירער את אמונתי.

„לפעמים, כשחזרתי לעצמי, שימשתי לעצירי צווארון לבן ולעצירים שחשבו על הקמת עסק, כיועץ פירסום. אנשים העמידו בפני אתגרים, איך הייתי מעצב את מערכת הפירסום של העסק שלהם. אלו היו הרגעים היפים שלי. הרגעים היחידים בהם הייתי יוצא מאווירת הדיכאון של הכלא.

„לא היה לי כוח להתמודד עם העניינים השוטפים של העסק. גם בספרים לא יכולתי להתרכז. חלק ניכר מאוד מהזמן הייתי בדיכאון. דאגתי למה שקורה בחוץ. לא נותקתי מהעולם החיצון. נוסף לחוויה הקשה שבישיבה בכלא, היה על כתפי ומצפוני כל מה שקורה בחברה. מה שקרה בשלושת החדשים האחרונים, היה שהפסקנו לחלוטין למכור דירות על הנייר. אומנם באו קונים ורצו לקנות דירות שעדיין אינן מושלמות, אך קיבלנו החלטה חד משמעית, לא למכור דירות עד שאשתחרר.

„רוב הזמן בכלא, חשבתי על החברה שנפגעה קשה. פרדוקס. ימים ספורים לפני המעצר, הודיעו לי שהחברה זכתה במקום ראשון במשאל המוצר הנבחר הארצי. בכל סקרי השוק זכתה החברה במקום הראשון. הרגשתי שביום אחד ריסקו את האמינות שבניתי ב־15 שנה.

„אני, בניגוד לאחי, לא הייתי זקוק למודעות הרגעה, מפני שבלעדיהן ידעתי שהציבור עומד לצידי. המנכל וצוות העובדים תיפקדו בצורה יוצאת דופן. יש לי צוות שכל חברה היתה מתברכת בו. גם הספקים וספקי המשנה גילו אורך רוח. והוא הדין לגבי רובם של הקונים והדיירים.

„היום אני מצפה מכל הקשורים לחברה לגלות אורך רוח, סבלנות. אני מאמין שאצליח להחזיר עטרה ליושנה. מאז שיצאתי מהכלא אני מטפל בעניינים הקשורים למשאבים הכספיים של החברה. אני בהחלט

מודעי שאל עלי

„בליל שבת שעבר, יצחק מודעי, שר האוצר, הירצה באחד המועדונים בראשון. רגע לפני שפתח בדבריו, הוא שאל ברמקול, האם אברהם גינדי נמצא באולם. „התרוממתי, מודעי ניגש אלי, נישק אותי, ובירך אותי על שיחרורי מן המעצר. הקהל מחא כפיים”.

מופתע לטובה מהיחס החיובי של הגורמים איתם אני בא במגע”.

פרשת ניסיון ההתאבדות של אברהם גינדי. כך או כך, אנחנו אומרים, בשיחה זו, להתייחס גם לעניין זה. גינדי לא ניסה לעקוף. הוא יודע שניסיון ההתאבדות נקלט בזכרון הציבורי.

„זה היה רגע של אובדן חושים. חולשה. הרגשתי שעולמי חרב עלי. זאת, לאחר כמעט חודשיים של חקירות אינטנסיביות ואחרי שהיה ארוכה במעצר. כשהודיעו לי שהפרקליטות דורשת שאעצר עד תום ההליכים, הרגשתי איך עולמי קורס עלי. הרגשתי שאני משלם את מחיר כל המעשים החיוביים שעשיתי בשנים האחרונות. אולי, לו הייתי אנונימי לא הייתי מגיע למעצר.

„חשבתי על מה שמעולל המעצר למשפחתי, לחברה, לדיירים, ולעובדים. אני בהחלט שמח שההתאבדות שלי לא יצאה אל הפועל. מאז, הוגברה השמירה עלי”.

אני מבקשת מגינדי, להצטרף אליו לטיול קצר ברחובות ראשון. לא נעים לו. לאחר זמן, הוא מסכים. בדרך, הוא מספר על רינה והילדים.

„לא נעים להגיד, אך בתקופה האחרונה גיליתי את רינה ואת ארבעת הילדים. למדתי להכיר ולהעריך אותם. ההפתעה הנעימה ביותר היתה שרית, החיילת שלי. היא התגלתה כמסורה ביותר, נבונה, ממש מלאך. היא ישבה מולי שעות תמימות, בתקופת החקירות שלי. אני הייתי במצב של חרדה. היא עשתה מעל ומעבר על מנת לסייע לי. היא התחבבה מאוד על החוקרים ועל הסוהרים, שראו את מסירותה הרבה. היא ניצלה עד תום את כל החופשות שהגיעו לה כדי להיות איתי. היא אגדה. עם העיניים היא העבירה לי מסרים. לא ידעתי עד כמה היא חכמה. כל הילדים ניצלו כל הזדמנות לבוא ולבקר. התייעצתי עם פסיכולוג, אם אני צריך להסביר משהו לאיתי, 11. הסבירו לי שהיות והבית מלא בחברים וידידים, והטלפון לא חדל לצלצל, הוא מבין שאביו אינו אשם.

„נגוהה בסיוני, אשתו של הקונסול המצרי, מוחמד בסיוני, הציעה לבוא ולשמור על הילדים. ביום שחרורי, למרות כל המהומות שהיו במצרים, הגיע לכאן הזוג בסיוני לשמוח בשמחתי. הוא גם היה זה שבזמנו אמר לי, בשביל מה אני צריך להתעסק עם בניה בשטחים. זה היה לאחר שהחלטתי להחזיר לרוכשי המגרשים את כספם.

„חברים מספרים לי, שעל פי מצב רוחם של הילדים, כשהיו חוזרים מביקור אצלי, אפשר היה לדעת איך אני מרגיש. מכיוון שאני שחקן רע מאוד, לא הצלחתי להתעלות ולהסתיר מבני המשפחה את ההרגשה בעת הביקור.

„בנוכחותי, איש מהם לא בכה, אך כשחזרו הביתה, לאחר שראו אותי במצב רוח קשה, בכו. רינה היתה המלאך הטוב שלי. חזקה מאוד כלפי חוץ. גם האסירים בתאי אהבו אותה. היא החזיקה את הבית ואת הילדים בצורה יוצאת מן הכלל. מלבד ביקורים אצלי, לא עזבה את הבית. היא הסתירה ממני את כל הקשיים שבהם היא שרויה”.

הגענו לראשון. יהודית מחנה את המכונית. גינדי הולך בתווך, יהודית ואני מצדיו, ואסף, הצלם, מאחור אוסף תגובות. אנשים מתבוננים בו בהתרגשות. מעין הרגשה של מסע בחירות עם מתמודד אחר, שהכל מעריצים. לוחצים ידיים, אומרים, אנחנו

אתה מסתכל באנשים חופשיים, מתוך הניידת, ואתה לא מאמין

איתך. צעירים, מבוגרים, פועלים ערבים.

ממשרד תיווך, שלידו אנו עוברים, יוצא, מברך את אברהם, רוצה לדון איתו בעינייני עסקים. ליד חנות ירקות, קשישה נרגשת מברכת את גינדי. מספר מטרים אחר כך, משיג אותנו בעלה, ואומר מזל טוב. האישה מפונדק אלברט, מציעה לפתוח שולחן לכבוד השחרור. גינדי מחייך במבוכה, לוחץ ידה בחום, ומסרב בחן.

גינדי נבוך. מבקש שנסע לביתו. בכביש, כשאנחנו עוצרים ליד מעבר חציה, רצה אשה לקראת המכונית, ודוחפת ראשה מבעד לחלון ומנשקת את גינדי, שכלל אינו מכיר אותה. יהודית מסבירה לו מי זאת.

בפנטהוז שלו אין מקום לזבוב. כל שטח פנוי בסלון מלא בסידורי פרחים מרהיבים. ורד, 18, מושיטה לאביה את צרור המברקים שהגיעו. גינדי לא מזהה חלק גדול מהמברכים. תוך חמש דקות, רינה מגיעה עם כוסות קפה ועוגת תפוחים מעשי ידיה. מארחת מושלמת. איתי וחן מגיחים מחדריהם, מחבקים את אבא, אך בורחים מהמצלמה. אני מבקשת מגינדי לשחזר את יום השחרור.

„ביום השמעת העירעור, האמנתי שסיכויי להשתחרר גבוהים מאוד. אך לחברים הסברתי שגם כשנעצרתי חשבתי שהעסק יגמר ב־48 יום. מאז אני לא מאמין במשהו שהוא 100 אחוז, להוציא את עולם האמת, אחרי 120 שנה.

„כשהודיעו על שיחרורי, ירדה מעיני דימעה בפעם הראשונה. רינה ישבה עם פניה על הברכיים, אולי התפללה. ברגע שהודיעו על פסק הדין, החלו מחיאות כפיים באולם. רינה לא הצטרפה אליהם. היא רצה אלי, חיבקה אותי, ורק אחרי זה, אולי כדי להתפרק, מחאה כפיים.

„הייתי די מאופק. חשבתי שלהבדיל מעציר המשתחרר מהכלא ללא בעיות, אני יודע שכעת אני עומד בפני בעיות קשות, שאהיה חייב לפתור אותן. חלק מהעול לא נעלם לגמרי, כששמעתי על השחרור. עמדתי על כך שאשוב לכלא להפרד מעל חברי. דבורי היו ארוזים, החברה שמעו ברדיו על שיחרורי. רצתי מחלון לחלון, לכל החדרים, מרובבר בכמה עשרות מהם. אמרתי לכולם, שלום ולהתראות בחוץ. רינה הביאה עוגה גדולה לחברי לתא, ששמחו בשבילי מאוד”.

וזה. יום בחייו של אברהם גינדי. בונה דירות שאנשים אוהבים.

בחינות פסיכומטריות
גם אתה עשוי להיתקל בהן

כמה אתה שווה

מאת אריאלה ריינגל־הופמן

אם אתה רוצה להתקבל לאוניברסיטה, למכללות, לבתי ספר סיעודיים, או לחילופין – אם אתה מחפש ג'וב טוב במפעל גדול, בבנק, בצה"ל – עליך לעבור את מסננת הסלקציה והמיון של הבחינות הפסיכומטריות ● השימוש ההולך ומתרחב שעושים המוסדות הנזכרים במבחני המישכל הקבוצתיים, הוליד מכונים וספרים שהתמחו בהכנת נבחנים לקראתם ● אריאלה ריינגל הופמן בדקה – מה מודדים המבחנים הפסיכומטריים? מיהם הנפגעים בשיטה? איך מתגברים על החרדה מפני המבחנים? האם תירגול ושינון של בחינות הבודקות מנת מישכל, משפרות את מנת המישכל?

במאי '68 [illegible] המרד הסטודנטיאלי בצרפת, זה שמאוחר יותר נכנס להיסטוריה [illegible] כהמהפכה הצרפתית של המאה העשרים. בין שאר הסיבות למרד, גם אם לא החשובה שבהם, נכללה מדיניות "הדלת הפתוחה" של האוניברסיטאות שם. מי שסיים את לימודיו, ועבר את המקבילה הצרפתית לבחינות הבגרות שלנו, התקבל לאוניברסיטה.

לעומת כ־200 אלף סטודנטים, שלמדו בתחילת שנות ה־60, נדחסו למבנים צרים מלהכיל, קרוב ל־550 אלף סטודנטים, ב־'68.

הכמות קבעה את האיכות. האוניברסיטאות הצרפתיות, ובמיוחד הסורבון, הפכו לבתי תרושת, צפופים ומוזנחים, להשכלה. משאבים חומריים ואנושיים בוזבזו על מציאת פתרונות טכניים, כדי להקל על המצוקה. בסוף השנה הראשונה, נפלטו קרוב ל־50 אחוז מהתלמידים. ובינתיים שובשו היחסים בין המורים לתלמידים, הולידו ניכור, בוז, ומאוחר יותר טינה עמוקה למוסד עצמו.

אלין פירפיט, באותם הימים שר החינוך הצרפתי, שמאוחר יותר איבד את משרתו בעקבות המרד, אמר אז: "הרי זה כאילו החלטנו להטביע את הספינה, כדי לבחור את השחיינים הטובים ביותר".

באיטליה, שבה כל בעלי תעודת הבגרות, רשאים להמשיך בלימודים גבוהים, שכרה האוניברסיטה בטורינו אולם קולנוע ענק, שבו ניתנות ההרצאות לתלמידי הפקולטה למשפטים.

במדינת ישראל, מתוך שיקולים תקציביים, ובעיקר ערכיים, שהם כשלעצמם נושא שכתבה זו לא תדון בו, הוחלט שאיתור השחיינים הטובים לא יעבור דרך הטבעת הספינה.

את השיטה הצרפתית, על פי הגדרתו של פירפיט, מחליפה היום, הבחינה הפסיכומטרית, בשילוב עם ציוני בחינות הבגרות.

ב־6 באפריל יתקבצו כ־15 אלף איש, באולמות שיקבעו מראש, בכל רחבי הארץ, יתפזרו ברווחים בין השורות, ויחלו את הבחינות הפסיכומטריות, שמאוחר יותר יקבעו אם הם יתקבלו לאוניברסיטאות בארץ, ואם כן – לאילו מן החוגים.

השימוש המאסיבי בבחינות הפסיכומטריות ככלי לסלקציה ומיון, החל למעשה בשנים האחרונות. בשלב הראשון, באוניברסיטאות בודדות, בפקולטות מסויימות, כמו רפואה ומשפטים.

היום, כל מי שנרשם ללימודים אקדמיים, כולל מספר רב של מכללות כמו שנקר, בתי ספר לסיעוד ואחרים, חייב לעבור את הבחינה הפסיכומטרית. ציוניו בבחינה יקבעו אם עבר ברמה המאפשרת לו להתקבל לאוניברסיטה, להיכנס לפקולטה לרפואה, או להסתפק בלימודי היסטוריה בפקולטה במדעי הרוח, למרות שרפואה היתה הפקולטה המועדפת עליו.

בשלוש השנים האחרונות, מטפל בנושא זה המרכז הארצי לבחינות ולהערכה, מיסודן של האוניברסיטאות בישראל. במרכז, שיושב בירושלים, יש נוהל "חשברים". תרגום: נוהל לגבי החשים ברע.

הניסיון מלמד, כי אחוז מסויים מהמגיעים לאולם בשעה היעודה, מצויידים בעיפרון מספר 2, במחק ובמחדד, נתקפים חרדה פתאומית, ואינם מסוגלים להתחיל ו/או להמשיך את הבחינה.

בדרך כלל הם יוצאו למסדרון. מישהו יגיש להם כוס מים. יציע כסא. במצבים קלים של חרדה, הם יוחזרו אחרי מספר דקות לאולם. במקרים אחרים, יישלחו הביתה. מי שיישלח, יוכל לבוא במועד אחר ולעשות את הבחינה.

בהתחשב במשמעות הבחינה לגבי עתידם, יש להניח שבנוסף לבודדים שיוצאו למסדרון, חלק גדול מן הנבחנים, יגמור את ארבעת השעות של הבחינה, עם כאב בטן.

6 מועדים כאלו מפוזרים על פני השנה. פחות או יותר אחת לחודשיים. המועד העמוס ביותר הוא מועד אפריל, הסמוך לסיום ההרשמה לשנת הלימודים האוניברסיטאית.

במדינת ישראל קרוב ל־90 אחוז מבעלי תעודת בגרות, כ־25 אלף איש, נרשמים ללימודים גבוהים (בארצות אירופה המספרים נעים בין 20 ל־50 אחוז). לבחינות הפסיכומטריות יגשו כ־35 אלף איש, כולל מבוגרים, עולים חדשים ואחרים, שאינם בעלי תעודות בגרות.

לאוניברסיטאות יתקבלו כ־15 אלף איש מהם. רוצה לומר, כ־50 אחוז מכלל הנבחנים. מי שנתקף בחרדה רגע לפני הבחינה, יודע למה.

המבחנים הפסיכומטריים משוייכים לקבוצת מבחני המישכל. מבחנים, האמורים להעריך כשרים חשיבתיים של הנבחן – היגיון, כושר ניתוח, יכולת טיפול בחומר מורכב, הבחנה בין עיקר וטפל ועוד.

הניסיונות הראשונים למדידת כשרים שכליים החלו בגרמניה, בסוף המאה ה־19. שיטות המבחן של אז, שניסו למדוד כשרים אלו דרך כשרים סנסומוטוריים (של חושים ושרירים), הוכחו כלא נכונות. הסתבר, שליכולת להעריך משקל חפץ על ידי הרמתו, אין ולא כלום עם כושרו האינטלקטואלי של הנבחן.

ב־1905 פירסמו בינה וסימון, פסיכולוגים צרפתיים, מבחן מישכל שהתבסס על תפקודים כמו זכירה, דמיון, ריכוז, הבנה ועוד. המבחן, שמאוחר יותר עבר עיבוד אמריקני, ונקרא מבחן סטנפורד בינה, הביא לטביעת המושג מנת משכל (I.Q).

מנת המישכל הוגדרה אז, על פי היחס בין הגיל השכלי, כפי שקבעו הישגי הנבחן, לגיל האמיתי שלו.

וקסלר, פסיכולוג אמריקני, שם דבר בתחום הזה, פיתח מבחן דומה בעיקרון למבחן סטנפורד בינה, אך מותאם יותר למבוגרים. מבחני וקסלר, הפכו עם השנים לשיטה המקובלת בעולם להערכת מנת המישכל.

מנת המישכל, על פי וקסלר, מתייחסת למידת המרחק שבין הישגיו של הנבחן, לממוצע ההישגים של בני גילו. בעל מנת מישכל גבוהה הוא מי שצבר מספר נקודות במבחן, העולה בהרבה על מספר הנקודות של ממוצע בני גילו.

כניסתה של ארה"ב למלחמת העולם הראשונה, חייבה גיוס מהיר של כמיליון וחצי איש. יתרה מזאת, בד בבד עם הגיוס, נדרש הצבא לבצע מיון מהיר של המתחיילים: ניפוי הבלתי כשרים, שיבוץ, איתור מועמדים לקצונה.

במקרה הזה מיון באמצעות מבחנים אישיים, בהתאם למבחן וקסלר, היה לא ריאלי.

הצבא הציב אתגר, הפסיכולוגים ענו עליו. הפיתרון – הכנת מבחני מישכל קבוצתיים, הן הבחינות הפסיכומטריות. עקרון בניית השאלות היה דומה למבחני וקסלר, אך שיטת ההעברה היתה שונה. מול קבוצה גדולה של נבחנים ניתן היה להעמיד בוחן אחר כלבד. הבוחן מילא פונקציות טכניות במהותן, חלוקת טפסים, הסברת השיטה לנבחנים. השגיה, מן הסתם, שלא יעתיקו. תפקידי הבוחנים, במובן הזה, לא השתנו מאז.

גם שיטת הבדיקה היתה קלה יותר. על תשובות הנבחנים, שנתבקשו לבחור את התשובה הנכונה, מתוך מספר אפשרויות בחירה, (בחינה אמריקנית), עבר פקיד זוטר, שנעזר במפתח תשובות שהוכן מראש.

היום, אגב, ממלא פונקציה זו "קורא אופטי", מחשב רגיש ומהימן, המותאם לקריאת סוג מסויים של עפרון. על כן, אגב, אם אתה עומד להיבחן, ונדרש ממך להביא עיפרון מספר 2, אל תיקח את מה שמונח לך על השולחן. המחשב לא מבין חוכמות. תיכנתו אותו לעיפרון מספר 2.

שיטת הבחינה הפסיכומטרית, המקובלת היום על האוניברסיטאות בארץ, מקובלת גם בצבא ובמוסדות אזרחיים כמו מפעלים, בנקים ועוד, כשיטה למיון והערכה.

נכון יהיה לציין, בסוף פרק זה, שמבחנים אלו אינם תחליף למבחני מנת מישכל. הם אינם בודקים את כלל מרכיבי המישכל, אלא חלק מוגבל בלבד שלו.

השימוש שעושים המוסדות להשכלה גבוהה בבחינות הפסיכומטריות, שהלך והתרחב עם השנים, הוליד בתחילת שנות ה־'80 את המכונים שהתמחו בהכנת התלמידים לקראתם.

ב־'81 הקים אורנן יקותיאלי, 30, עורך דין, תואר ראשון בפילוסופיה, יחד עם שני חברים נוספים, חמי בן נון – היום עורך דין, ויובל יעקובי – היום רופא שיניים, את המכון הראשון להכנה לבחינות פסיכומטריות.

המכון, שהציע למועמדים לבחינה קורס של חודש ימים, שאמור היה לשפר את הישגיהם, כפר בעיקר.

מה שאמרו השלושה, בעצם, היה כי גם במידה שתרגול ושינון ישפרו את ציוניו של הנבחן בספרות, בתנ"ך או במתמטיקה, הם ישפרו את הישגיו של מי שמנת המשכל שלו עומדת לבחינה.

פעילותם, בעיקר במגזר הערבי, העלתה שאלה נוספת: האם הבחינה הפסיכומטרית, האמורה לבטא פוטנציאל אינטלקטואלי, אינה מפלה את אלה, שמסיבות סביבתיות הידע הכללי שלהם קטן יותר. אלה, שהם פחות חשופים לסוג מסויים של חשיבה לוגית, אינם מכירים באלמנטים צורניים מסויימים.

כל זאת, במחובר למחקרים שהוכיחו, כי תרגול ושינון עשויים לשפר את ציוני הנבחן, העמיד בספק, לפי טענת בעלי המכונים, את הקביעה, כי הבחינה מודדת באורח אובייקטיבי את יכולתו האינטלקטואלית ו את האינטליגנציה הטבעית של האדם.

"מנת המישכל אינה אלא היכולת לעמוד בבחינות המודדות את מנת המישכל", טענו מתנגדי השיטה.

יקותיאלי: "האימה מהבחינות הפסיכומטריות היתה דבר נורא. אנשים נכנסו להיסטריה. התחושה, שעתידך תלוי באי אלו מדדים שאין לך שליטה עליהם, הפחידה. הרעיון לפתוח קורס כזה, התחיל למעשה בעזרה שנתתי לחבר שנכשל בבחינה. ישבתי איתו שעות.

"תוצאות הבחינה השניה שלו שכנעו אותי, שההצלחה בבחינות הפסיכומטריות איננה תלויה אך ורק באינטליגנציה הטבעית של הנבחן".

ב־'83, הוציאו השלושה ספר אזום, גדול, הכנה לבחינות פסיכומטריות – קידום. במהדורה הרביעית של הספר, שיצאה השנה, יש 460 עמודים. מאות תרגילים.

לדברי יקותיאלי, הספר עשוי לחסוך את הקורס. זמן הלימוד המומלץ – שלושה שבועות. למי שאין את הזמן הזה, גם לימוד במשך מספר ימים, יועיל.

במרכז הארצי, שהוא גוף ציבורי, ללא מטרות רווח, סרבו להמליץ על הספר. ד"ר ברוך נבו, מנהל המרכז, שהתעמת פומבית מספר פעמים עם יקותיאלי, טען שתרומתו העיקרית של הקורס היא, בהקטנת החרדה מפני הבחינה.

מספר חודשים לאחר הוצאתו לאור של הספר של קידום, הוציא המרכז הארצי ספר – בחינות קבלה פסיכומטריות לאוניברסיטאות. בספר מספר פרקים המוקדשים לסוגים השונים של המבחנים הפסיכולוגיים, מושגי יסוד בתורת המבחנים הפסיכומטריים ועצות לניגשים לבחינה.

עמודים 55 עד 270 הוקדשו לדוגמאות לבחינות פסיכומטריות ולדגם אמיתי, מרוייק לחלוטין, לבחינה אמיתית. המרכז "שרף" בחינה והוציאה לפרסום לקהל הרחב.

נבו, נאמן להשקפתו, חזר בספר על הגדרת הבחינה הפסיכומטרית, "המודדת כשרים, פוטנציאל ויכולת בתחומים שונים, ולא את מידת הידע של חומר נתון".

"ההתנסות תורמת", הוא אומר היום, "השאלה כמה. המונח הכנה לבחינה הפסיכומטרית, תוך שינון ולימוד טריקים כללים, מטעה".

„תרומתו העיקרית של הקורס היא, בהקטנת החרדה מפני הבחינה"

מחקרים הוכיחו, שמי שניגש יותר מפעם אחת לבחינה, משפר את ציוניו

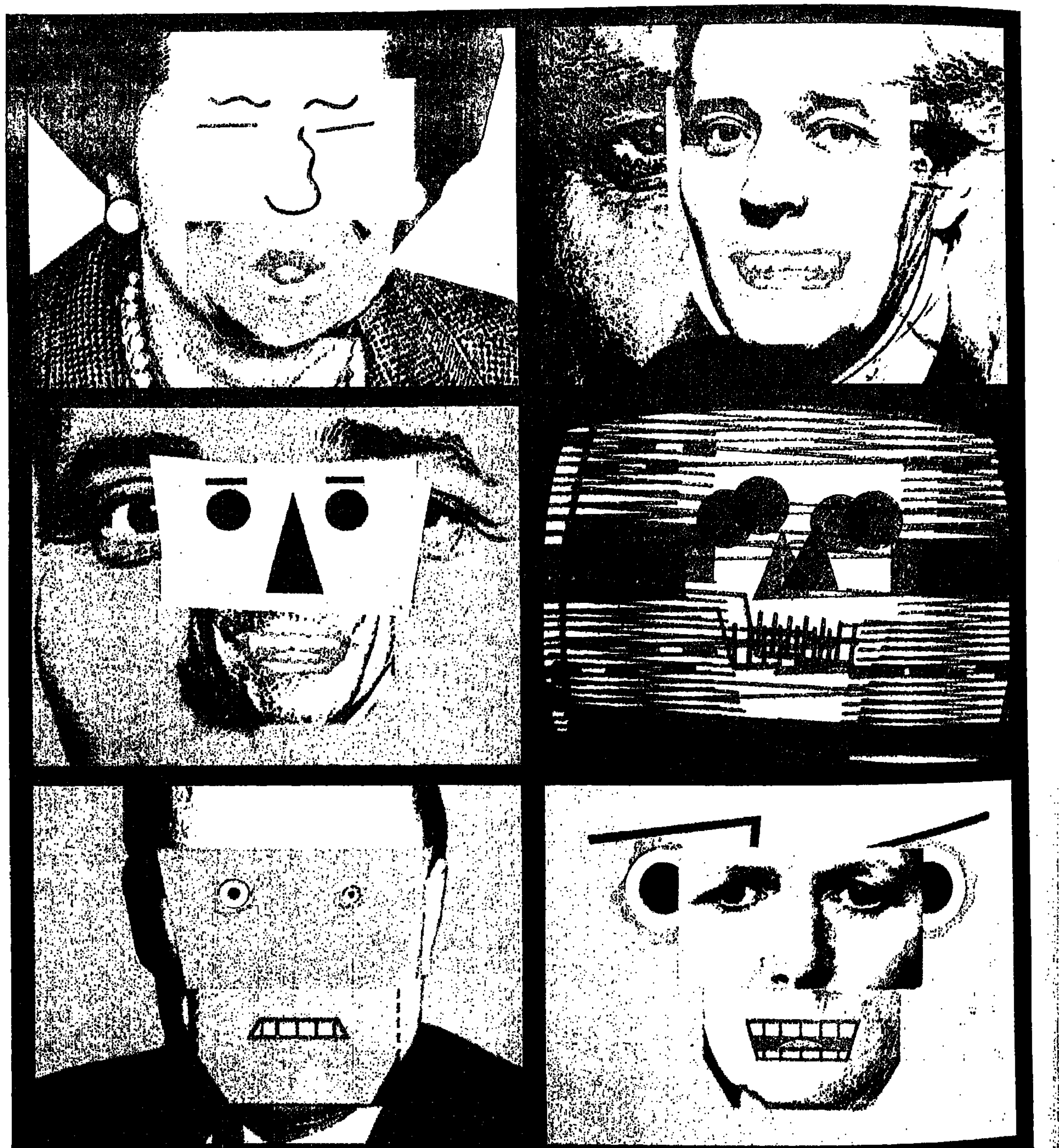

בשנה הראשונה לפעילותו של המכון להכנה לבחינות פסיכומטריות, התייחס המרכז הארצי לבעלי המכון כאל שרלטנים, בעלי חוש מסחרי מפותח, התופסים טרמפ על חרדות הנבחנים.

ביום שלישי האחרון, הופיע ד"ר נבו בפני קבוצה של כ־30 רכזי השתלמויות בקיבוצי התק"ם. לאחר דברי הסבר קצרים, שהתייחסו לרקע ההיסטורי, לטרמינולוגיה המקצועית ולמסלול הנבחן, התייחס [illegible] לשאלת ההכנה לבחינות.

"מי שעבר קודם לכן בחינה פסיכומטרית, במסגרת הצבא, התעשייה, או כל מסגרת אחרת, אינו זקוק לקורסים האלה", אמר. "יש אנשים המתיימרים לדעת איך לפצח את הקוד. מחקרים הוכיחו, שלא רק שהכנה מהסוג הזה אינה עוזרת, אלא שהיא גם מזיקה, מקבעת תפיסות, פוגעת בספונטניות".

יחד עם זאת, אומר נבו, המחקרים הוכיחו, שמי שניגש יותר מפעם אחת לבחינה, חל אומנם שיפור בציוניו. אך עקומת השיפור בציונים מראה, שהחל ממספר מסויים של מבחנים, כאלו או דומים להם, העליה הולכת וקטנה, נעשית פחות ופחות משמעותית.

באשר למספר המבחנים, יאמר נבו, זה אינדבירואלי. בממוצע, אחרי הפעמים השלישית והרביעית, ההבדל שולי.

בקידום, אומרים היום, מספר התלמידים ירד. מ־1500־2000 תלמידים בשנתיים הראשונות, ל־600 תלמידים היום. את הירידה מסביר יקותיאלי בקיומו של הספר. "מי שמסוגל ללמוד לבד, ומרבית האנשים מסוגלים לזה, לא צריך את הקורסים".

סיבה נוספת, קרוב לוודאי, קשורה להקמתם של מספר מכונים דומים.

שם לוי, 60, תואר ראשון במדעי המדינה ופסיכולוגיה, עומד היום בראש מכון דומה בתל אביב, "HIGH Q", השייך לבית הספר האקסטרני אנקורי. "אנחנו מקיימים 6 קורסים בשנה. כל קורס נמשך 40 שעות. מחיר הקורס, כולל קורס לאנגלית, 265 ש"ח.

„יכול להיות שהשיפור קטן, אבל למי שרוצה להתקבל לרפואה, כל נקודה משמעותית"

המקצוענים של ברג.

המקצוענים של ברג הם האנשים שיבואו לפי הזמנתך להרכיב את הרהיטים בביתך. כולם אנשי מקצוע מנוסים שעברו קורס מיוחד בברג והם מכירים כל חלק וחלק עד הפרט האחרון. המקצוענים של ברג עובדים בשיטות החדישות ביותר ומשאירים אחריהם בית נקי והרהיטים המותאמים למקום ככפפה ליד.

באמריקה גילו את רהיטי ברג.

רהיטי ברג מיוצאים לאמריקה במיליוני דולרים ונמכרים בהצלחה בניו יורק, ניו ג'רסי, פילדלפיה, לוס אנג'לס, סן פרנסיצקו, טורונטו מונטריאול ועוד. ההזמנות ממשיכות להגיע. וזהו רק ההתחלה.

גדול היצרנים של רהיטי הילדים.

מפעל רהיטי ברג קיים 40 שנה. הציוד המתקדם ביותר בעולם, מאות עובדים מיומנים, עשרות סניפים למתן שרות, מאות אלפי ילדים והורים מרוצים.

כך נראה גדול יצרני חדרי הילדים בישראל. ברג.

500 אפשרויות לפי מידה. אחת יותר יפה מהשניה.

המבחר העשיר של היחידות המודולריות המיוצרות ברהיטי ברג, הופך כל חדר בבית ואפילו מרפסת סגורה וצרה לחדר ילדים יפהפה ופונקציונלי.

מודולריות ומגוון הם המאפשרים לרהיטי ברג ל„גדול" בשלבים עם הילד – ובהוצאה כספית סבירה.

ניתן להשלים את חדר הילדים של „ברג" עם שטיח מקסים מסדרת „כרמל קונטרה" שעוצב במיוחד עבור רהיטי ברג ע"י תשלובת שטיחי כרמל.

רהיטי ברג

יעקב ברג ובניו

רהיטי ברג. קסם שגדל עם הגיל.

רשת חנויות המפעל: ת"א: מטלון 11, בן יהודה 108. **ירושלים:** שלומציון המלכה 9, פייר קניג 37 (תלפיות). **חיפה:** מפרץ חיפה שד' העצמאות (ק"מ צפונה מהצ'ק פוסט). **אשקלון:** הרצל 20. **באר־שבע:** טרומפלדור 32. **בני ברק:** ירושלים 18. **הרצליה:** מדינת היהודים 60 (הרצליה פיתוח). **חולון:** סוקולוב 46. **רחובות:** אחד־העם 22. **חדרה:** הגבורים 64. **נתניה:** פינסקר 20. **עפולה:** הנשיא 17. **פתח־תקוה:** ברון הירש 28. **ראשל"צ:** רוטשילד 17. **רמת־גן:** שד' ירושלים 46. **רעננה:** אוסטרובסקי 9 (פינת רמב"ם).
מפיצים מורשים: אילת: הוכמן ובניו, מדן 2. **גבעתיים:** מולה דוד, כצנלסון 127. **טבריה:** רהיטי פאר, ככר העצמאות. **נהריה:** בדריאן, הרצל 65 (ככר הדקל). **נצרת עלית:** בייבי מרקט, מרכז מסחרי חדש (ליד השק ם). **פתח־תקוה:** פינת הילד, מוהליבר 4. **קרית גת:** כל־בו לילד, לכיש 7.6. **תל־אביב:** זרובסקי, הרצל 37. **כפר־סבא:** רהיטי הראל, רוטשילד 48.
סניפים בחו"ל: PASSAIC N.J. Tel. (201)171-2099, L. A. CA. Tel (213)234-1225 Toronto Canada Tel(416)667-1104

„המבחן הפסיכומטרי הוא האמצעי הטוב ביותר הקיים היום לחיזוי הצלחה בלימודים, לא לחיזוי מי יהיה הרופא או המהנדס הטוב ביותר. לו מישהו היה מצליח לפתח נוסחה שתתייחס למספר הנעליים של הנבחן, כפול רוחב החזה, חלקי היקף המותניים, ולהוכיח שהיא מסוגלת לנבא בהצלחה את סיכויי הנבחן בלימודיו האקדמיים – היא היתה לא פחות טובה מהבחינה הפסיכומטרית"

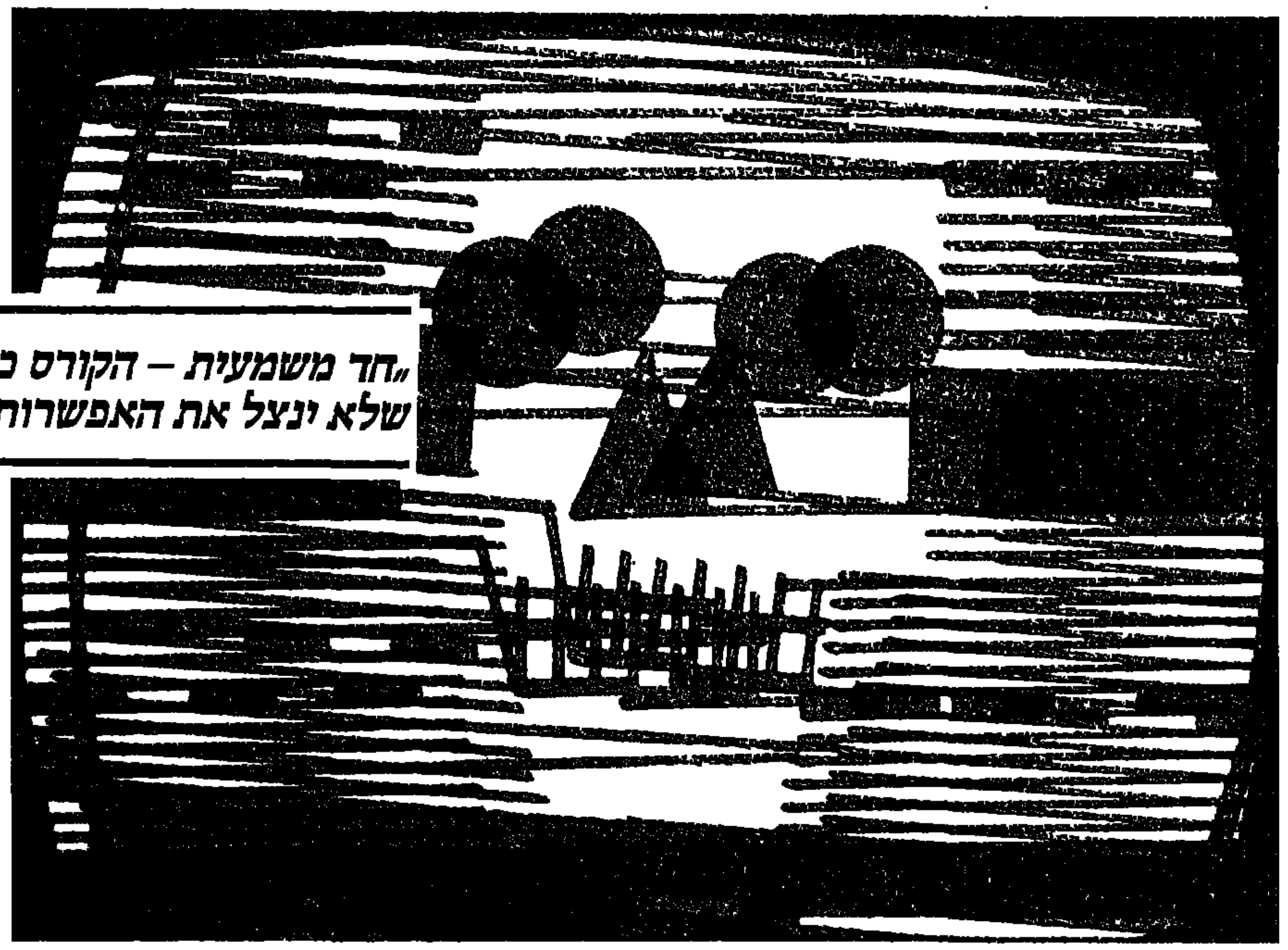

יש לנו היום כ־250 תלמידים. כל קורס, המספר עולה.

„אומרים, שמה שאנחנו עושים, זו הפחתת החרדה. זה לא נכון. בקורס אני מגביר את החרדה. הרעיון הוא, שתלמידים מפוחדים, שיגיעו לבחינה הפסיכומטרית עצמה, יגלו כי השד אינו נורא כל כך. את החומר לא רק שפגשו כבר, אלא שטיפלו בבעיות הרבה יותר קשות. בכל מקרה, הניסיון שלנו מלמד, כי מי שניגש לבחינה חוזרת, אחרי הקורס שלנו, שיפר משמעותית את ציוניו. אני מקיים קשר עם התלמידים שנבחנו, מברר את התוצאות".

גם המכון שבראשו עומד לוי מכין ספר לימוד. ואם בספר של המרכז יש כ־100 מטריצות לדוגמה, בספר של קירום כ־200, „אצלנו יהיו 550".

אלון שיפטר ורנה אוזן, הם שניים מהתלמידים שלמדו אצל לוי. שיפטר לומד היום בפקולטה לרפואה, אוזן נרשם להנדסת מכונות.

שיפטר, שתוצאות הבחינה הפסיכומטרית הראשונה שעשה לא הספיקו לו כדי להתקבל לפקולטה, מאמין שתודות לקורס, שיפר את תוצאות הבחינה השניה. ממוצע הבגרות שלו, 9.3. „יכול להיות שהשיפור היה קטן. אבל למי שרוצה להתקבל לרפואה, כל נקודה משמעותית".

נבחנים אחרים, חזרו על אותן אמירות. כולם, ללא יוצא מהכלל, אלה שהתראיינו בשמם ואלה שביקשו לשמור על עילום שם, ציינו שהקורס שיפר את הישגיהם.

ושוב, בכל הקשור לתקופתה של הבחינה הפסיכומטרית. „לא רק שזו הבחינה הטובה ביותר שקיימת היום, היא היחידה", אומר ד"ר סורל קאהן, מרצה בבית הספר לחינוך של האוניברסיטה העברית בירושלים במגמה לפסיכולוגיה חינוכית, ומומחה למבחנים פסיכולוגיים ומבחנים חינוכיים.

קאהן, המשתמש בטרמינולוגיה שונה מזו של נבו, מבטל את תקפותה של הבחינה הפסיכומטרית, כמדד לקביעת מנת המשכל.

„המבחן הפסיכומטרי, הוא האמצעי הטוב ביותר הקיים היום לחיזוי ההצלחה בלימודים. מכיוון שמספר המקומות באוניברסיטה, מוגבל. ומכיוון שגם אם אפשר היה, האוניברסיטה לא מעוניינת לקלוט כל אחד, מבחני כניסה מסוג המבחנים הפסיכומטריים, הם המתאימים ביותר".

על פי קאהן, לו מישהו היה מצליח לפתח נוסחה שתתייחס למספר הנעליים של הנבחן, כפול רוחב החזה, חלקי היקף המותניים, ולהוכיח שהיא מסוגלת לנבא בהצלחה את סיכויי הנבחן בלימודיו האקדמיים, היא היתה לא פחות טובה מהבחינה הפסיכומטרית.

את הטענה, בדבר הפלייתם של מיעוטים שונים באוכלוסיה, פוסל קאהן. „אמפירית הוכח, שזה לא קיים. מי שינסה להשוות בין סיכוייו של ילד מירוחם, להגיע להישגים גבוהים בבחינה לעומת ילד מאפקה, חייב לקחת בחשבון, שאותו ילד מירוחם שסיים את בחינות הבגרות ונרשם ללימודים באוניברסיטה, היכולת האישית שלו, מכלתחילה, גבוהה מיכולתם הממוצעת של בני מחזורו".

אלמנט של אפליה, הוא אומר, עלול היה להתגלות, בהתייחסות שווה לציונים זהים שמשיגים עולה חדש מאתיופיה ונער מהרצליה פיתוח. „אם שניהם, למרות הבדלי הרקע, יקבלו ציון זהה, משמעות הדבר, שסיכויי הצלחתו של העולה מאתיופיה, שגדל על רקע שונה לחלוטין, גדולים משל הנער מהרצליה. „ובכל זאת, אמפירית מסתבר שזה לא נכון".

בהתחשב בעובדה, שבתחום המסויים הזה, נערכו עשרות רבות של מחקרים, קהאן מגייס לעזרתו את התומכים בגירסה שלו.

יש לא מעט פסיכולוגים שיטענו ההיפך.

„חד משמעית – הקורס כדאי לכל אחד. טיפש מי שלא ינצל את האפשרות הזאת"

אלה ישתמשו בעיקר במחקר שבוצע בארה"ב, ושהוכיח חד משמעית, שמבחנים פסיכומטריים זהים שהועברו באוכלוסיה לבנה ושחורה, היפלו לרעה את הכושים.

התאמת המבחנים לעולם המושגים שלהם, לדוגמה החלפת השאלה מי היה וגנר בשאלה מי זו ארתה פרנקלין, שיפרו את תוצאותיהם.

גם את ההנחה, שבחינות פסיכומטריות שונות, למי שמעוניין ללמוד רפואה ולמי שמעוניין ללמוד אמנות, היו משקפות בצורה מדוייקת יותר את סיכוייהם להצליח בלימודים, מבטל קאהן. „עקרונית, בוודאי שכן. אך ההבדלים שהיו מתקבלים, לא מצדיקים הכנת בחינות שונות".

האוניברסיטה רוצה לאתר את בעלי הסיכויים הטובים להצליח, הוא אומר. היא איננה בודקת מי עשוי להיות רופא טוב, מי יציג בסוף השנה את העבודות היצירתיות ביותר. כל עוד זה הקריטריון, הבחינות הפסיכומטריות הן המדד היעיל ביותר.

כאשר לקורסי ההכנה, הוא אומר: „חד משמעית – כדאי לכל אחד. טיפש מי שלא ינצל את האפשרות הזו. גם אם אין ספק, שלא כולם יפיקו אותה מידה של תועלת מהקורס".

כל עוד מדיניות האוניברסיטאות בארץ היא קבלה סלקטיבית של תלמידים, כאשר העיקרון המנחה הוא סיכויי ההצלחה, הבחינות הפסיכומטריות, ישארו בעינן.

„מי שעבר בחינה פסיכומטרית בצבא, בתעשיה או בכל מסגרת אחרת, אינו זקוק לקורסים אלה"

אלעזר כוכבא, פרופסור לזואולוגיה, עומד היום בראש הוועדה למדיניות קבלה המשותפת לכל האוניברסיטאות בארץ. כוכבא משמש גם כיושב ראש הוועד המנהל של המרכז הארצי לבחינות ולהערכה.

„עד היום, שילוב התוצאות של בחינות הבגרות והבחינות הפסיכומטריות, נותן את הניבוי הטוב ביותר. זו גם השיטה המקובלת על האוניברסיטאות בארץ, ברובם ביחס של 50 אחוז, 50 אחוז.

„הסתבר, שהמיון על סמך בחינות הבגרות בלבד אינו מספק. עם זאת, לו היו לנו מדדים לבדוק מוטיבציה, התמדה, אמביציה, בוודאי היינו מגיעים לתוצאות מהימנות יותר. בכל מקרה, האוניברסיטאות פתוחות למרי. מי שלא מתקבל לחוג המועדף עליו, מתקבל לאופציה השניה או השלישית. מי שמשיג ציונים גבוהים בסוף שנה ראשונה, יכול לעבור לפקולטה אחרת, שלגביה הדרישות גבוהות יותר. כשבאים אלי תלמידים אני תמיד אומר להם, רק אל תתייאשו".

כל מה שרצית לדעת על הבחינה

הבחינה הפסיכומטרית, בנויה מהקל אל הכבד, כוללת 6 תחומים, כל אחד מתחלק למספר שאלות. לכל אחת מהשאלות, ארבע או חמש תשובות אפשריות. משך הבחינה – 4 שעות. אין הפסקות.

לכל חלק בבחינה זמן קצוב. שאלה לא פתורה, בחישוב הציון, משמעותה תשובה לא נכונה. מכיוון שמספר הנקודות הניתן לכל שאלה זהה, מומלץ לנבחן לא להתעקש ולעבור הלאה.

מומלץ גם לא להעתיק. אתה עלול להיתפס, אם לא בבחינה – בשלב הבדיקה. מוטב שגם לא תתן להעתיק ממך. תשובות זהות מחשידה את שני המעורבים בעסק. במאמץ להתקבל לפקולטות אכסקלוסיביות, זה מקטין את סיכוייך.

חלק ראשון, מבחן ידע כללי. המטרה: בדיקת התמצאות כללית בתחומים שונים. בפברואר האחרון שאלו מי היה וגנר. שאלות אחרות שהופיעו במבחנים קודמים, מי זה דונאלד סטרלנר, מי היו ההונים, מה זה „פלוגות הלילה".

דוגמה אחרת, עדיין בתחום הידע הכללי – לאן הוגלה נפוליון לראשונה? רק תשובה אחת נכונה.

1) אלבה
2) סרדיניה
3) קורסיקה
4) סיציליה

בחלק זה 60 שאלות. הזמן המוקצב, 20 דקות.

חלק שני: מבחן צורות. (מטריצות, סדרות, יחסים). 25 שאלות. הזמן המוקצב: 25 דקות. דקה לשאלה. המבחן בודק היגיון צורני, תפיסה מרחבית.

חלק שלישי: מבחן הבנה, אמור לבדוק כושר ניתוח נתונים, היגיון מילולי ותפיסת יחסים בין מילים למושגים.

לדוגמה, שאלות של אנלוגיה. לדוגמה: צמד המילים הנחלה־לשון, מתייחסות זו לזו כמה:

1)התחלה־כיתה
2)המרה־בקשה
3)הצטרפות־טיול
4)הקניה־שפה

חלק רביעי: שאלות היגיון. לדוגמה: תקופת הנישואים היא תקופה שמחה. כשאוהבים, לא שמחים. איזו מהמסקנות הבאות נובעות משני הנתונים האלה?

1) ברגע שמפסיקים לאהוב מתחתנים
2) לאחר הנישואים אין אהבה בין בני הזוג
3) ככל שהחברות ארוכה, השמחה שבאהבה פוחתת
4) תקופת החברות היא התקופה העצובה שבחיים

מי שכתב את המבחן לא התכוון לבדר אותך.

אחריו יופיע מבחן חשיבה מתמטית. 30 שאלות 40 דקות. על פי המרכז הארצי לבחינות, הידע הנדרש הוא ברמה של כיתה י', המטרה היא בדיקת כושר החשיבה המתמטית.

את הבחינה יסיים המבחן באנגלית. 50 שאלות, 50 דקות.

מועמדים שנבחנו בשפה זרה (ערבית, אנגלית, צרפתית, רוסית, ספרדית), ידרשו להבחן גם בשפה העברית.

כשאתה גומר את המבחן, מציעים לך במרכז, תשכח אותו, אל תטריד את מוחך היגע בניסיון לאתר את השגיאות שעשית, או לחשב את ההחמצות. בכל מקרה, אפשר להיבחן אין ספור פעמים, בתנאי שיעברו 10 חודשים בין מועד אחד למישנהו. מי שנבחן מספר פעמים, יודע שיש שאלות החוזרות על עצמן. אל תתלה בזה תקוות, בכל מקרה, מספר השאלות החוזרות בין כל שתי בחינות, לא יעלה אף פעם על 20 אחוז.

מר פיס

(המשך מעמ' 9)

גדעון גדות: אני אחזיר להם בגדול ● עניין אלבין יסתיים תוך מספר שבועות ● לא האמנתי שחברים ירדו לרמה כה מבוזה ● אני פוליטיקאי, אבל זה לא אומר שאני צריך להתכופף ● אריק שרון הוכיח כלפי חברות טובה ● בעוד יומיים ועידת „חרות", מנחם בגין לא יקח על עצמו את ראשות התנועה ● יצחק מודעי רוצה בובה בתפקיד שלי ● דובר שר האוצר, בעניין גדות: אין תגובה

מעדיקים , את ההישגים עם מוזיאות הכפיים, או קצת פחות הישגים, קצת שוזות מוזיאות כפיים, אבל שתשאר.

– *אבל, גדות, אתה שיחקת אותה טרזן, והסתבכת עם האיש החזק, עם מודעי*

לא שחקתי אותה טרזן. שחקתי אותה באופן הוגן, עם כל הצדדים. חמש השנים שהייתי בפיס היו המאושרות בחיי. רציתי להצליח לפחות יותר מקודמי. בחלומות הכי ורודים שלי לא תארתי לעצמי שנגיע עם מפעל הפיס לאן שהגענו.את יודעת, ככל שעשיתי דברים גדולים יותר, כך הייתי פחות בטוח בעצמי. זה תהליך צמיחה רגיל. אתה נעשה רגיש יותר, חזק יותר אבל פגיע יותר.

– *אתה זוכר את הנסיעה הראשונה בוולוו?*

זו עם הנהגז הרגשתי לא נוח. חודשים זה

דוכן פיס, תל אביב. גדות הכניס למפעל שיטות חדשות. בין השאר, הקים מערך פירסום פנימי, בתוך המפעל. היריבויות הפנימיות בתנועת החרות מעסיקות אותו באינטנסיביות. הבחירות האחרונות הגיעו לעיתונות. גדות נגד ח"כ קאופמן. בעוד יומיים הוועידה

צילום: מיכל היימן

לקח לי. זה לא עבר עלי. לא השתנתי באופן ניכר, לא עליתי רמה, כמו שאומרים, עם כניסתי להנהלת העסק הזה. לא. אני אוהב לאכול בבית. נמאסו עלי המסעדות. למשל, כשאני יוצא מטעם הפיס, אני יותר צנוע מאשר מטעם הבונדס. הפיס זה כבר אחריות שלי. או את יושבת בוולדורף אסטוריה, או מהזו

אני נורא צבר. בפעם האחרונה שהייתי בחו"ל, היה איתי עורך דין צעיר, בן גילי. הזמינו את שנינו למסעדה, נדמה לי ארבע העונות, שנחשבת בניו יורק להי, הי. אכלתי, גו...אכלתי יותר טוב בחיי.

למרתי איזשהו לקח בפיס. אני לא יודע עכשיו להגדיר אותו. אין לי עדיין פרספקטיבה. אבל, אם ישאלו אותך, מה לקחת את מפעל הפיס או את הכנסת? תגידי, מפעל הפיס.

– *גדות, בא נחזור למודעי, ונברר כמה דברים בסיסיים, לסיום. אתה מסכים שמעייך, בזמנו, היית מינוי פוליטי. אולי טבעי ששר אוצר ממפלגה אחרת ירצה את המינוי הפוליטי שלו? למה לך בעצם ללכת איתו כאסח. אולי תשב בשקט, והוא יעבור את העניין ואתה תשאר בג'וב שלך. למה שלא תהיה פוליטיקאי מצוי, שלעיתים מתכופף. למה, אתה לא מסוגל לכך? אתה עשוי מחומרים שונים? אתה לא פוליטיקאי?*

בעניין מודעי, נכון זה יכול להיות טבעי שירצה בתפקיד אדם שלו,אבל זה היה טבעי אם הייתי ממפלגה אחרת. תראי, אני לא התמנתי ליושב ראש בגלל מודעי. הוא שר אוצר לא מעט בגלל עבודתי בבחירות. ובעניין הכאסח, זה אמיתי.

יש לי סיפור. שוחחתי על הנושא עם אחד השרים. מישהו הציע שאתקפל. אמרתי, מה אתה רוצה, שאלך עם הזנב בין הרגליים? אמר השר, בין הרגליים לא, אבל מורם והציפה. יענו, אל תתפלש בעפר, אבל תבקש. אמרתי. תסתכל לי עמוק בעיניים, אתה באמת חושב כך? הוא אמר, אין לי טענות אליך. גם אני בחיי עמדתי על שלי ואכלתי אותה, אבל בסך הכל התקדמתי.

– *על אותו שר אמרו שמי שלא רצה אותו כרמטכ"ל ייקבל אותו כשר בטחון וכולי. מי שלא רוצה אותך בפיס, איפה ייקבל אותך?*

כחבר כנסת.

– *אנשי שרון טוענים שאתה נמנה על המחנה שלהם. זה טוענים?*

אין לי בעייה עם שרון. שרון הוכיח כלפי חברות טובה מאוד, מאז הבחירות הפנימיות ועד היום. אני לא איש מחנה.

האלטרנטיבה הנוכחית היא מנחם בגין לתפקיד יו"ר התנועה, ובמידה ולא ירצה, סביר שנבחר ביצחק שמיר. אינני יודע מי יהיו הנפשות הפועלות בעוד שלושה חודשים או שלוש שנים.

– *בעוד יומיים נפתחת ועידת חירות. אתה תהייה מסוגל לדרים אצבע לבחירת אדם שיושב למעלה משנתיים בתוך בינתו*

כן, כדי ליצור את מעט האחרות, אפילו אם זה בצורה די מלכותית. לעניות דעתי, הוא לא ייקבל את זה על עצמו.

– *למען בבודו?*

לא יקבל.

– *גדעון גדות, איך ישקע דגל העובדי, זה שמסביבך?*

ישקע, כי ייגמר הנושא של אלבין, תוך מספר שבועות.

– *זה מפחיד?*

זה משתק. גאולה כהן אמרה לי, גדעון, אתה איש נורא חזק, וזה מה שמפחיד אותי, כי החזקים נשברים, תעשה לי טובה, תחלש קצת.

– *אתה עוד תחזיר להם?*

בגדול.

– *מתי?*

ראית איך אני עובד, מסודר..

רומנים, פוליטיקה

במשך שנים, נחשב מפעל הפיס לנחלה של הרומנים: ד"ר מיכאל לגרא, האיש שהקים את המפעל, במטרה לעזור לבני תפוצתו, להסתדר בעבודה בפיס של ראשית שנות ה־50. היושב ראש הבא, יצחק אורן, היה קודם למינויו גזבר עיריית תל אביב, מקורב ליהושע רבינוביץ, ודרכו לפנחס ספיר. אורן זכה במה שנחשב למישרה נוחה ומכובדת, לאחר שנות פעילות. עתידו הפוליטי היה מאחוריו. הפיס התרכז באיסוף שקט של כספים, והעברתם כתקציבי עזר בחינוך ובריאות לרשויות המקומיות.

מבחינות מסויימות אפשר היה לראות בפיס, כלי כלכלי של מרכז השלטון המקומי, שלנציגיו היה ויש רוב בדירקטוריון המפעל.

המהפך הפוליטי, בראשיתו, התייחס לפיס באופן דומה לשלטון הקודם. שמחה ארליך, שר האוצר, ליברלים, הכיר את אורן מהעירייה, כב"ל יגאל הורביץ. לא נגעו באורן.

המהפך אירע בתקופה בה כיהן יורם אידור כשר האוצר. המסגנו על הפיכת הפיס למיכרה זהב פוליטי במישור הארצי, שייך לגדעון גדות.

גדות, או מקורבו של אידור, לא הצליח להגיע לרשימת הליכוד לכנסת. אידור כמי שאמור היה לעזור לבחירת גדות, פיצה אותו במינוי ליו"ר דירקטוריון הפיס. גדות נהנה או מיוקרה מקצועית ואישית רבה, משום שנחשב, במצעי להסברה של הליכוד, לאיש שהוביל לנצחון בבחירות.

אני הייתי עסוק בבחירות הגדולות, הוא נהג לומר אז, ואחרים עסקו בקידום מעמדם במרכז חירות, לקראת השביעיות.

אידור פנה לפנחס אילון, יו"ר מרכז השלטון המקומי, והודיע על הכוונה למנות את גדות. אילון ביקש שבועיים למחשבה, ואחר כך שבועיים נוספים. והיום אגב, הוא, אילון, נמנה על ראשי הלובי של גדות. ליו"ר הקודם, אורן, נמסרה ההודעה, ללא הכנה מוקדמת. אורן „בנגשתי עם שר האוצר, בקשתי להמשיך עד סוף השנה, כדי שאוכל לחדש בגיל 70, לא נענתי".

גדות למד את לקח בחירות ב־1981, ויצא לעבודה. מפעל הפיס תאם באופן יוצא מן הכלל, את המבנה הפנימי של חירות. המפעל, בהעסקה שכבר כלכלי, הפיס מכמים ניכרים לרשויות מקומיות, שרבים בראשיהן היו חברי מרכז חירות.

[illegible]

בלעדי לאל על
קו ישיר לטורונטו -
בלי להחליף מטוס

חדש בלעדי לאל על. קו ישיר לטורונטו, קנדה. עם אל על אתה עולה על המטוס בתל-אביב ומגיע לטורונטו במהירות ובשעות הנוחות לך, בלי החלפת מטוס בדרך. ועוד סוכריה שתקבל רק באל על: שיטת הכרטיס החופשי. אתה יכול לטוס לטורונטו ולחזור מכל יעד אל על אחר באמריקה: ניו יורק, שיקגו, לוס אנג'לס, בוסטון, מונטריאול ומיאמי. אם אתה מגיע לטורונטו במסגרת ביקור משפחתי, טיול באמריקה או מסע עסקים, כדאי שתחשוב גם על התערוכה העולמית אקספו 86 שתיפתח בוונקובר באביב. טיסות אל על לטורונטו יוצאות בכל יום ב' ויום ד' החל ב–31.3.86. הזמן לך מקום – עוד היום – אצל סוכן הנסיעות.

להתראות אצל סוכן הנסיעות

אל על ELAL

חלום אמריקאי

בקים בסינג'ר מצאה אולי אמריקה סוף סוף את מרילין מונרו האבודה. בגיל 31, לאחר קאריירה של דוגמנית מצליחה – מנבאים לבסינג'ר מקום של כבוד בפנתיאון הכוכבות של הוליווד ● בניו־יורק, היא כיום הדבר הלוהט ביותר, בעקבות השתתפותה בסרט "תשעה וחצי שבועות", המבוסס על יומנה האמיתי של אשה שהשתעבדה ליחסים סאדו־מאזוכיסטיים ● ה"אינטרוויו" וה"רולינג סטון" הקדישו לה השבוע כתבות שער

תצלומים: "סיגמא", פאריז

מאת ננסי קולינס

המפתח הוא החלום. אם תחזיק בחלום – הדברים יתגשמו בסופו של דבר. תמיד האמנתי שאשיג מה שארצה, כי בחיים, אין דבר שאינו בר השגה". הדוברת היא התגלמות החלום האמריקאי, השחקנית קים בסינג'ר. האגדה מספרת, כי בגיל 17 הגיעה לניו־יורק ממדינת ג'ורג'יה שבדרום ארה"ב, נושאת מזוודה ותנ"ך מיניאטורי, שבפתחו כתב אביה: "אלוהים תמיד יהיה טייס־המשנה שלך".

בגיל 31, לאחר קאריירה כדוגמנית מצליחה המרוויחה אלף דולר נקי ליום, ונערת השער של "פלייבוי" – מנבאים לקים בסינג'ר מקום של כבוד בפנתיאון של כוכבות הוליווד הגדולות, כיורשת של מרילין מונרו. לאחרונה, חתמה על חוזה להופעה בסרט חדש, לצידו של ריצ'ארד גיר. קודם, כבר כיכבה לצד שון קונרי ב"לעולם אל תאמר לא", וכן לצד ברט ריינולדס ב"הגבר שאהב נשים", רוברט רדפורד ב"הטוב מכולם", סם שאפרד בסרט על־פי מחזה פרי עטו שהוצג גם בארץ (בביצוע תיאטרון יובל, עם שמואל עצמון, ענת עצמון וארנון צדוק) בשם "מכור לאהבה" (הסרט עדיין לא הגיע ארצה), ומיקי רורק ב"תשעה וחצי שבועות".

כשבחר בה הבמאי האמריקאי רוברט אלטמן לככב בסרטו "מכור לאהבה", העביר את הקריירה שלה כשחקנית לזירה של הדרמה הרצינית. "היא חסרת מעצורים, אינה ביישנית ויש בה הסוג הנכון של מיניות", הצדיק את בחירתו.

מנחם גולן, שהיה בין המפיקים של "מכור לאהבה", צוטט באחד הירחונים האמריקאיים: "רק ההסתכלות בה גורמת לי לרצות לשכב איתה". אחר כך ניסה לרכך את הדברים: "היא מרילין מונרו, בריז'יט בארדו, וג'ודי הולידיי בתוך נערה אחת, עם הכישרון של ג'ולי כריסטי".

"כולם נמשכים לסקס, לכן אני לומדת להשתמש בו יותר מכפי שנהגתי בעבר. אם לא משתמשים בו, הוא מתבזבז"

אחד המבקרים של ה"טיים", ריצ'רד קורליס, הגדיר אותה כבריחה של ליהוק מצד אלטמן, והוסיף: "ארבעים ושש שחקניות אמריקאיות אחרות היו מצליחות להפיח מעט רגש בדמות שהיא גילמה". תגובתה של בסינג'ר היתה חריפה: "כשאפגוש בקורליס, אתפוס אותו בביצים ואומר: אוקיי, תתחיל למנות אותן בשמותיהן".

"כנראה שהיא פגעה בו קשה", הגיב על כך אלטמן. "איני יודע באיזה מקום בדיוק נמצאים חיי המין שלו, אך עליה להבין, שהעיטים משחרים לטרף, והיא תיאלץ לשלם על כך".

האם יהיה על קים בסינג'ר לעבור את נתיב היסורים שדחף את מרילין מונרו לזרועות המוות? – "לא", משיב אלטמן, "היא בשלה. יש בה תחושת כוח המגינה עליה. איני סבור שיהיה עליה לגלם שוב את דמות ה'פאם פאטאל' בנוסח סדרות הקומיקס".

בסינג'ר עצמה צוחקת לעיתים תכופות, מתייחסת למספרים ולתאריכים כאל אויבים אישיים, ומאמינה באינטואיציה שלה, שעד כה הוכיחה את עצמה. אינטואיציה זו, היא שהינחתה אותה מן הדוגמנות לסרטים, ולאחר שלושה סרטים שלא השביעו את רצונה ("ארץ קשה", שלא הוקרן בארץ, "שודדי המכרה האבוד", ו"לעולם אל תאמר לא") הובילה אותה לדגמן עבור ה"פלייבוי". היא התעלמה מעצתם של עורך־הדין שלה ושל

עוברים דירה

הנחה גדולה למשפחה שגדלה.

חיפה

רמות ספיר

אל מול נופו של מפרץ חיפה, בשכונה יפה ומפותחת לבחירתך: דירות בנות 3½ חדרים – 88 מ"ר, דירות בנות 4 חדרים – 100 מ"ר ופנטהאוז בגודל 121 מ"ר + 22 מ"ר מרפסת. הבניה היא מאיטונג ורצפת השרותים עשויה כולה מקרמיקה.

ניתן לבקר באתר בימים ב', ג', ד' בין השעות 18.00-15.30 ובשבת בין השעות 10.00-13.00.

פרוייקט משותף של שיכון עובדים עם: סולל בונה

פרטים נוספים: שיכון עובדים, רח' החלוץ 43 חיפה, טל. 04-660915

פתח תקוה

הנחות על תשלום במזומן

בנין חדש ברח' קפלן-צה"ל. דירות בנות 3½ חדרים 87 מ"ר, 4 חדרים 100 מ"ר, 4½ חדרים - 117 מ"ר.
הבנין ממוקם באזור המועדף של העיר ונמצא בקרבת גני ילדים, בתי ספר ומרכז מסחרי משגשג.

פרוייקט משותף של שיכון עובדים עם: סולל בונה

פרטים נוספים: שיכון עובדים, לה-גרדיה 58, יד אליהו, טל. 03-390721.

חיפה

נווה שאנן

בנוף מרהיב הנשקף אל הים, בנין בן 5 קומות ובו דירות 3 חדרים - 88 מ"ר ודירות 4 חדרים - 106 מ"ר כאשר כל דירה בנויה בחצי קומה נפרדת.
בסמוך לו בנין נוסף בן 5 קומות ובו דירות 3 חדרים - 72 מ"ר ודירות 4 חדרים - 102-88 מ"ר. בסביבה כל השרותים הקהילתיים הדרושים ומרכז מסחרי מפותח ומודרני.

ניתן לבקר באתר בימים ב', ד' בין השעות 16.00-18.30 ובשבת בין השעות 16.00-18.00.

פרוייקט משותף של שיכון עובדים עם: סולל בונה

פרטים נוספים: שיכון עובדים, רח' החלוץ 43 חיפה, טל. 04-660915

ראשל"צ

ברח' אברבנאל, בלב ליבה של העיר בבנין מהודר בן 8 קומות לבחירתך!
דירות איכות בנות 3.5 חדרים 104 מ"ר.
דירות איכות בנות 4 חדרים 117 מ"ר.
דירות איכות בנות 4 חדרים 120 מ"ר.
סביבה מפותחת עם כל השרותים הקהילתיים - מרכז מסחרי, בתי ספר וגני ילדים.

ניתן לבקר באתר בשבת בין השעות 11.00-13.00.

פרוייקט משותף של שיכון עובדים עם: אשדרן חברה לבניה ונדל"ן

פרטים נוספים: שיכון עובדים, רוגוזין 25 אשדוד טל. 055-57732-3.

בשיכון עובדים מציעים לכם תנאים מיוחדים:
במידת הצורך שיכון עובדים תעמיד לרשותכם משכנתא מיוחד של עד 20,000 ש"ח כפוף לתנאי הבנק. לזכאים משכנתא נוספת בהתאם לזכאות.

ת"א: לה גרדיה 58 טל. 03-390721 ■ **ירושלים:** רח' הלל 8 טל. 02-233396 ■
אשדוד: רח' רוגוזין 25 טל. 055-57732-3 ■ **ב"ש:** מרכז הנגב, טל. 057-72540 ■
חיפה: רח' החלוץ 43 טל. 04-660915.

לדירות 4 חדרים ויותר יש לך כתובת בכל אחד מן האתרים הבאים:
בצפון: טבריה; פרדס-חנה; קרית-אתא; נוה-שאנן; נהריה; עכו; כרמיאל.
בירושלים: גילה; רמות; פסגת זאב.
במרכז: חולון; פתח-תקוה; בת-ים; רעננה; נתניה; רמת-אביב; יפו; גבעת אויה; גני יהודה; הוד השרון.
בדרום: ראשל"צ; אשדוד; אשקלון; נס-ציונה.
בנגב: באר-שבע; ערד; קרית-גת.

יש לך כתובת.
שיכון עובדים

סוכנה, שהבטיחו לה כי קשר עם ה„פלייבוי" יהרוס את הקריירה שלה.

„היתה זו השנה שבה התקיימה שביתת השחקנים. הרגשתי שאני זקוקה למשהו שיקדם את הדברים, כדי שלא אפסיד את השנה. לא עשיתי זאת בגלל כסף. הייתי זקוקה למשהו שיזכיר לתעשיית הקולנוע שאני קיימת. משהו שירשים אותם".

היא בחרה בעצמה את התמונות שיתפרסמו ב„פלייבוי", בהעדיפה תמונות בהן הופיעה כ„אדם אמיתי", על פני תמונות שבהן היתה סתם יפה. וזה עבד. זמן קצר לאחר מכן, הציע לה הבמאי בלייק אדוארדס את תפקיד הנימפומנית הרודפת אחר ברט ריינולדס ב„הגבר שאהב נשים". הפרסום ב„פלייבוי" העביר את קים בסינג'ר את המחסום. הקריירה שלה החלה לפרוח.

התפקיד ב„הגבר שאהב נשים" שינה את חייה, כך היא אומרת. מדוע? – „כי קיצצתי את שערי. היה לי שיער ארוך ואמיתי, שהייתי קשורה אליו מאוד, מאחר שהוא שיחק תפקיד חשוב בבטחוני העצמי. הוא גרם לי לחוש מוגנת. כשבלייק אדוארדס ביקש ממני לקצר אותו – הוא התכוון לקיצור מתון. אך האישיות האימפולסיבית שלי תמיד עובדת על שחור או לבן, לעולם לא על מה שבתווך. אז הלכתי לספר של ג'ולי אנדריוס (אשתו של אדוארדס והשחקנית שכיכבה בסרט) ואמרתי: „גזור". הספר מחה: „קים, אני לא יכול לקצר יותר", אך אני אמרתי: "יותר קצר, יותר קצר, כך שלבסוף יצאתי כמעט מגולחת...

„הייתי היצור המכוער ביותר בעולם! והרגשתי כה מאושרת. הרגשתי שיחרור. לא היה דבר שלא יכולתי לעשות אז. יכולתי לשחק, יכולתי לעשות הכל. הרגשתי כה בטוחה בעצמי, מאחר שיכולתי פשוט להראות מכוערת. לא הייתי צריכה לדאוג יותר לשיער המחורבן הזה... עמוק בלבי, לא רציתי לקצץ את שערי. חששתי שאנשים לא יסתכלו עלי. אך כשיצאתי מן המספרה ואף אחד לא הסתכל בי, זה היה נפלא".

השינוי המהפכני הבא בחייה של הכוכבת, היה השתתפותה בסרט „תשעה וחצי שבועות", ביחד עם מיקי רורק. בסרט זה – המבוסס על יומנה האמיתי של אשה שהשתעבדה ליחסים סאדו־מאזוכיסטיים עם גבר – עוברת בסינג'ר סצינות בהן נקשרות עיניה; היא מולקית בשוט רכיבה; נאנסת לבלוע סירופ נגד שיעול, פלפלים חריפים, קאוויאר, דבש ותות שדה בזה אחר זה; ונאלצת לזחול על בטנה ולאסוף שטרות של כסף. כמו כן, היא מבצעת סטריפטיז פראי; משתתפת בקרב סכינים עם בריונים כשהיא לבושה בגדי גבר; ו„מפשקת את רגליה למען אבא", על מיטת תצוגה בחנות המפורסמת „בלומינגדייל".

ב„תשעה וחצי שבועות" היא מולקית בשוט, מוצגת לראווה על מיטת תצוגה בחנות כל־בו מבצעת סטרפטיז פראי ומשתתפת בקרב סכינים. בסינג'ר: „בכל אחד מאיתנו יש משהו מהדמויות הללו"

מנחם גולן: „היא מרילין מונרו, בריז'יט בארדו וג'ודי הולידיי, עם הכישרון של ג'ולי כריסטי"

לפי עדותה, לא רצתה לקבל על עצמה את התפקיד. „רומני שבכל אחד מאיתנו יש משהו מן הדמויות הללו", היא אומרת. „זה הרצון לדחות את כל חוקי החברה בשם האהבה, כפי ששניים אלה עשו. לג'ון, גיבור הסרט, היו נשים רבות לפני אליזבת, אך מעולם לא היה מאוהב. אליזבת, לעומת זאת, היתה גרושה לא כליכך מעשית, שעבדה בגלריה לאמנות ולא יצאה עם גברים. לפתע, בגבר הזה היא מוצאת את בן זוגה. היא פוגשת במשהו שמפחיד אותה עד מוות. כאילו פגשה בפנימיות של עצמה. היחסים בין הגבר והאשה כאן הם קלאסיים, אך לא במובן של טרייסי הפבורן. זהו סיפור על שני אנשים, המחזיקים זה את זה בתפיסת חנק פסיכולוגית".

"הייתי היצור המכוער ביותר בעולם, והרגשתי מאושרת. הרגשתי שחרור. לא היה דבר שלא יכולתי לעשות"

לבמאי, אדריאן ליין, היה ברור כי בסינג'ר היא הבחירה המתאימה לתפקיד, והוא הירבה לטלפן לסוכן שלה בבקשה לארגן פגישה בינה ובין טים רורק. „לעולם לא"ו השיבה הכוכבת. היא קראה את התסריט יחד עם בעלה, רון בריטון, לשעבר מאפר בקולנוע, בנו של אחד המאפרים המפורסמים בהוליווד, וכיום עוסק בציור. הם החליפו מבטים משונים ביניהם, ויצאו יחד לחוף הים – מעשה נדיר בשיגרת חייהם. במהלך הטיולים הללו על החוף, מספרת הכוכבת, כבר ידעו שניהם שלבסוף היא תגלם את התפקיד.

„ידעתי שזה הזמן הנכון בחיי לגלם תפקיד זה", היא אומרת, „ובכל זאת התנגדתי. זה לא היה סתם סרט. ידעתי שיהיה עלי 'להתפרק בתפרים' בכל יום הסרטה – מבחינה רוחנית, נפשית ופיזית. החלטתי שלא אעולל זאת לעצמי. לבסוף פגשתי במיקי רורק, ביום שהיה אחד הגרועים ביותר בחיי. שיחקנו סצינה, שהפכה להתנסות אמיתית. היתה זו אחת הסצינות הכבדות ביותר בסרט, שבה אנו משחקים משחק – אני זוחלת על הרצפה ואוספת כסף. בנקודה מסויימת שאל אדריאן, הבמאי, 'את גורבת גרביונים? איכפת לך להסיר אותם?' נכנסתי להתגוננות ואמרתי: לך תז.. ארוני, אני לא מסירה שום דבר!

„בניגוד למה שחשבתי, אדריאן ידע שזאת אליזבת האמיתית. שאליזבת לא היתה מסירה את הגרביונים. שמעתי שהרבה נערות שבאו להיבחן היו מוכנות לעשות הכל כדי לקבל את התפקיד. אך אני רק אמרתי: אני לא רוצה שום קשר עם הסרט הזה.

„כשעברנו על הסצינה, התפרקתי לגמרי מבחינה רגשית. לא יכולתי להתמודד עם זה. בכיתי ובכיתי. אך שוב – זה מה שאליזבת היתה עושה.

היא התעלמה מעצות עורך הדין שלה וסוכנה, שהבטיחו לה כי כתבת שער ב„פלייבוי" תהרוס את הקאריירה שלה

„כשהגעתי הביתה, המתינו לי 24 ורדים שנשלחו על ידי מיקי ואדריאן. טילפנתי לסוכן שלי ואמרתי: שמע, בן כלבה שכמותך, אל תטלפן אלי שוב לעולם. דיברתי אליו בגסות, מאחר שכמעט יצאתי מדעתי מרוב פחד. הצגתי רק סצינה אחת, במשך יום אחד, וכבר חוויתי חוויה רגשית מחשמלת של שיחרור.

„לא יכולתי לישון בלילות מפחד שמא אקבל על עצמי את התפקיד. אודריאן נסע לניו־יורק, וקיבל כמובן מאליו שאעשה את התפקיד. כשחזר משם, אמר לי סוכני: מדוע לא תסעדי איתו כדי להבהיר את העניינים? השבתי: איני רוצה שום קשר לסרט הזה. אך מה שאמרתי באמת, בתוך תוכי, היה שאינני רוצה שום קשר עם עצמי".

בארוחת הצהריים עם הבמאי, אמר לה זה: „את יודעת שבסופו של דבר יהיה עליך לעשות זאת, לא כן?" והיא השיבה: „כנראה שכן".

כשהסתיימה ההסרטה, חשה בסינג'ר כי קראה דרור לשחקנית שבתוכה. "כולנו חיים בתוך הארון", אמרה. „יש לנו פחדים רבים מדי ושקרים רבים מדי. צריך להוציא לפועל כל מה שרוצים – כל פנטזיה". יחד עם זאת, לא רצתה לראות שוב איש מן האנשים שהיו קשורים בסרט. "אילו פגשתי במקרה באיש שהגיש קפה לצוות – הייתי רוצחת אותו", אמרה.

ליחסים המתוארים בסרט יש נגיעה בחייה האישיים, מודה בסינג'ר. ביחסיה עם בעלה – לו נישאה, לדבריה, משום שהוא "האיש עם הכי פחות בולשיט" שפגשה בחייה – עברה זמנים בעלי אינטנסיביות דומה. "עברנו שנתיים של יחסים מוזרים מסוג זה. כאשר מישהו חושף אותך ומראה לך את מה שנמצא בתוכך – זה יכול להיות די מפחיד. זה לקח זמן. בהתחלה נרתעתי מרדן, מאחר שהפחיד אותי להיפתח באופן כזה. אך כאשר הכל יוצא החוצה, שום דבר אינו יותר משחרר מזה. שום דבר אינו ראוי לגעגועים יותר מיחסים שיש עימם שיחרור. אז, האהבה לובשת משמעות אחרת לחלוטין מכל הדברים הללו הכתובים על כרטיסי ברכה. כשאתה פוגש

קים בסינג'ר. הבמאי רוברט אלטמן אמר עליה: תסרת מעצורים. אביה כתב לה בדף הראשון של ספר התנ"ך: „אלוהים יהיה תמיד טייס־המשנה שלך"

[illegible]
הגוכנה. קים [illegible]
בין חנייתה [illegible]
רקל. אביה היה [illegible]
ריקודים, עד שבלון הזה, לפרנס את משפחתו, נעשה איש עסקים ונשיאה של חברה מכובדת. אמה של קים היתה דוגמנית מצליחה, שהופיעה בכמה מ"סרטי המים" בכיכובה של אסתר ויליאמס, ו"ויתרה על המון דברים כדי שאני אוכל לזכות בשיעורי באלט" (דברי הבת המסורה).

קים נהגה להצטרף למשפחתה בביקוריה בכנסיה, ואף השתתפה במקהלה הכנסייתית. כשהוטל עליה לקרוא בקול, בבית הספר, קרה שהתעלפה מ"פחד במה".

את הקריירה שלה בבדרנית החלה כתוצאה מ"התערבות" עם אביה, ששלח אותה לתחרות זימרה, בהכרזה: "אני מתערב איתך שאם נמצא לך שיר מתאים ותשירי אותו בתחרות – לא תתעלפי, וגם לא תמותי". אכן.

במעבר מילדות לנשיות, היה על קים בסינג'ר לעכל את שאיפתה להיות שחקנית, את יופיה, ואת חינוכה השמרני. הביקורים בכנסיה בימי א' השאירו את רישומם. בראיון לעיתונות, היא מצטטת משל דתי האהוב עליה, המספר על אשה המתכוננת לביקורו של ישו בכפרה, מניקה את ביתה ואופה, ומתוך חשש לניקיון הבית – מגרשת מפתח ביתה קבצן עובר־אורח, שכמובן אינו אלא ישו עצמו.

בנישואיה לרון בריטון, המבוגר ממנה בחמש־עשרה שנה, מנהלת השחקנית חיים נטולי זוהר. השניים כמעט אינם מבלים בחברה, ואפילו לא יוצאים יחד לקולנוע.

"תמיד היו אנשי קולנוע סביב ביתנו", אומר בריטון המזוקן בבריחות הדעת, "לכן הרגשתי שאני מוריד את הרמה כשהתחתנתי איתה". "אחחח, תראו הברחן הזה" מצייצת אשתו בתגובה. "ידעתי שאתחתן עם שחקנית. הבחירה היתה בינה ובין לאסי, ולה לא היה בית", ממשיך הבעל.

כאשר אין היא מופיעה בסרטים, בסינג'ר כותבת – פזמונים שהיא מתכוננת להקליט, כ־450 שירים, ספר על ילדותה, ושני

„כולנו חיים בתוך הארון. יש לנו פחדים רבים מדי ושקרים רבים מדי. צריך להוציא לפועל כל פנטזיה"

תסריטים שאת כתיבתם, היא אומרת, "אינני בטוחה אם אצליח לסיים אי־פעם". בשיר ילדותי שכתבה, "סימן לידה", היא מגדירה את שערה הבלונדי ועיניה התכולות של גיבורת השיר כתחפושת שאי אפשר להסירה. היא רואה את פני עצמה כמסיכה מרגיזה, המונעת מאנשים לראות אותה כפי שהיא. "ראיתי מה קורה לנשים שנולדו יפות", היא אומרת. "זה סימן מלידה".

כיום, אין לה פחד מקהל, ממופעים, מניו־יורק, מקליפורניה, או מכל דבר אחר. "זה עלול להישמע מתוסכס, אך הדבר היחיד המטיל עלי יראה הוא הטבע", היא אומרת. "הכל משחקים, בין כה וכה. זה משחק רציני. אני לא ללוקחת זאת בקלות: זאת עבודה, ובכל זאת משחק. זה אמיתי אך גם לא אמיתי, כי סרטים אינם אמיתיים. שחקניות אינן אמיתיות. שחקנים הם פרצופי־תחת. כולנו פרצופי תחת. עליך להיות לא־אמיתי כדי לעבוד בתחום הזה.

"בין הפקודות אקשן וקאט – אני אוהבת להעמיד פנים ולהתרכז בתפקיד. זה קשה לי. קורה שבאמצע הסרטת סצינה אני תוהה אם סוכנת הבית שלי קנתה מה שהוטל עליה. אני משתעממת בקלות. אך יש זמנים שבהם אני מרוכזת, ואני מאוד שם. אני אוהבת את זה – אוהבת להיות באמת שם".

ב"תשעה וחצי שבועות", ואפילו ב"הטוב מכולם", אומרת בסינג'ר, נהנתה לגלם תפקיד סקסי. לפעמים, היא אומרת, נהנתה מכך אפילו בבית. "איני רוצה להיות אף אחד מלבד עצמי. איני רוצה להיראות כמו אף אחד אחר מלבד עצמי. איני רוצה שיהיו לי בעיות של מישהי אחרת, אלא רק אלה השייכות לי. אבל התפקיד הסקסי תמיד היה לי קשה, אם כי רון עשה אותו יותר קל. אני אוהבת להיות סקסית למענו, אוהבת שהוא גאה בי. אני אוהבת שהוא סקסי. כולם נמשכים לסקס. לכן, אני לומדת להשתמש בו יותר מכפי שנהגתי בעבר, שכן, אם אין משתמשים בו, הוא מתבזבז... נשים הן בעלות כוח במידה מסחררה. גברים חזקים מאוד, אך נשים שומרות על כוחן כשהוא נמכר בתוך נייר עטיפה יפה. לא כך?"

גדול מהחיים

חודשיים וחצי שכב לורנס איש יהודה חסר הכרה במחלקה לטיפול נמרץ. לורנס, אמן יפואי ססגוני, נמחץ בין שתי מכוניות בתאונת דרכים. הרופאים הרימו ידיים. נורית, אשתו, החליטה להלחם במוות ● זהו סיפור גבורה של אדם אוהב חיים ושל אשה אמיצה ● למה שקרה, אין הסבר

מאת לאה אתגר

צילום: מיכל רותם

נורית ולורנס זיו, בביתם ביפו. נורית הצמידה אוזניות עם מוסיקה לאוזניו. הרופאים התייחסו בסלחנות – אם לא יועיל, לא יזיק

ב־22 באפריל 1985, בשעה 11 בלילה, חרב עולמו של לורנס זיו, אמן מיפו. מכונית מרצדס גרמה לפציעתו. זיו, גבר בן חמישים ואב לארבעה בנים, איבד את ההכרה. הרופאים הרימו ידיים.

היום, אחד עשר חודשים אחרי, לורנס עדיין נאבק כדי לשוב ולחיות כבן אדם. עדיין חלק מקיבתו משתפל מחוץ לבטן וממתין לניתוח. עדיין הוא מתקשה בראיה. אבל הוא חי ונושם בביתו ביפו העתיקה. לכאורה, מקרה סטטיסטי נוסף בכרוניקה של תאונות הדרכים. למעשה, מאבק הירואי במוות.

לורנס זיו, רעייתו נורית וארבעת בניו לא ישכחו לעולם את אותו לילה. זה היה לילה גשום. הלילה האחרון של החורף. ארז, חייל בן 20, הבן השלישי, בא הביתה לחופשה מהצפון. הוא לקח את הג'יפ המשפחתי ויצא לבלות. ליד הדולפינריום, בין יפו לתל־אביב, הג'יפ נתקע. ארז עצר לצד הדרך, ויצא לטלפן לאביו.

לורנס, איש בעל ידי זהב, יצא בפורד המשפחתי לראות מה קורה. הגשם פסק. לורנס החנה את הפורד לפני הג'יפ וירד לבדוק את המנוע.

באותן שניות גורליות, הגיחה המרצדס. המרצדס פגעה בג'יפ ומעכה אותו אל הפורד. לורנס, שעמד בין שתי המכוניות, נמחץ. ארז, שעמד בסמוך, הועף באוויר. בנס לא נפגע.

מאוחר יותר יגיע לורנס לבית החולים כשצלעותיו מעוכות מלפנים ומאחור. שברי הצלעות קרעו את ריאותיו, המעיים התפוצצו, הקיבה נמעכה, הכליות חדלו לתפקד, הראש נפגע מאחור, לורנס איבד את ההכרה.

לפנות בוקר, טילפנה אלי נורית, אשתו. אנחנו חברות כבר הרבה שנים. נורית ביקשה שאברר מהם סיכוייו של בעלה. אולי לא אומרים לה את כל האמת, חשבה.

בבית החולים אמרו שאין סיכוי. עניין של שעות בלבד. נורית היתה שלווה. אולי היה זה אז, אולי מאוחר יותר, שהחליטה שלא יתכן שלורנס שלה ימות.

לורנס זוכר בדיוק את רגע המכה. פתאום הרגשתי שהלב שלי „קוועץ'", שמועכים אותי. ידעתי שאני נדרס, הרגשתי שאני מתמוטט ואמרתי לעצמי: לורנס, זהו זה, הכל אבוד. אחר כך נפלתי ושכבתי על הכביש. פה באו כמה דקות שחורות, שאי אפשר לזכור. באותן דקות, ארז משליך בזעם את המברג שאחז בידו על המרצדס. שמשת המכונית מתנפצת. ארז צועק לנהג ההמום לעשות משהו. אחר כך הוא רץ להזעיק אמבולנס. האמבולנס מגיע תוך דקות.

ללורנס שב הזיכרון. הוא שרוע על הכביש, רואה את עצמו מקופל ומרוסק, שולח אצבע לאוויר ושואל בזלזול את עצמו: תגיד לורנס, ככה אתה רוצה לגמור?

מבעד לערפל ולכאב, בבית החולים הדסה ברחוב בלפור, הוא זוכר להזכיר לרופאים: תיזהרו על יד שמאל שלי, אני פסל ואמן וארכיטקט – ואני שמאלי. כל החיים שלי ביד שמאל.

שמונה שעות הוא על שולחן הניתוחים. כלי הדם הפנימיים מפוצצים. הכל מרוטש. הבוקר מוצא אותו במחלקה לטיפול נמרץ, חסר הכרה, מחובר ל־14 צינורות ואינפוזיות. צינורית הנשמה בתחתית הגרון, צנורות להפרשה, הוא מונשם באמצעים מלאכותיים. כך חודשיים וחצי, בלי הכרה, עם עליות וירידות. היו ימים שאמרו למשפחה שכדאי שישארו לידו, כי מדובר בכמה שעות בלבד.

הרגשתי שמועכים אותי. ידעתי שאני נדרס. אמרתי לעצמי: לורנס, זהו זה, הכל אבוד

היו ימים שהיתה תקווה, שאמרו של[illegible]

כל אותם ימים, סועדים אותו בנו [illegible] (25) סטודנט בבצלאל, שבימים של [illegible] עזב את ספסל הלימודים. עוז (22) [illegible] לטכנאות שיניים. ארז החייל, שקיבל [illegible] מיוחדת מיחידתו. וכפיר בן ה־11, [illegible] כיתה ה'.

כל בני המשפחה, בראשותה של נור[illegible] מתייחסים למת־החי כאילו היה ער [illegible] נורית מגלחת את לורנס יום יום, כדי [illegible] בסדר וכדי שהרופאים יראו שלמשפחה [illegible] עוד תקווה. בבקרים היא מגיעה למחלקה [illegible] ספרים ותמונות. מראה לו צילומים [illegible] הילדים. משתפת אותו בבעיות היום [illegible] לורנס, היא אומרת לו, אנחנו מחכים לך [illegible] תשוב הביתה? אנחנו אוהבים אותך. [illegible] לורנס שלנו, אל תלך מאיתנו.

אחר כך היא קוראת לו ספרי [illegible] וארכיטקטורה שהוא אוהב. חוורת [illegible] שאהב, מראה לו עבודות של מיכאל אנ[illegible] האמן הנערץ על לורנס, ציורים של [illegible]ה, תצלומים של ארמון ורסאי, בניינים של [illegible] לויד רייט, של לה קורבוזייה. הכל, [illegible] כאילו היא מנהלת שיחה עם בן אדם בריא [illegible]

[illegible] לורנס שוכב ואינו מגיב. הבנים מקליטים [illegible] עצמם על קלטות. מדברים אליו, [illegible] מנסים אותו לשוב לחיים. משמיעים לו [illegible]קה. הבית מחכה לך, אומרים לו. יפו [illegible] מחכים לך. אתה עוד תחזור אלינו.

[illegible]נורית לא בוכה. הרופאים מתייחסים אליה [illegible] אם היא רוצה להצמיד אוזניות [illegible] לראשו של מחוסר ההכרה, בבקשה. [illegible] לא יועיל, לא יזיק, הם אומרים.

[illegible] הרעיון הזה, שהבית מחכה ללורנס, [illegible] לבני משפחת זיו. שבע שנים בנה [illegible] זיו את ביתו. באמצע שנות השבעים, [illegible] שנמכרה לפיתוח יפו העתיקה חורבה. [illegible] יום היה קם בבוקר, אורז סנדביצ'ים [illegible] קפה, ונוסע מדירתו שברמת גן ליפו. [illegible] בין יתר העבודות, בשביל הפרנסה. [illegible] במשך השנים קמו שלוש קומות. בית אבן [illegible] חלונות מקושתים, רהיטים עבודת יד, [illegible] נחושת. בחדר המגורים אח ענקית, [illegible] שולחן מאדני רכבת. בקומה התחתונה [illegible] וחדר מלאכה. לחדר השינה כיפה [illegible] על התקרה ציורי מלאכים עולים [illegible]. לורנס שכב על הפיגומים חודשים. [illegible] השווה את עצמו למיכאל אנג'לו. [illegible] בן אמוץ, שכן שלו, ראה אותו מגיע

במשך שנים עם התרמוס. לא יפה שאתה אוכל לבד, העיר לו, אולי תיכנס אצלי לכוס קפה. לורנס השיב, שאם יבוא לכוס קפה, יבטל את זמנו בשעה של שיחה בטלה. כך אני מפסיק את העבודה רק לכמה דקות, מביט אל הים הנישקף מכל החלונות וממשיך במלאכה, אמר.

ביפו התרגלו ללורנס. גם לשמו. את השם לורנס העניק לו אביו, מהנדס מדירות שהעריץ את לורנס איש ערב האגדי. לורנס, יליד רמת־גן, קורא לעצמו „לורנס איש יהודה". ביפו מחייכים בסלחנות. קהיליית האמנים כבר ראתה דברים מוזרים יותר.

ההסטוריה שלו נשמעת רגילה למדי, כמו שלי ושלך. גדל עם עוד אח ושתי אחיות. כשאבא שלו השתחרר מן הצבא הבריטי, עבד בתל אביב כאיש תחזוקה. אמא מורה לפסנתר.

הנטיות האמנותיות באו לידי ביטוי בצבא, בחטיבה שבע. הפכו אותו למקשט הבסיס. הוא צייר על קירות, בנה תיפאורות להצגות והתנדב לכל מלאכת כפיים. כשהשתחרר, למד עיצוב פנים בלימודי ערב. כדי לממן את לימודיו, ניגן בתזמורת. בבית עוך ערבי ג'אז. בערב כזה הכיר את נורית. מאז הם ביחד.

כשהשלים את ביתו, החל לעצב בתיהם של אחרים. זה לא הפריע לו לייצר גם בשמים, לנגן בתיזמורת, לעצב תכשיטים ולעצב בגדים. לורנס גבה הקומה מסתובב לבוש בגלימה רקומה, ידיו עטורות צמידי כסף, מכטו מצועף, מדבר תמיד על פרוייקט פנטסטי שהוא עסוק בו: יום אחד הוא מעצב בתי קזינו בלוס אנג'לס. אחרי כמה חודשים מטלפן מפאריס ומספר שהוא בונה מועדון לילה בפיגאל. תמיד הוא עסוק במשהו גדול, פנטסטי.

לפעמים הוא עסוק בדברים ארציים יותר: מעצב את כפר הנופש נוה אטיב, את מלון לרום באילת, את מועדון הלילה של מלון שרתון, את מועדון הרמוניה בגבעתיים, את מיסעדת מי ומי בחיפה. בונה בבתים פרטיים מטבחים כפריים, מעצב אח, רהיטים, מזנון סלוני מעוטר נחושת וקרמיקה.

ערב התאונה, הוא שוב עסוק בפרוייקט של חייו: כפר תנ"כי שעתיד לקום ליד מעלה אדומים. משך חודשים לורנס תופר סנדלים תנ"כיים, בגדים מיקראיים, מעצב חמורים ובובות מימי התנ"ך, קורא ולומד ספרי הסטוריה. דיסנילאנד ישראלי נוסח התנ"ך. מדברים על השקעה של מליוני דולרים.

ללורנס יש הרבה חברים. איש צבא בכיר מסייע לו. הרולד ריצ'מאן, לשעבר מנכ"ל שרתון וכיום איש עסקים, מחפש בשבילו משקיעים בחו"ל. הבית של לורנס כמו תחנת רכבת. בכל פינה בוכה חדשה, שירטוט חדש.

כשיש ללורנס פנאי, הוא יוצא למסעות צייר. חבריו לצייר הם ידידים ותיקים משנים. ללורנס ארון מלא כלי נשק, פותלצים, כלי שדאות. הילד שבו משחק מישחקי צייד ויער. אחר כך, בביתו, סביב שולחנות ערוכים כל טוב, באים החברים. לורנס אנין טעם אמיתי, יודע לבשל, מארח בגדול. אוהב חיים, אוהב אדם. משגע את כל העולם. פעמיים בשבוע ממציא משהו חדש. הסובבים אותו אוהבים אותו. אי אפשר שלא לחייך, שלא להביט בסלחנות לשובב הגדוך שלא מתבגר, שחי את העולם עד תומו.

כך, עד לתאונה. אם לא די בכך, הרי כשהוא שוכב במחלקה לטיפול נמרץ, הוא לוקה בזיהום. הגוף חדל להגיב לאנטיביוטיקה. הכבד חולה. שני שליש מדמו מוחלף. השחקנית תיקי דיין יושבת עם נורית. בערב הן הולכות הביתה בוכות. אפסה התקווה. נורית אומרת, שאמרה לבחורים שהם יכולים לשבור את כל הכלים בבית, בית בלי לורנס הוא לא בית. איך אפשר לא לאהוב אדם כמוהו? 26 שנים נשואים, אוהבת אותו שיגעון, היא אומרת. ברגעים הקשים היא יושבת מולו ואומרת: אתה הרי צייר, חזק, איך לא תתגבר על חיידק קטן? היא שואלת.

כפיר הקטן מצייר את אבא, גוף לבן עם הרבה צינוריות. איילי, הבכור, נשבר. אחרי חודשיים, הוא מסרב להיכנס למחלקה לטיפול נמרץ. לא יכול לראות יותר את הסבל, הוא אומר. באחד הערבים הוא מדבר עם הרופא.

מבקש ממנו להזכיר ללורנס, איך מיכאל אנג'לו נעור לחיים ערב גסיסתו, כאשר קרא לו האפיפיור יוליוס השני וציוה עליו לעטר את קברו. תגיד לאבא שלי, מבקש אייל, שמפעל חייו עוד לא תם, שהכפר התנ"כי עוד ממתין לו. אייל אומר שהרופא הסתכל עליו במבט מוזר. איש לא צחק, אומרת נורית. מדוע הרפואה כבר התייאשה. אנחנו חיינו סביב לורנס בתחושת שליחות מיסטית.

הבית האתאיסטי מדבר פתאום על דת. בלילות הם קוראים פרקי תהילים. פעם בשבוע נורית נפגשת עם הרופאים. המעבר מיאוש לתקווה מותח את העצבים עד קצה גבול היכולת.

כך חודשיים וחצי. פתאום מתרחש הנס. לורנס מתעורר. יום אחד פוקח עיניים לכמה דקות, למחרת לזמן ממושך יותר. מבקש לרשום, עדיין חלש מכדי לדבר. שואל איפה ארז? איפה ארז הבן החייל שניצב בסמוך לו בעת התאונה.

הביאו לו נייר ועיפרון. הוא כתב. אי אפשר היה לדעת מה כתב. נורית ישבה עם הילדים וניחשה. אחר כך פיענחו: הוא ביקש נייר וצבעים. לורנס המתעורר טען שהיה בעולם האחר, ששם, בממלכת המוות, היכו תופי טם־טם על ראשו, שנפל בשבי בידואים, שציפורי בז וטורף עטו עליו, שנלחם בציפורניו והם איימו לנקר את עיניו.

אחר כך בא ההסבר הרציונלי: האיש מחוסר ההכרה היה מחובר למכונות, שמע את הלמות ליבו כתופי טם טם, העיניים היו פקוחות חודשיים וחצי ללא פעילות, הקרנית התייבשה, נוצרו חורים ברישתית. המנסים בבית החולים האירו עליו. היתה לו תחושה שציפורי טרף עטו עליו. כשהתעורר, צייר את המראות מן המוות. עשרות ציורים של קרב, של מאבקים, של גבורה. אנשים נופלים וקמים, דמויות מתות וחיות.

אחרי שלושה חודשים, לורנס מתחיל ללחוש. מעבירים אותו למחלקה הכירורגית. מדברים על תוכנית שיקום. על חזרה לחיים. בסוף יולי לורנס מתחנן: רוצה להיות שוב בבית, לראות את נמל יפו מן החלון. לנשום את ריח הבית שלו. הרופאים מסכימים שייצא הביתה לסוף שבוע אחד.

הבנים עומסים אותו על כיסא, מרימים אותו. מכניסים אותו הביתה, מובילים אותו על כיסא לאמבטיה. בוכים. כפות הרגלים משותקות. הידיים חלשות. לורנס אינו מסוגל להרים חפצים. יש שעות שהעיניים לוקות בעיוורון. האור מפריע, הגוף מפחיד. מרכיבים לו משקפיים שחורים, שהאור לא יציק.

חוליות השידרה לוחצות על הרגלים, כאבי ראש איומים. הקיבה עדיין בחוץ, מכוסה בשקית פלסטיק.

לורנס מדוכא. מסרב לחזור לבית החולים. אינו יכול יותר. מכינים תוכנית שיקום בבית. הכסף אזל. לא נעים, הביטוח אינו ממהר לשלם. חשבונות הריפוי ענקיים. חברים עוזרים. משפחת זיו אוכלת את כל חסכונותיה. קשה. יש ימים שלורנס שרוי במצבי רוח קודרים. איך אפשר להיות כך? נורית אומרת לו שאסור לשקוע במרה שחורה. אתה שור הבר שלי, היא אומרת, אסור לך לרחם על עצמך. בלילות היא קמה לבדוק אותו. לראות אם הוא עדיין חי ואם הוא נושם, היא אומרת. הדם לא זורם אצלו כרגיל, קר לו, הוא קופא. נורית הודה לו כמו לתינוק שנולד מחדש.

לורנס פושט את ידו השמאלית, שתי אצבעות מסרבות להישמע לו. התאונה עיוותה אותן. הוא מצייר בכאבי תופת. הציור בשבילו הוא חזרה לחיים.

לורנס מבקש שיושיבו אותו מול הים. פותחים את החלונות. לורנס אומר איפה התושיה? אני רוצה לשבת מול הים, למה שלא תיבנו מירפסת? שוב שרוי הבית בהווית עשיה, כמו בימים הטובים. לורנס מצייר מירפסת עץ, כמו סיפון אוניה המשקיפה אל הים. הבנים מביאים קורות. מנסרים, בונים.

בסוף חודש ספטמבר יפו חוגגת. בביתו של הצייר דוד שריר עורכים מסיבה לאיש ששב לחיים. לורנס עמד באמצן החייך.

עם כל העליות והירידות, לא היתה לאיש בעל העיניים הכחולות אף טיפת מרירות. אנשים נפלאים אלי, הוא אמר. גם על חברים שנימנעו מלבקרו אמר: מסכנים, קשה להם לראות אותי סובל. על הרופאים ועל האחיות הוא מדבר כעל מלאכים, ואפילו על הנהג שפגע בו אינו כועס. איך יתכן שהוא אפילו לא טילפן ולא שאל לשלומי אם אני חי או מת? הוא שואל בתימהון בעיני הילד המגודלות שלו.

הוא שוב מדבר על הכפר התנ"כי, מדבר על הציורים שלו ועל הפרוייקטים בעתיד. הוא עוד יראה לעולם, הוא אומר. לורנס עדיין לא אמר את המלה האחרונה.

נורית מקשיבה ומחייכת. לורנס הוסיף משקל, נראה הרבה יותר טוב. בבקרים היא מובילה אותו לטיפולים, בצהריים מובילה אותו לשתות ולחזק שרירים. בלילות היא מתעוררת ובודקת אם הוא עדיין נושם. החיים שלו ניתנו לי במתנה, היא אומרת, זה הפלא השמיני בין שבעה פלאי עולם.

הבנים הקליטו את עצמם. נורית הקריאה לו מספרים שאהב. בני המשפחה דיברו אליו כאילו היה בהכרה

מעבר להבנה הרפואית

ד"ר יהודה סקורניק, סגן מנהל המחלקה הכירורגית, איכילוב תל אביב, מנסה להסביר את הסיפור של לורנס לפרופורציות ריאליות:

לורנס זיו נמחץ בין שתי מכוניות. הוא עבר ניתוחים קשים לאחר שאיבריו הפנימיים רוסקו ורימכו. [illegible] היתה כה גדולה, שסיכוייו להישאר בחיים היו קלושים. [illegible] לאחר הניתוחים היה קשה וסוער. ליבו לא היה תקין. [illegible] לא [illegible] שהיינו לאחר ייאוש. הוא הועבר לטיפול נמרץ כשהוא מונשם. לכל אורך [illegible] לא היתה פגיעה במוח.

[illegible] הרופאים נוכחו כי מצבו ללא תקווה. היתה סיכנים מבשרי רע [illegible] לאנטיביוטיקה, [illegible] הכליות לא תיפקדו [illegible] [illegible] שיפור של [illegible] אחר כך שוב הופיעה [illegible] סיבה ואנו התנדנדנו בין תקוות לייאוש.

הוא החלים והתגבר על פציעתו. בחלקו משום שמכונות וטיפולי [illegible] ההכרח להתגבר על פגיעות קשות [illegible] כוח הרצון שלו ושל המשפחה [illegible], אולם אין כמוהם להודות.

בלורנס זיו עצמו [illegible] [illegible] מעבר להבנה שלנו כרופאים ובעזרתם [illegible] על מה שכמעט [illegible] לעשות.

ספסרי הכוח

מאת אוואן תומאס
שירות TIME,
מיוחד ל„ידיעות אחרונות"

דברים מוזרים מתרחשים במסדרוני גבעת הקפיטול, מעוז השלטון הדמוקרטי בעולם. כ־20 אלף שתדלנים נטפלים אל נבחרי העם, לוחצים, משלשים המחאות שמנות לקופותיהם – בכוונה להשפיע על החלטותיהם. חלקם אף מייצג אינטרסים של מדינות זרות ● מה שנעשה פעם בחדרים האחוריים, עבר היום ל„לובי", נעשה בגלוי וכחלק מהשיטה ● השבועון „טיים" מקדיש השבוע את כתבת השער שלו לאנשי הלובי. יד רוחצת יד. גם זו דמוקרטיה

יחסי ציבור. תצלומים של האמריקני גארי וינוגראנד, מתוך ספרו „פאבליק ריליישנס". הספר יצא בהוצאת המוזיאון לאמנות מודרנית של ניו יורק, 1977. וינוגראנד, שנימנה עם צלמי „הדוקומנט החדש", עשה את הספר בפרוייקט־מילגה של הנגנהיים מוזיאום. הפרוייקט נפתח ב־69'. נקודת המוצא היתה הצגת „השפעת התקשורת על האירועים עצמם". וינוגראנד לכד מצבים מתוך התכנסויות של אנשי כוח, פוליטיקאים, לוביסטים, גאלות אמנותיות. בתצלום, בעמוד זה, מסיבה משותפת של יוברט האמפרי וטייסי החללית אפולו. הספר נעשה ערך בצילום המודרני. וינוגראנד עיצב התייחסות לקשר הכמעט־מיסטי בין התקשורת לבין המציאות. התקשורת, לעיתים, היא שיוצרת את האירועים, את „המציאות". מה שלא צולם, שזכבל והופץ, אולי כלל לא קרה. ספסרי הכוח, המופיעים בתצלומיו, אינם מיוחדים לפוליטיקה. הם מתפרשים ופעילים בכמעט כל תחומי החיים

במסדרון בבניין הקפיטול בוושינגטון: מאחורי דלת סגורה, בחדר צדדי, דנה ועדה של הסנאט בחוק המיסוי החדש, שכל אחד מסעיפיו שווה עשרות, מאות מיליוני דולרים. אולי אף יותר. זהו הליך החקיקה הרשמי, המכובד, המתועד בפרוטוקולים. אבל מעברה האחר של הדלת מתנהל באותה שעה תהליך חקיקה אחר. שם, במסדרון, מתגודדים עשרות גברים לבושים בהידור, נעלי גוצ'י יקרות לרגליהם. זוהי חבורת הזאבים האמיתית: הלוביסטים, השתדלנים, סרסורי ההשפעה והכוח.

יודעי דבר בוושינגטון קוראים למיסדרון הזה „גיא גוצ'י", על שם נעליהם של סרסורי הכוח הללו. העוקץ הוא בכך, שהם יכולים להרשות לעצמם לכלות את סוליותיהן של נעלי היוקרה האיטלקיות. בכסף שלקוחותיהם משלמים להם, הם יכולים לקנות מכולות שלמות.

אנשי הלובי אינם תופעה חדשה בוושינגטון. מאז נבנו חדרי המבוא, ה„לובי", בבנייני הממשל, נמשכו אליהם השתדלנים. אבל מעולם הם לא היו כה רבים, וכה חצופים, כפי שהם כיום. מה שהיה בעבר משלח יד מפוקפק למדי, שרוב מעשיו נעשו במחשך, התפרץ עתה אל המרחב הפתוח, בנחישות החלטה להעטות על עצמו איצטלה של מקצוע מכובד.

לנוכח סכומי העתק שהשתדלנים גובים מלקוחותיהם, מתפתים עתה אנשי ממשל ואף המחוקקים עצמם – צירי קונגרס ועוזריהם – לנטוש את משרותיהם הציבוריות, ולהצטרף לקהל השתדלנים, תוך ניצול קשריהם הקודמים. לרבים, תקופת השירות הציבורי הפכה בסך הכל למבוא לקראת קאריירה קורצת של „אקרחן להשכיר", בשירות אינטרסים פוליטיים וכלכליים מחוץ לממשל.

„הספסרות בהשפעה", אומר אחד המשקיפים, „היא התעשייה בעלת קצב הגידול המהיר ביותר בארה"ב". המיספרים מדברים בעד עצמם. ב־1976, הסתובבו במיסדרונות הממשל והקונגרס 3420 אנשי „לובי" מורשים. מאז, מיספרם יותר משהוכפל, והם מונים כיום 8800.

אלה הם הסוכנים הרשומים על פי החוק. מעבר להם ישנם רבים נוספים העוסקים באותו משלח יד – כ־20 אלף איש. המשמעות: כ־30 שתדלנים על כל אחד מ־535 המחוקקים בקונגרס (435 צירים בבית הנבחרים, ועוד 100 סנאטורים בסנאט).

הסוכנים הרשומים דיווחו ב־1985 על „הוצאות עסקיות" בסך 50 מיליון דולר.

את ההסבר לתופעה יש לחפש בהשפעות המאוחרות של פרשת ווטרגייט

הסכום האמיתי, אומרים בוושינגטון – סכום הכולל הכל, החל מהוצאות אירוח ויחסי ציבור וכלה בתרומות למערכת הבחירות של הנציג שאותו מעוניינים לגייס לטובת הלקוח – מגיע ל־1.5 מיליארד דולר.

מי מורים את הכסף הזה לכיסי השתדלנים? מה ניתן לקנות בזו מי לא משלם – ויוצא ניזוק?

„כל אחד זקוק לנציג בוושינגטון, שידאג לאינטרסים שלו ולעסקיו", מסביר הסנאטור פול לאקסאלט, אחד הבולטים בידידי הנשיא רייגן. „כולם, כולל ממשלות זרות. לכן, ציבור הלקוחות של השתדלנים כולל את כל המערכת הכלכלית של העולם החופשי".

לא תמיד יכולים השתדלנים לספק את הסחורה שעבורה משלמים להם. לעתים תכופות, כאשר כל אחד מהם מושך לכיוון אחר, הלחצים הסותרים מנטרלים את מערכת החקיקה ומשבשים אותה. לא פעם, גם בכך יש תועלת רבה: היכולת למנוע העברת חוק אינה נופלת בחשיבותה מהיכולת להעביר חוק זה או אחר. לרוב, הנהנים הם הגדולים, החזקים והעשירים, הממֻמנים. מצד שני, לעתים הנהנה הוא גם האזרח הקטן, שמגלה כי סעיף פטור שהוכנס לחוק [illegible] חברת ענק מועיל גם לו, הקטן, [illegible] אף פרוטה. גם לא טיפת אנרגיה [illegible] אותו פטור.

בעולם נטול הערכים של [illegible] המסתובבת הוושינגטונית", המשתדל [illegible] חר ומהיר מן הממשל לעסקים [illegible] ניצול הקשרים הקודמים, נעשה [illegible] השתדלנות מכובדת לא פחות [illegible] רשמית במישרה המזכה את בעליה [illegible] של מי שכדאי להשתדל אצלו. [illegible] מעוזריו של רונלד רייגן פרשו [illegible] בצמרת הממשל והפכו לספסרי [illegible] כשהבולט בהם הוא ראש מטה [illegible] לשעבר, מי שהיה יד ימינו של הנשיא, [illegible] דיוור. דיוור, שהוחלף על ידי [illegible] הנוכחי דונאלד רייגן, הכפיל את [illegible] שש בשנה הראשונה לפעילותו [illegible]

גם גורלם של שני יועצים [illegible] לשעבר בבית הלבן, לין נופזיגר [illegible] שפר עליהם מאז עזבו את [illegible] „הקדשתי שנים ארוכות לשירות [illegible] בשביל אהבה", הסביר רולינס. [illegible] עושה דברים בשביל כסף". [illegible] השתכר רולינס יותר מ־75 אלף [illegible] כיום, כראש חברה המייצגת לקוחות [illegible] הוא מתפאר ביכולתו להשתכר [illegible]

אישי ממשל לשעבר [illegible] מיליוני דולרים מקבוצות אינטרס[illegible] לעתים, כדי להתנגד לאותם [illegible] שלמענם פעלו קודם לכן. בשירות [illegible] כמה דוגמאות לאינטרסים [illegible] משרתים השתדלנים:

● ממשל רייגן הורה לחקור [illegible] השיווק של חברות מדרום קוריאה [illegible] במסחר בלתי הוגן. כיום, [illegible] קוריאה 1.2 מיליון דולר למייקל [illegible] שהוא „יגן, ינהל ויקדם את [illegible] הכלכליים" של מדינה זו בארה"ב.

● [illegible] חברות יפאניות בתחום האלקטרוניקה, [illegible] שהואשמו גם הן בחדירה לשוק האמריקני [illegible] במחירי היצף, שכרו את איש הממשל לשעבר, סטנטון אנדרסון, כדי שיגן על האינטרסים שלהן.

● ממשלו של נשיא הפיליפינים פרדיננד [illegible], שהודח זה עתה, היה משך שנים [illegible] של הנשיא רייגן. אבל, כאשר הממשל [illegible]וושינגטון החל לעשות הערכה מחדש של [illegible] כלפי מרקוס (עד שלבסוף נטש אותו [illegible] עליו להתפטר), שכר מרקוס את [illegible]ירותיה של חברת השתדלנות „בלאק, [illegible]אנאפורט וסטון", תמורת 900 אלף דולר.

● המשטר המארקסיסטי באנגולה, שביקש [illegible]מנוע הזרמת סיוע אמריקני למחתרת הפרו[illegible]ערבית, בראשות ג'ונאס סאבימבי, שכר את [illegible]רותיו של בוב גריי, אחד מידידיו הטובים [illegible] ראש ה„סי.איי.אי.", וויליאם קייסי. [illegible] סאבימבי עצמו שכר את שירותיה של חברת [illegible]לאק, מאנאפורט וסטון", אשר הפכה את [illegible] בוושינגטון, לפני שבועות אחדים, [illegible] אירוע תקשורתי. סאבימבי שב לארצו [illegible] הבטחה לסיוע חשאי בסך 15 מיליון [illegible] מה„סי.איי.אי.".

[illegible] לחברת „בלאק" יש עקרונות משלה. [illegible] כמה שנים, דחתה את בקשתו של שליט [illegible], מועמר קדאפי, שתייצג אותו [illegible]ושינגטון.

כיצד ייתכן, שמכונת ממשל דמוקרטית [illegible] של ארה"ב מאפשרת את קיומן ואת [illegible] של „חבורות הזאבים" הללו, של [illegible]תדלנים למיניהם?

[illegible] את ההסבר, אומרים בוושינגטון, יש [illegible] בהשפעות המאוחרות של משבר [illegible]ייט. הקונגרס, שפעם נשלט בידי כמה [illegible] וכמה ראשי ועדות חזקים, הפך [illegible] רופפת של 535 אחוזות קטנות" [illegible] – של 435 הצירים בבית הנבחרים, [illegible] 100 הסנאטורים בסנט). „כל ציר" מנהל את מדיניותו העצמאית, כל ציר מצביע לפי האינטרסים שלדעתו ראויים לתמיכתו. כאשר כל ציר כזה זקוק לתקציבים משלו למערכת הבחירות, המשמעות היא: הרבה יותר מטרות לשיניהם של הזאבים, הרבה יותר זאבים.

חוק „גראם רודמן" שהתקבל באחרונה, והמחייב קיצוץ אוטומטי בהקצבות סיוע החוץ של ארה"ב (ישראל, למשל, נאלצה להחזיר לארה"ב 51 מיליון דולר בגלל חוק זה), מעיד יותר מכל דבר אחר לא על עוצמת הקונגרס, אלא על חולשתו. חברי הבית, כנראה מתוך ידיעה ברורה שלא יוכלו לעמוד בלחצים של השתדלנים הפועלים למען המדינות השונות, כפו על עצמם ועל הממשל „סף" של קיצוץ אוטומטי.

בלילה, הוא מניח ליד דלתם של צירי הקונגרס מעטפות ובהן המחאות, כסיוע לבחירתם־מחדש

בחודשים האחרונים, הגיעה פעילותם של השתדלנים לשיא חדש. זאת, משום שממשל רייגן יזם רפורמה מרחיקת לכת בחוקי המיסוי בארה"ב; הרפורמה המקיפה ביותר מאז מלחמת העולם השנייה. המטרה, אמר רייגן, היתה ליצור דגם חדש של פשטות והגינות, לקצץ את הפטורים לחוקים כדי לאפשר הקלות במיסוי לחלשים.

אבל בתוך זמן קצר, הפכה הצעת החוק המקורית, המשתרעת על 408 עמודים, לכרך עב כרס, המחזיק 1313 עמודים, ובהם מאות סעיפי פטור חדשים. הצעת החוק מכונה עתה בוושינגטון „החוק לתעסוקה מלאה לשתדלנים". אלפים מהם עטו על צירי הקונגרס, כמו דבורים סביב כוורת דבש, בניסיון להשיג הטבות ופטורים ותיקונים שיתאימו לאינטרסים של לקוחותיהם.

דוגמה בולטת היא הדרך שבה כבר הבטיחו את עצמן חברות הביטוח. החוק החדש היה אמור להטיל מס על סכומי ביטוח החיים שמשלם המעביד עבור השכיר, ועל הטבות דומות נוספות. חברות הביטוח חישבו, כי התוצאה עלולה לעלות למעסיקים 100 מיליארד דולר בתוך 5 השנים הבאות.

החברות, בראשות ריצ'ארד שוויקר, שהיה השר לבריאות ולשירותים ההומאניים בממשל רייגן לפני שפרש ומונה כיו"ר „המועצה האמריקנית לביטוח חיים", הגיבו במסע שתדלנות, שעלה להן 5 מיליון דולר. המסע כלל לחצים ישירים על הקונגרס, ולחצים עקיפים על דעת הקהל, כמו תשדירי פירסומת בטלוויזיה, שבהם הוזהר הציבור כי ביטול הפטורים יפגע בעיקר בו. „איננו צריכים לשלם מס על זכותנו להגן על משפחותינו", אמרה שחקנית שהופיעה בתשדירים. הציבור הגיב בכך שהציף את הקונגרס ב־7 מיליון גלויות דואר, שגם אותן סיפקו לו חברות הביטוח.

התוצאה: בדצמבר האחרון, כשחוק המיסוי החדש עבר בבית הנבחרים, כבר הוכנסו בו תיקונים, אשר לפי חישובי חברות־הביטוח החזירו להן 80 מיליארד דולר. עד שהחוק יעבור בנוסחו הסופי בוועדת הכספים של הסנאט, מאמינות חברות הביטוח כי יוכלו להחזיר לעצמן גם את ה־20 מיליארד האחרים.

וזו רק דוגמה אחת. כמוה, ישנן רבות:

● פטור להשקעות בפורטו ריקו. על־פי סעיף פטור מס' 936 בחוק הקיים, זכאיות חברות אמריקניות המשקיעות בפורטו ריקו לפטור שנתי של כ־600 מיליון דולר. מטרת הפטור היתה ליצור מקומות עבודה באי זה, הנתון לשליטת ארה"ב. אבל האוצר חישב ומצא, כי עלותו של כל מקום עבודה אחד בפורטו ריקו היא אובדן הכנסות של 22 אלף דולר לקופת ארה"ב, ולכן ביקש לבטלו.

75 החברות האמריקניות שנהנו עד כה מסעיף 936 התאגדו, הקימו את „קרן ארה"ב פורטו ריקו", ושכרו כתריסר שתדלנים, ביניהם מייקל דיוור. בין השאר, התקשר דיוור לשר החוץ שולץ, בעת שהלה טס במטוס הנשיא „חיל האוויר מס' 1", לפגישת הפיסגה הדרמאטית בז'נבה. בדרך לפיסגה על „מלחמת הכוכבים", התבקש שר החוץ האמריקני להפעיל את השפעתו להשארת סעיף 936 בתוקפו. אם יבוטל, הזהיר דיוור, עלולה פורטו ריקו להיות קרקע משגשגת לחתרנות קומוניסטית.

התוצאה: משרד האוצר נכנע, סעיף 936 נשאר.

● פטור ממס לארוחות עסקיות. בארה"ב רווח המושג „ארוחת צהריים של שלושה מרטינים" – ארוחה עסקית, עם קוקטיילים, שניתן להגיש עליה קבלות כהוצאות מוכרות לצורכי מס.

האוצר ביקש לבטל פטור זה מכל וכל. החברות הגיבו בלחץ עצום. כפי שהדברים נראים עתה, יוכלו אנשי העסקים להמשיך לאכול ולשתות לפחות שני גביעי מרטיני. בשלב זה סוכם, כי לפחות 80 אחוז מהוצאות

„הקונגרס שבוי בידי הלובי היהודי"

כל מה שקשור למזרח התיכון", אמר באחרונה חוסיין מלך ירדן, „מתברר שהקונגרס האמריקני שבוי בידי 'איפאק', הלובי היהודי, הפרו ישראלי".

חוסיין אינו היחיד המחזיק בדעה זו. בוושינגטון יש רבים המוכנים לחתום על דבריו. „ניו יורק טיימס" כתב, כי „'איפאק' היא קבוצת האינטרסים החזקה ביותר, המנוהלת בצורה הטובה ביותר והיעילה ביותר, מכל קבוצות הלחץ האחרות בתחום מדיניות החוץ האמריקניות". ה„וושינגטון פוסט" כתב, כי ל„איפאק" יש כוח שחייבים להתחשב בו. [illegible] בקונגרס, הן במשרדי החוץ וההגנה, והן בבית הלבן".

המיוחד במיבנה הוא, ש„איפאק" ראשי התיבות של „קבוצת הפעולה הפוליטית אמריקה ישראל", אינה עולה פרוטה למדינת ישראל עצמה. מלוא עלותם של 80 מקבלי המשכורות באיפאק, ותקציבו השנתי בסך 6 מיליון דולר, מכוסה ע"י תרומות של יהודים אמריקניים.

„איפאק" הוקמה ב־1954. ב־1974 מונה מוריס אמיתי לעמוד בראש השדולה, וב־1980 החליף אותו טום דאין, לשעבר איש ה„סטייט דיפרטמנט" ועוזרם של סנאטורים דמוקרטיים. דאין הוביל את „איפאק" לתבוסתה הקשה ביותר כשלון המאבק נגד מכירת מטוסי „פ־15" ו„אוואקס" לסעודיה. אבל הוא גם הביא להרחבת שורותיה מ־8,000 ל־51 אלף כיום, ולכמה הצלחות גדולות.

הלובי היהודי נחשב לקבוצת הלחץ החזקה ביותר בתחום מדיניות החוץ. השבוע, פתח במאבק לסיכול עיסקת הטילים עם סעודיה

מה שמבקשים אנשי „איפאק" מצירי הקונגרס ומהסנאטורים הוא סיוע כלכלי וצבאי לישראל, מצד אחד, והכשלת עיסקות נשק עם מדינות ערב מצד שני.

מה ביכולתם להציע בתמורה? למשל, מנוי על הפירסום השבועי „דו"ח המזרח הקרוב", בהוצאת „איפאק", או סיורים מודרכים לישראל. או, וזה קצת משמעותי יותר, תמיכה בבחירתם מחדש של הצירים לקונגרס ולסנאט.

זו השיטה המקובלת על כל ה„פאקס" הפועלים בוושינגטון: תמיכה בבחירות, תמורת „שטרי חוב" בכתב או בעל־פה. אבל „איפאק" שיכללה את השיטה. היא אינה מעוניינת לתרום כספים ישירות למועמדים. למה להסתבך? ישנה שיטה עדינה. „איפאק" מאתרת את המועמדים, הן הרפובליקנים והן הדמוקרטים, אשר השקפותיהם עשויות להקשות את תמיכתם בישראל. עתה, פונה „איפאק" ל„פאקס" היהודיים המקומיים באזורי הבחירה של המועמדים, ומבקשת שיתמכו בכסף במתנגדים במועמדי המפלגה. [illegible]

■ [illegible]

האירוח יוכרו כהוצאה פטורה ממס.

● פטור ממס לחיפושי נפט וקידוחי נפט. ההצעה המקורית ביקשה לבטל רבים מסעיפיו על פטור זה. לובי הנפט והגז לחץ, והחברות החזירו לעצמן יותר ממחצית הפטורים שנגזלו.

● פטורים לעורכי דין, לרואי חשבון ולרופאים. הצעת החוק החדשה ביקשה לכפות על שיכבת עוסקים אלו שיטת חישוב חדשה, שתעמיק את גביית המס מהם. כרגיל, הופעלו לחצים. השתדלנות של עורכי הדין נתפרה בחוטים גסים למדי. הם הציפו את הקונגרס במכתבי מחאה. מתברר, כי עורכי הדין ניצלו את מעבדי התמלילים שלהם כדי לשכפל אותו מכתב, עם אותה חתימה. למרות שנימוסי הקונגרס מחייבים, שכל פנייה של אורח תיענה, ע"י הציר שקיבל אותה, במכתב אישי משלו – השיבו גם צירי הקונגרס במכתבים משוכפלים. „פשוט נתנו למעבדי התמלילים שלנו לדבר עם מעבדי התמלילים שלהם", משך בכתפו אחד מעוזרי הצירים בקונגרס.

בעבר, הופעלו הלחצים בדרך מעודנת, מאחורי הקלעים, תוך ניסיון לחפות במסך עשן על הלחץ הגס. כיום, השתנו הזמנים.

הטכניקה שבעזרתה הם גורמים לציר או לסנאטור להצביע למען האינטרס שלהם, אותו אינטרס שלמען קידומו הם גובים סכומים כה גבוהים מלקוחותיהם?

אין מדובר כאן ב„שוחד", אלא במערכת מורכבת, דו סטרית, שבין הציר הנבחר לבין השתדלנים למיניהם. דו סטרית במובן זה, שהשתדלנים מעמידים לרשות הציר מיגוון דעות ומידע על התחום שעליו עתיד להשפיע החוק הנדון בקונגרס, ודו סטרית במובן זה, שהשתדלן והציר מקיימים מערכת עניפה של „אני חייב לך". הציר עוזר בעניין אחר, והשתדלן יכול לעזור לו בעניין אחר, אפילו אצל צירים אחרים.

יד רוחצת יד. אבל כשמדובר ב־535 זוגות ידיים של חברי הקונגרס וב־20 אלף זוגות ידיהם של השתדלנים, אין זה רק מישחק של פוליטיקה וכוח. זהו פשוט היבט אחר, נוסף, של המערכת הדמוקרטית בפעולה.

האמצעי הטוב ביותר העומד לרשות השתדלן הוא סיוע לציר קונגרס להיבחר מחדש. מסביב לקונגרס פועלות מאות „ועדות לפעולה פוליטית" (הנקראות בראשי תיבות באנגלית „פאק" - PAC), אשר תפקידן לאסוף כסף למען בחירתם מחדש של מועמדים.

השתדלן טומי בוגס, למשל, חבר ב־50 „פאקס" כאלה. בלילה, הוא מניח ליד דלתם של צירי הקונגרס מעטפות ובהן המחאות מטעם ה„פאק" התומכת בבחירתם מחדש. למחרת, הוא כבר נפגש עם הצירים הללו ומשתדל אצלם למען האינטרסים שהוא מייצג. למרות שעל הנייר נוהג זה נראה פסול מיסודו, הוא ממוסד על־פי חוק. בוושינגטון ישנם חוקים האוסרים על ה„פאק" לתת יותר מ־5000 דולר למועמד אחד, ומחייבים כל תרומה להירשם בספרים.

יחסים מורכבים יותר קיימים בין צירי קונגרס לבין חברות השתדלנות, שחלקן מוגדרות כחברות ל„יחסי ציבור". יש צירי קונגרס, השוכרים בכסף מלא את שירותיה של חברה כזו, כדי שתנהל את מערכת הבחירות שלהן. לאחר שנבחרו מחדש, באה אליהם החברה ומשתדלת אצלם למען אינטרסים של קבוצות לחץ שונות, הנמנות עם לקוחותיה.

במקרה אחר, עקרון הדו סטריות בא לידי ביטוי כאשר השתדלן ביל טימונס, איש המפלגה הרפובליקנית, מונה למנהל ועידת המפלגה, שנערכה ב־1984. הוא שלט בתוכן הנואמים בוועידה, וקבע מי ידבר ומתי. הסנאטורים הרפובליקנים השתדלו אצלו כדי שיעניק להם את זכות הדיבור בשעות החשובות יותר, המשודרות בטלוויזיה.

פרט להיבט של הכסף, משתמשים השתדלנים באמצעים נוספים העומדים לרשותם:

● קשרים בצמרת. זו התכונה העיקרית של שתדלני הצמרת, ובעיקר של אישי ממשל לשעבר. בוושינגטון של רייגן, לשתדלני הצמרת מעמד מיוחד, וביכולתם להגיע עד פיסגת הממשל. מכאן כוחם של שתדלנים כמו מייקל דיוור ורוברט גריי, אחד מידידי הרייגנים, אשר מחזורה השנתי של חברה ליחסי ציבור שבראשה הוא עומד מגיע [illegible] מיליון דולר.

● קשרי משפחה. ייחוס עוזר לפתוח דלתות בפני השתדלן. לכן, בניהם של פוליטיקאים נמשכים לשתדלנות, במקום לפוליטיקה עצמה. כך, למשל, טומי בוגס הוא בנם של הייל בוגס, לשעבר מנהיג הרוב בבית הנבחרים, ושל לינדי בוגס, צירת קונגרס מלואיזיאנה. קיפ או'ניל (המייצג אינטרסים של יצרני בירה וסוכר ושל חברות שיט) הוא בנו של יו"ר הבית טיפ או'ניל. אשת יחסי הציבור רובין דול היא בתו של מנהיג הרוב בסנאט, רוברט דול. עמיתתה, מישל לאקסאלט, היא בתו של הסנאטור פול לאקסאלט, אחד מידידיו הקרובים של רייגן.

● הופעות בתיקשורת. בעבר, נמנעו השתדלנים מלהופיע בפומבי. כיום, החשיפה הולכת יד ביד עם החשיפה התקשורתית. צירי קונגרס, שפעם באו במבוכה כאשר נראו או צולמו בחברת שתדלנים, שמחים להיראות עתה אל שתדלני הצמרת. החשיפה הפומבית רק עוזרת לציר הקונגרס, לא פחות משהיא עוזרת לשתדלן. הזמנים השתנו. השתדלנים הם „IN".

רבים מעוזריו של רייגן פרשו מתפקידים בצמרת הממשל והפכו לספסרי כוח

● לחץ ציבורי. ככל שצירי הקונגרס נעשים עצמאיים וחופשיים יותר משליטת המפלגה ומסמכות יו"ר הוועדה שבה הם חברים, כך הם נוטים יותר להיענות ללחץ ציבורי מצד מצביעיהם. התוצאה – השתדלנים מארגנים מערכות של כתיבת מכתבים בעד או נגד נושא מסויים. כאשר מאות אלפי מכתבים נערמים במשרדו של הסנאטור, הוא עוד לחשוב פעמיים כיצד יצביע.

וחוץ מכל אלה, ישנם גם העניין [illegible] ההתחככות. מסיבות קוקטייל, משחקי טניס, מועדוני גולף. תעשייה שלמה התפתחה בוושינגטון סביב עניין עריכת המסיבות. אשתו של מייקל דיוור, למשל, היא אחת מחצי תריסר המארחות הנשכרות, [illegible] מלא, לארגן מסיבות שבהן יוכלו אנשי עסקים להתחכך באישי קונגרס. זו אינה נחשבת לסרסרות כוח בוטה וגלויה, עקרונית, פרט למקרים חריגים, [illegible] ימי מה שכונה במאה ה־19 „מנגנוני [illegible] של התאווה" משקה, נשים ושוחד. המסיבות זו ספסרות „רכה", ניגוחה, עם חוקי מישחק חברתיים משלה.

האם השתדלנים שולטים בקונגרס [illegible] הזרמת כספים לידי סרסורי הכוח מבטיחה את התוצאה הרצויה?

„ממש מפתיע לראות, עד כמה אנשי העסקים תמימים בעניינים כאלה", אומר הסנאטור פרייאור. „הם נכנסים לפאניקה ומשלמים המון כסף לשתדלנים. אני חושב שאנשי העסקים פשוט לא מבינים את וושינגטון". אומר פטר טולי, לשעבר עורך העיתונות של סגן הנשיא ג'ורג' בוש, והיום איש יחסי ציבור בוושינגטון: „ישנם אנשים שכאן פשוט עובדים עליהם".

„אגיד לך מה בדיוק אנחנו כן מסוגלים לספק ללקוחותינו", אומר השתדלן [illegible] מאנקייביץ'. „אנחנו מספקים להם את [illegible] התשובה בעניינים".

וכך, בין טלפון בקשה לטלפון תשובה, [illegible] מסיבת קוקטייל להסתערות ב„גיא גולף", משגשגים כיום עסקיהם של סרסורי הכוח בוושינגטון. אי אפשר להבין את תהליך החקיקה בקונגרס, בלי להבין את פעולתם של השתדלנים בעד ונגד. עבור הפוליטיקאים, הם משמשים מקור לכסף, [illegible] אפילו לידידות אמת. כיום, כבר לא [illegible] להם. מקנאים בהם. דומה שבמערכת הקונגרס והממשל גם יחד, התחושה [illegible] היא – „אם אי אפשר להכות אותם, צריך להצטרף אליהם".

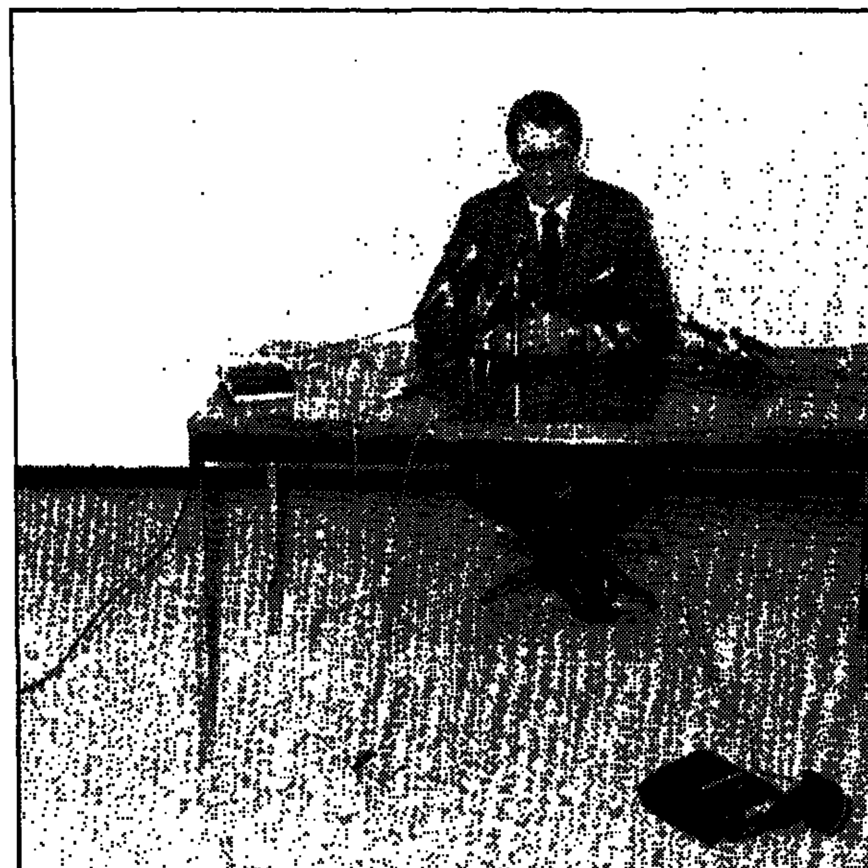

גארי וינוגראנד. מסיבת עיתונאים

השתדלנים מציפים את מסדרונות הקונגרס, נטפלים לצירים ולסנאטורים, לא נותנים מנוח, מבטיחים ומאיימים בפומבי.

הסנאטור ג'ון דאנפורט, יו"ר ועדת המסחר של הסנאט, נראה באחרונה על מדרגות הקפיטול, מנסה לשחרר את ידו מלפיתתו של אחד מאנשי לובי הטקסטיל, המבקשים להטיל מיסוי מגן על ייבוא. הסנאטור, כומר בהכשרתו, נראה מגלגל את עיניו השמיימה וממלמל: „הצל אותי מאנשים האלה". אומר סנאטור אחר, דייוויד פרייאור מארקנזס: „ולוואי שהיתה כאן מעלית סודית, היישר לאולם הסנאט. כל פעם שאני עובר במסדרונות, בדרך להצביע, אני מנסה ללכת מהר ולהעמיד פנים כאילו אני שקוע בקריאה".

רבים טוענים, כי בשינוי הזה – העברת המקח והממכר מן החדרים האחוריים אל הלובי, מהסודיות, אל הלחץ הגלוי – אין שום רע. להיפך: אם פעם יכלו כמה „בארוני כוח" לקנות ולמכור סנאטורים כרצונם, הרי שעתה ההתמודדות גלויה. כל הצדדים האינטרסנטים נוכחים בתהליך, התרומות למערכות הבחירות נרשמות כחוק, המשחק ברור ופשוט. כולם נוהרים לקונגרס: כוכבי קולנוע באים כדי להשפיע לטובת מלחמה במחלות, כמרים קתוליים לוחצים נגד הפלות, חקלאים בבגדי עבודה כחולים באים ומבקשים הארכת האשראי. אנשי תעשיית הרכב מנסים לבלום חוקי האקולוגיה, וה„לובי הירוק" לוחץ למען אותם חוקים בדיוק.

„כולם" באים לקונגרס? לא בדיוק. „לפעמים אני חושב, שהיחידים שלא מיוצגים כאן הם בני המעמד הבינוני, האזרחים הפשוטים", אומר ציר הקונגרס הדמוקרטי בארני פראנק ממסצ'וסטס. „וזה בדיוק מה שמדאיג אותי". גם זו אינה הגדרה מדוייקת. נכון שהאזרח הפשוט אינו יכול לשלם מאות אלפי דולרים לחברות של סרסורי השפעה יוקרתיים. אבל, גם האזרח הפשוט יכול לבוא לידי ביטוי באמצעות שדולות למיניהן, כמו „האגודה הלאומית של הפנסיונרים", או „אירגון מטרה משותפת".

כיצד בדיוק פועלים השתדלנים? מהי

אמריקאניזציה של הכנסת

„שדולה" הוא מושג חדש יחסית במילון הפוליטי של ישראל. יבוא אמריקני. מי שעוקב אחרי הפעילות הפרלמנטרית, יכול להתרשם כי חברי כנסת לא מעטים פעילים מאחורי הקלעים בשדולות השונות, יותר משהם פעילים במליאת הכנסת. הכלל הוא תן וקח. אתה, חבר כנסת, תקדם את האינטרסים שלנו, ואנחנו נקדם את מעמדך במפלגה. כל זה, כמובן, בקנה מידה ישראלי.

בכנסת פועלות כיום כ־10 שדולות, חלקן רשמיות [illegible]

[illegible]

■ ישראל תומר

חיפשת שעון? מצאת!

רשת איק מציגה: השמות הגדולים ביותר ב־5 תשלומים שיקליים שווים!

מכאן לא תצא בלי שעון

רשת איק

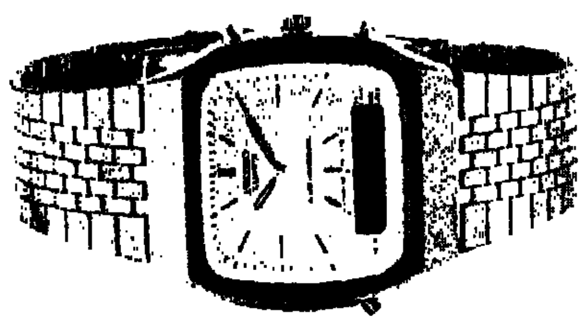

SEIKO

36 ש"ח x 5 — לגבר מעורר + סטופר + צלצול + נגד מים SEIKO

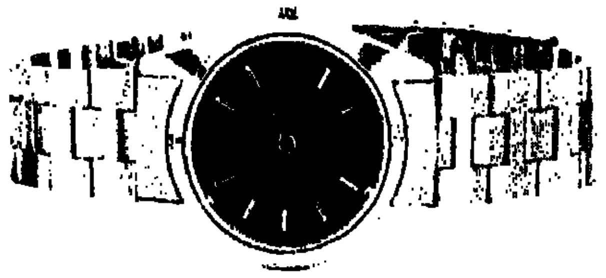

ORIENT

22 ש"ח x5 — לאשה + תאריך + נגד מים

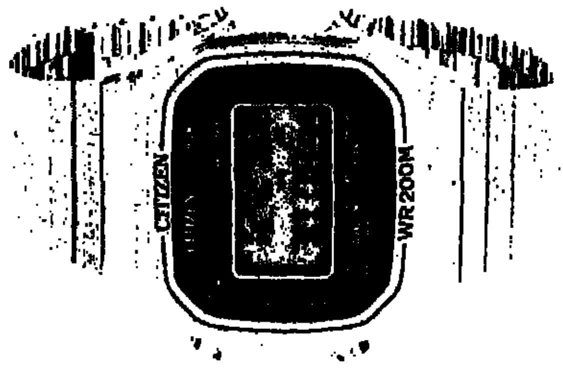

CITIZEN

שעון פלדה לגבר,

27 ש"ח x5 — 200 מ' צלילה + 2 מעוררים + סטופר + זמן כפול + טיימר.

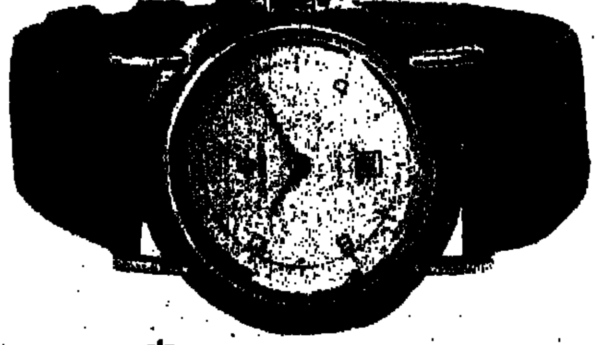

CANDINO

103 ש"ח x5 יוקרתי יוניסקס — שני צבעים + תאריך + נגד מים

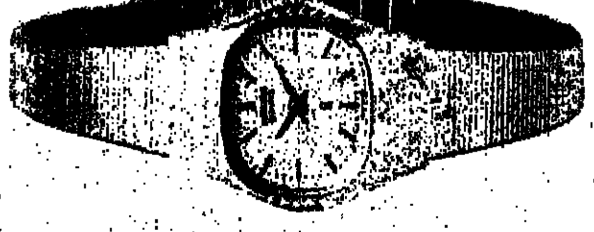

SUNLORD

38 ש"ח x5 — לאשה — מוזהב אלגנטי SUNLORD

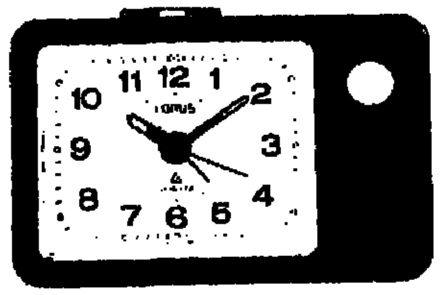

LORUS 24 - 1 ש"ח שעון מעורר + תאורה

1220 שעונים יפנים ושוויצרים מעולים מחכים לכם במוצ"ש זו ובמשך השבוע בחנויות רשת איק. כולם נמנים על השמות הגדולים וכולם ב־5 תשלומים שיקליים.
יפני או שוויצרי. אין היום הצעה טובה יותר מרשת איק.

* פתוח במוצ"ש מ־19.30 עד 21.30

נוח וכדאי להזמין בטלפון 03-225164 03-233962

תל אביב אבן גבירול 11, טל. 225164 30-223962 פתוח רצוף 09.00-19.00

פתח־תקווה ההגנה 11, טל. 03-908687

קיראון (סגור במוצ"ש) מרכז מסחרי, טל. 03-350410

באר שבע הרצל (פינת חדשה) 58, טל. 057-75901

חיפה נורדאו 10, טל. 04-645064

ירושלים בן־יהודה 4, טל. 02-231524

חולון סוקולוב 75

רשת איק

רשת חנויות התכשיטים והשעונים הגדולה בישראל.

ג'יופים
אודטה א. דנין

פטנטים
רובינזון קרוזו במיטבח

לאיש המושלם שלי זה כמובן מעולם לא קרה, אבל לאישתו הבלגניסטית זה קורה ממש סדיר. היא תמיד שוכחת להזמין גז. היא לא יודעת מה רוצים מחייה, כי כשנגמר הבלון האחד, מיד פותחים את השני ויש גז. והרי גז תמיד מזמינים כשאין, לאז

ובאמת, כשאין, באופן סופי ומוחלט, מצלצלים לחברת הגז. מודיעים בהיסטריה שיש בבית תינוקלה שמאבד קלוריות מרגע לרגע בלי הדייסה שלו. הפקידה הרגישה ממש נוזלת מרוב צער והשתתפות, אבל בכל זאת מודיעה בחוסר סבלנות שהמחלק יגיע בעוד ארבעה ימים, ואם רוצים, אפשר בינתיים לבוא לסניף עם הבלונים הריקים. שלום!

אני ממש מומחית בספורט הזה. זה לא קשה. באמת. פותחים את ההברגה ביד, נזהרים לא לאבד את הפקקים, ומעמיסים אותם בבגאז'. בתור ריקים הם לא כבדים כל כך. גם בתור מלאים הם לא כבדים כל כך. תמיד יש בסביבה יהודי רחמן שמוכן לעזור, כשהוא מבחין באשה עם שני בודניקים תולים עליה ובעיניה פחד מוות שלא יתפסו אותה איך שוב פישלה, בגילה, הגיע הזמן, וכו'.

לא כולם גרים בבתי דירות עם גז מרכזי, והייתי ממליצה לצרכן הנבון להצטייד בבלון קטן לפיקניקים או משהו כזה. אבל הצרכן הנבון לא צריך אותי. הוא אף פעם לא ייתקע בלי גז. רק חסר אחריות נתקע. בשבילו, באחוות חברים לנשק, זה מה שעושים:

לוקחים סיר גדול, שקוטר פתחו קטן רק בקצת מאורך המגהץ הביתי. ממלאים אותו בנייר אלומיניום מקומט, כך שיישאר בתוכו מקום למגהץ הפוך.

מכוונים את טרמוסטט המגהץ על מכסימום – הופכים אותו, עם ה„סוליה" למעלה, והופכים עליו את הסיר. מקפידים „לרפד" היטב בנייר האלומיניום, מכל הצדדים, שלא יתנדנד. לא המגהץ ולא הסיר.

תוקעים את התקע בחשמל, ופלטה חשמלית לשעת חרום יוצאת מן הכלל נולדת ככה. מרתיחה ומבשלת באחריות. המגהץ לא נשרף, כי הטרמוסטט שלו דואג לו.

גם מגהץ אדים ניתן להכניס כך לשירות, אם מקפידים לרוקן לו תחילה את המים, ולבטל את פעולת האדים ע"י המתג או הכפתור המיועד לכך.

כשגומרים לעבוד, מקפידים להרחיק את כבל החשמל מהישג יד של קטנים, האוהבים מאוד למשוך מימצאים בציפיה להפתעות מרתקות בקצה השני.

אגב, כדי לנקות תחתית מגהץ שהשחירה משריפת בגדים – מפזרים מעט מלח על עיתון ישן ו„מגהצים" בתנועות סיבוביות את המלח. לאחר כמה רגעים, התחתית מבריקה מחדש. אם לא – אז לא. לא כל המגהצים קוראים את המדור ומתנהגים בהתאם.

איור: עמיר רום

תזונה
סידן, השלאגר

סידן, טוענת פרופ' מונה סוטניק, בספרה „תזונה, נשים, בריאות", נחוץ לנו כל חיינו. החל בתקופת ההריון, כדי ליצור רמה נכונה של סידן בעצמות הילוד, ועד זיקנה. במיוחד הוא נחוץ בסביבות גיל המעבר, אז קיימת „בריחת סידן" מהעצמות. צריכה מוגברת בתקופה זו, תמנע מאיתנו שברים בגפיים ובאגן, שמתאחים בקושי רב בגיל מבוגר יותר. ומכיוון שבין שאר עיסוקיה של הפרופ' הנ"ל היא גם מרצה לתזונה, יועצת במכון גריאטרי ובעלת מישרד לייעוץ פרטי – כדאי לשים לב למה שהיא אומרת.

במחקרים שנעשו באסטרונאוטים ששכבו על גבם ללא פעילות גופנית, התברר שהם הפסידו אחוזי קלציום גבוהים מתוך עצמותיהם. מכאן, שפעילות גופנית סדירה, משמרת את רמת הקלציום בעצמות לא פחות מתזונה עשירה. הפעילות הגופנית גורמת לגוף להאבק בחוק המשיכה, ובכך לשמור על הקלציום בעצמות. כל פעילות גופנית מועילה, אפילו הליכה מרובה, למעט שחיה, שבריאה מאוד – אבל לא לעניין זה. הגוף השוחה שרוי בחוסר מישקל, לכן בריחת הקלציום אינה נמנעת.

באוכל, נמצא הקלציום בעיקר בירקות הירוקים: פטרוזיליה, שמיר, בצל ירוק, עלי סלק כהים, תרד, כוסברה, סלרי, כרוב וברוקולי. ככל שהם ירוקים יותר, רמת הסידן גבוהה יותר. בישול אינו הורס את הסידן.

כמויות יפות של סידן יש גם בלחם חי, בסרדינים, בביצים, בטחינה ובחומוס. עוד מקור עשיר לסידן הם מוצרי החלב, אותם יש לצרוך בתשומת לב. חוץ מאשר במקרים של מחלות כלי נשימה מסויימות, אין הגבלה באכילת מוצרי חלב – אבל לאנשים רבים חסר האנזים המעכל חלב פרה. ובכן, אין פשוט מלעקוף בעיה זו. בארצות הברית, בחנויות למוצרי בריאות, ניתן להשיג טבליות „לקטס", אותן צורכים לפני ארוחת חלב, וזהו. הרבה קשישים מונעים מעצמם מוצרי חלב אהובים רק בשל חוסר המודעות לטבליות הלקטס.

שיאי הסידן שייכים לגבינות הקשות: רוקפור, צ'דר, אדם, ואבקת חלב רזה.

לעיתים, למרות צריכה מוגברת של מוצרי חלב, ספיגת הסידן אל תוך הגוף קשה. ויטמין די, ויטמין סי וחומצת החלב עוזרים לקליטתו.

ניתן להשיג בכל חנויות מוצרי הטבע כדורי דולומיט, להשלמת כלכלת הסידן בגוף. כדורי הדולומיט הם תערובת מוכנה של סידן פלוס מגנזיום, שמקל על ספיגתו בגוף, ביחוד אם הוא נלקח ביחד עם ויטמין סי.

קלציום מכונה „מינרל העצבים". תזונאים נעזרים במינונים גבוהים ממנו, כדי להרגיע חוסר שקט נפשי, נדודי שינה ו„עצבים". ספיגתו מקלה על כאבי ראומטיזם, ומרפאים בעזרתו הרטבה של ילדים(!) בצרוף אבץ, למשל, הוא עוזר לרפות התכווצויות שרירים של ספורטאים. הוא מתקן מקרים של צפרניים נשברות, ולפני המחזור הוא מאזן את רמת ההורמונים בדם ועוזר למנוע את „נפילות הדיכאון" המפורסמות, וכן את ההתכווצויות הכואבות.

התזונאית האמריקאית אדל דייויס ממליצה על תוספת סידן כעשרה ימים לפני תחילת המחזור, עד היום השני או השלישי. במקרה של התכווצויות, היא מציעה כדור סידן אחד או שניים כל שעה. תזונאים רואים את הסידן כאמצעי הרגעה טיבעי ובטוח יותר מתרופות.

חשוב: הסוכר, ה„שודד הלבן", הורס את הקלציום וגונב אותו מהגוף תוך כדי תהליך עיכולו. תרופת סבתא מאוד יעילה היא אכילת אגוזים, גבינות וכוס מים מהולה בכף חומץ תפוחים, בצרוף כדור סידן [illegible] ליציאה ממצב „עצבני". המרץ חוזר לאחר כעשר דקות, ואיתו השפיות.

אבל כמו כל הדברים בחיים, אין טוב בלי קצת רע. רופאים שמרניים מזהירים, שעודף קלציום במינונים גבוהים, עלולה לגרום לאבנים בכליות, ובאופן עקיף לגרום גם להסתיידות עורקים. יש תאוריה הגורסת שריכוזי שומן מושכים מישקעי סידן לעורקים או למיפרקים ארתריטיים. אחרים לעומתם מזהירים, שנשים מגיל 25 חייבות בתוספת סידן, כדי למנוע מחלות מיפרקים ובריחת סידן בגיל המעבר.

ובכן, האמת, כרגיל, היא איפשהו באמצע, [illegible] המפתח היא „איזון", ובמקרה של סידן [illegible] – תמיד ביחד עם חומצה. ד"ר ז'רוויס, [illegible] מוורמונט, ממליץ על חומץ תפוחים. לדעתו הוא הוכיח זאת בניתוחים שבוצעו על פרות וקנות לאחר פטירתן, שלמזונן הוסיפו חומץ תפוחים. נראה אצלן תהליך נסיגה [illegible] ההתקשות של המיפרקים. עבור יצורי אנוש מציע ד"ר ז'רוויס כף חומץ תפוחים מהול בתוך כוס מים, אפילו שלוש פעמים ביום. ניתן להוסיף לכל כוס כזו גם שתי כפיות דבש, ואז מתקבל משקה בטעם סיידר. אם לא מועיל, זה לפחות לא מזיק.

שיהיה לכם לבריאות.

בישולים
מוס־נס

זה מוס נס, כי המירקם שלו כמו מוס, [illegible] שלו כמו מוס, ורק השומנים שלו בכלל לא כמו מוס. הם אינם. מצאתי את המירשם אצל בלה אלמוג, שכנראה ישבה ממש בראש [illegible] כשאלוהים חילק כל מיני מתנות מטעמו.

העסק הזה פשוט פשוט, וממש טעים.

צריך:
- קילו תות
- כוס מלאה סוכר ועוד שתי כפות
- שתי כפות מיץ לימון טרי, סחוט
- 4 חלבונים של ביצים גדולות
- מיקסר שלא מתעייף

שמים בבת אחת את כל החומרים לתוך המיקסר (כן). מקפידים, כמובן, לנקות [illegible] את התותים. אין צורך לקצוץ אותם, תיכף תבינו למה.

מתחילים להקציף, קודם כל במהירות הנמוכה, כדי שיתערבבו כל החומרים. בינתיים, מחפשים שקית ניילון גדולה של אשפה, ומלבישים אותה על המיקסר. מקפידים לא לסתום את פיתחי האוורור של המנוע. הניילון הזה יישמור מהתזות שעוד יבואו.

עכשיו, מגבירים את מהירות המקסר, למהירות כמעט מכסימלית, והולכים לקרוא ספר, עד שהתערובת תופחת בקערה ומאיימת לגלוש החוצה. בערך 20 דקות. פלאי הטכנולוגיה עובדים בשבילכם.

אחרי שתופח, מפסיקים לבזבז חשמל, [illegible] עדיין לא אוכלים את העסק. [illegible] בשתי תבניות אלומיניום מאורכות [illegible] בניילון, חצי שופכים לקערה [illegible] במקרר, גם היא עטופה בניילון.

אחרי שש שעות קרור, המישפחה מתחלקת לשניים: חצי נשבעת בגלידת ה„מוס" שהתקבלה, וחצי לא ממירה את הטעם הקציפתי בעד שום הון, כי יש לו מירקם אוורירי אבל נוקשה, כמו בבווריה [illegible] ובטוח אין לו שום שומנים וכולסטרול. [illegible] יפה, עם „קידות" יציבים כאלה, [illegible] נולד ליישורים.

פינת הגאון

קילו תותים, כוס ועוד שתי כפות סוכר, שתי כפות מיץ לימון טרי, 4 חלבונים, [illegible] מכוסה בניילון. מקציפים עד [illegible] הקערה. 6 שעות צינון לפני האכילה. [illegible]

בזהירות

ברשימה הקודמת, בפיסקה „לילודה [illegible] נשמטה בטעות המלה „תפריט", [illegible] התייחס פטנט מניעת הצריבה. [illegible] אחרת, בזמן מתן שתן, מחייבת פניה מיידית לרופא.

בפטנט הסרת המסטיק, אחרי הקפאה והסרתו, יש לנקות את השאריות [illegible] ולא כמו שפורסם.

מדור פרסומי

כדאי

בקופות הגמל של דיסקונט לכל יום יש ערך

המושג קופות גמל אולי מזכיר לכם: זיקנה, פנסיה או נושאים אחרים הנראים לכם רחוקים ולא „בוערים". האם ידעתם שקופת גמל היא אמצעי לחסכון, שיבטיח לכם, בעתיד, קיום ברמת חיים לה הורגלתם וגם אמצעי לצבור סכום נכבד שיסייע לכם או לילדכם, (ברכישת דירה למשל) בבוא הזמן. קופות הגמל של דיסקונט, נותנות לכם הטבות רבות, אודותן תוכלו לקרוא בהמשך רשימה זו ובהן: הקלות במס, המוענקות לחברי הקופות, במטרה לעודד חסכון וצבירה להבטחת העתיד.

מאת ג. יפית

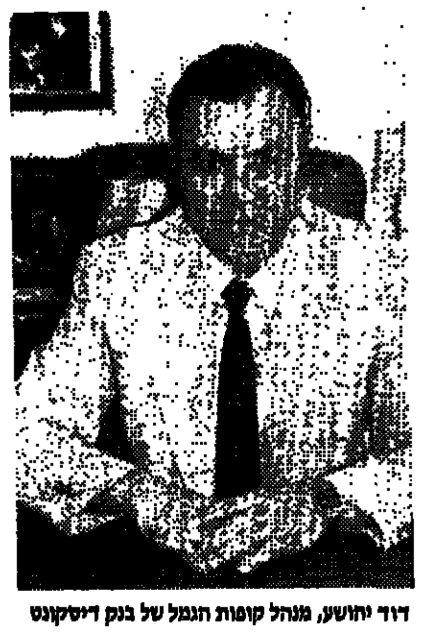
דוד יהושע, מנהל קופות הגמל של בנק דיסקונט

מבדיקה קצרה שערכנו, גילינו כי קיימת מבוכה רבה בציבור בכל הקשור לקופות הגמל. לשאלתנו „מהן קופות הגמל"? – ענו: „משהו הקשור לגימלאים", אחרים קראו לקופות הגמל „פנסיה לעצמאים". אולם, לצערנו, רוב הנשאלים פשוט לא ידעו במה מדובר... כאשר סיפרנו להם כי קופות הגמל „תמר", „גפן" ו„שקמה", הינן בעצם קופות חסכון עדיפות, המתאימות לכל אחד, פערו פה ונדהמו. אכן, זהו המצב. חוסר מידע נכון מביא לעיתים להפסדים כספיים... ובכן־מהן „תמר", „גפן", „שקמה"? כיצד הן פועלות? למי הן נועדו? ומה יתרונותיהן הבולטים? על כך־ועוד־ברשימה זו.

לצורך כך פגשנו את מנהל קופות הגמל של בנק דיסקונט, דוד יהושע, דמות בולטת בענף קופות הגמל, הנחשב למומחה בענף.

לא רק לעצמאים

■ **מהן קופות הגמל ולמי הן נועדו?**

ת. קופות הגמל, מיסודן, באו לתת מענה לעובדים העצמאיים שנותרו ללא ביטוח, לגיל הפרישה. (להבדיל מעמיתיהם השכירים שלהם, יש את „הפנסיה".) לאמור־בטחון כלכלי לעתיד! אולם, את יתרונות קופות הגמל גילו גם השכירים. הם החלו נוהרים אל קופות הגמל. שכן הם מצאו כמה וכמה יתרונות בקופות הגמל „תמר", ו„גפן":

א. החסכון אכן ימלא את יעודו – דהיינו, אין אפשרות לבזבז את הכסף במשך תקופת החסכון, (15 שנה או בגיל הפרישה) וכתום תקופת החסכון עומד סכום כסף נכבד, אותו ניתן לייחד לכל מטרה רצויה.

ב. תשואה שנתית גבוהה –

ג. הפנסיה המשולמת לשכירים בפועל, הינה למעשה רק 60%–70% מגובה המשכורת הרגילה, (נטו –) לא נכללים הטבות: רכב, טלפון וכו'. השכיר מודע לעובדה כי בעת הפרישה עלולה הכנסתו להיפגע. ואמנם, מי שרוצה להבטיח את המשך רמת החיים אחרי הפרישה, רמה לה הורגל לפני הפרישה, מצטרף גם הוא לקופות הגמל – בנוסף לפנסיה, שכן ידוע כי זו „השקעה" בטוחה עם גב ממשלתי.

ד. הקלות במס – מס הכנסה אינו מקפח גם את השכירים שחוסכים בקופות הגמל. השכירים חברי „תמר", או „גפן" מקבלים החזר של עד 435 ש"ח. וזהו למעשה רווח נטו נוסף!

קרן פיצויים

מס הכנסה מאפשר למעסיק לרשום, כהוצאה מוכרת, הפקדות לתגמולים ולפיצויים בקופת הגמל, עבור עובדיו. זוהי בעצם הטבה חשובה לעובדים המונעת קשיי „נזילות" כאשר תאלץ לפטר עובדים. תשלום הפיצויים הוא חובה! אך חשוב לדעת – רק אם סכומי הפיצויים מופקדים בקופת הגמל הם יוכרו כהוצאות. לפרטים נוספים כדאי לשאול את היועץ בבנק.

כל הכתרים –

■ **קופות הגמל „תמר" ו„גפן" קצרו השנה את כל הכתרים: „השרות הנבחר", „השם הנבחר", „הקניה המועדפת ביותר", „השרות המומלץ" ועוד. מה מייחד את קופות הגמל „תמר" ו„גפן" אשר הביא להן מוניטין כזה?**

ת. „כסף עולה כסף" עונה יהושע במרצות, בכסף אפשר לעשות כסף. אדם ממוצע משקיע, בין השאר, באפיקי השקעה, שערכם בני־מרידה ומשתנים יום יום, כדוגמת מניות, אג"ח ומט"ח. המשקיע המתוחכם יותר, דואג לתמרן בהשקעות אלה במשך החודש, כך שיפיק את הרווח המירבי מידי יום ביומו. והנה, אותו משקיע, המכיר בכך שתמורת כל יום השקעה ניתן להפיק רווח, אינו טורח לברוק באיזו מידה הוא זוכה לכך, כשהוא מבקש להשקיע בקופות הגמל...

שיטת הערך היומי

■ **ואצלכם? האם זה אחרת?**

ת. מתוך הכרה מוצדקת בזכותו של המשקיע בקופות הגמל (בעיקר בשל מבנה פעילותם), דואגת „שיטת הערך היומי", הנהוגה באופן בלעדי בקופות הגמל של דיסקונט, להפיק ולחלק למשקיע רווחים מלאים תמורת כל יום בו מושקע כספו.

ובאחרות?

ת. בעוד שבקופות הגמל האחרות, סכום שהופקד במשך החודש אינו צובר רווחים עד לסופו, או לחילופין, סכום שמושך החבר מהקופה, אינו מזוכה ברווחים עד ליום המשיכה – הרי ש„שיטת הערך היומי", הנהוגה כאמור רק ב„תמר", „גפן", „שקמה" ו„קופה כללית לפיצויים" של דיסקונט, דואגת לזקוף רווחים מלאים לכל יום. החל מיום הפקדת הכספים ועד משיכתם.

■ **הרשה לי לשאול אותך: האם יש הגבלה לגיל החוסכים בקופות הגמל „תמר" ו„גפן"? מה עם הקשישים למשל?**

ת. בנות 55 ובני 60 ומעלה, המעוניינים בהכנסה חודשית פטורה ממס הכנסה, יוכלו להפקיד ב„תמר" וב„גפן" סכומים חד־פעמיים ולהנות מהכנסה חודשית שוטפת, פטורה ממס הכנסה. רבבות הצטרפו להסדר זה, המאפשר להם להשקיע כספם בתבונה, בתוכנית הנושאת רווחים גבוהים ללא סיכון ולסייע לעצמם בתוספת הכנסה, המאפשרת להם לתכנן בראש שקט את התקציב...

■ **סוף שנת המס מתקרב. מה משמעותו של ה־31 במרס לחברי קופות הגמל?**

ת. קופות הגמל מהוות אפיק השקעה יחיד, אותו מעודדת המדינה, באמצעות הטבות במס הכנסה, הניתנות על הפקדות בסכומים מוגדרים שמבצעים השכירים ועצמאיים. עצמאי יכול להפקיד סכומים בגבולות 12% מהכנסתו השנתית, עד למכסימום של כ־1,743 ש"ח ולהנות מניכוי וזיכוי במס, בסכום השווה לכ־790 ש"ח. פרושו של דבר שכ־45% מהסכום הנ"ל מושקע למעשה ע"י מס הכנסה!

שכיר, שמעבידו מפקיד בעדו לפנסיה או בקופות גמל, יכול להפקיד באופן עצמאי סכומים נוספים בקופות הגמל, בגבולות 5% מאותו חלק בשכרו השנתי שמעסיקו אינו מפריש בעדו לתגמולים, למשל – שעות נוספות והחזר הוצאות שונות, עד למכסימום של כ־726 ש"ח ולהנות מניכוי במס בסכום השווה לכ־435 ש"ח. במקרה זה 60% מסכום ההפקדה הנ"ל „מומן" ע"י מס הכנסה.

יום 31 במרס 1986 הוא היום האחרון בו ניתן לנצל הטבות אלו. רטרואקטיבית לכל שנת המס 1985–1986.

סוף שנת המס 31.3.86!!

לציבור העצמאים מהווה יום 31.3.86 יום אחרון ל„הוצאות" לשנת המס האחרונה. [illegible]

מה עושים עם כספי הפיצויים?

מקצצים כח אדם במקום עבודתך או שהחלטת לעזוב את מקום העבודה: כך או כך הגיעו אליך כספי התגמולים ואולי גם כספי פיצויים. ודאי שאלת את עצמך מה עושים עם הרכוש הזה? להשתמש בכסף זה לנסיעה לחו"ל? לקנות מכונית או לשפץ הדירה? אלו אפשרויות, אבל, חשוב לדעת, כי לכספים אלו יש בעצם יעוד: יתכן ואתה מתקשה למצוא כיום מקום עבודה ולכן אין אתה משתכר – אתה זקוק בתקופה זו להכנסה חודשית. הפתרון: הפקד כספים אלה ב„תמר" או ב„גפן", תוכל לקבל הכנסה חודשית, פטורה ממס, כשהקרן ממשיך לשאת רווחים נאים.

גם אם אתה זוכה ממשכורת שוטפת – הקפד לשמור ולייעד כספים אלו למועד פרישתך לגימלאות או לכל צרה, בעצם, כספי התגמולים והפיצויים שהגיעו לידך מיועדים למטרה זו.

להפקדת סכומים אלו בקופות הגמל „תמר" ו„גפן" יתרונות רבים, כנוסף לרווחים הגבוהים.

■ **ומה עם ילדים – האם גם להם מקום ב„תמר" ו„גפן"?**

ת. בוודאי – אמנם מקובל לחשוב שקופת הגמל היא למבוגרים בלבד, אולי בשל אופי החסכון, והגורם להורה להמשיך ולהתמיד בחסכון מבלי להתפתות לפדות אותו. כך נהנה הילד הן מסכום נאה בגיל צעיר והן מוותק להמשך החסכון. לדעתנו, הרבה יותר מקורי להעניק לתינוק שנולד, במקום צעצוע: חסכון בקופת גמל „תמר" או „גפן". את המתנה הזו יזכור בבוא היום, גם התינוק שבינתיים בגר... חתן בר מצווה למשל, המקבל כשי חסכון בקופות הגמל „תמר" או „גפן" יהנה בגיל 28 מסכום כסף נכבד, שיעזור לו לרכוש דירה או מכונית.

לצעירים, למבוגרים, לשכירים, או לעצמאים, חשוב לחסוך לעתיד, שכן לעולם אין לדעת מה טומן הוא בחובו.

[illegible]

הורוסקופ
מאת
האסטרולוג אילן פקר

לשבוע המתחיל ב־7.3.86 והמסתיים ב־13.3.86

האירועים המרכזיים הצפויים השבוע

- הבורסה ממשיכה לתתעורר על אף הסיכונים.
- תאונות, אלימות ומעשי שוד נועזים מופיעים בכותרות.
- צפוייה בריחה או המלטות נועזת מכלא או קיימת אפשרות של מבצע מילוט במובן צבאי.
- השביתות מחריפות במגזרים שונים במשק בעיקר בחינוך ובבתי־חולים.
- הזעזועים בועידת חרות מחריפים עקב עימות קיצוני בין הצדדים המתמודדים.

האישיות בחדשות

יובל נאמן, בן מזל שור, במפת לידתו השמימית השמש וכוכב נוגה נמצאים בצמידות במזל שור בקרינה שלילית לירח הנמצא במזל דלי, ולכוכב נפטון הנמצא במזל אריה. בולטת במפה זו הצמידות בין המאדים לכוכב פלוטו במזל סרטן באופק המזרחי וכן מיקומו של כוכב חמה (המסמל את האינטליגנציה) ברום השמים.

מצב כוכבים זה מצביע על כך שנאמן הוא אדם עקשן ובלתי מתפשר על דעותיו. מאידך, יש לו כושר ניתוח מבריק ויכולת אבחנה והמצאה. כושרו האינטלקטואלי חזק במיוחד, ומביא לו הישגים עולמיים בתחום זה, עם זאת, קיימת אצל נאמן נטייה לתת אמון באנשים הלא נכונים ולהתאכזב מבני אדם ומציפיותיהם כלפיהם. בכך מוסברת העובדה שעל אף שכלו המבריק לא למד עדיין את כל רזי המשחק הפוליטי.

מכל מקום, שנת 1986 מהווה עבור נאמן תקופת לימוד, הסקת מסקנות והכנת תכניות לעתיד תוך שהיא מחזירה אותו לזירת ההתמודדות הפוליטית במלוא עוצמתה.

מפת השמיים השבוע – מראה לנו על כמה ארועים שמימיים חשובים. ראשית, כוכב צדק עובר במזל דגים (שם גם השמש וגם כוכב נוגה נמצאים בימים אלה) תוך שהוא מקרין היבטים חיוביים לכוכבים נפטון ופלוטו. כוכב נוגה עובר למזל טלה ביום 9.3.86 תוך קרינת היבט שלילי לכוכב נפטון. כוכב חמה, מאידך, נמצא בהילוך נסיגתי במזל טלה כשהוא חוזר בהילוך זה למזל דגים ב־12.3.86, ומסיים הילוך זה בסוף החודש. כוכב חמה יחזור שוב למזל טלה רק ב־17.4.86.

כוכב המאדים נפגש בסוף השבוע (היינו ב־13.3.86) עם כוכב אורנוס ויוצר עמו צמידות במזל קשת בהיבט שלילי מאד לשמש.
בימים 11.3.86—12 הירח במולדו בסוף מזל דגים ובמזל טלה ואנו נמצאים בראש חודש אדר ב׳.

מצב כוכבים זה מאפשר לנו מצד אחד לפרוץ דרך חדשה באופן הביצוע שלנו, לקחת יוזמה ולעשות את הבלתי אפשרי או את הבלתי יאומן. אך, מאידך, אנו מתלבטים ומלאים ספקות בקשר עצם הבחירה שלנו או בקשר עם אופן פעולותינו, תוך נטייה לדחות את הקץ ולדחות את התגובות המתבקשות. על אף הסיכון לפעול מתוך טעות, הסיכוי לשינויים ולפתיחת דרך חדשה בחיינו הוא כה גבוה עד כדי כך שהטעות האפשרית אינה צריכה לאיים. טוב נעשה אם לא נפעל לבד אלא נעדיף להעזר בייעוץ מקצועי לפני כל החלטה.

ילידי השבוע – משתייכים בחלקם לשלישון השני ובחלקם לשלישון האחרון של מזל דגים. הם נשלטים על ידי הכוכבים נפטון והירח. בני קבוצה זו מאד רגישיים, קשורים למשפחה ונוטים לתלות באחרים. הם מתקשים להגשים את עצמם אלא אם כן זוכים הם לגיבוי והבנה מצד משפחתם או הקרובים אליהם. רק במצב כזה הם מצליחים לצאת למעגל חיים חדש ויצירתי.

דגים (19.2—20.3) השבוע אתם נוטים להיות מודאגים בענייני כספים. הוצאות כספיות דחופות מעיקות על תקציבכם. אתם עלולים להסתבך בהשקעה כספית בעלת סיכון גבוה ולהפסיד. ייעוץ מקצועי בענייני כספים הוא צו השעה. אל תסמכו על כושר השיפוט שלכם או של שותפיכם או של בני משפחתכם. עם זאת, זה הזמן לקחת יוזמה ולבצע שינויים בקריירה או בעסקים.

טלה (21.3—20.4) בימים אלה אתם נוטים לרגישים במיוחד בכל הקשור לענייני רכילות. עליכם להיזהר מלמסור מידע לאנשים הלא נכונים ולא להאמין לכל סיפור המגיע אליכם. בשטח הרגשי — הרומנטיקה הולכת ומתחזקת וסוחפת אתכם בין השאר גם להוצאות גדולות. אין זה הזמן לתגובות תוקפניות

שור (21.4—21.5) בשבוע זה מתהדקים היחסים ושיתוף הפעולה עם ידידים. השקעות פיננסיות גורמות לכם לאי־שקט על אף העובדה שחל שיפור משמעותי במצבכם הכספי בתקופה האחרונה. אין זה הזמן להיכנס לסיכסוך על רקע של רכוש או זכויות. בענייני בריאות עליכם להיזהר מעייפות יתר וללכת לביקורת רפואית.

תאומים (21.5—21.6) השבוע עליכם להזהר מלהסחף ברגשותיכם. הקשרים הנרקמים בימים אלה עלולים במהרה להתנפץ אלא אם כן יעברו את מבחן הזמן. בקריירה אתם זוכים לכל המחמאות האפשריות ומאמציכם זוכים להוקרה. אין זה הזמן המתאים לתחילתן של פעולות או לביצוען של תכניות. מוטב בתקופה זו לבחון בזהירות מירבית כל מידע המגיע אליכם.

סרטן (22.6—22.7) בימים אלה מתגבשת אצלכם תכנית להשתלב במסגרת של לימודים או השתלמות מקצועית. בעיות של מתח גבוה במקום העבודה בוערות לכם ודורשות פתרונות מהירים. אין זה הזמן להציג בפני הסובבים אתכם את ההישגים האישיים ואת תכניותיכם האישיות, מוטב לחכות בעניין זה עד לסוף החודש.

אריה (23.7—22.8) בימים אלה הסערה הרגשית עלולה להביא אתכם למשבר. עליכם לשלוט בעצמכם ולא לחיסחף לתוקפנות, או להטיל על עצמכם משמעת עצמית ולא להיגרר אחר רגשותיכם. אין זה הזמן להוצאות על בידור או לקניות של דברים הסובלים דיחוי. המעמסה הכספית מביכה אתכם ומעבירה לכם את האווירה, מכתב חשוב המופנה אליכם מתעכב בדרך.

בתולה (23.8—22.9) בשבוע זה אתם משלימים את תהליך השינויים שהתחלתם בו בחודש הקודם, הן במסגרת העבודה והן במסגרת מקום המגורים או בסיגנון המגורים. הרגשות הרומנטיים חזקים במיוחד ובאים לידי ביטוי ביתר חופשיות מאשר בעבר. עם זאת, חוסר הסבלנות שלכם עדיין בעוכריכם ואינו מאפשר לכם לקיים קשר עסקי או רגשי יציב. למרות זאת, אתם מוקפים בידידים כאלה המוכנים להקים עמכם שותפויות מתוך אמון בכם.

מאזניים (23.9—22.10) השבוע ענייני העבודה גוזלים את רוב זמנכם ואינם מאפשרים לכם להתפנות לפתרון בעיות משפחתיות או בריאותיות. זה הזמן לארגן מחדש את שיטת העבודה, ולהפעיל סגנון חדש בעסקים. על אף בעיות כספיות מטרידות, המזל שלכם חוזר למצבו הטבעי. אל תצפו השבוע לשיתוף פעולה משותפים או מבני זוג. זה הזמן להיכנס למשטר של דיאטה או פעילות ספורטיבית.

עקרב (23.10—22.11) השבוע אתם חשים היטב את התוצאות הכבדות המעיקות על התקציב. אין זה הזמן לקנות נכסים או רכוש ללא בדיקה יסודית. ההימור בכספים עלול לגרור הפסדים גדולים מהצפוי. לא מומלץ לקחת הלוואות כאשר אין אתם משוכנעים שתוכלו להחזירן. ילדים או צעירים ומשפחה יהיו לכם מקור לגאוות או לשמחה. הגדלת המשפחה נלקחת בימים אלה על ידכם בחשבון.

קשת (23.11—21.12) בימים אלה הרגשות הרומנטיים חזקים במיוחד אולם אין אתם מתפנים לטפח אותם עקב עומס העבודה או האחריות המוטלת עליכם. זה הזמן לצאת לחופשה קצרה על מנת לאגור כח. נסיעה למרחקים מומלצת מאד באם אתם יכולים להרשות זאת לעצמכם. דאגות פיננסיות מטרידות אתכם יותר מתמיד ועליכם להבין כי הן תלוונה אתכם עוד תקופה ארוכה. בני משפחה תומכים בתכניותיכם ומעלים לכם את המוראל.

גדי (21.12—19.1) השבוע אתם עלולים להפסיד הזדמנות בלתי רגילה בעניין קריירה או עסקים. בעניין זה מוטב להיות ערניים ומוכנים לבלתי צפוי. בעיות בריאות שלכם ושל בני משפחה מעיקות עליכם יותר מתמיד. אין זה הזמן להיכנס לסיכסוך משפחתי שאינו שייך לכם, מומלץ להעדיף לשבת על הגדר ולא להיות מעורב בסיכסוך זה באופן ישיר. רכילות מרושעת מאחורי גבכם מורידה לכם את מצב הרוח אולם עליכם לעמוד ולהתעקש על דרככם ולא להיכנע.

דלי (20.1—19.2) בימים אלה אתם צריכים להיות זהירים מהרגיל בכל הקשור בקשרים עם ידידים חדשים ובלתי מוכרים. קשרים חדשים שקשרתם לאחרונה אינם יציבים ועלולים להישבר מהר מדי תוך תחושה של אכזבה. זה הזמן לבדוק את מהימנותם של אלה אשר טרם הוכיחו זאת לכם בדרך הרגילה, בטרם תסמכו עליהם. אין זה הזמן לצפות לקבלת עזרה מידידים בכל הקשור לכספים. אין זה גם הזמן לקחת הלוואות או להשקיע בכספים בעסקים בלתי בדוקים.

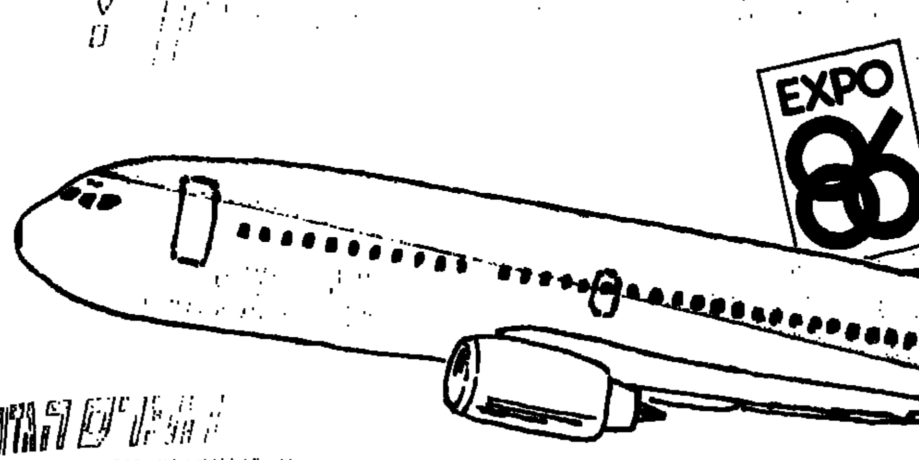

מיושף
כל הטעם האמיתי של מיונז ורק ½ כמות השמן.

זוכים בהגרלת הביניים

ירושלים: מנדלברוט ליאת, גילון מאיה, שפיצר יוסף, כרמון איתן, ויסברג יובל, הירשביין הלונה, ינוקה דוד, בכר לאה, מילרד נועה, ברנדוב עדה.
ת״א: לובצקי תקוה, איון אמיר, טננבאום בת־שבע, יוסף אסתר, גולדמן גולדי, צביבל אילה, זלדרמן שרה, שרעבי נעמי, ... דויטש תרצה, גבאי אהובה, רונן אלישבע, וידן טהורה, הלל חנה. חיפה: רוזנברג רינה, משעול יעלה, לביא י., קלין רנה, ... קליינמן נפתלי, בן־עזרה חנה. באר־שבע: לוין דפנה. נתניה: סבג נסים, קורן חיה, פיבוניה אסתר, יגודייב ולרי, וויק אסתר, ... צילה, שוחט מלכה, רוזנפלד יהודת, קובני סיגל. פתח־תקוה: עטיה קלרה, אברהם לאה. גבעתיים: זרם עידית, נויטקה יהודה, ... פורת אילה. רמת־גן: קריינר מרים, נאור מנחם, רחמני יהודית, בקשי אהובה, ויסמן אסתי, הראל בלה, קורש ישראל, ... רבקה. בת־ים: וסרשטיין אינה, אנטר רחל, פרמון סימה. חולון: גרסטנהבר אילנה, דותן אסתר. הרצליה: גרנות ניב, ... רונית. רמת־אפעל: שור עמליה. כפר־סבא: רוזן צפורה, פרחי רינת, פומרנץ ורד, מיכאל שרה. רעננה: פסקר רחל, ... ראשל״צ: נטר גניה, אלדן זהר, לוי מרים, יערי חנה. נס־ציונה: אליהו וחידה. רחובות: אלדשטיין אניטה, אלברט רחל, ... נצחונה רוזין, גולדהבר בלהה, ולר רבקה. גן־יבנה: אברמוב תמר. מושב הדר־עם: פקר סוזי. יבניאל: בן־רחמים מלכה, ... סול זוהר, מטבלה ציון, נצחיה סגל. עכו: קורקוס מרים. נהריה: כהן עדה, גרבר הרמינה. נצרת־עילית: סיני נילי, ... טבעון: קריסטל משה. צפת: כנעני רחל. רכסים: ינון סימה. אילת: אדלר נאוה.

איך משתתפים? כל שעליכם לעשות הוא להעתיק את הפרטים שבתחתית המודעה על גלויית דאר ולשלוח ... מבצע מיושף, ת.ד. 1458 תל־אביב 61015. כל שבועיים יבקרו נציגים של אסם אצל ... משפחות שיזכו בהגרלה, שתערך בין כל הגלויות שיגיעו באותם שבועיים.
נציג אסם שיבקר בביתכם יבקש לראות מיכל מיושף של 500 גרם ואז תזכו במקום בחבילת שי ממבחר מוצרי אסם ... תמורת שני מיכלי מיושף - תקבלו שתי חבילות שי!

והפרס הגדול! בסוף המבצע יוגרל הפרס הגדול בין כל הגלויות: טיסה לזוג לתערוכה העולמית אקספו ... באנקובר, קנדה, עם CP Air נתיבי אוויר קנדיים, כולל 4 לילות שהייה במלון באנקובר, ... כניסה לתערוכה, מס נסיעות והקצבת מט״ח, עם אפשרויות לתחנות ביניים בחלק מהיעדים הבאים: מונטריאול, טורונטו, ... לוס אנג׳לס, סן־פרנסיסקו.

הפרטים שיש להעתיק על גלויית דאר:
ברצוני להשתתף בהגרלת הפרס הגדול של מבצע מיושף. הסיסמא היא (השלם את החסר):
״מי שיש לו מיושף של ______ משתתף״ **רשום:** שם ושם משפחה, ישוב, רחוב, מס׳ בית, ...
טלפון, מיקוד והשעות הנוחות לך ביותר לביקור נציג אסם בביתך - אם תזכה בהגרלה.
כמו כן ציין את מקור המידע שלך על המבצע: (עיתון או מקור אחר).

ההגרלה המסכמת תתקיים בנוכחות רואה חשבון, עו״ד החברה ונציג CP Air
ההשתתפות אסורה על עובדי אסם והחברות השלובות,
על עובדי גיתם ו־CP Air. תקנון המבצע יישלח לפי דרישה.

כשר

אסם זה טוב - זה אסם

גיתם מערכות תדמית

אוצרות ישנה ארץ

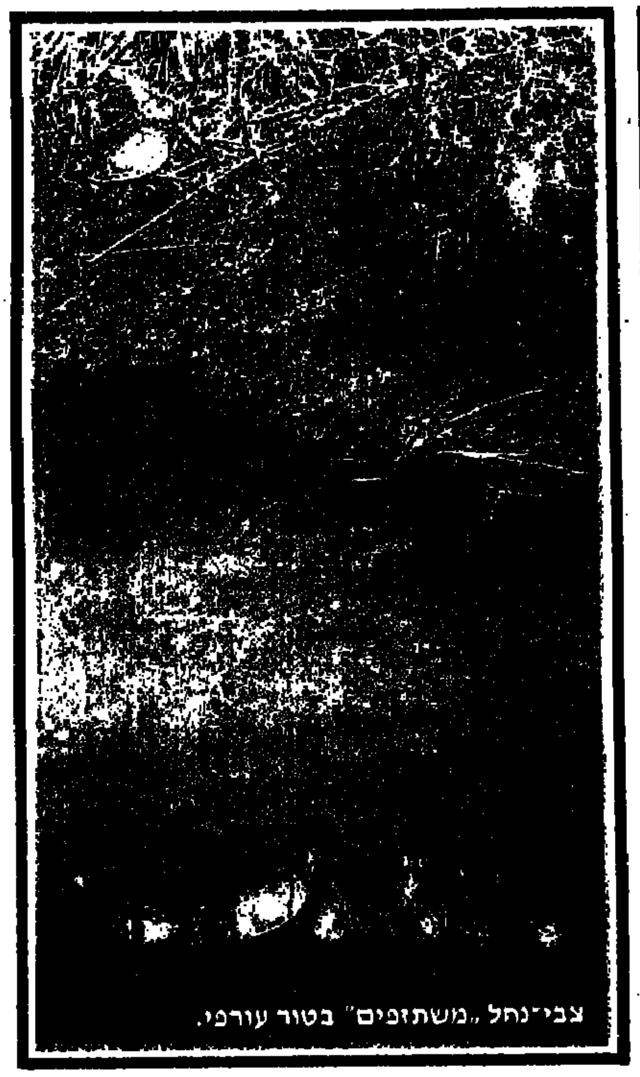

צבי־נחל „משתזפים" בטור עורפי.

הפירצה הרומית של נחל פולג.

מסלול טיול

שמורת נחל פולג

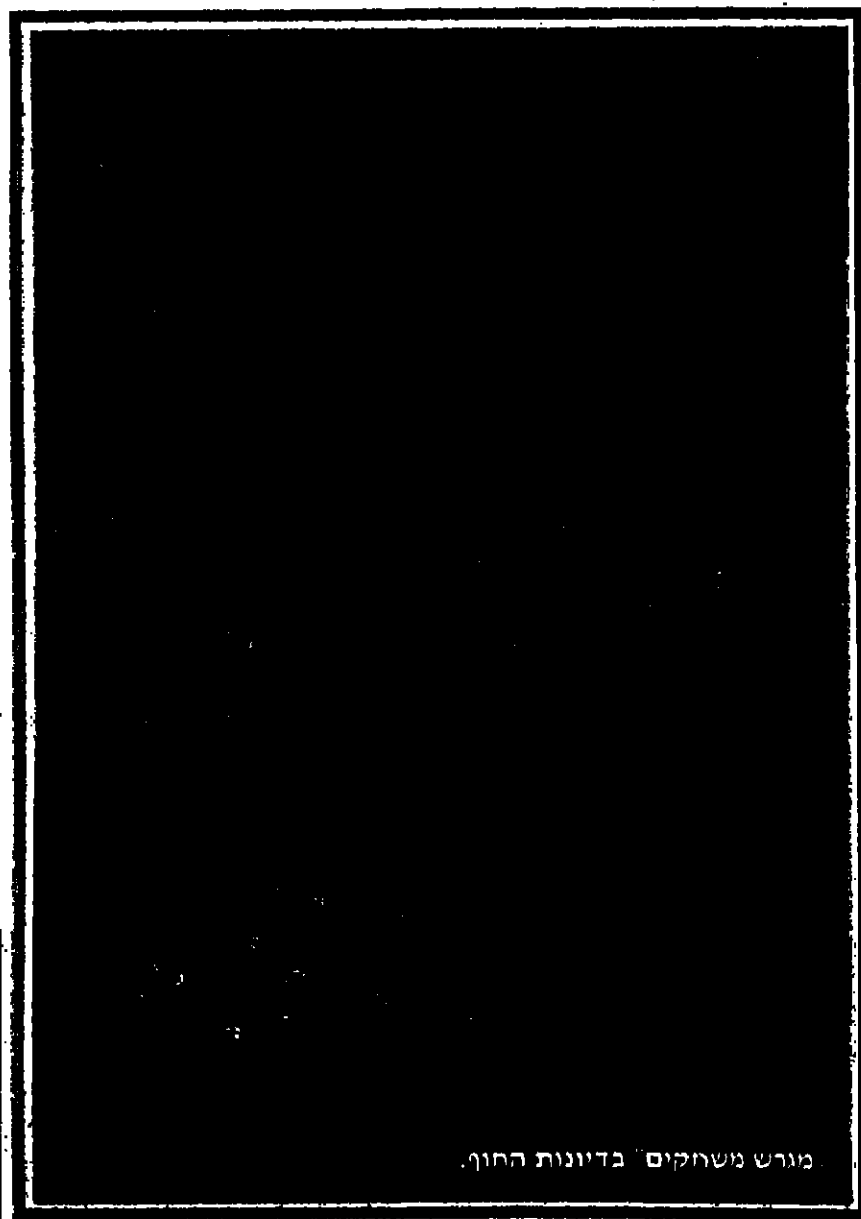

מגרש משחקים" בדיונות החוף.

אירוס הארגמן.

צילומים: אילן המאירי

שרות מיוחד לקוראי ידיעות אחרונות

קו פתוח ובטוח להזמנות טלפוניות

בתשלומים למחזיקי כרטיסי אשראי
"ויזה", "ישראכרט", "דיינרס"

חייג וקנה ב"טלפון 1". משעה 9.00-18.30 ברציפות

(03)615740 (03)623918 (03)624873 (03)623052

(24 שעות ביממה מזכירה אלקטרונית בטלפון זה)

טלפון 1 ויזה יותר טוב מכסף. VISA

לראשונה בישראל ניתנת לך האפשרות לקנות בשיטה האמריקאית, באמצעות הטלפון, בדרך נוחה ובטוחה.
"טלפון 1" המרכז הישראלי לשיווק ישיר והזמנות טלפוניות, מבטיח לך קנייה משתלמת לפי כללי המסחר ההוגן:
- אפשרות החזרת המוצר תוך 14 יום מיום הרכישה (בניכוי 10 שקלים דמי הובלה) בתנאי שהמוצר תקין, אינו משומש, והוא יוחזר באריזתו

- משלוח מהיר באמצעות אגד חבילות עד פתח ביתך.
- המחירים כוללים מע"מ.
- דמי אריזה ומשלוח 5 ש'.
- תשלום בכרטיסי אשראי
- חיוב החשבון רק לאחר משלוח המוצר ע"י הספק.
- ניתן לראות ולקנות את המוצרים גם במרכז התצוגה של "טלפון 1" רח' יהודה הלוי 75 ת"א (9.00-18.30 ברציפות).

פל-כד

קומקום חשמלי אוטומטי

קומקום כד חשמלי אוטומטי מתוצרת פל-אלקטריק. אפשרות להחזיק של עם אחד תוך פחות מ-60 שניות, בעל מפסק אוטומטי המפעיל מיד עם רתיחת המים, הגנה על גוף החימום במקרה של הפעלה ללא מים. קל לניקוי מראה חמים ונאה, מכיל 1.7 ליטר, מחיר עם שנתיים אחריות.

במחיר מבצע מדהים:

של 3 תשלומים בסך 23 ש' כ"א.

פרסים והזמנות "טלפון 1"

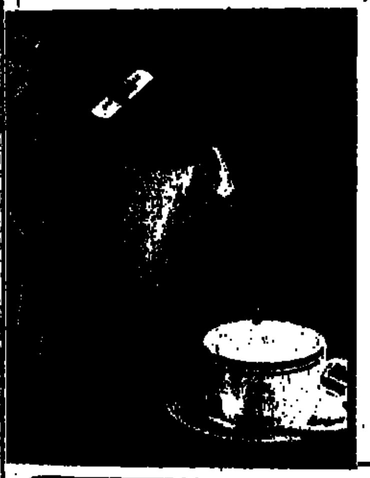

כסא וחגורות בטיחות

לילדים בגילאים מ-6 חודשים ועד 4 שנים.

KANGOL DREAMSEAT

כסא הבטיחות

המתקדם והמשוכלל ביותר בשוק, תוצרת אנגליה, מומלץ ע"י מומחי בטיחות, כיסוי הניתן להסרה וכביסה, כולל חגורות בטיחות, מאכזם בסן מתופד, בעל שני מצבים: לישיבה ולשינה.

במחיר מבצע מדהים:

של 2 תשלומים בסך 52.50 ש' כ"א.

חגורת בטיחות

מותאמת לילדים (מתניים, וכתפיים) לכסא האחורי במכוניתך מותאם לגילאי 4-11 שנים.

במחיר מבצע מדהים:

של 2 תשלומים בסך 22.50 ש' כ"א.

פרסים והזמנות "טלפון 1"

סט לגיהוץ

קרש גיהוץ זיו

קרש גיהוץ מפואר תוצרת כחול לבן עם אפשרויות לתוספת שרוולון ומדף כביסה. במחיר מבצע מדהים של:

2 תשלומים בסך 17 ש"ח כ"א

תוספת לשרוולון 6.5 ש"ח

תוספת למדף 4 ש"ח

מגהץ GEA

מגהץ אדים משוכלל אפשרות לשימוש במים רגילים בורר כל סוגי הגיהוץ, קל, מתיז מים, בעל סוליית קיטור, מתז מים, אחריות לשנה.

במחיר מבצע מדהים של:

2 תשלומים 22.9 ש"ח כ"א.

קפה ואוכל

סט כלי קרמיקה TAMS

מבצע בלעדי לקוראי "ידיעות אחרונות", מערכת מרהיבה ומושלמת לאוכל ו/או לקפה ועוגה המיוצרות מחרס אנגלי מעולה.

מערכת קפה ועוגה.
18 חלקים ל-6 איש (ספל, תחתית, צלחת לקינוח).
במחיר מבצע מדהים:

של 2 תשלומים בסך 23.90 ש' כ"א.

מערכת אוכל + קפה ועוגה.
30 חלקים ל-6 איש (צלחת מרק, צלחת מנה עיקרית, ספל, תחתית, צלחת קינוח).
במחיר מבצע מדהים:

של 2 תשלומים בסך 44.95 ש' כ"א.

פרסים והזמנות "טלפון 1"

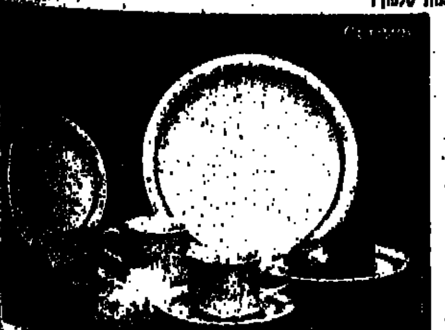

צעצועי ינאי

"צעצועי ינאי", המפעל הותיק בארץ לייצור טרקטורים, אופניים ומכוניות לילדים, שמחים להציע לילדיכם לאחר 16 שנות פתוח ונסיון, מיני טרקטור ובאגי.

טרקטור פורד

מיוצר מיציקה סרמו פלסטית קשיחה במיוחד. 3 גלגלים + דושות + הגה עם צפצפה. מתאים לגילאי 2-6.
במחיר מבצע מדהים של:

2 תשלומים בסך 23.9 ש"ח כ"א.

פרסים והזמנות "טלפון 1"

מכונית דוושות באגי

בעיצוב חדשני ומדהים, אפשרות לשינוי מיקום הכסא (קדימה ואחורה), הגה עם צפצפה, 4 גלגלים + גלגל רזרבי, מתאים לגילאי 2-6.
במחיר מבצע מדהים של:

2 תשלומים בסך 31.9 ש"ח כ"א.

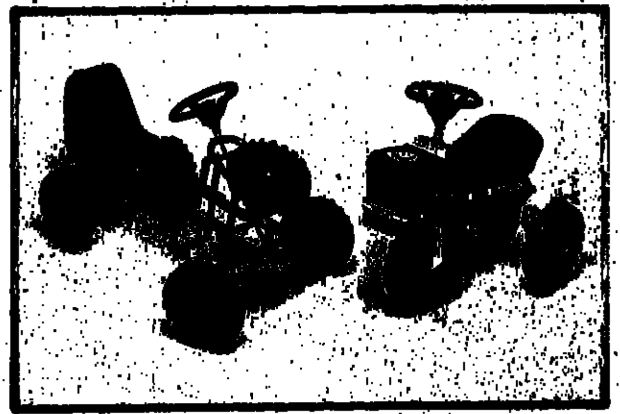

מרבד טקס
שטיחי ארמון

סט שטיחים תואמים לחדר שינה.

סט קיסר

סט מרהיב, דמוי משי (פוליפרופילן) המורכב מ-2 שטיחים בגודל 47x95 ס"מ ושטיח נוסף בגודל 70x140 ס"מ.

סט אנגלי ✶

סט אקרילן מרהיב דמוי צמר המורכב מ-2 שטיחים בגודל 45x95 ס"מ כ"א, ושטיח נוסף בגודל 45x150 ס"מ.

במחיר מבצע של: 2 תשלומים בסך 49 ש' כ"א לסט.

פרסים והזמנות "טלפון 1"

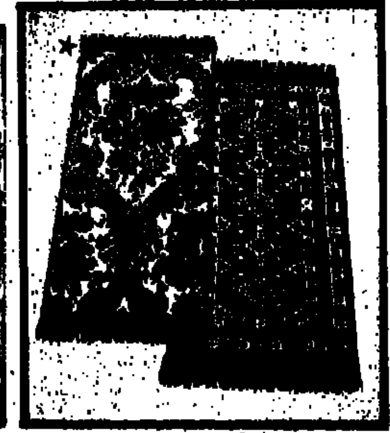

"עוטף כל"

מכשיר ביתי חשמלי לסגירה הרמטית של שקיות ניילון ע"י חום.

■ קומפקטי וניתן לתליה ■ אידיאלי לאיכסון מזון בדלת פריזר, לאריזת כריכים ולעטיפת חפצים שונים ■ באריזת ניילון חזקה שקופה ואטומה ■ לכל מכשיר מצורף גליל ניילון תואם באורך 16 מ' באריזה דקורטיבית ■ שי: המזמין "עוטף כל", יקבל 2 גלילי ניילון נוספים.

המחיר:
2 תשלומים 49 שקל כ"א
פרטים והזמנות ב"טלפון 1"

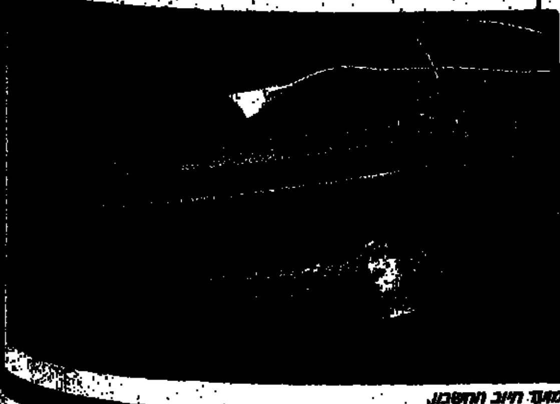

איתן טכסטיל בע"מ

מבחר של 5 סטים מרהיבים באיכות מעולה. (בקומבינציות וקשתות)

סט קומפלט למיטת יחיד	ב-2 תשלומים של:	25 ש' כ"א.
סט קומפלט למיטה זוגית		39 ש' כ"א.
סט כפול למיטה זוגית		49 ש' כ"א.
סדין גומי יחיד + ציפית + שמיכת קיץ יחיד תואמת		31 ש' כ"א.
סדין גומי זוגי + 2 ציפיות + שמיכת קיץ זוגית תואמת		49 ש' כ"א.

חובה בכל בית

חובה לכל משפחה ולכל בית מדחום דיגטלי תוצרת כחול לבן, בטוח - אינו מכיל כספית, משמיע צפצוף בתום המדידה, קל לקריאה, ספרות דיגטליות, אין צורך לנער, איפוס אוטומטי בלתי שביר חומר פלסטי, 60 חודש (5 שנים) אחריות.

מחיר מבצע 19.94 שקל

מייבש שיער איטלקי משוכלל GEA

חובה לכל אשה, מייבש שיער (פן) איטלקי משוכלל, 2 דרגות חימום, 1200W ואס. במחיר מבצע מדהים: של 2 תשלומים בסך 27.50 ש' כ"א

פרסים והזמנות "טלפון 1"

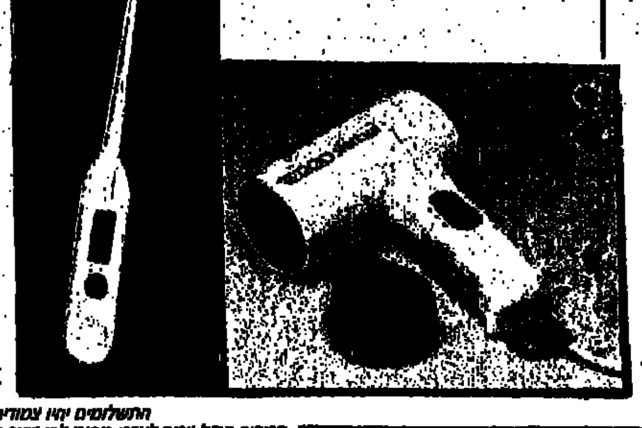

התשלומים יהיו צמודים לדולר ארה"ב לפי שער מכירה (העברות והמחאות) שיהיה נהוג בבנקים בע"מ סמוך למועד חיוב החשבון.
המחיר הנ"ל יומר לצרכי נוחות לפי שער הדולר האמור לעיל, שיהיה ביום קבלת ההזמנה בבית העסק (עורכים בהמרה מעבר לדולרים שלמים יגרמו לתשלום הראשון).

נחל איטי בשער סלע עתיק

בשרון, ליד מכון וינגייט, נחבאת פינת טבע ונוף, האוצרת בתוכה שרידי יישוב קדום, ובימים אלה של השנה – גם פריחה בשלל צבעים.

לתחילת המסלול נגיע מכביש תל־אביב–נתניה. ניכנס למכון וינגייט ונחנה את רכבנו במגרש החניה שמאחורי השער (מס' 1 במפה). מכאן נלך ברגל לכביש תל־אביב–נתניה ונחצה אותו (בזהירות!!!). שביל רחב וברור יוביל אותנו מכאן אל חורשת אורנים קטנה (2), שבתוכה מצבה לזכר חללים ממושב אודים הסמוך. דרך שער הכניסה לשמורת פולג, נלך אל הגבעה שממולנו (3). נטפס עליה בקלות ונצפה מראשה אל נופי השרון.

השרון הוא המישור המשתרע מנחל התנינים בצפון ועד לירקון בדרום; מחוף הים במערב עד מורדות הרי השומרון במזרח. לאורכו של מישור זה מתרוממים שלושה רכסי כורכר מקבילים, שביניהם מפרידים עמקים ארוכים, צרים ורדודים מאוד. העמקים הללו נקראים „אבוסים" או „מרזבות". הכביש המהיר מתל־אביב לנתניה, מסילת הרכבת וכביש השרון, עוברים באבוסים האלה.

בחלק מן האבוסים היו בעבר ויש אף היום בעיות קשות של ניקוז מים, כי רכסי הכורכר מקשים על הנחלים להגיע לים. גם כאשר הצליחו הנחלים לפרוץ הימה, נסתמו הפירצות בחולות החוף הנודדים או במפולות, ואז נוצרו ביצות בתוך האבוסים.

באיזור הטיול שלנו, למשל, ניצב רכס הכורכר בדרכו של נחל פולג. כתוצאה מכך היתה כמעט תמיד ביצה בעמק שמאחורי הגבעה. בערבית נקראה ביצה זאת „בריכת רמדאן", או „ביצת ואדי פאליק". בשנים הראשונות של המדינה נוקזה הביצה והיום יש במקום שדות ופרדסים, שאדמתם שחורה וכבדה.

אבל הניקוז שנעשה כאן בימינו לא היה הראשון. קל מאוד לראות מראש הגבעה, שנחל פולג חוצה את הגבעה „שלנו" בפירצה. זהו „שער נחל פולג" (4), שמקורו היה, כנראה, חפיר (תעלת מגן), שנחפר בתקופה הכנענית, לפני כ־3,800 שנה. החפיר שימש אז הגנה על יישוב קדום, שניצב במקום בו אנו עומדים, במרומי גבעת הכורכר.

בתקופה הרומאית ניצלו את החפיר והרחיבו אותו לגודלו הנוכחי, וכך איפשרו לנחל פולג לזרום הימה ללא מעצור וללא יצירת ביצה. הפירצה הזאת היקנתה לנחל את שמו הערבי – „אלפאליק" – שמשמעותו החוצה. מכאן גם שמו העברי – פולג שהוא גם „פלג" וגם „מפלג".

לנחל פולג אגן ניקוז קטן – כ־113 קמ"ר בלבד. אין לו יובלים הרריים כמו לירקון ולאלכסנדר, ומשום כך לא היה לו מעולם הכוח הדרוש לפרוץ בעצמו את מחסום רכס הכורכר, ואילמלי סייעו לו בכך בחפיר ובפירצה, הרי שבריכת רמדאן היתה קיימת עד היום. מה שנותר ממנה נראה אם נביט לנחל העובר בפירצה.

בין סבכי הצומח מציצים כאן צבי ביצה, העולים מדי פעם על פני המים, כדי „להשתזף" בקרני השמש החמימות...

לדאבוננו הרב, הצבים הם בעלי החיים הכמעט־יחידים במים כאן, שכן הנוזלים העכורים בנחל פולג, תוצאת הזיהום של שפכי התעשיה בסביבה, אינם מאפשרים קיומם של בעלי חיים רגישים יותר. מצער לחשוב, שבסוף המאה העשרים עדיין לא נמצא פתרון הולם לשפכיה של התעשיה יותר מאשר בזרימתם לאפיק פתוח...

נחזור אל טיולנו. מסיפור החפיר הקדום אנו כבר יודעים, שעל הגבעה, היא תל פולג, היה יישוב שנבנה לפני כ־3,800 שנה. אבל שרידים של ממש כמעט לא נמצאו כאן. אלה כנראה „נאכלו" ע"י המחצבה הסמוכה.

נרד מהתל לעבר בריכת הדגים (5). בדרכנו נטבול בפריחה של שלהי החורף: כלניות, נוריות, רקפות, תורמוסים ועוד. אם יתמזל מזלנו, או אם נגיע לכאן מוקדם, נוכל לראות בבריכת הדגים של קיבוץ יקום עופות מים כאנפות וסופיות, הנהנות ממי הבריכה.

נקיף את הבריכה סביב סביב ונחזור לשביל המוליך לשער השמורה. שוב נחצה בזהירות את הכביש המהיר ונחזור למגרש החניה במכון וינגייט.

כדי להגיע אל החלק המערבי של שמורת פולג עלינו לצאת דרך שער קטן, הנמצא בפינה הצפונית (הימנית) של מגרש החנייה. שוב נעלה על גבעת כורכר (6) וממנה נצפה מערבה, אל הים. אנו זוכים עתה בתצפית יפה לעבר החוף ולעבר מתלול החוף, הבנוי מסלעי כורכר חומים כהים. מכאן גם נוכל לראות את נחל פולג המפלס דרכו לים בזרימה איטית, עדות ל„חולשתו" בגלל אגן הניקוז הקטן שלו ודיונות החוף, הניצבות בדרכו.

על גבעת הכורכר שאליה אנו הולכים, נמצא בימים אלה צמחים רבים. הבולט בהם הוא אירוס הארגמן הנפלא בגודל פרחיו ובצבעיו העזים. לידו כמובן, צבעוני השרון וכלניות.

נלך על הגבעה עד שנגיע לדיונות (7). מי שמסוגל, וכמובן מי שרוצה בכך, יכול לטפס עליהן ולהחליק מהן עד שימלאו הבגדים בחול, או עד שיימאס.

החולות אינם מאירים פנים לצומח: כאן חשופים הצמחים לרוח, הנושאת רסס מי־מלח; החולות יבשים, כי מי הגשם מחלחלים בהם במהירות, והחול מכסה הכל. אבל למרות הכל יש גם כאן צמחים. כל צמח כזה סיגל לעצמו תכונות מסויימות, כמו שורשים עמוקים, המאפשרים לו להיאחז היטב בחול ולהגיע אל המים בעומק, או שגידל עלים בשרניים כדי לספוג בתוכם כל טיפת לחות – תוך הגנה מרסס המלח.

בין הצמחים הבולטים כאן מצויים חבצלת החוף, שתפרח בקיץ, ונר הלילה, שיפריח פנסים צהובים גדולים בעוד כחודשיים־שלושה.

נרד לאורך הנחל, עד שנגיע לשיפכו אל הים (8). נסיים את הטיול באחת מן השתיים: או שנלך מעט לאורך החוף דרומה, מתחת למצוק הכורכר הגדול, ונחזור למכוניות בדרך בה הגענו, או שנמשיך צפונה, ל„חוף הירוק" ונשלח למגרש החניה רק את הנהגים, כדי שיביאו את המכוניות ל„חוף הירוק".

אירוס הארגמן

פרח יפה זה שייך למשפחה גדולה, המונה כ־45 מינים. הוא נפוץ ברצועת הספר הגיאו־אקלימית, המשתרעת מדרום בריה"מ, פרס וטורקיה עד לערב הסעודית, כשהיא כוללת את ארץ־ישראל, כמובן.

שמו של הפרח נגזר משמה של אירוס, אלת הקשת־בענן של היוונים הקדמונים. שם האלה הזאת הוא, אגב, גם השם היווני לגלגל העין.

בשרון, מבנימינה עד אשדוד, עולה פרח זה באדמות כורכר, חול וחול חמרה. פרחיו גדולים, גונם ארגמן כהה והם בעלי „זקן" צהוב עז, שבקצה שערו נקודה ארגמנית. לעתים מוצאים פרחים כאלה בגוונים בהירים יותר, כגון חום־צהבהב, ואף פרטים צהובים לגמרי.

האירוס אינו צומח על חולות נודדים או על סלע הכורכר, אלא רק בשטחי החול המיוצב ובגבעות שסלע הכורכר שלהם התרוחח. בתי הגידול שלו מנוקזים היטב ועל כן נראה ביחד עמו את רותם המדבר, המתנן השעיר, האטד הערבי והמשיין הגלילי, הגדלים גם הם על קרקע כזאת.

הצמח מתרבה הן בעזרת קני שורש והן על־ידי זרעים. מאביקיו הם בעיקר דבורים וחיפושיות־פרחים שעירות וקטיפתיות, הנושאות את האבקה על גופן. נקבות הדבורים בונות מינהרות הטלה באדמה, סמוך לקני השורש של האירוס. זכריהן חיים בין הפרחים ועושים את שעות הלילה הקרירות בתוך הפרחים, שם חם יותר. פעילותן העיקרית של הדבורים הללו היא בשעות הבוקר הראשונות לאחר הזריחה, ובשעות הערב.

האירוס נבחר כסמל החברה להגנת הטבע, בגלל יופיו, ובגלל „התאוששותו" המופלאה ממכת הקטיף הפראי, שהיתה מנת חלקו העגומה לפני חקיקת החוקים לשמירת טבע.

האירוסים הגדולים פורחים גם בגולן, באצבע הגליל, בגליל התחתון, בגלבוע, בשומרון, ביהודה, במדבר יהודה ובנגב. הם מתחלקים למינים שונים ומגוונים מאוד, מלבן תגיגי ועד לשחור מבריק. הם שונים מקבוצת האירוסים הקטנים יותר, לא רק בגדלם, אלא אף בפרחיהם העגולים ככדור.

□ **מיכאל אבישי**

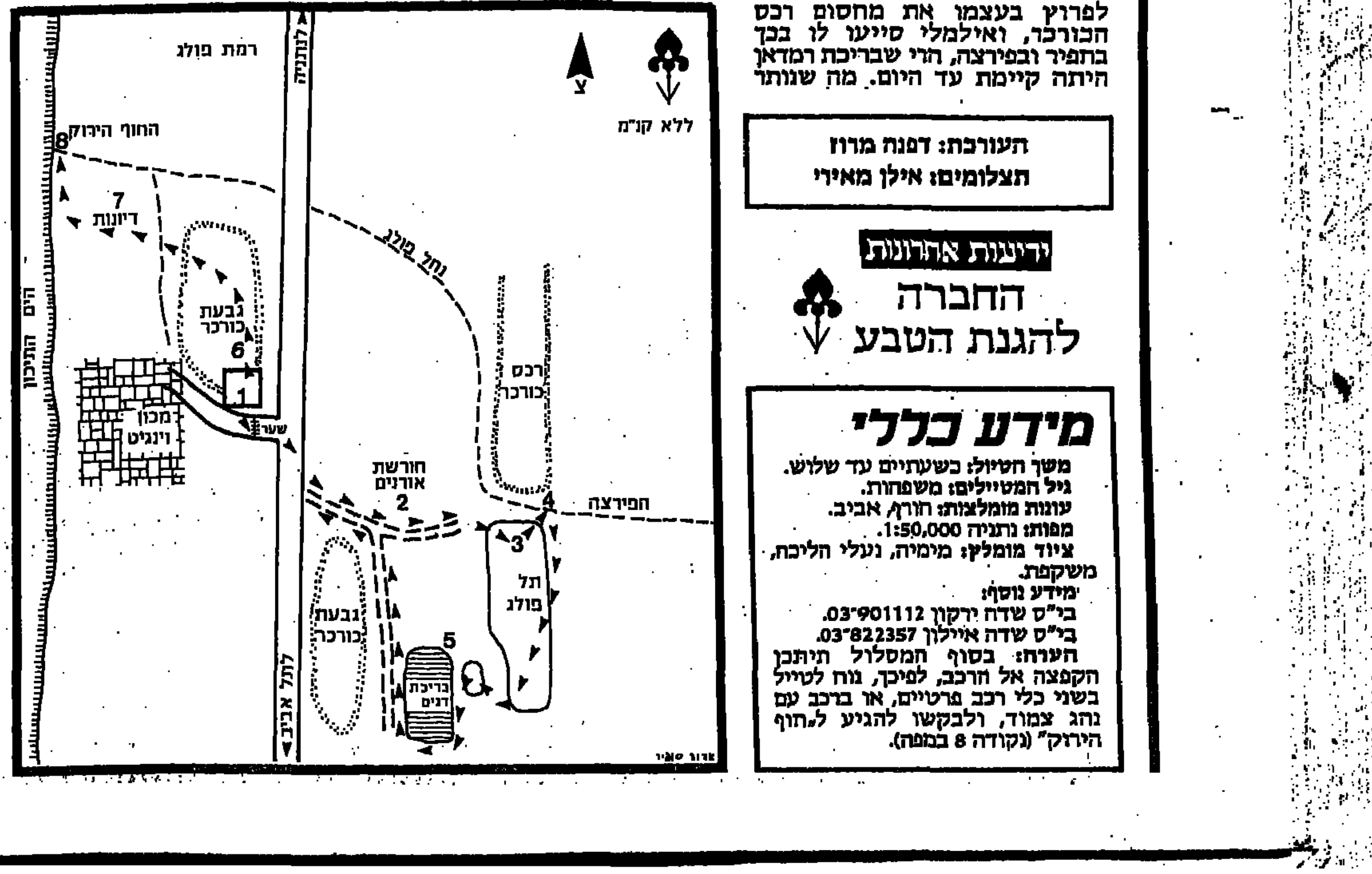

העורכת: דפנה מרוז
תצלומים: אילן מאירי

ידיעות אחרונות
החברה להגנת הטבע

מידע כללי

משך הטיול: כשעתיים עד שלוש.
גיל המטיילים: משפחות.
עונות מומלצות: חורף, אביב.
מפות: נתניה 1:50,000.
ציוד מומלץ: מימיה, נעלי הליכה, משקפת.
מידע נוסף:
בי"ס שדה ירקון 03־901112.
בי"ס שדה אילון 03־822357.
הערה: בסוף המסלול תיתכן הקפצה אל הרכב, לפיכך, נוח לטייל בשני כלי רכב פרטיים, או ברכב עם נהג צמוד, ולבקשו להגיע ל„חוף הירוק" (נקודה 8 במפה).

מכון וינגייט

מכון וינגייט נוסד בשנת 1955 כמרכז לפעילות הספורט בישראל. כן נמצאת בו מידרשה למורים לחינוך גופני ומיתקני אימונים לנבחרות שונות.

המכון נקרא על שם המייג'ור־ג'נרל צ'רלס אורד וינגייט, קצין צבא בריטי, איש קומנדו מבריק, בעל מחשבה צבאית מקורית, שאהד את הרעיון הציוני ובשנות ה־30 פעל רבות למען הקמת כוח מגן עברי.

וינגייט היה נוצרי דתי, שהאמין בתקומת הלאומיות היהודית בארץ ישראל. בהיותו מזרחן מומחה ודובר עברית וערבית, הוא נשלח לארץ בימי המאורעות – כפי שנקרא המרד הערבי בשנים 1936–1939 – כדי להילחם בכנופיות הערביות שפגעו ביישובים יהודיים ובצינור הנפט העיראקי שהוליך אז לחיפה.

בשיתוף עם הסוכנות היהודית וה„הגנה", ובברכה זמנית של הפיקוד הבריטי בארץ, הקים וינגייט ואימן יחידה יהודית מיוחדת לפעילות לילה. היחידה נקראה „פלוגות הלילה", אך נודעה גם בשם „פלוגות האש".

הפלוגות הללו אכן הצליחו לשמור על צינור הנפט ועל היישובים העבריים והטילו מורא על הלוחמים הערביים שפעלו בכנופיות של אבו ראיה מהשומרון ושל זעבי מהגליל התחתון.

וינגייט חזה, בין השאר, הקמת צבא יהודי בארץ ישראל, והוא קיווה לעמוד בראשו. רעיון זה הטריד לא מעט את המימשל הבריטי בארץ. לכן, עם דיכוי המרד הערבי ב־1939, הורחק וינגייט מארץ ישראל ושוב לא חזר אליה. אבל הוא נשא עמו בלכתו את התואר „הידיד", שהוענק לו בלב שלם על ידי כל יהודי הארץ.

כאשר פרצה מלחמת העולם השניה, נשלח וינגייט לחבש, ושם הוא הקים יחידות גרילה מקומיות, והפעיל אותן בהצלחה נגד הצבא האיטלקי, שכבש מדינה זאת ב־1936.

לאחר שגורשו האיטלקים מחבש, נשלח וינגייט להודו. שם הוא הקים חטיבת קומנדו בריטית־אמריקנית, שפעלה בעורף היפאני בבורמה הכבושה. באותה עת הוא גיבש תורה שלמה של לוחמה זעירה עם כוחות גדולים בעורף האוייב. אבל בטרם הצליח לממש את תוכניותיו יוצאות הדופן, הוא פל מטוסו בנסיבות לא ברורות, על גבול בורמה־הודו, והוא נהרג.

וינגייט נקבר בחלקת גיבורי האומה בבית הקברות של ארלינגטון בוושינגטון. על שמו של וינגייט נקרא כיום גם היישוב ימין אורד שבכרמל.

תחנת מידע של החברה להגנת הטבע:

בשבת 8.3.86 תעמוד לרשות המטיילים תחנת מידע של בי"ס שדה ירקון, במגרש החניה של מכון וינגייט (נקודה 1 במפה). סיורים ללא תשלום ייצאו מהמקום בין השעות 10–11 (מספר המקומות מוגבל).

הסיורים מיועדים לחברי החברה, אך אלה שאינם חברים יוכלו להירשם במקום.

מודיעין טבע טלפוני

לאן נטייל בשבת? בכל יום ה' בשבוע, בין השעות 6–8 בערב, מוזמן הציבור להתקשר לחברה להגנת הטבע, טל' 03־382־501 (שלושה קווים) ולקבל ייעוץ על טיולי השבת הקרובה.

מדור פרסומי

כדאי

סוככים דקורטיביים וגם שימושיים

החורף שלנו הולך ונגמר. קרני השמש והטמפרטורות הולכות ועולות, מזכירות לנו – צריך להתכונן לקיץ. עכשיו. איך מתכוננים לקיץ במחירים של חורף? צוות "כדאי" ביקר ב"דקו־צל" וזכה לתצוגה מיוחדת במינה...

הסתכלו היטב בתמונות. לא צריך להרחיב בדיבור, באמת שלא. חברת "דקו־צל" היא יוצאת דופן בנוף הישראלי. והנוף הישראלי, הוא בהחלט בחלקו הגדול, תוצר פעילותה רבת השנים של חברת "דקו־צל". שלושה אחים, בני משפחה אחת, אחראים לאחת המהפכות היפות ביותר בארכיטקטורה הישראלית: אריאל – היוזם והרוח החיה של החברה ושני אחיו – אלי ובני, השתלטו בכל הרצינות וכובד הראש על ענף הסככות, הסוככים ומוצרי הצל והאיטום. התוצאות הנראות היטב בשטח, מדברות בעד עצמן. הסככות הדקורטיביות אינן שמושיות ויפות גלנר, לרבים־רבים הן גם הכרחיות ומהוות פתרון יעיל ונוח. בחצרות הבתים הפרטיים ומעל למרפסות הבתים המשותפים הן לא רק מקשטות ומעניקות מראה מרהיב ביופיו, הן גם מגינות על הרהוט, הצמחיה ועל היושבים תחתן, מקרני השמש ביום ומטיפות הטל ה"מסוכנות" של לילות הקיץ... סוככי החלון מעניקים צל לחדרי הבית בשעה שהשמש "מכה" בכיוונם. בשעות היום האחרונות אפשר לקפל את הסככה והיא – צבעונית ודקורטיבית – מוסיפה קישוט ויופי למראהו הכללי של הבית. ועדי בתים משותפים רבים כבר גילו את ה"פטנט" והתוצאות – יפהפיות, בית משותף – צבעוני, מסוגנן ו... מוגן מקרני השמש, מאבק, מטל וגם מגשם...

כן! – גם מגשם, מוצרי הצל והאיטום של "דקו־צל" אינם "שמשיות" או "סככות" נפוצות ופשוטות. המדובר בסדרת מוצרים באיכות מעולה, עשויים חמרים חדשניים אטימים לחלוטין שיתאימו בשלמות למוסך לרכב, לחממה, פינת נוי מוצלת, חזות יפהפיה לחנות ובעצם... לכל מטרה! הרגש על

העיצוב והגימור המושלם הפכו את "דקו־צל" למובילה בתחומה. פשוט ונכון!

פינות חמד מוצלות... – לא רק בסרטים!

ה"פרגולות" – סככות הצל העשויות עץ, אותן פינות החמד, מוצלות וירוקות, המוכרות לנו מסרטים על מקומות רחוקים ויפים – הן כיום ברות השגה בישראל – ועוד איך! ל"דקו־צל" מבחר מגוון ומרתק ביופיו של סוגי פרגולות, תעיצוב נפלא והסגנון ללא דופי. נזכיר רק את הפרגולות הספרדיות, עם כיסוי הרעפים המשלם ואת כל היתר פשוט חובה לבוא ולראות בעיניים – בצבעים ובגודל טבעי. ברות השגה אמרנו? "דקו־צל" משווקת את הפרגולות במחירים נמוכים ובעצם מצחיקים אפילו... שווה בהחלט להתעניין.

מה גורם לארכיטקטים להגיע ל"דקו־צל"?

הארכיטקטים לא מתלבטים. רוצים סככה, פרגולות או כל מוצר צל ואיטום דקורטיבי? – הכתובת: "דקו־צל". אין עם מי או מה להשוות. המתחרים? – אין כאלה. לא במבחר, לא ביחס, לא במקצועיות ובניסיון. קטלוג גדול וצבעוני מפרט את המבחר כולו ומציג אותו לעיני מאות המתעניינים. רק להסתכל, לשפשף את העיניים בהתפעלות ולהתפלל: אולי נזכה לסככה או פרגולה יפה שכזו גם אנו... ובעצם – למה לא?!

הסוכך המתקפל, עשוי אריג פלסטי אטום, במגוון רחב של דוגמאות וצבעים וניתן לקפלו ולפרשו לפי הצורך, השעה ומזג האויר.

– הסוככים הקבועים, יצוקים ועשויים מ־P.V.C קשיח ובלתי חדיר. חברת "דקו־צל", כבר הזכרנו וראוי שנזכיר שוב, היא יחודית ויוצאת דופן בין יצרני הסככות ומוצרי הצל והאיטום. המקצוע הוא תחביב. התחביב הפך למקצוע ובכל עבודה, גדולה וקטנה מושקעת מחשבה רבה, רצון והרבה ידע מקצועי. התוצאה: "דקו־צל" זוכה לביקוש רב, ללקוחות מרוצים וממליצים והחברה גדלה ומתפתחת.

"דקו־צל" היא החברה היחידה במינה המתקינה סוככים בכל גודל רצוי ובכל סוג שנדרש: סוככים קשתיים, סוככי זרועות, סוככים עם מנועים (!) ובלעדיהם והכל במספר רב של דגמים, צבעים ודוגמאות. תענוג לעיניים. בבתים רבים, במרפסות, בחצרות, בקידמת חנויות מפוארות, במלונות גדולים ובעצם – היכן לא? לא סתם אמרנו – "דקו־צל" היא חלק מהנוף והנוף הוא תוצר של "דקו־צל" וכל עוד יהיו השניים קשורים יחדיו – אנחנו נצא נשכרים. נשכרים באמת.

לפרטים נוספים:
"דקו צל", מדינת היהודים 60
איזור התעשיה הרצליה
טל: 052־552168, 052־544122

מאת דליה גל
מדור פרסומי

חיים טובים

„הרצל" ברמה אחרת

המרכז החדש לריהוט מודרני של בורשן מכניס לרחוב הרהיטים הידוע רוח אחרת במחירים הרבה הרבה פחות...

אופיו של רחוב, אוירה של שכונה – נקבעים במידה רבה על ידי המבנה הארכיטקטוני של הבתים, החזיתות (ה„פאסאד") ועל ידי הדיירים. לעיתים, מקבל איזור מסויים סטיגמה, ואז עוזבים אותו דיירים הרואים עצמם כבלתי מתאימים. קורה גם ההיפך. לפתע מגיעה רוח חדשה, המחייה את המקום ומשנה את פני האיזור כולו. בעקבותיה משנים תושבים ובעלי עסקים אחרים באיזור את חזיתות הבנינים והחלונות הראוה שלהם. תוך זמן קצר, מקבל ה„מילייה" צביון ואופי חדשים.

אנחנו מקווים, שתהליך כזה יתרחש ברחוב הרצל בעקבות פתיחתה של חנות הרהיטים היפהפיה „רהיטי בורשן".

עזרא בורשן ידוע בין יצרני הרהיטים כבעל המיגוון הגדול ביותר לבדי ריפוד בארץ. במשך 30 שנה ניהל, בצד המערבי של רחוב הרצל, עסק משגשג לבדי ריפוד, בו ניתן היה למצוא בדים מיובאים ומתוצרת מקומית בכל הסוגים ובמיגוון רחב ביותר.

בימים אלה הגשים עזרא בורשן חלום ישן: להקים אימפריה של ריהוט, שיחד עם החנות לבדי ריפוד, תהווה מרכז יחיד במינו לריהוט מודרני. כבעל עסק וותיק ברחוב הרצל, הכיר בורשן את היתרונות והחסרונות כאחד של רחוב זה. החששות והאזהרות לא הרתיעו אותו. הוא החליט להביא רוח חדשה ועיצוב ברמה אחרת לרחוב הרהיטים הידוע.

אנחנו נהגנו להגיע לרחוב כדי לחפש „מציאות" – רהיטים שלא יעלו מי יודע כמה. הפעם זה יסכרו את העין. באחד הסיבובים שלנו באיזור, נתקלנו במראה יוצא הדופן של „רהיטי בורשן". חזית הזכוכית הענקית שיקפה אך מעט מה„אוצרות" שבתוך אולם התצוגה בן 3 הקומות, המשתרע על שטח של 500 מ"ר.

הצצנו ונכנסנו. מיד התרשמנו שהמקום מעוצב ברוח של אמנות ולא מסחר דווקא. ואכן, מסתבר שבעל המקום הוא חובב אמנות מושבע. קירות האולם מלאים כאוסף ציורים של אומנים ידועים, וכתמי הצבע המשתלבים עם הגוון הלבן השולט ברהיטים הם כאילו נטיפים ממכחולו של צייר.

הלהיט ב„רהיטי בורשן" (כך נראה לנו, לפחות) הוא פינת הישיבה הסלונית העשויה מריפוד קטיפה־בוקלה לבן, מיובא מגרמניה. השולחן המותאם לה הוא שילוב של עץ מהגוני בשחור מבריק עם זכוכית – שולחן מרובע, היוצר ניגוד הרמוני עם הכורסאות. מצאו חן בעינינו השולחנות הפינתיים בגוונים שונים – צהוב, וורוד, ארום, היוצרים אפשרויות התאמה אינסופיות.

להשלמת מראה הסלון, ניתן למצוא כאן מכתר של מזנונים – לבנים, שחורים, ובגווני עץ, בעיצובים גרמניים וסקנדינביים מודרניים. ולמי שמחפש משהו מיוחד־מיוחד: מזנון־בר פינתי לבן, לאלה מבינינו האוהבים לארח כהלכה.

את המזנונים ניתן להתאים לפינות האוכל, שגם הן סיפור בפני עצמו ב„רהיטי בורשן". כדאי להכנס ולראות, שכן התיאור המילולי אינו יכול להעביר את כל התכונות של טיב, יופי, איכות ואמינות.

יוקרתי – אך לא בהכרח יקר

„רהיטי בורשן" הכניס, כאמור, רמת עיצוב אחרת לרחוב הרצל. כל הדגמים כאן הם בלעדיים ל„רהיטי בורשן", אך אין זה אומר בהכרח, שהמדובר הוא ברמת מחירים גבוהה במיוחד. ההיפך הוא הנכון, המחירים נמוכים כאן בכ־30% בממוצע מאשר בחנויות היוקרה במקומות אחרים (בדקנו).

במרכז הריהוט של בורשן מציעים ללקוח גם עיצוב ותיכנון פנים.

בנוסף, הולכים כאן לקראת הלקוח בתנאי אשראי ללא ריבית, המותאמים ליכולת האינדיבידואלית של כל אחד.

ואם מטרידה אתכם בעית החניה, אנחנו ממליצים לחנות בחניון של כל־בו „שלום". עלות החניה אינה עומדת בשום יחס לרווח ברכישת הרהיטים במרכז לריהוט מודרני: „רהיטי בורשן", רחוב הרצל 41 (פינת לוינסקי), טלפון: 03־822781.

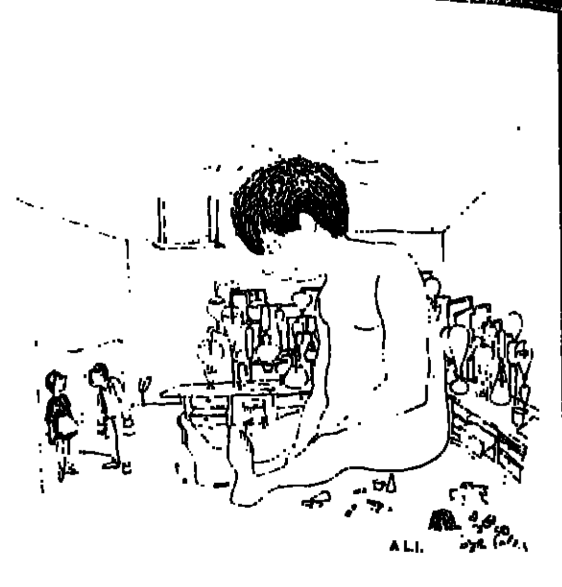
„כמה פעמים אמרתי לך לא לתת לו להיכנס למעבדה?...”

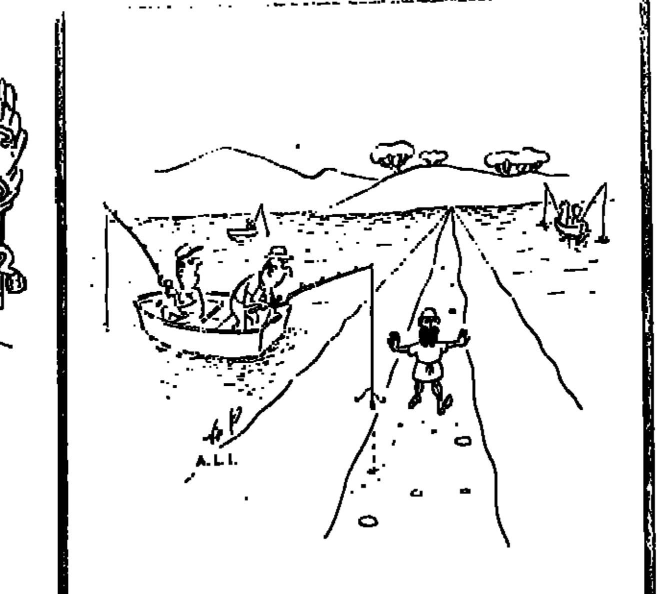
„זה בוודאי עוד פריק דתי...”

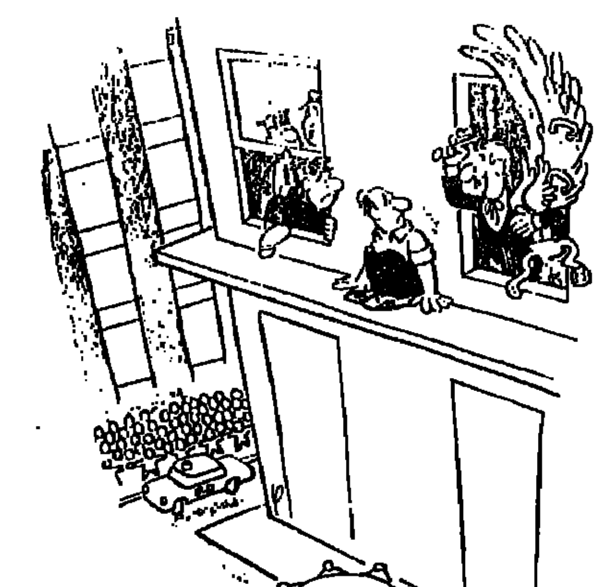
”אני ממציא במקצועי, אתה מוכן לעשות לי טובה קטנה?...”

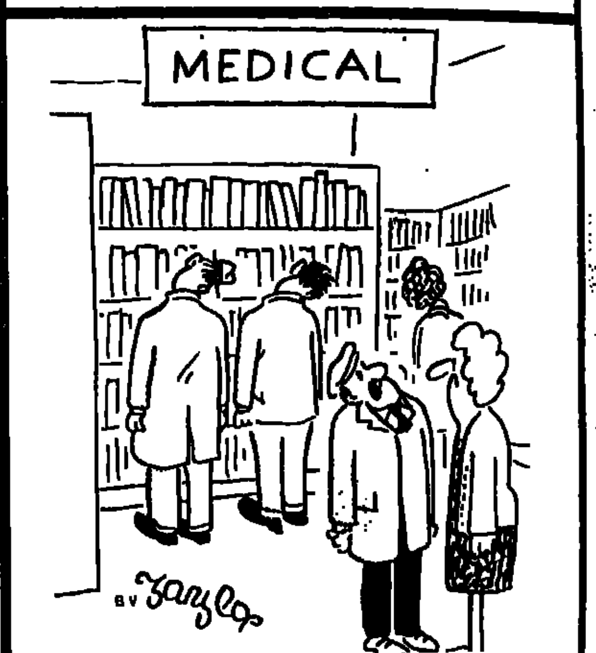

„יש לכם ספר על עורף תפוס?...”

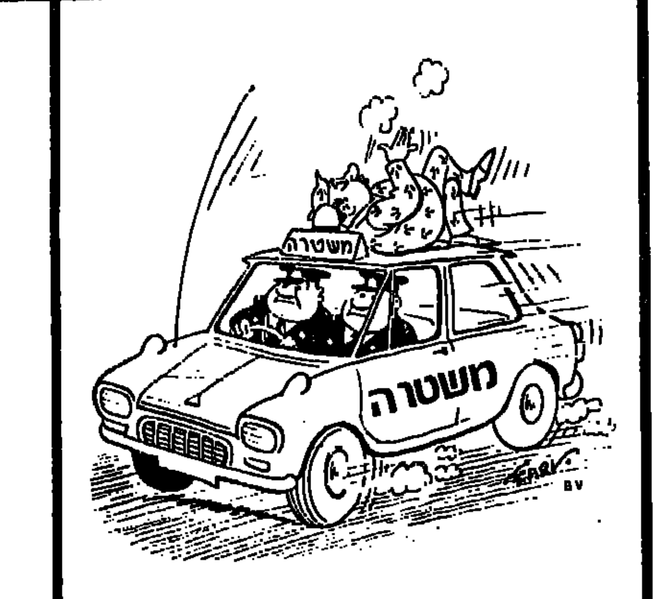

הוא לא יודע מה זה פחד, האסיר הזה, צריך לחפש היטב בכל המכוניות...”

„פעם, כשאהיה שחקן מפורסם, זה יהיה דף מעניין באוטוביוגראפיה שלי...”

כמה מילים חיוביות על ראש קטן. או: גם לצחצח שיניים צריך לדעת.

כמה פעמים ליקקת גלידה להנאתך ולפתע הטפת ”מכת קור” בשן? מדוע אתה קופץ כנשוך־נחש בכל פעם שאתה לוגם קפה חם? אולי לא ידעת זאת עד כה, אבל אם זה קורה גם לך ואין לך ”חורים” בשיניים – סימן שאתה סובל מרגישות – יתר בשיניים.

מעולם לא חשבת לפנות לרופא־שיניים כדי לטפל בבעיה זו. החדשות הטובות הן שכעת ישנה משחת שיניים היכולה לגאול אותך מאותו ”שוק” חשמלי מוכר ולא חביב, המתלווה דרך קבע למאכלים חמים או קרים במיוחד.

תחילה הרקע:

העצבים והשן בשיניים מוגנים על־ידי זגוגית השן, וכשזו נפגעת – נחשפים קצוות העצבים ומקפיצים אותך עם הגלידה. הזגוגית נפגעת בגלל טיפול לא נכון בשיניים, צחצוח שיניים לא באופן קבוע או מברשת שיניים לא יעילה. כאן נכנסת לתמונה משחת שיניים ”סנסודין”. משחה זו מכילה חומר פעיל בריכוז של 10% הנקרא סטרונציום כלוריד אשר שוקע על השן וממלא את התעלות שנוצרו על זגוגית השן. כך נוצר משטח הגנה בתעלות המיקרוסקופיות אלה, ומתקבלת שכבת בידוד המסתירה מאחוריה את קצוות העצבים, המונעת את המגע המכאיב עם חום וקור.

אנשים אשר סבלו מרגישות־יתר, התוקפת כמעט כל אחד, הרגישו בשיפור עצום שבוע לאחר שימוש רצוף ב”סנסודין”. אין בכך כל פלא. משחה זו המיוצרת ע”י חברת ”סטפורד־מילר” הבריטית, פותחה לאחר שנות מחקר ארוכות. מאז גילו אותה בארץ רופאי־השיניים שלנו, הפכה משחה זו ל”רצפט” כמעט קבוע המומלץ לכל מטופל, בתום הטיפול. הרוקחים בבתי־המרקחת הפרטיים, שרק שם ניתן להשיג את ה”סנסודין”, כבר התרגלו להופעת לקוחות המציגים להם פתק בכתב ידו של הרופא ומבקשים ”את זה”. ה”זה” הרשום על הנייר הוא ”סנסודין”.

רופא השיניים הנ”ל אינו שוכח להמליץ באותה הזדמנות על מברשת־שיניים חדשה הנקראת ”סנסודין” כמובן. מסתבר כי לא כל חתיכת פלסטיק עם מספר זה או אחר של זיפים מחומר כלשהו ראויה לתואר ”מברשת שיניים”.

תפקידה של מברשת שיניים להסיר את רובד החיידקים הנצמד אל השן, ולנקות את שאריות המזון. שני גורמים עיקריים למחלת העששת. כדי להגיע ליעילות מקסימלית בנושא – צריכה המברשת לענות על מספר קריטריונים: מספר זיפים מקסימלי בשטח מינימלי, מבנה פיסיקלי שיאפשר אחיזה נוחה עם לחץ מקסימלי ואפקטיבי על השיניים, וצורה המאפשרת למברשת להגיע לכל פינה בפה.

”סנסודין סרצ'” היא מברשת שיניים מקצועית, העונה על כל הדרישות הללו. ראשית – העיצוב. מברשת זו עוצבה בעקבות מחקר שנערך בין רופאי־השיניים ושיננִיות בבריטניה, שנשאלו כיצד הם היו רוצים לראות מברשת שיניים יעילה. כך איפה עוצבה מברשת עם ידית אחיזה רחבה, שקערורית במרכז הידית לכרית הבוהן, המעניקה יציבות לאחיזה. צואר ארוך ודק המאפשר גישה לכל מקום בפה. והחשוב מכל הינו ראש המברשת הקטן והזיפים המסודרים באופן בלעדי למברשת זו באלכסון, כך על שטח קטן יותר מתקבל מספר רב יותר של זיפים. בגין כל תכונות אלו זכתה סנסודין סרצ' בפרס העיצוב הבריטי. לסנסודין סרצ' 3 גדלים שונים המיועדים לכל הגילים.

במברשת מס' 3 – המיועדת לילדים נמצאים 1300 זיפים.

במברשת מס' 4 – לנוער ולבעלי מבנה פה צר 1600 זיפים.

במברשת מס' 5 – למבוגרים ובעלי מבנה פה רחב 2200 זיפים.

הזיפים עצמם עשויים מניילון שקוף ועומדים בדרישות מכון התקנים הישראלי.

לכל זיף ראש שקצהו מעוגל המונע שריטת הרקמות העדינות שבפה. ידית המברשת עשויה מפוליפרופילן והיא ניתנת להרתחה עד 100 מעלות. באמצעות הרתחה שכזו, ניתן להסיר את שכבות המשחה הנדבקות למברשת. במרפאות שיניים בהם מדגימים כיצד לצחצח נכונה את השיניים, ניתן להרתיח את המברשת לאחר הדגמה בין כל מטופל למטופל וע”י כך לחטא אותה.

בחברה הישראלית כ.צ.ט. בע”מ המייבאת ומשווקת את המברשות – מציינים כי מאז הוחל בשיווקה בארץ בינואר 84 נמכרו בארץ כ־100,000 מברשות ”סנסודין סרצ'”. כ.צ.ט. בע”מ דואגת גם לייבוא ושיווק משחות השיניים ”סנסודין” – ואת שני המוצרים הללו ניתן להשיג בבתי־המרקחת כיאה לאיכותם המקצועית.

המחירים: מברשת שיניים סנסודין סרצ' – 3.30 ש”ח, מחיר זהה לשלושת הגדלים. משחת שיניים ”סנסודין” 4.52 ש”ח לשפופרת של 45 מ”ל ו־7.35 ש”ח לשפופרת חסכונית של 75 מ”ל. המשחה נמכרת בשני טעמים: רגיל ומנטה.

אין כל ספק: השילוב הנכון של מברשת שיניים ”סנסודין סרצ'” עם הראש הקטן ומשחת שיניים סנסודין – יורידו לך מהראש בעיה אחת לפחות, ויאפשרו לך הנאה כפולה ומכופלת מגלידה צוננת או כוס קפה מהביל.

”סופר־קומפורט” עדשות המגע הקבועות של ”חיידרון” המעולות ביותר בעולם שמותר להרכיבן בהרכבה רצופה!

במבט ראשון, הכותרת נראית ממש לא הגיונית. מה הכוונה שאת עדשות המגע הקבועות ”סופר־קומפורט” ”מותר להרכיב בהרכבה רצופה”? וכי זה לא ברור? הרי כל מטרתן של עדשות מגע קבועות היא ההרכבה הרצופה.

מי שקרא את כתבת התחקיר במוסף 7 ימים מיום 22.2.86 בנושא עדשות המגע, מבין היטב את הכוונה. בכתבה זו סופר על סוגי עדשות מגע האמורות להתאים להרכבה רצופה. אך למעשה אם אכן ירכיבו אותן בהרכבה רצופה הן עלולות לגרום לבעיות חמורות. המדובר בעדשות מגע בעלות אחוז מים גבוה (60% ומעלה) ”עדשה בעלת תכולת מים גבוהה היא גם קריעה יותר, ורגישה להתפתחות חיידקים”.

(אחוז המים הגבוה היה נחוץ כדי לאפשר מעבר חמצן מתאים לעיין. הרכבה רצופה דורשת מעבר חמצן ברמה גבוהה מאשר בעדשות מגע רגילות) בארה”ב ובאירופה עמדו כבר מזמן על מגרעותיהן של עדשות המגע בעלות אחוז המים הגבוה. בחב' ”חיידרון” השקיעו מאמצים בפיתוח עדשות מגע להרכבה רצופה מסוג שונה לחלוטין. והתוצאה: ”סופר־קומפורט”, עדשות מגע בעלות אחוז מים טבעי, הבנויות במבנה מיוחד וחדשני. ואז מעבר החמצן הגבוה מושג באמצעות המבנה המיוחד ולא בעזרת אחוז מים גבוה, שהוא שורש כל הבעיות. עדשות המגע ”סופר־קומפורט” נבחנו ע”י ”שירות הבריאות האמריקאי” (F.D.A) במבדקים ובמבחנים רבים, ואושרו במיוחד להרכבה רצופה. ולכן — ברור מדוע את עדשות המגע ”סופר־קומפורט” באמת מותר להרכיב בהרכבה רצופה!

למה שלא תהיינה לך עיניים כמו של ליז טיילור? עדשות המגע הצבעוניות

תחושה של ”חיידרון”

בתכלת־ספיר חלום ועיניים חיפות ביותר בעולם כמו לאגדה רק לליז טיילור...

המבחר הגדול ביותר בארץ של עדשות מגע צבעוניות. במלאי שלנו — כל סוגי עדשות המגע הקיימות בעולם, כולל דגמים ועדכונים במחירים ובתנאים בלעדיים.

50% הנחה ו־3 תשלומים

ללא ריבית והצמדה

את מחיר המזומן אתם משלמים...

עדשות מגע צבעוניות לא אופטיות במקום ~~656~~ ש”ח רק 328 ש”ח

עדשות מגע ... במקום ... רק 398

עדשות מגע קבועות סופר־קומפורט Super-Comfort

בעלות אחוז מים טבעי לשימוש ...

לפי בחירתכם: אתם יכולים להרכיב אותן ברציפות וכל הלילה, או להוציאן למשך היום.

במחיר של עדשות מגע רגילות יום־יום

חסכו 100 ש”ח ושלמו את המחיר ב־3 תשלומים

עדשות המגע המותאמות אצלנו עברו את בדיקות ה־F.D.A. כל בדיקות ההתאמה נערכות ע”י ד”ר ואופטומטריסטים. המומחים שלנו להתאמת עדשות מגע, בפיקוח מנהלי מחלקות בבתי”ח וקופ”ח. הבדיקה אורכת בין חצי שעה לשעה ואף יותר, ונערכת בעזרת ציוד רפואי חדיש משוכלל וממוחשב.

גם השנה זכינו ב־4 סקרי דעת הקהל במקום הראשון בישראל.

עדשות מגע בינלאומיות

תל־אביב: דיזנגוף 180 טל'. 227510
ראשל”צ: הרצל 59,
חיפה: הרצל 25, טל': 645298, 04-673863
באר־שבע: ההסתדרות 79, טל': 057 71355

המכונים האמריקנים לשיפור הראיה

תל־אביב: אלנבי 116 (פינת רוטשילד) טל': ...
רמת־גן: ביאליק 16 (פינת אורח 2) טל': ...
חולון: שדרות קוגל 31 (מול קולנוע רינה) טל' ...
ירושלים: הלל 23 (בנין מגדל) טל': 224667 ...
פתח־תקוה: חובבי ציון 7 טל': 903090 ...

נוה כרמית נס־ציונה

דירות 3; 4; 5 חדרים ופנטהאוזים

נוה כרמית נס ציונה - שכונה ירוקה בלב קרית המדע. הרובע מצטיין בבנייה מעולה, צפיפות נמוכה בין הבתים ומדשאות לרוב. הדירות מרווחות ומתוכננות להפליא.

כניסה מיידית

חלק מהדירות מוכן לכניסה מיידית. התכנון הפנימי מעולה ושטח הדירות גדול: דירת 5 חדרים בשטח 132 מ”ר נטו בבניין שכולו דירות 5 חדרים. דירות 4 חדרים בשטח של 104 מ”ר נטו. דירות 3 חדרים בשטח של 83 נטו.

הערת אזהרה

לרוכשי הדירות מובטחים תנאי תשלום נוחים, משכנתאות והלוואות המותאמים לרמת ההכנסה. לכל רוכש מובטח רישום הערת אזהרה לפי חוק מכר דירות.

ערבות בנקאית

לרוכשים תסופק, לפי בחירתם, ערבות בנקאית דולרית צמודה, בטוח כספם או כאמור הערת אזהרה, הכל כפוף לחוק מכר דירות.

דירת 5 חדרים בנוה כרמית.

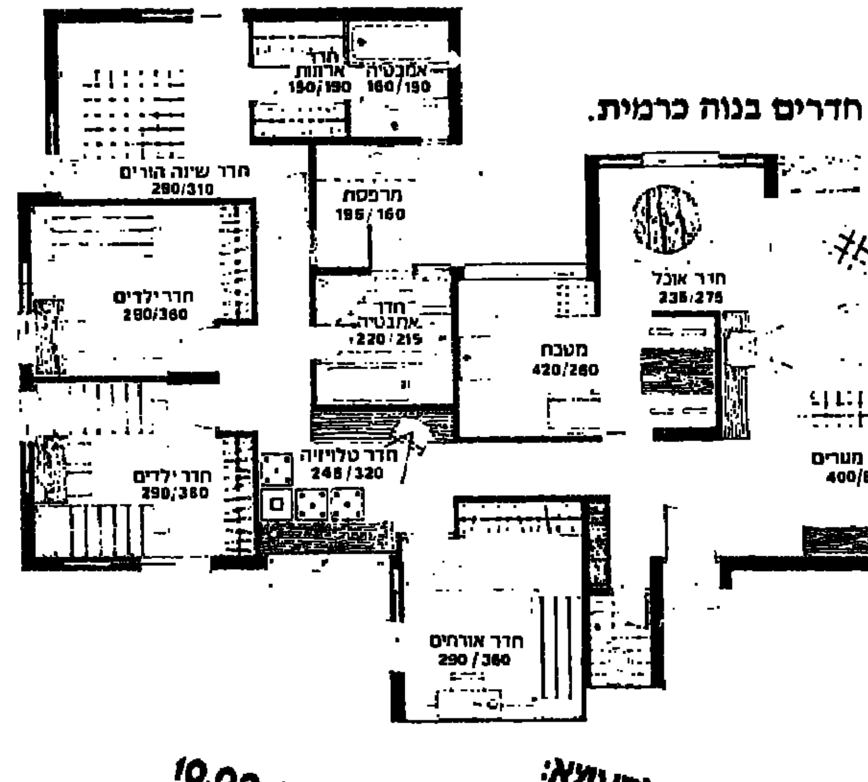

באו לבקר בדירות לדוגמא: דירות של 4 ו־5 חדרים בין השעות: 10.00-14.00 ובימי חול בין: 10.00-19.00

קבלנים עם קבלות

שמשון זלצ'א בע”מ אחים דוניץ בע”מ

משרד מכירות באתר: נס ציונה ... קרית ... קוים ... פתוח בשעות 9-13, 16-19 ראשל”צ: שמשון זל”ג בע”מ. דובנוב... 65 טל' 05-941150

41

ב־... הרהיטים

מבחר רהיטי היוקרה הגדול ביותר בארץ בסגנון כפרי קולוניאלי ומו...

מבחר גדול של פינות ישיבה בריפוד בדים, עור ו־PATCHES (טלאים)

פתוח בכל ... ובכל השבוע

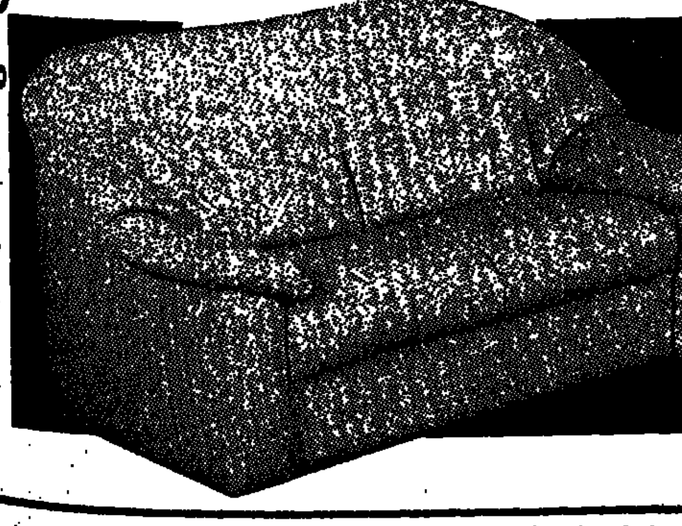

כורסת ... דגם ... במגוון ... במחיר ... 375

צומת גהה, קרית אריה, רח' אפעל 15 פ”ת טל': 9230138

3... 4... 5... סיבות בריאות מדוע סנסודין

להשיג בבתי המרקחת

בכל פה, תמיד,
נוצר רובד חיידקים
על השיניים והוא הסיבה
לרוב מחלות השן והחניכיים.

אפשר להלחם בו.

מברשת השיניים סנסודין
בנויה למלחמה זו.

1 יש לה ראש קטן במיוחד וצוואר דק
לכן היא מגיעה לכל פינה בפה.
הידית רחבה וגמישה ואחיזתה נוחה.

2 ההפתעה הגדולה
נמצאת בראשי הזיפים.
לסנסודין ראשי זיפים מעוגלים
המונעים שריטת
הרקמות העדינות שבפה.

3 לסנסודין שלושה גדלים:
(3) לילדים ולנוער
(4) לבוגרים בעלי פה עדין
(5) לבעלי פה רחב במיוחד.

4 על אלה
היא זכתה
בפרס העיצוב הבריטי.

לאנשים הרגישים
במיוחד למשקה קר,
למאכל חם, ולטעמים שונים
משחת שיניים סנסודין תשכך
את הכאב כבר אחרי הטיפול הראשון.

5 צחצוח שיניים סדיר ומתמיד
עם משחת שיניים סנסודין
ישקם את הפה
וימנע הישנות תופעות מטרידות אלו.

6 משחת שיניים
סנסודין
גם בטעם מנטה.

היא שאמרנו
הרבה סיבות בריאות מדוע סנסודין.

הפצה בלעדית: כצט בע”מ
ת.ד. 10 ת”א 61000,
טל: 03-9224416

סנסודין

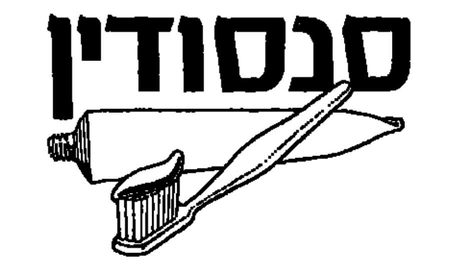

סנסודין מומלץ גם ע”י רופא השיניים שלך

שעה של פנאי

תשבץ

מאת הלל הרשושנים

מספר 1360

21 פרסי ספרים יחולקו בהגרלת בין הפותרים נכונה. פרס א': הספר „הכנסת ואני" מאת ד"ר יוחנן בדר ועוד 20 ספרים שונים. המען למשלוח פתרונות: „הלל", תשבץ השבוע מס' 1360, ת.ד. 20227, ת"א (61201).

במאוזן – מימין לשמאל: 1) מלך ישראל, שמלך בשומרון ירח־ימים בלבד 10) דברי חנופה 12) אך 14) כלי עינויים לרגלי אסיר 15) קורת־עץ לכבישת זיתים 16) משא כבד 17) עניין מבואר במילון או באנציקלופדיה 19) אחד משבעת המינים שארצנו נשתבחה בהם 21) עדיף הוא מ„שמא" 22) קיבוץ בהרי נפתלי, נוסד בשנת 1943; 24) „תרדיף" למלך המשיח 25) מושב בגליל המזרחי, על גבול הלבנון; נוסד בשנת 1951; 28) בן־גרא, ממשפחת בית שאול, שקילל את דוד (שמואל ב', ט"ז); 29) ריקן וחסר נימוס 31) בירת פינלנד 34) דבר שרוצים להשיגו 36) „תרדיף" ל„בית המקדש" 38) מלך אשור בימי מנחם בן גדי, מלך ישראל 39) מקצוע הטיסה 41) פרגוד 42) מטבע עובר לסוחר בכל היבשות 43) מגורי הציפור 44) לשון תחנונים 46) ערימת עפר 47) מתנושש בזירתן לודר – ביטוי לועזי 50) אחד המנחים של „ערב חדש" בטלוויזיה הישראלית.

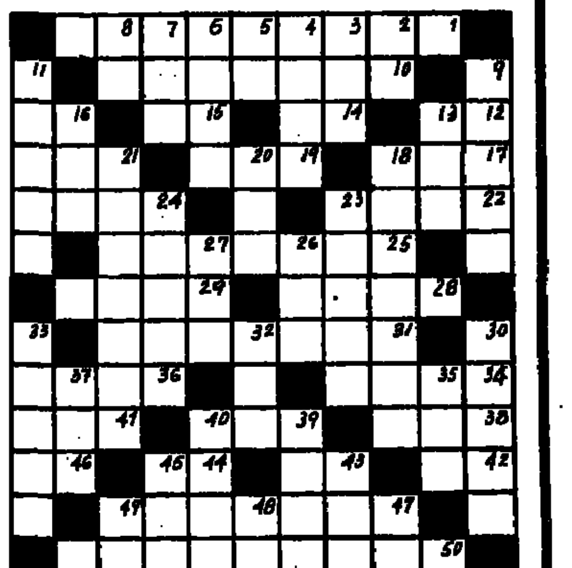

במאונך – מלמעלה למטה: 2) מלא רטיבות 3) ריקוד מקובל בקצב שלושה רבעים – ביטוי לועזי 4) מכשיר קדיחה 5) אליל הבבלים הקדמונים 6) „תרדיף" ל„מהרה" 7) אות באלפבית 8) מידת נוזלים קדומה 9) טינה על עול וקיפוח 11) מבשרו של מלך המשיח 13) „תרדיף" ל„שופר" 16) בלתי נימול 18) מושב בהר־הכרמל; נוסד בשנת 1949; 20) היפוכו של „עיקר" 21) „תרדיף" ל„ביעד" (ה.ה.) או בית־עלמין 23) הכנסת סם־מוות לגוף 24) גפן משובחת 26) יבם 27) מדינה אסיאתית 30) עולק דם; ערפד 32) סבו של שלמה המלך 33) תורת המשק: „אקונומיה" 35) צליל – בלעז 37) שמיכת חורף 39) בשניים – ביטוי ארמי 40) החלק הקדמי של הלסת התחתונה 43) „תרדיף" ל„וילון" 45) ביטוי של כאב וצער 47) „תרדיף" ל„מזל" 48) „עין" – ללא „ראש" 49) צעיר לימים.

תשבץ תרתי־משמע ©

מאת נדיב אבידן

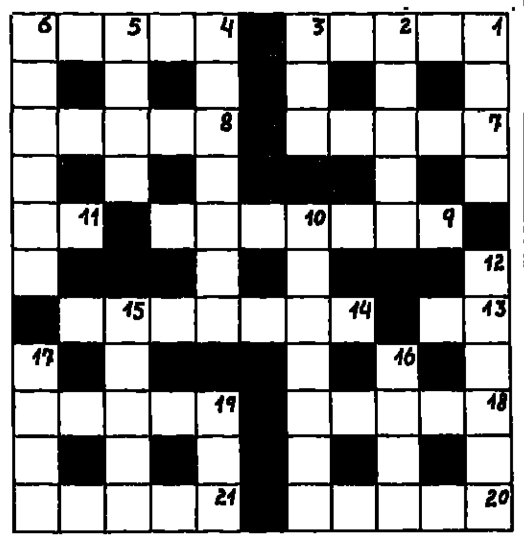

תשבץ מספר 118

מאוזן

1. בתה עורכת דין עם דיפלומה (5) (עפ"י יעקב טומשין).
4. יש לו מרכז קרוב לשער (מ) (5).
7. בשמים, הם לא זקוקים לחשמל (5).
8. בארץ אין סטיות (5).
9. נתן פירוש לזוהר בדרום (3, 4).
11. עם „13 אופקי" הוא לא שמר סוד ושוב הדליף (4).
13. ראו „11 אופקי".
14. אקווריון קטן בצומת (4, 3).
18. הסלים הם חלק מהחווה – כך שמענו (5).
19. מסוכן כנזיר (5).
20. ירידה גדולה (5).
21. קפה ופעם סלט (5) (עפ"י אילן גולדהירש).

מאונך

1. איך לא תנקט עמדהז נחשתו (4) (עפ"י אילן גולדהירש)
2. עולה או נוזל ליתר בטחון (מ) (5).
3. אם התבלין בראש מעיינו זה ממש מזעזע (3).
4. מדוע ניר כזה הוא חסר ערך מבחינה כלכלית (3, 4).
5. „זה מה שיצא ממני" אמרה חיה – איזה חיים (4).
6. הקטנה הגישה לשנינו משקה (6).
10. כאשר נצר נמצא על הגשר, זו סכנה לאוכלוסין (7).
12. גם לכבד יש קשר לחשיבה פילוסופית (6) (עפ"י יעקב מלכה).
15. נצחון נקי לאינדיאני (5).
16. 100 מ"ר באישור ספרדי הוא (4).
17. מקום מתאים להתיישבות (4) (עפ"י פנחס ארונס).
19. המנוול שחזר מוכר לנו (3). (בין הפותרים יוגרל סך 12 ש"ח).

את הפתרונות יש לשלוח לפי הכתובת: תשבץ תרתי משמע „ידיעות אחרונות" ת.ד. 9177 מיקוד 61091 ת"א.

חשבון קטן

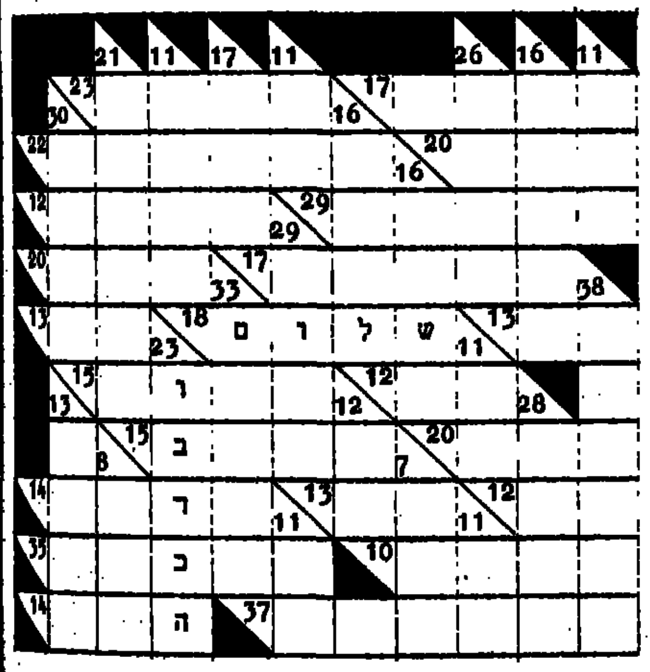

עליך לרשום בכל משבצת ריקה, ספרה מבין הספרות 1 עד 9 ועד בכלל, באופן שסכום הספרות יהיה הסכום המופיע בגוף התשבץ. סכום הרשום מעל לאלכסון מתייחס לספרות שיש לרשום מימין לסכום וזה הרשום מתחת לאלכסון מתייחס לספרות שיש לרשום מתחתיו.

בכל סכום, כל הספרות שונות זו מזו.

כל סדרת ספרות המהווה סכום, איננה מופיעה שוב, אופקית או אנכית, גם לא בשינוי סדר הספרות.

כפתרון יש לשלוח את 9 הספרות הניצבות מאחורי האותיות. שלום וברכה.

בין הפותרים יוגרל מחשב כיס

עושים חושבים

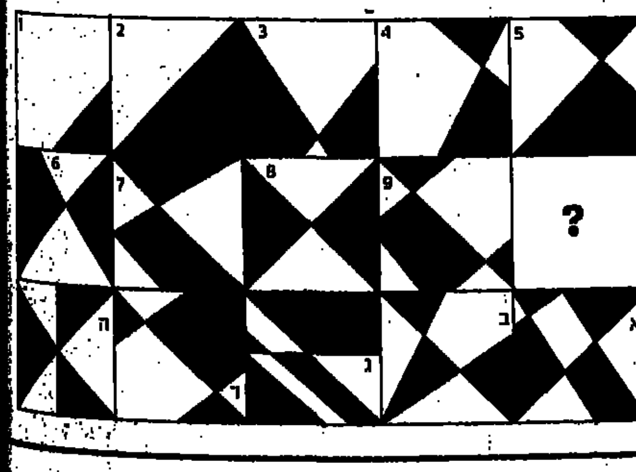

בין כל המשבצות הממוספרות יש קשר רציף. איזו משבצת ראויה להיות במקום סימן השאלה?

בין הפותרים יוגרל אלבום תמונות.

הציור השבועי לילד

היכן טלי?

סבתא ישבה בחברת נכדיה, טלי ויריב ועסקה להנאתה בסריגה. כשיריב הבחין, כי טלי נעלמה. אולי אתם ילדים, תגלו היכן טלי מסתתרת.

אותיות ומספרים

מספר 1107

לפניכם חידת „אותיות ומספרים". בפעולת החשבון הוחלפו הספרות באותיות. יש לשחזר את פעולת החשבון ולמצוא את הספרה שאינה משתתפת בה ★ 12 פרסי ספרים יחולקו בהגרלת בין הפותרים נכונה ★ המען למשלוח הפתרון: „אותיות ומספרים מס' 1107", ת"ד 20227, ת"א.

ש ל ב
ח ד ש
י ב י ע
מ ד ש מ
מ ש ש ל
י י ע ד ב ל

פתרון חידת „אותיות ומספרים" מספר 1102

3 1 2 8
2 7
2 1 8 9 6
6 2 5 6
8 4 4 5 6

הספרה שאינה משתתפת בפעולת החשבון היא: „0".

הפתרונות והזוכים

„היכן הכספת" (מגליון 1345)

פרס א' – קרן חלפון, סימטת נחל און, מעלה אדומים.

פרס ב' – שוקי גלזרו, רח' עקיבא, חולון.

פרס ג' – גוית היומי, קרני שומרון, השומרון.

כן זכו בפרסים הילדים הבאים:

מיכל ארביב, נתניה; עומר לוין, הוד־השרון; דרור מגן, רמת־הגולן; יגאל לזר, רחובות.

„היכן הכלב" (מגליון 1346)

עינת גילת, טירת הכרמל; שרון אבידר, ת"א; מיכל רוזנפלד, חולון; האור גילה, כפר־סבא.

„היכן הצפור" (מגליון 1347)

פרס א' – עשור לימור, רח' דוד המלך, טבריה.

פרס ב' – כרמית דקה, רח' חדר חיים, תל־מונד.

פרס ג' – תקוה עוז, רח' לנדרס, רמת־גן;

כן זכו בפרסים:

יעל אלקן, גבעת־שמואל; שירי טביבי, רמת־השרון; צילה גלזר, פתח־תקוה; עדית גולן, קריית־ים.

גל' 1147

תשבץ תרתי־משמע: ב־10 ש"ח זכה: חיים עיכמן, רחוב א. ה. סילבר 119/4, נו"ש חיפה, 32697.

כתב־ציורים: באלבום תמונות זכה: אלדד דזה, שכונת בן־גוריון 16/2 אופקים 80300.

מי אני: בתיק גב זכה: לימור אוחנה, רחוב שדרות בנימין 56, נתניה.

פתרון גליון 1149

● סבון קטן: ד־8; ע־3; א־4; ת־9; ע־2; ב־7; מ־6; ר־9.

פתרון תשבץ תרתי משמע מס' 117

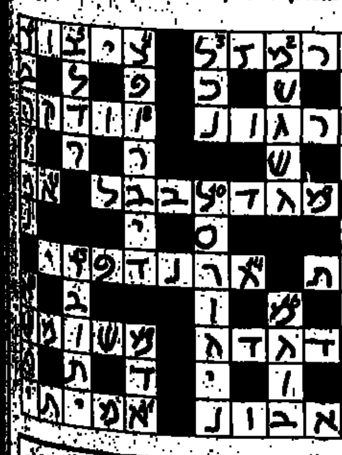

■ את הפתרונות יש לשלוח במעטפה על הכתובת „7 ימים", שבועון „ידיעות אחרונות", „שעה של פנאי", ת.ד. 20227, תל אביב, מיקוד: 61201.

■ ישותפו בהגרלה רק אלה שמעטפותיהם יגיעו תוך 10 ימים מיום פרסום החידות.

■ נא לציין את שם החידה ומספר הגליון על המעטפה.

שחמט

מאת אורי צחור

האמנים נשארו מאחור

בקיבוץ שפיים נערכה האליפות ה־20 של ההתיישבות העעובדת בהשתתפות 52 שחמטאים בהם ארבעה אמנים, אחד מהם אלוף ישראל בשחמט ב־1972 עוזי גלר. אך שלושה מבין הארבעה נשארו מאחור. את כבוד האמנים הציל האמן הראל אליוסף משפים שזכה במקום הראשון כשלזכותו – 6 נקודות שהשיג בשבעה משחקים. 6 נקודות, השיג גם הצעיר נועם סוקר מעין המפרץ, אך חסרה לו מחצית הנקודה בחישוב אייכות הנקודות כדי להשתוות לאליוסף. עידו ארין ממיצר שבגולן, המתעת ומתחרות דוד אריאל מחפצי בה (שניצח את עוזי גלר) וערן ניב בן הד17 מארז צברו – 5 נקודות כ"א.

האמן חיים דרור מקרית ענבים, מרג'ין וקסלר מרמות מנשה, האמן ד"ר אמיר הלמן מאפיקים, עידו ססקטור מעין שמר, האמן עוזי גלר מגבעת חיים־מאוחד, אלכסנדר כרמל ואביב שחי, שניהם מעין החורש ויונתן לוי משובל צברו – 4.5 נקודות כ"א. המשחקים התנהלו בקצב של 3 שעות המשחק והתחרות נמשכה ארבעה ימים. באליפות ההתיישבות העובדת בשחמט בזק ניצח אמוץ לסקר מיגור שחקים בנקודה את עוזי גלר ויונתן לוי. ניהל את התחרויות נתן יונגרייס בקיבוץ העוגן.

בר קטן של מסעים ובמיוחד כאשר המדובר הוא בהקרבת צריח. לא כך קרה עם התחבולה אותה נציג הפעם בפניכם. מבצע התחבולה, בכיך שחמטאי יוגוסלביה ליובומיר ליובוייביץ' בחר בנוסח תיאורטי, שהשמוש בו הוא נדיר, והפתיע בהקרבת צריח כבר במסע התשיעי מול יריבו, רב האמן ההולנדי, המשך המשחק היה מרתק כפי שנראה להלן.

הגנה הודית של המלך

לבן: ליובוייביץ
שחור: ואן דר ויל
ויק אאן זי 1986

1.ד4, פ־ו6; 2.ג4, ז6; 3.פ־ג3, מ־ז7; 4.ה4, ד6; 5.פ־ו3, 0־0; 6.מ־ה2, ה5; 7.ד־ה5, (לרוב מעריפים כאן 7...מ־ד4); 7...מ־ה5; 8.ר־ד3, (על 8.מ־ה4, בא 8...פ־ה4;) 9.ר־ה7, צ־ה8; והיתרון לצד השחור) 8...פ־ד7?! („מטנט" של מיכאל טל מ־1964, אך הקרבה מפתיעה של צריח היא הידוש שהפתיע את ואן דר ויל) 9.גו6!! רגג3 + 10.ב־ג3, מה־ג3; 11.מה־ד2 + 11.ד־ג3 ה7; צ־ה8; 13.ה5 (חרסם את דרך הנסיגה של המלכה השחורה, אך כפי שיתברר בהמשך משיג מסע זה מטרות נוספות) 13...פ־ג6; (13...צ־ה7; 14.0־0, ומאיים 15.ר־א3) 14.0־0, פ־ד4; 15.ר־ב2, פ־ו5 + 16.ו־ג3, מה־א2;

17.5ו־ה1 פ־ג5; (17...פ־ה5; 18.ו1 מ־ד3; 19.מה־ה6, או 17...ז־ו5; 18.מה־ד5 + מ־ה8; 19.מה־ו5, ואין מנוס ממט – גם אם לא מיידי) 18.ו1 ר־ד7 (כפוי. לא 18...מ־ד3 בשל 19.מה־ה6, ומט במסע הבא) 19.ר־ה4! (מאיים 20.ר־ד5, מלווה ב 21.מה־ה6) 19...מ־ה8; (כפוי. לא 19...מה־ג4; 20.צ־ג1, מה־ב5; 21.צ־ג5, מה־ג5 + 22.ר־ד4, והשחור בצרות) 20.ר־ד5, ר־ה6; 21.צ־א1, מה־ב3; 22.צ־א3 מה־ב6; 23.מ־ז2, צא־ג8; 24.ר־ד4 ר־ד5; (אין ברירה. הלבן מאיים 25.מה־ה3, משווה ב26.ר־ג5, מה־ג5; 27.מה־ג5, צ־ג5; 28.ר־ה6, ו־ה6; 29.ו7, וזוכה, או 26...צ־ג5; 27.ר־ה6, והשחור אבוד) 25.ג־ג3, 26.צ־ג3, פ־ד3 (על מס־

עים כגון 26...פ־ד7; או פ־א4; או פ־ב5; בא: 27.מה־ה6, צ־ה8; 28.צ־ג8, ווזכה.) 27.מה־ג3, (ווכה גם 27.מה־ה6, אך ליובוייביץ שיחק „על בטוח" כדרוחק הזמן) 27...מה־א2 + 28.מ־ו1, מה־ד5; 29.ר־א7, מה־ה6; (29...מה־ה5? 30.צ־ג8; צ־ג8; 31.מה־ד8 +) 30.צ־ג8, מה־ג8; 31.מ־ו1, ח6; 32.ר־ה3, מ־ח7; 33.מה־ב3, מ־ו8; 34.ר־ה6, מה־ג5; 35.מה־ה3; מהוזה; (הלבן איים 36.ר־ו7, מלווה ב מה־ה6) 36.ר־ה3, 5ב; 37.ר־ג5, צ־ג8; 38.מ־ו3, (הצריח „כפות" לשורה השמינית ולכן הלבן זוכה) 38...ב5; 39.מ־ו4, מ־ה7; 40.מ־ו5, צ־ה8 + 41.מ־ו5, צ־ב8; 42.ה4, צ־ג8; 43.ר־ב4, צ־ה8; 44.ה5, צ־א8; 45.ה4, צ־ב8; 46.ר־ד6, והשחור נכנע שכן אין דרך למנוע 47.ה6, מ־ו8; 48.ה6, והכתרת מלכה חדשה בהמשך.

הנער הקדים את אביו

האמן הבינלאומי שמעון כגן זכה במקום הראשון בתחרות בזק לזכר דניאל גלזר ז"ל שנערכה בהרצליה. כגן צבר בגמר – 9 נקודות בתשעה משחקים. אחריו סיים עופר ברוק בן ה־18 – 7, ערן סטפק בן ה־12 והנער ברק עצמון – 6.5 כ"א. ערן הקדים בתחרות את אביו, האמן ידעאל סטפק שנימנה עם אלה שצברו – 6 נקודות כ"א

מאוצר התחבולה

לבן: קורצ'נוי
שחור: סוקולוב
מונפליה 1985

תור השחור

די היה במסע מבריק אחד של הכוכב העולה אנדריי סוקולוב כדי שויקטור קורצ'נוי הגדול יכנע מייד. מהו המסע (שהיה המסע ה־54 של השחור במשחק) התשובה להלן במהופך.

פתרון

(מהופך)

באר־שבע – דרוג סופי

להלן הדרוג הסופי של משתתפי התחרות הבינלאומית בבאר־שבע. שובה – 8.5, א. גרינפלד – 7, שמידט וצ'ום – 6.5 כ"א, רכליס, עינורמן וביירנבוים – 6 כ"א, בראגה (ארגנטינה־איטליה) – 5, גורביץ' (רב אמן מארצות־הברית) – 4.5, שווילר – 4, אמק ומנור – 3 כ"א.

אלוף מועדון „רובינשטיין"

בועז אוסטאשינסקי ניצח באליפות מועדון „רובינשטיין" ירושלים כשהקדים את האמן שאול רוזקע. במקום השלישי סיים חנער יעקב פלג. השלושה סיימו במקום 1–3 משותף (5.5 מ 7 כ"א) באליפות המועדון בה השתתפו 31 שחמטאים. סדר המקומות נקבע לאחר חלת קרב בו ניצח אוסטאשינסקי. ניהלו א.ל. מוהילבר ואיג'ן גור.

תחבולה לטווח ארוך

את פירות רוב התחבולות, בהן אנו צופים, ניתן לראות לאחר מס־

בריג'

מאת רחל שמיר

אין כלל בלא יוצא מן הכלל

„איני מבין איך אתה ושותפך הצלחתם להכשיל חוזה שכמעט כולם ביצעו" שאל לוי את ידידו כהן. שניהם שיחקו באותה תחרות במושב המורחי:

מרובר במערך זה:

	צפון	
	♠ K 9 6 ♡ 3 ◇ A Q J 7 5 3 ♣ A 10 6	
מזרח ♠ Q J 3 ♡ 10 8 7 5 2 ◇ K 6 ♣ 8 5 2		**מערב** ♠ 10 7 5 2 ♡ A Q 9 4 ◇ 8 4 ♣ 9 4 3
	דרום ♠ A 8 4 ♡ K J 6 ◇ 10 9 2 ♣ K Q J 7	

חילק צפון – שני הצדדים פגיעים.

ההכרזות:

צפון	מזרח	דרום	מערב
1 דיאמונד	פאס	3 בלי שליט	פאס
פאס	פאס		

„כמעט כולם כנראה הגנו כמוך" ענה כהן חר וחלק.

„אצלנו יצאו ברביעית הארט. מה היתה היציאה אצלכם?" שאל לוי.

„גם אצלנו – ובוודאי בכל השולחנות – היתה היציאה דומה, ואני מתאר לעצמי את מהלך ההגנה אצלכם", ענה כהן, ושאל, „איזה קלף הנחת מידך על הרביעית והשלישית הארט?"

„כמובן את העשירית", ענה לוי בביטחה.

„אילו עצרת לחשוב לרגע, הרית נוהג אחרת ואף מצליח להכשיל את החוזה", הסביר כהן. „אני חישבתי את אחיזות כל הצדדים בהארטים והנחתי, שאם בידי שותפי רק ארבעה הארטים לא נצליח להכשיל את החוזה אם אפרד מן העשירית, כי בסופו של דבר לא תהיינה לו כניסות אלי. לכן כיסיתי בשביעית אשר נלקחה כמובן על ידי הכרוז בנסיך. לאחר שזוכתי במלך דיאמונד החזרתי את השניה הארט, בתקווה ששותפי יבין שבידי אורך בצבע. לשמחתי, כיסה דרום במלך ושותפי זכה כאלוף. לאחר ששותפי משך את המלכה ושיחק את התשיעית הארט, עליתי בעשירית ובידי היה ההארט החמישי להכשלת החוזה.

מובן מאליו, שאילו לא כיסה הכרוז את השניה במלך, אני עדיין מקווה ששותפי היה מבין כי עליו לזכות במלכה ולא בתשיעית... כשלת החוזה."

אבל פעם אמרת לי, הלכה למעשה' תמיד תמיד לעלות בקלף הגבוה ביותר כשאתה יוצא בצבע נגד חוזה „בלי שליט", טען לוי.

לעומת זאת גם הסברתי לך, ודאי אינך זוכר, כי „אין כלל בלא יוצא מן הכלל". כשאני יוצא בצבע שאורכו בידך, עליך לחשב את האפשרות שבכוחו של הקלף הודמישי שלך להכשיל את החוזה". פסק כהן.

מי ומי בהתאגדות הישראלית לבריג'

בוועידה רז שנתית שהתקיימה בבית הבריג' בתל־אביב ביום ה־23 בפברואר, התקיימו בחירות למוסדות ההתאגדות. ואלה שמות הנבחרים:

דוד ברדך	–	יושב ראש ההנהלה;
צבי בן טובים	–	קפטן ארצי;
דני זינגר	–	גזבר;
מאיר ציקלב	–	מזכיר.

דוד בירמן, ישראל ארדנבאום ואיתן לוי – חברים.

לנשיא ההתאגדות נבחר דוד מלצר ולסגנו יצחק אלנברג.

מטבעות ומדליות

מאת חיים לנגלבן

שמורות הטבע על מדליה ממלכתית

טיול במרחבי הארץ מלמד כי ארצנו עשירה, יפה ומגוונת בנופיה ובמראותיה, הרבה יותר מאשר מעלים על דעתם רבים מאתנו.

בתוקף לנתונים שבידינו מצויים בארץ כ־2,500 צמחים; 350 מיני עופות ו־70 סוגי יונקים. כדי לשמור על אוצרות טבע אלה, הכריזה ממשלת ישראל על כ־200 אתרים – כשטעולות בשמורות הטבע וגיבוי הישובים רבים.

כך, למשל, היעל והצבי, שהיו נסכנת הכחדה, נראים שוב בנופי ארצנו. בעלי חיים הנזכרים בתנ"ך שנעלמו כליל מן הנוף, הובאו מחלקי עולם שונים, כדי להחזירם לחיק ההעלו שרות ארצנו הרישון, הראם והיחמור. היקטנו והרעקים.

למעלה משני מיליון מטיילים בשנה פוקדים את שמורות הטבע ברחבי הארץ, משמורת החולה והל בצפון הארץ ועד שמורות הרמון ושמורת האלמוגים באילת בדרום. במלאת 20 שנה להקמת שמורות הטבע, החליטה החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות לנפק מדליה את המורעות והחכנה בחשיבות שמורות הטבע בארץ.

על פני המדליה שושן צחור והסמל של רשות שמורות הטבע בארצנו – ראש איל.

גב המדליה מראה צבי על רקע נוף מדברי, מעליו עוף דורס. כאשר ליים הפסוק „וכל מה שבראתי בשבילך בראתי" (קהלת רב ד' כ"ח), בעברית ובאנגלית.

על ההיקף של המדליה המילים „מדינת ישראל, בעברית ובאנגלית, סמל המדינה ומסטר. פני המדליה עוצבו בידי לילי שר ואילו את גב המדליה עיצב יוסף בס. החטבעה במטבעת הכס, תל־אביב.

יצויין, כי מדליה ממלכתית היא מדליה רשמית המוטבעת באורח בלעדי על־ידי החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות. כל מדליה מסוג זה ניתנת לזיהוי על־ידי המילים „מדינת ישראל" בעברית ובאנגלית, הרוטות על שוליה משני צדדיו של סמל המדינה. וכות זו היא בלעדית של החברה הממשלתית למדליות.

מדליית שמורות הטבע, במלאת 20 שנה להקמת הרשות, הונפקה בארד כלבד. בקוטר 59 מ"מ. משקלה 98 גרם.

לפי בקשת מספר קוראים נסביר, כי ארד (ברונזה בלע"ז) מורכב מנחושת ובין 70 ל־90 אחוזים וב־דיל 10–25 אחוזים. על פי רוב גם בתוספת קטנה של מתכות אחרות. המתכת היא קשה ונוחה ליציקה. משמשת להכנת פסלים, תותחים, פעמונים, מטבעות, מדליות, כלי אמנות.

תקופת כלקוליתי־סטורי בין תקופת האבן ובין תקופת הברזל – היא תקופת הברונזה, שבה והרבו להשתמש בברונזה לשם עשיית כלים, כלי עבודה ונשק.

על בולים ובולאים

מאת שלמה שמגר

מאה לקונגו העצמאית

לפני 100 שנה הונפקו ארבעת הבולים הראשונים של „מדינת קונגו העצמאית". כיום תתקשו את שמה לשווא במפות באפריקה. היא הפכה תחילה לקונגו־הבלגית, אחר־כך לקונגו־קינשאסה ובסוף שינתה את שמה לזאיר.

המדינה החדשה שקמה בשלהי המאה ה־19 לא היתה כל כך עצמאית מלכתחילה: ריבונה ובעליה היה ליאופולד השני, מלך הבלגים, שניהל את השטחים העצומים בלב היבשת השחורה שגילה ו„רכש" בשבילו החוקר סטנלי כמו אחוזה פרטית, ועם מותו הוריש אותה לממלכת בלגיה. קונגו העצמאית־כביכול וקונגו הבלגית הנפיקו בולים ציוריים נאים בעידן שבו היו הבולאים צמאים ל„אכסוטיקה" שלא היתה נפוצה, וכן היו בוליה פופולריים למדי.

לכבוד יובל המאה של בולי קונגו הראשונים, התקיימה בבריסל תערוכת בולים המוקדשת לנושא וכן הונפק בול־זיכרון המראה את אחד הבולים הראשונים, עם דיוקן המלך ליאופולד השני, על רקע מפת זאיר.

הארמון בוואדוז

בסיכות ליכטנשטיין הנפיקה זה עתה בולים חדשים, מהם שלושה מן המעניין, שמראים את ארמון הנסיכים בוואדוז הבירה, אחד המוקדש לגיוס תרומות לענייה־העולם והשניים (צמודים) מוקדשים להגנת הטבע ואיכות הסביבה. בולים אלה נושאים את הסיסמה: „לחשוב בקנה מידה עולמי, לפעול בקנה־מידה עולמי".

רופאי שיניים בפאסיפיק

בבנגקוק התקיימה הועידה ה־12 של רופאי שיניים מאסיה והפאסיפיק. הוקדש לה בול שמראה תמונה של טיפול שיניים. כן הופיעו בולי סטורים ובול אחר לציון שלוש מאות שנה ליחסים עת צרפת. הבול מראה את קבלת פניו של שגריר סיאם (תאילנד, דאז) הראשון בארמון וורסאי. גם צרסת הנפיקה בול ליובל היחסים עם תאילנד.

תן וחן ועוד

240 לילדים ולהורים

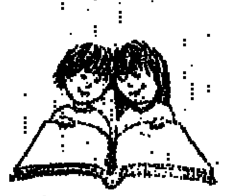

הם באים לעולם

פרפר בא לעולם ■ חתלתול בא לעולם ■ ברווזון בא לעולם. כתבו וצילמו היידרוס ואנדרס פישל – וגל והנס היינריך אייזנברג. נוסח עברי תלמה אליגון. הוצאת "פונדרת". 40 עמודים מנוקדים בכל ספר.

דומה שאין אדם בתוכנו, שלא עמד בצעירותו נפעם מול פלא הבריאה: אפרוח בוקע מן הביצה. פרפר יוצא מתוך פקעת הגולם, שלא לדבר על תינוק היוצא מרחם אימו. גם בימינו משתוקקים הילדים לתהות ולפענח את סוד הבריאה; וכדי לספק להם במשהו את סקרנותם, הוציאה למענם "כינרת" את שלושת ספרי "בא לעולם": אחד על חרק, אחד על עוף ואחד על יונק, המוכרים לכל ילד וילדה.

הרבה דברים טובים אפשר לומר על ספרים אלה: תצלומים מרהיבי עין, שהם צבעוניים, ברורים ומודפסים טיפ־טופ. טקסט ברור, נעים לקריאה, כתוב בשפה נבונה ומדויקת. עימוד נעים לעין, נייר משובח, פורמאט אלבומי, כריכה חזקה. מה עוד אפשר לדרוש מסידרה כגון זו, המספקת לקורא הצעיר והסקרן את "סיפורי" המפגש בין הזכר והנקבה, עד להופעת הצאצאים? ככתוב בפרוספקט שצירף המו"ל אל הספרים.

אבל כאן מתחילה הבעיה: "המפגש בין הזכר והנקבה" הרעיש אתם, ילדים, לדעת כיצד בא ברוז לעולם? פתחו את הספר בעמוד 17 ותמצאו שם תצלום גדול וצבעוני, יפה מאוד וגם ריאליסטי מאוד של ברוז הרוכב על ברווזה, ועל ידו מופיע טקסט מחכים זה: "באביב, בימי האהבה יש תנוחה: ברוז [illegible] ... וכו'.

טקסט ישיר ומפורש עוד יותר תמצאו, ילדים, בספר על החתול: [illegible] ... (וכו').

ובדף הבא מופיע תצלום גדול וצבעוני, ריאליסטי מאוד מאוד, של הגור הוורדרד, הרטוב והעצום העיניים, הבוקע מרחמה של "פיסי". בספר על הברווזון, לעומת זאת, תמצאו סידרה של שמונה תצלומים מרעים נורא של פלא הבריאה, בליווי הסבר מוכם: "צילמנו שלב אחרי שלב את מה שמתחולל בתוך הביצה בעת הדגירה, כיצד הופך תא קטן לאפרוח צעיר" וכו'.

יהיו ודאי רבים שיאמרו: אז מה רע בכך? למה לא ניתן לילדים ספרים המסבירים להם את סוד הבריאה? כן, אפשר לתת להם כמובן ספרים על נושא זה; אלא שעלינו להחליט תחילה לאיזה גיל מיועדים ספרים אלה, ומה תהיה דרך ההסברה בהם. ההוצאה קבעה כי "הספרים מתאימים לילדים מגיל גן ועד כיתה ד' או ה'." עם כל הכבוד, מה יבינו בני הארבע ומעלה במלים המפורשות "סיסי מיוחמת", "הם מזדווגים". והנה מפריד אותם, ואם ישאלו – מה וכיצד נסביר להם? למה לעורר בהם את הסקרנות הרדומה לפני שהבשילה? והרי כבר נגדת שיר השירים השביעה אותנו שלא לעורר את האהבה לפני שתחפץ.

סודות הבריאה, אמת, רצוי להביא לילדים מעט מסודות הבריאה; ואף על פי כן – סודות רבים חייבים להישאר בגדר סוד. במופלא מהשגת הילד אל נדרוש.

אליאור

סְפָּגֶטִי בְּרֹטֶב עַגְבָנִיּוֹת

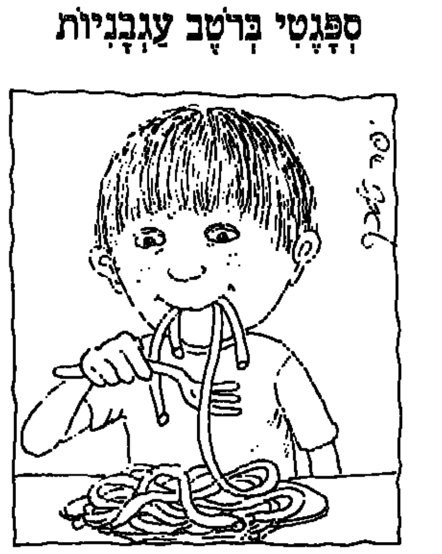

אֶחָד הַחֲבֵרִים שֶׁל הַבֵּן שֶׁלִּי בָּא לֶאֱכֹל אֶצְלֵנוּ אֲרוּחַת צָהֳרַיִם בְּדִיּוּק בַּיּוֹם שֶׁבּוֹ הִגַּשְׁתִּי סְפָּגֶטִי בְּרֹטֶב עַגְבָנִיּוֹת. הַיֶּלֶד אָכַל בְּתֵאָבוֹן גָּדוֹל, בִּקֵּשׁ קְצַת תּוֹסֶפֶת וְאַחַר־כָּךְ אָמַר לִי: "זֶה לֹא יָפֶה מִצִּדֵּךְ שֶׁכָּל שָׁבוּעַ אַתְּ מְפַרְסֶמֶת מַתְכּוֹן וְאַף פַּעַם לֹא פִּרְסַמְתְּ אֶת רֹטֶב הָעַגְבָנִיּוֹת הַנִּפְלָא הַזֶּה". הִבְטַחְתִּי לוֹ – וְהִנֵּה אֲנִי מְקַיֶּמֶת אֶת הַבְטָחָתִי.

שָׂמִים בְּמַחֲבַת חָמֵשׁ כַּפּוֹת שֶׁמֶן זַיִת, וּכְשֶׁהַשֶּׁמֶן מִתְחַמֵּם מְטַגְּנִים עָלָיו שָׁלֹשׁ־אַרְבַּע שִׁנֵּי שׁוּם חֲתוּכוֹת. אַחֲרֵי שֶׁהַשּׁוּם נַעֲשָׂה צָהֹב מוֹסִיפִים לַשֶּׁמֶן פִּלְפֵּל יָרֹק חָתוּךְ לְקֻבִּיּוֹת וְעַגְבָנִיָּה אַחַת חֲתוּכָה לְקֻבִּיּוֹת, מְעַרְבְּבִים הֵיטֵב וּמְטַגְּנִים אֶת זֶה כְּעֶרֶךְ דַּקָּה. אַחַר־כָּךְ מוֹסִיפִים כּוֹס עַד כּוֹס וָחֵצִי מַיִם, מְרוֹקְנִים קֻפְסָה קְטַנָּה שֶׁל רֶסֶק עַגְבָנִיּוֹת, מוֹסִיפִים מֶלַח, פִּלְפֵּל שָׁחוֹר וְתַבְלִין אוֹרֶגָנוֹ, וַאֲפִלּוּ כַּפִּית קְטַנָּה שֶׁל אַבְקַת מְרַק עוֹף. מְכַסִּים אֶת הַמַּחֲבַת וּמְבַשְּׁלִים אֶת הָרֹטֶב שָׁלֹשׁ דַּקּוֹת נוֹסָפוֹת. שׁוֹפְכִים מָנָה יָפָה שֶׁל הָרֹטֶב עַל מְנַת הַסְּפָּגֶטִי שֶׁבַּצַּלַּחַת, וְאִם רוֹצִים לָחֹג מַמָּשׁ – מְרַסְּקִים גְּבִינָה צְהֻבָּה עַל הָרֹטֶב. זֶה כָּלֶךְ פָּשׁוּט, עַד שֶׁהָיִיתִי בְּטוּחָה שֶׁכֻּלָּם מַכִּירִים אֶת הַסּוֹד.

דָּנִיאֵלָה שַׁמִּי

רוני קרחוני

מאת: דין טורקי

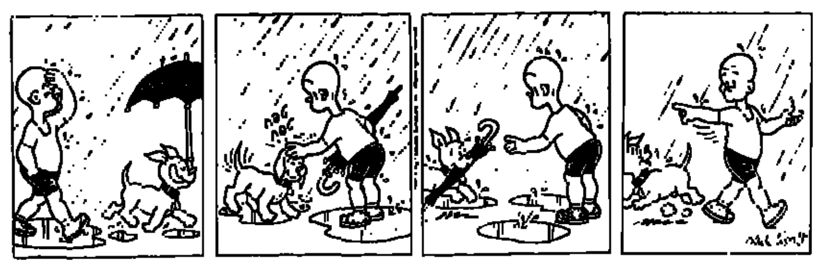

אִמָּא חוֹלָה

כְּשֶׁאֶחָד מִילָדַי חוֹלֶה, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁמְּצַפָּה לוֹ עַכְשָׁו חֲגִיגָה קְטַנָּה: הַדּוֹדָה בֶּלָה מְבִיאָה שׁוֹקוֹלָד, הַשְּׁכֵנוֹת מִצְטַיְּדוֹת בְּתַלֵּי מַמְתַּקִּים. אֲנִי עוֹשָׂה הַכֹּל כְּדֵי לְהִשָּׁאֵר בַּבַּיִת עִם יַלְדִּי הַחוֹלֶה, מִשְׁתַּדֶּלֶת שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מָה לִקְרֹא, לֹא שׁוֹכַחַת לִקְנוֹת לוֹ אֵיזֶה פִּנּוּק עִם כָּל קְנִיָּה. אִם הַחוֹלֶה נִרְדָּם – כָּל הַבַּיִת צוֹעֵד עַל קְצוֹת הָאֶצְבָּעוֹת, וְהַטֶּלֶוִיזְיָה עוֹבֶדֶת "עַל אִלֵּם".

וּכְשֶׁאֲנִי חוֹלָה?

קֹדֶם כֹּל, אַף אֶחָד לֹא מֵבִין מָה פִּתְאֹם שֶׁאִמָּא תִּהְיֶה חוֹלָה. כְּשֶׁמַּגִּיעָה שְׁעַת הָאֲרוּחָה, מַתְחִילוֹת הַתִּשְׁדּוֹרוֹת מִן הַמִּטְבָּח:

"גִּילָה," קוֹרֵא הָאָב שֶׁרוֹצֶה לַעֲזֹר, "מָה לְחַמֵּם לַהֶם?"

"אֶת הַמָּרָק," אֲנִי עוֹנָה בְּקוֹל חַלָּשׁ.

"עִם הָעוֹף אוֹ בִּלְעָדָיו?"

"עִם הָעוֹף."

וְאָז קוֹרֵא יָנִיב: "אֲנִי לֹא רוֹצֶה מָרָק. מָה יֵשׁ מָנָה אַחֲרוֹנָה?"

"אֵין מָנָה אַחֲרוֹנָה."

"גִּילָה," מַמְשִׁיךְ הָאָב בַּתַּחְקִיר, "לְחַמֵּם אֶת כָּל הַסִּיר?"

– לֹא, תַּעֲבִיר לְסִיר קָטָן."

"אֵיפֹה הַמַּצֶּקֶת?"

"תְּלוּיָה עַל הָעֵץ בַּחוּץ," אֲנִי עוֹנָה בְּקֹצֶר רוּחַ, "דַּי, עִזְבוּ אוֹתִי!"

"אִמָּא," מַכְרִיז יָנִיב, "סִיוָן שָׁפְכָה אֶת הַמָּרָק עַל הַשָּׁטִיחַ בַּסָּלוֹן."

כָּאן אֲנִי מְעִיפָה אֶת הַשְּׂמִיכָה וְתוֹפֶסֶת פִּקּוּד, תּוֹךְ כְּדֵי הַטָּפַת מוּסָר רוֹעֶמֶת:

"דַּיְיוּ אַל תַּעֲשׂוּ לִי טוֹבוֹת. אֲנִי בְּרִיאָה כְּמוֹ שׁוֹר. תּוֹדָה רַבָּה לְכֻלְּכֶם!

גילה מנה פליישר

כְּלוּם יֵשׁ בְּשִׂמְחָה שֶׁל הַבְּגֻלּוֹת עַל דְּבָרִים מִשּׁוּם סַם שֶׁבְּגֶנֶז הָאֵימָה שֶׁל הַמָּוֶת הַבִּלְתִּי נִמְנָע
אַבְרָהָם יְהוֹשֻׁעַ הֶשֶׁל

תעסוקה במזוודה

איך מעסיקים צאצא משופע (מלשון שפע) ומשועמם קשות? חברת "עס־אנד" הציעה לאחרונה לשוק ארבע מערכות שונות היכולות לספק תעסוקה די והותר, תהליך לשעות ארוכות של שעמום.

יעודן המקורי של כל המערכות האלה: יתרון השוק המקומי נהנה מן העודפים. פחות מזה נהנה מן העובדה שכל ההוראות הן באנגלית. אבל היצרן טוען שהשוק הישראלי מהווה לגביו "פסיק" בייצור. פסיק שאינו מצדיק הוצאות מיוחדות לתרגום.

יצויין שמדובר במערכות מצוינות למלאכה. טובות עד כדי כך שכדאי לגבור על בעיית התרגום. כל אחת מן המערכות מאוכסנת במזוודת פלסטיק קשיח, גירסה צבעונית מוקטנת של תיק מנהלים. ואמנם, אחרי שמיצו הילדים את השעשועים שבפנים הפכו את המזוודה לאובייקט של משחק. כל המערכות שקבלנו מצטיינות בגימור מעולה, והעיקר: דאגה לאספקת כל פריט הדרוש למירב ההנאה. בערכה של אומנות מספרים, צבעי מים ולוח פלסטיק לערבוב צבעי גואש וכלים קטנים למים. שלא לדבר על מכחולים, דפים וצבעי פסטל "מקצועיים" ומספריים ואפילו חוברת ובה 32 שיעורים קצרים בציור. מה חבל שיש קוראי אנגלית ברמה מתקדמת יוכלו להנות ממנה.

ביצוע מעולה מאפיין ערכת נגרות למתחיל עם שורה ארוכה של פצירות וכלי עבודה שונים ומשונים. לא הבנתי הרבה. טסטתי זאת על הבנים שניסו, השמיעו הרבה רעש והוציאו מצויין.

לעומת זאת הצלחתי גם אני להתרשם מערכה מצוינת של מלאכת יד. שוב טיפוסית הדאגה של היצרן לאספקת כל החומרים הדרושים לביצוע כל מה שתחלה חרמיון. מרקמה (חוטי רקמה ומסגרת) בטכניקות שונות, אריגה ואפילו, יצור עיטורים מיוחדים לעפרונות. גם כאן הוכנה מפורטת מאוד, על טהרת האנגלית. טכניקות שונות של סוגי תפרים מודגמים בהסברים ואיורים. אם אין לכם דובר אנגלית טובה במשפחה – חבל על הכסף, אם יש, תהנו כולכם.

ערכה שאפתנית של אותו יצרן נושאת שם: 365 משחקים. בעזרת 24 לוחות עם מאוירים משני צידיהם, ובעזרת עשרות פיונים פלסטיק ניתן לשחק מן הערכה יותר מ־350 משחקים שונים. המספר המופיע על כפוח לשיטת הספירה, ההוראות לכל המשחקים רשומות באנגלית בחוברת ההוראות המצורפת. וזה משחק שוכח מאוד כמות [illegible] ... לדרך את כל ארון המשחקים ולכל היותר, בתנאי שיש להם קורא אנגלית מעולה [illegible]

המטרה: קורס הכנה לבחינות פסיכומטריות בשילוב קידום 81

המורים - מחברי ספרי האדום
המורים בעלי הנסיון, שחברו את הספר המעולה ביותר להכנה לבחינות הפסיכומטריות – ידריכו אותך ישירות בשיטה הבלעדית לרשת "רון".
השיטה והמתירות
5 מפגשים מרוכזים המוקדשים לנהלים ושעות הערב יעניקו לך מיומנות וביטחון ויספקו לך את הטכניקה למיצוי מיטב יכולתך בשעת הבחינה.
המומחים לבחינות
רון רשת בתי הספר הפרטיים הגדולה בישראל בפיקוח משרד החינוך, הכינה עשרות אלפי תלמידים לבחינות במסגרת אקסטרנית ואינטרנית, ורכשה לה מוניטין במסגרת הבטוחה והרצינית ביותר.

אוניברסיטה

תחילת הלימודים ב־12.3.86 (הה־רשמה במשכת)
תל־אביב רח' תל־חי 5 (ע"י ככר דיזנגוף) טל. 03-288121
הרצליה רח' העצמאות 59 טל. 052-541262
רחובות רח' הרצל 108 טל. 08-455572

תיכון רון

רשת בתי הספר הפרטיים הגדולה בישראל בפיקוח משרד החינוך
1955-1 תש

מועדון קוראי ידיעות אחרונות
דרך פ"ת 108 ת"א, חדר 501.
טלפון 212213

חוג פופ פנויים ופנויות

סוף שבוע
תכנית מיוחדת
חמישה כוכבים בסימן פורים
מיום חמישי 27/3
עד מוצ"ש 29/3
במלון "השרון"
הרצליה
118 ש"ח בלבד!!

הנהג,
תן טרמפ
לחייל

עשה תפנית בחיים עבור להוראת מחשבים

בבתי ספר על־יסודיים

100% מבוגרי הסמינר מועסקים במקצועות הכשרתם!

החלה ההרשמה
לשנת הלימודים תשמ"ז
★ מסלול בוקר ★ מסלול ערב
לבוגרים תוענק תעודת הוראה "מורה מוסמך בכיר" מטעם משרד החינוך והתרבות.
•לאקדמאים, למורים מוסמכים, לטכנאים ולמתכנתים - מסלול לימודים מקוצר.
•לבוגרי י"ב - קיימת עתודה פדגוגית

הסמינר להכשרת מורים במקצועות המחשב והמינהל

ע"ש א' חטרון
משרד החינוך והתרבות - המח' להכשרת עובדי הוראה
פרטים והרשמה:
תל אביב, רח' אנטיגונוס 6, טל' 452428, 03-441744
ירושלים, בית הפקיד, מסריק 10 02-666380

המכללה למינהל
מיסודה של הסתדרות הפקידים

נתיב פתוח - לעתיד בטוח!

תנובה

המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית מ.ה.ט.
אתגר – מכללה לקידום החינוך הטכנולוגי ע"י הסתדרות ההנדסאים בישראל
בי"ס החקלאי "מקוה ישראל"

מודיעים על המשך קבלת מועמדים

לקורס טכנאי כימיה - טכנולוגיה של מזון (חלב) - לימודים ועבודה

הקורס יתקיים במכון "ויויק" להכשרת טכנאי חקלאות, שבבית הספר החקלאי "מקוה ישראל" באמצעות מכללת "אתגר".

ממלאים אחר התנאים הבאים, יכולים להציע מועמדותם:
1. בעלי תעודת בגרות מלאה. 3. עד גיל 28.
2. לאחר שירות סדיר בצה"ל. 4. מצב בריאות תקין.

למתאימים מוצעים לימודים במימון "תנובה", רכישת מקצוע ועבודה בייצור במחלבות "תנובה".

בתקופת הקורס תשולם משכורת למשתתפים.
★ חלק מימי השבוע יוקדש לעבודה והשאר ללימודים.
★ לפני פתיחת הקורס יתקבלו המועמדים לעבודה בנסיון.
★ מועמדים שיאושרו לקורס יתחייבו בחסכם לעבודה בייצור ב"תנובה" למשך 4 שנים ממועד ההסמכה
★ פתיחת הקורס מותנית בקבלת מספר מתאים של מועמדים הרמה הדרושה.

המעוניינים אשר ממלאים אחר הדרישות הנ"ל וגרים בישובים הקרובים לאחת המחלבות שלהלן, יפנו בכתב יד, עם פירוט קורות חיים ויצרפו תצלום של תעודת הבגרות.
על המעטפה יש לרשום "טכנאי מחלבה".

המחלבות ומקומותיהן:
★ המחלבה בחיפה ★ המחלבה בתל־יוסף (בקירבת עפולה)
★ המחלבה בירושלים ★ המחלבה בתל־אביב
★ המחלבה ברחובות ★ מחלבת "טנא־נגה" בקרית מלאכי
★ מפעל הגלידה "סנוקרסט" בקרית אריה, פתח־תקוה.

★ לתשומת הלב
יכולים להציע מועמדות גם אלה שעמדו בחלק ממקצועות בחינות הבגרות, מטעם משרד החינוך והתרבות, ובעיקר 3 יחידות במתמטיקה ועוד 3 יחידות בפיסיקה או בכימיה, בנוסף לעמידה בבחינות של 2 יחידות באנגלית ויחידה אחת העברית.

הכתובת למשלוח פניות מועמדים:
מרכז תנובה, ת.ד. 7083, מיקוד 61070 תל־אביב

דחוף

שרוטל
מכונים להשתלמות והכשרה לעבודה

לרגל פתיחת סניף כפר־סבא
עד 50% הנחה לקורסים
★ כתבנות ★ קלדנות
★ עיבוד תמלילים
עזרה במציאת עבודה
ת"א, יהודה הלוי 47 טל: 03-624144
כפר־סבא, רוטשילד 43 (מעל פינוקיו) 052-444342

המכון לשפה
ספרדית
19 שנות נסיון • מורים בעלי נסיון רב • כתות מצומצמות
7 רמות • בוקר צהריים וערב • קורס אינטנסיבי
• קורס לשיחה שוטפת • ספריה בספרדית קלה
• קסטות ללימוד.
הקורס למתחילים מאפשר לדבר תוך 4 חודשים
דיזנגוף 184, 03-481539, 03-220223

מועדון קוראי ידיעות אחרונות
דרך פ"ת 108 ת"א, חדר 501.
טלפון 212213
פולין –
9 ימים, 13 ימים, 16 ימים.
ורשה, קראקוב, לובלין, אושוויץ, טרבלינקה מאיידנק.
נותרו מקומות ספורים לתאריכים 8.4, 18.4.
(שימו לב! משך הזמן להוצאת ויזה – 30 יום)
פרטים מלאים: "אופקים" נסיעות ותיירות בע"מ ת"א, ככר נמיר (אתרים) טל. 03-201483/4.

מועדון קוראי ידיעות אחרונות
דרך פ"ת 108 ת"א, חדר 501.
טלפון 212213
טיולי גיל — הזהב
לצעירים מעל גיל 50...
ביצוע: פי.טי.סי. – הרשמה אצל כל סוכני הנסיעות.
אביב באירופה
★ אוסטריה הונגריה מינכן, 18 ימים, יציאה 22.4
★ צרפת בלגיה הולנד גרמניה, 22 יום, יציאה 20.4
★ ספרד ופורטוגל, 18 יום יציאה 21.4.

חוג פו"פ פנויים ופנויות מפגשים מהסוג האישי
כל יום שני משעה 21.30 לתוך הלילה במועדון הפינג'אן במלון קאונטרי־קלאב תל־אביב
★ הכרויות
★ הופעת אורח
★ מסיבת ריקודים נושאת פרסים
★ משקה ראשון
מכירת כרטיסים במקום בערב המפגש מ־21.00 המחיר – 12 ש"ח

1300 תלמידים אינם יכולים לטעות!
עובדה: 95% הצלחה לבוגרי הקורסים המזורזים שלנו
בגרות בכל המקצועות ב־3 חודשים!
מתאים גם לחלשים ביותר!
הלימודים למועד קיץ (יוני) 86'
מתחילים בשבוע הבא!

אורה שינרמן
מתמטיקה ומנהלת המכון

מכון שחר, אורה שינרמן, בית "בני ברית", קפלן 10 ת"א טל: 252637

השקע בעצמך!!! לימוד מקצוע או שפה – השקעה לכל החיים...

למדי מקצוע תוך חודש

- תמלילנות
- נקבנות
- מפעילות מחשבים
- כתבנות
- מזכירות

לימודי בוקר, צהריים או ערב לפי בחירה
תל אביב, בן יהודה 28 טל' 297421
תל אביב דיזנגוף 115 טל' 228545
ירושלים, יפו 36, טל' 221933
רמת גן, ביאליק 47 טל' 726132 (מול קולנוע אורדע)
חיפה, ביאליק 17 פינת הרצל טל' 664505
ראשל"צ, רוטשילד 35 טל' 958801
פתח תקוה, איכילוב 13 טל' 913665
בת ים, רוטשילד 18 פינת בלפור טל' 584161
הרצליה, סוקולוב 35, פינת בן גוריון טל' 87682
נתניה, הרצל 24 טל' 22404
חולון, סוקולוב 48 טל' 880889
רחובות, הרצל 163 טל' 453532
רמלה, הרצל 84 מול בל"ל טל' 242386
באר שבע, החלוץ 86 טל' 32872
אשדוד, בית פאן לון מרכז א' טל' 35624
כפר סבא, רח' עמרמי 3 מול פינוויין טל' 444206
פני למשרדנו הקרוב כל יום בין השעות 19.30-9.00 רצוף
מכון ישראלי למינהל

תכנות מחשבים

10 סיבות טובות ללמוד במכון להכשרה מקצועית
1) 5 שפות תכנות במקום 3
2) הכנה לסוג ממשלתי
3) 25 שנות נסיון בהכשרה מקצועית
4) הכוונה לעבודה למסיימים
5) השתלמות באנגלית או בהנהלת חשבונות למעוניינים – ללא תשלום נוסף
6) שעות נוספות רבות של תרגול על גבי מחשבים
7) סידור מיוחד למשרתים במילואים
8) תנאים מיוחדים לחיילים משוחררים
9) בית הספר היחיד בארץ החותם עם תלמידים על הסכם מאושר ע"י חוק חוזים אחידים, דבר המגדיר ושומר את זכויות הלומדים
10) שכר הלימוד הנמוך ביותר בארץ

נפתחים קורסי בוקר וערב
★ קורסי ערב שנתיים – 2 פגישות שבועיות
★ קורסי בוקר חצי שנתיים – 3-4 פגישות שבועיות.

התחלת לימודים
בחודשים מרץ אפריל

לימוד 2+3 שפות התיכנות הנפוצות
★ 3 שפות תכנות: BASIC, COBOL, FORTRAN, לקראת בחינות הסמכה תכניתן סוג 1 של משרד העבודה.
★ 2 שפות נוספות ללא תשלום לפי בחירתך PASCAL; R.P.G; PL1

מבחן פסיכוטכני להתאמת כושר – חינם
הינך מוזמן מוזמנת למבחן התאמה ולשיחת ייעוץ והדגמה
משרדינו פתוחים בין השעות 9.00-19.30 רצוף

חינם – 24 שעות ביממה
חייג כבר ברגע זה לטלפון 03-291858, 03-295529, 04-669041, 02-221933, 057-32872 גם בלילות ובשבתות מסור את שמך, כתובתך ומספר הטלפון ותקבל לביתך חוברת מדריך ללימוד תכנות מחשבים וחומר הסברה על הקורסים כמו כן תוזמן לראיון ולמבחן התאמה – **חינם.**

תעודת המכון להכשרה מקצועית מוכרת
בחינות הסמכה של משרד העבודה לקראת התואר תכניתן 1
עשרות מקומות עבודה קלטו מאות בוגרים של הקורסים השונים במשך 15 שנות פעילות המכון בשטחי מדעי המחשב

קורסים לעובדי מוסדות
להלן רשימת חלק מהמוסדות והמפעלים אשר עובדיהם השתלבו באמצעות המכון
משרד המסחר והתעשיה, המוסד לביטוח לאומי, משרד הבריאות, משרד הקליטה, אוניברסיטת חיפה, איחוד הקבלנים והקיבוצים, פז חברה לנפט, עיריית אשדוד, אלסינט, מרכז תעשיות מדע, בית"ח שערי צדק.

תואר ראשון במדעי המחשב תוך שנתיים נוספות בארה"ב
הקורסים המוכרים להכשרת מתכנתים בכירים מוכרים בארה"ב ע"י מספר אוניברסיטאות. בוגרי הקורסים בעלי הישגים טובים יוכלו להמשיך בארה"ב בשנה שלישית

קורסים למפעילי מחשב
למגדי מקצוע מבוקש תוך שלושה חודשים קורס ערב ובוקר לפי בחירה • לימוד על גבי מחשבים • יעוץ במציאת עבודה

תרגול ועבודה מעשית על גבי מחשבים
חלק מהלימוד מוקדש לעבודה מעשית ותרגול על גבי מחשבים. כתיבת והרצת תוכניות ע"ג מחשבים מקנים ללומדים נסיון רב ומאפשרים להם להיקלט בהצלחה בעבודה, מיד עם תום לימודיהם.

סידור מיוחד למשרתים במילואים
לומדים המשרתים במילואים משלימים את החומר בקורס מקביל

יעוץ תעסוקתי לבוגרים
המכון מקיים מחלקת ליעוץ תעסוקתי המסייעת לבוגרים למצוא ולהקלט בהצלחה בעבודה בהתאם לכישוריהם והישגיהם בלימודים

לחיילים משוחררים תנאים מיוחדים

גזור ושלח
לכב' המכון להכשרה מקצועית ת.ד. 28123 ת"א, מיקוד 61281 (למס' 110)
נא לשלוח לי מדריך ללימוד תכנות מחשבים
שם ______
כתובת ______
גיל ______ טלפון ______

המכון להכשרה מקצועית
25 שנות נסיון יותר מ־100,000 בוגרים.

רמת־גן	בת־ים	נתניה	הרצליה	ירושלים	חיפה	תל־אביב	אשדוד
ביאליק 47, טל' 726132	רוטשילד 18, פינת בלפור טל' 584161	הרצל 24, טל' 22404	סוקולוב 35, פ' בן־גוריון טל' 87682	רח' יפו 36 מול בית יואל טל' 221933	בלפור 5 פינת נורדאו טל' 669041	בן יהודה 32 בנין אל על חדר 506, טל' 295529	[illegible]
כפר סבא עמרמי 3 מול פינוויין טל' 444206	חולון סוקולוב 48, טל' 880889	רמלה הרצל 84, טל' 242386	רחובות הרצל 163 טל' 453532	פתח־תקוה איכילוב 13 טל' 913665	ראשל"צ רוטשילד 35 פסג' חיים טל' 958801	באר־שבע החלוץ 86 מול קולנוע שביט טל' 32872	ק. אונו מרכז קהילתי רח' צה"ל 104 טל' 716647

עכשיו הזמן ללמוד אנגלית

קורסי ערב, בוקר או שעורים פרטיים
טיפול אישי, משקף חם.
לימוד בקבוצה קטנה

★ 12 רמות לימוד
★ קורסים ל־ABC
★ אנגלית לבגרות
★ הכנה ל־TOEFL

חינם, 24 שעות ביממה חייג כבר ברגע זה לטלפון 04-669041, 03-228545, 02-221933, גם בלילות ובשבתות מסור את שמך, כתובתך ומספר הטלפון, ותקבל לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה – חינם.

★ **אנגלית לתלמיד**
קורסי עזר לתלמידי עממי, חטיבות ותיכון לכל כיתה ורמה פעם - פעמיים בשבוע לאחר הלימודים.

★ **קורסים לעובדי מוסדות ומפעלים**
שכה"ל–הוצאה מוכרת ע"י שלטונות המס

שפות נוספות: • צרפתית • גרמנית • ספרדית •
הינך מוזמן/מוזמנת לראיון אישי לבדיקה רמתך באנגלית – חינם.
משרדינו פתוחים כל יום בין השעות 9.00 עד 1.00 למנה"צ, 4.00 עד 7.30 אחה"צ.

תל־אביב	חיפה	ירושלים	ראשל"צ
דיזנגוף 115 ליד סופר רוול טל' 228545	בלפור 5 פינת נורדאו טל' 669041	רחוב יפו 36 מול בית יואל טל' 221933	רוטשילד 35 פסג' חיים טל' 958801
רמת־גן ביאליק 47 טל' 726132 (מול אורדע)	חולון סוקולוב 48 טל' 880889 (בנין הסופר)	בת ים רוטשילד 18 פינת בלפור טל' 584161	רחובות הרצל 163 טל' 453532
הרצליה סוקולוב 35 פ' בן גוריון טל' 87682	פתח־תקוה איכילוב 13 טל' 913665	באר־שבע החלוץ 86 טל' 32872 מול ק. שביט	ק. חיים וביאליק העמקים 3 בנין אלקמינו טל' 740410
אשדוד מרכז א' בנין פאן־לון טל' 35624	רמלה הרצל 84 בספור מול בנק לאומי טל' 242386	נתניה הרצל 24 טל' 22404 (כיכר ציון)	ק. אונו מרכז קהילתי רח' צה"ל 104 טל' 716647

מכונים אמריקאים לשפות

חשבונאות
מקצוע שאין בו אבטלה...

מנהל החשבונות הוא האיש האחראי על רישום שיטתי של כל הפעולות הכספיות המתרחשות במפעלים, במוסדות ובבתי עסק.

מנהל החשבונות מהווה גורם יעיל והכרחי בניהול עסק. מנהל החשבונות עוזר למנהל או לבעל העסק בכל ענין הקשור בפעילות כספית, קניות מכירות והשקעות.

מחסור של מנהלי חשבונות בארץ

עם ההתפתחות הגדולה של הכלכלה והמסחר בישראל והנהגת מס ערך מוסף ורפורמה במיסים, נוצר מצב שהדרישה למנהלי חשבונות הולכת וגוברת בכל ענפי המשק.

העתונות מלאה במודעות בנוסח "דרוש מנהל/ת חשבונות" עיקר הדורשים הם בנקים, חברות גדולות, משרדי ממשלה ועוד.

המחסור במנהלי חשבונות וחשיבותם הולכת וגוברת במערכה הכלכלית והעיסקית, מביאים לכך שמנהלי חשבונות זוכים לתנאי שכר והטבות גבוהים – תנאים אשר לא עומדים בשום יחס לתקופת ההכשרה הקצרה יחסית.

איך אפשר להיות מנהל חשבונות במינימום זמן ובמקסימום הצלחה?

מ.י.ל המכון הישראלי למנהל – בית הספר הגדול ביותר בארץ להכשרת מנהלי חשבונות לומדים מעל 50% מכלל לומדי המקצוע, נוסף כ־2,000 והכשיר אלפי מנהלי חשבונות ויועצי מס שעמדו בהצלחה בבחינות משרד העבודה, ונציבות מס הכנסה קיבלו סיווג ממשלתי בהנהלת חשבונות.

אלפי בוגרי מ.י.ל נקלטו בעבודה וזכו למעמד, הערכה ומשכורות גבוהות.

הקורסים נמשכים בין חודשיים לחמישה חדשים פעמים עד שלש בשבוע בשעות הבוקר או הערב לפי בחירת הלומד. לומדים המעוניינים בכך יכולים להתקבל לקורסים מזורזים של א־7 שבועות בהם לומדים יותר שעות בשבוע.

מספר התלמידים בכיתה נמוך ולכן היחס והטיפול אישיים.

הלימודים מתקיימים בכיתות לימוד נוחות. הלימוד המשולב בתרגול ועבודה מעשית מאפשר לבוגרים להקלט בעבודה עם תום לימודיהם.

הנהלת חשבונות ממוחשבת — מפתח להצלחה מיקצועית

לומדי הקורסים להנהלת חשבונות עוברים הכשרה מיוחדת על גבי מחשבים ורוכשים שליטה בשימוש במחשב לצורך הנהלת חשבונות, דבר המבטיח קידום מיקצועי מהיר ואפשרות השגת משרה טובה יותר.

מסיימי הקורס עוברים בהצלחה את בחינות משרד העבודה ומקבלים תעודת מנהל חשבונות סוג 1, 2 או 3 וזאת בנוסף לתעודת הסיום של המכון הישראלי למנהל.

אלפי נשים סיימו את לימודי הנה"ח ונקלטו במקצוע בהצלחה

סדר ודייקנות הינן תכונות המאפיינות נשים והופכות אותן למתאימות ביותר להנה"ח. נשים נשואות רבות בוחרות במשרות חלקיות. מקצוע הנה"ח מאפשר עיסוק חלקי בשעות לפנה"צ לנשים נשואות.

המכון הישראלי למנהל מעניק קורס אנגלית או כתבנות חינם לכל לומד הנהלת חשבונות. היועצת המקצועית של המכון הישראלי למנהל תשמח להיפגש איתך אישית לשיחת יעוץ בלתי מחייבת.

פנה עוד היום לאחד מסניפי מ.י.ל מכון ישראלי למנהל לבירור ותוזמן לשיחת הסבר חינם.

סניפי מ.י.ל מכון ישראלי למנהל פתוחים כל יום בין השעות
9.00-13.00 16.00-19.30

תל־אביב דיזנגוף 115 ליד סופר רוול, טל. 228545.
רמת־גן ביאליק 47 מול אורדע, טל. 726132.
הרצליה סוקולוב 35 פ. בן גוריון טל. 87682.
אשדוד מרכז א' בנין פאן־לון, טל. 35624.
חיפה: נורדאו 30, טל. 665501.
חולון סוקולוב 48 בנין הסופר, טל. 880889.
פתח־תקוה איכילוב 13, טל. 913665.
ירושלים יפו 36 מול בית יואל, טל. 221933.
בת־ים רוטשילד 18 פינת בלפור טל. 584161.
באר־שבע החלוץ 86 מול ק. שביט, טל. 32872.
נתניה הרצל 24 כיכר ציון טל. 22404.
ראשל"צ רוטשילד 35 פסג' חיים, טל. 958801.
רחובות הרצל 163 טל. 453532.
ק. חיים וביאליק העמקים 3, טל. 740410.
כפר־סבא עמרמי 3 מול פינוויין טל. 444206.
רמלה הרצל 84 בספור מול בנק לאומי, טל. 242386.
ק. אונו מרכז קהילתי רח' צה"ל 104 טל. 716647.

אנו נכשיר אותך תוך חודש חודשיים כתמלילנית על גבי מחשב משוכלל ללא תלות בגילך והשכלתך.
לבחירתך לימודי בוקר, צהריים או ערב
■ קורס רגיל כולל כתבנות ■ קורס מזורז לכתבניות
הכוונה תעסוקתית למסיימות

תל־אביב	חיפה	ירושלים	רמת־גן	ראשל"צ
בן יהודה 28 טל' 297421 (ליד בנין אל על)	ביאליק 17 פינת הרצל טל' 664505	יפו 36 221933	ביאליק 47 טל' 726132 (מול אורדע)	רוטשילד 35 טל' 958801
פתח־תקוה איכילוב 13 טל' 913665	בת־ים רוטשילד 18 פינת בלפור טל' 584161	הרצליה סוקולוב 35 פינת בן גוריון טל' 87682	נתניה הרצל 24 טל' 22404	חולון סוקולוב 48 טל' 880889
רחובות הרצל 163 טל' 453532	רמלה הרצל 84 מעל בל"ל טל' 242386	באר־שבע החלוץ 86 טל' 32872	אשדוד בית פאן־לון מרכז א' טל' 35624	כפר סבא עמרמי 3 מול פינוויין טל' 444206

פני לסניפינו הקרוב אליך בין השעות 9.00-19.30 רצוף
מ.י.ל. מכון ישראלי למינהל

המכון למסים וליעוץ כלכלי בע"מ
י.ל. פרץ 9, ת"א 03-375982, 373706

מודיע על פתיחת ההשתלמויות/הקורסים:

יועצי מס	6.4.86
חשבי שכר	21.5.86
חוק שטיינברג	7.4.86
סדרת התעדכנות במסים – לרו"ח	
חישובי מס שבח מקרקעין – לעו"ד	3.6.86

ניתן להשיג גם בקלטות.
בין המרצים: מנחם כהן, עו"ד (רו"ח)

ספרים מקצועיים במסים:
אוגדן מסוי קבלני בנין, אוגדן המס על השכר, מנוי עדכוני מסים, מנוי חיקוקי מסים וכו'.
נערך ע"י מנחם כהן, עו"ד (רו"ח)

מכללת בית ברל
מודיעה על
הרשמה לשנת תשמ"ז
לקבלת תואר אקדמי ראשון „בוגר בהוראה" (B.Ed) – ארבע שנים

מכללת בית ברל

א. חינוך בלתי פרמלי
1. המסלול לחינוך משלים – מכשיר לתפקידי ניהול רכוז והנחיה במסגרות כגון: בתי נוער, מתנ"סים פנימיות חינוך חברתי בביה"ס וכו'.
2. המסלול לקידום נוער – מכשיר עובדים חנוכיים־טפוליים ברמה אקדמאית לקידום נוער במצוקה (כולל חבורות רחוב) ונוער שנפלט ממסגרות הכשרה וחינוך.

ב. הכשרה להוראה
1. הוראה בכתות ז'–י' – תעודת הוראה ב־2 מקצועות התמחות (מקצועות התמחות – לימודי א"י*, ספרות, לשון, חברה ואזרחות, מקרא, הסטוריה, גיאוגרפיה, אנגלית, ביולוגיה, כימיה, מתמטיקה, פיסיקה ומחשבים).
2. מסלול משולב – תעודת הוראה לז'–י' ב־2 מקצועות שלעיל ובשילוב עם לימודי חינוך בלתי פורמלי.
3. לבעלי .B.A – תעודת הוראה בכתות ז'–י'.
4. הוראה לגיל הרך** (גן ילדים וכתות א'–ב').
5. הוראה לביה"ס היסודי** (מורה כולל).
6. הוראה בחינוך מיוחד** לביה"ס היסודי ותטח"ב של החינוך המיוחד.
7. הוראת חקלאות, טבע ולימודי הסביבה – „למורה מוסמך בכיר" בלבד. (טבע לביה"ס היסודי וחקלאות ליסודי ותטח"ב).
8. למורים „מוסמכים ובכירים" – לימודי השלמה לתואר B.Ed עפ"י תכנית אישית (בהתאם למסלול הלימודים).

ג. תכניות אחרות
1. הסבה להוראה בתטח"ב – (רשיון הוראה) עפ"י תכנית אישית.
2. למורים בפועל – השתלמויות ל„מורה בכיר" ו„לימודים לגמול השתלמות".
3. תרגום – מסלול תלת־שנתי (יומיים בשבוע) להכשרת מתרגמים בכתב מאנגלית לעברית ומעברית לאנגלית.

קיימת במקום פנימיה לתלמידים

* לימודי א"י מקנים גם תעודת „מורה דרך מוסמך" מטעם משרד התיירות.
** במסלול זה ניתן היתר ללמוד לקראת תואר אך עדיין לא להעניק תואר.

מעטפת רישום הכוללת „מדריך לנרשמים" ניתן לרכוש תמורת 5 ש"ח. המעוניינים יפנו בכתב ליחידת הרישום, מכללת בית ברל, דואר בית ברל 44905 ויצרפו המחאת דואר בסכום הנ"ל.
לפרטים נוספים: טל. 052־454104, 052־448727, 052־448733. אוטובוס מס' 17 בכפר־סבא.

מבואות ים מכמורת

בית ספר לטכנאים וקציניים
הרשמת תלמידים לשנה"ל תשמ"ז
1. מתקבלים תלמידים לכתות ט', יוד ברמה בגרותית, במגמות מכונה, חשמל ובקרה. לתלמידים נזקקים תועניקנה מלגות.
2. נותרו מספר מקומות בכתות הטכנאים. יתקבלו בוגרי המגמות הנ"ל במסלול מסמ"ת לאחר שרות צבאי.

מלגות מיוחדות לחיילים משוחררים.

סיורי הורים ותלמידים יתקיימו בתאריכים: 12.3.1986, 2.4.1986 הפגישה בשער ביה"ס בשעה 10.30. הכניסה מכביש חיפה לכיוון מכמורת.

בוא אלינו, רכוש תעודת טכנאי והסמכה לקראת קצונה ימית

בדבר פרטים נא לפנות בכתב או בטלפון: מבואות־ים, מכמורת טלפון 053־93242

גזור ושלח
שם ______ כתובת ______

אנו מציעים לך להיות מזכירה רפואית

פעמיים בשבוע בזמנך הפנוי בשעות הערב או הבוקר תוכלי לסיים קורס להכשרת מזכירות רפואיות. הקורסים כוללים לימוד כל הנושאים הקשורים למזכירות כללית ורפואית. הלומדות תעבורנה השתלמויות בבתי חולים שונים ברחבי הארץ. הקורסים בפיקוח משרד הבריאות.

חינם | 24 שעות ביממה.
חייגי כבר ברגע זה לטלפון 03-291858; 04-668501; 02-221933; 057-32872 גם בלילות ובשבתות תוכלי להתקשר לטלפונים הנ"ל. מסרי את שמך, כתובתך וישלחו מיד לביתך עלון מידע וחומר הסברה על הקורסים. כמו כן תוזמני לראיון ומבחן התאמה.
משרדינו פתוחים מידי יום בין השעות 9.00-13.00, 16.00-19.00.

תל־אביב	חיפה	ירושלים	ראשל"צ	רחובות	רמת־גן	פתח־תקוה	באר שבע	ק. אונו
בן יהודה 32 בנין אל־על טל' 291818	בלפור 5 פינת נורדאו טל' 665501	יפו 36 מול בית יואל טל' 221933	רוטשילד 35 פסג' חיים טל' 958801	הרצל 163 טל' 453532	ביאליק 47 טל' 726132 (מול אורדע)	איכילוב 13 טל' 913665	החלוץ 86 מול קולנוע שביט טל' 32872	מרכז קהילתי רח' צה"ל 104 טל' 716647
ק. חיים וביאליק העמקים 3 בנין אלקמינו טל' 740410	נתניה הרצל 24 טל' 22404	הרצליה סוקולוב 35 פ' בן גוריון טל' 87682	כפר סבא רח' עמרמי 3 מול פינוויין טל' 44206	רמלה הרצל 84 טל' 242386	חולון סוקולוב 48 טל' 880889	בת־ים רוטשילד 18 פינת בלפור טל' 584161	אשדוד מרכז א' בנין פאן לון טל' 35624	

לכבוד המכון הישראלי למינהל ת.ד. 28124 למס. 99 ת"א מיקוד 61281
אבקשכם לשלוח אלי חינם עלון הסבר
שם ______ כתובת ______ טל. ______

מכון ישראלי למינהל

אנו מציעים לך להיות טכנאי שרות ווידאו טלוויזיה

הכנסה גבוהה, עבודה מעניינת
נפתחים קורסי בוקר וערב לפי בחירה
● מסלול שנתי למתוסרי ידע באלקטרוניקה
● מסלול חצי שנתי לאלקטרונאים
● לחיילים משוחררים תנאים מיוחדים
רוב הקורס בעבודה מעשית. הכוונה לעבודה למסיימים

חינם, 24 שעות ביממה. חייג כבר ברגע זה לטלפון 03-660893, 04-664505 גם בלילות ובשבתות מסור את שמך, כתובתך ומספר הטלפון ותקבל לביתך חוברת הסבר כמו כן תוזמן לראיון אישי והרשמה.

תל־אביב: הירקון 48 פינת אלנבי טל. 660893
חיפה: ביאליק 17 פינת הרצל טל. 664505

יועצי מס
המקצוע המבוקש היום

נפתחים קורסי ערב
לקראת תעודת הסמכה מטעם נציבות מס הכנסה
★ קורסים רגילים למחוסרי ידע
• קורסים מזורזים למנהלי חשבונות

חינם, 24 שעות ביממה חייג כבר ברגע זה לטלפון 03-245529, 04-665501 או 291858 גם בלילות ובשבתות מסור את שמך, כתובתך ומספר הטלפון ותקבל לביתך מדריך ליועצי מס חינם.

גזור ושלח
לכבוד המכון הישראלי למינהל ת.ד. 28124 תל אביב 61281 למס' 60
אבקשכם לשלוח אלי חינם מדריך ללימוד יעוץ מס
שם ______ כתובת ______ טל. ______

ירושלים	רמת גן
יפו 36 טל' 221933	ביאליק 47 טל' 726132
חיפה נורדאו 30 טל' 665501	תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל על טל' 291858

מכון ישראלי למינהל

גרפיקה

נפתחים קורסי בוקר וערב בתל־אביב
מתקבלים רק בעלי כישרון ונתונים מתאימים לאחר ראיון קבלה. בוגרי הקורסים יקבלו הפניה למקומות עבודה מתאימים - בהתאם להישגיהם.

לקבלת פרטים נא לצלצל. 295529, תל־אביב
או פנה אישית – בין השעות 9.00-19.00
ת"א – בן־יהודה 32 בנין אל על חדר 507

חינם 24 שעות ביממה. חייג כבר ברגע זה לטלפון 03 295529 או 291858 גם בלילות ובשבתות מסור את שמך כתובתך ומספר הטלפון ותוזמן לראיון ולמבחן התאמה. **חינם.**

לכ' המדרשה לגרפיקה וציור ת.ד. 36238 תל אביב מיקוד 61361
נא לשלוח לי פרוספקט על קורסי גרפיקה.
שם: ______ כתובת: ______ טל. ______

למד תכנות מחשבים בביתך בזמנך הפנוי

לקבלת פרוספקט חינם
כולל מבחן פסיכוטכני עצמי
גזור ושלח: לכבוד המכונים האמריקאיים
ת.ד. 28124 ת"א מיקוד 61281 למס' 7
שם: ______ גיל ______
כתובת: ______ טלפון: ______

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

למד הנהלת חשבונות בביתך בזמנך הפנוי

לכבוד ת.ד 28124 ת"א מיקוד: 61281 (למס' 94)
אבקשכם לשלוח אלי חוברת הסברה על קורסים בכתב להנהלת חשבונות סוג 1 + 2.
שם ______ גיל ______
כתובת ______ טלפון ______

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב בשיתוף עם המכון הישראלי למינהל

למד גרפיקה וציור בביתך בזמנך הפנוי

האם אתה מעוניין בגרפיקה וציור? האם אתה מוכן ללמוד את אמנות הגרפיקה והציור בביתך בזמנך הפנוי?
ללא תלות בגיל ובהשכלה
לכבוד "המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב"
ת.ד. 28124 תל־אביב, למס. 77 מיקוד 61281
אבקשכם לשלוח אלי ללא כל התחייבות מצידי חוברת הסברה ומבחן התאמת כשרון לגרפיקה ולציור.
שם: ______ גיל: ______
כתובת: ______ טלפון: ______

למד בגרות בקלות וחסוך $1,000

נפתחים קורסים מזורזים לקראת מועדי יוני 86 וינואר 87 – לימוד בכתב; לימודי ערב או משולב לפי בחירה.

אנו גאים בהישגי תלמידנו [illegible]

כיתות קטנות, טיפול אישי

ערבות להצלחה

שיטת הלימוד המשולב
[illegible]
• הכנה לכל מועדי הבגרות • סידור מיוחד למשרתים במילואים • אפשרות ללימוד מקצועות בודדים • 25% הנחה לחיילים • יעוץ להמשך לימודים באוניברסיטאות ובטכניון

מקצוע הנחות והקלות
שכר הלימוד זול להפליא
3 מקצועות חינם

חוברת של בחינות ופתרונות חינם!
חינם | 24 שעות ביממה חייג כבר ברגע זה לטלפון 03-297421, 057-32872, 02-221933, 04-669041 גם בלילות ובשבתות, מסור את שמך, כתובתך ומספר טלפון ותקבל לביתך חוברות הסבר – חינם.

קל יותר, זול יותר ומהנה יותר ללמוד בשיטה המשולבת בביתך ו/או בסניפנו הקרוב אליך

ת"א	חיפה	ירושלים	רמת גן	פ"ת	בת ים	חולון	ראשל"צ	רחובות	הרצליה	באר־שבע	נתניה	רמלה	כפר סבא	אשדוד	ק. אונו
בן יהודה 28 טל' 297421	בלפור 5 טל' 669041	יפו 36 טל' 221933	ביאליק 47 טל' 726132	איכילוב 13 טל' 913665	רוטשילד 18 טל' 584161	סוקולוב 48 טל' 880889	רוטשילד 35 טל' 958801	הרצל 163 טל' 453532	סוקולוב 35 טל' 87682	החלוץ 86 טל' 32872	הרצל 24 טל' 22404	הרצל 84 טל' 242386	רח' עמרמי 3 טל' 444206	בנין פאן לון טל' 35624	מרכז קהילתי רח' צה"ל 104 טל' 716647

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב בשיתוף המכונים הבריטיים — 35 שנות נסיון — 95% הצלחה

כל שעה יפה ללימודים אך יפה שעה אחת קודם.

להצליח בבגרות
בפיקוח משרד החינוך והתרבות

בת"א: עברנו מבנין גמנסיה הרצליה לבי"ס תיכון חדש!!

מסתיימת ההרשמה לכיתות בוקר וערב למועד יוני 1986 לכל המקצועות כולל: מתמטיקה ופיזיקה מורחבת * ביולוגיה * הכנה לטכניון * בחינות פסיכומטריות
רק באולפן לבגרות בהנהלת אינג'. א. לחמן (מחבר הספרים):
1. לימוד עד להצלחה בבחינה, או החזר שכר לימוד במקרה של כשלון; 2. 87% מהתלמידים עברו את בחינת הבגרות במתמטיקה בהצלחה; 3. מורים מעולים בכיתות קטנות (כיתות בוקר וערב). 4. מלמדים את כל החומר הדרוש לבחינה כך שלא נדרש ידע מוקדם; 5. מכונית חדשה תוגרל מדי שנה בין התלמידים שיכינו 80% משעורי הבית.

ד.י. (בתמונה): "לא האמנתי שלאחר הפסקה של 14 שנה אצליח בבגרות.
גב' אבידר (אם לתלמיד שמינית): לאחר הקורס הפך בני לאדם אחר, לא
זו בלבד שהוא מתמצא היטב בחומר, אלא שקיבל בטחון עצמי שממש אין להכירו.

אליהו חבזה: (בתמונה): "מ־6 בתיכון ל־10 באולפן לבגרות בפיזיקה 5 יחידות".

ההרשמה: תל־אביב: רח' דרך חיפה 81 (בי"ס תיכון חדש חדר 7). טלפון: 461106, 03-460618.
ירושלים: רח' המלך ג'ורג' 16 טל' 222375, 02-222340.
חיפה: רח' ייל"ג 3 (בית ליגת נשים) ליד קולנוע "ירון", טל' 04-667411, 04-641040.
באר שבע: בניין העצמאות, רח' העצמאות 40, קומה 6, טל' 73146, 057-71690. מיזוג אוויר מלא בכיתות.
ראש העין: פרוייקט שיקום השכונות, טל' 03-9369459.

האולפן לבגרות
בית ספר ערב לאקסטרנים ותלמידי תיכון, בהנהלת אינג' א. לחמן מחבר הספרים